HÂFIZ DİVÂNI

-HÂFIZ-I ŞİRÂZÎ-

ABDÜLBÂKIY GÖLPINARLI

2016

Düzenleme:
İhramcizade İsmail Hakkı

AŞK, ÖNCE KOLAY GÖRÜNDÜ AMA

1

Sâki, döndür kadehi, herkese sun, bana da ver. Çünkü aşk, önce kolay göründü ama sonradan çok müşküller meydana geldi.

Sabah yeli, misk kokusu almak ümidiyle sevgilinin alnına dökülen saçları açınca o güzel kokulu saçların kıvrımlarından yürekler ne kanlara boyandı!

Pîr-i Mugân, sana "Seccadeyi şaraba boya" derse çekinme, dediğini yap. Çünkü yol ehli, konakların yolundan, yordamından bihaber değildir.

Sevgiliye giden yolun konaklarında nasıl istirahat edebilir, nasıl zevk ve safaya dalabilirim? Çan, yükleri bağlayın diye feryadedip durmakta.

Kapkaranlık bir gece... dalga korkusu ve bu derece dehşetli bir girdap. Sahilde rahat rahat yolculuk edenler, halimizi nerden bilecekler?

Sevgilinin muradını gözetmeden kendi dileğime uyup yaptığım her iş, beni rusvay edip gitti; nihayet adım kötüye çıktı. Zaten meclislerde söylenip duran sır, nasıl olur da gizli kalır ki?

Hâfız, daimî bir huzura ermek, sevgiliye vâsıl olmak istiyorsan ondan gafil olma. Sevdiğine ulaşınca da artık dünyayı bırak, âlemi terk et.

Elâ-yâ eyyühesâki edir ke'sen ve nâvilhâ

Ki'ışk asan nemüd evvel veli uftâd müşkilhâ

1

الا یا ایها الساقی ادر کاسا و ناولها

که عشق آسان نمود اول ولی افتاد مشکل‌ها

به بوی نافه‌ای کاخر صبا زان طره بگشاید

ز تاب جعد مشکینش چه خون افتاد در دل‌ها

مرا در منزل جانان چه امن عیش چون هر دم

جرس فریاد می‌دارد که بربندید محمل‌ها

به می سجاده رنگین کن گرت پیر مغان گوید

که سالک بی‌خبر نبود ز راه و رسم منزل‌ها

شب تاریک و بیم موج و گردابی چنین هایل

کجا دانند حال ما سبکباران ساحل‌ها

همه کارم ز خود کامی به بدنامی کشید آخر

نهان کی ماند آن رازی کز او سازند محفلها

حضوری گر همی‌خواهی از او غایب مشو حافظ

متی ما تلق من تهوی دع الدنیا و اهملها

**

EY ŞARAPTAN ALDIĞIMIZ LEZZETTEN HABERİ OLMAYAN!

2.

Sâki, kadehimizi şarabın nuruyle parlat. Çalgıcı, sen de çal. Çünkü âlem tam istediğimiz hale geldi, bize uydu.

Ey şaraptan aldığımız lezzetten haberi olmayan! Biz, kadehte sevgilinin yüzünün aksini görmüşüz.

Uzun boylu güzellerin işveleri, nazları, salına salına yürüyen selvi boylumuzun cilvelerle gelişine kadar sürer.

Gönlü aşkla diri olan asla ölmez. Biz de âşıkız, şu halde ebediliğimiz âlem ceridesine kaydedilmiştir.

Korkarım, hesap gününde şeyhin helâl ekmeği, bizim haram suyumuzdan fazla bir işe yaramayacak, ikisi de bir tutulacak!

Ey rüzgâr, yolun dostların bahçesine uğrarsa sevgiliye selâmımızı arz et, sakın unutma ve tarafımızdan

De ki: Adımızı neye anmıyor, neden bizi kasten hatırdan çıkarıyorsun ?

Zaten anılmayacağımız bir zaman gelecek!

Gönlümüzü alan sevgilimizin gözlerine sarhoşluk ne de güzel yaraşıyor. O cihetten bizim de irade ve ihtiyarımızı sarhoşluğa teslim etmişler.

Hâfız, gözünden gözyaşı tanelerini saç dur, belki vuslat kuşu tuzağımıza gelip konar, olur ya!

Yeşil felek deniziyle hilâl kayığı bile Hacı Kıvam'ımızın nimetine gark olmuştur.

Sâki benür-ı bade berefrüz câm-ı ma
Mutrib bigü ki kâr-ı cihan şud bekâm-ı ma

10

ساقی به نور باده برافروز جام ما

مطرب بگو که کار جهان شد به کام ما

ما در پیاله عکس رخ یار دیده‌ایم

ای بی‌خبر ز لذت شرب مدام ما

هرگز نمیرد آن که دلش زنده شد به عشق

ثبت است بر جریده عالم دوام ما

Hâfız Divânı Şirâzi 8

چندان بود کرشمه و ناز سهی قدان
کاید به جلوه سرو صنوبرخرام ما

ای باد اگر به گلشن احباب بگذری
زنهار عرضه ده بر جانان پیام ما

گو نام ما ز یاد به عمدا چه می‌بری
خود آید آن که یاد نیاری ز نام ما

مستی به چشم شاهد دلبند ما خوش است
زان رو سپرده‌اند به مستی زمام ما

ترسم که صرفه‌ای نبرد روز بازخواست
نان حلال شیخ ز آب حرام ما

حافظ ز دیده دانه اشکی همی‌فشان
باشد که مرغ وصل کند قصد دام ما

دریای اخضر فلک و کشتی هلال

هستند غرق نعمت حاجی قوام ما

**

SOFİ, GEL... KADEHİN AYNASI TERTEMİZ

3.

Sofi, gel... kadehin aynası tertemiz. Gel de lâl renkli şarabın anlığını gör, neşesini, zevkini seyret!

Anka kimseye avlanmaz, tuzağını topla. Burada tuzağın eline havadan başka bir şey geçmez.

Eldeki fırsatı ganimet bilmeye çalış. Âdem bile nasibi tükenince cenneti terk etti.

Âlem meclisinde bir iki kadeh çek, sonra yürü, git; yani daimi vuslata tamah etme.

Gönül, gençlik çağı geçti, hayattan bir gül deremedin. Artık kocalıkta bir şey yap bari.

Eşiğinde çok hizmetler ettik, sende hayli hakkımız var. Sen de köleyi, merhamet et de bir gör, gözet!

Perdenin içyüzündeki sırrı sarhoş rintlere sor. Bu hal, makamı yüce zahitte yoktur.

Hâfız, şarap kadehinin mürididir, ey seher yeli, bu kulun kulluğunu Câm Şeyhi’ne arz et!

Hâfız Divânı Şirâzi 10

Sufî biyâ ki âyine sâfist câmrâ
Tâ bingeri sefâ-yı mey-i la'l-fâmârâ

7

صوفی بیا که آینه صافیست جام را

تا بنگری صفای می لعل فام را

راز درون پرده ز رندان مست پرس

کاین حال نیست زاهد عالی مقام را

عنقا شکار کس نشود دام بازچین

کان جا همیشه باد به دست است دام را

در بزم دور یک دو قدح درکش و برو

یعنی طمع مدار وصال دوام را

ای دل شباب رفت و نچیدی گلی ز عیش

پیرانه سر مکن هنری ننگ و نام را

در عيش نقد کوش که چون آبخور نماند

آدم بهشت روضه دارالسلام را

ما را بر آستان تو بس حق خدمت است

ای خواجه بازبين به ترحم غلام را

حافظ مريد جام می است ای صبا برو

وز بنده بندگی برسان شيخ جام را

**

GÖNÜL ELDEN GİDİYOR, ALLAH İÇİN YARDIM EDİN.

4.

Gönül elden gidiyor, ey gönül sahipleri. Allah için yardım edin. Yazıklar olsun, gizli dert, açığa çıkacak!

Gemimiz oturmuş, hareketten kalmış. Ey muvafık rüzgâr, kalk, es. Belki aşina sevgilinin yüzünü bir daha görürüz.

Dostum, feleğin on günlük sevgisi masaldan, hikâyeden ibarettir. Dostlara iyilik etmek için şu on günlük fırsatı ganimet bil!

Bülbül dün gece gül ve şarap meclisinde **"Sarhoşlar, uyanın... sabah şarabını getirin"** diye ne güzel de şakıdı...

İskender'in aynası şarap kadehidir. Bir bak da sana Dara saltanatının akıbetini göstersin.

Ey kerem ve ihsan sahibi, selâmettesin, sağ esensin. Buna şükret de yoksul biçareyi bir günceğiz olsun, sor, soruştur!

İki cihanın da istirahati şu iki sözün tefsirinden ibarettir: Dostlara mürüvvet, düşmanlarla geçim!

Bize iyi ad san kazanma civarına yol vermediler. Beğenmiyorsan takdiri değiştir!

Zahidin "kötülüklerin aslı" dediği o üzüm suyu yok mu... bize kızoğlan kızları öpmeden daha hoş, daha tatlı!

Elin daraldığı vakit, yoksulluğa düştüğün zaman içmeye, sarhoş olmaya çalış. Çünkü bu varlık kimyası, yoksulu Karun yapar.

Serkeşliğe kalkışma sakın. Avucunda mermeri bile balmumu gibi eriten sevgili, gayrete gelir, kıskanır da seni mum gibi yakar, yandırır.

Farsça söyleyen güzeller, adamın ömrüne ömür katarlar. Sâki, zahit rintlere müjde ver!

Ey eteği temiz şeyh, bizi mazur gör. Hâfız, bu şaraba bulaşmış hırkayı kendiliğinden giymedi ya!

Dil mireved zi destem şâhib-dilan Hudârâ
Derdâ ki derd-i pinhan hânedşud âşikârâ

دل می‌رود ز دستم صاحب دلان خدا را

دردا که راز پنهان خواهد شد آشکارا

کشتی شکستگانیم ای باد شرطه برخیز

باشد که بازبینیم دیدار آشنا را

ده روزه مهر گردون افسانه است و افسون

نیکی به جای یاران فرصت شمار یارا

در حلقه گل و مل خوش خواند دوش بلبل

هات الصبوح هبوا یا ایها السکارا

ای صاحب کرامت شکرانه سلامت

روزی تفقدی کن درویش بی‌نوا را

آسایش دو گیتی تفسیر این دو حرف است

با دوستان مروت با دشمنان مدارا

Hâfız Divânı Şirâzi 14

در کوی نیک نامی ما را گذر ندادند

گر تو نمی‌پسندی تغییر کن قضا را

آن تلخ وش که صوفی ام الخبائث خواند

اشهی لنا و احلی من قبله العذارا

هنگام تنگدستی در عیش کوش و مستی

کاین کیمیای هستی قارون کند گدا را

سرکش مشو که چون شمع از غیرتت بسوزد

دلبر که در کف او موم است سنگ خارا

آیینه سکندر جام می است بنگر

تا بر تو عرضه دارد احوال ملک دارا

خوبان پارسی گو بخشندگان عمرند

ساقی بده بشارت رندان پارسا را

حافظ به خود نپوشید این خرقه می آلود

ای شیخ پاکدامن معذور دار ما را

**

SÂKİ, KALK... KADEHİ DOLDUR, SUN

5.

Sâki, kalk... kadehi doldur, sun. Dünya gamının başına toprak saç!

Şarap kadehini elime ver de bu gök renkli hırkayı üstümden atayım.

Sarhoşluk, akıllılara göre kötü bir şöhrettir ama biz şanı, şöhreti zaten istemiyoruz ki.

Şarap sun, ne vakte dek sürecek bu gurur yeli?

İnsanı böyle şeylerle aldatan nefsin toprak başına!

Ağlayıp inleyen gönlümün ahındaki duman bu ham ve donmuş kişileri yaktı, yandırdı.

Deli gönlümün sırrına mahrem olacak ne halktan kimse var, ne ileri gelenlerden!

Yalnız, gönül avutan sevgiliyle hatırım hoş. O, benim gönlümden sabrı, rahatı bir uğurdan aldı, götürdü.

O gümüş endamlı sevgiliyi gören artık çayırdaki selviye bakamaz.

Hâfız, nihayet günün birinde mutlaka muradına erişmek istersen gece gündüz şiddetlere, mihnetlere sabret.

Sâkiyâ berhiz-u berdih câmrâ
Hâk ber ser kun ğam-ı eyyâmrâ

8

ساقیا برخیز و درده جام را

خاک بر سر کن غم ایام را

ساغر می بر کفم نه تا ز بر

برکشم این دلق ازرق فام را

گر چه بدنامیست نزد عاقلان

ما نمی‌خواهیم ننگ و نام را

باده درده چند از این باد غرور

خاک بر سر نفس نافرجام را

دود آه سینه نالان من

سوخت این افسردگان خام را

محرم راز دل شیدای خود

کس نمی‌بینم ز خاص و عام را

با دلارامی مرا خاطر خوش است

کز دلم یک باره برد آرام را

ننگرد دیگر به سرو اندر چمن

هر که دید آن سرو سیم اندام را

صبر کن حافظ به سختی روز و شب

عاقبت روزی بیابی کام را

**

SON YATACAĞI YER BİR İKİ AVUÇ TOPRAKTAN İBARET OLAN KİŞİYE DE Kİ:

6.

Gül bahçesine yine gençlik çağının parlaklığı geldi. Güzel nağmeli bülbüle yine gül müjdesi erişti.

Ey sabah rüzgârı, terütaze yeşilliğe uğrarsan selviye, güle, fesleğene selâmımızı götür.

Şarap satan muğbeçe böyle cilvelenip durursa meyhane kapısını kirpiklerimle süpürürüm.

Amber gibi güzel kokulu, simsiyah ve büklüm büklüm saçlarını ay yüzüne çevgân yapan güzel, zaten hayran olup kalmışım, beni ıstıraba düşürme, başımı büsbütün döndürme.

Korkarım, tortulu şarap içenlere gülen, onlarla alay eden bu kavim, meyhane havasıyle imanını da elden çıkarır.

Tanrı erlerine dost ol. Nuh'un gemisinde öyle bir toprak var ki Tufanı bile bir damlacık su sayar!

Son yatacağı yer bir iki avuç topraktan ibaret olan kişiye de ki: Sarayını, çardağını göklere kadar yüceltmeye ne hacet var?

Feleğin evinden çık, oradan ekmek isteme. Bu zalim, nihayet konuğunu öldürür.

Benim Kenan ayına benzeyen güzelim, Mısır saltanatı eline geçti, artık zindanı terketmenin tam vakti.

Hâfız, şarap iç, rintlikte bulun, hoş ol. fakat başkaları gibi Kur'an'ı tezvir tuzağı yapma!

Revnak-ı 'ahd-ı şebâbest diğer bustanrâ
Miresed müjde-i gul bulbul-i hoş-elhanrâ

9

رونق عهد شباب است دگر بستان را

می‌رسد مژده گل بلبل خوش الحان را

ای صبا گر به جوانان چمن بازرسی

خدمت ما برسان سرو و گل و ریحان را

گر چنین جلوه کند مغبچه باده فروش

خاکروب در میخانه کنم مژگان را

ای که بر مه کشی از عنبر سارا چوگان

مضطرب حال مگردان من سرگردان را

ترسم این قوم که بر دردکشان می‌خندند

در سر کار خرابات کنند ایمان را

یار مردان خدا باش که در کشتی نوح

هست خاکی که به آبی نخرد طوفان را

برو از خانه گردون به در و نان مطلب

کان سیه کاسه در آخر بکشد مهمان را

هر که را خوابگه آخر مشتی خاک است

گو چه حاجت که به افلاک کشی ایوان را

ماه کنعانی من مسند مصر آن تو شد

وقت آن است که بدرود کنی زندان را

حافظا می خور و رندی کن و خوش باش ولی

دام تزویر مکن چون دگران قرآن را

**

BEN NERDE, NEFSİNİ ISLAH ETMEK NERDE?

7.

Ben nerde, nefsini ıslah etmek nerde?

Aradaki aykırılığa bak, yol nerden nereye gidiyor?

Salihlikle takvanın rintlikle ne münasebeti var? Vaiz dinleme nerde, rebap sesini dinleme nerde?

İbadet yerine gitmeden, riya hırkasını giymeden usandım artık. Muğların manastırı nerde, halis ve sâf şarap nerde?

Vuslat zamanı gelip geçti, hatırası kaldı. Allah selâmet versin... nerde kaldı o cilveler, ne oldu o azarlayışlar?

Düşmanların gönlü, sevgilinin yüzünden ne haz duyabilir? Sönmüş mum nerde, güneş nerde ?

Sevgilinin çene çukuruna pek bakma, yolda kuyu var. Gönül, bu aceleyle nereye koşup gidiyorsun ?

Basiretimizin sürmesi eşiğinin toprağıdır. Emret, biz bu kapıdan nereye gidelim?

Sevgili, Hâfız'dan karar isteme, uyku bekleme, karar ne demek, sabretme de ne, uyku da nerde ki?

Salâh-ı kar kucâ vu men-i harâb kucâ
Bibin tefâvut-ı reh ez kucâst ta be kucâ

2

صلاح کار کجا و من خراب کجا

ببين تفاوت ره کز کجاست تا به کجا

دلم ز صومعه بگرفت و خرقه سالوس

کجاست دير مغان و شراب ناب کجا

چه نسبت است به رندی صلاح و تقوا را

سماع وعظ کجا نغمه رباب کجا

Hâfız Divânı Şirâzi 22

ز روی دوست دل دشمنان چه دریابد

چراغ مرده کجا شمع آفتاب کجا

چو کحل بینش ما خاک آستان شماست

کجا رویم بفرما از این جناب کجا

مبین به سیب زنخدان که چاه در راه است

کجا همی‌روی ای دل بدین شتاب کجا

بشد که یاد خوشش باد روزگار وصال

خود آن کرشمه کجا رفت و آن عتاب کجا

قرار و خواب ز حافظ طمع مدار ای دوست

قرار چیست صبوری کدام و خواب کجا

**

O ŞİRAZLI TÜRK GÜZELİNİN, YANAĞINDAKİ KARA BENE..

8.

O Şirazlı Türk güzeli, bize iltifat eder, gönlümüzü alır, aşkımızı kabul eylerse yanağındaki kara bene Semerkand'i de bağışlarız, Buhara'yı da!

Sâki, o kalan şarabı sun. Çünkü cennette ne Rüknâbât suyunun kıyısını bulabilirsin, ne de Gülgeşti Musallâ'yı.

Feryat, feryat... bu şuh, bu cilveli, bu şehri birbirine katan kara kaşlı, kara gözlü güzeller, sabrımızı öyle bir yağmaladılar ki Türkler de hanı yağmayı ancak öyle kapışır, öyle yağmalarlar.

Ben o Yusuf'un günden güne artan güzelliğinden anladım ki aşk, Zelihâ'yı bile ismet perdesinden çıkarır.

Bana kötü söz söyledin, razıyım. Tanrı affetsin, iyi söyledin ama o şekerler çiğneyen lâl renkli dudağa acı söz yaraşıyor mu?

Sevgili, nasihatimi dinle. Saadetli, bahtiyar gençler bilgili ihtiyarın nasihatim dinlerler.

Sevgilinin güzelliği, bizim noksan aşkımızdan müstağnidir. Güzel yüzün düzgüne, allığa, bene, rastığa ne ihtiyacı var?

* Musikiden, şaraptan bahset. Zamanın sırrına ait münakaşaya pek girişme. Çünkü bu muammayı, felsefeyle kimse halletmedi de, edemez de!

Hâfız, gazel söyledin, inciler deldin. Gel, şimdi bir de güzelce oku da felek, Süreyya yıldızını senin bu inci dizine saçsın,

Hâfız Divânı Şirâzi 24

Eğer an Turk-i Şirâzi bedest âred dil-i mara
Be hal-i hinduyeş bahşem Semerkand-u Buhârârâ

3

اگر آن ترک شیرازی به دست آرد دل ما را

به خال هندویش بخشم سمرقند و بخارا را

بده ساقی می باقی که در جنت نخواهی یافت

کنار آب رکن آباد و گلگشت مصلا را

فغان کاین لولیان شوخ شیرین کار شهرآشوب

چنان بردند صبر از دل که ترکان خوان یغما را

ز عشق ناتمام ما جمال یار مستغنی است

به آب و رنگ و خال و خط چه حاجت روی زیبا را

من از آن حسن روزافزون که یوسف داشت دانستم

که عشق از پرده عصمت برون آرد زلیخا را

اگر دشنام فرمایی و گر نفرین دعا گویم

جواب تلخ می‌زیبد لب لعل شکرخا را

نصیحت گوش کن جانا که از جان دوست‌تر دارند

جوانان سعادتمند پند پیر دانا را

حدیث از مطرب و می گو و راز دهر کمتر جو

که کس نگشود و نگشاید به حکمت این معما را

غزل گفتی و در سفتی بیا و خوش بخوان حافظ

که بر نظم تو افشاند فلک عقد ثریا را

**

DUDAĞA GELMİŞ CAN, SENİ GÖRMEK DİLEĞİNDE

9.

Sevgili, güzellik ayı, yüzünden ziyalanmakta; güzellik, çene çukurundan şeref bulmakta.

Acaba bizim hiç bir yere dağılmayan, ancak sende olan düşüncemizle senin dağınık zülfün ne vakit bir araya gelecek; ne vakit bu muradımıza erişeceğiz?

Dudağa gelmiş can, seni görmek dileğinde. Geriye mi dönsün, çıksın mı; fermanın nedir ?

Bizim yanımıza uğrayınca eteğini topraktan, kandan sakın. Çünkü bu yolda birçok kurbanların var!

Dostlar, gönül, sırrını faş ediyor. Aman, sevgiliye haber verin, merhamet etsin de ben de kurtulayım, siz de kurtulun!

Gözünün hüküm sürdüğü devirde hiç kimse zâhitlikten faydalanmadı, herkes, o gözlere âşık oldu. Sarhoş gözlerinin de zahitlik satmaması, âşıklara bakması daha iyi.

Uykulara bulanmış bahtımız galiba uyanacak. Çünkü parlak yüzün, bahtımızın gözüne su serpti!

Yanağından sabah rüzgârına bir deste gül yoldaş et de gönder... Belki ayağını bastığın gül bahçesinin toprağından bir koku duyarız.

Ey Cem meclisinin sâkileri, zamanınızda kadehiniz şarapla dolmadı ama yine ömrünüz uzun olsun, muradınıza erişin!

Ey yıldızı yüce padişahlar padişahı, Tanrı için olsun bir himmet et de yıldız gibi ben de sarayının toprağını öpeyim!

Sevgili, Hâfız bir dua etmekte, işit ve amin de: Dilerim, şeker saçan dudağın bize kısmet olsun!

* Ey seher yeli, Yezd'lilere tarafımızdan de ki: Hakkınızı tanımayan, gözetmeyen, kişilerin başı, çevgânınızın topu olsun!

* Sizden uzağız ama yine padişahınızın kuluyuz, yine sizi övmekteyiz.

Ey furüğ-ı mâh-ı hüsn ez rây-ı rahşân-ı şumâ
Ab-ı rüy-ı hübi ez çâh-ı zenehdân-ı şumâ

12

ای فروغ ماه حسن از روی رخشان شما

آب روی خوبی از چاه زنخدان شما

عزم دیدار تو دارد جان بر لب آمده

بازگردد یا برآید چیست فرمان شما

کس به دور نرگست طرفی نبست از عافیت

به که نفروشند مستوری به مستان شما

بخت خواب آلود ما بیدار خواهد شد مگر

Hâfız Divânı Şirâzi 28

زان که زد بر دیده آبی روی رخشان شما

با صبا همراه بفرست از رخت گلدسته‌ای

بو که بویی بشنویم از خاک بستان شما

عمرتان باد و مراد ای ساقیان بزم جم

گر چه جام ما نشد پرمی به دوران شما

دل خرابی می‌کند دلدار را آگه کنید

زینهار ای دوستان جان من و جان شما

کی دهد دست این غرض یا رب که همدستان شوند

خاطر مجموع ما زلف پریشان شما

دور دار از خاک و خون دامن چو بر ما بگذری

کاندر این ره کشته بسیارند قربان شما

ای صبا با ساکنان شهر یزد از ما بگو

کای سر حق ناشناسان گوی چوگان شما

گر چه دوریم از بساط قرب همت دور نیست

بنده شاه شماییم و ثناخوان شما

ای شهنشاه بلنداختر خدا را همتی

تا ببوسم همچو اختر خاک ایوان شما

می‌کند حافظ دعایی بشنو آمینی بگو

روزی ما باد لعل شکرافشان شما

**

NEDEN ŞEYDA BÜLBÜLÜN HALİNİ BİR KERECİK OLSUN SORMUYORSUN?

10.

Ey seher yeli, o güzel ceylana mülâyemetle söyle, bizi dağlara, ovalara salan sensin!

Ömrü uzun olasıca şekerci, bilmem ki neden şekerle beslenen duduyu bir arayıp sormaz!

Ey gül, yoksa güzelliğinin verdiği gurur müsaade mi etmiyor, **neden şeyda bülbülün halini bir kerecik olsun sormuyorsun?**

Nazar ehli; güzel huyla, lütuf la avlanabilir. Akıllı kuşu bağla, tuzakla tutmak imkânı yoktur.

Sevgilinle oturup şarap içtiğin vakitte bari senden nasibi olmayan dostları hatırla!

Bilmem ki neden selvi boylu, kara gözlü, ay yüzlü güzeller kimseye bir aşinalık göstermiyorlar?

Güzelliğinde hiç bir ayıp, hiç bir noksan yok. Ancak şu kadarcık bir şey söylenebilir; Sevgiden anlamıyorsun, vefasızsın!

Gökyüzünde Zühre, Hâfız'ın şiirlerini terennüm ederek İsâ'yı bile oynatsa şaşılmaz doğrusu.

Sabâ be lütf bigü an ğazâl-i ra'nârâ
Ki ser be kühu beyaban tu dâdei mârâ

4

صبا به لطف بگو آن غزال رعنا را

که سر به کوه و بیابان تو داده‌ای ما را

شکرفروش که عمرش دراز باد چرا

تفقدی نکند طوطی شکرخا را

غرور حسنت اجازت مگر نداد ای گل

که پرسشی نکنی عندلیب شیدا را

به خلق و لطف توان کرد صید اهل نظر

به بند و دام نگیرند مرغ دانا را

ندانم از چه سبب رنگ آشنایی نیست

سهی قدان سیه چشم ماه سیما را

چو با حبیب نشینی و باده پیمایی

به یاد دار محبان بادپیما را

جز این قدر نتوان گفت در جمال تو عیب

که وضع مهر و وفا نیست روی زیبا را

در آسمان نه عجب گر به گفته حافظ

سرود زهره به رقص آورد مسیحا را

**

YANAĞINI PARLATTIN MI BÜTÜN ÂLEMİN GÖNLÜNÜ YAKIYORSUN.

11

O güzellik padişahının yanında bulunanlara bu dileği kim bildirecek? Padişahlık şükrânesi olarak yoksulu gözden çıkarmasın.

Şeytan huylu engelden Tanrı'ma ağlayıp yalvarmadayım, belki Hakk rızasıyçin o şihap bir yardım eder.

Yanağını parlattın mı bütün âlemin gönlünü yakıyorsun. Fakat bundan sana ne fayda var? Niçin herkesle iyi geçinmiyorsun?

Sevgili, siyah kirpiklerin kanımıza girmeyi emrettiyse onların hilesine kapılıp yanılma, bir düşün, taşın!

Bütün gece şunu ummaktayım: Seher yeli, aşina âşıkı, aşinaların haberini getirerek belki memnun eder.

* Sevgili, parlayan ay gibi yüzünle, gönül kapan selvi gibi boyunla âşıkların başına kopardığın bu kıyamet ne?

* Allah için olsun seher vakitlerinde kalkan Hâfız'a bir yudumcuk şarap ver de duasını al, seher çağlarındaki dua makbuldür.

Be mulâzimân-ı sultan ki resâned in dü'ârâ
Ki be şukr-i Pâdşâhi zi nazar meran gedârâ

6

به ملازمان سلطان که رساند این دعا را

که به شکر پادشاهی ز نظر مران گدا را

ز رقیب دیوسیرت به خدای خود پناهم

مگر آن شهاب ثاقب مددی دهد خدا را

مژه سیاهت ار کرد به خون ما اشارت

ز فریب او بیندیش و غلط مکن نگارا

دل عالمی بسوزی چو عذار برفروزی

تو از این چه سود داری که نمی‌کنی مدارا

همه شب در این امیدم که نسیم صبحگاهی

به پیام آشنایان بنوازد آشنا را

چه قیامت است جانا که به عاشقان نمودی

دل و جان فدای رویت بنما عذار ما را

به خدا که جرعه‌ای ده تو به حافظ سحرخیز

که دعای صبحگاهی اثری کند شما را

**

DÜN GECE PİRİMİZ, MESCİTTEN MEYHANEYE GELDİ.

*12. **

Dün gece Pîrimiz, mescitten meyhaneye geldi. Yoldaşlar, bundan sonra ne yapalım, ne tedbirde bulunalım ki?

Biz müritleriz. Pirimiz meyhaneye yüz tutunca biz nasıl kıbleye yöneliriz?

Artık biz de muğların harabatına konalım, orayı yurt edinelim; ezelden takdirimiz böyleymiş!

Eğer akıl, zülfüne bağlanan gönlün ne hoş bir halde olduğunu bilse bütün akıllar bizim zincirlerimize düşmeye, divane olmaya çalışırlardı.

Güzel yüzün, bize lütfedip güzellikten bir ayet, bir bürhan gösterdi. O zamandan beri bizim tefsirimizde her söz, güzellikten, letafetten ibaret.

Bütün gece çektiğimiz ateşli ahlarla bütün gece dinmeyen gönül ateşimiz, acaba bir gececik olsun yüreğine tesir eder mi ki?

Hâfız, artık sus. Ah okumuz gök kubbesini bile delip geçer. Canına acı, okumuzdan sakın.

Düş ez mescid suy-i meyhane amed Pır-i mâ
Çist yâran-ı tarikat ba'dezin tedbir-i mâ

10

دوش از مسجد سوی میخانه آمد پیر ما

چیست یاران طریقت بعد از این تدبیر ما

ما مریدان روی سوی قبله چون آریم چون

روی سوی خانه خمار دارد پیر ما

در خرابات طریقت ما به هم منزل شویم

کاین چنین رفته‌ست در عهد ازل تقدیر ما

عقل اگر داند که دل دربند زلفش چون خوش است

عاقلان دیوانه گردند از پی زنجیر ما

روی خوبت آیتی از لطف بر ما کشف کرد

زان زمان جز لطف و خوبی نیست در تفسیر ما

با دل سنگینت آیا هیچ درگیرد شبی

آه آتشناک و سوز سینه شبگیر ما

تیر آه ما ز گردون بگذرد حافظ خموش

رحم کن بر جان خود پرهیز کن از تیر ما

**

— B —

EY GÜZELLER PADİŞAHI, BU GARİBE ACI;

13.

Sevgiliye dedim ki; ey güzeller padişahı, bu garibe acı; dedi ki: Yoksul garip, gönül havasına uyar, gönül peşine düşerse yolunu azıtır gider.

Bir an olsun dur, geçip gitme dedim. “Evde yetişen, yabancılarla düşüp kalkmayan bir kişi bu kadar garibin derdine nasıl takat getirebilir?" dedi.

Garip, dikeni döşek edinir, taşı yastık yaparmış. Padişahın üstünde yattığı sincap kürküne yan gelmiş uyumuş olan bir nazeninin umurunda mı?

Ey zincire benzeyen saçları, bunca aşina âşıkın mekânı olan sevgili, kızıl yanağına öyle misk gibi simsiyah ve eşsiz ben ne de güzel yaraşmış.

Sevgili, ay gibi yüzünde şarabın aksi, ağustos gülü üzerinde erguvan yaprağının eşsiz güzelliği gibi görünmekte.

Nigâristanda misk gibi nakışlara şaşılmazsa da senin yanağının etrafında o karınca gibi ince nakışlar pek şaşılacak bir güzellikte!

Alnına dökülen ve gece renginde olan saçları garipler akşamı dilber, bu garip, seher çağlarında ağlayıp inlerse bu ağlayıştan, bu inleyişten çekin, dedim.

Dedi ki: **Hâfız, aşinalar bile hayret makamındayken senin gibi garibin hasta ve miskin bir hale düşmesinden daha tabiî ne olabilir?**

Güftem ey sultân-ı hüban rahm kun ber in ğarib
Guft der dunbâl-i dil reh gum kuned miskin ğarib

14

گفتم ای سلطان خوبان رحم کن بر این غریب

گفت در دنبال دل ره گم کند مسکین غریب

Hâfız Divânı Şirâzi 38

گفتمش مگذر زمانی گفت معذورم بدار

خانه پروردی چه تاب آرد غم چندین غریب

خفته بر سنجاب شاهی نازنینی را چه غم

گر ز خار و خاره سازد بستر و بالین غریب

ای که در زنجیر زلفت جای چندین آشناست

خوش فتاد آن خال مشکین بر رخ رنگین غریب

می‌نماید عکس می در رنگ روی مه وشت

همچو برگ ارغوان بر صفحه نسرین غریب

بس غریب افتاده است آن مور خط گرد رخت

گر چه نبود در نگارستان خط مشکین غریب

گفتم ای شام غریبان طره شبرنگ تو

در سحرگاهان حذر کن چون بنالد این غریب

گفت حافظ آشنایان در مقام حیرتند

دور نبود گر نشیند خسته و مسکین غریب

**

ARKADAŞLAR, ŞARAP GETİRİN, ŞARAP!

14. t

Sabah oluyor, bulut göğe perde çekti hava sünbüli; arkadaşlar, şarap getirin, şarap!

Çiğ tanesi lâlenin yanağına damlamakta. Dostlar, durmayın, getirin şarabı!

Çayırlıktan cennet yeli esiyor. Haydin, her an halis şarap için!

Gül, çimenlikte zümrüt tahtını kurdu. Sen de ateş gibi lâl renginde kızıl şarabı ele al.

Eğer meyhanenin kapısını kapadılarsa ey bağlı kapıları açan Tanrı, lütfet, aç!

* Canımızda ve yanmış, kebab olmuş gönüllerin yaralarında dudaklarının ne kadar tuz hakkı var.

Böyle bir mevsimde meyhaneyi kapatırlarsa şaşılır doğrusu.

* Hâfız gibi, peri bedenli sâkinin yüzüne bakarak halis ve berrak şarabı çek gitsin!

Midemed subh-u küleh best sehâb
Es sabüh es sabüh yâ ashâb

13

می‌دمد صبح و کله بست سحاب

الصبوح الصبوح یا اصحاب

می‌چکد ژاله بر رخ لاله

المدام المدام یا احباب

می‌وزد از چمن نسیم بهشت

هان بنوشید دم به دم می ناب

تخت زمرد زده است گل به چمن

راح چون لعل آتشین دریاب

در میخانه بسته‌اند دگر

افتتح یا مفتح الابواب

لب و دندانت را حقوق نمک

هست بر جان و سینه‌های کباب

این چنین موسمی عجب باشد

که ببندند میکده به شتاب

بر رخ ساقی پری پیکر

همچو حافظ بنوش باده ناب

**

SUN ŞARAP KADEHİNİ! EVDE AĞYAR YOK.

15 t

Devlet sabahı açılmakta... güneşe benzer kadeh nerde? Ele bundan daha âlâ bir fırsat nerden geçecek? Sun şarap kadehini!

Evde ağyar yok. Sâki yâr, çalgıcı lâtifeler etmekte, işret mevsimi, kadehin döneceği zaman, gençlik çağı...

* Hususî bir halvet, emniyetli bir yer, gönül açan bir seyrangâh... yarabbi, bunları uyanıkken mi görüyorum, yoksa uykuda rüya mı görmekteyim ?

İç açmak, neşeye güzellik vermek için erimiş lâlle altın kadehi mezcetmek pek hoş, pek münasip.

Anlayışlı tabiat bezeyicisi, şarabın letafetini düşündü de gül suyundan daha hoş olduğunu anlayıp gül suyunu ne de hoş bir surette gül yaprağının gönlünde gizledi.

Dilberle sâki el çırpmakta, çalgıcı raks etmekte... Sâkinin bakışı şaraba tapanların gözlerinden uykuyu uçurdu gitti!

O ay, Hâfız'ın incilerine müşteri olalı rebap sesi, her an ta Zührenin kulağına kadar varmakta!

* Dünyaları ihsan eden padişah neşe meclisinde ihamla konuşmakta, lâtifeci ve tatlı sözlü Hâfız da hazır cevaplık etmekte, nükteler yapmakta!

Subh-ı devlet midemed ku cam hemçun âftâb
Fursati zin bih kucâ yâbem bidıh cam ı serâb

**

— T —

MECNUN'UN DEVRİ GEÇTİ, ŞİMDİ NÖBET BİZİM.

16.

Gönül, onun muhabbetinin haremidir, göz, yüzüne ayna tutmaktadır.

İki cihana da baş eğmediğim halde boynum, onun minnet yükünün altında.

Sen Tûba'yı düşünmedesin, biz sevgilinin boyunu. Herkesin düşüncesi, himmetincedir.

Ben, eteği bulaşmış bir adamsam ona ne ziyanı var? Bütün âlem onun ismetine şahittir.

O haremde ben kim oluyorum ki sabah rüzgârı bile hürmete değer hareminin perdeciliğini yapmakta.

* Göz penceresi hayalinden hali kalmasın. Çünkü bu bucak, ancak onun halvet yeri.

* Yeşilliği bezeyen her taze gül, onun sohbetinin renginden, onun dostluğundan kokusundan bir eser. Hepsi rengi, kokuyu ondan kazanmış.

Mecnun'un devri geçti, şimdi nöbet bizim. Bu âlemde herkesin beş günceğiz bir nöbeti var!

Âşıklık saltanatı, neşe hâzinesi... Hulâsa nem varsa hepsi onun himmetiyle.

• Ben ve gönül, yok olacakmışız, varsın olalım, ne korkumuz var? Maksat, bu arada onun selâmeti.

Hâfız'ın zahiri yoksulluğunu görme. Gönlü, onun sevgi hâzinesi.

Dil serâ-perde-i mahabbet-i ost
Dide âyinedâr-ı tal'at-i ost

56

دل سراپرده محبت اوست

دیده آیینه دار طلعت اوست

<u>Hâfız Divânı Şirâzi 44</u>

من که سر درنياورم به دو کون

گردنم زير بار منت اوست

تو و طوبی و ما و قامت يار

فکر هر کس به قدر همت اوست

گر من آلوده دامنم چه عجب

همه عالم گواه عصمت اوست

من که باشم در آن حرم که صبا

پرده دار حريم حرمت اوست

بی خيالش مباد منظر چشم

زان که اين گوشه جای خلوت اوست

هر گل نو که شد چمن آرای

ز اثر رنگ و بوی صحبت اوست

دور مجنون گذشت و نوبت ماست

هر کسی پنج روز نوبت اوست

ملکت عاشقی و گنج طرب

هر چه دارم ز یمن همت اوست

من و دل گر فدا شدیم چه باک

غرض اندر میان سلامت اوست

فقر ظاهر مبین که حافظ را

سینه گنجینه محبت اوست

**

BAŞIMIZI SEVGİLİNİN EŞİĞİNE KOYMUŞ, ONUN HER DİLEĞİNE RAZI OLMUŞUZ.

17.

*Başımızı sevgilinin eşiğine koymuş, onun her dileğine razı olmuşuz. Başımıza her ne gelirse onun dileğiyle gelir.

Sevgilinin yüzüne karşı aydan, günden aynalar kodum ama benzerini göremedim.

Sabah rüzgârı bizim daralmış gönlümüzü nasıl açabilir? Goncanın kıvrım kıvrım yaprakları gibi birbiri üstüne sarılmış, kat kat!

Bu, rintleri yakıp yandıran ibadet yurduna yalnız ben testi getirmiyorum. Bu yurtta nice başlar var ki eşiğine taş, toprak olmuş!

Amberler saçan saçlarını mı taradın? Rüzgâr, güzel kokular saçarak esmekte, topraktan amber kokuları çıkmakta.

Bahçedeki her gül, yüzüne kurban olsun... ırmak kıyısındaki her selvi fidanı, boyuna feda olsun!

Yüzünü hatırladım, herhalde muradım olacak. Çünkü iyi faldan sonra iyilik zuhur eder.

Neşeyi anlatmada natıkanın bile dili tutulmuş... beyhude yere söylenip duran dili kesik kalem, nerden anlatacak?

Hâfız'ın gönlü heves ateşine şimdi düşmedi. Kendi kendine biten lâleler gibi ezelden dağlı!

Ser-i irâdet-i mâ v'âstân-ı hazret-i dost
Ki her çi ber ser-i mâ mireved irâdet-i ost

58

سر ارادت ما و آستان حضرت دوست

که هر چه بر سر ما می‌رود ارادت اوست

نظیر دوست ندیدم اگر چه از مه و مهر

نهادم آینه‌ها در مقابل رخ دوست

صبا ز حال دل تنگ ما چه شرح دهد

که چون شکنج ورق‌های غنچه تو بر توست

نه من سبوکش این دیر رندسوزم و بس

بسا سرا که در این کارخانه سنگ و سبوست

مگر تو شانه زدی زلف عنبرافشان را

که باد غالیه سا گشت و خاک عنبربوست

نثار روی تو هر برگ گل که در چمن است

فدای قد تو هر سروبن که بر لب جوست

زبان ناطقه در وصف شوق نالان است

چه جای کلک بریده زبان بیهده گوست

رخ تو در دلم آمد مراد خواهم یافت

چرا که حال نکو در قفای فال نکوست

نه این زمان دل حافظ در آتش هوس است

که داغدار ازل همچو لاله خودروست

**

SEVGİLİM ZAMANIN SÜLEYMANIDIR, HATEM DE ONDADIR

18.

O esmer güzeli dünyanın bütün şirinliğine şarap renginde güzel gözlere, gülümseyen dudaklara, neşeli bir gönüle maliktir.

Ağızları tatlı güzeller padişahtır ama sevgilim zamanın Süleymanıdır, hatem de ondadır.

O buğday renkli benizdeki misk gibi kara ben yok mu? Âdem'in yolunu vuran tanenin sırrı tamamıyle o bende!

Dostlar, sevgilim gidiyor. Bu yaralı gönülle ben ne yapacağım? Merhemim de onda.

Güzel yüz, hünerdeki kemal, temiz bir bilgi... Hulâsa iki âlemin de tertemiz erlerinin himmetine mazhar.

Bu nükteyi kime söyleyebilirim: O taş yürekli, İsa nefesine sahip olduğu halde bizi öldürdü!

Hâfız, inananlardandır... onu ulu tut. Çünkü nice büyük ruhların ihsanına, feyzine sahip!

An siyeh çerde ki şirini-i â'lem bâ ost
Çeşm i mey-gun leb-i handan dil-i hurrem bâ ost

57

آن سیه چرده که شیرینی عالم با اوست

چشم میگون لب خندان دل خرم با اوست

گر چه شیرین دهنان پادشهانند ولی

او سلیمان زمان است که خاتم با اوست

روی خوب است و کمال هنر و دامن پاک

لاجرم همت پاکان دو عالم با اوست

خال مشکین که بدان عارض گندمگون است

سر آن دانه که شد رهزن آدم با اوست

دلبرم عزم سفر کرد خدا را یاران

چه کنم با دل مجروح که مرهم با اوست

با که این نکته توان گفت که آن سنگین دل

کشت ما را و دم عیسی مریم با اوست

حافظ از معتقدان است گرامی دارش

زان که بخشایش بس روح مکرم با اوست

**

SEVGİLİDEN UTANACAK BİR İŞTE BULUNMADIM

19.

Sevgilinin diyarından gelen ve mektup getiren bu güzel haberci, âdeta onun miskler kokan siyah hattından bize bir can hamaili getirdi.

O haberci, sevgilinin ululuğundan, güzelliğinden ne güzel nişaneler vermekte... yüceliğini, vekârını ne hoş anlatmakta.

Ona muştuluk olarak gönlümü verdim ama sevgiliye saçtığım bu kalp akşamdan dolayı da utanıp durmaktayım.

Tanrı'ya şükrolsun, bahtımız uygun geldi de sevgilinin bütün işi gücü, dileğimizce oldu.

Ne feleğin dönüşünde bir irade ve ihtiyar var, ne ayın devrinde. Onlar, sevgilinin iradesiyle dönmekteler.

Fitne yeli, iki âlemi birbirine katsa biz, yine göz ışığımızı sevgiliyi bekleme yolundan ayıramayız.

Ey sabah rüzgârı, bana sevgilinin geçtiği yoldaki iyi bahtlı topraktan bir parçacık getir de gözüme sürme edeyim.

* Niyaz başımızı dostun aşk eşiğine koymuşuz. Sevgilinin kucağında kim tatlı bir uykuya dalabilir?

Düşman, Hâfız hakkında kötü söylerse ne korkum var? Tanrı'ya şükürler olsun, sevgiliden utanacak bir işte bulunmadım.

An peyk-i hoş-haber ki resid ez diyâr-ı dost
Âverd hırz-ı can zı hat-ı müşk-bâr-ı dost

60

آن پیک نامور که رسید از دیار دوست

آورد حرز جان ز خط مشکبار دوست

خوش می‌دهد نشان جلال و جمال یار

خوش می‌کند حکایت عز و وقار دوست

دل دادمش به مژده و خجلت همی‌برم

زین نقد قلب خویش که کردم نثار دوست

Hâfız Divânı Şirâzi 52

شکر خدا که از مدد بخت کارساز

بر حسب آرزوست همه کار و بار دوست

سیر سپهر و دور قمر را چه اختیار

در گردشند بر حسب اختیار دوست

گر باد فتنه هر دو جهان را به هم زند

ما و چراغ چشم و ره انتظار دوست

کحل الجواهری به من آر ای نسیم صبح

زان خاک نیکبخت که شد رهگذار دوست

ماییم و آستانه عشق و سر نیاز

تا خواب خوش که را برد اندر کنار دوست

دشمن به قصد حافظ اگر دم زند چه باک

منت خدای را که نیم شرمسار دوست

**

HOŞ GELDİN EY İŞTİYAK ÇEKENLERE HABER GETİREN

20

Hoş geldin ey iştiyak çekenlere haber getiren... sevgiliden bir haber ver de canımı, seve seve onun adına feda edeyim.

Dostun şekerinin, bademinin aşkıyle tabiatımın dudusu, kafese düşmüş bülbül gibi daima hayran, daima perişan bir halde.

Saçı tuzak, beni tane. Ben de bir tane dileğiyle dostun o tuzağına düşmüştüm.

Kim, benim gibi, sevgilinin kadehinden bir yudumcuk şarap içerse öyle sarhoş olur ki başını mahşer sabahına kadar kaldıramaz.

İştiyakımın cüzi bir miktarını bile anlatmamaktayım. Çünkü sevgilinin üstüne bundan fazla düşmek, başını ağrıtır.

Elime fırsat düşerse sevgilinin ayaklarından şeref bulan yolun toprağını tutya gibi gözlerime çekerim.

Ben vuslatına mailim, o ayrılık istemekte. Sevgilinin dileği olsun diye kendi dileğimden geçerim.

Hâfız, derdiyle yan, dermansız bir hale düş. O halde kal. **Çünkü zaten sevgilinin derman kabul etmez derdine bir deva yok ki!**

Merhaba ey peyk-i muştâkan bidih peyğâm-ı dost
Tâ kunem can ez ser-i rağbet feda yı nâm-ı dost

62

مرحبا ای پیک مشتاقان بده پیغام دوست

تا کنم جان از سر رغبت فدای نام دوست

واله و شیداست دایم همچو بلبل در قفس

طوطی طبعم ز عشق شکر و بادام دوست

زلف او دام است و خالش دانه آن دام و من

بر امید دانه‌ای افتاده‌ام در دام دوست

سر ز مستی برنگیرد تا به صبح روز حشر

هر که چون من در ازل یک جرعه خورد از جام دوست

بس نگویم شمه‌ای از شرح شوق خود از آنک

دردسر باشد نمودن بیش از این ابرام دوست

گر دهد دستم کشم در دیده همچون توتیا

خاک راهی کان مشرف گردد از اقدام دوست

میل من سوی وصال و قصد او سوی فراق

ترک کام خود گرفتم تا برآید کام دوست

حافظ اندر درد او می‌سوز و بی‌درمان بساز

زان که درمانی ندارد درد بی‌آرام دوست

**

ŞİİRE KABİLİYET VE GÜZEL ŞİİR YAZMA TANRI VERGİSİ.

21.

Gel, gel... emel köşkü pek temelsiz. Şarap getir, ömrün yapısı yel üstüne kurulmuş.

Himmetine kulum, himmetine köleyim o kişinin ki gök kubbe altında taalluk rengini kabul eden her şeyden hürdür, bağlanılabilecek her şeyden kurtulmuştur.

Sana ne söyleyeyim? Dün gece sarhoş ve harap bir haldeyken meyhanede gayıp âleminin meleği, bana ne müjdeler verdi:

*Bir ay yüzlüye mi gönül verdin ki? Çünkü gönül, bütün dertlerden onun sevgisiyle kurtulur, şad olur.

Ey makamı Sidre olan yüce bakışlı doğan, durağın mihnetlerle dopdolu olan bu bucak değil.

Sana Arşın korkuluğundan ıslık çalıyorlar. Bilmem ki bu tuzakta ne var? Ne buldun burada da buraya bu kadar yapıştın?

Bir nasihat vereyim, dinle ve tut. Bu sözü tarikat Pîrimden duydum, ondan hatırımda kaldı.

Dönek tabiatlı dünyadan ahde vefa umma. Çünkü bu kocakarı, binlerce damadın gelinidir.

Dünya gamını yeme. Nasihatim hatırından çıkarma. Bu aşk nüktesini bir yol erinden duyup belledim:

Tanrı tarafından verilen kısmetine razı ol, alnını kırıştırma. İhtiyar kapısını ne sana açtılar, ne bana!

Gülün gülümsemesinde ahde vefa nişanesi yok. Ağla bülbül, ağla ki tam ağlanacak iş, tam feryat edüecek çağ.

Ey düşük, bozuk şiirler yazan. Hâfız'a neye hased ediyorsun? Şiire kabiliyet ve güzel şiir yazma tanrı vergisi.

Biyâ ki Kasr-ı "emel sâht sûst bunyâdest
Bıyâr bade ki bunyâd-ı ömr bebâdest

37

بيا كه قصر امل سخت سست بنيادست

بيار باده كه بنياد عمر بر بادست

غلام همت آنم که زیر چرخ کبود

ز هر چه رنگ تعلق پذیرد آزادست

چه گویمت که به میخانه دوش مست و خراب

سروش عالم غیبم چه مژده‌ها دادست

که ای بلندنظر شاهباز سدره نشین

نشیمن تو نه این کنج محنت آبادست

تو را ز کنگره عرش می‌زنند صفیر

ندانمت که در این دامگه چه افتادست

نصیحتی کنمت یاد گیر و در عمل آر

که این حدیث ز پیر طریقتم یادست

غم جهان مخور و پند من مبر از یاد

که این لطیفه عشقم ز ره روی یادست

رضا به داده بده وز جبین گره بگشای

که بر من و تو در اختیار نگشادست

مجو درستی عهد از جهان سست نهاد

که این عجوز عروس هزاردامادست

نشان عهد و وفا نیست در تبسم گل

بنال بلبل بی دل که جای فریادست

حسد چه می‌بری ای سست نظم بر حافظ

قبول خاطر و لطف سخن خدادادست

**

HAYALİNİ KURDUKÇA ŞARABA İHTİYACIMIZ MI VAR?

22.

Hayalini kurdukça şaraba ihtiyacımız mı var? Küpe, başının çaresine bak, de; meyhane yıkıldı, artık oraya gitmemize lüzum yok.

Cennet şarabı da olsa yere dökün. Sevgili olmadıkça içilen her tatlı şey, azabın ta kendisi.

Yazıklar olsun... Sevgili gitti. Ağlayan gözlerimdeki kaşının, gözünün nakşı da ancak su üstüne çizilmiş bir nakıştan ibaret.

Ey göz, uyan. Bu uyku yerinde şu daimî sel oldukça emin olmaya gelmez.

Sevgili, senin yanından apaçık geçip gider, senden gizlenmez. Fakat ağyar görür diye nikap tutunmakta.

Gül, rengin yanağını lâtif bir surette terlemiş görünce haset ateşlerine daldı, gönü! gamiyle gül suyuna gark oldu.

Senin yolun ne yoldur, makamın ne makamdır ki ona nispetle uçsuz bucaksız bir denize benzeyen gök bile serabın ta kendisi.

Aklımın bucağında nasihat girecek bir yer arama. Bu bucak, çenk ve rebap nağmeleriyle dopdolu.

Hâfız, âşık ve rintse, güzellere hayransa ne çıkar ki? Birçok tuhaf haller vardır ki gençlik çağının icaplanndandır.

Mârâ zi hayal-i tu çi pervâ-yı şerâbest
Hum gü ser-i hod gir ki humhane herâbest

29

ما را ز خیال تو چه پروای شراب است

Hâfız Divânı Şirâzi 60

خم گو سر خود گیر که خمخانه خراب است

گر خمر بهشت است بریزید که بی دوست

هر شربت عذبم که دهی عین عذاب است

افسوس که شد دلبر و در دیده گریان

تحریر خیال خط او نقش بر آب است

بیدار شو ای دیده که ایمن نتوان بود

زین سیل دمادم که در این منزل خواب است

معشوق عیان می‌گذرد بر تو ولیکن

اغیار همی‌بیند از آن بسته نقاب است

گل بر رخ رنگین تو تا لطف عرق دید

در آتش شوق از غم دل غرق گلاب است

سبز است در و دشت بیا تا نگذاریم

دست از سر آبی که جهان جمله سراب است

در کنج دماغم مطلب جای نصیحت

کاین گوشه پر از زمزمه چنگ و رباب است

حافظ چه شد ار عاشق و رند است و نظرباز

بس طور عجب لازم ایام شباب است

PADİŞAH VE SULTAN BİLE DERVİŞLER HUZURUNDA KULDUR.

23.

Yüce, güzel ve ebedî cennet bahçesi dervişlerin halvetidir; ululuğun, saadetin sermayesi onlara hizmet etmektir.

Acayip tılsımları olan uzlet hâzinesi, onların rahmet nazarlariyle açılır.

Rıdvan'ın kapıcılık ettiği cennet köşkü, onların zevk ve neşe çimenliğinden bir görünüş, bir numunedir.

Parıltısıyle kapkara kalbi altın haline getiren şey dervişlerin sohbetindeki kimyadır.

* Güneşin bile ululuk tacını çıkarıp önüne koyduğu ululuk, dervişlerin ululuğudur.

Zevale düşme kaygısı olmayan devlet, ancak dervişlerin devletidir, bunu böyle duy.

Hâlâ başaşağı batıp gitmekte olan Karun hâzinesi, belki okumuşsundur, dervişlerin kahrı yüzünden battı ve hâlâ da batıp gider.

Ey zengin, bu kadar ululanma. Başın da dervişlerin himmetiyle sağdır, paraya da onların sayesinde nail oluyorsun.

Padişahların dualarla diledikleri murat yüzü, dervişlerin ayna gibi olan yüzlerinde görünür.

* Âlemi bir uçtan bir uca zulüm askeri kaplamıştır. Fakat ezelden ebede kadar fırsat yine dervişlerin elindedir.

Hâfız, burada edebini takın. Padişah ve sultan bile dervişler huzurunda kuldur.

* Eğer ezelî abıhayat istersen halvet kapısını bırakma. Çünkü abıhayat kaynağı, dervişlerin halvetlerinin kapısındaki topraktadır.

* Zamanın Âsaf'ının nazarına kulum. Sureti zengin ama sireti dervişlerin sireti.

Ravza-i huld-i berin halvet-i dervişânest
Mâye-i muhteşemi hidmet-i dervişânest

49

روضه خلد برين خلوت درويشان است

مایه محتشمی خدمت درویشان است

گنج عزلت که طلسمات عجایب دارد

فتح آن در نظر رحمت درویشان است

قصر فردوس که رضوانش به دربانی رفت

منظری از چمن نزهت درویشان است

آن چه زر می‌شود از پرتو آن قلب سیاه

کیمیاییست که در صحبت درویشان است

آن که پیشش بنهد تاج تکبر خورشید

کبریاییست که در حشمت درویشان است

دولتی را که نباشد غم از آسیب زوال

بی تکلف بشنو دولت درویشان است

خسروان قبله حاجات جهانند ولی

سببش بندگی حضرت درویشان است

روی مقصود که شاهان به دعا می‌طلبند

مظهرش آینه طلعت درویشان است

از کران تا به کران لشکر ظلم است ولی

از ازل تا به ابد فرصت درویشان است

ای توانگر مفروش این همه نخوت که تو را

سر و زر در کنف همت درویشان است

گنج قارون که فرو می‌شود از قهر هنوز

خوانده باشی که هم از غیرت درویشان است

من غلام نظر آصف عهدم کو را

صورت خواجگی و سیرت درویشان است

حافظ ار آب حیات ازلی می‌خواهی

منبعش خاک در خلوت درویشان است

**

GURUR ŞARABINDAN ÖYLE SARHOŞ Kİ KİMSEYE İLTİFAT ETMİYOR.

24.

Âlemde senin kapından başka bir penahım, bu kapıdan başka başvuracağım yer yok.

Düşman kılıç çekti mi onunla savaşmaz, siperimizi atarız. Çünkü feryattan, ahttan başka kılıcımız yok ki.

Niçin meyhaneden yüz çevireyim? Cihanda bana bundan daha iyi yol yordam olamaz.

Zaman ömrünün harmanına ateş salarsa de ki: Yak, zaten bence ömür harmanının bir saman çöpü kadar bile değeri yok.

O suna boylu selvinin hırsızlama bakan nerkislerine kul olayım. Gurur şarabından öyle sarhoş ki kimseye iltifat etmiyor.

Kimseyi incitme de dilediğini yap. Şeriatımızda bundan başka günah yok.

Ey güzellik ülkesinin padişahı, dizginini kas da at sür; hiç bir yolbaşı yok ki orada senden adalet isteyen birisi olmasın.

Her tarafta bir tuzak görmedeyim, onun zülfünün himayesinden başka bir sığınağım yok.

Hâfız'ın gönül hâzinesini zülfe, bene verme. Böyle işler her kara kölenin, her kadir bilmezin harcı değil!

Cuz âstân-ı tuem der cihan penâhi nist
Ser-i mera becuz ez nâlei vu âhi nist

76

جز آستان توام در جهان پناهی نیست

سر مرا بجز این در حواله گاهی نیست

عدو چو تیغ کشد من سپر بیندازم

که تیغ ما بجز از ناله‌ای و آهی نیست

چرا ز کوی خرابات روی برتابم

کز این به هم به جهان هیچ رسم و راهی نیست

زمانه گر بزند آتشم به خرمن عمر

بگو بسوز که بر من به برگ کاهی نیست

غلام نرگس جماش آن سهی سروم

که از شراب غرورش به کس نگاهی نیست

مباش در پی آزار و هر چه خواهی کن

که در شریعت ما غیر از این گناهی نیست

عنان کشیده رو ای پادشاه کشور حسن

که نیست بر سر راهی که دادخواهی نیست

چنین که از همه سو دام راه می‌بینم

به از حمایت زلفش مرا پناهی نیست

خزینه دل حافظ به زلف و خال مده

که کارهای چنین حد هر سیاهی نیست

**

SOFİ, ŞARABIN PARILTISIYLE GİZLİ SIRLARI BİLDİ.

25.

Sofi, şarabın parıltısıyle gizli sırları bildi. Herkesin içyüzünü bu lâl ile bilebilirsin.

Gül mecmuasının kadrini bülbül bilir. Her kitap okuyan, manasını anlamaz ki.

Ey akıl defterinden aşk ayetini öğrenmeye çalışan! Korkarım bu ince meselenin künhüne eremeyeceksin.

iki âlemi de tecrübeli gönüle arzettim; senin aşkından başka her şeyi fâni bildi.

Yemen'den gelen nefesin kadrini bilen kişi nazariyle taşı, toprağı lâl ve akik haline getirir.

Artık halktan pervam kalmadı, çünkü muhtesip de gizli işreti öğrendi, şarabın tadını aldı!

Sevgili, zevk ve huzura erişmemizi şimdilik münasip bulmadı; yoksa gönlümüzün dileğini anlamadı değil.

* Şarap getir, çünkü güz rüzgârının yağmacılığını bilen cihan bahçesindeki güle güvenmez.

Hâfız, tabiatı şairanesinden alıp meydana getirdiği bu inci dizisini Âsafı Sânî'nin lûtfu ve mürüvvetinin eseri bildi.

Sûfi ez pertev-i mey râz-ı nihâni dânist
Gevher her kes ezin la'l tevânidânist

48

صوفی از پرتو می راز نهانی دانست

گوهر هر کس از این لعل توانی دانست

قدر مجموعه گل مرغ سحر داند و بس

که نه هر کو ورقی خواند معانی دانست

عرضه کردم دو جهان بر دل کارافتاده

بجز از عشق تو باقی همه فانی دانست

آن شد اکنون که ز ابنای عوام اندیشم

محتسب نیز در این عیش نهانی دانست

دلبر آسایش ما مصلحت وقت ندید

ور نه از جانب ما دل نگرانی دانست

سنگ و گل را کند از یمن نظر لعل و عقیق

هر که قدر نفس باد یمانی دانست

ای که از دفتر عقل آیت عشق آموزی

ترسم این نکته به تحقیق ندانی دانست

می بیاور که ننازد به گل باغ جهان

هر که غارتگری باد خزانی دانست

حافظ این گوهر منظوم که از طبع انگیخت

ز اثر تربیت آصف ثانی دانست

**

“ŞARAP HARAMDIR AMA VAKIF MALINI YEMEDEN EHVEN”

26.

Şimdi gülün elinde sâf şarap kadehi var. Bülbül, yüz binlerce dille onu övüp duruyor.

Sen de şiir defterini iste, çayırlığın, çimenliğin yolunu tut. Medresenin zamanı, Keşfin Keşşafın sırası değil.

Halkı bir yana bırak, yalnızlığı ihtiyar et. Anka’dan ibret al, bir köşeye sığınıp gizlenenlerin şöhreti Kaftan Kaf’a bütün âlemi kaplar.

Medrese fakihi dün sarhoştu. “Şarap haramdır ama vakıf malını yemeden ehven” diye fetva verdi.

Tortulu, yahut sâf şarap senin hükmünde değil. Bunu sâki bilir ve sâkimiz ne yaparsa lütfün ta kendisidir.

Şairlik taslayanların lâflarıyle bizimle aynı derecede olan şairlerin şiirleri hasır örenlerle altın sırmalı kumaş dokuyanların hikâyesinin aynıdır.

Hâfız, sus ve kızıl altına benzeyen bu nükteleri muhafaza et. Çünkü şehir kalpazanı sarraftır, anlar da çalar ha!

Künun ki her kef-i gul câm-ı bâde-i sâfest
Be sad hezar zeban bulbuleş der evsâfest

44

کنون که بر کف گل جام باده صاف است

به صد هزار زبان بلبلش در اوصاف است

بخواه دفتر اشعار و راه صحرا گیر

چه وقت مدرسه و بحث کشف کشاف است

فقیه مدرسه دی مست بود و فتوی داد

که می حرام ولی به ز مال اوقاف است

به درد و صاف تو را حکم نیست خوش درکش

که هر چه ساقی ما کرد عین الطاف است

ببر ز خلق و چو عنقا قیاس کار بگیر

که صیت گوشه نشینان ز قاف تا قاف است

حدیث مدعیان و خیال همکاران

همان حکایت زردوز و بوریاباف است

خموش حافظ و این نکته‌های چون زر سرخ

نگاه دار که قلاب شهر صراف است

**

AŞK GAMI, ANCAK BİR HİKÂYECİK.

27.

Bahçeme çam ve selvi dikmeye ne ihtiyacım var? Evimizde yetişen şimşirimiz kimden aşağı ki?

Nazlı yavru, hangi mezhebe girdin ki sence kanımız, ana sütünden daha helâl!

Gamın suretini ta uzaktan gördün mü şarap iste. Tecrübe ettik, anladık, gamın devası şarap.

Piri muganın kapısından neye baş çekeyim ? Devlet o tapıda, işlerin gelişmesi o kapıda.

Dün akşam beni vuslatına nail edeceğine dair söz verdi, fakat sarhoştu. Bugün bilmem ne deyecek, yine başında bilmem ne hava var?

Aşk gamı, ancak bir hikâyecik. Fakat şaşılacak şey şu ki hangi dilden duyarsam duyayım tekrarlanmamış, yepyeni söyleniyor gibi!

Şiraz, Rüknâbâd ırmağı, bu hoş rüzgâr... Kusura bakma, yedi iklimin yanağında bir ben!

Hızır'ın suyu ile bizim suyumuz arasında fark var. Hızır'ın abıhayatı karanlıklar diyarından coşuyor. Bizim Rüknâbâd ırmağımızın kaynağı Allahu Ekber tepesi.

Yoksulluk ve kanaat şerefini terk etmeyiz. Padişaha söyleyin: Rızık mukadderdir.

Hâfız, kalemin ne tuhaf bir nebat dalı ki meyvası, gönüle baldan da tatlı geliyor, şekerden de!

Bâğ-ı mera çi hâcet-i serv-u sanovberest
Şimşâd-ı hâne-perver i mâ ez ki kemterest

39

باغ مرا چه حاجت سرو و صنوبر است

شمشاد خانه پرور ما از که کمتر است

ای نازنین پسر تو چه مذهب گرفته‌ای

کت خون ما حلالتر از شیر مادر است

Hâfız Divânı Şirâzi 74

چون نقش غم ز دور ببینی شراب خواه

تشخیص کرده‌ایم و مداوا مقرر است

از آستان پیر مغان سر چرا کشیم

دولت در آن سرا و گشایش در آن در است

یک قصه بیش نیست غم عشق وین عجب

کز هر زبان که می‌شنوم نامکرر است

دی وعده داد وصلم و در سر شراب داشت

امروز تا چه گوید و بازش چه در سر است

شیراز و آب رکنی و این باد خوش نسیم

عیبش مکن که خال رخ هفت کشور است

فرق است از آب خضر که ظلمات جای او است

تا آب ما که منبعش الله اکبر است

ما آبروی فقر و قناعت نمی‌بریم

با پادشه بگوی که روزی مقدر است

حافظ چه طرفه شاخ نباتیست کلک تو

کش میوه دلپذیرتر از شهد و شکر است

**

İKİMİZ DE ÂŞIKIZ, İŞİMİZ AĞLAYIP İNLEME.

28.

Ey bülbül, benimle yoldaş olmak niyetindeysen, bana dost olmak hevesini güdüyorsan ağla, inle. İkimiz de âşıkız, işimiz ağlayıp inleme.

Sevgilinin saçlarından esip gelen rüzgârların estiği yerde artık Tatar diyarındaki nafelerden bahsedilir mi?

Şarabı sun da riya elbisesini boyayalım. Çünkü adımız ayık ama gurur kadehinin sarhoşlarıyız.

Zülfüne tutulmayı düşünmek, her ham kişinin harcı değil. Zincirlere bağlanıp yürümek ayyarlık yoludur.

Aşkı meydana getiren, gizli ve lâtif bir şeydir. Onun adı ne lâl dudaktır, ne yeni terlemiş bıyık ve sakal!

Kişinin güzelliği gözle, saçla, yanakla, benle olmaz. Gönül elde etmede binlerce nükte var!

* Hakikat kalenderleri, hünersiz kişinin giydiği atlas kaftanı yarım arpaya bile almazlar!

Eşiğine ulaşmak müşkül. Evet, ululuk göğüne çıkmak güç bir iş!

Seher çağı, gözünün vuslata işaret ettiğini rüyada görüyorduk. Ne güzeldir uyanıklıktan yeğ olan öyle bir uyku!

Hâfız, sevgilinin gönlünü ağlayıp inlemenle incitme... yeter artık. Ebedî kurtuluş,, kimseyi incitmemededir.

Binâl bülbül eğer bâ menet ser-i yârist
Ki mâ du âşık-ı zârim-u kâr-ı mâ zârist

66

بنال بلبل اگر با منت سر یاریست

که ما دو عاشق زاریم و کار ما زاریست

در آن زمین که نسیمی وزد ز طره دوست

چه جای دم زدن نافه‌های تاتاریست

بیار باده که رنگین کنیم جامه زرق

که مست جام غروریم و نام هشیاریست

خیال زلف تو پختن نه کار هر خامیست

که زیر سلسله رفتن طریق عیاریست

لطیفه‌ایست نهانی که عشق از او خیزد

که نام آن نه لب لعل و خط زنگاریست

جمال شخص نه چشم است و زلف و عارض و خال

هزار نکته در این کار و بار دلداریست

قلندران حقیقت به نیم جو نخرند

قبای اطلس آن کس که از هنر عاریست

بر آستان تو مشکل توان رسید آری

عروج بر فلک سروری به دشواریست

سحر کرشمه چشمت به خواب می‌دیدم

زهی مراتب خوابی که به ز بیداریست

دلش به ناله میازار و ختم کن حافظ

که رستگاری جاوید در کم آزاریست

**

BU BAHÇEDE KİMSE DİKENSİZ BİR GÜL DERMEDİ.

29.

Gerçi sevgilinin huzurunda hünerini ortaya koymak edepten dışarıdır, dilim hiç bir şey söylememekte: Fakat ağzım Arapça ile dolu!

Peri yüzünü gizlemiş, şeytan güzellik satmakta. Gözüm hayretten yandı, bu ne şaşılacak şey!

Felek neden aşağılık kişilere yâr oluyor diye sebep araştırmaya kalkma. O, birisinin muradını verirse bu husustaki bahanesi, sebepsizlikten ibarettir.

Bu bahçede kimse dikensiz bir gül dermedi. Mustafa'nın mumu bile, Ebuleheb'in kıvılcımıyle bir arada!

Tekkenin, zaviyenin kemerini yarım arpaya bile almam. Çardağım meyhane sofasıdır, konağım küp dibi!

Üzüm kızının güzelliği, galiba gözümüzün nuru. Çünkü o da gözümüzün nuru gibi sırça bir nikap içinde ve üzüm perdesi altında.

* Efendi, benim de binlerce aklım, edebim vardı. Fakat şimdi harap bir sarhoşum, bu halde bana en uyar iş, edeple mukayyet olmamaktır.

** Şimdi derdinin devasını o çini sürahide, o halebî şişede duran ferah verici ilâçta ara.

Getir şarabı. Hâfız gibi daima seher çağındaki ağlayışa, gece yarısındaki niyaza güvenmekteyim.

Egerçi arz-ı hüner piş-i yâr bi edebıst
Zeban hamüş ve leykin dehan pur ez 'Arabist

64

اگر چه عرض هنر پیش یار بی‌ادبیست

زبان خموش ولیکن دهان پر از عربیست

پری نهفته رخ و دیو در کرشمه حسن

بسوخت دیده ز حیرت که این چه بوالعجبیست

در این چمن گل بی خار کس نچید آری

چراغ مصطفوی با شرار بولهبیست

سبب مپرس که چرخ از چه سفله پرور شد

که کام بخشی او را بهانه بی سببیست

به نیم جو نخرم طاق خانقاه و رباط

مرا که مصطبه ایوان و پای خم طنبیست

جمال دختر رز نور چشم ماست مگر

که در نقاب زجاجی و پرده عنبیست

هزار عقل و ادب داشتم من ای خواجه

کنون که مست خرابم صلاح بی‌ادبیست

بیار می که چو حافظ هزارم استظهار

به گریه سحری و نیاز نیم شبیست

**

GÜL YANIMDA, ŞARAP ELİMDE

30.

Gül yanımda, şarap elimde, sevgili mutadımca bana yâr...
Cihan sultanı bile böyle bir günüme köle olur.

Söyle, bu meclise mum getirmeyin. Bu gece, meclisimizde sevgilinin tolunay gibi olan cemali kâfi.

Mezhebimizde şarap helaldir amma ey gülfidanı gibi nazik selvi boylu güzel, sen olmazsan haramdır.

Meclisimize güzel koku katma. Çünkü her an senin saçlarının kokusunu almakta, onunla neşelenmekteyiz.

Kulağım, tamamıyle neyin sözünde, çengin nağmesinde. Gözüm, tamamıyle lâl gibi dudakta ve kadehin dönüşünde.

* Şeker lezzetinden, şekerden bahsetme. Muradım, ancak senin tatlı dudağında.

Gam def'ine virane gönülde mukim olalı makamım, daima harabat civarıdır.

Ayıptan, ardan neye bahsediyorsun ki? Şöhretim, ayıpla, arla. Şöhretimi neye soruyorsun ki? Ayıbım, arım şöhretten!

Şarap içmekteyiz, sarhoşuz, rindiz, güzellere bakıyoruz, hayranız, doğru... Fakat bu şehirde hangi adam bizim gibi değil? Onu bir göster!

Ayıbımı muhtesibe söylemeyin. O da bizim gibi durmadan daimî işret aramakta, o da bizimle bir halli!

Hâfız, şarapsız, sevgilisiz bir an bile durma. Gül mevsimi, yasemin safası, ramazan bayramı!

Gul der ber-u mey der kef-u ma'şük be kâmest
Sultan-ı cihânem be çunin rüz gulâmest

46

گل در بر و می در کف و معشوق به کام است

سلطان جهانم به چنین روز غلام است

گو شمع میارید در این جمع که امشب

در مجلس ما ماه رخ دوست تمام است

در مذهب ما باده حلال است ولیکن

بی روی تو ای سرو گل اندام حرام است

گوشم همه بر قول نی و نغمه چنگ است

چشمم همه بر لعل لب و گردش جام است

در مجلس ما عطر میامیز که ما را

هر لحظه ز گیسوی تو خوش بوی مشام است

از چاشنی قند مگو هیچ و ز شکر

زان رو که مرا از لب شیرین تو کام است

تا گنج غمت در دل ویرانه مقیم است

همواره مرا کوی خرابات مقام است

از ننگ چه گویی که مرا نام ز ننگ است

وز نام چه پرسی که مرا ننگ ز نام است

میخواره و سرگشته و رندیم و نظرباز

وان کس که چو ما نیست در این شهر کدام است

با محتسبم عیب مگویید که او نیز

پیوسته چو ما در طلب عیش مدام است

حافظ منشین بی می و معشوق زمانی

کایام گل و یاسمن و عید صیام است

**

AĞLA EY BÜLBÜL, GÖNLÜ YARALI ÂŞIKLARIN FERYADI HOŞ OLUR.

31.

Bahçe, insana zevk vermekte... dostlarla konuşup görüşme de pek tatlı. Gül selâmette olsun, şarap içenlerin zamanı, onun yüzünden hoş bir hale girdi.

Seher yelinden can dimağımız güzel kokulara gark oluyor. Evet, evet... dostların nefeslerinin güzel kokusu hoş olur.

Gül nikabını açmadan göçmeye hazırlanıyor. Ağla ey bülbül, gönlü yaralı âşıkların feryadı hoş olur.

Güzel sesli ve geceleri uyumayan bülbüle müjdeler olsun. Sevgili, aşk yolunda geceleri uyanık olan âşıkların feryatlarından hoşlanmakta.

Âlem pazarında gönül hoşluğu yoktur ya... fakat varsa bile ayyarların rintliğinden, her şeyi hoş görmelerinden ibaret.

Hür süsenden kulağıma çalındı: Bu köhne kilisede ancak yükü hafif olanların işi iş!

Hâfız, dünyayı terkettim demek, gönül hoşluğuna erişmenin yoludur. Sakın cihana mukayyed olan, dünyayı ele geçiren kişilerin halini hoş sanma.

Sahn-ı bustan zevk-bahs-u sohbeti yaran hoşest
Vakt-i gul hoş bâd kez vey vakt-i mey-hâran hoşest

صحن بستان ذوق بخش و صحبت یاران خوش است

وقت گل خوش باد کز وی وقت میخواران خوش است

از صبا هر دم مشام جان ما خوش می‌شود

آری آری طیب انفاس هواداران خوش است

ناگشوده گل نقاب آهنگ رحلت ساز کرد

ناله کن بلبل که گلبانگ دل افکاران خوش است

مرغ خوشخوان را بشارت باد کاندر راه عشق

دوست را با ناله شب‌های بیداران خوش است

نیست در بازار عالم خوشدلی ور زان که هست

شیوه رندی و خوش باشی عیاران خوش است

از زبان سوسن آزاده‌ام آمد به گوش

کاندر این دیر کهن کار سبکباران خوش است

حافظا ترک جهان گفتن طریق خوشدلیست

تا نپنداری که احوال جهان داران خوش است

**

EY GÜZELLİK PADİŞAHI, YANDIK, ALLAH İÇİN OLSUN BİR KERE SOR

32.

Yalnızlığı seçen kişinin âlemi seyre ne ihtiyacı var? Sevgilinin civan varken sahraya ne hacet?

Sevgili, elbette Tanrı'dan bir hacetin var, işte o hacet hakkıyçin ne hacetin var diye bir kerecik olsun da bize sor!

Ey güzellik padişahı, yandık, Allah için olsun bir kere sor: Yoksulun neye ihtiyacı var!

Hacet sahipleriyiz, fakat dilemeye dilimiz varmıyor. Kerem sahibinin kapısında isteğini arz etmenin ne lüzumu var?

Kanımızı dökmek istiyorsan uzun söze, manasız tevillere lüzum yok. Mal mülk zaten senin, yağmaya ihtiyacın mı var?

Sevgilinin aydın gönlü Camı cihannüma'dır. İhtiyacını söylemenin lüzumu var mı?

Artık kaptana minnet etme zamanı geçti, inci ele geçtikten sonra denize ne hacet?

Yoksul âşık, sevgilinin ruh bağışlayan dudağı sana verilecek şeyi bilir, ısrara lüzum yok.

Ey davalara düşen kişi, yürü, seninle işim kalmadı. Dostlar buradayken düşmanlara ihtiyaç olmaz.

Hâfız, sözünü kes, uzatma. Hüner zaten meydana çıkar, gizlenemez. Davacı ile savaşa, çekişe düşmeye hacet yok.

Halvet-guzidera betemaşa çi hacetest
Çun kuy-ı dost hest be şehrâ çi hacetest

33

خلوت گزیده را به تماشا چه حاجت است

چون کوی دوست هست به صحرا چه حاجت است

جانا به حاجتی که تو را هست با خدا

کخر دمی بپرس که ما را چه حاجت است

ای پادشاه حسن خدا را بسوختیم

آخر سال کن که گدا را چه حاجت است

ارباب حاجتیم و زبان سال نیست

Hâfız Divânı Şirâzi 88

در حضرت کریم تمنا چه حاجت است

محتاج قصه نیست گرت قصد خون ماست

چون رخت از آن توست به یغما چه حاجت است

جام جهان نماست ضمیر منیر دوست

اظهار احتیاج خود آن جا چه حاجت است

آن شد که بار منت ملاح بردمی

گوهر چو دست داد به دریا چه حاجت است

ای مدعی برو که مرا با تو کار نیست

احباب حاضرند به اعدا چه حاجت است

ای عاشق گدا چو لب روح بخش یار

می‌داندت وظیفه تقاضا چه حاجت است

حافظ تو ختم کن که هنر خود عیان شود

با مدعی نزاع و محاکا چه حاجت است

**

ZAHİT KEVSER ŞARABINI İSTEDİ, HÂFIZ ŞARAP KADEHİNİ, TANRI, BU İKİSİNDEN HANGİSİNİ İSTİYOR?

33.

Bahar çağında bahçede işret ve sohbetten daha hoş ne var? Sâki nerde, söyle, bu bekleyişin sebebi ne?

Ele geçen her fırsatı ganimet say. Çünkü işin sonu neye varacak? Kimsenin haberi yok.

Ömrün günleri bir kılla bağlanmıştır. Aklım başına topla, kendi derdine düş. Âlemin derdi de nedir ki?

Abıhayatla İrem Bağı'nın manası, ırmak kıyısıyle lezzetli şaraptan başka bir şey değildir.

Takva ehliyle isyan ehlinin ikisi de bir kabiledendir. Şu halde kimin işvesine gönül verelim, hangisinin yolunu ihtiyar edelim?

Felek, perde ardındaki gizli şeyi ne bilsin. Sus ey davacı, perdeciyle kavgan ne?

* Tanrı indinde kulun suçunun, hatasının bir itibarı yoksa suçlan bağışlayan Tanrı'nın af ve rahmetinin ne manası var?

Zahit Kevser Şarabını istedi, Hâfız şarap kadehini, Tanrı, bu ikisinden hangisini istiyor, acaba onca makbul olan hangisi?

Hoşter zi ayş-u sohbet-i bağ-u behar çist
Sâki kucâst gü sebeb-i intizâr çist

65

خوشتر ز عيش و صحبت و باغ و بهار چيست

ساقی کجاست گو سبب انتظار چيست

هر وقت خوش که دست دهد مغتنم شمار

کس را وقوف نيست که انجام کار چيست

پيوند عمر بسته به موييست هوش دار

غمخوار خويش باش غم روزگار چيست

معنی آب زندگی و روضه ارم

جز طرف جويبار و می خوشگوار چيست

مستور و مست هر دو چو از يک قبيله‌اند

ما دل به عشوه که دهيم اختيار چيست

راز درون پرده چه داند فلک خموش

ای مدعی نزاع تو با پرده دار چیست

سهو و خطای بنده گرش اعتبار نیست

معنی عفو و رحمت آمرزگار چیست

زاهد شراب کوثر و حافظ پیاله خواست

تا در میانه خواسته کردگار چیست

**

AMEL DEFTERİNİN KARALIĞI YÜZÜNDEN BU SARHOŞU KINAMA. KAZA VE KADER KALEMİ BAŞINA NE YAZDI, KİM BİLİR?

34.

Şimdi gül bahçesinden güzel kokulu cennet rüzgârı eserken zamanımı ferahlık veren şarap ve huri yaratılıştı sevgiliyle geçiririm.

Yoksul, bugün ne için saltanattan dem vurmasın? Otağ, bulutun gölgesi, meclis yeri de ekin kenarı.

Yeşillik bana nisan ayının feyzini göstermede. Böyle bir zamanda veresiyeyi alıp peşini bırakan akıllı değil.

Şarapla gönül yapmaya bak... bu harap dünya, toprağımızdan kerpiç yapma sevdasında !

Düşmandan vefa umma. Kilise mumunu ibadet yurdunda yaksan da aydınlık vermez.

Amel defterinin karalığı yüzünden bu sarhoşu kınama. Kaza ve kader kalemi başına ne yazdı, kim bilir?

Lütfet, Hâfız'ın cenazesine gelmekten çekinme. Gerçi suçlara gark olmuştur ama cennete gitmektedir.

Kunun ki midemed ezbüsitan nesim-i behişt
Men-u şerâb-ı ferah-bahş-u yâr-ı hür-sirışt

79

کنون که می‌دمد از بوستان نسیم بهشت

من و شراب فرح بخش و یار حورسرشت

گدا چرا نزند لاف سلطنت امروز

که خیمه سایه ابر است و بزمگه لب کشت

چمن حکایت اردیبهشت می‌گوید

نه عاقل است که نسیه خرید و نقد بهشت

به می عمارت دل کن که این جهان خراب

بر آن سر است که از خاک ما بسازد خشت

وفا مجوی ز دشمن که پرتوی ندهد

چو شمع صومعه افروزی از چراغ کنشت

مکن به نامه سیاهی ملامت من مست

که آگه است که تقدیر بر سرش چه نوشت

قدم دریغ مدار از جنازه حافظ

که گر چه غرق گناه است می‌رود به بهشت

**

HER YER AŞK YURDUDUR... MESCİT NE... KİLİSE NE?

35.

Ey tertemiz yaratılıştı zahit, rintleri ayıplama. Başkalarının günahını sana yazmazlar ki!

Ben ister iyi olayım, ister kötü... sana ne? Sen kendi derdine bak. Nihayet herkes ektiğini biçer.

Herkes sevgiliyi istemekte... ayık kim, sarhoş kim? Her yer aşk yurdudur... mescit ne... kilise ne?

Ben teslim başımı meyhaneler kapısındaki kerpiçe koymuşum, oradan ayrılmama imkân yok. Benimle davaya girişen, sözümü anlamazsa ne yapayım? Ona söyle: Hangi taş pekse başını ona vursun!

Tanrı'nın ezelî lûtfundan beni meyus etme. Perde ardında kim güzeldir, kim çirkin; ne bilirsin?

Takva perdesinden çıkan, o perdeyi yırtan sade ben değilim ya. Atam da ebedî cenneti elinden çıkarmıştı.

Hâfız, ecel günü eline bir kadeh alırsan seni sorusuz, hesapsız hemencecik harabattan cennete götürüverirler.

* * Tabiatın hep buysa, yaratılışında bundan başka bir şey yoksa ne güzel yaratılışın, ne pâk tabiatın var!

Ayb-ı rindan mekun ey zâhid-i pâkize-sirişt
Ki gunâh-ı digeran ber tu nehâhend nuvişt

80

عیب رندان مکن ای زاهد پاکیزه سرشت

که گناه دگران بر تو نخواهند نوشت

من اگر نیکم و گر بد تو برو خود را باش

هر کسی آن درود عاقبت کار که کشت

همه کس طالب یارند چه هشیار و چه مست

همه جا خانه عشق است چه مسجد چه کنشت

سر تسلیم من و خشت در میکده‌ها

مدعی گر نکند فهم سخن گو سر و خشت

ناامیدم مکن از سابقه لطف ازل

تو پس پرده چه دانی که که خوب است و که زشت

نه من از پرده تقوا به درافتادم و بس

پدرم نیز بهشت ابد از دست بهشت

حافظا روز اجل گر به کف آری جامی

یک سر از کوی خرابات برندت به بهشت

**

DEVLET ONA DERLER Kİ GÖNÜL KANI DÖKÜLMEDEN ADAMIN KUCAĞINA GELSİN.

36.

Bu varlık ve mekân iş yurdunun meydana getirdiği şeyler, hiç bir şey değil. Şarap sun, dünyanın malının, mülkünün hiç bir değeri yok!

Gönülden, candan maksat sevgiliyle sohbetten başka bir şey değil. Yoksa ne gönlün kıymeti var, ne canın!

Bir gölge için ne Sidre'ye minnet et, ne Tûbâ'ya. Selvi boylu sevgili, ibretle bakarsan görürsün, bunların da bir değeri yok!

Devlet ona derler ki gönül kanı dökülmeden adamın kucağına gelsin. Yoksa ibadetle elde edilen cennet bağının ne değeri var?

Bu konakta beş günlük bir mühletin var; bir zamancağız hoş geçinmeye bak, çünkü zamanın bir ehemmiyeti yok.

Sâki, yokluk denizinin kıyısında bekleyip duruyoruz. Fırsatı ganimet bil, şarap sun. Dudaktan ağıza ne mesafe var ki?

Bu yanıp yakılan, bu ağlayıp inleyen kulun dertli halini anlatmak ihtiyacı da lüzumsuz bir şey, meydanda bu!

Zahit, Tanrı'nın mekrinden sakın emin olma. Çünkü ibadet yurduyla muğların kilisesi arasındaki yol, o kadar uzak değil, pek yakın!

Hâfız'ın adı iyiye çıktı ama rintlerce kâr ve ziyan yazısına ne itibar?

Hâsılı kârgeh-i kevn-u mekân in heme nist
Bade piş âr ki esbâb-ı cihan in heme nist

74

حاصل کارگه کون و مکان این همه نیست

باده پیش آر که اسباب جهان این همه نیست

از دل و جان شرف صحبت جانان غرض است

غرض این است وگرنه دل و جان این همه نیست

منت سدره و طوبی ز پی سایه مکش

که چو خوش بنگری ای سرو روان این همه نیست

دولت آن است که بی خون دل آید به کنار

ور نه با سعی و عمل باغ جنان این همه نیست

پنج روزی که در این مرحله مهلت داری

خوش بیاسای زمانی که زمان این همه نیست

بر لب بحر فنا منتظریم ای ساقی

<u>Hâfız Divânı Şirâzi 98</u>

فرصتی دان که ز لب تا به دهان این همه نیست

زاهد ایمن مشو از بازی غیرت زنهار

که ره از صومعه تا دیر مغان این همه نیست

دردمندی من سوخته زار و نزار

ظاهرا حاجت تقریر و بیان این همه نیست

نام حافظ رقم نیک پذیرفت ولی

پیش رندان رقم سود و زیان این همه نیست

**

GARİPLERE BAKMAK, İYİ ADLA ANILMAYA SEBEPTİR.

37.

Hiç kimse yok ki o iki kat zülfe düşmüş olmasın. Yolunun uğrağında bir belâ tuzağı bulunmayan kim var?

Yüzün, olsa olsa Tanrı lûtfunun aynası olacak; hem de öyle. Bu sözde de hiç bir riya yok.

* * Zahit, o yüze bakma, o dilbere âşık olma diye bana öğüt vermede. Ama ne yüz? Bakmamaya imkân mı var? Hiç mi Allah'tan utanmaz, hiç mi yüzünden haya etmez?

Tanrı hakkıyçin zülfünü bezeme, seher yelinin eline verme. Hiç bir gece yok ki bu yüzden seher yeliyle yüzlerce kavgamız olmasın!

Ey gönül aydınlatan çırağ, yine gel, yine gel ki sarhoşlar meclisinde senin yüzün olmadıkça ne nurdan eser var, ne safadan eser!

Gariplere bakmak, iyi adla anılmaya sebeptir. Sevgili, yoksa bu âdet sizin şehrinizde yokmu ki?

Sevgili dün gidiyordu. Güzelim, ahdinde dur dedim. Dedi ki: Hocam, yanılmışsın sen, bu ahde vefa olmaz.

Gözün, bir bucağa sığman, halktan kesilen zahitlerin bile gönlünü kapmışken biz ne yapalım; sana uyduksa suç bizde değil ki!

Mürşidim, Pîr-i Mugân olduysa ne var ki? Hiç bir baş yoktur ki onda Tanrı'nın bir sırrı olmasın!

* Âşık, melâmet okuyla oklanmasın da ne yapsın? Hiç bir yiğitin kaza ve kader okuna karşı kalkanı yoktur.

Zahidin ibadet yurdunda da, Hâfız'ın halvetinde de kaşından başka dua mihrabı yok!

* Ey elini Hâfız'ın kanına batıran dost, yoksa Tanrı gayretini düşünmez misin, Tanrı Kur'an'ını fikretmez misin?

Kes nist ki uftâde-i an zulf-i duta nist
Der rehguzer-i kist ki dâmi zi belâ nist

69

کس نیست که افتاده آن زلف دوتا نیست

در رهگذر کیست که دامی ز بلا نیست

چون چشم تو دل می‌برد از گوشه نشینان

همراه تو بودن گنه از جانب ما نیست

روی تو مگر آینه لطف الهیست

حقا که چنین است و در این روی و ریا نیست

نرگس طلبد شیوه چشم تو زهی چشم

مسکین خبرش از سر و در دیده حیا نیست

از بهر خدا زلف مپیرای که ما را

شب نیست که صد عربده با باد صبا نیست

بازآی که بی روی تو ای شمع دل افروز

در بزم حريفان اثر نور و صفا نيست

تيمار غريبان اثر ذكر جميل است

جانا مگر اين قاعده در شهر شما نيست

دی می‌شد و گفتم صنما عهد به جای آر

گفتا غلطی خواجه در اين عهد وفا نيست

گر پير مغان مرشد من شد چه تفاوت

در هيچ سری نيست كه سری ز خدا نيست

عاشق چه كند گر نكشد بار ملامت

با هيچ دلاور سپر تير قضا نيست

در صومعه زاهد و در خلوت صوفی

جز گوشه ابروی تو محراب دعا نيست

ای چنگ فروبرده به خون دل حافظ

فکرت مگر از غیرت قرآن و خدا نیست

**

HIRKALARI GÖZ YAŞIYLE YIKAYIP ŞARAPTAN ARITALIM.

38.

Şarap cana ferah vermekte, rüzgâr çiçekleri etrafa saçmakta... fakat çenk nağmesiyle şarap içme, çünkü muhtesip hiddetli.

Eline bir sürahi şarapla bir musahip dost geçerse akıllıca iç, zaman fitnecidir.

Kadehi, yamalı hırkanın yeniyle gizle. Çünkü zamane, sürahinin gözü gibi kan dökücüdür.

Hırkaları göz yaşıyle yıkayıp şaraptan arıtalım. Mevsim takva mevsimi, zaman pehriz zamanı,

Bu yüce felek, öyle bir kan saçıcı elek ki bundan dökülenler Kisra'nın kellesiyle Perviz'in tacı!

Baş aşağı dönmüş feleğin devrinden rahat bir dirlik dileme. Bu küpte saf bile tortulu!

Hâfız, güzel şiirlerinle Irak ve Fars ülkelerini zaptettin, gel, şimdi nöbet Bağdat'la Tebriz'e geldi!

Egerçi bade ferah-bahş-u bâd gulbizest
Be bang-i çeng mehor mey ki muhtesib tizset

اگر چه باده فرح بخش و باد گل‌بیز است

به بانگ چنگ مخور می که محتسب تیز است

صراحی ای و حریفی گرت به چنگ افتد

به عقل نوش که ایام فتنه انگیز است

در آستین مرقع پیاله پنهان کن

که همچو چشم صراحی زمانه خون‌ریز است

به آب دیده بشوییم خرقه‌ها از می

که موسم ورع و روزگار پرهیز است

مجوی عیش خوش از دور باژگون سپهر

که صاف این سر خم جمله دردی آمیز است

سپهر برشده پرویزنیست خون افشان

که ریزه‌اش سر کسری و تاج پرویز است

عراق و فارس گرفتی به شعر خوش حافظ

بیا که نوبت بغداد و وقت تبریز است

**

ŞARAP KADEHİNİ TERKETMEM. ZAHİTLER, BENİ MAZUR GÖRÜN, MEZHEBİM BU!

39.

Halvet ehlinin Kadir Gecesi dedikleri gece yok mu? İşte bu gece. Yarabbi, bu devlet hangi yıldızın tesiriyle meydana geldi ki?

Layık olmayan kişilerin elleri, saçlarına ulaşmasın diye her gönül, o saçların halkalarından birine yapışmış, "Yarabbi, Yarabbi" diye dua etmede.

Yüz binlerce canın gerdanı, çene topağının halkası altında olan, yüz binlerce canı esir etmiş bulunan gamzenin şehidiyim ben,

Ay, eşsiz bir binici olan sevgilime hizmet etmekte, ayna tutmakta. Yüce güneşin tacı da onun binek atının nalına toprak olmuş!

Yanağındaki terin aksine bak! Pek tez giden güneş bile ömrünce o terin hevesiyle yanmakta.

Sevgilinin lâl dudağıyle şarap kadehini terketmem. Zahitler, beni mazur görün, mezhebim bu!

* Sabah yeline eğer vurup bindikleri zaman Süleyman'la nasıl at koşturabilir, onunla nasıl yarışa girişebilirim ki? Benim bineğim kannca!

Gözüyle gönlüme gizlice ok atan sevgilinin dudak altından gülümsemesi Hâfız'ın canına can katar, ruhuna gıda verir.

Kuzguna benzeyen kalem, maşaallah, ne de yüksek meşrepli. Belâgat gagasından abıhayat damlatmakta.

An şeb-i kadri ki göyend ehl-i halvet imşebest
Yâ Rab in te'sir-i devlet der kudâmin kevkebest

31

آن شب قدری که گویند اهل خلوت امشب است

یا رب این تاثیر دولت در کدامین کوکب است

تا به گیسوی تو دست ناسزایان کم رسد

هر دلی از حلقه‌ای در ذکر یارب یارب است

کشته چاه زنخدان توام کز هر طرف

صد هزارش گردن جان زیر طوق غبغب است

Hâfız Divânı Şirâzi 106

شهسوار من که مه آیینه دار روی اوست

تاج خورشید بلندش خاک نعل مرکب است

عکس خوی بر عارضش بین کفتاب گرم رو

در هوای آن عرق تا هست هر روزش تب است

من نخواهم کرد ترک لعل یار و جام می

زاهدان معذور داریدم که اینم مذهب است

اندر آن ساعت که بر پشت صبا بندند زین

با سلیمان چون برانم من که مورم مرکب است

آن که ناوک بر دل من زیر چشمی می‌زند

قوت جان حافظش در خنده زیر لب است

آب حیوانش ز منقار بلاغت می‌چکد

زاغ کلک من به نام ایزد چه عالی مشرب است

**

BİR AY YÜZLÜNÜN SAÇLARINI TUT, OKŞA.

40.

Bu zamanda en vefalı arkadaş, halis şarap sürahisiyle gazel cöngünden ibaret.

Hiç bir şeyle alâkadar olma, hür ve serazat yürü... afiyet geçidi dar. Kadehi ele al... aziz ömre değer, hiç bir şey yok!

Cihanda amelsizlikten melûl olan sade ben değilim ya. Âlimlerin kınanması da amelsiz ilimden.

Bu fitnelerle, bu kargaşalıklarla dopdolu geçitte akıl ve basiret gözüyle bakılırsa görülür ki cihanın da sebatı yok, cihandaki işlerin de.

Bir ay yüzlünün saçlarını tut, okşa. Dünyadaki saadetle nuhuset, Zühreyle Zuhalin ıtesirindendir diye masal okumaya kalkışma.

Gönlüm vuslatını pek umuyor... Fakat ecel, ömür yolunda emelleri uğrulamakta!

Hâfız, ezel, şarabından öyle sarhoş ki hiç bir zaman onun ayrıldığım görmeye imkân yok.

Der in zemane refiki ki hâli ez halelest
Surâhi-i mey-i nab-u sefine-i ğazelest

Hâfız Divânı Şirâzi 108

در این زمانه رفیقی که خالی از خلل است

صراحی می ناب و سفینه غزل است

جریده رو که گذرگاه عافیت تنگ است

پیاله گیر که عمر عزیز بی‌بدل است

نه من ز بی عملی در جهان ملولم و بس

ملالت علما هم ز علم بی عمل است

به چشم عقل در این رهگذار پرآشوب

جهان و کار جهان بی‌ثبات و بی‌محل است

بگیر طره مه چهره‌ای و قصه مخوان

که سعد و نحس ز تاثیر زهره و زحل است

دلم امید فراوان به وصل روی تو داشت

ولی اجل به ره عمر رهزن امل است

به هیچ دور نخواهند یافت هشیارش

چنین که حافظ ما مست باده ازل است

**

SEN YİNE EDEP YOLUNU GÖZET DE DEKİ: SUÇ BENİM!

41.

Ben o kişiyim ki meyhane bucağı tekkem, Pîr-i Mugâna dua da seher çağındaki virdimdir.

Çenk teranesiyle sabah şarabı yoksa ne korkum var? Banim musikim, sabahleyin özür isteyen ahımdır.

Tanrı'ya hamdolsun ki padişahtan da fariğim, yoksuldan da. Sevgilinin kapısındaki yoksul bile benim padişahım.

Mescitten de maksadım vuslatın, meyhaneden de. Tanrı şahittir ki bundan başka bir hayalim yok.

Bu eşiğe yüz koyduğum zamandan beri dayandığım yer, güneş mesnedinden bile üstün.

Devlet kapısından kaçmak, benim yolum, yordamım değil. Meğer ki ecel kılıcı otağımın ipini kessin, otağım yıkılsın.

Hâfız, günah işlememek ihtiyatımıza bağlı değilse de sen yine edep yolunu gözet de deki: Suç benim!

Menem ki gûşe-i meyhane hânkâh-ı menest
Du'â-yı Pîr-i muğan vird-i sûbhgâh-ı menest

53

منم که گوشه میخانه خانقاه من است

دعای پیر مغان ورد صبحگاه من است

گرم ترانه چنگ صبوح نیست چه باک

نوای من به سحر آه عذرخواه من است

ز پادشاه و گدا فارغم بحمدالله

گدای خاک در دوست پادشاه من است

غرض ز مسجد و میخانه‌ام وصال شماست

جز این خیال ندارم خدا گواه من است

مگر به تیغ اجل خیمه برکنم ور نی

رمیدن از در دولت نه رسم و راه من است

از آن زمان که بر این آستان نهادم روی

فراز مسند خورشید تکیه گاه من است

گناه اگر چه نبود اختیار ما حافظ

تو در طریق ادب باش و گو گناه من است

**

NE KADAR AĞLADIM, NE KADAR İNLEDİM... FAKAT BİR TÜRLÜ DUYMADIN.

42.

Ey kutsi güzel, nikahını kim açar ? Ey cennet kuşu, sana kim yem ve su verir?

Bu ciğerler yakan düşünce gözüme uykuyu haram itti. Kimin kucağı, istirahat ve uyku konağın oldu ?

Yoksulu hiç sormuyorsun. Korkarım, sende yarlıganma düşüncesi, sevap ümidi yok!

* O mahmur gözler, âşıkların yolunu vurdu. Bundan da anlaşılıyor ki şarabın, öldürücü!

Ey gönlü parlatan köşk, dostluk ve vefa konağısın. Dilerim Rabbimden zamanın âfeti seni harabetmesin.

Ne kadar ağladım, ne kadar inledim... fakat bir türlü duymadın. Herhalde, sevgili, eşiğin, konağın pek yüksek!

Aklını başına al, bu çölde kaynak yok... golyabani, seni serap göstererek aldatmasın.

* Gönül, gençlik çağın yanlış bir yola harcandı gitti. İhtiyarlık yoluna nasıl gideceksin acaba?

Hâfız, efendisinden kaçacak kul değil. Benimle barış, yine gel, azarından haraboldum.

Ey şâhed-i kudsi ki keşed bend-i nikâbet
Vey murğ-i behişti ki dehed dâne-vu âbet

15

ای شاهد قدسی که کشد بند نقابت

و ای مرغ بهشتی که دهد دانه و آبت

خوابم بشد از دیده در این فکر جگرسوز

کاغوش که شد منزل آسایش و خوابت

درویش نمی‌پرسی و ترسم که نباشد

اندیشه آمرزش و پروای ثوابت

راه دل عشاق زد آن چشم خماری

پیداست از این شیوه که مست است شرابت

تیری که زدی بر دلم از غمزه خطا رفت
تا باز چه اندیشه کند رای صوابت

هر ناله و فریاد که کردم نشنیدی
پیداست نگارا که بلند است جنابت

دور است سر آب از این بادیه هش دار
تا غول بیابان نفریبد به سرابت

تا در ره پیری به چه آیین روی ای دل
باری به غلط صرف شد ایام شبابت

ای قصر دل افروز که منزلگه انسی
یا رب مکناد آفت ایام خرابت

حافظ نه غلامیست که از خواجه گریزد
صلحی کن و بازآ که خرابم ز عتابت

**

AŞK NÜKTESİNİ BİLİYORSAN BU HİKÂYEYİ DİNLE!

43.

O gönül okşayan sevgilime şükür mü ediyorum, yoksa ondan sana şikâyette mi bulunuyorum ? Aşk nüktesini biliyorsan bu hikâyeyi dinle!

Ettiğim her kulluk, karşılıksız kaldı, hattâ bir minnet duygusu bile uyandırmadı. Yarabbi, kimse inayetsiz kimseye hizmetkâr olmasın.

Susamış rintlere kimse su vermiyor. Sanki dost tanıyanlar, nimet kadrini bilenler bu vilâyetten çekilip gittiler.

Şerefimi korumadın ama ben yine kapından yüz çevirmem. Yârin cevrü cefası, ağyarın vefasından boş!

Gönül, kement gibi olan zülfüne dolaşma. Orada suçsuz, cinayetsiz kesilmiş nice başlar görürsün.

Gözün, bakışıyle kanımızı içmekte, sen de bunu takdir ediyorsun. Sevgili, kan dökücüyü korumak caiz değildir.

Bu kapkaranlık gecede maksat yolumu kaybettim. Ey hidayet yıldızı, bir köşeden çık, görün!

Ne yana gittiysem vahşetim arttı. Aman bu çölden, feryat bu sonu olmayan yoldan!

* Ey güzeller güneşi, aşktan gönlün kaynamakta. Bir an olsun beni inayet gölgesine al, sığındır!

Bu yola nasıl bir nihayet tasavvur edilebilir? Daha başlangıçta yüz binlerce, hatta daha da fazla menzil var!

Hâfız, gibi on dört rivayete göre Kur'an'ı ezbere okusan da faydasız. Feryadına yine ancak aşk erişir, aşk!

Zan yâr-ı dil-nevâzem şukrist fi şikâyet
Ger nükte-dan-ı ışki bişnov tu in hikâyet

94

زان یار دلنوازم شکریست با شکایت

گر نکته دان عشقی بشنو تو این حکایت

بی مزد بود و منت هر خدمتی که کردم

یا رب مباد کس را مخدوم بی عنایت

رندان تشنه لب را آبی نمی‌دهد کس

گویی ولی شناسان رفتند از این ولایت

در زلف چون کمندش ای دل مپیچ کان جا

سرها بریده بینی بی جرم و بی جنایت

Hâfız Divânı Şirâzi 116

چشمت به غمزه ما را خون خورد و می‌پسندی
جانا روا نباشد خون ریز را حمایت

در این شب سیاهم گم گشت راه مقصود
از گوشه‌ای برون آی ای کوکب هدایت

از هر طرف که رفتم جز وحشتم نیفزود
زنهار از این بیابان وین راه بی‌نهایت

ای آفتاب خوبان می‌جوشد اندرونم
یک ساعتم بگنجان در سایه عنایت

این راه را نهایت صورت کجا توان بست
کش صد هزار منزل بیش است در بدایت

هر چند بردی آبم روی از درت نتابم
جور از حبیب خوشتر کز مدعی رعایت

عشقت رسد به فریاد ار خود به سان حافظ

قرآن ز بر بخوانی در چارده روایت

**

SEVGİLİNİN YOLUNUN TOPRAĞINI GETİRİN DE CİHANI GÖREN GÖZLERİME SÜRME ÇEKEYİM

44.

Yarabbi, bir sebep halk et de sevgilim yine sağ esen dönüp gelsin, beni de bu melâmet pençesinden kurtarsın.

O sefere giden sevgilinin yolunun toprağını getirin de cihanı gören gözlerime sürme çekeyim.

Feryat ki o ben, o hat, o zülüf, o yanak, o yüz ve o boy, altı taraftan da yolumu kesti!

Bugün senin elindeyken acı. Yoksa yarın toprak olursam nadim olup ağlamadan ne fayda!

Ey sözle aşktan dem vuran, ey dille aşkı anlatmaya çalışan, seninle sözümüz yok. Hadi hayra karşı, selâmetle, güle güle!

Ey derviş, dostların kılıcından feryadetme. **Bu taife, öyle bir taife ki adamı öldürürler de kolumuz yoruldu diye ölenden kan diyeti alırlar!**

Hırkanı ateşe at. Çünkü sâkinin yay gibi kaşları imamet mihrabını yıkar, dağıtır, seni ibadet etmeye bırakmaz.

Haşa... senin cevrinden, cefandan ağlamam. Lâtif kişilerin zulmü de lûtuftan, keremden ibarettir.

Hâfız, zülfünden bahsetmeyi kısa kesmez. Bu silsile kıyamet gününe kadar uzayıp gider!

Yâ Rab sebebi saz ki yârem be selâmet
Bâz âyed-u berhândem ezçengi melâmet

89

یا رب سببی ساز که یارم به سلامت

بازآید و برهاندم از بند ملامت

خاک ره آن یار سفرکرده بیارید

تا چشم جهان بین کنمش جای اقامت

فریاد که از شش جهتم راه ببستند

آن خال و خط و زلف و رخ و عارض و قامت

امروز که در دست توام مرحمتی کن

فردا که شوم خاک چه سود اشک ندامت

ای آن که به تقریر و بیان دم زنی از عشق

ما با تو نداریم سخن خیر و سلامت

درویش مکن ناله ز شمشیر احبا

کاین طایفه از کشته ستانند غرامت

در خرقه زن آتش که خم ابروی ساقی

بر می‌شکند گوشه محراب امامت

حاشا که من از جور و جفای تو بنالم

بیداد لطیفان همه لطف است و کرامت

کوته نکند بحث سر زلف تو حافظ

پیوسته شد این سلسله تا روز قیامت

**

BAŞIM KESİLSE AYAĞINDAN BAŞ KALDIRMAYACAĞIM BEN.

45.

Ne lûtuftur bu ki ansızın kaleminin sızıntısı aramızdaki hukuku keremine arzediverdi.

Kaleminin ucuyle bana bir selâmcağız yazmışsın. Dünyalar durdukça dur, şu dönüp duran iş yurdundan yazın eksik olmasın!

Bu âşıkı yanıldın da andın demiyorum. Akıl bakımından düşünülürse zaten kalemin yanlış bir iş yapmaz.

Ebedî devlet, seni ağırlayıp ululadı. Bu nimetin şükrânesi olarak sen de beni hor tutma!

Gel... zülfünle şöyle bağdaşalım: Başım kesilse ayağından baş kaldırmayacağım ben.

Gönlün ahvalimizi duyar... duyar ama gamından ölenler hâk ile yeksan olur, topraklarından lâleler biter; işte o zaman!

** Seher yeli, her güle, her selviye saçından bahsedip durmada. Rakip, bu gammazı bilmem nasıl oldu da haremine bıraktı!

Sana Cem'in camiyle Hızır'ın abıhayatını sunup duruyorlar... artık gönlü hasta olanlar ne umurunda?

Gönlüm, gamında mukim. Seni Tanrı nasıl hoş tuttuysa sen de onu öyle hoş tut!

Ey sabah rüzgârı İsa'sı, vaktin daima hoş olsun. Hâfız'ın hasta gönlü, nefesinle dirildi.

Çi lutf bud ki nagâh reşhe-i kalemet

Hukuk-ı hidmeti mâ 'arze kerd ber keramet

93

چه لطف بود که ناگاه رشحه قلمت

حقوق خدمت ما عرضه کرد بر کرمت

به نوک خامه رقم کرده‌ای سلام مرا

که کارخانه دوران مباد بی رقمت

نگویم از من بی‌دل به سهو کردی یاد

که در حساب خرد نیست سهو بر قلمت

مرا ذلیل مگردان به شکر این نعمت

که داشت دولت سرمد عزیز و محترمت

بیا که با سر زلفت قرار خواهم کرد

که گر سرم برود برندارم از قدمت

ز حال ما دلت آگه شود مگر وقتی

که لاله بردمد از خاک کشتگان غمت

روان تشنه ما را به جرعه‌ای دریاب

چو می‌دهند زلال خضر ز جام جمت

همیشه وقت تو ای عیسی صبا خوش باد

که جان حافظ دلخسته زنده شد به دمت

**

EY VEFASIZ DOKTOR, HUZURUNDA ÖLMEK İSTİYORUM.

46.

Ey nazardan gaip sevgili, seni Tanrı'ya ısmarlıyorum. Sen, benim canımı yaktın ama ben seni canla, gönülle sevmekteyim.

Kefenimin eteğini toprağın ayağı, altına çekmedikçe elimi eteğinden çekmem; çekeceğimi de umma.

Kaşlarının mihrabını göster de seher çağında ellerimi duaya kaldırayım, boynuna dolayayım... kem göz değmesin.

Sana ulaşmak için Babil kuyusundaki Hârût'un yanına bile gitmem lâzımsa yüz türlü sihirler yapar, seni elde eder, yine sana ulaşırım.

Ey vefasız doktor, huzurunda ölmek istiyorum. Sen de hastanı bir kerecik olsun sor, soruştur. Ben, seni beklemekteyim.

Gönlüme sevgi tohumunu ekmek için etrafında göz yaşlarımdan yüzlerce ırmak akıttım.

* Ercesine hançer kullanan gamzenden memnunum doğrusu, kanımı döktü de beni ayrılık derdinden kurtardı.

* Ağlayıp duruyorum, gözyaşlarımdan seller meydana geldi, maksadım da gönlüne muhabbet tohumunu ekmek!

* Yanına gelmeme müsaade et de gönül hararetiyle her an ayağına gözlerimden inciler yağdırayım.

Hâfız, şarap içmek, güzel sevmek ve rintlik, senin harcın değil, sen de bunları az çok yapmaktasın ama benim ehemmiyet bile verdiğim yok.

Ey ğâib eznazar be Huda misipâremet
Cânem bisuhti be dil-i dost dâremet

91

ای غایب از نظر به خدا می‌سپارمت

جانم بسوختی و به دل دوست دارمت

Hâfız Divânı Şirâzi 124

تا دامن کفن نکشم زیر پای خاک

باور مکن که دست ز دامن بدارمت

محراب ابرویت بنما تا سحرگهی

دست دعا برآرم و در گردن آرمت

گر بایدم شدن سوی هاروت بابلی

صد گونه جادویی بکنم تا بیارمت

خواهم که پیش میرمت ای بی‌وفا طبیب

بیمار بازپرس که در انتظارمت

صد جوی آب بسته‌ام از دیده بر کنار

بر بوی تخم مهر که در دل بکارمت

خونم بریخت و از غم عشقم خلاص داد

منت پذیر غمزه خنجر گذارمت

می‌گریم و مرادم از این سیل اشکبار

تخم محبت است که در دل بکارمت

بارم ده از کرم سوی خود تا به سوز دل

در پای دم به دم گهر از دیده بارمت

حافظ شراب و شاهد و رندی نه وضع توست

فی الجمله می‌کنی و فرو می‌گذارمت

**

KIZIL GÜL AÇILDI, BÜLBÜL SARHOŞ OLDU, FERYADA BAŞLADI.

47.

Kızıl gül açıldı, bülbül sarhoş oldu, feryada başladı. Ey şaraba tapan sofiler, sarhoşluğa salâ!

Sağlamlıkta taş gibi görünen tövbeye bir bak, ne tuhaf, sırça -bir kadeh nasıl da onu kırıverdi!

Şarap getir, istiğna makamında padişah,, yoksul... ayık, sarhoş; hepsi birdir.

Mademki bu iki kapılı evden göçmek zaruri; yaşayış çardağı, yeyim kemeri ha yüksek olmuş, ha alçak!

Dünyada zahmetsiz aşk müyesser olmuyor. Evet, Elest ahdini Belâ'ya bağlamışlar.

Vara, yoğa gönül koyup incinme, yüreğini hoş tut. Dünyadaki her kemalin sonu, nihayet yoktur.

Âsaf'ın azameti, yel at, kuş dili... hepsi yele gitti, sahibine hiç bir fayda vermedi.

Kolum, kanadım var diye yoldan çıkma.. Menzil oku da bir zamancık yükselir, havada gider ama sonunda toprağa düşüp kalır.

Hâfız, kaleminin dili nasıl şükredebilecek? Sözlerini elden ele gezdirip duruyorlar.

Şukufteşud gul-i hamrâ vu keşt bulbul mest
Salâ-yi serhoşi ey süfiyân-ı bâde-perest

25

شکفته شد گل حمرا و گشت بلبل مست

صلای سرخوشی ای صوفیان باده پرست

اساس توبه که در محکمی چو سنگ نمود

ببین که جام زجاجی چه طرفه‌اش بشکست

Hafız Divânı Şirâzi 127

بیار باده که در بارگاه استغنا

چه پاسبان و چه سلطان چه هوشیار و چه مست

از این رباط دودر چون ضرورت است رحیل

رواق و طاق معیشت چه سربلند و چه پست

مقام عیش میسر نمی‌شود بی‌رنج

بلی به حکم بلا بسته‌اند عهد الست

به هست و نیست مرنجان ضمیر و خوش می‌باش

که نیستیست سرانجام هر کمال که هست

شکوه آصفی و اسب باد و منطق طیر

به باد رفت و از او خواجه هیچ طرف نبست

به بال و پر مرو از ره که تیر پرتابی

هوا گرفت زمانی ولی به خاک نشست

زبان کلک تو حافظ چه شکر آن گوید

که گفته سخنت می‌برند دست به دست

**

KADEHİMİZE NE DÖKTÜYSE İÇTİK,

48.

Saçları dağınık, terlemiş, gülümsüyor, sarhoş... gömleği açık, gazel okumakta, elinde bir sürahi.

Nerkis gözü kavga arıyor, dudaklarından teessüfler dökülmekte,,, dün gece tam gece yarısında yastığımın baş ucuna gelip oturdu.

Kulağıma eğildi de hüzünlü bir sesle "Ey eski âşıkım, uykun mu var?" dedi.

Bir ârife böyle bir gece şarabı sunulur da artık şaraba tapmazsa aşk kâfiri olur.

Yürü be zahit, tortulu şarap içenleri kınayıp durma. Bize Elest günü bundan başka bir armağan vermediler ki.

Kadehimize ne döktüyse içtik, ister helâl cennet şarabı olsun, ister haram şarap!

Şarap kadehinin gülümsemesiyle sevgilinin büklüm büklüm saçları, Hâfız'ın tövbesi gibi nice tövbeler bozdu..

Zulf aşüfte vu hoy-kerde vu handan-leb u mest

Pirehen çâk-u ğazel-hân-u surâhi derdest

26

زلف آشفته و خوی کرده و خندان لب و مست

پیرهن چاک و غزل خوان و صراحی در دست

نرگسش عربده جوی و لبش افسوس کنان

نیم شب دوش به بالین من آمد بنشست

سر فرا گوش من آورد به آواز حزین

گفت ای عاشق دیرینه من خوابت هست

عاشقی را که چنین باده شبگیر دهند

کافر عشق بود گر نشود باده پرست

برو ای زاهد و بر دردکشان خرده مگیر

که ندادند جز این تحفه به ما روز الست

آن چه او ریخت به پیمانه ما نوشیدیم

اگر از خمر بهشت است وگر باده مست

خنده جام می و زلف گره گیر نگار

ای بسا توبه که چون توبه حافظ بشکست

**

SENİN MUHABBETİNE GÖNÜL VERİNCE BİZİM İŞİMİZDEKİ YÜZLERCE DÜĞÜMÜ DE AÇTI

49.

Tanrı, senin gönüller açan yüzünü, kaşım bu kadar güzel yarattı da benim işimin, gücümün açılıp ferahlamasını da o kaşın, gözün işaretlerine bağladı.

Zamane, nerkisi kaftanının kuşağım bağlayınca beni de hayretle yola dikti, selviyi de.

Gonca gibi, senin muhabbetine gönül bağlayanın işi, elbette bir gün senden esip gelen rüzgârla açılır.

Gül bahçesinden esip gelen rüzgâr, senin muhabbetine gönül verince bizim işimizdeki yüzlerce düğümü de açtı, koncanın gönlündeki, düğümü de.

Felek, beni senin kulluğuna verdi ve buna razı da etti ama ne fayda ki yine işi senin rızana bağladı.

Bu hor, hakir kulun gönlüne konca gibi düğümler vurma. Senin düğümler açan zülfüne bağlandı ve oradan ayrılmamaya ahdetti.

Ey vuslat yeli, sen zaten başkasının hayatıydın. Fakat hataya bak ki gönül vefam umdu.

Senin cevrinin yüzünden şehirden gideyim dedim. Güldü de dedi ki: **Hadi Hâfız, git.... senin ayağını kim bağladı ki**

Huda çi sûret-u ebrü-yı dil-guşâ-yı tu best
Guşâd-ı kârı men ender girişmehâ-yı tu best

32

خدا چو صورت ابروی دلگشای تو بست

گشاد کار من اندر کرشمه‌های تو بست

مرا و سرو چمن را به خاک راه نشاند

زمانه تا قصب نرگس قبای تو بست

ز کار ما و دل غنچه صد گره بگشود

نسیم گل چو دل اندر پی هوای تو بست

مرا به بند تو دوران چرخ راضی کرد

ولی چه سود که سررشته در رضای تو بست

چو نافه بر دل مسکین من گره مفکن

که عهد با سر زلف گره گشای تو بست

تو خود وصال دگر بودی ای نسیم وصال

خطا نگر که دل امید در وفای تو بست

ز دست جور تو گفتم ز شهر خواهم رفت

به خنده گفت که حافظ برو که پای تو بست

**

GÖNLÜMÜZDEKİ ZAYIFLIĞIN TEDAVİSİNİ DUDAĞINA HAVALE ET.

50.

Göz seyrengâhımın çardağı senin yuvandır. Kerem et, gel kon. Ev, senin evin.

Hal ve hattının güzelliğiyle âriflerin gönlünü aldın. Tuzağının, tanenin altında ne şaşılacak lûtufların var.

Ey sabah bülbülü, gönlün gülün vuslatıyle hoş olsun... çimenlikte duyulan ancak senin âşıkane gülbangin.

Gönlümüzdeki zayıflığın tedavisini dudağına havale et. Çünkü bu gönül ferahlatıcı) yakut macunu ancak senin hâzinende.

Bedenimle senin mülâzemetinde değilim ama canım eşiğinin toprağı.

Ben her şuha gönül verecek adam değilim. Gönül hâzinemin kapısında senin mührün, senin nişanın var.

Ey her işi tatlı ve yerli yerinde olan tek binici, sen ne oyunbazsın... felek gibi serkeş bir at bile kamçına râm olmuş!

Ben kim oluyorum? Oyunbaz felek bile, senin bahane dağarcığındaki hileler yüzünden sürçmekte.

Meclisindeki musiki, şimdi feleği bile raksa soktu. Çünkü nağmelerin, tatlı sözlü Hâfız'ın şiirleri!

Ruvâk ı manzar ı çeşm-i men âşiyâne-i tust
Kerem nema vu furud â ki hâne hâne-i tust

34

رواق منظر چشم من آشیانه توست

کرم نما و فرود آ که خانه خانه توست

به لطف خال و خط از عارفان ربودی دل

لطیفه‌های عجب زیر دام و دانه توست

Hâfız Divânı Şirâzi 134

دلت به وصل گل ای بلبل صبا خوش باد

که در چمن همه گلبانگ عاشقانه توست

علاج ضعف دل ما به لب حوالت کن

که این مفرح یاقوت در خزانه توست

به تن مقصرم از دولت ملازمتت

ولی خلاصه جان خاک آستانه توست

من آن نیم که دهم نقد دل به هر شوخی

در خزانه به مهر تو و نشانه توست

تو خود چه لعبتی ای شهسوار شیرین کار

که توسنی چو فلک رام تازیانه توست

چه جای من که بلغزد سپهر شعبده باز

از این حیل که در انبانه بهانه توست

سرود مجلست اکنون فلک به رقص آرد

که شعر حافظ شیرین سخن ترانه توست

**

NUH TUFANINI BASTIRAN GÖZYAŞIM, GÖNLÜMDEN SENİN SEVGİNİ MAHVEDEMEDİ GİTTİ.

51.

Hâce'nin canına, ezelî hukuka ve aramızdaki bozulmaz ahde andolsun ki sabah çağlarında senin devletine dua etmekteyim; munisim bu!

Nuh tufanını bastıran gözyaşım, gönlümden senin sevgini mahvedemedi gitti.

Bir alışverişte bulun da şu kırık gönlümü ele al. Çünkü kırıklığıyle bile yine yüz binlerce sağlam gönüle değer!

* Sarhoştur, rusvaydır diye kınama beni, çünkü aşk mürşidi, daha ezel gününde nasibini meyhaneden verdi!

Karınca, Âsaf'a dil uzattı ama yerinde. Çünkü o, Süleyman'ın mührünü kaybetti de aramadı bile.

Gönül, sevgilinin sonsuz lûtfundan ümidini kesme. Mademki aşktan dem vurdun, durmadan başınla oynayıver!

*	Doğruluğa savaş da nefesinden güneş doğsun. Subhu kâzibin yüzü, yalancılığından karardı.

*	Elinden dağların delisi, çöllerin şeydası oldum da hâlâ merhamet edip bu silsileyi gevşetmiyorsun!

Hâfız, incinme ve güzellerden pek o kadar vefa umma. Ot bitmediyse bağın ne suçu var?

Be cân-ı Hâce vu, hakk-ı kadim-u ahd-ı dürüst
Ki münis-i dem-i subhem du'ây-ı devlet-i tust

28

به جان خواجه و حق قدیم و عهد درست

که مونس دم صبحم دعای دولت توست

سرشک من که ز طوفان نوح دست برد

ز لوح سینه نیارست نقش مهر تو شست

بکن معامله‌ای وین دل شکسته بخر

که با شکستگی ارزد به صد هزار درست

زبان مور به آصف دراز گشت و رواست

که خواجه خاتم جم یاوه کرد و بازنجست

دلا طمع مبر از لطف بی‌نهایت دوست

چو لاف عشق زدی سر بباز چابک و چست

به صدق کوش که خورشید زاید از نفست

که از دروغ سیه روی گشت صبح نخست

شدم ز دست تو شیدای کوه و دشت و هنوز

نمی‌کنی به ترحم نطاق سلسله سست

مرنج حافظ و از دلبران حفاظ مجوی

گناه باغ چه باشد چو این گیاه نرست

**

GÜVERCİNE BENZEYEN GÖNLÜMÜ VURDU, ÖLDÜRDÜ, HAREMDE AVLANMANIN HARAM OLDUĞUNA ALDIRIŞ BİLE ETMEDİ.

52.

Gördün mü? Sevgili, ancak cevretmeye, sitem etmeye koyuldu, başka bir hevesi de yok. Ahdim bozdu, bizim dertlerimizle hiç mukayyed olmadı.

Güvercine benzeyen gönlümü vurdu, öldürdü, haremde avlanmanın haram olduğuna aldırış bile etmedi. Fakat Yarabbi, yine sen suçuna bakma!

Cefa, bana kendi talihimden. Yoksa sevgili lütfetmesin, keremde bulunmasın... hâşa, böyle şey olamaz.

Bütün bunlarla beraber ondan horluk çekmeyen nereye giderse gitsin, kimse tarafından ağırlanmaz, ululanmaz.

Sâki, şarap sun, muhtesibe de de ki: Bizi hoş gör, kınama, Cem'in bile böyle bir kadehi yoktu.

Kapısının harimine yol bulmayan yolcu,, ovayı beyhude yere dolaştı, hareme yol bulamadı gitti.

Hâfız, sen fesahat topunu kap, götür. Çünkü davacının bir hüneri olması şöyle dursun, işten haberi bile yok!

Didi ki yâr cuz ser-i cevr-ü sitem nedâşt
Bişkest 'ahd-u vez ğam-ı mâ hiç ğam nedâşt

78

دیدی که یار جز سر جور و ستم نداشت

بشکست عهد وز غم ما هیچ غم نداشت

یا رب مگیرش ار چه دل چون کبوترم

افکند و کشت و عزت صید حرم نداشت

بر من جفا ز بخت من آمد وگرنه یار

حاشا که رسم لطف و طریق کرم نداشت

با این همه هر آن که نه خواری کشید از او

هر جا که رفت هیچ کسش محترم نداشت

ساقی بیار باده و با محتسب بگو

انکار ما مکن که چنین جام جم نداشت

هر راهرو که ره به حریم درش نبرد

مسکین برید وادی و ره در حرم نداشت

حافظ ببر تو گوی فصاحت که مدعی

هیچش هنر نبود و خبر نیز هم نداشت

**

İRADENİ AŞK YOLUNA VERDİYSEN ADIN KÖTÜYE ÇIKACAK DİYE DÜŞÜNME.

53.

Bir bülbül, gagasına güzel renkli bir gül yaprağı almış, o vuslat nimetine eriştiği halde yine hazin hazin, tatlı tatlı feryada koyulmuştu.

Vuslata eriştiğin halde bu feryadü figan nedir dedim. Dedi ki: Sevgilinin cilvesi bizi bu işe saldı.

Sevgili bizimle düşüp kalkmazsa itiraza imkân mı var? O muradına erişmiş bir Padişah elbette yoksullardan arlanır.

Bizim naz ü niyazımız, sevgilinin güzelliğine tesir etmedi gitti. Sevgili, bizim yalvarışlarımıza hiç bir suretle aldırış etmedi. Nazeninlerden iltifat görecek kişiler, ancak bahtı olan kişilerdir.

Kalk, o nakkaşın kalemine canımızı feda edelim. Bütün bu şaşılacak nakışlan, pergeliyle o meydana getirdi!

İradeni aşk yoluna verdiysen adın kötüye çıkacak diye düşünme. Şeyh-i San'an bile hırkasını meyhaneciye rehin vermişti.

Sülûkünde meleklerin tespihini zünnariyle çeken, zünnar kuşanmış olduğu halde meleklerin tespihiyle meşgul olan kalender, vaktini ne de hoş geçirmiştir.

O huri yaratılıştı sevgilinin köşkünün damı altında Hâfız'ın göz yaşlan cennette akan ırmaklara döndü.

Bulbuli berg-i guli hoş-reng der mınkâr dâşt
Vanderan berg-u neva hoş nâlehâ-yi zar dâşt

77

بلبلی برگ گلی خوش رنگ در منقار داشت

و اندر آن برگ و نوا خوش ناله‌های زار داشت

گفتمش در عین وصل این ناله و فریاد چیست

گفت ما را جلوه معشوق در این کار داشت

یار اگر ننشست با ما نیست جای اعتراض

پادشاهی کامران بود از گدایی عار داشت

در نمی‌گیرد نیاز و ناز ما با حسن دوست

خرم آن کز نازنینان بخت برخوردار داشت

Hâfız Divânı Şirâzi 142

خیز تا بر کلک آن نقاش جان افشان کنیم

کاین همه نقش عجب در گردش پرگار داشت

گر مرید راه عشقی فکر بدنامی مکن

شیخ صنعان خرقه رهن خانه خمار داشت

وقت آن شیرین قلندر خوش که در اطوار سیر

ذکر تسبیح ملک در حلقه زنار داشت

چشم حافظ زیر بام قصر آن حوری سرشت

شیوه جنات تجری تحتها الانهار داشت

**

İKİ CİHANIN DA NAKŞI YOKKEN AŞK VE MUHABBET ŞİVESİ VARDI

54.

Şuh kaşının kurduğu yay, bu kudretsiz âşıkın helâki için kurulmuş, onunla benim canıma kasdetmekte.

Şarap için terleyerek bahçeye ne zaman gittin ki bu güzelliğin, erguvanı ateşe verdi.

Nergis, kendini beğendi de bir işvelendi; gözün bundan dolayı onun rağmine cihana yüzlerce fitne saldı.

Senin yüzüne benzettim diye seher çağı da hemen sabah rüzgârının eliyle ağzıma toprak saçtı.

Menekşe büklüm büklüm turalarını düğümlerken seher yeli, zülfünün hikâyesini ortaya koydu.

Ben, bundan önce zâhittim, ne şarap görmüştüm, ne çalgı duymuştum. Fakat meyhane sâkilerinin havası, beni ona da düşürdü, buna da.

Şimdi lâl renkli şarapla hırkamı yıkayıp duruyorum. Fakat ezelî nasibi yıkayıp arıtmaya imkân mı var?

İki cihanın da nakşı yokken aşk ve muhabbet şivesi vardı; zamane, sevgi âdetini ortaya şimdi atmadı ki.

Hâfız'ın açılıp gelişmesi, herhalde muğlann şarabından harabolmaktadır, ezeli takdir böyle.

* Zaman, beni Cihan Hacesi'nin kulluğuna saldı. Anladım ki artık âlem, muradımca dönecek.

Hami ki ebru-yı şuh-ı tu der keman endaht
Be kasd-ı can-ı men-i zar-ı natevan endaht

خمی که ابروی شوخ تو در کمان انداخت

به قصد جان من زار ناتوان انداخت

نبود نقش دو عالم که رنگ الفت بود

زمانه طرح محبت نه این زمان انداخت

به یک کرشمه که نرگس به خودفروشی کرد

فریب چشم تو صد فتنه در جهان انداخت

شراب خورده و خوی کرده می‌روی به چمن

که آب روی تو آتش در ارغوان انداخت

به بزمگاه چمن دوش مست بگذشتم

چو از دهان توام غنچه در گمان انداخت

بنفشه طره مفتول خود گره می‌زد

صبا حکایت زلف تو در میان انداخت

ز شرم آن که به روی تو نسبتش کردم

سمن به دست صبا خاک در دهان انداخت

من از ورع می و مطرب ندیدمی زین پیش

هوای مغبچگانم در این و آن انداخت

کنون به آب می لعل خرقه می‌شویم

نصیبه ازل از خود نمی‌توان انداخت

مگر گشایش حافظ در این خرابی بود

که بخشش ازلش در می مغان انداخت

جهان به کام من اکنون شود که دور زمان

مرا به بندگی خواجه جهان انداخت

**

MEYHANE EŞİĞİNE YOL BULAN ŞARAP KADEHİNDEN FEYZALDI DA TEKKELERDE AÇILAN SIRLARI ANLADI.

55.

Meyhane mahallesine yol bulan yolcu, başka bir kapı çalmanın beyhude ve abes bir düşünce olduğunu anlamıştır.

Zamane, rintlik tacını, ancak âlemdeki yüceliği o taçta bilen kişiye verdi.

* Meyhane eşiğine yol bulan şarap kadehinden feyzaldı da tekkelerde açılan sırları anladı.

Bizden, divaneler ibadetinden başka ibadet isteme. Ne yapalım, şeyhimiz, akıllılığı günah saymakta.

Kadehin ağzındaki yazıdan iki âlem sırrını okuyan, Cem'in kadehindeki remizleri, yoldaki izlerden bile anlar.

Gönlüm, sâkinin gözünden canının bağışlanmasını dilemedi. Neden mi diyeceksin? Çünkü o kalbi kara merhametsiz güzelin âdetini biliyor.

Bahtımın yıldızının tesiriyle gözlerimden seher çağlarında öyle yaşlar aktı, öyle ağladım ki bu ağlayışı Zühre de gördü, ay da anladı.

** Kadehin dudağıyle sâkinin yüzünü, bir gecelik hilâlle ayın on dördü bilen kişinin bakışı, ne hoş bakıştır!

Hâfız'ın gizlice şarap içtiğini muhtesiple şahne şöyle dursun, padişah bile duydu, bildi.

O padişah, öyle bir derecesi yüce padişahtır ki dokuz felek eyvanını, divanhanesinden bir nümune saymıştır!

Be küy-ı meykede her sâliki ki reh dânist
Deri diğer zeden endişe-i tebeh dânist

47

به کوی میکده هر سالکی که ره دانست

دری دگر زدن اندیشه تبه دانست

زمانه افسر رندی نداد جز به کسی

که سرفرازی عالم در این کله دانست

بر آستانه میخانه هر که یافت رهی

ز فیض جام می اسرار خانقه دانست

هر آن که راز دو عالم ز خط ساغر خواند

رموز جام جم از نقش خاک ره دانست

ورای طاعت دیوانگان ز ما مطلب

که شیخ مذهب ما عاقلی گنه دانست

دلم ز نرگس ساقی امان نخواست به جان

چرا که شیوه آن ترک دل سیه دانست

ز جور کوکب طالع سحرگهان چشمم

چنان گریست که ناهید دید و مه دانست

حدیث حافظ و ساغر که می‌زند پنهان

چه جای محتسب و شحنه پادشه دانست

بلندمرتبه شاهی که نه رواق سپهر

نمونه‌ای ز خم طاق بارگه دانست

**

AĞLAMAKTAN GÖZBEBEKLERİM KANLAR İÇİNDE.

56.

Ağlamaktan gözbebeklerim kanlar içinde. Bir bak da gör, iştiyakınla halkın hali nasıl?

Lâl dudağınla şarap rengindeki gözünü anarak gam kadehinden içtiğim kızıl şarap,, kandan ibaret!

Civarın maşrika benziyor; oradan yüzünün güneşi doğarsa ne kutlu talihim var!

Ferhad'ın sözü, ancak Şirin'in dudağıma hikâyesi; Leylâ'nın saçlarındaki büklüm de Mecnun'un durağı!

Gönlümü bir sor, soruştur... çünkü boyun selvi gibi gönül alıcı. Söz söyle... çünkü sözün lâtif ve düzenli!

Şarap döndür de cana biraz rahat ve huzur ver ey sâki; çünkü hatırım, feleğin çevriyle perişan.

Aziz sazım, elimden gideli eteğimin kenarı Ceyhun ırmağına döndü.

Gamlı gönlüm, ihtiyarımla nasıl neşelensin? Bu gam, benim ihtiyarımla değil ki.

Hâfız, kendinden geçmiş olduğu halde sevgiliyi istemekte... âdeta Karun hâzinesini isteyen müflise dönmüş!

Zi girye merdum-ı çeşmem nişeste der hünest
Bibin ki der talebet hâl-i merduman çunest

54

ز گریه مردم چشمم نشسته در خون است

ببین که در طلبت حال مردمان چون است

به یاد لعل تو و چشم مست میگونت

Hâfız Divânı Şirâzi 150

ز جام غم می لعلی که می‌خورم خون است

ز مشرق سر کو آفتاب طلعت تو

اگر طلوع کند طالعم همایون است

حکایت لب شیرین کلام فرهاد است

شکنج طره لیلی مقام مجنون است

دلم بجو که قدت همچو سرو دلجوی است

سخن بگو که کلامت لطیف و موزون است

ز دور باده به جان راحتی رسان ساقی

که رنج خاطرم از جور دور گردون است

از آن دمی که ز چشمم برفت رود عزیز

کنار دامن من همچو رود جیحون است

چگونه شاد شود اندرون غمگینم

به اختیار که از اختیار بیرون است

ز بیخودی طلب یار می‌کند حافظ

چو مفلسی که طلبکار گنج قارون است

**

SÂKİ, ŞARAP GETİR. SEVGİLİ YÜZÜNDEN NİKABI KALDIRDI.

57.

Sâki, şarap getir. Sevgili yüzünden nikabı kaldırdı. Halvettekilerin çırağı yeniden yalınlandı.

O başı alınmış mum tekrar yüzünü aydınlattı. Şu gün görmüş, yaş yaşamış ihtiyar, yeniden gençleşti.

Aşk, bir işveye başladı ki müfti bile yoldan çıktı. Sevgili bir lütuf ta bulundu ki düşman bile artık sevgili elden gitti diye çekinmeye başladı.

Aman o gönül aldatan tatlı sözlerden. Sanki ağzın, sözü, şekere bandırdı.

Tanrı bir İsa nefesli kişi gönderdi de gönlümüzü mecruh eden gam yükünü aldı, bizi kurtardı.

Aya, güne güzellik satan ve huriye benzeyeni, her güzel, sen gelince başka bir işin peşine düştü, güzellik satmadan vazgeçti.

Yedi gök, aşk hikâyesinin sedasıyle dolu, Öyle olduğu halde kısa görüşlü, bu husustaki sözü kısa kesti, aşka ehemmiyet vermedi!

Hâfız, sen bu duayı kimden öğrendin ki baht bile şiirini muska yaptı, altınla kapladı.

Sâki biyâ ki yar zi ruh perde ber girift
Kâr-ı çerâğ-ı halvetiyan bâz der girift

86

ساقی بیا که یار ز رخ پرده برگرفت

کار چراغ خلوتیان باز درگرفت

آن شمع سرگرفته دگر چهره برفروخت

وین پیر سالخورده جوانی ز سر گرفت

آن عشوه داد عشق که مفتی ز ره برفت

وان لطف کرد دوست که دشمن حذر گرفت

زنهار از آن عبارت شیرین دلفریب

گویی که پسته تو سخن در شکر گرفت

بار غمی که خاطر ما خسته کرده بود

عیسی دمی خدا بفرستاد و برگرفت

هر سروقد که بر مه و خور حسن می‌فروخت

چون تو درآمدی پی کاری دگر گرفت

زین قصه هفت گنبد افلاک پرصداست

کوته نظر ببین که سخن مختصر گرفت

حافظ تو این سخن ز که آموختی که بخت

تعویذ کرد شعر تو را و به زر گرفت

**

SEFERE GİDEN SEVGİLİYİ KİMDEN SORAYIM?

58.

Ken'an Piri'nin söylediği hoş bir söz duydum: sevgilinin ayrılığı, adama bir iş eder ki sözle söylenmesine imkân bulunmaz.

Şehir vaizinin dün söylediği kıyamet korkusu yok mu? Ayrılık zamanından bir kinaye.

Sefere giden sevgiliyi kimden sorayım? Sabah rüzgârının söylediği sözlerin hepsi darmadağın, ipe, sapa gelmiyor ki.

Eski derdi yıllanmış şarapla giderin, gönül hoşluğunun tohumu ancak bu. Bunu ihtiyar ekinci de söyledi.

Feryat ki düşmana dost olan merhametsiz sevgili, ben dostların muhabbetinden vazgeçtim diye nasıl da pervasızca söyleyiverdi.

Bundan böyle dosttan gelen her cefaya razıyım, hatta rakibe şükredeceğim. Çünkü gönül, derdine alıştı, derman istemem dedi.

Muradınca esse de rüzgâra gönül bağlama, güvenme. Çünkü rüzgâr, bu sözü Süleyman'a misal olarak söyledi.

* Felek sana bir fırsat verirse sakın yolundan çıkma. Kim dedi sana ki bu kocakarı hileden vazgeçti?

Nasıldan, niçinden dem vurma. Kabiliyeti olan kul, sevgili ne derse canla kabul eder.

Hâfız, senin aşkından, seni düşünmeden vazgeçti diye kim söyledi ki? Bunu ben demedim, kim söylediyse bühtan etmiş!

Şinideem suhani hoş ki Pir-i Ken'an guft
Firâk-ı yâr ne an mikuned ki bitvanguft

88

شنیده‌ام سخنی خوش که پیر کنعان گفت

فراق یار نه آن می‌کند که بتوان گفت

حدیث هول قیامت که گفت واعظ شهر

کنایتیست که از روزگار هجران گفت

نشان یار سفرکرده از که پرسم باز

که هر چه گفت برید صبا پریشان گفت

فغان که آن مه نامهربان مهرگسل

به ترک صحبت یاران خود چه آسان گفت

من و مقام رضا بعد از این و شکر رقیب

که دل به درد تو خو کرد و ترک درمان گفت

Hâfız Divânı Şirâzi 156

غم کهن به می سالخورده دفع کنید

که تخم خوشدلی این است پیر دهقان گفت

گره به باد مزن گر چه بر مراد رود

که این سخن به مثل باد با سلیمان گفت

به مهلتی که سپهرت دهد ز راه مرو

تو را که گفت که این زال ترک دستان گفت

مزن ز چون و چرا دم که بنده مقبل

قبول کرد به جان هر سخن که جانان گفت

که گفت حافظ از اندیشه تو آمد باز

من این نگفته‌ام آن کس که گفت بهتان گفت

**

KIVIRCIK SAÇLARININ KOKUSU, BENİ DAİMA SARHOŞ ETMEKTE...

59.

Kıvırcık saçlarının kokusu, beni daima sarhoş etmekte... Sihirbaz gözünün aldatışı, beni her an harabeylemekte.

Bunca sabrettim, Yarabbi, gözümün şem'ini mihraba benzeyen kaşlarıyle aydınlatmak üzere bir gececik olsun sevgiliyi görebilecekmiyim?

Gözbebeğim, onun siyah beninden canımda bir muska. Onun için o görüş karaltısını aziz tutuyorum.

Cihanı ebedî bir surette bezemek istersen seher yeline söyle. Yüzündeki nikabı bir an için kaldırsın.

Alemden yokluğu kaldırmak dilersen saçlarını dök, silk... Her telinden binlerce can, binlerce ruh dökülsün; âlem, ervah âlemi haline dönsün.

Ben ve seher yeli... elinde bir kâr olmayan iki perişanız. Ben, gözünün sihrinden sarhoşum; o, saçlarının kokusundan.

Hâfız'daki bu himmet, ne himmettir ki civanndaki topraktan başka gözünde ne dünya var, ne ahret:

Mudâmem mest midâred nesim-i c'ad-ı giysüyet
Harabem mikuned her dem firib-i çeşm-i câdüyet

95

مدامم مست می‌دارد نسیم جعد گیسویت

Hâfız Divânı Şirâzi 158

خرابم می‌کند هر دم فریب چشم جادویت

پس از چندین شکیبایی شبی یا رب توان دیدن

که شمع دیده افروزیم در محراب ابرویت

سواد لوح بینش را عزیز از بهر آن دارم

که جان را نسخه‌ای باشد ز لوح خال هندویت

تو گر خواهی که جاویدان جهان یک سر بیارایی

صبا را گو که بردارد زمانی برقع از رویت

و گر رسم فنا خواهی که از عالم براندازی

برافشان تا فروریزد هزاران جان ز هر مویت

من و باد صبا مسکین دو سرگردان بی‌حاصل

من از افسون چشمت مست و او از بوی گیسویت

زهی همت که حافظ راست از دنیی و از عقبی

نیاید هیچ در چشمش بجز خاک سر کویت

**

GÜZELLİĞİN, ALIMLA BİRLEŞTİ, BÜTÜN DÜNYAYI ZAPTETTİ.

60.

Güzelliğin, alımla birleşti, bütün dünyayı zaptetti. Evet, birlikle âlem zaptedilebilir.

Mum, halvetindekilerin sırrını meydana koymaya yeltendi; fakat Tanrı'ya şükrolsun ki gönlündeki sır, ağzında kaldı, söyleyemedi.

Gönlümdeki bu gizli ateş yok mu? Gök yüzündeki güneş onun ancak bir yalımı!

Gül, sevgilinin renginden, kokusundan bahsetmek, onlara benzediğini söylemek istedi. Seher yeli gayrete geldi, gülü söyletmedi, sözünü ağzına tıkadı.

Pergel gibi bir kenarda rahatça oturmaktaydım. Devran, nihayet beni nokta gibi ortaya aldı.

Sâkinin yüzündeki ateş, kadehe aksettiği günden beri şarap kadehinin şevki, vücudumun harmanını yaktı, yandırdı.

Âhır zamanın eteğini tutan bu fitnelerden yenlerini silkerek salma salına muğlann mahallesine gideceğim... Başka çarem yok.

Şarap içmeye bak. Dünyanın sonunu gören, gamdan silkinip kurtuldu, ağır kadehi eline aldı.

Gül yaprağına şekayıkın kanıyla şöyle yazmışlar: **Pişkin adam, erguvan gibi şaraba düşer.**

Hâfız, senin şiirinden letafet suyu damlamakta, hased eden nasıl olur da bir söz söyleyebilir?

Husnet be ittifak-ı melâhat cihan girift
Ari be ittifak cihan mitevan girift

87

حسنت به اتفاق ملاحت جهان گرفت

آری به اتفاق جهان می‌توان گرفت

افشای راز خلوتیان خواست کرد شمع

شکر خدا که سر دلش در زبان گرفت

زین آتش نهفته که در سینه من است

خورشید شعله‌ایست که در آسمان گرفت

می‌خواست گل که دم زند از رنگ و بوی دوست

از غیرت صبا نفسش در دهان گرفت

آسوده بر کنار چو پرگار می‌شدم

دوران چو نقطه عاقبتم در میان گرفت

آن روز شوق ساغر می خرمنم بسوخت

کتش ز عکس عارض ساقی در آن گرفت

خواهم شدن به کوی مغان آستین فشان

زین فتنه‌ها که دامن آخرزمان گرفت

می خور که هر که آخر کار جهان بدید

از غم سبک برآمد و رطل گران گرفت

بر برگ گل به خون شقایق نوشته‌اند

کان کس که پخته شد می چون ارغوان گرفت

حافظ چو آب لطف ز نظم تو می‌چکد

حاسد چگونه نکته تواند بر آن گرفت

**

AŞK YOLUNDA YAKINLIK, UZAKLIK KONAĞI YOKTUR.

61.

Ey sabah hüthüdü, seni Seba'ya gönderiyorum. Bir bak, gör... nereden nereye yolluyorum.

Senin gibi bir kuş, tozlu, topraklı gam yurdunda kalırsa yazık. Seni buradan vefa yurduna gönderiyorum.

Aşk yolunda yakınlık, uzaklık konağı yoktur. Seni apaşikâr görmekte, sana dualar, senalar yollamakta;

Her sabah, seher rüzgârıyle, her akşam da şimal rüzgârıyle bir hayır dua kafilesi göndermekteyim.

Gam askeri, gönül yuvasını yakıp yıkmasın diye aziz canımı azık olarak yolluyorum.

* **Ey nazardan gaip sevgili, daima gönlümdesin; sana dua etmekte, selâmlar yollamaktayım.**

- Yüzüne bak da Tanrı sanatını seyret diye Tanrı'yı gösteren kalb aynasını gönderiyorum.

- Çalgıcılar, sana iştiyakımı bildirsinler diye şiirler düzüp, gazeller koşup sazla, nağmeyle yolluyorum.

Gel ey sâki, gayp hâtifi beni, müjdeledi de dedi ki: Sabret, sana deva göndermekteyim.

Hâfız, meclisimizin nağmesi, seni hayırla anmadan ibarettir. Sen de acele et, gel... sana at ve kaftan yolluyorum.

Ey hudhud-i sabâ be Sebâ mîfurustemet
Binger ki ez kucâ be kucâ mifurustemet

90

ای هدهد صبا به سبا می‌فرستمت

بنگر که از کجا به کجا می‌فرستمت

حیف است طایری چو تو در خاکدان غم

زین جا به آشیان وفا می‌فرستمت

در راه عشق مرحله قرب و بعد نیست

می‌بینمت عیان و دعا می‌فرستمت

Hâfız Divânı Şirâzi 164

هر صبح و شام قافله‌ای از دعای خیر

در صحبت شمال و صبا می‌فرستمت

تا لشکر غمت نکند ملک دل خراب

جان عزیز خود به نوا می‌فرستمت

ای غایب از نظر که شدی همنشین دل

می‌گویمت دعا و ثنا می‌فرستمت

در روی خود تفرج صنع خدای کن

کیینه خدای نما می‌فرستمت

تا مطربان ز شوق منت آگهی دهند

قول و غزل به ساز و نوا می‌فرستمت

ساقی بیا که هاتف غیبم به مژده گفت

با درد صبر کن که دوا می‌فرستمت

حافظ سرود مجلس ما ذکر خیر توست

بشتاب هان که اسب و قبا میفرستمت

**

SEVGİLİMİN DUDAĞINI GÖRMEK İÇİN CAN VERMEK DE BENİM İŞİM.

62.

Kana susamış terütaze lâl, sevgilimin dudağıdır; onu görmek için can vermek de benim işim.

Onun gönül kapışım görüp de halimi inkâr eden, o kara gözlerden, o uzun kirpiklerden utansın!

Kervan başı, pilimi, pırtımı mahalle kapısından dışarı çıkarma. O mahalle sevgilimin konağı olan bir ana cadde, dışarıda ne işim var benim?

Talihime kulum doğrusu... bu vefa kıtlığında o esmer güzelin aşkı, beni satın aldı, ateşlere yandım!

Gülün güzel kokulu tablasıyle amber kokulan saçan zülfü, benim güzel kokular satan sevgilimin kokusunun pek az bir feyzinden ibaret.

Bahçıvan, beni yel gibi kapından sürme.

Senin yetiştirdiğin gül bahçesinin suyu, benim gül renkli göz yaşlarımdır.

Sevgilinin, hasta gönlümün doktoru olan nergis gözleri, dudağından bal ve gül şerbeti içmemi emretti.

Gazel vâdisinde Hâfız'a nükte öğreten, sözde misli olmayan o tatlı sözlü dilberin yadıdır.

La'l-i sirâb be hun teşne leb-i yâr-ı menest
Vez pey-i diden-i o dâden-i can kâr-ı menest

51

لعل سیراب به خون تشنه لب یار من است

وز پی دیدن او دادن جان کار من است

شرم از آن چشم سیه بادش و مژگان دراز

هر که دل بردن او دید و در انکار من است

ساروان رخت به دروازه مبر کان سر کو

شاهراهیست که منزلگه دلدار من است

بنده طالع خویشم که در این قحط وفا

عشق آن لولی سرمست خریدار من است

طبله عطر گل و زلف عبیرافشانش

فیض یک شمه ز بوی خوش عطار من است

باغبان همچو نسیمم ز در خویش مران

کب گلزار تو از اشک چو گلنار من است

شربت قند و گلاب از لب یارم فرمود

نرگس او که طبیب دل بیمار من است

آن که در طرز غزل نکته به حافظ آموخت

یار شیرین سخن نادره گفتار من است

**

NİCE DEMLERDİR, GÜZELLERİN SEVDASI DİNİMDİR

63.

Nice demlerdir, güzellerin sevdası dinimdir; nice demlerdir bu sevdanın derdi, gamlı gönlümün neşesidir.

Lâlini görmek için canı görebilen bir göz lâzım. Benim cihanı gören gözüm ise bu mertebeye erişemez.

Bana dost ol ki felek, ancak senin ay gibi yüzünle benim pervin gibi yaşlarımdan bezenir.

Aşkın, bana söz söylemeyi öğrettiği andan itibaren halk beni övmeyi, beğenmeyi vird edindi.

Yarabbi, bana yokluk devletini ihsan et. Çünkü yüceliğimin sebebi, ancak budur.

Şahneyle arkadaşlık eden vaize de, ululuk satmasın. Çünkü benim hor gönlüm, sultan konağı!

* Yarabbi, bu maksat Kâbesini kim seyrediyor ki yolundaki dikenler bile benim gülüm, nesrinim...

Hâfız, gayri Perviz hikâyesini söyleme. Çünkü onun dudağı, benim Şirin Hüsrevimin içtiği şarabın ancak bir yudumunu içmekte, Perviz, ancak sevgilimin artığıyle feyizlenmekte.

Rüzgârist ki sevda-yı bütan din-i menest
Gam-ı in kâr neşat-ı dil-i ğamgin-i menest

52

روزگاریست که سودای بتان دین من است

غم این کار نشاط دل غمگین من است

دیدن روی تو را دیده جان بین باید

وین کجا مرتبه چشم جهان بین من است

یار من باش که زیب فلک و زینت دهر

از مه روی تو و اشک چو پروین من است

تا مرا عشق تو تعلیم سخن گفتن کرد

خلق را ورد زبان مدحت و تحسین من است

دولت فقر خدایا به من ارزانی دار

کاین کرامت سبب حشمت و تمکین من است

واعظ شحنه شناس این عظمت گو مفروش

زان که منزلگه سلطان دل مسکین من است

یا رب این کعبه مقصود تماشاگه کیست

که مغیلان طریقش گل و نسرین من است

حافظ از حشمت پرویز دگر قصه مخوان

که لبش جرعه کش خسرو شیرین من است

**

CANIMIZI YAKTI, YANDIRDI; BİR SORUN, KİMİN SEVGİLİSİ BU.

64.

Yarabbi, bu gönül aydınlatan çırağ, kimin köşkünün çırağı? Canımızı yaktı, yandırdı; bir sorun, kimin sevgilisi bu.

Şimdi benim gönlümü yıkmakta, dinimi harabetmekte... acaba kimin koynunda yatıyor, kiminle kol boyun uyuyor, kimi mamur ediyor ?

Dudağının şarabı dudağımdan uzak olmayasıca, acaba kimin hayat şarabı, kiminle kadeh tokuşturmada?

Allah aşkına bir sorun; kimin pervanesi, ziyası âleme saadetler veren o şem'in sohbeti devletine kim erişmiş, kim bu devlete kavuşmuş?

Herkes, onu teshir için bir çeşit afsunla meşgul. Fakat onun nazik gönlü kimin efsanesine mail? Bilinmedi gitti!

Yarabbi, o padişahlara benzer ay yüzlü, Zühre alınlı güzel, kimin incisi, kime ait?

Dedim ki: Hâfız’ın divane gönlü sensiz ne yapacak, ne hale gelecek?

Ah! Dudak, altından güldü de dedi ki: Ben bilmem, kimin divanesi o?

Yâ Rab in şem'-i dil-efrüz zi kâşâne-i kist
Can-ı mâ süht bipursid ki cânâne-i kist

67

یا رب این شمع دل افروز ز کاشانه کیست

جان ما سوخت بپرسید که جانانه کیست

حالیا خانه برانداز دل و دین من است

تا در آغوش که می‌خسبد و همخانه کیست

باده لعل لبش کز لب من دور مباد

راح روح که و پیمان ده پیمانه کیست

دولت صحبت آن شمع سعادت پرتو

<u>Hâfız Divânı Şirâzi 172</u>

بازپرسید خدا را که به پروانه کیست

می‌دهد هر کسش افسونی و معلوم نشد

که دل نازک او مایل افسانه کیست

یا رب آن شاهوش ماه رخ زهره جبین

در یکتای که و گوهر یک دانه کیست

گفتم آه از دل دیوانه حافظ بی تو

زیر لب خنده زنان گفت که دیوانه کیست

**

BEN, SENDEN AYRI DÜŞTÜM AMA UMUYORUM Kİ PEK YAKINDA VUSLATINA KAVUŞACAĞIM.

65.

Yüzünü kimse görmedi, binlerce gözcün var. Henüz gonca halindesin, açılmadın, yüzlerce bülbülün var!

** Dilerim, kimse senden ayrı düşmesin... ben, senden ayrı düştüm ama umuyorum ki pek yakında vuslatına kavuşacağım.

Civarına geldiysem şaşılacak ne var? O diyarda benim gibi binlerce garip mevcut.

Kim âşık oldu da sevgili onun haline bakmadı, onu görüp gözetmedi? Hocam, dert yok... yoksa doktor meydanda.

Bir yerde ibadet yurdunu bezediler mi elbette orada rahip manastırındaki nakusun sesi de duyulur, salibin şöhreti de.

Hâfız'ın bu derece feryadı boş yere değil herhalde. Mutlaka duyulmamış bir efsane, şaşılacak bir iş oldu!

Ruy ı tu kes nedid-u hezaran rakib hest
Der ğonce-i henüz-u şedet 'endelib best

63

روی تو کس ندید و هزارن رقیب هست

در غنچه‌ای هنوز و صدت عندلیب هست

گر آمدم به کوی تو چندان غریب نیست

چون من در آن دیار هزاران غریب هست

در عشق خانقاه و خرابات فرق نیست

هر جا که هست پرتو روی حبیب هست

Hâfız Divânı Şirâzi 174

آن جا که کار صومعه را جلوه می‌دهند

ناقوس دیر راهب و نام صلیب هست

عاشق که شد که یار به حالش نظر نکرد

ای خواجه درد نیست وگرنه طبیب هست

فریاد حافظ این همه آخر به هرزه نیست

هم قصه‌ای غریب و حدیثی عجیب هست

**

SIRRINI GİZLEYEMEMEYEN GÖZYAŞLARIM KANLARLA BULANIK AKARSA ŞAŞILACAK ŞEY Mİ?

66.

Yüzünün ziyasından aydınlanmayan bir göz, bir görüş yok. Kapının toprağını, gözüne minnetle çekmeyen bir göz olsun... imkânı mı var?

Nazar ehli, yüzüne bakmada... doğru, fakat bir baş olsun dâ onda senin zülfünün havası olmasın... buna imkân yok.

Sırrını gizleyemeyen gözyaşlarım kanlarla bulanık akarsa şaşılacak şey mi? Sırrını faş edenin utanmaması, yaptığına nadim olmaması mümkün mü?

* Rüzgârdan eteğine bir toz konmasın diye geçeceği hiç bir yol yok ki göz yaşlarımın seliyle sulanmasın!

Zülfünün gecesinden her yerde dem vurmasın diye hiç bir sabah yok ki seher yeliyle konuşup çekişmiyeyim.

Ben talihimden incinmekteyim... yoksa zaten senin civarından muradına erişen kişi yok!

Ey ballar, şekerler kaynağı, âlemde bir şeker yok ki tatlı dudağından utanmasın; suya, tere gark olup erimesin!

* Sırrın açığa vurulması doğru değil... yoksa rintler meclisinde duyulmayan bir şey mi var?

* Arslan bile senin aşk yolunda tilkileşir.

Ah bu yoldan... Hiç bir tehlike tasavvur edilemez ki bu yolda bulunmasın!

* Gözyaşlarım, kapının toprağına akmakta... o yüzden sana minnettar. Fakat hiç bir kapı toprağı yok ki orayı suladığı için göz yaşlanma yüzlerce defa minnettar olmasın!

* Varlıktan şu kadar bir ad san var ki var denmekte... yoksa zayıflıktan bir eseri bile yok mu, yok.

Baştan başa vücudunda hiç bir hüner yoktur ki olmasın. Yalnız cefacı sevgili, şu kadarcık bir şey var: Hâfız, senden razı değil–

Ruşen ez pertev-i rûyet nazari nist ki nist
Minnet-i hâk-i deret ber basari nist ki nist

73

روشن از پرتو رویت نظری نیست که نیست

منت خاک درت بر بصری نیست که نیست

ناظر روی تو صاحب نظرانند آری

سر گیسوی تو در هیچ سری نیست که نیست

اشک غماز من ار سرخ برآمد چه عجب

خجل از کرده خود پرده دری نیست که نیست

تا به دامن ننشیند ز نسیمش گردی

سیل خیز از نظرم رهگذری نیست که نیست

تا دم از شام سر زلف تو هر جا نزنند

با صبا گفت و شنیدم سحری نیست که نیست

من از این طالع شوریده برنجم ور نی

بهره مند از سر کویت دگری نیست که نیست

از حیای لب شیرین تو ای چشمه نوش

غرق آب و عرق اکنون شکری نیست که نیست

مصلحت نیست که از پرده برون افتد راز

ور نه در مجلس رندان خبری نیست که نیست

شیر در بادیه عشق تو روباه شود

آه از این راه که در وی خطری نیست که نیست

آب چشمم که بر او منت خاک در توست

زیر صد منت او خاک دری نیست که نیست

از وجودم قدری نام و نشان هست که هست

ور نه از ضعف در آن جا اثری نیست که نیست

غیر از این نکته که حافظ ز تو ناخشنود است

در سراپای وجودت هنری نیست که نیست

**

BAYRAMIN KUTLU OLSUN... ETTİĞİN VAİDLER HATIRINDAN ÇIKMASIN.

67.

Ey Sâki, bayram geldi/bayramın kutlu olsun... ettiğin vaidler hatırından çıkmasın.

Hayretteyim, bu ayrılık günlerinde dostlardan nasıl vazgeçtin? Gönlün bunu kabul etti ha!

Sâki, bizden asma kızına selâm götür ve de ki: Artık meydana çık, gayret ve himmetimiz seni artık azâd etti!

Meclistekilerin neşesi senin kademinle, senin gelişinle. Seni neşeli görmek istemeyen gönül, gam yurdu olsun.

Şükr olsun Tanrı'ya... yasemin, selvi, gül ve şimşat bahçen, bu güzün yağmasına uğramadı.

Kem göz değmesin o ünlü talibine, o doğuştan olma devletine. Seni o perişanlıktan yine kurtardı.

Hâfız, bu Nuh gemisinin devletini, bu büyük şarap kadehini elden bırakma. Yoksa hadiseler tufanı, varlığının kökünü bile siler süpürür.

Sâkiyâ âmeden-i id mübarek bâdet
Van mevâ'id-ki kerdi nereved ez yâdet

18

ساقیا آمدن عید مبارک بادت

وان مواعید که کردی مرواد از یادت

در شگفتم که در این مدت ایام فراق

برگرفتی ز حریفان دل و دل می‌دادت

برسان بندگی دختر رز گو به درآی

که دم و همت ما کرد ز بند آزادت

شادی مجلسیان در قدم و مقدم توست

جای غم باد مر آن دل که نخواهد شادت

شکر ایزد که ز تاراج خزان رخنه نیافت

بوستان سمن و سرو و گل و شمشادت

چشم بد دور کز آن تفرقه‌ات بازآورد

طالع نامور و دولت مادرزادت

حافظ از دست مده دولت این کشتی نوح

ور نه طوفان حوادث ببرد بنیادت

**

AŞK YOLU, BİR YOLDUR Kİ NE UCU VAR, NE KIYISI. O YOLDA CAN VERMEDEN BAŞKA HİÇ BİR ÇARE BULUNMAZ.

68.

Aşk yolu, bir yoldur ki ne ucu var, ne kıyısı. O yolda can vermeden başka hiç bir çare bulunmaz.

Aşka ne zaman gönül verirsen o zamanın hoş bir andır. Hayır işte istihareye hiç hacet yok.

Rintlik yolunu fırsat bil. Bu yol, definenin bulunduğu yer gibi herkese aşikâr değildir-

Bizi, akıl bunu menetmekte diye korkutma, şarap getir. Çünkü akıl dediğin o şahnenin, bizim vilâyetimizde hiç bir işi yok;

Hilâl gibi olan sevgili, temiz ve aydın bir gözle görülebilir. Her göz, o ay parçasının cilvegâhı olamaz.

Bizi kim öldürüyor? Gözünden sor. Sevgili, ne talihin bir suçu var, ne yıldızın!

Hâfız'ın ağlaması, sana hiç bir suretle tesir etmedi gitti. Hayretteyim o gönüle; katılıkta hiç de mermerden aşağı değil!

Râhist râh-ı 'ışk ki hiçeş kenâre nist
Anca cuz an ki can bisipârend çâre nist

72

راهیست راه عشق که هیچش کناره نیست

آن جا جز آن که جان بسپارند چاره نیست

هر گه که دل به عشق دهی خوش دمی بود

در کار خیر حاجت هیچ استخاره نیست

ما را ز منع عقل مترسان و می بیار

کان شحنه در ولایت ما هیچ کاره نیست

<u>Hâfız Divânı Şirâzi 182</u>

از چشم خود بپرس که ما را که می‌کشد

جانا گناه طالع و جرم ستاره نیست

او را به چشم پاک توان دید چون هلال

هر دیده جای جلوه آن ماه پاره نیست

فرصت شمر طریقه رندی که این نشان

چون راه گنج بر همه کس آشکاره نیست

نگرفت در تو گریه حافظ به هیچ رو

حیران آن دلم که کم از سنگ خاره نیست

**

KADİR GECESİ, SABAHA KADAR SENİNLE BERABER UYUMAK İSTİYORUM.

69.

Sana gönül ahvalini söylemek hevesindeyim, senden gönül haberini duymak isteğine düştüm.

Ham tamaha bak ki etrafa yayılmış hikâyeyi rakiplerden gizlemek niyetindeyim.

Böyle bir aziz ve şerefli kadir gecesi, sabaha kadar seninle beraber uyumak istiyorum.

Eyvah, böyle nazik bir inciyi, kapkaranlık gecede delmek, böyle bir şiiri geceyarısı söylemek hevesine kapıldım!

Ey sabah rüzgârı, bu gece bana yardım et. Çünkü seher çağı açılmak, neşelenmek niyetindeyim.

Yüceltmek için yolunun toprağını kirpiklerimin ucuyla süpürmek isterim.

İddiaların rağmine Hâfız gibi rintçe şiirler söylemek hevesindeyim.

Hal-i dil ba tu guftenem hevesest
Haber-i dil şunuftemen hevesest

42

حال دل با تو گفتنم هوس است

خبر دل شنفتنم هوس است

طمع خام بین که قصه فاش

Hâfız Divânı Şirâzi 184

از رقیبان نهفتنم هوس است

شب قدری چنین عزیز و شریف

با تو تا روز خفتنم هوس است

وه که دردانه‌ای چنین نازک

در شب تار سفتنم هوس است

ای صبا امشبم مدد فرمای

که سحرگه شکفتنم هوس است

از برای شرف به نوک مژه

خاک راه تو رفتنم هوس است

همچو حافظ به رغم مدعیان

شعر رندانه گفتنم هوس است

**

YİNE YÜZÜNÜ ÖRTTÜ, GİZLENDİ. O YÜZDEN ÇILDIRDIM İŞTE.

70. t

Zülfün, binlerce gönlü bir tek kılla bağladı. Binlerce çareye başvurmanın yolunu dört yandan da kesti.

Âşıklar, ondan esip gelen rüzgâra can versinler diye nafesini açtı, zülfünü çözdü, fakat istek kapısını bağladı, kimseye koklatmadı bile.

Sevgilim yeni ay gibi kaşım gösterdi, cemalini arzetti de sonra yine yüzünü örttü, gizlendi. O yüzden çıldırdım işte.

Sâki, nice hilelerle kadehe şarap döktü, nice sanatlarla kadehi doldurdu. Şarap kabındaki nakışlara bak, kadehteki nakışlar, bunlar!

Yarabbi, sürahi ne fenalık etti de küpün kanı kul kul nağmeleriyle boğazında düğümlenip kaldı.

Çalgıcı, ne perde düzdü, nasıl bir nağmeye başladı da vecit ve hal ehli, semâ perdesindeyken hay huyu bıraktı. Onu dinlemeye koyuldu.

Hâfız, kim, aşka düşmeden vuslat dilediyse gönül Kâbesini tavaf etmeye aptessiz ihram bağlandı demektir.

Zulfet hezar dil be yeki tar-ı mu bibest
Râh-ı hezâr çâreger ez çâr sü bibest

30

Hâfız Divânı Şirâzi 186

زلفت هزار دل به یکی تار مو ببست

راه هزار چاره گر از چار سو ببست

تا عاشقان به بوی نسیمش دهند جان

بگشود نافه‌ای و در آرزو ببست

شیدا از آن شدم که نگارم چو ماه نو

ابرو نمود و جلوه گری کرد و رو ببست

ساقی به چند رنگ می اندر پیاله ریخت

این نقش‌ها نگر که چه خوش در کدو ببست

یا رب چه غمزه کرد صراحی که خون خم

با نعره‌های قلقلش اندر گلو ببست

مطرب چه پرده ساخت که در پرده سماع

بر اهل وجد و حال در های و هو ببست

حافظ هر آن که عشق نورزید و وصل خواست

احرام طوف کعبه دل بی وضو ببست

**

AYRILIK NE MÜŞKÜL BİR İŞTİR, SEN NE BİLİRSİN?

71. t

Ay yüzlü sevgili, bu hafta şehirden gitti. Fakat bu birkaç gün, gözüme bir yıl gibi görünmekte. Ayrılık ne müşkül bir iştir, sen ne bilirsin?

Göz bebeği, sevgilinin yüzünün letafetinden yüzünde kendi aksini gördü de misk renginde bir ben sandı.

Şeker gibi dudağından hâlâ ana sütü damlamakta. Öyle olduğu halde işvede her kirpiği bir kan içici katil.

Ey bütün şehirde kerem hususunda parmakla gösterilen sevgili, yazık... gariplere kerem etmede bu ne acayip ihmâldir.

Bundan böyle artık cevheri ferdin varlığında hiç şüphem kalmadı, ağzın buna aydın bir delil.

Bize uğrayacağını müjdelediler... Bu, bizim için kutlu bir fal; bu hayırlı niyetten vazgeçme !

Hasta Hâfız'ın vücudu, feryattan kamış kaleminin içindeki kıla döndü, senin ayrılık dağını hangi gücüyle, hangi kuvvetiyle çekecek?

Mâhem in hefte şud ez şehr-u be çeşmem sâlist
Hâl-i hicran tu çi dâni ki çi muşkil hâlist

68

ماهم این هفته برون رفت و به چشمم سالیست

حال هجران تو چه دانی که چه مشکل حالیست

مردم دیده ز لطف رخ او در رخ او

عکس خود دید گمان برد که مشکین خالیست

می‌چکد شیر هنوز از لب همچون شکرش

گر چه در شیوه گری هر مژه‌اش قتالیست

ای که انگشت نمایی به کرم در همه شهر

وه که در کار غریبان عجبت اهمالیست

بعد از اینم نبود شابه در جوهر فرد

که دهان تو در این نکته خوش استدلالیست

مژده دادند که بر ما گذری خواهی کرد

نیت خیر مگردان که مبارک فالیست

کوه اندوه فراقت به چه حالت بکشد

حافظ خسته که از ناله تنش چون نالیست

**

"AZ NAZLAN, BU BAĞDA SENİN GİBİ NİCE GÜLLER AÇTI"

72.t

Sabah çağı bülbül, yeni açılmış güle "Az nazlan, bu bağda senin gibi nice güller açtı"' dedi.

Gül gülüp "Doğru sözden incinmeyiz ama hiç bir âşık da sevgiliye ağır söz söylememiştir" diye cevap verdi.

O murassâ kadehten lâl renkli şarap içmeye niyetin varsa kirpiklerinin ucuyla bir hayli inciler delmelisin.

Meyhane kapısı topraklarını yanaklarıyle süpürmeyen kişinin burnuna ebediyen muhabbet kokusu erişmez.

Dün gece İrem gülistanında havanın letafetiyle seher rüzgârı esmiş, sümbülün zülfü perişan bir hale gelmişti.

Dedim ki: Ey Cem'in makamı, cihanı gösteren kadehin nerde kaldı ? Eyvah, o uyanık devlet uyudu, o devir gelip geçti, diye cevap verdi.

Ağıza gelen, söylenebilen söz, aşk sözü olmaz. Sâki, şarap sun ve bu dedikoduyu kısa kes.

Hâfız'ın göz yaşı, aklı da denizlere gark etti, sabrı da. Ne yapsın ? Aşk gamının hararetini gizleyemedi.

Subh-dem murg-ı çemen ba gul-i nov haste guft
Naz kem kun ki derin bağ besi çun tu şukuft

81

صبحدم مرغ چمن با گل نوخاسته گفت

ناز کم کن که در این باغ بسی چون تو شکفت

گل بخندید که از راست نرنجیم ولی

هیچ عاشق سخن سخت به معشوق نگفت

گر طمع داری از آن جام مرصع می لعل

ای بسا در که به نوک مژه‌ات باید سفت

تا ابد بوی محبت به مشامش نرسد

هر که خاک در میخانه به رخساره نرفت

در گلستان ارم دوش چو از لطف هوا
زلف سنبل به نسیم سحری می‌آشفت

گفتم ای مسند جم جام جهان بینت کو
گفت افسوس که آن دولت بیدار بخفت

سخن عشق نه آن است که آید به زبان
ساقیا می ده و کوتاه کن این گفت و شنفت

اشک حافظ خرد و صبر به دریا انداخت
چه کند سوز غم عشق نیارست نهفت

**

ZÜLFÜNDEN BİR KOKUDUR DUYDUM, HÂLÂ BURNUMDAKİ KOKU, O KOKU.

73. t

Sevgilinin eşiğinden lütuf ve inayet ummaktayım. Bir suç işledim ama ümidim onun affında.

Bilirim ki suçumdan geçer, peri gibi güzel ama melek huyludur.

Öyle bir ağladım ki kim geçti de göz yaşlarımın akmakta olduğunu gördüyse bu ne ırmaktır, dedi.

O ağız o kadar bir hiçtir, o derecede âdeta yok denecek kadar küçüktür ki bir nişanesini bile bulamıyorum. O bel o kadar incedir ki âdeta bir kıl. Fakat ne çeşit kıl? Onu bilemiyoruz.

Şaşıyorum doğrusu, gözümün işi gücü her an yıkanmak olduğu halde hayalin nasıl oldu da gözümden gitmedi?

Saçın, gönlü sebepsiz, bahanesiz çekip gitmekte. Zaten senin gönülleri çeken zülfünden sebep sormak, bahane aramak kimin haddine düşmüş?

Nice zaman önce zülfünden bir kokudur duydum, hâlâ burnumdaki koku, o koku.

Hâfız, perişan halin kötü ama sevgilinin zülfünün kokusuyla perişan oluşun iyi!

Dârem umid-i atıfeti ez cenâb-ı dost
Kerdem cinayeti vu umidem be afv-i ost

59

دارم امید عاطفتی از جانب دوست

کردم جنایتی و امیدم به عفو اوست

دانم که بگذرد ز سر جرم من که او

گر چه پریوش است ولیکن فرشته خوست

چندان گریستم که هر کس که برگذشت

در اشک ما چو دید روان گفت کاین چه جوست

هیچ است آن دهان و نبینم از او نشان

موی است آن میان و ندانم که آن چه موست

دارم عجب ز نقش خیالش که چون نرفت

از دیده‌ام که دم به دمش کار شست و شوست

بی گفت و گوی زلف تو دل را همی‌کشد

با زلف دلکش تو که را روی گفت و گوست

عمریست تا ز زلف تو بویی شنیده‌ام

زان بوی در مشام دل من هنوز بوست

حافظ بد است حال پریشان تو ولی

بر بوی زلف یار پریشانیت نکوست

**

SEVGİLİDEN BİR HABER GETİRİRSEN ŞÜKRÂNE OLARAK SANA CANIMI SAÇARIM.

74. t

Ey sabah yeli, sevgilinin ülkesine uğrarsan onun amberler kokan saçlarından bana bir koku getir.

Sevgilinin canına andolsun, bana ondan bir haber getirirsen şükrâne olarak sana canımı saçarım.

Tapusunda, sana yük olmazsa eğer, lütfet, kapısından bu iki göze bir avuç toz getir!

Benim gibi yoksul birisi, onun vuslatını umsun, dilesin ha! Heyhat... ben, olsa olsa belki sevgilinin hayalini rüyamda görebilirim!

Çam kozalığına benzeyen kalbim sevgilinin çam gibi uzun boyunun hasretiyle söğüt gibi titreyip durmakta.

Sevgili, bizi hiç bir pula almasa bile biz, onun başındaki bir tek kılı, iki cihana da satmaz, iki âleme de değişmeyiz.

Gönlü, gam bağından kurtulursa ne var ki? Güzel sesli Hâfız, sevgilinin kulu, kölesi!

Sabâ eğer guzeri uftedet bekişver-i dost
Biyâr nefhai ez giysuy-i mu‘anber-i dost

61

صبا اگر گذری افتدت به کشور دوست

بیار نفحه‌ای از گیسوی معنبر دوست

به جان او که به شکرانه جان برافشانم

اگر به سوی من آری پیامی از بر دوست

و گر چنان که در آن حضرتت نباشد بار

برای دیده بیاور غباری از در دوست

من گدا و تمنای وصل او هیهات

مگر به خواب ببینم خیال منظر دوست

دل صنوبریم همچو بید لرزان است

ز حسرت قد و بالای چون صنوبر دوست

اگر چه دوست به چیزی نمی‌خرد ما را

به عالمی نفروشیم مویی از سر دوست

چه باشد ار شود از بند غم دلش آزاد

چو هست حافظ مسکین غلام و چاکر دوست

**

HÂFIZ YOKLUK YURDUNDAN GİTTİ DENMEDEN NE OLUR, HATIRINI SORMAK ÜZERE BİR KERECİK OLSUN GEL!

75. t

O peri yüzlü güzel, elbisesine bürünüp bizden ayrıldı gitti. Acaba ne suç gördü de hata yolundan yürüdü ki?

O âlemi gören göz, nazarımdan gideli gözden neler gitti? Kimsecikler bilmez.

Dün gece ciğerimizin yanışından meydana gelen ve başımızdan gelip geçen duman, mumun bile başından geçmemiştir!

Onsuz ve ondan uzaktayken anbean gözüme gelen göz yaşı seli, gözümden giden belâ tufanı!

Ayrılık derdi gelince yere yıkıldık, elden deva gidince dert içinde kaldık.

Güzel, vuslata dua ile erişmenin imkânı var dedi. Bir ömürdür bütün günüm dua etmekle geçti.

Neye ihram bağlayayım? O kıble burada değil ki. Neye sâyedeyim? Merve'nin Safa'sı gitti.

Dün doktor beni gördü de tahassürle dedi ki:

Heyhat, hastalığı şifa kanununu da aştı!

Sevgili, Hâfız yokluk yurdundan gitti denmeden ne olur, hatırını sormak üzere bir kerecik olsun gel!

An Turk-i peri çihre ki der zır-i kaba reft
Âyâ çi hatâ did ki ez râh-ı hatâ reft

82

آن ترک پری چهره که دوش از بر ما رفت

آیا چه خطا دید که از راه خطا رفت

Hâfız Divânı Şirâzi 198

تا رفت مرا از نظر آن چشم جهان بین

کس واقف ما نیست که از دیده چه‌ها رفت

بر شمع نرفت از گذر آتش دل دوش

آن دود که از سوز جگر بر سر ما رفت

دور از رخ تو دم به دم از گوشه چشمم

سیلاب سرشک آمد و طوفان بلا رفت

از پای فتادیم چو آمد غم هجران

در درد بمردیم چو از دست دوا رفت

دل گفت وصالش به دعا باز توان یافت

عمریست که عمرم همه در کار دعا رفت

احرام چه بندیم چو آن قبله نه این جاست

در سعی چه کوشیم چو از مروه صفا رفت

دی گفت طبیب از سر حسرت چو مرا دید

هیهات که رنج تو ز قانون شفا رفت

ای دوست به پرسیدن حافظ قدمی نه

زان پیش که گویند که از دار فنا رفت

**

VÂİZ, BU NE FERYAT? VAR GİT İŞİNE. YOLDAN ÇIKAN BENİM GÖNLÜM, SANA NE OLDU Kİ?

76. t

Vâiz, bu ne feryat? Var git işine. Yoldan çıkan benim gönlüm, sana ne oldu ki?

Mademki sevgilinin dudağı beni ney gibi muradıma eriştirmiyor, bütün âlemin nasihati, kulağıma yel gibi gelir!

Tanrı'nın yoktan yarattığı beli, tasavvuru müşkül öyle bir ince mesele ki hiç bir mahlûk halledemedi gitti.

Civarındaki yoksul, sekiz cennetten de müstağnidir. Aşkının tutsağı, iki cihandan da hürdür.

Aşk sarhoşluğu beni harabetti ama varlığımın esası, o haraplıktan mamur olmada.

Gönül, sevgilinin zulmünden, cevrinden ağlayıp inleme, sevgili, sana ancak bunu nasibetmiş, bunu vermiş!

Yürü Hâfız, masal söyleme, afsun okuyup üfürme. Hatırımda bu çeşit masallar, buna benzer afsunlar pek çok!

Birov be kâr-ı hod ey vâ'iz in çi feryâdest
Mera futâd dil ezreh tura çi uftâdest

35

برو به کار خود ای واعظ این چه فریادست

مرا فتاد دل از ره تو را چه افتادست

میان او که خدا آفریده است از هیچ

دقیقه‌ایست که هیچ آفریده نگشادست

به کام تا نرساند مرا لبش چون نای

نصیحت همه عالم به گوش من بادست

گدای کوی تو از هشت خلد مستغنیست

اسیر عشق تو از هر دو عالم آزادست

اگر چه مستی عشقم خراب کرد ولی

اساس هستی من زان خراب آبادست

دلا منال ز بیداد و جور یار که یار

تو را نصیب همین کرد و این از آن دادست

برو فسانه مخوان و فسون مدم حافظ

کز این فسانه و افسون مرا بسی یادست

**

NİCE NÜKTELER VAR, FAKAT HANİ BİR ESRARA MAHREM?

77. t

Ey seher rüzgârı, sevgilinin istirahat ettiği yer, o âşık öldüren hileci ay yüzlünün konağı nerde?

Karanlık gece, önde Eymen Vâdisi'nin yolu... fakat Tur'da görünen ateş nerde, vuslat vâdisi hani?

Cihana kim geldiyse harabolmuş, bir haraplığa düşmüştür. Söyleyin, nerde harabatta bir akıllı ?

Beşaret ehli, işaretten anlayandır. Nice nükteler var, fakat hani bir esrara mahrem?

Seninle her kılımızın binlerce işi var. Biz neredeyiz, işi gücü olmayıp bizi kınayan nerede?

* Büklüm büklüm saçlarından bir sorun: Bu gama düşmüş, başı dönmüş gönül hangisine giriftar?

Akıl divane oldu, o misk gibi siyah ve kokulu silsile nerde? Gönül bizden kaçıp bir bucağa gitti, sığındı, sevgilinin kaşı nerde?

Sâki, çalgıcı, şarap... hepsi hazır. Fakat işret, sevgili olmadıkça olmaz, nerde sevgili?

Hâfız, dünya yeşilliğinde güz rüzgârından incinme... makul düşün, dikensiz gül nerde ki?

Ey nesim-i seher ârâmgeh-i yâr kucâst
Menzil-i an meh-i âşık-kuş-i 'ayyar kucâst

19

ای نسیم سحر آرامگه یار کجاست

منزل آن مه عاشق کش عیار کجاست

شب تار است و ره وادی ایمن در پیش

آتش طور کجا موعد دیدار کجاست

هر که آمد به جهان نقش خرابی دارد

در خرابات بگویید که هشیار کجاست

آن کس است اهل بشارت که اشارت داند

نکته‌ها هست بسی محرم اسرار کجاست

هر سر موی مرا با تو هزاران کار است

ما کجاییم و ملامت گر بی‌کار کجاست

بازپرسید ز گیسوی شکن در شکنش

کاین دل غمزده سرگشته گرفتار کجاست

عقل دیوانه شد آن سلسله مشکین کو

دل ز ما گوشه گرفت ابروی دلدار کجاست

ساقی و مطرب و می جمله مهیاست ولی

عيش بی يار مهيا نشود يار كجاست

حافظ از باد خزان در چمن دهر مرنج

فكر معقول بفرما گل بی خار كجاست

**

TARİKATTA KIRILMAK YOKTUR, ŞARAP SUN... GÖRDÜĞÜN HER KEDER, BİZE AYNI SAFA GİBİ GELİP GEÇTİ.

78. t

Misk gibi zülfünün elinden bir hata çıktıysa çıktı; kara beni, bize bir cefa ettiyse etti.

Aşk şimşeği bir yün hırka giyinen kişinin harmanını yaktıysa yaktı; muradına ermiş padişah, bir yoksula cevrettiyse etti.

Bir gönül, sevgilinin bakışlarından bir yük yüklendiyse yüklendi, olup bitti. Canla canan arasında bir macera olduysa oldu geçti.

Söz getirip götürenlerden elemeler meydana geldi ama arkadaşlar arasındaki bu yakışmaz iş geçti gitti, gayri anılmaz bile!

Tarikatta kırılmak yoktur, şarap sun... gördüğün her keder, bize aynı safa gibi gelip geçti.

** Gönül, âşıklıkta tahammül gerek, ayağını dire. Bir elem olduysa oldu, bir hata yapıldıysa yapıldı.

Vaize söyle: Hâfız'ı, tekkeden çıkıp gitti diye ayıplamasın. Hür kişilerin ayakları bir yere bağlanmaz ki, gittiyse gitti.

Ger zi dest-i zulf-i muşkinet hatâi reft reft
Ver zi hindü-yı şumâ ber mâ cefai reft reft

83

گر ز دست زلف مشکینت خطایی رفت رفت

ور ز هندوی شما بر ما جفایی رفت رفت

برق عشق ار خرمن پشمینه پوشی سوخت سوخت

جور شاه کامران گر بر گدایی رفت رفت

در طریقت رنجش خاطر نباشد می بیار

هر کدورت را که بینی چون صفایی رفت رفت

عشقبازی را تحمل باید ای دل پای دار

Hâfız Divânı Şirâzi 206

گر ملالی بود بود و گر خطایی رفت رفت

گر دلی از غمزه دلدار باری برد برد

ور میان جان و جانان ماجرایی رفت رفت

از سخن چینان ملالت‌ها پدید آمد ولی

گر میان همنشینان ناسزایی رفت رفت

عیب حافظ گو مکن واعظ که رفت از خانقاه

پای آزادی چه بندی گر به جایی رفت رفت

**

"VAH YAZIK, GİTTİ DE VEDALAŞAMADIK BİLE" DİYE BÜTÜN GECE AĞLAYIP İNLEDİK.

79. t

Lâl dudağından bir şerbet içirmeden geçti gitti. Ay gibi yüzünü doya doya seyredemedik vesselam.

Sanki bizim sohbetimizden adamakıllı sıkılmıştı. Yükünü bağladı, tozuna bile erişmedik, geçip gitti:

Seferden vazgeçmesi için Fatiha'yı, Hırz-ı Yemânî'yi, İhlâs suresini okuyup üfürdük ama hiç bir tesiri olmadı, yürüdü gitti:

Bizi melâmet civarından gitmem diye aldatırdı. Fakat gördün mü? Bu çeşit aldatışlara inandık ama aldatıp gitti!

Güzellik ve letafet çimenliğinde salınan bir fidan oldu. Fakat biz vuslatının gülistanında salınamadık, geçti gitti!

Hâfız gibi, "Vah yazık, gitti de vedalaşamadık bile" diye bütün gece ağlayıp inledik.

Şerbeti ez leb-i la'leş biçeşıdim-u bireft
Ruy-ı meh-peyker-i o sir nedidim-u bireft

85

شربتی از لب لعلش نچشیدیم و برفت

روی مه پیکر او سیر ندیدیم و برفت

گویی از صحبت ما نیک به تنگ آمده بود

بار بربست و به گردش نرسیدیم و برفت

بس که ما فاتحه و حرز یمانی خواندیم

وز پی اش سوره اخلاص دمیدیم و برفت

Hâfız Divânı Şirâzi 208

عشوه دادند که بر ما گذری خواهی کرد

دیدی آخر که چنین عشوه خریدیم و برفت

شد چمان در چمن حسن و لطافت لیکن

در گلستان وصالش نچمیدیم و برفت

همچو حافظ همه شب ناله و زاری کردیم

کای دریغا به وداعش نرسیدیم و برفت

**

AŞK ÇEŞMESİNDEN APTES ALIR ALMAZ HER NE VARSA, BÜTÜN VARLIĞA DÖRT TEKBİR GETİRİVERDİM!

80. t

Ben sarhoşum, bu sarhoştan ibadet ve salâha ait ahd ü peyman isteğinde bulunma. Ben, daha Elest gününde sarhoşlukla meşhur oldum.

Aşk çeşmesinden aptes alır almaz her ne varsa, bütün varlığa dört tekbir getiriverdim!

Şarap sun da seni kaza ve kaderden agâh edeyim. Kimin yüzüne âşık oldum, kimin kokusundan sarhoş., anlatayım.

Ey şaraba tapan, aşk yolunda dağın beli, karınca belinden daha ince, daha ehemmiyetsizdir; rahmet kapısından ümit kesme!

Nazar değmesin, o mestane gözden başka hiç bir kimse bu gök kubbenin altında hoş ve rahat değil!

Can, ağzına kurban olsun. Cihan yeşilliğini bezeyen, görünüş bağında bu koncadan daha güzel hiç bir şey yaratmadı.

Hâfız, aşk devletiyle bir Süleyman kesildi.

Yani sevgili, vuslatına dair elinde ancak bir rüzgâr var!

Metaleb tâ'at-u peymân-ı selâh ez men-i mest
Ki be peymâne-keşi şöhre şudem rüz-ı Elest

24

مطلب طاعت و پیمان و صلاح از من مست

که به پیمانه کشی شهره شدم روز الست

من همان دم که وضو ساختم از چشمه عشق

چارتکبیر زدم یک سره بر هر چه که هست

Hâfız Divânı Şirâzi 210

می بده تا دهمت آگهی از سر قضا

که به روی که شدم عاشق و از بوی که مست

کمر کوه کم است از کمر مور این جا

ناامید از در رحمت مشو ای باده پرست

بجز آن نرگس مستانه که چشمش مرساد

زیر این طارم فیروزه کسی خوش ننشست

جان فدای دهنش باد که در باغ نظر

چمن آرای جهان خوشتر از این غنچه نبست

حافظ از دولت عشق تو سلیمانی شد

یعنی از وصل تواش نیست بجز باد به دست

**

İSA'NIN RUH BAĞIŞLAMASINI ANMAM BİLE. ÇÜNKÜ CAN ARTTIRMADA DUDAĞIN KADAR MAHARETİ YOK!

81. t

Gözlerimin bebekleri, yüzünden başka bir şeye bakmamakta... perişan gönlümüz, senden başkasını anmamakta.

Gönül yarasının kanından bir an bile temiz olmamakla beraber göz yaşlarım, yine haremini tavaf etmek için ehramlara bürünmekte.

Sidre kuşu, seni dilemek hevesiyle uçmuyorsa dilerim, vahşî kuş gibi tuzağa tutulsun, kafese girsin!

Müflis âşık, sana kalb gönlünü veriyorsa ayıplama. Ne yapsın, geçer akçası yok ki!

Kimin himmeti onu dilemekte noksan değilse, kim onu azmederek isterse nihayet eli, elbette o yüce selviye ulaşır.

İsa'nın ruh bağışlamasını anmam bile. Çünkü can arttırmada dudağın kadar mahareti yok!

Aşkının ateşini sarf etmekte, bir ah bile etmemekteyim. Böyle olduğu halde bana gönül yarasına sabretmiyor denebilir mi?

Daha zülfünün ucunu gördüğüm gün dedim ki: Bu silsilenin perişanlığına nihayet olamaz.

Sana ulaşmak, yalnız Hâfız'ın gönlünde olan bir şey değil. Hatırında bu istek olmayan kim vardır?

Merdum-i dide-i mâ cuz be ruhet nazır nist
Dil-i ser-geşte-i mâ gayr-i tura zâkir nist

70

مردم دیده ما جز به رخت ناظر نیست

دل سرگشته ما غیر تو را ذاکر نیست

اشکم احرام طواف حرمت می‌بندد

گر چه از خون دل ریش دمی طاهر نیست

بسته دام و قفس باد چو مرغ وحشی

طایر سدره اگر در طلبت طایر نیست

عاشق مفلس اگر قلب دلش کرد نثار

مکنش عیب که بر نقد روان قادر نیست

عاقبت دست بدان سرو بلندش برسد

هر که را در طلبت همت او قاصر نیست

از روان بخشی عیسی نزنم دم هرگز

زان که در روح فزایی چو لبت ماهر نیست

من که در آتش سودای تو آهی نزنم

کی توان گفت که بر داغ دلم صابر نیست

روز اول که سر زلف تو دیدم گفتم

که پریشانی این سلسله را آخر نیست

سر پیوند تو تنها نه دل حافظ راست

کیست آن کش سر پیوند تو در خاطر نیست

**

VEDALAŞIRKEN O KADAR AĞLADIM Kİ GÖZÜNDEN IRMAK OLSUN, GÖZÜMDE NUR KALMADI.

82. t

Güneş gibi olan yüzün gizlendi, günümün aydınlığı bitti: Ömrümden kalan ancak kapkaranlık bir gece!

Ayrılığının çaresi ancak sabır. Fakat takatim kalmadı, nasıl sabredeyim?

Seninle vedalaşırken o kadar ağladım ki gözünden ırmak olsun, gözümde nur kalmadı.

Hayalin, gözümden hem gider, hem de "Yazıklar olsun... böyle bir bucak haraboldu" derdi.

Vuslatın, başımdan eceli uzaklaştırdı. Fakat ayrılığının devleti sayesinde şimdi o uzaklaştırma geçti, ecelim gelip çattı artık!

Rakibin "Başın sağ olsun, senden ayrı olan o hasta öldü" diyeceği an yaklaştı.

** Bundan böyle sevgili, zahmet edip gelse bile ne faydası var ki? Hasta bedenden can çıkmak üzere; yaşamama imkân yok!

Firakından gözlerimin yaşı akıp gidiyorsa de ki: Ciğer kanını da dökmek gerek!

Hâfız, gamdan, gussadan ağlayıp duruyor, güldüğü hiç yok. Yaslıda düğün, dernek düşüncesi kalmaz ki.

Bi mihr-i ruhet rüz-ı mera nur nemandest
Vez ö'mr-i mera cuz şeb-i deycür nemandest

38

بی مهر رخت روز مرا نور نماندست

وز عمر مرا جز شب دیجور نماندست

هنگام وداع تو ز بس گریه که کردم

دور از رخ تو چشم مرا نور نماندست

می‌رفت خیال تو ز چشم من و می‌گفت

هیهات از این گوشه که معمور نماندست

وصل تو اجل را ز سرم دور همی‌داشت

از دولت هجر تو کنون دور نماندست

نزدیک شد آن دم که رقیب تو بگوید

دور از رخت این خسته رنجور نماندست

صبر است مرا چاره هجران تو لیکن

چون صبر توان کرد که مقدور نماندست

در هجر تو گر چشم مرا آب روان است

گو خون جگر ریز که معذور نماندست

حافظ ز غم از گریه نپرداخت به خنده

ماتم زده را داعیه سور نماندست

**

DURAĞI ANCAK KÂBE OLAN ZAHİDİ GÖRDÜM: O BİLE DUDAĞININ ZİKRİYLE MEYHANE KAPISINDA MUKİM OLMUŞ!

83. t

Zülfün, rüzgârın eline düşünce sevdalı gönül, hasedinden, kederinden iki parça oldu.

Sihirbaz gözün sihrin ta kendisi, sihre ait ne varsa onda yazılı. Yalnız şu kadar var ki bu muskanın kendisi de hasta!

Zülfünün büklümündeki o kara ben nedir, bilir misin? Cim harfinin çanağına düşen mürekkep noktası!

Cennet gibi yanağında misk gibi siyah ve güzel kokulu zülfün nedir? Cennet bahçesindeki tavus!

Ey canımın munisi sevgili, yüzünü görmek hevesine düşen gönlüm, yolda bulunan ve rüzgârın eline düşmüş olan bir avuç tozdan, topraktan ibaret!

Bu toprak beden, civarına öyle bir düşüş düşmüş ki toz gibi kalkıp savrulmasına imkân yok!

Ey İsa nefesli canan, vücuduma vuran selvi boyunun gölgesi, âdeta Çürümüş kemiklere düşen bir ruhun aksi!

Durağı ancak Kâbe olan zahidi gördüm: O bile dudağının zikriyle meyhane kapısında mukim olmuş!

Aziz dost, sevginde kendini kaybetmiş Hâfız'ın derdinle bağdaşması dünden, bugünden değil, ezelî bir ahit!

Tâ ser-i zulf-i tu der dest-i nesim uftâdest
Dil-i sevdâ-zede ez ğussa du nim uftâdest

36

تا سر زلف تو در دست نسیم افتادست

دل سودازده از غصه دو نیم افتادست

چشم جادوی تو خود عین سواد سحر است

لیکن این هست که این نسخه سقیم افتادست

در خم زلف تو آن خال سیه دانی چیست

نقطه دوده که در حلقه جیم افتادست

زلف مشکین تو در گلشن فردوس عذار

Hâfız Divânı Şirâzi 218

چیست طاووس که در باغ نعیم افتادست

دل من در هوس روی تو ای مونس جان

خاک راهیست که در دست نسیم افتادست

همچو گرد این تن خاکی نتواند برخاست

از سر کوی تو زان رو که عظیم افتادست

سایه قد تو بر قالبم ای عیسی دم

عکس روحیست که بر عظم رمیم افتادست

آن که جز کعبه مقامش نبد از یاد لبت

بر در میکده دیدم که مقیم افتادست

حافظ گمشده را با غمت ای یار عزیز

اتحادیست که در عهد قدیم افتادست

**

84.

Gönül, kendi kendisini zülfünün tuzağına müptelâ kıldı, onu gamzenle öldür... lâyığı bu!

Gönlümüzü ele almak, muradımızı vermek elinden geliyorsa durma, lütfet... çünkü tam yerinde bir hayırdır doğrusu.

Gülün güzelliği Çin ve Çigil diyarındaki miske muhtaç değildir. Nefesi kendi kaftanının iliğinden hâsıl olur.

Ey tatlı dilli sevgilim, canına andolsun, karanlık gecelerde mum gibi yanıp yakılmadaki maksadım kendimi yok etmektir.

Ey bülbül, sana gülün işvesini, tabiatını söyledim ya., bırak bu aşkı, çünkü o gülümseyen gül, ancak kendisini beğenir, kendi fikrine uyar.

Âlemin mürüvvetsiz devletlilerine başvurma, onların kapılarına varma. Afiyet hazinen,. yine kendi evinde, yine kendi yurdundadır.

Hâfız, yandı, bitti deyi ne sevgiliye karşı beslediği aşk şartını bozmadı. Hala ahdinde duruyor, hala vefakar !

Be dam-ı zulf-i tu dil mubtela-yı hiştenest
Bikuş be gamze ki ineş seza- yi hiştenest

50

به دام زلف تو دل مبتلای خویشتن است

بکش به غمزه که اینش سزای خویشتن است

گرت ز دست برآید مراد خاطر ما

به دست باش که خیری به جای خویشتن است

به جانت ای بت شیرین دهن که همچون شمع

شبان تیره مرادم فنای خویشتن است

چو رای عشق زدی با تو گفتم ای بلبل

مکن که آن گل خندان برای خویشتن است

به مشک چین و چگل نیست بوی گل محتاج

که نافه‌هاش ز بند قبای خویشتن است

مرو به خانه ارباب بی‌مروت دهر

که گنج عافیتت در سرای خویشتن است

بسوخت حافظ و در شرط عشقبازی او

هنوز بر سر عهد و وفای خویشتن است

**

ZAHİTLİK HIRKAMI HARABAT SUYU ALIP GÖTÜRDÜ. AKIL EVİNİ DE MEYHANE ATEŞİ, SİLİP SÜPÜRDÜ!

85.

Göğsüm, sevgilinin derdiyle gönül ateşine yandı. Bu gönül yurdunda öyle bir ateş vardı ki göğüs kâşenesini yaktı, yandırdı.

Tenim, sevgilinin ayrılığıyle eridi. Canım, sevgilinin yüzünün güneşiyle yandı.

Peri yüzlü güzel, kim, senin zincire benzeyen zülfünü gördüyse sevdalı gönlü, bu divaneye sızladı, yandı.

Beni tanıyanların gönülleri yanarsa, tanıdıklarım, bana acırlarsa şaşılacak bir şey mi?

Ben kendimden geçtim mi, tanımayanların bile gönülleri yanıyor!

Zahitlik hırkamı harabat suyu alıp götürdü. Akıl evini de meyhane ateşi, silip süpürdü!

** Gönlüm, ettiğim tövbeyi kadeh gibi kırıverdi; ciğerim de şarapsız, kadehsiz kaldı da şarap gibi yanıp yakıldı!

Macerayı kısa kes, tekrar gel ki gözbebeğim, gömleğini başından çıkardı, şükrâne olarak ateşe yaktı, sulh etti. Sen de geçmişi bırak artık!

* Gönül yanışına bak ki gözyaşımdaki fazla hararetten mum bile dün gece bana acıdı da pervane gibi yandı, yakıldı.

Hâfız, masalı bırak, bir zaman da şarap iç. Çünkü bütün gece uyumadık, mum da efsanelerle yandı durdu.

Sineem zâteş-i dil der ğarn-ı cânâne bisüht
Ateşi bud derin hâne ki kâşane bisüht

17

سینه از آتش دل در غم جانانه بسوخت

آتشی بود در این خانه که کاشانه بسوخت

تنم از واسطه دوری دلبر بگداخت

جانم از آتش مهر رخ جانانه بسوخت

سوز دل بین که ز بس آتش اشکم دل شمع

دوش بر من ز سر مهر چو پروانه بسوخت

آشنایی نه غریب است که دلسوز من است

چون من از خویش برفتم دل بیگانه بسوخت

خرقه زهد مرا آب خرابات ببرد

خانه عقل مرا آتش میخانه بسوخت

چون پیاله دلم از توبه که کردم بشکست

همچو لاله جگرم بی می و خمخانه بسوخت

ماجرا کم کن و بازآ که مرا مردم چشم

خرقه از سر به درآورد و به شکرانه بسوخت

ترک افسانه بگو حافظ و می نوش دمی

که نخفتیم شب و شمع به افسانه بسوخت

**

ZÂHİRE TAPAN ZAHİT, BİZİM HALİMİZİ BİLMEZ. ONUN İÇİN HAKKIMIZDA NE DERSE DESİN, HOŞ GÖRÜRÜZ.

86.

Zâhire tapan zahit, bizim halimizi bilmez. Onun için hakkımızda ne derse desin, hoş görürüz.

Tarikatta sâlike ne zuhur ederse hayır odur. Gönül, doğru yolda kimse azıtmamıştır.

Bakalım ne oyun görünecek, hele bir beydak sürelim. Rintlerin satranç meydanında şah, yelip yortmaz.

Bu nakışları çok, sade ve yüce tavan nedir? Hiç bir ârif bu muammayı bilmiyor.

Yarabbi, bu ne istiğna, bu ne kudretli hikmet? Bütün yaralar gizli, ah etmeye bile mecal yok!

Bizim Sahib-Divanımız, galiba soruya, hesaba, kıyamete inanmıyor. Çünkü bu hükümde "Hasbeten lillâh Tanrı için" yazısı yok.

Kim gelmek isterse "gel" de. Kim ne söylemek isterse "söyle" de. Bu kapıda perdeciyle kapıcının kibri, nazı yok.

Kusur, noksan, bizim düzgün olmayan boyumuzda, posumuzda. Yoksa senin ihsan ettiğin elbise kimsenin boyuna kısa gelmez.

Meyhane kapısına gitmek, tek renkli kişilerin harcıdır. Kendilerini beğenip satanlara şarap satanlar mahallesine yol yoktur.

Meyhane Pîrinin kuluyum, onun lütfü daimi. Yoksa zahit şeyhin lûtfu bazan var, bazan yok!

Hâfız, başköşeye oturmuyorsa meşrebinin yüceliğinden. Sarhoş âşık, mal, mevki kaydında değildir ki.

Zâhid-i zâhir perest ez hâl-i mâ âgâh nist
Der hakk-ı mâ her çi gûyed cây-ı hiç ikrah nist

71

زاهد ظاهرپرست از حال ما آگاه نیست

در حق ما هر چه گوید جای هیچ اکراه نیست

در طریقت هر چه پیش سالک آید خیر اوست

در صراط مستقیم ای دل کسی گمراه نیست

تا چه بازی رخ نماید بیدقی خواهیم راند

عرصه شطرنج رندان را مجال شاه نیست

Hâfız Divânı Şirâzi 226

چیست این سقف بلند ساده بسیارنقش

زین معما هیچ دانا در جهان آگاه نیست

این چه استغناست یا رب وین چه قادر حکمت است

کاین همه زخم نهان هست و مجال آه نیست

صاحب دیوان ما گویی نمی‌داند حساب

کاندر این طغرا نشان حسبه لله نیست

هر که خواهد گو بیا و هر چه خواهد گو بگو

کبر و ناز و حاجب و دربان بدین درگاه نیست

بر در میخانه رفتن کار یک رنگان بود

خودفروشان را به کوی می فروشان راه نیست

هر چه هست از قامت ناساز بی اندام ماست

ور نه تشریف تو بر بالای کس کوتاه نیست

بنده پیر خراباتم که لطفش دایم است

ور نه لطف شیخ و زاهد گاه هست و گاه نیست

حافظ ار بر صدر ننشیند ز عالی مشربیست

عاشق دردی کش اندربند مال و جاه نیست

**

HİÇ SÖNMEYEN ATEŞ BİZİM GÖNLÜMÜZDE. ONUN İÇİN PÎR-İ MUGÂN AZİZ TUTUYOR, AĞIRLIYOR.

87.

Gönül ehlinin sözünü duyunca "Yanlış" deme. Söz anlamıyorsun canım, efendim... yanlış burada.

Başım dünyaya da eğilmemekte, ahrete de. Başımızdaki bu fitneleri Tanrı mübarek etsin.

Bu gönlü dertli âşıkın gönlündeki kimdir bilmem ki? Ben susmaktayım, gönülde feryatlar, kavgalar var!

Gönlüm perdeden çıktı. Çalgıcı, nerdesin? Çal, oku, kendine gel. İşimiz bu perdeden düzene girmekte.

Dünya işine hiç iltifatım yoktu. Fakat yüzün dünyayı da, dünya işlerini de bezedi, bana güzel göstermeye başladı.

İştiyakını çektiğimden, hayalini kurup durduğumdan nice gecelerdir uyumadım. Yüz gecelik sersemliğim var, meyhane nerde?

Bir bak, ibadet yeri, gönlümün kanıyla bulandı. Artık beni şarapla yıkasanız da haklısınız !

Hiç sönmeyen ateş bizim gönlümüzde. Onun için Pîr-i Mugân aziz tutuyor, ağırlıyor.

O çalgıcının çaldığı nağme neydi ki ömür geçip gitti de aklım hâlâ o havayla dolu, fikrimde hâlâ lezzeti var.

Dün gece gönlüme aşkından haber verdiler. Hâfız'ın gönül fezası, hâlâ o sesle dolu:

Çu bişnovi suhan-ı ehl-i dil megü ki hatâst
Suhan-şinâs nei cân-ı men hatâ incâst

22

چو بشنوی سخن اهل دل مگو که خطاست

سخن شناس نه‌ای جان من خطا این جاست

سرم به دنیی و عقبی فرو نمی‌آید

تبارک الله از این فتنه‌ها که در سر ماست

در اندرون من خسته دل ندانم کیست

که من خموشم و او در فغان و در غوغاست

دلم ز پرده برون شد کجایی ای مطرب
بنال هان که از این پرده کار ما به نواست

مرا به کار جهان هرگز التفات نبود
رخ تو در نظر من چنین خوشش آراست

نخفته‌ام ز خیالی که می‌پزد دل من
خمار صدشبه دارم شرابخانه کجاست

چنین که صومعه آلوده شد ز خون دلم
گرم به باده بشویید حق به دست شماست

از آن به دیر مغانم عزیز می‌دارند
که آتشی که نمیرد همیشه در دل ماست

چه ساز بود که در پرده می‌زد آن مطرب
که رفت عمر و هنوزم دماغ پر ز هواست

ندای عشق تو دیشب در اندرون دادند

فضای سینه حافظ هنوز پر ز صداست

**

ZÜLFÜNÜN BÜKLÜMÜ, KÜFÜRÜN DE TUZAĞI, İMANIN DA. BU, SANAT YURDUNDAKİ SANATLARINDAN BİR PARÇACIĞI!

88.t

Zülfünün büklümü, küfürün de tuzağı, imanın da. Bu, sanat yurdundaki sanatlarından bir parçacığı!

Yüzün, güzellik mucizesi ama bakışının sözü, apaçık sihir!

* O şuh gözden canını kurtarmaya imkân mı var? Daima elinde yay, pusuda!

O siyah göze yüzlerce aferin! Aşık öldürmede sihirler yaratıyor!

Aşkın heyet ilmi, ne şaşılacak ilim. Gökün yedinci katı, o ilme göre yerin yedinci katı!

Samimisin ki kötü sözlü öldü de canını kurtardı? Hele dur bakalım, daha Kirâmen Kâtibîn'le görülecek hesabı var!

Hâfız, zülfünün mekrinden emin olma. Zira gönlü aldı, şimdi de dini almak kaydında!

Ham-ı zulf-i tu dâm-ı kufr-u dinest
Zi kâristân-ı o yek şemme mest

55

خم زلف تو دام کفر و دین است

ز کارستان او یک شمه این است

جمالت معجز حسن است لیکن

حدیث غمزه‌ات سحر مبین است

ز چشم شوخ تو جان کی توان برد

که دایم با کمان اندر کمین است

بر آن چشم سیه صد آفرین باد

که در عاشق کشی سحرآفرین است

عجب علمیست علم هیت عشق

که چرخ هشتمش هفتم زمین است

تو پنداری که بدگو رفت و جان برد

حسابش با کرام الکاتبین است

مشو حافظ ز کید زلفش ایمن

که دل برد و کنون دربند دین است

**

GÖNLÜM DE GİTTİ, DİNİM DE. SEVGİLİ BENİ KINAMAYA KALKIŞIP HAYDİ GİT, BENİMLE DÜŞÜP KALKMA;

89.t

Gönlüm de gitti, dinim de. Sevgili beni kınamaya kalkışıp haydi git, benimle düşüp kalkma; gayri sende hayır kalmadı, dedi.

Kimi duyduk ki bu mecliste bir an olsun meserretle oturdu da sohbet sonu nedametle kalkmadı.

Mum nasılsa yanılıp sevgilinin gülümseyen parlak yüzüne kendisini benzetti. Fakat bu suçun affı için âşıklarının huzurunda nice geceler ayaküstü dikilip ağladı, yandı yakıldı.

Çayırda bahar rüzgârı, o yanağın, o boyun posun havasıyle gül ve selvi yanından kalkıp esmeye başladı.

Sarhoş bir halde geçip gittin. Melekût âleminde halvete girmiş olanlar bile seni görünce birbirlerine karıştılar, bir kıyamettir koptu!

Boyum posum var diye naza kalkışan selvi, senin yürüyüşüne karşı utancından baş bile kaldıramadı, ayağını bile atamadı.

Hâfız, şu hırkanı at, belki canını kurtarabilirsin. Çünkü riya ve keramet harmanı tutuştu, alevlendi.

Dil-u dinem şud-u dilber be melâmet berhâst
Guft bâ mâ menişin kez tu selâmet berhâst

21

دل و دینم شد و دلبر به ملامت برخاست

گفت با ما منشین کز تو سلامت برخاست

که شنیدی که در این بزم دمی خوش بنشست

که نه در آخر صحبت به ندامت برخاست

شمع اگر زان لب خندان به زبان لافی زد

پیش عشاق تو شب‌ها به غرامت برخاست

Hâfız Divânı Şirâzi 234

در چمن باد بهاری ز کنار گل و سرو

به هواداری آن عارض و قامت برخاست

مست بگذشتی و از خلوتیان ملکوت

به تماشای تو آشوب قیامت برخاست

پیش رفتار تو پا برنگرفت از خجلت

سرو سرکش که به ناز از قد و قامت برخاست

حافظ این خرقه بینداز مگر جان ببری

کاتش از خرقه سالوس و کرامت برخاست

**

GÖNÜL, AŞK DERDİNİ HALKTAN GİZLİYOR AMA HÂFIZ, SENİN BU AĞLAYAN GÖZLERİN SEBEPSİZ AĞLAMIYOR YA.

90.

O fettan nergisin uykuya dalması, tegafülden gelmesi sebepsiz değil. O perişan zülfünün bükümlerinde elbet bir sebep var.

Dudağından henüz süt akıyordu. Ben, bu tuzluğun etrafındaki şeker, herhalde sebepsiz değildir, derdim.

Ömrün uzun olsun, iyice biliyorum ki yay kurduğun kirpik oklarının bir sebebi var.

Gönül herhalde gama, mihnete, derde, ayrılığa müptelâsın. Bu nâle, bu feryat, asılsız olamaz.

Dün gece yel, sevgilinin civarından gülistana geldi, oradan gelip geçti. Ey gül, yakam yırtman sebepsiz değil.

Gönül, aşk derdini halktan gizliyor ama Hâfız, senin bu ağlayan gözlerin sebepsiz ağlamıyor ya.

Hâb-ı an nerkis-i fettan-ı tu bi çizi nist
Tâb i an zulf-i perişân-ı tu bi çizi nist

75

خواب آن نرگس فتان تو بی چیزی نیست

تاب آن زلف پریشان تو بی چیزی نیست

از لبت شیر روان بود که من می‌گفتم

این شکر گرد نمکدان تو بی چیزی نیست

جان درازی تو بادا که یقین می‌دانم

در کمان ناوک مژگان تو بی چیزی نیست

مبتلایی به غم محنت و اندوه فراق

ای دل این ناله و افغان تو بی چیزی نیست

دوش باد از سر کویش به گلستان بگذشت

ای گل این چاک گریبان تو بی چیزی نیست

درد عشق ار چه دل از خلق نهان می‌دارد

حافظ این دیده گریان تو بی چیزی نیست

**

BİZ NE RİYAKÂR RİNDİZ, NE NİFAK ADAMI. GİZLİ ŞEYLERİ BİLEN TANRI, BUNA ŞAHİTTİR.

*91. **

Oruç geçti, bayram geldi, gönüller neşelendi. Şarap, meyhanede köpürdü, şarap istemek zamanı gelip çattı.

Zahitlik satan ağır canlıların nöbeti geçti. Rintlerin rintlik ve neşe zamanı geldi.

Bizim gibi şarap içen niçin kınansın? Âşık rinde bu, ne ayıptır, ne de hata!

Böyle riyasız şarap içiş, riya ile zahitlik satıştan yeğdir.

Biz ne riyakâr rindiz, ne nifak adamı. Gizli şeyleri bilen Tanrı, buna şahittir.

Tanrı'nın farzını yerine getirir, kimseye kötü söylemeyiz. Bu caiz değildir dedikleri şeye caizdir demeyiz.

Seninle birkaç kadeh şarap içersek ne olur ki? Şarap, zamanın kam, senin kanın değil ya!

Bu, kimseye zarar verecek bir ayıp değil. Hatta ayıp olsa bile ne var? Ayıbı olmayan adam nerde?

Hâfız, nasıl, ne için sözünü bırak... biraz da şarap iç. Tanrı hükmüne karşı nasıl, ne için demeye mecal mi var?

Rüze yeksü şud-u ciyd âmed-u dilhâ berhâst
Mey zi humhâne becüş âmed-u mey bâyedbâst

20

روزه یک سو شد و عید آمد و دلها برخاست

می ز خمخانه به جوش آمد و می باید خواست

نوبه زهدفروشان گران جان بگذشت

<u>Hâfız Divânı Şirâzi 238</u>

وقت رندی و طرب کردن رندان پیداست

چه ملامت بود آن را که چنین باده خورد

این چه عیب است بدین بی‌خردی وین چه خطاست

باده نوشی که در او روی و ریایی نبود

بهتر از زهدفروشی که در او روی و ریاست

ما نه رندان ریاییم و حریفان نفاق

آن که او عالم سر است بدین حال گواست

فرض ایزد بگذاریم و به کس بد نکنیم

وان چه گویند روا نیست نگوییم رواست

چه شود گر من و تو چند قدح باده خوریم

باده از خون رزان است نه از خون شماست

این چه عیب است کز آن عیب خلل خواهد بود

ور بود نیز چه شد مردم بی‌عیب کجاست

**

ŞARAP İÇENLERSE ONUN MEST GÖZLERİNDEN SARHOŞ OLMUŞLARDI.

92.

Sevgili, elinde bir kadeh, şaraptan sarhoş olmuş... muğların ibadet yerine geldi. Şarap içenlerse onun mest gözlerinden sarhoş olmuşlardı.

Bindiği atın nalının izinde hilâl şekli görünmekte, uzun boyuna karşı çamın boyu alçak kalmaktaydı.

Ona nasıl var diyeyim? Kendimden haberim yok. Fakat nasıl da yok diyebilirim? Ona bakmakta, onu görmekteyim.

O kalkınca iştiyak çekenlerin gönül mumları söndü, oturunca görenlerin feryatları yüceldi.

Galiyenin kokusu güzelse saçlarına sürüldüğünden, rastık, yay şekline büründüyse kaşlarına çekildiğinden.

Tekrar gel ki Hâfız'ın giden ömrü geriye gelsin... Her ne kadar yaydan fırlayan ok, bir daha gelmezse de!

Der deyr-i muğan âmed yârem kadehi derdest
Mest ez mey-u mey-haran ez nerkis-i mesteşmest

<u>Hâfız Divânı Şirâzi 240</u>

در دیر مغان آمد یارم قدحی در دست

مست از می و میخواران از نرگس مستش مست

در نعل سمند او شکل مه نو پیدا

وز قد بلند او بالای صنوبر پست

آخر به چه گویم هست از خود خبرم چون نیست

وز بهر چه گویم نیست با وی نظرم چون هست

شمع دل دمسازم بنشست چو او برخاست

و افغان ز نظربازان برخاست چو او بنشست

گر غالیه خوش بو شد در گیسوی او پیچید

ور وسمه کمانکش گشت در ابروی او پیوست

بازآی که بازآید عمر شده حافظ

هر چند که ناید باز تیری که بشد از شست

**

BİR ÖMÜRDÜR, SEVDASINDAN HASTALANDIĞIM SEVGİLİYE SÖYLE:

*93 **

Beyim, ne güzel gitmektesin, sana kurban olayım. Güzel güzel, salına salına yürü de o güzel boyuna, posuna canlar vereyim.

Hadi, öl bakalım demiştin, acelesi yok ya., ne güzel tarizlerde bulunuyorsun, tarizine feda olayım.

Âşıkım, sarhoşum, sevgiliden ayrılmışım. O güzel sâki nerde? Söyle, salınsın da onun selvi boyunun önünde can vereyim.

Bir ömürdür, sevdasından hastalandığım sevgiliye söyle: Bize bir bak da şehlâ gözlerine kurban olayım.

Lâl dudağım hem dert verir, hem deva demişsin! Canım, gâh derdine feda olsun, gâh devana!

Salına salına ne de hoş yürüyorsun, kem göz, senden ırak olsun... ayağının altında ölmek fikrindeyim.

Vuslatının halveti Hâfız'ın yeri yurdu değil ama her yerin hoş, her yerde sana kurban olayım.

Mir-i men hoş mîrevi kander ser-u pâ miremet
Hoş hıraman şov ki piş-ı kadd-i ra'nâ miremet

Hâfız Divânı Şirâzi 242

میر من خوش می‌روی کاندر سر و پا میرمت

خوش خرامان شو که پیش قد رعنا میرمت

گفته بودی کی بمیری پیش من تعجیل چیست

خوش تقاضا می‌کنی پیش تقاضا میرمت

عاشق و مخمور و مهجورم بت ساقی کجاست

گو که بخرامد که پیش سروبالا میرمت

آن که عمری شد که تا بیمارم از سودای او

گو نگاهی کن که پیش چشم شهلا میرمت

گفته لعل لبم هم درد بخشد هم دوا

گاه پیش درد و گه پیش مداوا میرمت

خوش خرامان می‌روی چشم بد از روی تو دور

دارم اندر سر خیال آن که در پا میرمت

گر چه جای حافظ اندر خلوت وصل تو نیست

ای همه جای تو خوش پیش همه جا میرمت

**

BİR BAK, DİNLE, ELMAYA BENZEYEN ÇENENDEKİ ÇUKUR NE DİYOR:

*94. **

Yüzünün hayali, her yolda yoldaşımız... zülfünün kokusu daima bu kokuya agâh olan canımızda.

Aşkı hoş görmeyen davacıların rağmine yüzün, bizim kaatı' ve kesin bürhanımız.

Bir bak, dinle, elmaya benzeyen çenendeki çukur ne diyor: Mısır'daki Yusuf gibi binlerce güzel bizim kuyumuza düşmüştür!

O uzun zülfüne elimiz erişmezse sende ne kabahat var? Suç, bizim perişan bahtımızda, günah bizim kısa elimizde!

Hususî halvet sarayının kapıcısına söyle: Filân, eşiğimizin bir bucağında oturanlardandır.

Zahiren huzurumuzda değil, fakat hakikatte daima natırımızda, gönlümüzden hiç çıkmaz.

Eğer Hâfız bir şey dileyerek kapıyı çalarsa aç. Çünkü yıllardır bizim ay gibi yüzümüze müştak.

Hayâl-i rüy-i tu der her tarik hemreh-i mâst
Nesim-i müy-ı tu peyvend-i cân-ı âgeh-i mâst

23

خیال روی تو در هر طریق همره ماست

نسیم موی تو پیوند جان آگه ماست

به رغم مدعیانی که منع عشق کنند

جمال چهره تو حجت موجه ماست

ببین که سیب زنخدان تو چه می‌گوید

هزار یوسف مصری فتاده در چه ماست

اگر به زلف دراز تو دست ما نرسد

گناه بخت پریشان و دست کوته ماست

به حاجب در خلوت سرای خاص بگو

فلان ز گوشه نشینان خاک درگه ماست

به صورت از نظر ما اگر چه محجوب است

همیشه در نظر خاطر مرفه ماست

اگر به سالی حافظ دری زند بگشای

که سال‌هاست که مشتاق روی چون مه ماست

**

BENİ ÖYLE BİR SARHOŞ ET Kİ KENDİMDEN GEÇEYİM DE HAYAL SAHASINA KİM GELDİ, NEREYE GİTTİ?

95. *

Sâki, şarabı sun, oruç ayı geçti. Kadehi ver, ad san zamanı geçip gitti.

Aziz vakit geçti, gel de sürahi ve kadehsiz geçen ömrü kaza edelim.

Beni öyle bir sarhoş et ki kendimden geçeyim de hayal sahasına kim geldi, nereye gitti? Hâberim bile olmasın!

Kadehindeki bir yudum şaraba nail oluruz ümidiyle meyhanede her sabah, her akşam sana dua edilmekte.

Dimağına senin kokun erişince ölmüş can, yeniden hayat buldu, yeniden dirildi.

Zahit gurura daldı, sağlık, esenlikle yol alamadı. Halbuki rint, niyaz yoluyle doğruca melâmet yurduna vardı, cennete girdi.

Elimizdeki gönül, şaraba sarf oldu. Herhalde kalp akçeydi; o yüzden harama gitti!

Tövbe hararetiyle ödağacı gibi nice bir yanıp yakılacağız? Şarap sun., ömür, ham bir sevda ile gelip geçti.

Artık Hâfız'a nasihat etme, damağında halis şarabın lezzeti kalan ve kendisini kaybeden kişi, kurtuluş yolunu bulamaz.

Sâki biyâr bade kı mâh-ı sıyâm reft
Derdih kadeh-ki mevsim-i nâmûs-u nâm reft

84

ساقی بیار باده که ماه صیام رفت

درده قدح که موسم ناموس و نام رفت

وقت عزیز رفت بیا تا قضا کنیم

عمری که بی حضور صراحی و جام رفت

مستم کن آن چنان که ندانم ز بیخودی

در عرصه خیال که آمد کدام رفت

بر بوی آن که جرعه جامت به ما رسد

در مصطبه دعای تو هر صبح و شام رفت

دل را که مرده بود حیاتی به جان رسید

تا بویی از نسیم می‌اش در مشام رفت

زاهد غرور داشت سلامت نبرد راه

رند از ره نیاز به دارالسلام رفت

نقد دلی که بود مرا صرف باده شد

قلب سیاه بود از آن در حرام رفت

در تاب توبه چند توان سوخت همچو عود

می ده که عمر در سر سودای خام رفت

دیگر مکن نصیحت حافظ که ره نیافت

گمگشته‌ای که باده نابش به کام رفت

**

BAŞKASINA SÖYLEMEDİĞİMİZ VE SÖYLEMEYECEĞİMİZ SIRRI DOSTA SÖYLEYELİM, ÇÜNKÜ O, SIRRA MAHREMDİR.

96. *

Niyaz yüzüm, kapısında., bu yüzden Tanrı'ya şükrolsun meyhane kapısı açık.

Küplerin hepsi de sarhoşlukla köpürmüş, coşmuş. Ortadaki şarap, hakiki şarap, mecazî şarap değil!

Canana lâyık olan daima sarhoşluk, gurur ve ululanma. Bize uyan da daima çaresizlik, acizlik ve niyaz!

Başkasına söylemediğimiz ve söylemeyeceğimiz sırrı dosta söyleyelim, çünkü o, sırra mahremdir.

Sevgilinin büklüm büklüm zülfünün şerhi kısa kesilmez ki... bu kıssa çok uzun!

Mecnun'un gönlündeki ıstırap, daima Leylâ'nın zülfündeki büklümlerden, Sultan Mahmud'un yüzü, her an Eyaz'ın ayağında.

Gözüm, senin o güzel yüzünü göreli doğan kuşu gibi bütün âlemden göz yumdum.

Senin hakikat kâbesi olan civarına gelen her kişi, kaşlarının kıblesine dönmüş, namazın ta kendisinde!

Ey meclistekiler, Hâfız'ın gönlündeki yanışı, daima yanıp yakılan muma sorun!

Elminnetu lillah ki der-i meykede bâzest
Zan ru ki mera ber der-i o ruy-i niyâzest

40

المنه لله که در میکده باز است

زان رو که مرا بر در او روی نیاز است

خمها همه در جوش و خروشند ز مستی

وان می که در آن جاست حقیقت نه مجاز است

از وی همه مستی و غرور است و تکبر

وز ما همه بیچارگی و عجز و نیاز است

رازی که بر غیر نگفتیم و نگوییم

با دوست بگوییم که او محرم راز است

Hâfız Divânı Şirâzi 250

شرح شکن زلف خم اندر خم جانان

کوته نتوان کرد که این قصه دراز است

بار دل مجنون و خم طره لیلی

رخساره محمود و کف پای ایاز است

بردوختهام دیده چو باز از همه عالم

تا دیده من بر رخ زیبای تو باز است

در کعبه کوی تو هر آن کس که بیاید

از قبله ابروی تو در عین نماز است

ای مجلسیان سوز دل حافظ مسکین

از شمع بپرسید که در سوز و گداز است

**

S -

DİNİ, GÖNLÜ ALIP GÖTÜRDÜLER, ŞİMDİ DE CANA KASDEDECEKLER. MEDET GÜZELLERİN CEVRİNDEN!

97. •

Medet, medet... derdimize derman yok, ayrılığımıza bir son!

Dini, gönlü alıp götürdüler, şimdi de cana kasdedecekler. Medet güzellerin cevrinden!

Bir öpüş karşılığı can istemekteler. Aman bu gönül alıcılardan!

Bu kâfir yürekliler kanımızı içtiler. Aman müslümanlar, derman edin bize!

Hâfız gibi gece gündüz kendimden geçmiş bir halde yanıp ağlamaktayım, medet, medet!

Derd-i mârâ nist derman el ğıyâs
Hecr-i mârâ nist pâyan el ğıyâs

96

درد ما را نیست درمان الغیاث

هجر ما را نیست پایان الغیاث

دین و دل بردند و قصد جان کنند

Hâfız Divânı Şirâzi 252

الغیاث از جور خوبان الغیاث

در بهای بوسه‌ای جانی طلب

می‌کنند این دلستانان الغیاث

خون ما خوردند این کافردلان

ای مسلمانان چه درمان الغیاث

همچو حافظ روز و شب بی خویشتن

گشته‌ام سوزان و گریان الغیاث

**

C

SEN, ÜLKEDEKİ BÜTÜN GÜZELLERİN BAŞLARININ TACISIN. BÜTÜN GÜZELLER SANA VERGİ VERSELER YARAŞIR.

98. *

Sen, ülkedeki bütün güzellerin başlarının tacısın. Bütün güzeller sana vergi verseler yaraşır.

İki şuh gözün, Hıta ve Habeş ülkelerini birbirine katmış, zülfünün büklümlerine Maçin ve Hint diyarları haraç vermiş!

Yüzünün beyazlığı, gündüzden.. siyah zülfünün siyahlığı, gecenin karanlığından daha parlaktır.

Ballı ağzın Hızır'ın abıhayatına revaç veriyor.. şeker gibi dudağın Mısır'da yetişen şeker kamışını andırmaz olmuş.

Eğer sen, gönül derdine ilâç vermezsen, hakikaten ben, bu hastalıktan kurtulamayacağım.

Taş yüreklisin., neden merhamet etmiyor, neden daima gönlümü kırıyorsun! Öyle bir gönlü kırmadasın ki sırça gibi nazik.

Dudağın Hızır, ağzın abıhayat., boyun selvi, belin kıl, göğsün fil dişi!

Hâfız'ın gönlüne senin gibi bir padişahın aşkı düştü. Keşki kapındaki toprağın değersiz bir zerresi olsaydı!

Tui ki ber ser-i hüban-ı kişveri çun tâc
Sezed eğer heme-ı dilberan dehendet bâc

97

تویی که بر سر خوبان کشوری چون تاج

سزد اگر همه دلبران دهندت باج

Hâfız Divânı Şirâzi 254

دو چشم شوخ تو برهم زده خطا و حبش

به چین زلف تو ماچین و هند داده خراج

بیاض روی تو روشن چو عارض رخ روز

سواد زلف سیاه تو هست ظلمت داج

دهان شهد تو داده رواج آب خضر

لب چو قند تو برد از نبات مصر رواج

از این مرض به حقیقت شفا نخواهم یافت

که از تو درد دل ای جان نمی‌رسد به علاج

چرا همی‌شکنی جان من ز سنگ دلی

دل ضعیف که باشد به نازکی چو زجاج

لب تو خضر و دهان تو آب حیوان است

قد تو سرو و میان موی و بر به هیت عاج

فتاد در دل حافظ هوای چون تو شهی

کمینه ذره خاک در تو بودی کاج

**

— H —

MEZHEBİNDE ÂŞIKLARIN KANINI DÖKMEK HELÂL

99. •

Mezhebinde âşıkların kanını dökmek helâlsa münasip gördüğün ne olursa olsun, biz de münasip görür, ondan hoşlanırız.

Siyah zülfünün karanlığı zulmetleri meydana getirmede, ay gibi yüzünün beyazlığı sabahlan izhar etmektedir.

Kimse ne kement gibi zülfünün büklümlerinden kurtuldu, ne küçük birer yaya benzeyen kaşlarınla ok gibi gözlerinden halâs oldu!

Gözümden yanıma öyle bir ırmak akmış ki gemicilerin bile o suda yüzmeye kudretleri yok.

Abıhayat gibi dudağın cana kuvvet vermede. Bu toprak bedenimiz, şarap lezzetini onda bulmada.

Lâl dudağın yüzlerce minnetle bir öpücük verdi; gönlüm yüzlerce ısrardan sonra muradına erişti.

Akşam geçip sabah geldikçe, gündüz bitip akşam oldukça âşıkların diline senin duan vird olmuştur.

Hâfız, bizden tövbe ve takva umma. Hiç kimse rint, âşık ve mecnun kişinin doğru yola geldiğini görmemiştir.

Eğer be mezheb-i tu hün-ı 'âşikest mubah
Salah-ı mâ heme ânest kan turast salâh

98

اگر به مذهب تو خون عاشق است مباح

صلاح ما همه آن است کان تو راست صلاح

سواد زلف سیاه تو جاعل الظلمات

بیاض روی چو ماه تو فالق الاصباح

ز چین زلف کمندت کسی نیافت خلاص

از آن کمانچه ابرو و تیر چشم نجاح

ز دیده‌ام شده یک چشمه در کنار روان

که آشنا نکند در میان آن ملاح

لب چو آب حیات تو هست قوت جان

وجود خاکی ما را از اوست ذکر رواح

بداد لعل لبت بوسه‌ای به صد زاری

گرفت کام دلم ز او به صد هزار الحاح

دعای جان تو ورد زبان مشتاقان

همیشه تا که بود متصل مسا و صباح

صلاح و توبه و تقوی ز ما مجو حافظ

ز رند و عاشق و مجنون کسی نیافت صلاح

**

H —

BOYNUM DERTTEN YAY GİBİ BÜKÜLDÜ, KAŞLARI GİBİ İKİ BÜKLÜM OLDU.

100.

Gönlüm, Ferruh'un hevesiyle, onun sevgisiyle zülfü gibi darmadağın.

Siyah zülfünden başka kimse yüzünden nasib almıyor.

O zülüf, ne talihli bir zenci kul ki daima onunla yoldaş, daima onunla diz dize.

Azat selvi, gönül çeken güzel boyunu görse söğüt gibi tir tir titremeye başlar.

Sâki, Ferruh'un sihirbaz nergislerinin yâdıyle erguvan renkli şarabı sun.

Boynum dertten yay gibi büküldü, kaşları gibi iki büklüm oldu.

Amber kokulu zülfü, Tatar diyarındaki misk'in kokusunu utandırdı.

Herkesin birisine meyli var ya., benim gönlüm de Ferruh'a akmada.

Hâfız gibi Ferruh'un kulu, kölesi olanın himmetine kulum, köleyim!

Dil-i men der heva-yı rüy-ı Ferruh
Buved aşüfte hemçun müy-ı Ferruh

دل من در هوای روی فرخ

بود آشفته همچون موی فرخ

بجز هندوی زلفش هیچ کس نیست

که برخوردار شد از روی فرخ

سیاهی نیکبخت است آن که دایم

بود همراز و هم زانوی فرخ

شود چون بید لرزان سرو آزاد

اگر بیند قد دلجوی فرخ

بده ساقی شراب ارغوانی

به یاد نرگس جادوی فرخ

دوتا شد قامتم همچون کمانی

ز غم پیوسته چون ابروی فرخ

نسیم مشک تاتاری خجل کرد

شمیم زلف عنبربوی فرخ

اگر میل دل هر کس به جایست

بود میل دل من سوی فرخ

غلام همت آنم که باشد

چو حافظ بنده و هندوی فرخ

**

— D —

TANRI, DAİMA ÂŞIKLA BERABER., FAKAT O, TANRI'YI GÖRMÜYOR, KENDİNİ ONDAN UZAK SANIP "YARABBİ" DEMEKTE.

101.

Yıllardır, gönül, Cem kadehini bizden ister dururdu; halbuki kendisinde olanı yabancıdan istiyordu!

Kevin ve mekân sedefinde bulunmayan inciyi, deniz yolunda kaybolanlardan elde etmek ümidine düşmüştü.

Dün, müşkülümü, nazarındaki kuvvetle muammalar halleden Pir-i Mügâna arzettim.

Gördüm ki sevinçli ve gülümser bir halde eline şarap kadehini almış, o aynada yüzlerce sırrı seyredip durmaktaydı.

* Gönlüyle gonca gibi hakikat sırrını gizliyor, yaprağa benzeyen hatırını da o nüshadan haşiyeliyordu.

Hakim Tanrı, sana bu cihanı gösteren kadehi ne vakit verdi dedim. Dedi ki: Bu gök kubbe kurulduğu gün!

* Tanrı, daima âşıkla beraber., fakat o, Tanrı'yı görmüyor, kendini ondan uzak sanıp "Yarabbi" demekte.

Pîr-i Mugân dedi ki: Darağacının kadrini yücelten dostun suçu şuydu: Sırları açığa vurmak.

Ruhul kudüsün feyzi yardım ederse Mesiha'nın yaptığını başkaları da yapar.

Ona dedim ki: Neden güzellerin saçları halka halka, büklüm büklüm... neden zincire benziyor?

"Hâfız, şeyda gönlünden şikâyetlendi. Onu zincire vurup uslandırmak için" diye cevap verdi.

Salha dil taleb-i cam-ı Cem ez ma mikerd
V'ançı hod dâşt zi bigâne temenna mikerd

Hâfız Divânı Şirâzi 262

سال‌ها دل طلب جام جم از ما می‌کرد

وان چه خود داشت ز بیگانه تمنا می‌کرد

گوهری کز صدف کون و مکان بیرون است

طلب از گمشدگان لب دریا می‌کرد

مشکل خویش بر پیر مغان بردم دوش

کو به تایید نظر حل معما می‌کرد

دیدمش خرم و خندان قدح باده به دست

و اندر آن آینه صد گونه تماشا می‌کرد

گفتم این جام جهان بین به تو کی داد حکیم

گفت آن روز که این گنبد مینا می‌کرد

بی دلی در همه احوال خدا با او بود

او نمی‌دیدش و از دور خدا را می‌کرد

این همه شعبده خویش که می‌کرد این جا

سامری پیش عصا و ید بیضا می‌کرد

گفت آن یار کز او گشت سر دار بلند

جرمش این بود که اسرار هویدا می‌کرد

فیض روح القدس ار باز مدد فرماید

دیگران هم بکنند آن چه مسیحا می‌کرد

گفتمش سلسله زلف بتان از پی چیست

گفت حافظ گله‌ای از دل شیدا می‌کرد

**

DİLBER NASIL GİTTİ; VEFAKÂR DOSTA NELER YAPTI?

102.

Gönül, gördün ya; sevgilinin aşkı yine neler etti? Dilber nasıl gitti; vefakâr dosta neler yaptı?

Ah bu nergise benzeyen sihirbaz gözden .. ne oyunlar oynadı! Ah o sarhoşun elinden.. ayıklara neler etti, neler?

Gözyaşım, sevgilinin merhametsizliğinden şafak rengini aldı, şefkatsiz talihe bak, bu işte başıma neler açtı?

Seher çağı, Leylâ'nın konağından bir şimşek parladı ama yazıklar olsun., gönlü yaralı Mecnun'un harmanını ne hallere koydu?

Sâki, bana şarap sun. Gayp âleminin yazıcısı esrar perdesi ardında neler yazdı? Kimseye malûm değil!

Bu gök daireyi nakışlarla bezeyen, pergelini döndürdü de ne işler yaptı? Kimse bilmedi gitti!

Aşk fikri, Hâfız'ın gönlüne gam ateşini salıp yaktı. Şu eski dosta bakın, dostuna neler etti?

Didi ey dil ki ğam-ı ışk diğer bâr çi kerd
Çun bişud dilber-u bâ yâr-ı vefakâr çi kerd

141

دیدی ای دل که غم عشق دگربار چه کرد

چون بشد دلبر و با یار وفادار چه کرد

آه از آن نرگس جادو که چه بازی انگیخت

آه از آن مست که با مردم هشیار چه کرد

اشک من رنگ شفق یافت ز بی‌مهری یار

طالع بی‌شفقت بین که در این کار چه کرد

برقی از منزل لیلی بدرخشید سحر

وه که با خرمن مجنون دل افگار چه کرد

ساقیا جام می‌ام ده که نگارنده غیب

نیست معلوم که در پرده اسرار چه کرد

آن که پرنقش زد این دایره مینایی

کس ندانست که در گردش پرگار چه کرد

فکر عشق آتش غم در دل حافظ زد و سوخت

یار دیرینه ببینید که با یار چه کرد

**

GECELERİ UYUMAYIP AŞKLA, DERTLE VAKİT GEÇİRENLERİN DERDİNE DEVA BULDU!

103.

Seher çağında bülbül, sabah rüzgârına, gülün cemaline olan aşkımız bize neler etti, neler diye hikâyeye başladı:

Yüzünün renginden gönlüm kanlara bulandı, bu gül bahçesi yüzünden de dikenlere müptelâ oldum.

O nazlı sevgilinin himmetine kul olayım... yaptığı hayrı riyasız yaptı doğrusu.

Var olsun seher rüzgârı! Geceleri uyumayıp aşkla, dertle vakit geçirenlerin derdine deva buldu!

Gayrı yabancılardan, derdimi bilmeyenlerden feryat etmem. Çünkü bana ne yaptıysa o âşinâ sevgili yaptı.

Padişahtan ihsan ummam hatadan ibaret. Sevgiliden de vefa diledim ama o bana cefa etti!

Seher yeli, gülün nikabını açtı; sümbülün zülüflerini dağıttı, goncanın elbisesindeki düğmeleri çözdü!

Âşık bülbül, her yanda feryat ede dursun.. bu arada faydalanan seher yelinden başkası değil!

Bana, şehir ulularından vefa eden, ancak devlet ve dinin kemali Ebülvefa'dır.

Şarap satanların mahallesine müjde verin! Hâfız, riyakârane zahitlikten tövbe etti.

Sabâ bülbül hikâyet bâ sabâ kerd
Ki ışk-ı rüy-ı gul bâ mâ çihâ kerd

سحر بلبل حکایت با صبا کرد

که عشق روی گل با ما چه‌ها کرد

از آن رنگ رخم خون در دل افتاد

و از آن گلشن به خارم مبتلا کرد

غلام همت آن نازنینم

که کار خیر بی روی و ریا کرد

من از بیگانگان دیگر ننالم

که با من هر چه کرد آن آشنا کرد

گر از سلطان طمع کردم خطا بود

ور از دلبر وفا جستم جفا کرد

خوشش باد آن نسیم صبحگاهی

که درد شب نشینان را دوا کرد

Hâfız Divânı Şirâzi 268

نقاب گل کشید و زلف سنبل

گره بند قبای غنچه وا کرد

به هر سو بلبل عاشق در افغان

تنعم از میان باد صبا کرد

بشارت بر به کوی می فروشان

که حافظ توبه از زهد ریا کرد

وفا از خواجگان شهر با من

کمال دولت و دین بوالوفا کرد

**

AŞK KONAĞINA VARMAK İÇİN YOLA ÇIK, ADIM AT.

104.

Devranın gamma, gussasına bir deva bulabilirsen belki gül renkli şarabın devriyle bir deva bulabilirsin.

Şarapsız, musikisiz durma. Felek kubbesinin altında ancak bu teraneyle gamdan kurtulabilirsin.

Seher yeli gibi hizmet edebilirsen murat gülün, nikabını açar, yüzünü gösterir.

Meyhane kapısının yoksulluğu, acayip bir iksirdir. Eğer bu iksiri elde edebilirsen, toprağı bile altın haline getirirsin.

Aşk konağına varmak için yola çık, adım at. Bu sefere çıkarsan çok kâr elde edersin.

* Sevgilinin yüzünde ne nikap var, ne de perde. Fakat görebilmek için yolun tozunu yatıştır.

Gel, huzur zevkinin çaresi de nazar erbabının feyziyledir, iğleri düzene koymak da.

Sen daha tabiat sarayından dışarı çıkmamışsın: Tarikat civarına nerden gidebileceksin?

Gönül, eğer hidayet nurundan agâh olursan mum gibi gülerek candan, baştan geçersin.

Fakat sen, sevgilinin dudağıyle şarap kadehini istedikçe başka bir iş becerebileceğini umma.

Hâfız, bu şahane nasihati duyarsan hakikatin anayoluna varabilirsin.

Devâ-yı ğussa-i devran eğer tevânikerd
Be devr-i bâde-i gulgun meğer tevânikerd

**

ÖMÜR ŞARAPSIZ, SEVGİLİSİZ BOŞ BOŞUNA GEÇİP DURUYOR.

105.

Yel gibi, dostun civarına gitmek için hareket edecek, nefesimi onun lâtif yâdıyle miskler gibi güzel kokulu bir hale getireceğim.

Bilgiden, dinden edindiğim bütün şerefleri, bütün yüzsularım o sevgilinin yoluna saçacağım.

Ömür şarapsız, sevgilisiz boş boşuna geçip duruyor. Bugünden sonra artık evvelki zamanımı kaza edeceğim ben.

Nerde seher yeli? Sevgilinin saçlarının kokusunu getirsin, gül gibi kanlara bulanmış olan bu canımı o güzel kokuya feda edeceğim.

Sabah vakti yanan mum gibi onun sevgisinden apaçık anladım ki ömrümü bu yanıp, yakılmayla, bu sevgiyle tüketeceğim ben.

Sevgili, kendimi gözünün yâdıyle harabedeceğim, eski ahdimin binasını sağlamştıracağım.

Hâfız, nifak ve riya gönüle safa vermez. Ben, kendime rintlik ve aşk yolunu seçeceğim.

Çu bâd azm-i ser-i kûy-ı yâr hâhemkerd
Nefes be yâd-ı hoşeş müşk-bâr hâhemkerd

135

چو باد عزم سر کوی یار خواهم کرد

نفس به بوی خوشش مشکبار خواهم کرد

به هرزه بی می و معشوق عمر می‌گذرد

بطالتم بس از امروز کار خواهم کرد

هر آبروی که اندوختم ز دانش و دین

نثار خاک ره آن نگار خواهم کرد

چو شمع صبحدمم شد ز مهر او روشن

که عمر در سر این کار و بار خواهم کرد

به یاد چشم تو خود را خراب خواهم ساخت

بنای عهد قدیم استوار خواهم کرد

صبا کجاست که این جان خون گرفته چو گل

فدای نکهت گیسوی یار خواهم کرد

نفاق و زرق نبخشد صفای دل حافظ

طریق رندی و عشق اختیار خواهم کرد

**

HÂFIZ'IN, KAŞINDAN BAŞKA MİHRABI YOK. MEZHEBİNDE SENDEN BAŞKASINA İBADET MÜMKÜN DEĞİL!

106.

O iki kat zülfe el atmaya imkân yok. Sevgili, senin ahdine de dayanılmaz, seher yelinin sözüne de!

Seni elde etmek için ne lâzımsa yapıyor, nasıl çalışmak lâzımsa çalışıyorum. Fakat şu var ki kaza ve kaderi değiştirmek mümkün değil.

Dostun eteği yüzlerce gönül kanıyla elde edildi. Düşmanın okuduğu afsunla terk etmeye imkân yok.

Yüzünü, gökteki aya benzetmek mümkün mü? Sevgili, o güzelim yüz, öyle her başsız, ayaksıza benzetilemez.

Benim yüce boylu yârim semaa girince can libası nedir ki yolunda yırtılmasın?

Aşkın müşkül işi bilgimizin havsalasından hariçtir. Bu nükte, şu hatalı fikirle halledilemez.

Ben ne diyeyim? Tabiatındaki nezaket öyle bir derecede ki yavaşı, yavaş dua etmek bile sana dokunuyor, ıstırap veriyor.

Sevgilinin yüzüne temiz bir gözle bakmak mümkün. Çünkü aynaya ancak tertemiz bir yüzle bakılır.

Cihanın sevgilisisin, herkes seni sevmekte, herkes benim rakibim... bu kıskançlık beni öldürüyor. Fakat gece gündüz Tanrı kullarıyla savaşmaya imkân yok ki.

Hâfız'ın, kaşından başka mihrabı yok. Mezhebinde senden başkasına ibadet mümkün değil!

Dest der halka i an zulf-i duta netvankerd
Tekye ber ahd-ı tu vu bâd-ı sabâ netvankerd

136

دست در حلقه آن زلف دوتا نتوان کرد

تکیه بر عهد تو و باد صبا نتوان کرد

آن چه سعی است من اندر طلبت بنمایم

این قدر هست که تغییر قضا نتوان کرد

Hâfız Divânı Şirâzi 274

دامن دوست به صد خون دل افتاد به دست

به فسوسی که کند خصم رها نتوان کرد

عارضش را به مثل ماه فلک نتوان گفت

نسبت دوست به هر بی سر و پا نتوان کرد

سروبالای من آن گه که درآید به سماع

چه محل جامه جان را که قبا نتوان کرد

نظر پاک تواند رخ جانان دیدن

که در آیینه نظر جز به صفا نتوان کرد

مشکل عشق نه در حوصله دانش ماست

حل این نکته بدین فکر خطا نتوان کرد

غیرتم کشت که محبوب جهانی لیکن

روز و شب عربده با خلق خدا نتوان کرد

من چه گویم که تو را نازکی طبع لطیف

تا به حدیست که آهسته دعا نتوان کرد

بجز ابروی تو محراب دل حافظ نیست

طاعت غیر تو در مذهب ما نتوان کرد

**

AŞK SÖZÜNÜ HÂFIZ'DAN DUY, VAİZİ DİNLEME. VAİZİN SÖZ SÖYLEMEDE SANATI ÇOK AMA AŞKI BİLMİYOR.

107.

Gel, felek Türkü, oruç hânı yağmasını yağmaladı, Bayram hilâli kadehin dönmesini emretti.

Ancak aşk meyhanesi toprağını ziyaret eden sevap kazandı, orucu da kabul edildi, haccı da!

Bizim asıl durağımız harabat bucağıdır. Tanrı bu bucağı mamur edene hayırlar versin.

O mihraba benzer kaşların büklümüne karşı, ancak ciğer kamıyla temizlenen kişi namaz kılabilir.

Lâl gibi şarabın değeri nedir? Akıl... Gel, kim bu ticarete giriştiyse o kazandı!

Feryat... bugün şehir şeyhinin kıya kıya bakan gözleri, şarap içenlere horlukla baktı.

* Sevgilinin yüzüne bak ve bunu cana minnet bil. Çünkü göz, her işini bilerek yapar.

Aşk sözünü Hâfız’dan duy, vaizi dinleme. Vaizin söz söylemede sanatı çok ama aşkı bilmiyor.

Biyâ ki Turk-i felek hân-ı ruze ğâret kerd
Hilâl-i iyd bedevr-i kadeh işaret kerd

131

بیا که ترک فلک خوان روزه غارت کرد

هلال عید به دور قدح اشارت کرد

ثواب روزه و حج قبول آن کس برد

که خاک میکده عشق را زیارت کرد

مقام اصلی ما گوشه خرابات است

خداش خیر دهاد آن که این عمارت کرد

بهای باده چون لعل چیست جوهر عقل

بیا که سود کسی برد کاین تجارت کرد

نماز در خم آن ابروان محرابی

کسی کند که به خون جگر طهارت کرد

فغان که نرگس جماش شیخ شهر امروز

نظر به دردکشان از سر حقارت کرد

به روی یار نظر کن ز دیده منت دار

که کار دیده نظر از سر بصارت کرد

حدیث عشق ز حافظ شنو نه از واعظ

اگر چه صنعت بسیار در عبارت کرد

**

GÖNÜL, GEL DE O YENLERİ KISA, ELLERİ UZUN ZAHİTLERİN İŞLERİNDEN TANRI'YA SIĞINALIM!

108.

Sofi, ağını kurdu, riya hokkasını açtı; hokkabaz felekle oyuna girişti.

Fakat felek, ona bir oyun oynar ve onun külahının içinde yumurtayı kırıp halka öyle bir rüsvay eder ki; revadır da. Çünkü o, sır ehliyle oyuna girişti. Onları aldatmaya kalkıştı.

Sâki, gel., sofilerin güzel dilberi, yine cilvelenmeye başladı, yine naza girişti.

Bu çalgıcı hangi diyardan acaba? Sazını Irak perdesinden düzüp çaldı; sonra Hicaz yoluna girdi!

Gönül, gel de o yenleri kısa, elleri uzun zahitlerin işlerinden Tanrı'ya sığınalım!

Riya yapma; aşk, muhabbet oyununu doğru oynamayanın yüzüne mana kapısını kapamıştır.

Yarın, hakikat meydana çıkınca mecazî amel edenler utanacaklar mutlaka.

Ey salına salına yürüyen keklik, nereye gidiyorsun? Dur! Zahidin kedisi de namaz kılar ama sakın aldanma;

Hâfız, rintleri kınama ki Tanrı, ta ezelden bizi zahitliğe de muhtaç etmedi, riyaya da!

Sofi nihâd dâm-u ser-i hokka baz kerd
Bunyad ı mekr bâ felek-i hokkabaz kerd

صوفی نهاد دام و سر حقه باز کرد

بنیاد مکر با فلک حقه باز کرد

بازی چرخ بشکندش بیضه در کلاه

زیرا که عرض شعبده با اهل راز کرد

ساقی بیا که شاهد رعنای صوفیان

دیگر به جلوه آمد و آغاز ناز کرد

این مطرب از کجاست که ساز عراق ساخت

و آهنگ بازگشت به راه حجاز کرد

ای دل بیا که ما به پناه خدا رویم

زان چه آستین کوته و دست دراز کرد

صنعت مکن که هر که محبت نه راست باخت

عشقش به روی دل در معنی فراز کرد

فردا که پیشگاه حقیقت شود پدید

شرمنده ره روی که عمل بر مجاز کرد

ای کبک خوش خرام کجا می‌روی بایست

غره مشو که گربه زاهد نماز کرد

حافظ مکن ملامت رندان که در ازل

ما را خدا ز زهد ریا بی‌نیاز کرد

**

CANIMA KASDEDEN, BENİM DOKTORUM!

109.

Sevgili, gönlümü aldı, yüzünü gizledi. Tanrı için olsun söyleyin, hiç kimse, kimseye bu oyunu oynayabilir mi?

Seher çağı yalnızlık, canıma kasdetmişti, hayali geldi de sonsuz lûtuflarda bulundu.

Lâle gibi nasıl gönlüm kantarla dolmasın? Sevgilinin gözleri, bize iltifat bile etmedi.

Bu can yakan derdi kime söyleyeyim, kime şikâyet edeyim? Canıma kasdeden, benim doktorum!

Beni mum gibi öyle bir yasıp yandırdı ki sürahi bile halime ağladı, çenk bile feryada geldi.

Ey seher yeli, bir çaren varsa tam vakti... Lütfet, çünkü iştiyak derdi, canıma kıymak üzere.

Merhametli dostlar içinde sevgilimiz bize şöyle yaptı, böyle etti diye söylemeye imkân mı var?

O yay kaşlı sevgilinin ok gibi gözleri, Hâfız'a bir iş etti ki düşman bile fırsat bulsa böyle bir iş edemezdi!

Dil ez men burd-u rûy ez men nihan kerd
Hudârâ bâ ki in bâzi tevankerd

137

دل از من برد و روی از من نهان کرد

خدا را با که این بازی توان کرد

شب تنهاییم در قصد جان بود

خیالش لطف‌های بی‌کران کرد

چرا چون لاله خونین دل نباشم

Hâfız Divânı Şirâzi 282

که با ما نرگس او سرگران کرد

که را گویم که با این درد جان سوز

طبیبم قصد جان ناتوان کرد

بدان سان سوخت چون شمعم که بر من

صراحی گریه و بربط فغان کرد

صبا گر چاره داری وقت وقت است

که درد اشتیاقم قصد جان کرد

میان مهربانان کی توان گفت

که یار ما چنین گفت و چنان کرد

عدو با جان حافظ آن نکردی

که تیر چشم آن ابروکمان کرد

**

ÜZÜM ŞARABI, ZAHİDİN HIRKASINI ÖYLE BİR KİRLETTİ Kİ DEĞİL YEDİ KERE SUYLA YIKAMAKLA, HATTA YÜZ KERE ATEŞTE YAKMAKLA BİLE TEMİZLENMEZ!

110.

Dostlar, üzüm kızı gizlenişten tövbe etti; muhtesibin yanına vardı, artık ona müsaade edildi.

Perde arkasından çıktı, meclise geldi, terini silin de meclistekiler, "Neye bu kadar gecikti, nerde kaldı?" demesinler.

** Örtünmeyi, gizlenmeyi kendisine âdet edinmiş olan şu sarhoş üzüm kızının vuslatına erişelim., tam zamanı.

* Gönül, müjde ver! Yine aşk çalgıcısı, sarhoşça sazın perdelerine dokundu, mahmurluğa çareler buldu.

Vuslat gülümün goncası, sevgiliden esip gelen rüzgârla açıldı; güzel sesli bülbül de okka gülünün açılması yüzünden neşelendi.

Üzüm şarabı, zahidin hırkasını öyle bir kirletti ki değil yedi kere suyla yıkamakla, hatta yüz kere ateşte yakmakla bile temizlenmez!

Hâfız, düşkünlüğü elden bırakma. Çünkü cüret sahibi olan kişi, ırzını da gurur yüzünden telef etti, malını da, dinini de!

Dostan duhter-i rez tövbe zi mesturi kerd
Şud suy ı muhtesib-u kâr bedestüri kerd

142

دوستان دختر رز توبه ز مستوری کرد

شد سوی محتسب و کار به دستوری کرد

آمد از پرده به مجلس عرقش پاک کنید

تا نگویند حریفان که چرا دوری کرد

مژدگانی بده ای دل که دگر مطرب عشق

راه مستانه زد و چاره مخموری کرد

نه به هفت آب که رنگش به صد آتش نرود

آن چه با خرقه زاهد می انگوری کرد

غنچه گلبن وصلم ز نسیمش بشکفت

مرغ خوشخوان طرب از برگ گل سوری کرد

حافظ افتادگی از دست مده زان که حسود

عرض و مال و دل و دین در سر مغروری کرد

**

EY MELEK, AŞK MEYHANESİNİN KAPISINDA DUR DA TANRI'YI TESPİH ET.

111.

Zahitler, [Vaizler] mihrapta, minberde bu çeşit cilvelenip dururlar ama halvete girdiler mi o bildiğin başka işe koyulurlar.

Bir müşkülüm var; şunu meclisin âliminden bir soruver: **Halka "Tövbe edin" diye emredip duranlar, neden tövbeye pek yanaşmazlar ?**

Sanki kıyamet gününe inanmazlar da Tanrı işinde bu hilelerde, bu düzenlerde bulunurlar.

** Harabat Pîrine kul olayım., dervişleri hiç bir şeye niyaz etmezler ve bu yüzden hâzinenin başına bile toprak saçarlar!

• Yarabbi, bu sonradan görme zenginleri yoksul et de yine kendi eşeklerine kendileri seyis olsunlar! Çünkü ak

köleyi seyis olarak kullandıklarından naz u edaya kalkışıyorlar!

Ey melek, aşk meyhanesinin kapısında dur da Tanrı'yı tespih et. Çünkü adamın hamurunu orada yoğururlar!

Onun sonu olmayan güzelliği, bunca âşık öldürdüğü halde gayp âleminden yine bir zümre baş gösterir!

Ey hankah yoksulu, sıçra, hankahtan çık.. muğların ibadet yurdunda insana öyle bir su verirler ki gönüller zenginleşir.

Seher çağı Arştan bir coşkunluktur koptu. Akıl dedi ki: Galiba melekler Hâfız'ın şiirini ezberliyorlar.

Zâhidan kin cilve der mihrâb-u minber mîkunend
Çun be halvet mirevend an kâr-ı diğer mîkunend

199

واعظان کاین جلوه در محراب و منبر می‌کنند

چون به خلوت می‌روند آن کار دیگر می‌کنند

مشکلی دارم ز دانشمند مجلس بازپرس

توبه فرمایان چرا خود توبه کمتر می‌کنند

گوییا باور نمی‌دارند روز داوری

کاین همه قلب و دغل در کار داور می‌کنند

یا رب این نودولتان را با خر خودشان نشان

کاین همه ناز از غلام ترک و استر می‌کنند

ای گدای خانقه برجه که در دیر مغان

می‌دهند آبی که دل‌ها را توانگر می‌کنند

حسن بی‌پایان او چندان که عاشق می‌کشد

زمره دیگر به عشق از غیب سر بر می‌کنند

بر در میخانه عشق ای ملک تسبیح گوی

کاندر آن جا طینت آدم مخمر می‌کنند

صبحدم از عرش می‌آمد خروشی عقل گفت

قدسیان گویی که شعر حافظ از بر می‌کنند

**

AŞKIN NAMUSUNU BERBAT ETMEKTELER, ÂŞIKLARIN DA ŞEREFİNİ GİDERİYORLAR.

112.

Bilir misin, çenk ve ud ne anlatmakta? Şarabı gizli için, çünkü apaçık içene gâvur diyorlar.

Aşk remzini söyleyin, duymayın derler ama anlattıkları hikâye, ne müşkül bir hikâye!

Aşkın namusunu berbat etmekteler, âşıkların da şerefini gideriyorlar. Gençleri ayıplıyorlar, ihtiyarı kınıyorlar!

• Kimyagerler, hâlâ olmayacak hayale kapılmakta, iksir elde etmeye çalışmaktalar... halbuki şimdiye kadar kara kalpten başka bir şey elde edemediler gitti!

Biz, kapı ardında yüz türlü şeylerle aldanıp duruyoruz ama kim bilir perdenin ardında ne tedbirde bulunuyorlar?

Yine Pîr-i Mugânın huzurunu bozmaktalar. Bak şu sâliklere, Pîre neler ediyorlar?

Yüzlerce yüzsuyunu yarım bir bakışla almaya imkân var. Fakat güzeller, bu alış verişte ihmal gösteriyorlar.

Bir bölük halk, sevgilinin vuslatına, çalışıp çabalayarak erişmek ümidinde., bir bölük halk da işi takdire havale etmekte.

* Sözün hulâsası şu: Zamanın bakasına aldanma. Bu iş yurdu, öyle bir yerdir ki halden hale girer, değişir durur.

** Evden putu çıkar da sevgilinin konağı olsun. Halbuki evlerini, sevgiliye yurdetmek hevesine düşenler,

gönülleriyle canlarını başkasının yurdu yapıyorlar, sevgilinin gelmesine imkân mı var?

Şarap içmeye bak. İyi bakarsan şeyh de riyakâr, Hâfız da, müftü de, muhtesip de!

Dâni ki çeng-u 'ud çi takrir mikunend
Pinhan horid bade ki tekfir mikunend

200

دانی که چنگ و عود چه تقریر می‌کنند

پنهان خورید باده که تعزیر می‌کنند

ناموس عشق و رونق عشاق می‌برند

عیب جوان و سرزنش پیر می‌کنند

جز قلب تیره هیچ نشد حاصل و هنوز

باطل در این خیال که اکسیر می‌کنند

گویند رمز عشق مگویید و مشنوید

مشکل حکایتیست که تقریر می‌کنند

Hâfız Divânı Şirâzi 290

ما از برون در شده مغرور صد فریب

تا خود درون پرده چه تدبیر می‌کنند

تشویش وقت پیر مغان می‌دهند باز

این سالکان نگر که چه با پیر می‌کنند

صد ملک دل به نیم نظر می‌توان خرید

خوبان در این معامله تقصیر می‌کنند

قومی به جد و جهد نهادند وصل دوست

قومی دگر حواله به تقدیر می‌کنند

فی الجمله اعتماد مکن بر ثبات دهر

کاین کارخانه‌ایست که تغییر می‌کنند

می خور که شیخ و حافظ و مفتی و محتسب

چون نیک بنگری همه تزویر می‌کنند

**

ÇALGICI, BU NAĞMEYİ ÇAL: KİMSE ECELSİZ ÖLMEZ.

113.

Şarap satan, rintlerin hacetini reva ederse Tanrı günahları bağışlar, belâları giderir.

Sâki, şarabı adalet kadehiyle sun da yoksul gayrete gelmesin., yoksa cihanı belâlara boğar.

Eğer sâlik, emanete hiyanet etmez, ahdinde vefakâr olursa mutlak« bu belâlardan aman müjdesi gelir.

Ey hakim, ister sıkıntı gelsin, ister rahat ve huzur., bunları başkasından bilme. Ne gelirse Tanrı'dan gelir.

Akla, bilgiye yol olmayan bir iş yurdunda neden zayıf reye istinat ederler, niçin olmayacak abes tedbirde bulunmaya kalkışırlar?

Çalgıcı, bu nağmeyi çal: Kimse ecelsiz ölmez. Bu nağmeyi çalmayan hata etmektedir.

* Bizi aşk derdiyle sarhoşluk sersemliğinin belâsı öldürdü. Ya sevgilinin vuslatı derman edebilir, ya sâf şarap.

Can, şarap sevdasıyla geçip gitti, **Hâfız da aşktan öldü. Nerde bir İsa nefesli ki bizi diriltsin ?**

Ger mey-furüş hâcet-i rindan reva kuned
Ized guneh bibahşed-u refc-i belâ kuned

Hâfız Divânı Şirâzi 292

گر می فروش حاجت رندان روا کند

ایزد گنه ببخشد و دفع بلا کند

ساقی به جام عدل بده باده تا گدا

غیرت نیاورد که جهان پربلا کند

حقا کز این غمان برسد مژده امان

گر سالکی به عهد امانت وفا کند

گر رنج پیش آید و گر راحت ای حکیم

نسبت مکن به غیر که این‌ها خدا کند

در کارخانه‌ای که ره عقل و فضل نیست

فهم ضعیف رای فضولی چرا کند

مطرب بساز پرده که کس بی اجل نمرد

وان کو نه این ترانه سراید خطا کند

ما را که درد عشق و بلای خمار کشت

یا وصل دوست یا می صافی دوا کند

جان رفت در سر می و حافظ به عشق سوخت

عیسی دمی کجاست که احیای ما کند

**

O GÜN BİR GELSE DE SOFİLERİN HER BİRİNİ BİR KÖTÜ İŞTE YAKALASALAR!

114.

Acaba herkesin nakdini ayara vuracakları gün gelecek mi? O gün bir gelse de sofilerin her birini bir kötü işte yakalasalar!

Bence, dostların bütün işleri bırakıp bir sevgilinin zülfüne yapışmaları münasip.

Erler, sâkinin zülfüne ne güzel sarıldılar. Fakat felek onları bir kararda tutsa.

Güzellere takva kolunun kuvvetini söyleme. Bu alay, öyle bir alaydır ki bir kaleyi tek bir süvariyle zapteder.

Yarabbi, bu Türk güzelleri ne yiğit, ne kan dökücü erler.. Kirpik okuyla her an birisini avlamaktalar!

Senin şiirinle ve ney sesiyle raksetmek ne hoş. Hele elde bir sevgilinin eli de olursa.

Hâfız, zamane oğlanları, yoksulların gamma aldırış etmiyorlar. Bunlarla düşüp kalkmadansa mümkünse aralarından çıkıp bir bucağa çekilmek daha yeğ!

Nakdhârâ buved âyâ ki 'ayâri girend
Tâ heme savma'adâran pey-i kâri girend

185

نقدها را بود آیا که عیاری گیرند

تا همه صومعه داران پی کاری گیرند

مصلحت دید من آن است که یاران همه کار

بگذارند و خم طره یاری گیرند

خوش گرفتند حریفان سر زلف ساقی

گر فلکشان بگذارد که قراری گیرند

قوت بازوی پرهیز به خوبان مفروش

که در این خیل حصاری به سواری گیرند

یا رب این بچه ترکان چه دلیرند به خون

که به تیر مژه هر لحظه شکاری گیرند

رقص بر شعر تر و ناله نی خوش باشد

خاصه رقصی که در آن دست نگاری گیرند

حافظ ابنای زمان را غم مسکینان نیست

زین میان گر بتوان به که کناری گیرند

**

GÜZELLER, BU ÇEŞİT CİLVELENİP DURURLARSA ZAHİTLERİN İMANLARINA ZARAR VERİRLER.

115.

Güzeller, bu çeşit cilvelenip dururlarsa zahitlerin imanlarına zarar verirler.

O nergis, nerde açılırsa gül yüzlü güzeller, ona gözlerinde yer verirler.

Sevgilimiz semaa girdi mi melekler, Arş üstünden el çırparlar.

Ey selvi boylu genç, boyun, çevgân gibi bükülmeden bir top kapmaya bak!

** Sabah çağı, aynanı parlatırsa devlet güneşin doğar, yüz gösterir.

Âşıklar, başlarına buyruk değillerdir. Sen ne buyurursan onu yaparlar.

Göz bebeğim kanlara bulandı. Bu zulmü, nerde ederler?

Tufana ait rivayet edilegelen bu hikâyeler, gözüme bir katradan bile değersiz görünmede!

** Bayrama benzeyen cemalin nerde ki âşıklar, sana vefa göstererek canlarım kurban etsinler!

Gönül, dertten az ağla, az inle. Sır ehli olanlar, hicran potasında bile hoş bir zevk, hoş bir safa bulurlar.

Hâfız, gece yansı ah etmeden vazgeçme de gönül aynanı sabah gibi parlatsınlar.

Şâhedan ger dilberi zinsan kunend
Zâhidanrâ rahne der iman kunend

197

شاهدان گر دلبری زین سان کنند

زاهدان را رخنه در ایمان کنند

هر کجا آن شاخ نرگس بشکفد

گلرخانش دیده نرگسدان کنند

ای جوان سروقد گویی ببر

پیش از آن کز قامتت چوگان کنند

عاشقان را بر سر خود حکم نیست

هر چه فرمان تو باشد آن کنند

پیش چشمم کمتر است از قطره‌ای

این حکایت‌ها که از طوفان کنند

یار ما چون گیرد آغاز سماع

قدسیان بر عرش دست افشان کنند

مردم چشمم به خون آغشته شد

در کجا این ظلم بر انسان کنند

خوش برآ با غصه‌ای دل کاهل راز

عیش خوش در بوته هجران کنند

سر مکش حافظ ز آه نیم شب

تا چو صبحت آینه رخشان کنند

**

SOFİLER, HEP SARHOŞ OLDULAR, GEÇİP GİTTİLER; BU HALLERİ DE UNUTULDU, GİTTİ!

116.

Gönüle mahrem olan, sevgilinin haremine girip yerleşti. Bu işi başaramayan inkâra düştü, bu hali tasdik etmedi.

Gönlüm, perdeyi aştıysa ayıplama. Tanrı'ya şükürler olsun, zan perdesinde kalmadı ya.

Sofiler, hep sarhoş oldular, geçip gittiler; bu halleri de unutuldu, gitti! Her pazar başında söylenip duran yalnız bizim maceramız!

O billûr elden aldığımız lâl renkli şarabın her katrası tahassür göz yaşı oldu da inciler saçan gözde kaldı.

Gönlümden başka aşka düşüp ezelden ebede kadar âşık olan hiç kimseyi duymadım.

Bu dönen kubbede aşk sözünün sesinden daha hoş bir yadigâr kaldığını görmedim.

Nergis, gözüne özendi, fakat şiveni elde edemedi ki. Sadece hasta ve mahmur bir hale düşüp kaldı, işte o kadar!

* Bir hırkam vardı, yüzlerce ayıbımı örterdi.. hırka, şaraba ve çalgıya rehin oldu, elimde kalan yalnız bir zünnar!

* Çin sureti, senin güzelliğine öyle hayran oldu ki macerası her yerde kapılarda, duvarlarda kaldı; hâlâ söylenir, seyredilir!

Hâfız'ın gönlü, bir gün olur tekrar gelirim diye zülfünün seyrangâhına gitti ama orada tutuldu kaldı, geri gelmedi gitti!

Her ki şud mahrem-i dil der harem-i yâr bimand
Van ki in kâr nedânıst der inkâr bimand

178

هر که شد محرم دل در حرم يار بماند

وان که اين کار ندانست در انکار بماند

اگر از پرده برون شد دل من عيب مکن

شکر ايزد که نه در پرده پندار بماند

Hâfız Divânı Şirâzi 300

صوفیان واستدند از گرو می همه رخت

دلق ما بود که در خانه خمار بماند

محتسب شیخ شد و فسق خود از یاد ببرد

قصه ماست که در هر سر بازار بماند

هر می لعل کز آن دست بلورین ستدیم

آب حسرت شد و در چشم گهربار بماند

جز دل من کز ازل تا به ابد عاشق رفت

جاودان کس نشنیدیم که در کار بماند

گشت بیمار که چون چشم تو گردد نرگس

شیوه تو نشدش حاصل و بیمار بماند

از صدای سخن عشق ندیدم خوشتر

یادگاری که در این گنبد دوار بماند

داشتم دلقی و صد عیب مرا می‌پوشید

خرقه رهن می و مطرب شد و زنار بماند

بر جمال تو چنان صورت چین حیران شد

که حدیثش همه جا در در و دیوار بماند

به تماشاگه زلفش دل حافظ روزی

شد که بازآید و جاوید گرفتار بماند

**

HÂFIZ, SEVGİLİNİN MERHAMETİNDEN ÜMİT KESME..

117.

Müjde geldi: Gam günleri sürüp gitmeyecekmiş. Safa zamanı bakı olmadığı gibi gam günleri de baki değilmiş.

Ben, gerçi sevgilinin nazarında bir avuç toprak kadar hor hakir oldum ama rakip de böyle hürmetli kalmaz elbette.

Perdeci, herkesi kılıçtan geçirdikçe hiç kimse, dostun hariminde oturup kalamaz.

Mademki varlık sayfasına yazılan yazı kalmaz, bozulup gider... şu halde iyi ve kötü nakış ne şükre değer, ne şikâyete!

* Rivayet ettiler, Cemşit meclisinin nağmesi buymuş: Mademki Cemşit de baki değil, getir şarap kadehini!

Ey mum, pervanenin vuslatım ganimet bil ki bu alışveriş, sabah çağına kadar sürüp gitmez!

Zengin kişi, yoksulunun gönlünü ele al. Çünkü altın mahzeniyle gümüş hâzinesi ebedî kalmaz.

Bu zebercet kemere altınla yazdılar: Kerem ehlinin iyiliğinden başka her şey fâni!

Hâfız, sevgilinin merhametinden ümit kesme.. cefa nakşiyle sitem nişanesi ebedî değil ya!

Resid müjde ki eyyâm-ı ğam nehâhedmand
Çunan nemand-u çunin niz hem nehâhedmand

179

رسید مژده که ایام غم نخواهد ماند

چنان نماند چنین نیز هم نخواهد ماند

من ار چه در نظر یار خاکسار شدم

رقیب نیز چنین محترم نخواهد ماند

چو پرده دار به شمشیر می‌زند همه را

کسی مقیم حریم حرم نخواهد ماند

چه جای شکر و شکایت ز نقش نیک و بد است

چو بر صحیفه هستی رقم نخواهد ماند

سرود مجلس جمشید گفته‌اند این بود

که جام باده بیاور که جم نخواهد ماند

غنیمتی شمر ای شمع وصل پروانه

که این معامله تا صبحدم نخواهد ماند

توانگرا دل درویش خود به دست آور

که مخزن زر و گنج درم نخواهد ماند

بدین رواق زبرجد نوشته‌اند به زر

که جز نکویی اهل کرم نخواهد ماند

ز مهربانی جانان طمع مبر حافظ

که نقش جور و نشان ستم نخواهد ماند

**

BİZİM GÜZELLERE BAKIŞIMIZA BİHABERLER HAYRET EDİYORLAR.

118.

Bizim güzellere bakışımıza bihaberler hayret ediyorlar. Ben, göründüğüm gibiyim, artık ötesini onlar bilirler!

Akıllılar, varlık pergelinin noktasıdırlar ama aşk bilir ki onların da bu dairede başlan dönmüştür.

Taun, ahdimizi ağızları tatlı güzellere bağladı. Biz, umumiyetle kuluz, onlar sahiplerimiz !

Yüzünün cilvegâhı, yalnız benim gözüm değil. Ayla güneş de bu aynaya bakıyor.

Aşktan dem vurmak ve sevgiliden şikâyet etmek... ne olmayacak lâf! Bu çeşit yalancı âşıklar, aynlığa lâyıktırlar,

Muğpeçeler, düşüncemizi duyar, anlarlarsa bundan böyle yün hırkamızı rehin almazlar.

* Kör yarasa, gece vakti güneşin vuslatına eremez. Ona bakmaya muktedir olanlar bile bu aynaya hayran olmuşlardır.

Siyah gözlerin öğretirse öğretir; yoksa herkes gizlenmeye ve sarhoşluğa muktedir değildir.

Rüzgâr, kokunu, ruhların geçtiği, eğlendiği yere götürürse akılla can, varlık gevherini kudumuna saçar.

Zahit, Hâfız'ın rintliğini anlamazsa ne var ? Şeytan, Kur'an okuyanlardan kaçar elbette.

Der nazar-bâzi-i mâ bihaberan hayrânend
Men çûninem ki nemûdem diğer işân dânend

193

در نظربازی ما بی‌خبران حیرانند

من چنینم که نمودم دگر ایشان دانند

عاقلان نقطه پرگار وجودند ولی

عشق داند که در این دایره سرگردانند

جلوه گاه رخ او دیده من تنها نیست

ماه و خورشید همین آینه می‌گردانند

عهد ما با لب شیرین دهنان بست خدا

Hâfız Divânı Şirâzi 306

ما همه بنده و این قوم خداوندانند

مفلسانیم و هوای می و مطرب داریم

آه اگر خرقه پشمین به گرو نستانند

وصل خورشید به شبپره اعمی نرسد

که در آن آینه صاحب نظران حیرانند

لاف عشق و گله از یار زهی لاف دروغ

عشقبازان چنین مستحق هجرانند

مگرم چشم سیاه تو بیاموزد کار

ور نه مستوری و مستی همه کس نتوانند

گر به نزهتگه ارواح برد بوی تو باد

عقل و جان گوهر هستی به نثار افشانند

زاهد ار رندی حافظ نکند فهم چه شد

دیو بگریزد از آن قوم که قرآن خوانند

گر شوند آگه از اندیشه ما مغبچگان

بعد از این خرقه صوفی به گرو نستانند

**

O GÜL YANAĞA GAZEL OKUYAN YALNIZ BEN DEĞİLİM. SENİN HER YANDA BİNLERCE BÜLBÜLLERİN VAR!

119.

Senin sarhoş nergislerine padişahlar kuldur, köledir. Lâl dudaklarının sarhoşları, akıllılardır.

Senin sırrını, sabah yeli yaydı, benim aşkımı gözyaşı. Yoksa âşık da sır saklar, mâşuk da.

Buradan geçerken iki kat zülfünün altından bak da gör. Sağda, solda ne gamlılar, ne matemliler var.

Seher yeli gibi menekşeliğe bir uğra da bak. Zülfünün zulmünden nice kararsız yaslılar var.

Ey Tanrı'yı tanıyan, cennet bizim nasibimizdir; yürü, işine bak. Asıl kereme müstahak olanlar, günahkârlardır.

* O gül yanağa gazel okuyan yalnız ben değilim. Senin her yanda binlerce bülbüllerin var!

Meyhaneye git de çehreni kızıl bir hale getir. Zahitlerin ibadet yerine gitme, oradakilerin hepsi mürai, hepsi suçlu, hepsi kara yüzlü!

Ey kademi kutlu Hızır, elimi tut. Yoldaşların hepsi atlı, sade ben yaya yürüyorum.

Hâfız, o parlak zülüften halâs olmasın. Senin kemendine bağlananlar, her şeyden kurtulmuşlardır.

Gulâm-ı nerkis-i mest-i tu tâcdâranend
Harab-ı bade-i la'l-ı tu hüşyaranend

195

غلام نرگس مست تو تاجدارانند

خراب باده لعل تو هوشيارانند

تو را صبا و مرا آب دیده شد غماز

و گر نه عاشق و معشوق رازدارانند

ز زیر زلف دوتا چون گذر کنی بنگر

که از یمین و یسارت چه سوگوارانند

گذار کن چو صبا بر بنفشه زار و ببین

که از تطاول زلفت چه بی‌قرارانند

نصیب ماست بهشت ای خداشناس برو

که مستحق کرامت گناهکارانند

نه من بر آن گل عارض غزل سرایم و بس

که عندلیب تو از هر طرف هزارانند

تو دستگیر شو ای خضر پی خجسته که من

پیاده می‌روم و همرهان سوارانند

بیا به میکده و چهره ارغوانی کن

مرو به صومعه کان جا سیاه کارانند

خلاص حافظ از آن زلف تابدار مباد

که بستگان کمند تو رستگارانند

**

HER BAŞINI TRAŞ EDEN KALENDERLİĞİ BİLMEZ Kİ!

120.

Yüzünü parlatan, kendisine çekidüzen veren herkes, dilberlik nedir bilmez., her ayna yapan İskenderlikten anlamaz.

Külahını yana yıkıp sert oturan herkesin padişahlıktan, ululuktan haberi yoktur.

Yoksullar gibi karşılık umarak kulluk etme. Sevgili, esasen kula bakmayı, kulu görüp gözetmeyi bilir.

Vefa ve ahde sebatı öğrenirsen iyi olur. Yoksa Gevretmeyi herkes bilir.

Divane gönlümü, aldırdım gitti., bilmedim ki insan oğlu da peri şivesini bilirmiş!

O takvayı yakan rindin himmetine köleyim ki yoksul görünür de kimya ilmini bilir.

Burada kıldan ince binlerce nükte var: Her başını traş eden kalenderliği bilmez ki!

* Benin bir mücevherdir bence; ben de kuyumcuyum. Misli bulunmayan mücevherin kadrini kuyumcu bilir.

* Yüz bin güzelliğiyle güzeller padişahı olan dilber, insaf ve adaleti de bilse dünyaya hükmeder.

Hâfız'ın güzel şiirinden şiire kabiliyeti olan ve Farsça söz söylemeye muktedir bulunan anlar.

Ne her ki çihre berefruht dilberi dâned
Ne her ki âyine sâzed Sikenderi daned

177

نه هر که چهره برافروخت دلبری داند

نه هر که آینه سازد سکندری داند

نه هر که طرف کله کج نهاد و تند نشست

کلاه داری و آیین سروری داند

تو بندگی چو گدایان به شرط مزد مکن

که دوست خود روش بنده پروری داند

غلام همت آن رند عافیت سوزم

که در گداصفتی کیمیاگری داند

وفا و عهد نکو باشد ار بیاموزی

وگرنه هر که تو بینی ستمگری داند

Hâfız Divânı Şirâzi 312

بباختم دل دیوانه و ندانستم

که آدمی بچه‌ای شیوه پری داند

هزار نکته باریکتر ز مو این جاست

نه هر که سر بتراشد قلندری داند

مدار نقطه بینش ز خال توست مرا

که قدر گوهر یک دانه جوهری داند

به قد و چهره هر آن کس که شاه خوبان شد

جهان بگیرد اگر دادگستری داند

ز شعر دلکش حافظ کسی بود آگاه

که لطف طبع و سخن گفتن دری داند

**

ÂŞIKIN DERDİNE DEVA ETMEYİ KOLAY SANAN VAR MI, NERDE ÖYLE BİRİSİ?

121.

Yasemin kokulu güzeller, insana hemdem olurlarsa gam tozunu yatıştırır, insanı neşelendirirler. Peri yüzlüler, inada başlarlarsa gönülleri kararsız bir hale getirirler.

Cefa terkisini bağladılar mı gönülleri de bağlarlar., amber gibi saçlarını çözdüler mi canlan da saçarlar.

Gözümden akan lâl gibi kızıl kanları gördüler mi gülerler. Yüzümden de gizli sırlarımı okur, anlarlar.

Ömrümüzde bir an bizimle otursalar bile eğleşmezler, hemen kalkarlar. Kalktılar mı da gönlümüze iştiyak fidanını dikerler.

Halvetteki âşıkların göz yaşlarını anladılar mı bu hale bir tedbir bulurlar., Seher çağında uyanık âşıkların sevgilerini bildiler mi onlardan sevgi yüzünü çevirmezler.

Âşıkın derdine deva etmeyi kolay sanan var mı, nerde öyle birisi? Derman için tedbirlerde bulunanlar bile nihayet âciz kalırlar.

Mansur gibi dara çekilenleri yüceltirler. Hâfız'ı da bu dergâha davet ettiler mi ederler.

* İştiyak çekenler bu tapıya niyaz edince sevgililer naz ederler. Bu derde düşüp de derman kaydında olanlar, acze düşerler.

Semen-bünyan ğubâr-ı ğam çu binşinend binşânend
Peri-rünyan karar ez dil çu bistizend bistânend

Hâfız Divânı Şirâzi 314

سمن بویان غبار غم چو بنشینند بنشانند

پری رویان قرار از دل چو بستیزند بستانند

به فتراک جفا دل‌ها چو بربندند بربندند

ز زلف عنبرین جان‌ها چو بگشایند بفشانند

به عمری یک نفس با ما چو بنشینند برخیزند

نهال شوق در خاطر چو برخیزند بنشانند

سرشک گوشه گیران را چو دریابند در یابند

رخ مهر از سحرخیزان نگردانند اگر دانند

ز چشمم لعل رمانی چو می‌خندند می‌بارند

ز رویم راز پنهانی چو می‌بینند می‌خوانند

دوای درد عاشق را کسی کو سهل پندارد

ز فکر آنان که در تدبیر درمانند در مانند

چو منصور از مراد آنان که بردارند بر دارند

بدین درگاه حافظ را چو می‌خوانند می‌رانند

در این حضرت چو مشتاقان نیاز آرند ناز آرند

که با این درد اگر دربند درمانند درمانند

**

ŞARAP İÇMENE BAK! AĞYARDAN GİZLİ YÜZLERCE GÜNAH, RİYA İLE EDİLEN İBADETTEN YEĞDİR.

122.

Nazarlarıyle toprağı altın haline getirenler, acaba bir göz ucuyle bize de bakmazlar mi ki?

Derdimi, sahte doktorlara söylemektense gizlemem daha iyi. Belki gayp hâzinesinden tedavi ederler.

Sevgili, yüzünden nikabı kaldırmamakta, yüzünü kimseye göstermemekte., böyle olduğu halde neden herkes, kendi düşüncesine göre onu anlatıp durmada?

İyi akıbete nail olmak, ne rintlikledir, ne zahitlikle, işi Tanrı inayetine bırakmak daha iyi!

Marifet sahibi ol. Çünkü nazar ehli olanlar aşk pazarında ancak bildiklerle, marifet sahipleriyle alışverişte bulunurlar.

Şarap içmene bak! Ağyardan gizli yüzlerce günah, riya ile edilen ibadetten yeğdir.

Yusuf'un kokusunu duyduğum gömleği, korkuyorum, kıskanç kardeşleri yırtacak!

Şimdi perde örtülü... her çeşit olup gidiyor. Fakat perde kalkınca bilmem ne özür bulurlar, ne yaparlar, ne ederler?

Bu söze taş bile ağlasa şaşılmaz. Gönül sahipleri, gönül hikâyesini çok hoş bir eda ile anlatırlar.

* Meyhaneye uğra da oradakiler, vakitlerini sana dua etmeye sarf etsinler.

* Beni çağıracaksan hasetçilere duyurmadan çağır. Çünkü hakiki ihsan sahipleri, pek çok gizli hayırlarda bulunurlar ve bunu ancak Tanrı için yaparlar!

Hâfız, vuslatın sürüp gitmesi müyesser olmuyor. Padişahlar, yoksulların haline pek az aldırış ediyorlar!

Anan ki hâk râ be nazar kimya kunend
Aya buved ki güşe-i çeşmi bemâ kuneud

196

آنان که خاک را به نظر کیمیا کنند

آیا بود که گوشه چشمی به ما کنند

دردم نهفته به ز طبیبان مدعی

باشد که از خزانه غیبم دوا کنند

معشوق چون نقاب ز رخ در نمی‌کشد

هر کس حکایتی به تصور چرا کنند

چون حسن عاقبت نه به رندی و زاهدیست

آن به که کار خود به عنایت رها کنند

بی معرفت مباش که در من یزید عشق

اهل نظر معامله با آشنا کنند

حالی درون پرده بسی فتنه می‌رود

تا آن زمان که پرده برافتد چه‌ها کنند

گر سنگ از این حدیث بنالد عجب مدار

Hâfız Divânı Şirâzi 318

صاحب دلان حکایت دل خوش ادا کنند

می خور که صد گناه ز اغیار در حجاب

بهتر ز طاعتی که به روی و ریا کنند

پیراهنی که آید از او بوی یوسفم

ترسم برادران غیورش قبا کنند

بگذر به کوی میکده تا زمره حضور

اوقات خود ز بهر تو صرف دعا کنند

پنهان ز حاسدان به خودم خوان که منعمان

خیر نهان برای رضای خدا کنند

حافظ دوام وصل میسر نمی‌شود

شاهان کم التفات به حال گدا کنند

**

BANA SEVGİLİNİN ZAT CİLVESİ, O AYNADA GÖRÜNDÜ.

123.

Dün gece seher çağı, beni gamdan kurtardılar. O, gece karanlığında bana abıhayat sundular.

Zat ziyasının parıltısıyle kendimden geçtim, bana Sıfât tecellisinden şarap verdiler.

Ne mübarek seherdi o seher... ne kutlu bir geceydi o Kadir gecesi. O gece bana bu yepyeni beratı ihsan ettiler.

Bundan böyle yüzümü sevgilinin güzelliği aynasından ayırmam. Çünkü bana sevgilinin Zat cilvesi, o aynada göründü.

Muradım olduysa, gönlüm neşelendiyse şaşılacak ne var? Ben zaten bunlara müstahaktım; bunları bana zekât olarak verdiler.

O cevre, cefaya sabır ve sebat etme kabiliyetini verdikleri gün hatif, bana bu devletin de müjdesini vermişti,

* Sözlerimden damlayan bütün bu ballar, şekerler yok mu? Sabrıma karşılık olarak verdikleri kamış kalemindendir hep.

Zamanenin gam bağlarından beni kurtardılar ya., bu kurtuluş, Hâfız'ın himmetiyle ve seher çağlarında uyanık bulunanların nefeslerinin feyziyledir.

Düş vakt-i seher ez ğussa necâtem dâdend
Vanderan zulmet-i şeb Âb-ı Hayâtem dâdend

Hâfız Divânı Şirâzi 320

دوش وقت سحر از غصه نجاتم دادند

واندر آن ظلمت شب آب حیاتم دادند

بیخود از شعشعه پرتو ذاتم کردند

باده از جام تجلی صفاتم دادند

چه مبارک سحری بود و چه فرخنده شبی

آن شب قدر که این تازه براتم دادند

بعد از این روی من و آینه وصف جمال

که در آن جا خبر از جلوه ذاتم دادند

من اگر کامروا گشتم و خوشدل چه عجب

مستحق بودم و اینها به زکاتم دادند

هاتف آن روز به من مژده این دولت داد

که بدان جور و جفا صبر و ثباتم دادند

این همه شهد و شکر کز سخنم می‌ریزد

اجر صبریست کز آن شاخ نباتم دادند

همت حافظ و انفاس سحرخیزان بود

که ز بند غم ایام نجاتم دادند

**

SABAH ŞARABI İÇEN RİNTLERİN GÖNÜLLERİNDEKİ SAFLIK YÜZÜNDEN DUA ANAHTARIYLA NİCE KAPALI KAPILAR AÇILIR.

124.

Gönül, acaba meyhane kapılarını yine açarlar, bizim bağlı işlerimizdeki düğümü yine çözerler mi ki?

Kendini beğenmiş zahidin hatırı için kapadılar, fakat gönlünü sağlam tut. Elbette Allah için açarlar.

Sabah şarabı içen rintlerin gönüllerindeki saflık yüzünden dua anahtarıyla nice kapalı kapılar açılır.

Üzüm kızının baş sağlığı mektubunu yazın da bütün sarhoşlar, kirpiklerinden kanlar saçsınlar!

Sâf şarap öldü, çengin saçlarını kesin de bütün muğpeçeler, iki kat zülüflerini açsınlar, feryad u figana koyulsunlar!

Meyhane kapısını bağladılar, riya evini açacaklar. Hoş görme bunu Yarabbi!

Hâfız, şu yün hırkam yok mu... yarın görürsün, altından ne kötü bir zünnar çıkaracaklar!

Bâşed ey dil ki der-i meykedehâ biguşâyend
Kirih ez kâr-ı furü-beste-i mâ biguşâyend

202

بود آیا که در میکده‌ها بگشایند

گره از کار فروبسته ما بگشایند

اگر از بهر دل زاهد خودبین بستند

دل قوی دار که از بهر خدا بگشایند

به صفای دل رندان صبوحی زدگان

بس در بسته به مفتاح دعا بگشایند

نامه تعزیت دختر رز بنویسید

تا همه مغبچگان زلف دوتا بگشایند

گیسوی چنگ ببرید به مرگ می ناب

تا حریفان همه خون از مژه‌ها بگشایند

در میخانه ببستند خدایا مپسند

که در خانه تزویر و ریا بگشایند

حافظ این خرقه که داری تو ببینی فردا

که چه زنار ز زیرش به دغا بگشایند

**

AŞK EŞİĞİ YÜCEDİR. HÂFIZ BİR HİMMET ET. ÂŞIKLAR HİMMETSİZ KİŞİLERİ HUZURLARINA KABUL ETMEZLER.

125.

Halis ve berrak şarapla güzel sâki, yolun öyle iki tuzağı ki cihandaki akıllı, fikirli adamların hiç birisi, bunların kemendinden kurtulamaz.

Ben gerçi âşıkım, rindim, sarhoşum, günahkârım... fakat binlerce şükrolsun, Allah için şehirdeki dostlar günahsız ya!

Meyhaneye edebe riayet etmeden ayak basma. Çünkü meyhane kapısının sâlikleri, padişah mahremleridir.

Cefa etmek, dervişlik ve sâliklik işi değil. Şarap sun, bu yolcular, yol ehli değiller!

Aşk yoksullarını hor görme. Bu kavim, kemersiz padişah, taçsız husrevlerdir!

Aklını başına al. İstiğna rüzgârı esti mi binlerce ibadet harmanını yarım arpaya bile almazlar!

* Kullar kaçarlar, köleler başından çekilirlerse güzellik saltanatı sınar, bozulur.

* Tortulu şarap içen ve bir renkte olan erlerin himmetine kulum... yeşil giyinen, fakat kalbleri kara olan taifenin değil!

Aşk eşiği yücedir. Hâfız bir himmet et. Aşıklar himmetsiz kişileri huzurlarına kabul etmezler.

Şerâb-ı bî ğaş-u sâkî-i hoş du dâm-ı rehend
Ki ziyrekan-ı cihan ez kemend-i şan nerehend

201

شراب بی‌غش و ساقی خوش دو دام رهند

که زیرکان جهان از کمندشان نرهند

من ار چه عاشقم و رند و مست و نامه سیاه

هزار شکر که یاران شهر بی‌گنهند

جفا نه پیشه درویشیست و راهروی

بیار باده که این سالکان نه مرد رهند

مبین حقیر گدایان عشق را کاین قوم

شهان بی کمر و خسروان بی کلهند

به هوش باش که هنگام باد استغنا

هزار خرمن طاعت به نیم جو ننهند

مکن که کوکبه دلبری شکسته شود

چو بندگان بگریزند و چاکران بجهند

Hâfız Divânı Şirâzi 326

غلام همت دردی کشان یک رنگم

نه آن گروه که ازرق لباس و دل سیهند

قدم منه به خرابات جز به شرط ادب

که سالکان درش محرمان پادشهند

جناب عشق بلند است همتی حافظ

که عاشقان ره بی‌همتان به خود ندهند

**

PÎR-İ MUGÂNIN MÜRİDİYİM, İNCİNME EY ŞEYH!

126.

Bilmem ki uğradığımız sarhoşluk, ne çeşit sarhoşluktu, sâki kimdi, bu şarabı nereden getirdi?

Sen de şarabı al, sahra yolunu tut; bülbül ne güzel çilemekte, şakımakta,

** Bu makam bilen çalgıcı, hangi perdeden çalmakta, hangi makamdan söylemekte? Âşinâ bir söz söyledi, bildiğimiz bir şeyi hatırlattı !

Gülle nesrinin gelişi hayırlı, mutlu olsun... menekşe hoş geldi, yasemin safalar getirdi.

Gönül, gonca gibi halledilmedik işlerden şikâyetlenme; bak, sabah rüzgârı, düğümleri çözen bir nefha yolladı.

* Sabah yelinin ne de güzel, ne de hoş hüneri var; sanki Süleyman'ın Hüthüdü... sanki Seba gülşeninden neşe müjdesi getirdi.

Yüreğimizin zayıflığına ilâç, sâkinin göz ucuyle bir işaretidir. Başını kaldır, bak, doktor geldi, ilâç getirdi.

Pîr-i Mugânın müridiyim, incinme ey şeyh! Neden mi diyeceksin? Çünkü sen vadettin, o yerine getirdi; ondan!

O asker Türkün aç gözlülüğüne kurban olayım... bir tek hırkadan başka bir şeyciğim yok, bana bile hücum etti!

** Felek, şimdi Hâfız'a isteyerek, dileyerek kul olur. Çünkü kapınıza kaçıp, tapınıza sığındı!

Çi mestiyest nedanem ki ru bema averd
Ki bûd sâki-yu in bade ezkucâ âverd

145

چه مستیست ندانم که رو به ما آورد

که بود ساقی و این باده از کجا آورد

Hâfız Divânı Şirâzi 328

تو نیز باده به چنگ آر و راه صحرا گیر

که مرغ نغمه سرا ساز خوش نوا آورد

دلا چو غنچه شکایت ز کار بسته مکن

که باد صبح نسیم گره گشا آورد

رسیدن گل و نسرین به خیر و خوبی باد

بنفشه شاد و کش آمد سمن صفا آورد

صبا به خوش خبری هدهد سلیمان است

که مژده طرب از گلشن سبا آورد

علاج ضعف دل ما کرشمه ساقیست

برآر سر که طبیب آمد و دوا آورد

مرید پیر مغانم ز من مرنج ای شیخ

چرا که وعده تو کردی و او به جا آورد

به تنگ چشمی آن ترک لشکری نازم

که حمله بر من درویش یک قبا آورد

فلک غلامی حافظ کنون به طوع کند

که التجا به در دولت شما آورد

**

DÜN GECE MELEKLERİ GÖRDÜM, MEYHANE KAPISINI ÇALDILAR; ÂDEM'İN BALÇIĞINI YOĞURDULAR, O BALÇIKTAN ŞARAP KADEHİ YAPTILAR.

127.

Dün gece melekleri gördüm, meyhane kapısını çaldılar; Âdem'in balçığını yoğurdular, o balçıktan şarap kadehi yaptılar.

Ben şu toprak yeryüzünde oturduğum halde gizlilik hareminde, Melekût âleminin tertemiz sahasında oturanlar, benimle hemdem oldular, sarhoşçasına şarap içtiler.

Gök bile emanet yükünü çekemedi de bu işi görmek için kura çektiler; bu divaneye isabet etti!

Yetmiş iki milletin hepsini de mazur gör. Çünkü hakikati görmedikleri için masal kapısını çaldılar!

Şükrolsun, aramız düzeldi, barıştık. Sofiler, buna şükür olarak raksede ede şarap içmeye koyuldular.

Şulesine mumun bile güldüğü ateşe ateş demezler. Ateş, pervaneyi yakıp kül eden ateşe derler.

Sözün saçı, kalemle taranmaya başlandığı gündenberi hiç kimse Hâfız gibi düşünce yüzünden örtüyü açmadı; hiç bir şair onun gibi şiir söyleyemedi

Düş didem ki melâik der-i meyhane zedend
Gil-i adem bisirişted-u be peymâne zedend

184

دوش دیدم که ملایک در میخانه زدند

گل آدم بسرشتند و به پیمانه زدند

ساکنان حرم ستر و عفاف ملکوت

با من راه نشین باده مستانه زدند

آسمان بار امانت نتوانست کشید

قرعه کار به نام من دیوانه زدند

جنگ هفتاد و دو ملت همه را عذر بنه

چون ندیدند حقیقت ره افسانه زدند

شکر ایزد که میان من و او صلح افتاد

صوفیان رقص کنان ساغر شکرانه زدند

آتش آن نیست که از شعله او خندد شمع

آتش آن است که در خرمن پروانه زدند

کس چو حافظ نگشاد از رخ اندیشه نقاب

تا سر زلف سخن را به قلم شانه زدند

**

CANIMI, DUDAĞINA FEDA ETTİĞİM VAKİT, ZÜLÂLİNDEN DAMAĞIMIZA BİR KATRECİK DÜŞER DİYE ÜMİTLENMİŞTİM.

128.

Durağımıza yolun uğrarsa, bize iltifat eder de gelirsen kutluluk burcunun hüması tuzağımıza düştü demektir.

** Yüzünün aksi kadehimize düşerse neş'eden habbeler gibi külâhımı göklere atarım.

Murat ayının ufuktan doğduğu gece, olur ya, belki ışığı bizim damımıza da düşer.

Padişahlara bile, bu kapının toprağını öpmeye izin yok. Biz, nereden varıp selâm verebileceğiz, kudretimiz mi var?

Canımı, dudağına feda ettiğim vakit, zülâlinden damağımıza bir katrecik düşer diye ümitlenmiştim.

Ümitsizlenip bu kapıdan gitme. Bir fal aç bakalım, belki devlet kurası adımıza düşer, olur ya!

Zülfünün hayali dedi ki: Canı vesile etme. O av, bizim tuzağımıza çok düşer!

Hâfız, senin civarındaki topraktan bahsetti mi can gülşeninin rüzgân dimağımıza kadar gelir, erişir!

Humâ-yı burc-ı se'âdet be dâm-ı mâ ufted
Eğer tura ğüzeri ber mekâm-ı mâ ufted

114

همای اوج سعادت به دام ما افتد

اگر تو را گذری بر مقام ما افتد

حباب وار براندازم از نشاط کلاه
اگر ز روی تو عکسی به جام ما افتد

شبی که ماه مراد از افق شود طالع
بود که پرتو نوری به بام ما افتد

به بارگاه تو چون باد را نباشد بار
کی اتفاق مجال سلام ما افتد

چو جان فدای لبش شد خیال می‌بستم
که قطره‌ای ز زلالش به کام ما افتد

خیال زلف تو گفتا که جان وسیله مساز
کز این شکار فراوان به دام ما افتد

به ناامیدی از این در مرو بزن فالی

بود که قرعه دولت به نام ما افتد

ز خاک کوی تو هر گه که دم زند حافظ

نسیم گلشن جان در مشام ما افتد

**

BENİM SALINA SALINA GEZİP YÜRÜYEN SELVİ BOYLUM, NİÇİN ÇAYIRLIĞA, ÇİMENLİĞE GELMEZ?

129.

Benim salına salına gezip yürüyen selvi boylum, niçin çayırlığa, çimenliğe gelmez?

Neden gülle hemdem olmaz, yasemini hatırlamaz, anmaz?

* Dün turrelerinden şikâyet ettim, açıklandım da dedi ki: Bu, kara kul, bana kulak vermiyor ki!

Abes yere gezip tozan gönlüm, onun zülfündeki büklümlere gitti gideli o uzun yolculuğundan geri dönmeye hiç niyet etmiyor, vatanına dönmeye hiç niyeti yok!

Keman kaşlarına karşı ne oyunlar, ne şuhluklar yapıyorum. Fakat kulağı burulmuş bir kere... bana kulak bile verdiği yok!

Eteğinde bunca güzel kokular olduğu halde şaşıyorum, sana uğrayıp geçen seher yeli, neden toprağı Huten miski haline getirmiyor?

Menekşelerin zülfü, rüzgârların tesiriyle kıvrım kıvrım olur, menekşeler açılır, bahar gelirken ne yazık... gönlüm, o ahdinden dönen sevgiliyi anmıyor bile!

* Gönül, onun yüzünü görürüm ümidiyle cana hemdem olmamakta... can, onun civarına varırım diye tene hizmet etmemekte.

Gümüş baldırlı sâkim, hep tortulu şarap verse de, şarap kadehi gibi bütün vücudunu ağız haline getirmeyen, o tortulu şarabı istemeyen kim var?

Öğüt kabul etmeyen Hâfız, senin gamzenin şehidi oldu. Söz dinlemeyen, kılıcı hak eder.

* Yüzsuyumu hor görme... bulutun feyzi, benim göz yaşlarım olmadıkça Aden incisini meydana getiremez.

Serv-ı çemân-i men çirâ meyl-i çemen nemikuned
Hemdem-i gul nemişeved yâd-ı semen nemikuned

192

سرو چمان من چرا میل چمن نمی‌کند

همدم گل نمی‌شود یاد سمن نمی‌کند

Hâfız Divânı Şirâzi 336

دی گله‌ای ز طره‌اش کردم و از سر فسوس

گفت که این سیاه کج گوش به من نمی‌کند

تا دل هرزه گرد من رفت به چین زلف او

زان سفر دراز خود عزم وطن نمی‌کند

پیش کمان ابرویش لابه همی‌کنم ولی

گوش کشیده است از آن گوش به من نمی‌کند

با همه عطف دامنت آیدم از صبا عجب

کز گذر تو خاک را مشک ختن نمی‌کند

چون ز نسیم می‌شود زلف بنفشه پرشکن

وه که دلم چه یاد از آن عهدشکن نمی‌کند

دل به امید روی او همدم جان نمی‌شود

جان به هوای کوی او خدمت تن نمی‌کند

ساقی سیم ساق من گر همه درد می‌دهد

کیست که تن چو جام می جمله دهن نمی‌کند

دستخوش جفا مکن آب رخم که فیض ابر

بی مدد سرشک من در عدن نمی‌کند

کشته غمزه تو شد حافظ ناشنیده پند

تیغ سزاست هر که را درد سخن نمی‌کند

**

EY MEYHANE YOKSULLARI, TANRI SİZİN DOSTUNUZDUR, YAVERİNİZDİR. NİMETE, İHSANA ERİŞMEK EMELİYLE BİRKAÇ HAYVANA ALDIRIŞ ETMEYİN!

130.

Hayli zamandır hasbıhalini yazmadın, bir mektup göndermedin; nerde bir mahrem ki sana birkaç haber göndereyim.

Biz, o yüce tapıya erişemeyiz. Meğer ki siz lütfedesiniz de bu tarafa birkaç adım atasınız.

Şarap, küpten çıkıp testiye girdi, meclise geldi; gül de nikabını kaldırdı, işreti fırsat bil, birkaç kadeh çek!

Gülbeşeker gönlümüzün ilâcı değil. Bir itabı, birkaç öpücüğe mezcet de sun bize!

Zahit, rintlerin sokağından selâmetle geç git... kötülükle adı çıkmış birkaç kişinin sohbeti seni de harap etmesin.

Şarabın bütün ayıplarını söyledin, hünerini de söyle. Birkaç bir şey bilmezin hatırı için hikmeti inkâr etme!

Ey meyhane yoksulları, Tanrı sizin dostunuzdur, yaverinizdir. Nimete, ihsana erişmek emeliyle birkaç hayvana aldırış etmeyin!

Meyhane Pîri, tortulu şarap içen müridine ne de güzel dedi: Bir alay ham kişiye yanmış gönlün ahvalini söyleme!

Hâfız, senin güneş yüzünün yalımından yandı. Ey maksadına erişmiş, muradına nail olmuş sevgili, lütfet de muradına eremeyen birkaç zavallıya da bir bak!

Hasb-ı hâli nenuvişti vu şud eyyâmi çend
Mahremi kü ki lurustem be tu peyğâmi çend

182

حسب حالی ننوشتی و شد ایامی چند

محرمی کو که فرستم به تو پیغامی چند

ما بدان مقصد عالی نتوانیم رسید

هم مگر پیش نهد لطف شما گامی چند

چون می از خم به سبو رفت و گل افکند نقاب

فرصت عیش نگه دار و بزن جامی چند

قند آمیخته با گل نه علاج دل ماست

بوسه‌ای چند برآمیز به دشنامی چند

زاهد از کوچه رندان به سلامت بگذر

تا خرابت نکند صحبت بدنامی چند

عیب می جمله چو گفتی هنرش نیز بگو

نفی حکمت مکن از بهر دل عامی چند

ای گدایان خرابات خدا یار شماست

چشم انعام مدارید ز انعامی چند

پیر میخانه چه خوش گفت به دردی کش خویش

که مگو حال دل سوخته با خامی چند

حافظ از شوق رخ مهر فروغ تو بسوخت

کامگارا نظری کن سوی ناکامی چند

**

HÂFIZ, GÖZÜNÜN KANLI YAŞLARINI GÖSTER. ÇÜNKÜ BU KAYNAKTAN YİNE EVVELKİ SU AKIP DURMADA;

131.

Sır mahzeninin incisi, nasılsa öyle... Sevgi hokkası, yine o mühürle mühürlenmiş, yine o nişanla durup durmakta.

Âşıklar, emanete hiyanet etmezler. Hulâsa inciler saçar göz, yine eskisi gibi.

Sabah yelinden sor. Her gece sabaha kadar canımızın munisi, evvelce olduğu gibi yine zülfünün kokusu.

Güneş, yine taşı lâl ve yakut yapmakta... fakat lâl'i yakutu isteyen yok;

Göz ucıyle öldürdüğün âşıkı ziyarete gel. Çünkü biçare gönül, aynen yine öylece seni gözlemekte;

Yüreğimizin kanını döküyor ve bunu gizliyorsun. Fakat evvelce olduğu gibi yine o kan lâl dudaklarında ayan.

Siyah zülfün artık yol urmaz dedim ama yıllar geçti, hâlâ eski huyunda.

Hâfız, gözünün kanlı yaşlarını göster. Çünkü bu kaynaktan yine evvelki su akıp durmada;

Gevher-i mahzen-i esrar hemanest ki bud
Hokka-i mihr bedan muhr-u nişânest ki bud

213

گوهر مخزن اسرار همان است که بود

حقه مهر بدان مهر و نشان است که بود

عاشقان زمره ارباب امانت باشند

لاجرم چشم گهربار همان است که بود

از صبا پرس که ما را همه شب تا دم صبح

بوی زلف تو همان مونس جان است که بود

طالب لعل و گهر نیست وگرنه خورشید

<u>**Hâfız Divânı Şirâzi 342**</u>

همچنان در عمل معدن و کان است که بود

کشته غمزه خود را به زیارت دریاب

زان که بیچاره همان دل‌نگران است که بود

رنگ خون دل ما را که نهان می‌داری

همچنان در لب لعل تو عیان است که بود

زلف هندوی تو گفتم که دگر ره نزند

سال‌ها رفت و بدان سیرت و سان است که بود

حافظا بازنما قصه خونابه چشم

که بر این چشمه همان آب روان است که بود

**

TANRI'NIN HÂFIZ'A VERDİĞİ SAADET HÂZİNELERİNİN HEPSİ, GECELERİ DUA ETMENİN, SEHERLERİ VİRT OKUMANIN BEREKETİNDEN!

132.

Evimizi peri yurdu haline getiren sevgili, baştan ayağa kadar peri gibi ayıpsızdı, kusursuzdu.

Gönül, onu elde ederim ümidiyle bu şehirde yerleşmeyi kurmuştu. Zavallı bilmedi ki sevgilisi gidecek;

Benim akıllı, benim ay yüzlü sevgilim, yol, edep bilirdi, nazar ehlinin erkânına vâkıftı.

Onu, benim elimden merhametsiz, şefkatsiz talih aldı., evet., ne çarem var? Kamer devrinin bir devletiydi, ancak bu kadar sürer;

Hoş gör, mazur tut ey gönül! Sen bir yoksulsun, onunsa güzellik ülkesinde taçlara layık bir başı vardı!

Yalnız benim gönlümdeki sırrı faş etmedi ki, felek, felek olalı âdeti, perde yırtmak, sır faş etmek!

Güzel geçen günler, sevgiliyle geçen günlermiş. Ondan ötesi hep abes, hep beyhude!

Irmak kıyısı, gül, yeşillik, yaban gülü., hepsi hoştu ama yazıklar olsun, o geçer akçe yolcuymuş, gelip geçti!

Bülbül, seher vakti gül, sabah rüzgârıyla cilveleşmekteydi, sen hasetinden kendini öldür!

Tanrı'nın Hâfız'a verdiği saadet hâzinelerinin hepsi, geceleri dua etmenin, seherleri virt okumanın bereketinden!

An yâr kez o hâne-i mâ cây-i peri bûd
Ser tâ kademeş çun peri ez ayb beri bûd

216

آن یار کز او خانه ما جای پری بود

سر تا قدمش چون پری از عیب بری بود

دل گفت فروکش کنم این شهر به بویش

بیچاره ندانست که یارش سفری بود

تنها نه ز راز دل من پرده برافتاد

تا بود فلک شیوه او پرده دری بود

منظور خردمند من آن ماه که او را

با حسن ادب شیوه صاحب نظری بود

از چنگ منش اختر بدمهر به دربرد

آری چه کنم دولت دور قمری بود

عذری بنه ای دل که تو درویشی و او را

در مملکت حسن سر تاجوری بود

اوقات خوش آن بود که با دوست به سر رفت

باقی همه بی‌حاصلی و بی‌خبری بود

خوش بود لب آب و گل و سبزه و نسرین

افسوس که آن گنج روان رهگذری بود

خود را بکش ای بلبل از این رشک که گل را

با باد صبا وقت سحر جلوه گری بود

هر گنج سعادت که خدا داد به حافظ

از یمن دعای شب و ورد سحری بود

**

HARFE, SESE SIĞMAYAN, SÖZLE, SESLE ANLATILAMAYAN AŞK, DEF VE NEY FERYADIYLE COŞMUŞ, FERYAT EDİYORDU.

133.

Yarabbi seher çağı meyhane mahallesinde ne kargaşalık vardı acaba? Dilber ve sâki gelmiş, mum meşale yanmış, hepsi birbirine girmişti!

Harfe, sese sığmayan, sözle, sesle anlatılamayan aşk, def ve ney feryadıyle coşmuş, feryat ediyordu.

O divanelik meclisinde geçen bahisler medreseden de hariçti, medresedeki mesele ve kıyl u kaalden de!

Gönül, sâkinin naz ve işvesine razıydı, şükrediyordu; fakat talihsizliğimden biraz şikâyetim vardı.

Şöyle bir mukayesede bulundum, o sihirbaz sarhoş gözün sürüsünde Samiri gibi binlerce sihirbaz vardı.

Dedim ki: Beni dudağına havale et, bir öpücük versin. Güldü de dedi ki: Benimle nerden böyle bir muamelen var?

Talihim kutlu ve yaver. Dün gece ayla sevgilinin yüzü, karşı karşıyaydı.

Sevgilinin ağzı, Hâfız'ın derdine derman ama feryat, feryat... mürüvvet zamanında ne kadar da daralıyor!

Be kuy-ı meykede yâ Rab seher çi meşgale bud
Ki cüş-ı şâhed-u sâkiy-yu şem-u meşale bud

215

به کوی میکده یا رب سحر چه مشغله بود

که جوش شاهد و ساقی و شمع و مشعله بود

حدیث عشق که از حرف و صوت مستغنیست

به ناله دف و نی در خروش و ولوله بود

مباحثی که در آن مجلس جنون می‌رفت

ورای مدرسه و قال و قیل مسله بود

دل از کرشمه ساقی به شکر بود ولی

ز نامساعدی بختش اندکی گله بود

قیاس کردم و آن چشم جادوانه مست

هزار ساحر چون سامریش در گله بود

بگفتمش به لبم بوسه‌ای حوالت کن

به خنده گفت کی ات با من این معامله بود

ز اخترم نظری سعد در ره است که دوش

میان ماه و رخ یار من مقابله بود

دهان یار که درمان درد حافظ داشت

فغان که وقت مروت چه تنگ حوصله بود

**

TARİKAT DURAKLARINDAN NEREYİ SEYRETTİYSEK GÖRDÜK Kİ ÂŞIKLIKLA ZAHİTLİK, BİRBİRİNDEN AYRILMIŞ, BİR ARADA OLMUYOR.

134.

Dün seher çağında tesadüfen bir iki kadeh şarap içmiştim. Sâkinin dudağının iştiyakı da şarabıma neşe vermişti.

Sarhoşlukla bir kere daha gençlik çağı güzeline dönmek, onunla bağdaşmak istedim. Fakat artık aramıza talâk düşmüştü, ayrılmıştık bir kere!

Tarikat duraklarından nereyi seyrettiysek gördük ki âşıklıkla zahitlik, birbirinden ayrılmış, bir arada olmuyor.

Sâki, bana durmadan şarap sun ki bu yola âşıkça gelmeyenler nifaka düşmüşler.

O sarhoş gözün elinden bir bucağa sığmamayı düşünüyordum, fakat yay gibi kaşlarından takatim taak olmuş; sabrım, kararım elde değil!

Tabirci, dün gece sabah vaktinin tatlı uykusunda bir rüya gördüm, güneş evime gelmiş; bir tabir et, bir müjde ver!

Hâfız, bu perişan şiiri yazarken fikir kuşu, iştiyak tuzağına düşmüştü;

Yek du camem diy sehergeh ittifak uftadebud
Vez leb-i sâki şerâbem der mezâk uftâdebud

غزل 212

یک دو جامم دی سحرگه اتفاق افتاده بود

و از لب ساقی شرابم در مذاق افتاده بود

از سر مستی دگر با شاهد عهد شباب

رجعتی می‌خواستم لیکن طلاق افتاده بود

در مقامات طریقت هر کجا کردیم سیر

عافیت را با نظربازی فراق افتاده بود

ساقیا جام دمادم ده که در سیر طریق

Hâfız Divânı Şirâzi 350

هر که عاشق وش نیامد در نفاق افتاده بود

ای معبر مژده‌ای فرما که دوشم آفتاب

در شکرخواب صبوحی هم وثاق افتاده بود

نقش می‌بستم که گیرم گوشه‌ای زان چشم مست

طاقت و صبر از خم ابروش طاق افتاده بود

گر نکردی نصرت دین شاه یحیی از کرم

کار ملک و دین ز نظم و اتساق افتاده بود

حافظ آن ساعت که این نظم پریشان می‌نوشت

طایر فکرش به دام اشتیاق افتاده بود

**

SEVGİLİYİ DÜNYAYA BİLE DEĞİŞME. YUSUFU KALP AKÇEYE SATAN PEK O KADAR KÂR ETMEDİ.

135.

Dün gece yanakları yalımlı, parıldar bir halde gelmekteydi; bilmem yine nerede, hangi gamlı âşıkın gönlünü yakmıştı?

Âşık öldürme, şehri birbirine katma âdeti, bir elbise ki tam boyuna göre biçilmiş!

Âşıkların canlarını yüzündeki çöreotuna benzer benler sanıyor; sanki yüzünün ateşini bu iş için yakmış;

Zülfünün küfrü, din yolunu. kesmekte., o taş yüreklinin yüzü, bir meşale ki ardım da yakmada, yandırmada.

Bana, seni ağlatıp inleterek öldürürüm dedi ama gördüm ki gizlice bu gönlü yanık âşıka bakmakta.

Gönül, avucuna bir hayli kan toplamıştı. Fakat göz, bu kanlan döküp gitti. Allah Allah.. kim toplamıştı, kim telef etti?

Sevgiliyi dünyaya bile değişme. Yusufu kalp akçeye satan pek o kadar kâr etmedi.

Sevgili, ne hoş dedi, ne hoş: Git Hâfız, hırkanı ateşlere yak! Yarabbi, bu kalb ahvalinden anlayışı kimden öğrendi ki?

Düş miâmed-u ruhsâre berefrühte bud
Tâ kucâ bâz dil-i ğamzedeı sühtebud

Hâfız Divânı Şirâzi 352

دوش می‌آمد و رخساره برافروخته بود

تا کجا باز دل غمزده‌ای سوخته بود

رسم عاشق کشی و شیوه شهرآشوبی

جامه‌ای بود که بر قامت او دوخته بود

جان عشاق سپند رخ خود می‌دانست

و آتش چهره بدین کار برافروخته بود

گر چه می‌گفت که زارت بکشم می‌دیدم

که نهانش نظری با من دلسوخته بود

کفر زلفش ره دین می‌زد و آن سنگین دل

در پی اش مشعلی از چهره برافروخته بود

دل بسی خون به کف آورد ولی دیده بریخت

الله الله که تلف کرد و که اندوخته بود

یار مفروش به دنیا که بسی سود نکرد

آن که یوسف به زر ناسره بفروخته بود

گفت و خوش گفت برو خرقه بسوزان حافظ

یا رب این قلب شناسی ز که آموخته بود

**

MÜSLÜMANLAR, BİR VAKİT BENİM DE BİR GÖNLÜM VARDI, BİR MÜŞKÜLÜM OLDU MU ONA SÖYLERDİM.

136.

Müslümanlar, bir vakit benim de bir gönlüm vardı, bir müşkülüm oldu mu ona söylerdim.

Derttten, bir girdaba düştüm mü tedbiriyle bir kıyıya varırım diye umardım.

Benimle dert ortağıydı, iş bilir bir dosttu. Gönül ehli olanların hepsi, ona dayanırlar, ona güvenirlerdi!

Sevgilinin civarında beni bırakıp kayboldu gitti. Yarabbi, orası ne etek tutan durakmış ki!

Hüner, mahrumiyet aybıyle beraberdir, fakat benden daha mahrum bir yoksul da olur mu?

Bu perişan cana merhamet et., vaktiyle o da iş bilirdi, o da kâmildi! Aşk, bana söz söylemeyi öğrettiği andan beri sözlerim, her meclisin nüktesi oldu.

Artık Hâfız nüktecidir deme., çünkü gördük biz, o sağlam bir cahil!

Muselmânan mera vakti dili bud
Ki bâ vey güftemi ger muşkili bud

217

مسلمانان مرا وقتی دلی بود

که با وی گفتمی گر مشکلی بود

به گردابی چو می‌افتادم از غم

به تدبیرش امید ساحلی بود

دلی همدرد و یاری مصلحت بین

که استظهار هر اهل دلی بود

ز من ضایع شد اندر کوی جانان

چه دامنگیر یا رب منزلی بود

هنر بی‌عیب حرمان نیست لیکن

ز من محرومتر کی سالی بود

بر این جان پریشان رحمت آرید

که وقتی کاردانی کاملی بود

مرا تا عشق تعلیم سخن کرد

حدیثم نکته هر محفلی بود

مگو دیگر که حافظ نکته‌دان است

که ما دیدیم و محکم جاهلی بود

**

OTUZ YILDIR DERT, MEŞAKKAT ÇEKTİM DE NİHAYET BUNDAN KURTULUŞ, İKİ YILLIK ŞARABIN ELİNDEYMİŞ!

137.

Güzel bir rüya gördüm, elimde şarap kadehi vardı. Tabir edildi, devlete erişeceğim.

Otuz yıldır dert, meşakkat çektim de nihayet bundan kurtuluş, iki yıllık şarabın elindeymiş!

Bahttan istediğim murat miski, o perçemi misk kokulu güzelin saclarındaki büklümlerdeymiş !

Gam tozu, beni benden almıştı, işim bitmişti. Devlet yardım etti, kadehte şarap vardı da kendime geldim.

Meyhane eşiğinden kan yutup duralım. Rızkım buymuş, ezelden bana bu nevale takdir edilmiş!

Sevgi tohumunu ekmeyen, güzellik bahçesinden bir gül bile devşirmeyen kişi, yel uğrağında lâle gözleyen kişiye benzer!

Seher çağı, bülbül feryad ü figan ederken yolum gül bahçesine düştü.

Hâfız'ın, Padişahı metheden güzel şiirini gördüm. Bu cönkteki bir beyit, yüzlerce risaleden yeğdi.

* O hamlesi şiddetli Padişah, öyle bir Padişah ki savaş günü arslanlan bile mağlûp eden güneş onun karşısında bir ceylân yavrusundan daha aşağı bir hale düşer.

Didem be hâb-ı hoş ki be destem piyâle bud
Ta'bir reft-u kâr be devlet havale bud

214

دیدم به خواب خوش که به دستم پیاله بود

تعبیر رفت و کار به دولت حواله بود

چهل سال رنج و غصه کشیدیم و عاقبت

تدبیر ما به دست شراب دوساله بود

آن نافه مراد که می‌خواستم ز بخت

در چین زلف آن بت مشکین کلاله بود

از دست برده بود خمار غمم سحر

دولت مساعد آمد و می در پیاله بود

بر آستان میکده خون می‌خورم مدام

روزی ما ز خوان قدر این نواله بود

هر کو نکاشت مهر و ز خوبی گلی نچید

در رهگذار باد نگهبان لاله بود

بر طرف گلشنم گذر افتاد وقت صبح

آن دم که کار مرغ سحر آه و ناله بود

دیدیم شعر دلکش حافظ به مدح شاه

یک بیت از این قصیده به از صد رساله بود

آن شاه تندحمله که خورشید شیرگیر

پیشش به روز معرکه کمتر غزاله بود

**

GÜLRENK PİRİM; MAVİLER GİYİNEN SOFİLER HAKKINDA KÖTÜ SÖYLEMEME MÜSAADE ETMEDİ; YOKSA SÖYLENECEK NE HİKÂYELER VARDI, NE HİKÂYELER!

138.

Yıllardır defterimiz şaraba rehin edilmişti; yıllardır meyhanenin parlaklığı bizim dersimizin, duamızın sebebiyleydi.

Pîr-i Mugânın iyiliğine bak ki bizim gibi kötü sarhoşlar, ne yaptıysa kerem gözüyle hepsini iyi, hepsini hoş görmekteydi.

Bilgi defterimizi tamamıyle şarapla yıkayın; çünkü feleği gördüm, bilgi sahibinin gönlüne kastediyor.

* Gönül, güzellik nedir biliyor, anlıyorsan güzellerden alım iste. Bunu nazar bilgisinde basiret sahibi birisi söyledi.

. Gönül, pergel gibi her tarafa dönüp dolaşmaktaydı ama sevgiliyi sevme dairesinde ayağını direyen bir başı dönmüş kişiydi.

Çalgıcı, sevgi derdine ait öyle bir gazel okumaktaydı ki cihan hâkimlerinin kirpiklerinden kan damlıyordu.

Neşeden ırmak kıyısındaki gül gibi açılmaktaydım; başımda o usul boylu selvinin gölgesi vardı.

Gülrenk Pirim; maviler giyinen sofiler hakkında kötü söylememe müsaade etmedi; yoksa söylenecek ne hikâyeler vardı, ne hikâyeler!

Hâfız'ın, altın yaldızlı kalbi ona lâyık olmadı gitti. Çünkü bu sarraf, bütün gizli şeyleri biliyordu.

Salha defter-i ma der girev-i sahba bud
Revank-ı meykede ez ders-u ducây-ı mâ bud

203

سال‌ها دفتر ما در گرو صهبا بود

رونق میکده از درس و دعای ما بود

نیکی پیر مغان بین که چو ما بدمستان

هر چه کردیم به چشم کرمش زیبا بود

Hâfız Divânı Şirâzi 360

دفتر دانش ما جمله بشویید به می

که فلک دیدم و در قصد دل دانا بود

از بتان آن طلب ار حسن شناسی ای دل

کاین کسی گفت که در علم نظر بینا بود

دل چو پرگار به هر سو دورانی می‌کرد

و اندر آن دایره سرگشته پابرجا بود

مطرب از درد محبت عملی می‌پرداخت

که حکیمان جهان را مژه خون پالا بود

می‌شکفتم ز طرب زان که چو گل بر لب جوی

بر سرم سایه آن سرو سهی بالا بود

پیر گلرنگ من اندر حق ازرق پوشان

رخصت خبث نداد ار نه حکایت‌ها بود

قلب اندوده حافظ بر او خرج نشد

کاین معامل به همه عیب نهان بینا بود

**

BENİMLE SEVGİLİDEN BAŞKA KİMSE YOKTU, YALNIZ TANRI BİZİMLEYDİ!

139.

Anılsın o demler ki hiç olmazsa bize bir meylin vardı... sevginin eseri yüzümüzde görünüp dururdu!

Anılsın o demler ki gözlerin azarla beni öldürürken İsa mucizesine mazhar olan şeker dudakların diriltirdi!

Anılsın o demler ki işret meclisinde sabah şarabını içerdik... benimle sevgiliden başka kimse yoktu, yalnız Tanrı bizimleydi!

Anılsın o demler ki yüzün, neşe çırağını parlatınca bu yanan gönül pervasız bir pervane kesilirdi!

Anılsın o demler ki o edep, erkân meclisinde sarhoşça gülen, yalnız şaraptı!

Anılsın o demler ki yakut gibi kadeh, gülünce benimle lâl dudaklarının arasında hikâyeler geçer, lâtif eler söylenirdi!

Anılsın o demler ki sevgilim, külâhım bağlayınca cihanı dönüp dolaşan ay, maiyetinde bir haberci çavuş kesilirdi!

* Anılsın o demler ki sarhoş bir halde meyhanede otururdum da bugün mescitte bile bulamadığım vecdi bulur, hallenirdim!

Anılsın o demler ki Hâfız'ın delinmemiş inciye benzeyen şiirleri, tashihinle düzelir, doğrulurdu!

Yad bad an ki nihayet nazari bama bud
Eser-i mihr-i tu ber çıhre-i mâ peyda bud

204

یاد باد آن که نهانت نظری با ما بود

رقم مهر تو بر چهره ما پیدا بود

یاد باد آن که چو چشمت به عتابم می‌کشت

معجز عیسویت در لب شکرخا بود

یاد باد آن که صبوحی زده در مجلس انس

جز من و یار نبودیم و خدا با ما بود

یاد باد آن که رخت شمع طرب می‌افروخت

وین دل سوخته پروانه ناپروا بود

یاد باد آن که در آن بزمگه خلق و ادب

آن که او خنده مستانه زدی صهبا بود

یاد باد آن که چو یاقوت قدح خنده زدی

در میان من و لعل تو حکایت‌ها بود

یاد باد آن که نگارم چو کمر بربستی

در رکابش مه نو پیک جهان پیما بود

یاد باد آن که خرابات نشین بودم و مست

وآنچه در مسجدم امروز کم است آن جا بود

یاد باد آن که به اصلاح شما می‌شد راست

نظم هر گوهر ناسفته که حافظ را بود

**

DUYGULARIMIZ, DÜŞÜNCELERİMİZ BİRDİ, BENİM DİLİM, SENİN KALBİNDEN GEÇENLERİ SÖYLERDİ.

140.

Anılsın o demler ki senin civarın konağımdı, kapının toprağı gözümü aydınlatıyordu.

İkimiz de tıpkı gül gibi, süsen gibi tertemiz bir sevgiyle yaşardık. Duygularımız, düşüncelerimiz birdi, benim dilim, senin kalbinden geçenleri söylerdi.

Gönül, akıl Pîrinden manalar nakleder, müşkil olanlarını, aşk, şerh edip söylerdi.

* Ah o tuzak yurdundaki cevirden, sitemden.. feryat o meclisteki yanıp yakılmadan, niyazdan!

Asla sevgiliden ayrılmam derdim, gönlümde bu niyet vardı. Fakat ne yapayım ki benim çalışmam da boşa çıktı, gönlün çalışması da!

Dün gece dostların yadıyle meynaneye gitmiştim. Şarap küpünü gördüm, gönlünde kan, ayağı balçıklara batmış!

“Ayrılık derdine sebep ne?” diye bir sorayım dedim, fakat akıl müftüsü, bu meselede mest ve hayran!

Hakikaten Ebu Ishak’ın firuze hatemi pek güzel parladı ama ne çare? O devlet pek çabuk geldi geçti!

Hâfız, o salınan kekliğin kahkahasını duymuştun ya., kaza ve kader şahininin pençesinden nasıl da gafildi!

Yad bad an ki ser-i kûy-i tuem menzil bud
Diderâ rûşeni ez hâk-i deret hâsıl bûd

207

یاد باد آن که سر کوی توام منزل بود

دیده را روشنی از خاک درت حاصل بود

راست چون سوسن و گل از اثر صحبت پاک

بر زبان بود مرا آن چه تو را در دل بود

دل چو از پیر خرد نقل معانی می‌کرد

عشق می‌گفت به شرح آن چه بر او مشکل بود

آه از آن جور و تطاول که در این دامگه است

آه از آن سوز و نیازی که در آن محفل بود

در دلم بود که بی دوست نباشم هرگز

Hâfız Divânı Şirâzi 366

چه توان کرد که سعی من و دل باطل بود

دوش بر یاد حریفان به خرابات شدم

خم می دیدم خون در دل و پا در گل بود

بس بگشتم که بپرسم سبب درد فراق

مفتی عقل در این مسله لایعقل بود

راستی خاتم فیروزه بواسحاقی

خوش درخشید ولی دولت مستعجل بود

دیدی آن قهقهه کبک خرامان حافظ

که ز سرپنجه شاهین قضا غافل بود

**

SENDEKİ VEFA VE MÜRÜVVET HAKKIYÇİN HÂFIZ'IN KABRİNE BİR UĞRA., DÜNYADAN SENİ ARZULAYARAK GİTTİ!

141.

Dün gece meclisimizde senin saçlarından bahsediyorduk. Gece yansına kadar sözümüz, hep o saçların silsilesine aitti.

Gönül, kirpiklerinin okundan kanlara bulandığı halde yine kaşının yay odasına müştaktı.

Allah taksiratını affetsin, sabah yeli, senden bir habercik olsun getirdi., yoksa civarından kimseyi görememiştim.

Ben de selâmetteydim, benim de başım dinçti. Meğerse saçlarının büklümleri, yoluma tuzak kurmuş!

Âlemin aşk kavgasından hiç bir haberi yoktu., fakat senin sihirbaz bakışların cihana fitneler saldı!

Kaftanının düğmesini çöz de gönlüm açıl sın. Çünkü gönlüm, ancak yanım görmekle açılabilir!

Sendeki vefa ve mürüvvet hakkıyçin Hâfız'ın kabrine bir uğra., dünyadan seni arzulayarak gitti!

Düş der halka-i mâ kıssa-i giysu-yı tu bud
Tâ dil-i şeb suhan-i silsile-i muy-i tu bud

210

دوش در حلقه ما قصه گیسوی تو بود

تا دل شب سخن از سلسله موی تو بود

دل که از ناوک مژگان تو در خون می‌گشت

Hâfız Divânı Şirâzi 368

باز مشتاق کمانخانه ابروی تو بود

هم عفاالله صبا کز تو پیامی می‌داد

ور نه در کس نرسیدیم که از کوی تو بود

عالم از شور و شر عشق خبر هیچ نداشت

فتنه انگیز جهان غمزه جادوی تو بود

من سرگشته هم از اهل سلامت بودم

دام راهم شکن طره هندوی تو بود

بگشا بند قبا تا بگشاید دل من

که گشادی که مرا بود ز پهلوی تو بود

به وفای تو که بر تربت حافظ بگذر

کز جهان می‌شد و در آرزوی روی تو بود

**

EZELDE NASILSAM YİNE ÖYLEYİM, EBEDE KADAR DA BU BÖYLE GİDECEK.

142.

Bir an bile meyhaneden nam ve nişan bulundukça başımız, Pîr-i Mugânın yoluna toprak olacak.

Ezeldenberi Pîr-i Mugânın halkası kulağımda, onun kuluyum. Ezelde nasılsam yine öyleyim, ebede kadar da bu böyle gidecek.

Yolun, kabrimize uğrarsa himmet dile, çünkü kabrimiz, cihan rintlerinin ziyaretgâhı olacaktır.

Ey kendisini gören zahit, yürü... bu perdenin ardındaki sır, senin gözünden de gizli kalacak, benim gözümden de!

O âşık öldüren sevgilim, bugün sarhoş bir halde yola düştü. Acaba benden başka kimin gözlerinden kanlı yaşlar akacak ki?

İştiyakınla mezara baş koyunca gözlerim, kıyamet gününün sabahına kadar açık kalacak, seni gözleyecek.

Hâfız'ın bahtı, eğer böyle yardım ederse sevgilinin zülfü, daima başkalarının eline kalıp duracak.

Tâ zi meyhane demi nam-u nişan hâhedbüd
Ser-ı mâ hâk-i reh-i Pîr-i muğan hâhedbüd

205

تا ز میخانه و می نام و نشان خواهد بود

سر ما خاک ره پیر مغان خواهد بود

حلقه پیر مغان از ازلم در گوش است

بر همانیم که بودیم و همان خواهد بود

بر سر تربت ما چون گذری همت خواه

که زیارتگه رندان جهان خواهد بود

برو ای زاهد خودبین که ز چشم من و تو

راز این پرده نهان است و نهان خواهد بود

ترک عاشق کش من مست برون رفت امروز

تا دگر خون که از دیده روان خواهد بود

چشمم آن دم که ز شوق تو نهد سر به لحد

تا دم صبح قیامت نگران خواهد بود

بخت حافظ گر از این گونه مدد خواهد کرد

زلف معشوقه به دست دگران خواهد بود

**

BELKİ SEHER YELİ GİBİ YİNE CİVARINA ERİŞİRİM DİYE DÜN GECE SABAHLARA KADAR FERYAT ETTİM, ELE GEÇEN YALNIZ BUYDU.

143.

Bu hastanın, kılıcınla öldürülmesi mukadder değilmiş., yoksa merhametsiz gönlünün bu hususta hiç bir taksiri yok!

Yarabbi, bu güzellik aynasının cevheri nedir ki ahım, ona tesir edecek kuvvette değil!

İbadet yurdunda seni tanıyan bir Pîr bile yok. Onun için tahassürle meyhanelere başvurdum.

Bu divane, zülfünü elde bıraktıktan sonra lâyıkı ancak zincir halkası!

Naz çimenliğinde boyundan daha nazik selvi yetişmedi. Tasvir âleminde nakşından güzel bir nakış yok!

Belki seher yeli gibi yine civarına erişirim diye dün gece sabahlara kadar feryat ettim, ele geçen yalnız buydu.

Ey ayrılık ateşi, senden neler çektim, neler? Mum gibi yok olmaktan başka elimde bir tedbirim yoktu ki!

Senden ayrı düşen Hâfız'ın derdi, öyle bir azap ayeti ki tefsire lüzum yok!

Katl-i in haste be şemşir-i tu takdir nebud
Ver ne hiç ez dil-i bi rahm-i tu taksir nebud

209

قتل این خسته به شمشیر تو تقدیر نبود

ور نه هیچ از دل بی‌رحم تو تقصیر نبود

من دیوانه چو زلف تو رها می‌کردم

هیچ لایقترم از حلقه زنجیر نبود

یا رب این آینه حسن چه جوهر دارد

که در او آه مرا قوت تاثیر نبود

سر ز حسرت به در میکده‌ها برگردم

چون شناسای تو در صومعه یک پیر نبود

نازنینتر ز قدت در چمن ناز نرست

خوشتر از نقش تو در عالم تصویر نبود

تا مگر همچو صبا باز به کوی تو رسم

حاصلم دوش بجز ناله شبگیر نبود

آن کشیدم ز تو ای آتش هجران که چو شمع

جز فنای خودم از دست تو تدبیر نبود

آیتی بود عذاب انده حافظ بی تو

که بر هیچ کسش حاجت تفسیر نبود

**

KADİR GECESİNDE ŞARAP İÇTİ DİYE BENİ AYIPLAMA. SEVGİLİ SARHOŞ GELDİ, RAFTA DA BİR KADEH VARDI... DAYANAMADIK!

144.

Sen bundan önce âşıkların derdiyle daha fazla mukayyet olurdun Bize meylin, bizimle sohbetin, âlemlere yayılmıştı.

Anılsın o gece sohbetleri ki tatlı dudaklı güzellerle aşk sırrından ve âşıklardan bahsederdik.

Ezel sabahından ebed akşamının sonuna kadar dostluğumuz, sevgimiz bir ahd üzere, bir karar üzereydi.

Daha bu yeşil tavan çatılmadan, daha bu gök kemer kurulmadan gözlerimiz, sevgilinin yay kaşlarına hayrandı.

Maşukun gölgesi, âşıkın üstüne düştü de ne oldu ki? Elbet öyle olacaktı. Biz ona muhtaçtık, o bize müştak!

*	Meclisteki ay yüzlülerin güzelliği gerçi adamda ne gönül bırakırdı, ne din. Fakat biz, tabiat güzelliğinden, ahlâk temizliğinden ayrılmadık.

*	Padişah kapısındaki bir yoksul, bana bir nükte söyledi. Dedi ki: Hangi sofraya oturduysam rızkı veren, Tanrı!

Tespihimin ipi koptuysa beni mazur gör Elim, gümüş gibi bembeyaz baldırlı sâkinin eteğine sarılmıştı!

Kadir gecesinde şarap içti diye beni ayıplama. Sevgili sarhoş geldi, rafta da bir kadeh vardı... dayanamadık!

Hâfız'ın şiiri, daha Âdem peygamber zamanında cennette nesrin ve gül defterlerinin yapraklarına ziynet olmuştu.

Piş ezinet biş ezin ğam-bâri-i uşşak bud
Mihr-verziyy-i tu bâ mâ şöhre-i âfâk bud

206

پیش از اینت بیش از این اندیشه عشاق بود

مهرورزی تو با ما شهره آفاق بود

یاد باد آن صحبت شب‌ها که با نوشین لبان

بحث سر عشق و ذکر حلقه عشاق بود

پیش از این کاین سقف سبز و طاق مینا برکشند

منظر چشم مرا ابروی جانان طاق بود

از دم صبح ازل تا آخر شام ابد

دوستی و مهر بر یک عهد و یک میثاق بود

سایه معشوق اگر افتاد بر عاشق چه شد

ما به او محتاج بودیم او به ما مشتاق بود

Hâfız Divânı Şirâzi 376

حسن مه رویان مجلس گر چه دل می‌برد و دین

بحث ما در لطف طبع و خوبی اخلاق بود

بر در شاهم گدایی نکته‌ای در کار کرد

گفت بر هر خوان که بنشستم خدا رزاق بود

رشته تسبیح اگر بگسست معذورم بدار

دستم اندر دامن ساقی سیمین ساق بود

در شب قدر ار صبوحی کرده‌ام عیبم مکن

سرخوش آمد یار و جامی بر کنار طاق بود

شعر حافظ در زمان آدم اندر باغ خلد

دفتر نسرین و گل را زینت اوراق بود

**

ŞARAP İÇMEMEK O KADAR BÜYÜK BİR HÜNER DEĞİL...
HAYVAN DA İÇMİYOR AMA İNSAN DEĞİL Kİ!

145.

Gerçi bu söz, şehir vaizine hoş gelmez ama doğrusu bu: riyaya yapışıp mürailik ettikçe müslüman olmaz vesselam!

Rintlik öğren, kerem sahibi. Şarap içmemek o kadar büyük bir hüner değil... hayvan da içmiyor ama insan değil ki!

Feyzi kabul etmek için temiz bir yaratılış gerek. Yoksa her taş, her topaç, inci ve mercan olmaz.

Gönül, hoş ol... İsmi Âzam işini işler durur. **Şeytanlıkla, hileyle cin müslüman olamaz.**

Şimdi gayri aşka koyuldum. Bu yolda çalışmaktayım. Umuyorum ki bu yücelen, öbür hünerler gibi beni mahrum etmez.

Dün gece, "Gönlünün muradını yarın vereceğim" demişti. Yarabbi, bir sebep halket de pişman olmasın!

Tanrı'dan sana güzel huylar vermesini dilerim. Güzel huylar versin de hatırımızı perişan etme artık!

Hâfız, zerrede yüce himmet olmadıkça parlak güneş çeşmesini elbette istemez.

Gerçi ber vâiz-i şehr in suhan asan neşeved
Tâ riya verzed-u sâlus muselman neşeved

227

Hâfız Divânı Şirâzi 378

گر چه بر واعظ شهر این سخن آسان نشود

تا ریا ورزد و سالوس مسلمان نشود

رندی آموز و کرم کن که نه چندان هنر است

حیوانی که ننوشد می و انسان نشود

گوهر پاک بباید که شود قابل فیض

ور نه هر سنگ و گلی لل و مرجان نشود

اسم اعظم بکند کار خود ای دل خوش باش

که به تلبیس و حیل دیو مسلمان نشود

عشق می‌ورزم و امید که این فن شریف

چون هنرهای دگر موجب حرمان نشود

دوش می‌گفت که فردا بدهم کام دلت

سببی ساز خدایا که پشیمان نشود

حسن خلقی ز خدا می‌طلبم خوی تو را

تا دگر خاطر ما از تو پریشان نشود

ذره را تا نبود همت عالی حافظ

طالب چشمه خورشید درخشان نشود

**

NAMAZ KILARKEN HATIRIMA YAY KAŞLARIN GELDİ, ÖYLE BİR HALETE DÜŞTÜM Kİ MİHRAP BİLE FERYADA BAŞLADI.

146.

Namaz kılarken hatırıma yay kaşların geldi, öyle bir halete düştüm ki mihrap bile feryada başladı.

Artık benden sabır tamahında bulunma, akla uyarım sanma. Senin gördüğün o tahammül, tamamıyle yele savruldu gitti!

Şarap, sâf bir hale geldi, yeşillikteki kuşlar sarhoş oldular. Âşıklık mevsimi gelip çattı, iş düzene girdi.

Cihanın halinden iyilik kokusu duyuyorum. Gül neşe getirdi, sabah rüzgârı da neşeli bir hale geldi.

Ey hüner gelini, bahttan şikâyet etme. Güzellik gelin odasını beze. Bize damat geldi.

Gönül aldatan çiçeklerin hepsi süslenip bezendiler. Tanrı'nın verdiği güzellikle gelen yalnız bizim sevgilimiz.

Ağaçların hepsi yük altında. Çünkü hepsinin kaydı var, alâkası var. Ne hoştur selvi ki gam yükünden azat:

Çalgıcı, Hâfız'ın hoş bir gazelini oku da yine musiki ile avunduğum zamanları hatırladım diyeyim.

Der nemâzem ham ı ebrüy-ı tu bâ yâd âmed
Haleti reft ki mihrâb be feryâd âmed

173

در نمازم خم ابروی تو با یاد آمد

حالتی رفت که محراب به فریاد آمد

از من اکنون طمع صبر و دل و هوش مدار

کان تحمل که تو دیدی همه بر باد آمد

باده صافی شد و مرغان چمن مست شدند

موسم عاشقی و کار به بنیاد آمد

بوی بهبود ز اوضاع جهان می‌شنوم

شادی آورد گل و باد صبا شاد آمد

ای عروس هنر از بخت شکایت منما

حجله حسن بیارای که داماد آمد

دلفریبان نباتی همه زیور بستند

دلبر ماست که با حسن خداداد آمد

زیر بارند درختان که تعلق دارند

ای خوشا سرو که از بار غم آزاد آمد

مطرب از گفته حافظ غزلی نغز بخوان

تا بگویم که ز عهد طربم یاد آمد

**

DAĞINIK FİKİRLERDEN VAZGEÇ DE HATIRINI BİR YERE TOPLA; MALÛM YA, ŞEYTAN GİDİNCE MELEK GELİR.

147.

Seher yeli, şarap satan ihtiyarı kutlulamaya geldi: Neşe, işret, naz etme ve içme zamanı erişti.

Hava Mesih nefesini kazandı; rüzgâr miskler saçtı, ağaç yeşerdi, kuşlar coştular.

Bahar rüzgârı, lâle tandırını öyle bir kızdırdı ki gonca terlere boğuldu, kızardı... gül coştu, neşelendi.

Sözümü can kulağıyle duy, işret etmeye bak. Bu söz, seher çağı, hatiften kulağıma çalındı.

Hür süsen, bülbülden bilmem ne duydu da bunca dili olduğu halde sükûta vardı.

Dağınık fikirlerden vazgeç de hatırını bir yere topla; malûm ya, Şeytan gidince melek gelir.

Dostlar meclisi, namahremlerin sohbet yeri değildir. Kadehin üstünü örtün, hırka giyen mürai sofi geldi.

Hâfız, hankahtan çıkıp meyhaneye gitmekte. Galiba zahitlik ve riya sarhoşluğundan ayrıldı, aklı başına geldi.

Sabâ be tehniyet-i Pîr-i mey-furüş âmed
Ki mevsim-i tarab-u ayş-u nâz-u nüş âmed

صبا به تهنیت پیر می فروش آمد

که موسم طرب و عیش و ناز و نوش آمد

هوا مسیح نفس گشت و باد نافه گشای

درخت سبز شد و مرغ در خروش آمد

تنور لاله چنان برفروخت باد بهار

که غنچه غرق عرق گشت و گل به جوش آمد

به گوش هوش نیوش از من و به عشرت کوش

که این سخن سحر از هاتفم به گوش آمد

ز فکر تفرقه بازآی تا شوی مجموع

به حکم آن که چو شد اهرمن سروش آمد

ز مرغ صبح ندانم که سوسن آزاد

چه گوش کرد که با ده زبان خموش آمد

چه جای صحبت نامحرم است مجلس انس

سر پیاله بپوشان که خرقه پوش آمد

ز خانقاه به میخانه می‌رود حافظ

مگر ز مستی زهد ریا به هوش آمد

**

148.

Seher çağı, uyanık baht, yastığımın baş ucuna geldi de dedi ki: Kalk, o şirin Husrev geldi.

Bir kadeh çek, sarhoş bir halde seyretmek için salına salına gel de gör... Sevgilin ne debdebeyle teşrif etti:

Ey halvet bucağında nafe açan, müjdemi ver. Huten sahrasından misk kokulu âhu geldi.

Ağlayış, yanan âşıklara yine yüz suyu verdi; Âşıklar, yine izzete eriştiler. Feryat, yine yoksul âşıkın imdadına yetişti.

Gönül kuşu, yine bir yay kaşlının havasında... fakat ey güvercin, dikkat et, gelen sevgili şahindir, seni kapıverir.

Sâki, şarap sun, düşmandan, dosttan gam yeme. Çünkü gönlümüzün muradı oldu, düşman gitti, dost geldi.

Bahar bulutu, zamanın vefasızlığını görünce yasemine, sünbüle, Ağustos gülüne ağlamaya başladı.

Sabah rüzgârı, Hâfız'ın sözlerini bülbülden duyunca amberler saçarak fesleğen seyrine geldi.

Seherem devlet-i bidâr be bâlin âmed
Guft berhiz ki an Husrev-i Şirin âmed

176

سحرم دولت بیدار به بالین آمد

گفت برخیز که آن خسرو شیرین آمد

قدحی درکش و سرخوش به تماشا بخرام

تا ببینی که نگارت به چه آیین آمد

مژدگانی بده ای خلوتی نافه گشای

که ز صحرای ختن آهوی مشکین آمد

گریه آبی به رخ سوختگان بازآورد

ناله فریادرس عاشق مسکین آمد

Hâfız Divânı Şirâzi 386

مرغ دل باز هوادار کمان ابرویست

ای کبوتر نگران باش که شاهین آمد

ساقیا می بده و غم مخور از دشمن و دوست

که به کام دل ما آن بشد و این آمد

رسم بدعهدی ایام چو دید ابر بهار

گریه‌اش بر سمن و سنبل و نسرین آمد

چون صبا گفته حافظ بشنید از بلبل

عنبرافشان به تماشای ریاحین آمد

**

SEVGİLİ, SENİN AŞKIN HAYRET FİDANIDIR. VUSLATIN DA HAYRETİN KEMALİ:

149.

Sevgili, senin aşkın hayret fidanıdır. Vuslatın da hayretin kemali:

Nice vuslat deryasına dalanlar, nihayet hayrete vardılar.

Hayret hayalinin geldiği yerde ne vuslat kalır ve vuslata eren.

Bir gönül göster bana ki onun yolunda, çehresinde hayret beni, hâsıl olmamış bulunsun.

Ne tarafı dinlediysem kulağıma "Hayret nedir?" suali geldi.

Hayret ululuğuna varan kişi, yüceliğinin kemalinden mahvolur.

Hâfız'ın vücudu, baştan ayağa kadar aşk içinde bir hayret fidanı olup kaldı

Işk-ı tu nihâl-i hayret âmed
Vasl-ı tu kemâl-i hayret âmed

172

عشق تو نهال حیرت آمد

وصل تو کمال حیرت آمد

بس غرقه حال وصل کخر

هم بر سر حال حیرت آمد

یک دل بنما که در ره او

Hâfız Divânı Şirâzi 388

بر چهره نه خال حیرت آمد

نه وصل بماند و نه واصل

آن جا که خیال حیرت آمد

از هر طرفی که گوش کردم

آواز سال حیرت آمد

شد منهزم از کمال عزت

آن را که جلال حیرت آمد

سر تا قدم وجود حافظ

در عشق نهال حیرت آمد

**

BU HALKADA AŞKLA DİRİ OLMAYANIN ÖLMEDEN, CENAZE NAMAZINI KILIVERİN, BEN VERİYORUM FETVAYI.

150.

Dostlar, sevgilinin zülfünü çözün. Bu gece, ne hoş bir gece. Bu hikâyeyle uzatın bu geceyi:

Meclis halvet, dostlar bir arada. Göz değmesin, **“Ve in yekâdü”** yü okuyun, kapıyı kapatın.

Rebapla çenk yüce sesle diyorlar ki: Sır ehlinin sözlerine can kulağınızı verin:

Eğer tanrının lûtuflarına dayanırsanız sevgilinin canına andolsun, gam, perdelerinizi yırtmaz, sizi rüsvay edemez.

Âşıkla maşuk arasında hayli fark var.. Sevgili nazlanırsa siz niyaz edin.

Sohbet Pîrinin ilk öğütü şu: Sizinle cins, olmanyanla sohbetten çekinin:

Bu halkada aşkla diri olmayanın ölmeden, cenaze namazını kılıverin, ben veriyorum fetvayı.

Hâfız, sizden bir nimet isterse onu gönüller alan sevgilinin dudaklarına havale edin.

Mu'âşiran girih ez zulf-i yâr bâz kunid
Şebi hoşest bedin kışşaeş dırâz kunid

244

معاشران گره از زلف یار باز کنید

Hâfız Divânı Şirâzi 390

شبی خوش است بدین قصه‌اش دراز کنید

حضور خلوت انس است و دوستان جمعند

و ان یکاد بخوانید و در فراز کنید

رباب و چنگ به بانگ بلند می‌گویند

که گوش هوش به پیغام اهل راز کنید

به جان دوست که غم پرده بر شما ندرد

گر اعتماد بر الطاف کارساز کنید

میان عاشق و معشوق فرق بسیار است

چو یار ناز نماید شما نیاز کنید

نخست موعظه پیر صحبت این حرف است

که از مصاحب ناجنس احتراز کنید

هر آن کسی که در این حلقه نیست زنده به عشق

بر او نمرده به فتوای من نماز کنید

وگر طلب کند انعامی از شما حافظ

حوالتش به لب یار دلنواز کنید

**

BİR ZAMANLAR, VEFAKÂRLARIN GAMINA ALDIRIŞ BİLE ETMEZDİNİZ. ŞİMDİ ZAMANENİN VEFASIZLIĞINI, GÖRÜN DE ONLARI DA HATIRLAYIN!

151.

Dostlar, geceki sohbeti ve sohbet ettiğimiz sevgiliyi... içten gelen kulluk haklarını anın:

Sarhoş olunca âşıkların feryadını çenk ve çegane sesleriyle hatırlayın!

Şarabın letafeti, sâkinin yüzünde cilvelenmeye başlayınca siz de nağmelere başlayın, âşıkları hatırınıza getirin!

Ümit elini maksat beline dolayınca bizim sohbetimizi de derhatır edin, bizi de unutmayın!

* Devlet atı serkeşçe gider ama yoldaşları da anın, onların atlarını da kamçılayın!

Bir zamanlar, vefakârların gamına aldırış bile etmezdiniz. Şimdi zamanenin vefasızlığını, görün de onları da hatırlayın!

Ey ululuk köşesine kurulanlar, merhamet edin de Hâfız'ın yüzünü ve bu eski eşiği anın!

Mu'âşiran zi harif-i şebâne yâd ârid
Hukuk-ı bendegi-i muhlisâne yâd ârid

241

معاشران ز حریف شبانه یاد آرید

حقوق بندگی مخلصانه یاد آرید

به وقت سرخوشی از آه و ناله عشاق

به صوت و نغمه چنگ و چغانه یاد آرید

چو لطف باده کند جلوه در رخ ساقی

ز عاشقان به سرود و ترانه یاد آرید

چو در میان مراد آورید دست امید

ز عهد صحبت ما در میانه یاد آرید

سمند دولت اگر چند سرکشیده رود

ز همرهان به سر تازیانه یاد آرید

نمی‌خورید زمانی غم وفاداران

ز بی‌وفایی دور زمانه یاد آرید

به وجه مرحمت ای ساکنان صدر جلال

ز روی حافظ و این آستانه یاد آرید

**

ÖYLE YAŞA Kİ ÖLÜP TOPRAK BİLE OLSAN ÜSTÜNE UĞRAYANIN HATIRINA SENDEN BİR TOZ BİLE KONMASIN.

152.

Güzellikte, ahlâkta, vefada hiç kimse bizim sevgilimizle boy ölçüşemez. Sen de bu sözümüzü inkâr edemezsin.

Güzellik taslayanlar cilvelendiler ama güzellikte, alımda hiç biri, sevgilimize çıkışamaz.

Bunca zamanlık sohbet hakkıyçin hiç bir sırdaş, bizim hak gözetir dostumuza erişemez.

Kâinat pazarına binlerce para, pul gelir. Fakat bir tanesi bile bizim ayyar dostumuzun parası gibi değil!

Kudret kaleminden binlerce suret zuhur eder ama hiç biri, sevgilimizin gönüller alan nakşına, suretine benzemez.

Yazık... ömür kervanı öyle bir gidiş gitti ki diyarımızın havasına tozu bile gelmiyor artık!

Gönül, hasetçilerin eziyetinden incinme, Tanrı'ya dayan. Bizim ümidini kesmeyen hatırımıza kötülük gelmez.

Öyle yaşa ki ölüp toprak bile olsan üstüne uğrayanın hatırına senden bir toz bile konmasın.

Hâfız yandı, yakıldı. Fakat korkuyorum, muradına erişmiş padişahımız, hikâyesini bile duymayacak!

Be husn-ı hulk-u vefa kes beyâr-ı mâ neresed
Tur fi derin suhan inkâr-ı kâr-ı mâ neresed

156

به حسن و خلق و وفا کس به یار ما نرسد

تو را در این سخن انکار کار ما نرسد

اگر چه حسن فروشان به جلوه آمده‌اند

کسی به حسن و ملاحت به یار ما نرسد

به حق صحبت دیرین که هیچ محرم راز

به یار یک جهت حق گزار ما نرسد

هزار نقش برآید ز کلک صنع و یکی

به دلپذیری نقش نگار ما نرسد

هزار نقد به بازار کائنات آرند

یکی به سکه صاحب عیار ما نرسد

دریغ قافله عمر کان چنان رفتند

که گردشان به هوای دیار ما نرسد

دلا ز رنج حسودان مرنج و واثق باش

که بد به خاطر امیدوار ما نرسد

چنان بزی که اگر خاک ره شوی کس را

غبار خاطری از ره گذار ما نرسد

بسوخت حافظ و ترسم که شرح قصه او

به سمع پادشه کامگار ما نرسد

**

ŞARAP KADEHİYLE GÖNÜL KANININ HER BİRİNİ BİR ADAMA VERDİLER.

153.

İnsanın hatırı hüzünlü olursa nasıl olur da güzel bir şiir yazabilir, buna imkân mı var? öyle olduğu halde, biz, bir güzel şiir söyledik ki olursa da bu kadar olur.

Lâl dudaklarından aman yüzüğüne nail olursam yüzlerce Süleyman mülkü, yüzük kaşımın hükmüne girer.

Gönül, hasetçinin taanından gamlanmamak gerek... dikkat et, belki hayrın bundadır.

Bu hayaller yaratan kalemden bir şey anlamayan adamın nakşını bir pula almam, isterse Nakkaş Mani olsun!

Şarap kadehiyle gönül kanının her birini bir adama verdiler. Kısmet dairesinde hal böyledir işte!

Tanrı'nın takdiri bu... gül suyunu, pazarlarda salınan bir güzel yaptı, gülü de perde altında oturan bir dilber!

Hâfız'ın rintliği terketmesi, hatırından çıkarması imkânsız. Bu ezelî bir takdir; ebetle kadar da böyle gider!

Key şi'r-i hoş engized hatır ki hazin bâşed
Yek nükte ezin macni guftim-u hemin bâşed

161

کی شعر تر انگیزد خاطر که حزین باشد

یک نکته از این معنی گفتیم و همین باشد

از لعل تو گر یابم انگشتری زنهار

صد ملک سلیمانم در زیر نگین باشد

غمناک نباید بود از طعن حسود ای دل

شاید که چو وابینی خیر تو در این باشد

هر کو نکند فهمی زین کلک خیال انگیز

Hâfız Divânı Şirâzi 398

نقشش به حرام ار خود صورتگر چین باشد

جام می و خون دل هر یک به کسی دادند

در دایره قسمت اوضاع چنین باشد

در کار گلاب و گل حکم ازلی این بود

کاین شاهد بازاری وان پرده نشین باشد

آن نیست که حافظ را رندی بشد از خاطر

کاین سابقه پیشین تا روز پسین باشد

**

ŞAHAPTAN TÖVBE ETMEK İSTEDİĞİM AN DEDİM Kİ: İYİ AMA BU AĞAÇ SONUNDA PİŞMANLIK MEYVASI VERECEK!

154.

Kime ezelden devlet feyzi nasip olmuşsa ebede kadar murat kadehi, canına hemdem olur.

Şahaptan tövbe etmek istediğim an dedim ki: İyi ama bu ağaç sonunda pişmanlık meyvası verecek!

Süsen gibi seccademi omuzuma alıp zahit olmaya özendim... fakat gül gibi şarap rengine bulanmış hırka., bırak sen de, böyle müslümanlık mı olur ki?

Kadeh çırağı olmadıkça halvette oturamıyorum. Gönül ehlinin bucağı nuranî olmalı!

Yüce himmetli olmaya çalış, murassâ kadeh olmazsa olmasın. Şarap, rindin nar renkli yakutudur!

İşimiz düzensiz görünüyor ama hor bakma. Bu ülkede yoksulluk, padişahlığın bile hasedini celbeder!

* Gönül, iyi adlı olmak istiyorsan kötülerle düşüp kalkma. Canım, efendim, kendini beğenmek nadanlık alâmetidir.

*Üns ve işret meclisi, bahar... meclisteki sohbet de şiir sohbeti... böyle bir âlemde sevgiliden şarap kadehini almamak ağır canlılıktır doğrusu!

Dün bir aziz dedi k: Hâfız gizlice şarap içiyor. A azizim, ayıbın gizli yapılması daha iyi değil mi ki?

Der ezel her ko be feyz-i devlet erzâni buved
Tâ ebed câm-ı murâdeş hemdem-i cani buved

218

در ازل هر کو به فیض دولت ارزانی بود

Hâfız Divânı Şirâzi 400

تا ابد جام مرادش همدم جانی بود

من همان ساعت که از می خواستم شد توبه کار

گفتم این شاخ ار دهد باری پشیمانی بود

خود گرفتم کافکنم سجاده چون سوسن به دوش

همچو گل بر خرقه رنگ می مسلمانی بود

بی چراغ جام در خلوت نمی‌یارم نشست

زان که کنج اهل دل باید که نورانی بود

همت عالی طلب جام مرصع گو مباش

رند را آب عنب یاقوت رمانی بود

گر چه بی‌سامان نماید کار ما سهلش مبین

کاندر این کشور گدایی رشک سلطانی بود

نیک نامی خواهی ای دل با بدان صحبت مدار

خودپسندی جان من برهان نادانی بود

مجلس انس و بهار و بحث شعر اندر میان

نستدن جام می از جانان گران جانی بود

دی عزیزی گفت حافظ می‌خورد پنهان شراب

ای عزیز من نه عیب آن به که پنهانی بود

**

GAYP SIRRINI KİMSE BİLMEZ, SÖZÜ UZATMA, HİKÂYEYİ KISA KES. HANGİ MAHREM GÖNÜL, BU HAREME YOL BULDU Kİ?

155.

Gaybı gören ve Cem kadehine malik olan gönülden Süleyman'ın yüzüğü bir müddetçik kaybolursa ne gam!

Gönül hazînesini yoksulların kaşına, gözüne, benine güzelliğine verme. Kadrini bilen padişah gibi birisine teslim et.

Her ağaç, gönlümüzün cefasına tahammül edemez. Selvinin himmetine köle olayım; onda bu sadakat, onda bu sebat var.

Kimin altı kuruşu varsa sarhoş nergis gibi, neşesinden kadehin dibine koyacağı mevsim gelip çattı.

Şimdi altını şaraptan esirgeme, gül gibi sen de paranı sarf et de Akl-ı Kül, seni yüzlerce ayıpla töhmet altına almasın.

Gayp sırrını kimse bilmez, sözü uzatma, hikâyeyi kısa kes. Hangi mahrem gönül, bu hareme yol buldu ki?

* Gönlüm tecerrütten dem vururdu ama şimdi zülfünün kokusuna düştü de seher yeliyle yüzlerce işi var.

* Gönül muradını kimden sorayım, kimden arayayım? Bir sevgili yok ki güzelliğiyle beraber kereme de sahip olsun.

Hâfız'ın hırkasının yeninden, yakasından ne fayda? Biz Tanrı istiyorduk, onda put gizli!

Dili ki ğayb-nemâyest-u Câm-ı Cem dâred
Zi hâtemi ki demi gun şved çi ğam dâred

119

دلی که غیب نمای است و جام جم دارد

ز خاتمی که دمی گم شود چه غم دارد

به خط و خال گدایان مده خزینه دل

به دست شاهوشی ده که محترم دارد

نه هر درخت تحمل کند جفای خزان

غلام همت سروم که این قدم دارد

رسید موسم آن کز طرب چو نرگس مست

نهد به پای قدح هر که شش درم دارد

زر از بهای می اکنون چو گل دریغ مدار

که عقل کل به صدت عیب متهم دارد

ز سر غیب کس آگاه نیست قصه مخوان

کدام محرم دل ره در این حرم دارد

دلم که لاف تجرد زدی کنون صد شغل

به بوی زلف تو با باد صبحدم دارد

مراد دل ز که پرسم که نیست دلداری

که جلوه نظر و شیوه کرم دارد

ز جیب خرقه حافظ چه طرف بتوان بست

که ما صمد طلبیدیم و او صنم دارد

**

GÖNÜL, İŞRET YOLU, KARGAŞALIKLARLA, FİTNELERLE DOPDOLUDUR. BU YOLDA ACELE GİDEN DÜŞER!

156.

Zülfüne el atsam incinir, kızar. Uzlaşmak istesem darılır, azarlar.

Yeni ay gibi, zavallı âşıklara kaşının ucunu gösterir; gizleniverir!

İşret gecesi uyumaz, beni harap eder.. Gündüzün şikâyet etsem gözlerini kapar, uykuya dalar!

Gönül, işret yolu, kargaşalıklarla, fitnelerle dopdoludur. Bu yolda acele giden düşer!

Habbelerin başlarına ululuk yeli girse bile hükmü yoktur. Saltanatları, şarap havasıyle geçip gidiverir!

Sevgilinin kapısında yoksul olmayı saltanata bile değişme, kim bu kapının gölgesini bırakıp da güneş altına gider?

** Gönül ihtiyarladın mı artık güzellik, naziklik satmaya kalkışma. Bu alışveriş, gençlik çağında yürür!

Kara saçların müsveddesi tamamlandı, saçağarmaya başladı mı ak saçları yüzlerce defa yolmaya kalkış... azalmaz ki!

Hâfız, yolunun hicabı sensin, sen, aradan kalk! Ne mutlu o kişiye ki bu yolu hicapsız yürür gider.

Çu dest ber ser-i zulfeş zenem be tâb reved
Ver aşti talebem ber ser-i itâb reved

221

چو دست بر سر زلفش زنم به تاب رود

ور آشتی طلبم با سر عتاب رود

چو ماه نو ره بیچارگان نظاره

زند به گوشه ابرو و در نقاب رود

شب شراب خرابم کند به بیداری

وگر به روز شکایت کنم به خواب رود

Hâfız Divânı Şirâzi 406

طریق عشق پرآشوب و فتنه است ای دل

بیفتد آن که در این راه با شتاب رود

گدایی در جانان به سلطنت مفروش

کسی ز سایه این در به آفتاب رود

سواد نامه موی سیاه چون طی شد

بیاض کم نشود گر صد انتخاب رود

حباب را چو فتد باد نخوت اندر سر

کلاه داریش اندر سر شراب رود

حجاب راه تویی حافظ از میان برخیز

خوشا کسی که در این راه بی‌حجاب رود

**

ŞİİR YOLUNDAKİ TAYYI MEKÂNA BAK, TAYYI ZAMANI GÖR. BU BİR GECELİK ÇOCUK, BU BİR GECE İÇİNDE MEYDANA GELEN ŞİİR, TAM YÜZ YILLIK YOL ALIYOR.

157.

Sâki, selvi, gül ve lâle bahsi başladı, bahar geldi. Fakat bu bahis, ancak üç kadeh şarapla yürür.

Şarap sun... yeşillik gelini güzelleşti, bezendi. Artık gelin bezeyene hacet yok.

Tâ Bingâle'ye kadar varacak olan bu Fars şekeri, bu farsça şiir yüzünden, bütün Hint dudular;, bütün Hintli şairler, şekere düşer, bu şiiri okur, beğenirler.

Şiir yolundaki tayyı mekâna bak, tayyı zamanı gör. Bu bir gecelik çocuk, bu bir gece içinde meydana gelen şiir, tam yüz yıllık yol alıyor.

Kendisini ibadete vermiş olanları bile aldatan ceylân gözlere bak! Sihir kervanı bile, o gözlerin ardından gitmekte.

Dünyanın işvesine kapılıp yoldan çıkma. Bu kocakarı, hilelerle oturur, düzenlerle kalkar; işi gücü hileden, düzenden ibarettir.

Padişahın bahçesinden bahar yeli esiyor, lâle kadehine çiğ tanelerinden şarap dolmada.

Hâfız, Sultan Celâleddin (Gıyaseddin) in meclisine olan iştiyaktan vazgeçme; bu tahassürle feryat et... senin işin, ancak feryatla yola girer.

Sakı hadis-i serv-u gul-u lale mireved
Vin bâhs bâ selâse-i ğessâle mireved

225

ساقی حدیث سرو و گل و لاله می‌رود

وین بحث با ثلاثه غساله می‌رود

می ده که نوعروس چمن حد حسن یافت

کار این زمان ز صنعت دلاله می‌رود

شکرشکن شوند همه طوطیان هند

زین قند پارسی که به بنگاله می‌رود

طی مکان ببین و زمان در سلوک شعر

کاین طفل یک شبه ره یک ساله می‌رود

آن چشم جادوانه عابدفریب بین

کش کاروان سحر ز دنباله می‌رود

از ره مرو به عشوه دنیا که این عجوز

مکاره می‌نشیند و محتاله می‌رود

باد بهار می‌وزد از گلستان شاه

و از ژاله باده در قدح لاله می‌رود

حافظ ز شوق مجلس سلطان غیاث دین

غافل مشو که کار تو از ناله می‌رود

**

RİNTLİKTE ETEĞİM YIRTILIRSA NE ZARAR; BİR ELBİSEYİ DE İYİ ATLILIKLA PARALARIZ!

158.

Mart ayının bulutu göründü, nevruz rüzgârı esti. Şarap ve çalgı parası istiyorum. Kim, “İşte buyur” diyecek?

Güzeller cilvelenmekte... bense kesemden utanıyorum. Aşk ve müflislik, pek ağır bir yük; fakat çekmek gerek!

Cömertlik kıtlığı var, yüz suyunu satmaya değmez. Hırkayı satıp şaraba, güle harcamalı!

Galiba devletim uyanacak... bahtım açılacak; dün gece dua ediyordum, tanyeri ağarmaya başladı.

Gül, bahçeye bir duvakla, fakat yüz binlerce gülüşle geldi... sanki bir bucakta bir kerem sahibinin kokusunu duydu!

Rintlikte eteğim yırtılırsa ne zarar; bir elbiseyi de iyi atlılıkla paralarız!

Lâl dudaklarına ait bu söylediğim sözleri kim söyledi; zülfünden gördüğüm bu zulmü kim gördü?

Bilmem Hâfız'ın gönlüne bu âşık öldüren oku kim attı? Bildiğim şu kadar: Lâtif şiirinden kan damlamaktaydı!

Padişahın adaleti, aşk mazlumlarının halini sormazsa bucaktakiler gayri huzur ve istirahatten tamahlarını kessinler!

Ebr-i âzari berâmed bad-ı nevrüzi vezıd
Vech-i mey mihihem-u mutrib ki miguyed reşid

240

ابر آذاری برآمد باد نوروزی وزید

وجه می می‌خواهم و مطرب که می‌گوید رسید

شاهدان در جلوه و من شرمسار کیسه‌ام
بار عشق و مفلسی صعب است می‌باید کشید

قحط جود است آبروی خود نمی‌باید فروخت
باده و گل از بهای خرقه می‌باید خرید

گوییا خواهد گشود از دولتم کاری که دوش
من همی‌کردم دعا و صبح صادق می‌دمید

با لبی و صد هزاران خنده آمد گل به باغ
از کریمی گوییا در گوشه‌ای بویی شنید

دامنی گر چاک شد در عالم رندی چه باک
جامه‌ای در نیک نامی نیز می‌باید درید

این لطایف کز لب لعل تو من گفتم که گفت
وین تطاول کز سر زلف تو من دیدم که دید

عدل سلطان گر نپرسد حال مظلومان عشق

گوشه گیران را ز آسایش طمع باید برید

تیر عاشق کش ندانم بر دل حافظ که زد

این قدر دانم که از شعر ترش خون می‌چکید

**

MEYHANEYE GİDEN, KENDİSİNİ KAYBEDER, HABERSİZ BİR HALDE GERİ GELİR.

159.

Şu fikirdeyim; elimden geline bir işe sanlayım ki gam, gussa sona ersin.

Gönül seyrangâhı, zıt şeylerin buluşup görüşeceği yer değil. Bir yerden şeytan çıkarsa melek, o vakit oraya girer.

Zulmeden hâkimlerle konuşmak, en uzun kış gecelerine benzer. Sen nuru güneşten iste, güneşten., belki zuhur eder.

Ev sahibi, acaba ne vakit dışarıya çıkacak diye dünyadaki mürüvvetsiz kişilerin kapısında ne vakta kadar oturup duracaksın?

Yoksulluğu bırakma, rastladığın yolcudan feyz iste de hâzineye sahip ol.

İyi kişi de matahını gösterdi, kötü kişi de. Acaba hangisi makbule geçecek dersin?

Âşık bülbül, sen hemen yaşamayı iste, sağlık olsun., bağ yine yeşerir, gül yine goncalanır!

Bu küçücük yurtta Hâfız'ın gafletine şaşılmaz. Meyhaneye giden, kendisini kaybeder, habersiz bir halde geri gelir.

Ber ser-i ânem ki ger zi dest bnrâyed
Dest be kâri zenem ki ğussa derâyed

232

بر سر آنم که گر ز دست برآید

دست به کاری زنم که غصه سر آید

خلوت دل نیست جای صحبت اضداد

دیو چو بیرون رود فرشته درآید

صحبت حکام ظلمت شب یلداست

نور ز خورشید جوی بو که برآید

Hâfız Divânı Şirâzi 414

بر در ارباب بی‌مروت دنیا

چند نشینی که خواجه کی به درآید

ترک گدایی مکن که گنج بیابی

از نظر ره روی که در گذر آید

صالح و طالح متاع خویش نمودند

تا که قبول افتد و که در نظر آید

بلبل عاشق تو عمر خواه که آخر

باغ شود سبز و شاخ گل به بر آید

غفلت حافظ در این سراچه عجب نیست

هر که به میخانه رفت بی‌خبر آید

**

YÜZLERCE DERT ÇEKİLMEDEN BİR NİMET ELDE EDİLSİN., YAĞMA MI VAR ? BUNU, BAŞ AŞAĞI DÖNMÜŞ FELEĞİN SOFRASINDAN UMMA!

160.

Şarap güneşi, kadeh doğusundan doğunca sâkinin yanağında binlerce lâleler açar,

Yeşillikten o perçemin kokusu geldi mi rüzgâr, sümbülün kokusunu gülün başına çalar.

Ayrılık gecesinin hikâyesi, öyle hemencecik anlatılıverecek bir hikâye değil., zerresinden yüzlerce risaleler meydana gelir.

Yüzlerce dert çekilmeden bir nimet elde edilsin., yağma mı var ? Bunu, baş aşağı dönmüş feleğin sofrasından umma!

Nuh Peygamber gibi tufan derdine sabrın varsa belâ savuşur, bin yıllık murat, nihayet elde edilir.

Maksat incisi, çalışmakla ele girmez. Takdire havale etmeksizin buna nail olmayı ummak, bir hayalden ibarettir.

Zülfünden esip gelen rüzgâr, Hâfız'ın mezarına uğrarsa bedeninin toprağından yüz binlerce feryat yücelir.

Çu âftâb-ı mey ez meşrık-ı piyâle berayed
Zi bâğ-ı 'arız ı sâkî hezâr lâle berâyed

Hâfız Divânı Şirâzi 416

چو آفتاب می از مشرق پیاله برآید

ز باغ عارض ساقی هزار لاله برآید

نسیم در سر گل بشکند کلاله سنبل

چو از میان چمن بوی آن کلاله برآید

حکایت شب هجران نه آن حکایت حالیست

که شمه‌ای ز بیانش به صد رساله برآید

ز گرد خوان نگون فلک طمع نتوان داشت

که بی ملالت صد غصه یک نواله برآید

به سعی خود نتوان برد پی به گوهر مقصود

خیال باشد کاین کار بی حواله برآید

گرت چو نوح نبی صبر هست در غم طوفان

بلا بگردد و کام هزارساله برآید

نسیم زلف تو چون بگذرد به تربت حافظ

ز خاک کالبدش صد هزار لاله برآید

**

BÜTÜN ÂLEM HALKI, BENİ AŞKTAN MENETSE FAYDASIZ... YİNE BEN, TANRI'NIN EMRİNİ, TANRI'NIN TAKDİRİNİ İŞLERİM.

161.

Gönlüm, misket üzümünden çekilmiş şarabı çekerse yeri var. Çünkü zahitlikten de hayır kokusu gelmiyor, riyadan da!

Bütün âlem halkı, beni aşktan menetse faydasız... yine ben, Tanrı'nın emrini, Tanrı'nın takdirini işlerim.

Kerem feyzinden ümit kesme, kerim olan elbette günahları affeder, âşıkları bağışlar!

Gönül, sevgilinin zülfünden bir örgü gözerim ümidine düştü de bu yüzden zikir halkasına girdi.

Senin güzelliğin Tanrı vergisi, bu güzellikle bahtın gelin odasına oturmuşsun, gelin bezeyenin bezemesine ne ihtiyacın var!

Yeşillik hoş, hava lâtif, şarap halis., şimdi hoş bir gönülden başka hiç bir şeye lüzum yok!

Cihan gelini güzeldir ama aklım başına topla... bu açılmadık kız, hiç kimsenin nikâhına girmez.

Sevgiliye latife yollu dedim ki:

Ey ayyüzlü, ne olur bir öpücük versen de senin o şeker gibi öpücüğünle gönlü hasta birisi, huzura erse...

Güldü de dedi ki: Hâfız, Allah için olsun öpüşünle ayın yüzünü bulaştırma, bunu reva görme!

Eğer be bâde-i muşkin keşed dilem şâved
Ki buy-ı hayr zi zuhd-u riya nemiyâyed

230

اگر به باده مشکین دلم کشد شاید

که بوی خیر ز زهد ریا نمی‌آید

جهانیان همه گر منع من کنند از عشق

من آن کنم که خداوندگار فرماید

طمع ز فیض کرامت مبر که خلق کریم

گنه ببخشد و بر عاشقان ببخشاید

مقیم حلقه ذکر است دل بدان امید

که حلقه‌ای ز سر زلف یار بگشاید

تو را که حسن خداداده هست و حجله بخت

چه حاجت است که مشاطه‌ات بیاراید

چمن خوش است و هوا دلکش است و می بی‌غش

کنون بجز دل خوش هیچ در نمی‌باید

جمیله‌ایست عروس جهان ولی هش دار

که این مخدره در عقد کس نمی‌آید

به لابه گفتمش ای ماه رخ چه باشد اگر

به یک شکر ز تو دلخسته‌ای بیاساید

به خنده گفت که حافظ خدای را مپسند

که بوسه تو رخ ماه را بیالاید

**

YOLCU, HİDAYET NURUYLA YOL ALIR, SEVGİLİYE VARIR. SAPIKLIKLA YOLA DÜŞERSE HİÇ BİR YERE VARAMAZ.

162.

Civarından, usanıp seni terk ederek giden kişinin işi ileri gelmez; sonunda utanır, pişman olur.

Yolcu, hidayet nuruyla yol alır, sevgiliye varır. Sapıklıkla yola düşerse hiç bir yere varamaz.

Ömrünün sonunda olsun şaraptan, sevgiliden faydalan. Baştan başa boş geçen vakte yazık!

Ey yolunu azıtan gönlün delili, Tanrı için olsun bir yardım et. Garip, yol alamazsa delille gider.

Ayıklık, sarhoşluk, hepsi son nefeste belli olur. Kimse, öbür dünyaya ne halde gideceğini bilmez.

Kılavuzu Tanrı lütfu olan kervan, şevketle konar, azametle göçer!

Hâfız, hikmet çeşmesinden bir kadeh elde etmeye bak. Belki bu suretle gönlünden bilgisizlik nakşı arınır.

Ez ser-i kuy-ı tu her ko be melâlet bireved
Nereved kâreş-u âhır be hacâlet bireved

222

از سر کوی تو هر کو به ملالت برود

نرود کارش و آخر به خجالت برود

کاروانی که بود بدرقه‌اش حفظ خدا

به تجمل بنشیند به جلالت برود

سالک از نور هدایت ببرد راه به دوست

که به جایی نرسد گر به ضلالت برود

کام خود آخر عمر از می و معشوق بگیر

حیف اوقات که یک سر به بطالت برود

ای دلیل دل گمگشته خدا را مددی

که غریب ار نبرد ره به دلالت ببرد

حکم مستوری و مستی همه بر خاتم تست

کس ندانست که آخر به چه حالت برود

حافظ از چشمه حکمت به کف آور جامی

بو که از لوح دلت نقش جهالت برود

**

NE MUTLU HER GÖRDÜĞÜNÜN ARDINA DÜŞMEYEN, HER ÇAĞIRILDIĞI KAPIYA HABERSİZCE VARMAYAN GÖNÜLE.

163.

Ne mutlu her gördüğünün ardına düşmeyen, her çağırıldığı kapıya habersizce varmayan gönüle.

O şirin dudağa tamah etmemem daha doğru ama sinek nasıl olur da şekere gitmez?

* Gamlar görmüş, kederler geçirmiş olan gözümün karasını gözyaşıyle yıkamaya kalkışma. Yüzünün güzelliği, gözümden asla gitmez, buna imkân yok!

Gönül, böylece, abes yerlerde dolaşıp durma, hercailik etme. Bu huylarla hiç bir iş göremezsin.

Kendimden daha günahkâr, amel defteri benden daha siyah kimseyi göremiyorum. Bu hal ile nasıl olur da gönlümün dumanı, kalem gibi başımdan tütmez?

Ben sarhoşum; suçumu, yarlıgama eteğiyle ört. Şeriatın yüz suyu, bu kadarcık bir günahla hemen gidivermez ya!

Yoksulunum ama kemerine ancak altınla, gümüşle el urulabilecek bir selvi boylunun havasına düştüm!

Sen, huylarının güzelliği bakımından başka bir âlemdesin, bana vefa edeceğine dair söz vermiş, ahdetmişsin, onu da unutmazsın, değil mi?

Hüthüt tacıyle beni aldatmaya kalkışma, yoldan çıkarmaya uğraşma. Akdoğan, padişaha benzer, her bayağı avın peşine düşmez.

Şarabı önce Hâfız'a sun, fakat bir şartla: Meclisteki söz, dışarıya sızmasın!

Hoşa dili-ki mudâm ez peyi nazar nereved
Beher dereş ki bihânend bihaber nereved

224

خوشا دلی که مدام از پی نظر نرود

به هر درش که بخوانند بی‌خبر نرود

طمع در آن لب شیرین نکردنم اولی

ولی چگونه مگس از پی شکر نرود

سواد دیده غمدیده‌ام به اشک مشوی

که نقش خال توام هرگز از نظر نرود

Hâfız Divânı Şirâzi 424

ز من چو باد صبا بوی خود دریغ مدار

چرا که بی سر زلف توام به سر نرود

دلا مباش چنین هرزه گرد و هرجایی

که هیچ کار ز پیشت بدین هنر نرود

مکن به چشم حقارت نگاه در من مست

که آبروی شریعت بدین قدر نرود

من گدا هوس سروقامتی دارم

که دست در کمرش جز به سیم و زر نرود

تو کز مکارم اخلاق عالمی دگری

وفای عهد من از خاطرت به درنرود

سیاه نامه‌تر از خود کسی نمی‌بینم

چگونه چون قلمم دود دل به سر نرود

به تاج هدهدم از ره مبر که باز سفید

چو باشه در پی هر صید مختصر نرود

بیار باده و اول به دست حافظ ده

به شرط آن که ز مجلس سخن به درنرود

**

BİR ÖPÜŞ İÇİN CAN VERİP DURMAKTAYIM. FAKAT NE BUNU ALIYOR, NE ONU VERİYOR.

164.

Baht, sevgilinin ağzından bana bir nişan bile vermemekte., devlet, gizli sırdan bana bir haber bile duyurmamakta.

Bir öpüş için can verip durmaktayım. Fakat ne bunu alıyor, ne onu veriyor.

Öldüm bu ayrılıktan, bir türlü o perdeye yol bulamıyorum, oraya varmama imkân yok., yahut da imkân var, fakat perdeci yol göstermemekte !

Zülfünü seher yeli çekiyor. Şu aşağılık feleğe bak, orada, bana, esen rüzgâr kadar olsun bir değer vermiyor.

Pergel gibi etrafında dönüp dolaşıyorum da devran, nokta gibi etrafına yol vermemekte, muradıma ulaştırmamakta.

Sabırla şeker elde edilir. Edilir ama zamanenin kötülüğüne bak ki bana sabredecek kudret bile vermiyor!

Dedim ki uyuyayım da sevgilinin yüzünü göreyim., fakat ey Hâfız, feryad ü figan aman vermiyor, uyuyamıyorum ki!

Baht ez dehân-ı dost nişanem nemidehed
Devlet haber zi râz-ı nihânem nemidehed

229

بخت از دهان دوست نشانم نمی‌دهد

دولت خبر ز راز نهانم نمی‌دهد

از بهر بوسه‌ای ز لبش جان همی‌دهم

اینم همی‌ستاند و آنم نمی‌دهد

مردم در این فراق و در آن پرده راه نیست

یا هست و پرده دار نشانم نمی‌دهد

زلفش کشید باد صبا چرخ سفله بین

کان جا مجال بادوزانم نمی‌دهد

چندان که بر کنار چو پرگار می‌شدم

دوران چو نقطه ره به میانم نمی‌دهد

شکر به صبر دست دهد عاقبت ولی

بدعهدی زمانه زمانم نمی‌دهد

گفتم روم به خواب و ببینم جمال دوست

حافظ ز آه و ناله امانم نمی‌دهد

**

PİRİMİZ DEDİ Kİ: TAKDİR KALEMİNDE HATA YOKTUR. HATALARI ÖRTEN TEMİZ NAZARINA AFERİN!

165.

Sofi, şarabı itidal üzere içerse afiyetler olsun. Haddini aşırırsa bu işi unutsun, bu işe yeltenmesin.

Bir yudum şarap vermeye kadir olup da ihsanda bulunanın eli, maksat, güzelini sarıp dursun.

Pirimiz dedi ki: Takdir kaleminde hata yoktur. Hataları örten temiz nazarına aferin!

Türklerin padişahı, yabancıların sözünü dinliyor. Siyavuş'un kanına girdi, bu zulümden utansın!

Gözüm, yüzüne ayna tutanlardan, o güzel yüzden bir an bile ayrılmıyor. Dudaklarım da göğsünden, omuzundan öpücükler alsın bari.

Kibrinden bu yoksula bir söz bile söylemedi ama canım, o sükût eden fıstığa kurban olsun!

İnsanlara iltifat eden, hatıralarını hoş tutan sarhoş nergisi, âşıkın kanını kadehe kor da içerse ballar, şekerler olsun!

Hâfız, cihanda senin kulluğunla şöhret buldu. Kulağı, zülfünün kulluk halkasından hali kalmasın!

Sofi er bade beendâze hored nüşeş bâd
Verne endişe-i in kâr ferâmüşeş bâd

105

صوفی ار باده به اندازه خورد نوشش باد

ور نه اندیشه این کار فراموشش باد

آن که یک جرعه می از دست تواند دادن

دست با شاهد مقصود در آغوشش باد

پیر ما گفت خطا بر قلم صنع نرفت

آفرین بر نظر پاک خطاپوشش باد

شاه ترکان سخن مدعیان می‌شنود

شرمی از مظلمه خون سیاووشش باد

گر چه از کبر سخن با من درویش نگفت

جان فدای شکرین پسته خاموشش باد

چشمم از آینه داران خط و خالش گشت

لبم از بوسه ربایان بر و دوشش باد

نرگس مست نوازش کن مردم دارش

خون عاشق به قدح گر بخورد نوشش باد

به غلامی تو مشهور جهان شد حافظ

حلقه بندگی زلف تو در گوشش باد

**

ZAMAN HIRSIZI UYUMUYOR, EMİN OLMA. SANA BUGÜN GELİP ÇATMADIYSA YARIN GELİR ÇATAR.

166.

Bu şehirde gönlümüzü alacak bir güzel yok. Bahtım yâr olursa buradan pilimi pırtımı alıp gideceğim ben.

Nerde bir sarhoş er ki gönlü yanmış âşık, keremini görsünde muradım dile getirsin?

Bağcı, sana bakıyorum da görüyorum ki güzden hiç haberin yok. Ah bir gün gülü rananı rüzgâr savuruverirse!

Zaman hırsızı uyumuyor, emin olma. Sana bugün gelip çatmadıysa yarın gelir çatar.

Belki bir nazar sahibi gelir, seyreder diye heveslenip hayalimde bunca oyunlar düzmekte, bunca sanatlar koşmaktayım.

Kırk yılda sahip olduğum bilgiyi, fazileti, korkuyorum, o sarhoş gözler bir anda yağma ediverecek!

Sihir mucizeyle boy ölçüşemez, emin ol. Sâmirî, kim oluyor ki yedi beyzaya galebe çalabilsin ?

Şarabın gök renkli kadehi, gönül darlığına settir; elden bırakma., yoksa gam seli, seni siler süpürür,

* Aşk yolu, okçuların pusu kurdukları yerdir ama bilerek, tedbirlice giden düşmandan kurtulur, hasmına galebe eder.

Hâfız, can, sevgilinin sarhoş gamzesini isterse evden başkalarını çıkar, o vakit gelir, canı da alıp götürür.

Nist der şehr nigâri ki dil-i mâ bibered
Bahtem er yâr şeved rahtem ez incâ bibered

128

نیست در شهر نگاری که دل ما ببرد

بختم ار یار شود رختم از این جا ببرد

کو حریفی کش سرمست که پیش کرمش

عاشق سوخته دل نام تمنا ببرد

باغبانا ز خزان بی‌خبرت می‌بینم

آه از آن روز که بادت گل رعنا ببرد

رهزن دهر نخفته‌ست مشو ایمن از او

اگر امروز نبرده‌ست که فردا ببرد

در خیال این همه لعبت به هوس می‌بازم

Hâfız Divânı Şirâzi 432

بو که صاحب نظری نام تماشا ببرد

علم و فضلی که به چل سال دلم جمع آورد

ترسم آن نرگس مستانه به یغما ببرد

بانگ گاوی چه صدا بازدهد عشوه مخر

سامری کیست که دست از ید بیضا ببرد

جام مینایی می سد ره تنگ دلیست

منه از دست که سیل غمت از جا ببرد

راه عشق ار چه کمینگاه کمانداران است

هر که دانسته رود صرفه ز اعدا ببرد

حافظ ار جان طلبد غمزه مستانه یار

خانه از غیر بپرداز و بهل تا ببرد

**

ŞARAP OLSUN DA GİZLİCE İÇİLSİN.. BU NE DEMEK? BU, TEMELSİZ BİR İŞ. RİNTLER SAFINA KATILDIK GİTTİ, NE OLURSA OLSUN!

167.

Şarap olsun da gizlice içilsin.. bu ne demek? Bu, temelsiz bir iş. Rintler safına katıldık gitti, ne olursa olsun!

Gönlümü sıkma, feleği anıp durma. Hiç bir mühendisin fikri, bu ukdeyi çözemedi!

Zamanenin inkılâbına şaşma, felek, bu efsaneden milyonlarcasını hatırlar.

Kadehi edep şartlarına riayetle ele al; çünkü Cemşid'in, Behmen'in ve Kubad'ın kafa taslarından terkip edilmiştir.

Kim bilir ki Kâvus'la Key nereye gittiler? Kim vakıftır ki Cem'in tahtı yel üstünde nasıl yürüdü, nasıl geçip gitti?

Görüyorum, hâlâ lâleler, Ferhad'ın, Şirin'e çektiği hasret yüzünden döktüğü kanlı göz yaşlarından bitiyor.

Lâle, zamanın vefasızlığını anlamış o İm ah ki doğdu öldü de şarap kadehini elinden bırakmadı.

Gel gel de bir zaman şarapla harap olalım. Belki bu harabatta bir defineye rastlarız.

Musallâ'nın lâtif rüzgârıyle Rüknâbâd ırmağı, bana bir yere gitmek için müsaade etmiyor.

Hâfız gibi kadehi hemen ele alma. Ancak kopuz nalesiyle işret et. Çünkü neşeli gönlü, musiki ibrişimine bağlamışlardır.

Şerâb-u ayş ı nihan çist kâr-ı bîbunyâd
Zedim ber şaf-ı rindin herçi bâdâbâd

غزل 101

شراب و عیش نهان چیست کار بی‌بنیاد

زدیم بر صف رندان و هر چه بادا باد

گره ز دل بگشا و از سپهر یاد مکن

که فکر هیچ مهندس چنین گره نگشاد

ز انقلاب زمانه عجب مدار که چرخ

از این فسانه هزاران هزار دارد یاد

قدح به شرط ادب گیر زان که ترکیبش

ز کاسه سر جمشید و بهمن است و قباد

که آگه است که کاووس و کی کجا رفتند

که واقف است که چون رفت تخت جم بر باد

ز حسرت لب شیرین هنوز می‌بینم

که لاله می‌دمد از خون دیده فرهاد

مگر که لاله بدانست بی‌وفایی دهر

که تا بزاد و بشد جام می ز کف ننهاد

بیا بیا که زمانی ز می خراب شویم

مگر رسیم به گنجی در این خراب آباد

نمی‌دهند اجازت مرا به سیر و سفر

نسیم باد مصلا و آب رکن آباد

قدح مگیر چو حافظ مگر به ناله چنگ

که بسته‌اند بر ابریشم طرب دل شاد

**

EYVAH., TELEK, HERKESLE GİZLİCE VE BAŞKA BİR TARZDA OYUN OYNADI. FAKAT BU HİLEBAZA GALİP GELEN KİMSE YOK:

168.

Şarap da, gönül derdini hatırımızdan çıkarmasa hadiseler, bizi kökümüzden söküp atacak.

Akıl, sarhoşluğa demir atmasa bu gemiyi şu belâ girdabından kurtarmaya imkân mı var?

Eyvah., telek, herkesle gizlice ve başka bir tarzda oyun oynadı. Fakat bu hilebaza galip gelen kimse yok:

Yolumuz, karanlıklar diyarına düştü., nerde bir yol gösteren Hızır? Mahrumiyet ateşi, suyumuzu, selimizi kurutacak.

Zayıf gönlüm, aheste esen hasta seher yeli, canıma can katar, yeniden hayat bulurum ümidiyle çayırlığa, çimenliğe meyletmekte.

Hâfız yandı, yakıldı da kimsecikler, halini sevgiliye söylemedi gitti. Allah rızasıyçin rüzgâr, bir haber götürürse götürecek!

Aşk doktoru benim, şarap sun! Bu macun, gönle huzur verir, yanlış düşünceleri giderir!

Eğer bade ğam-ı dil zi yâd-ı mâ bibered
Nehib-i hâdise bunyâd-ı mâ zicâ bibered

اگر نه باده غم دل ز یاد ما ببرد

نهیب حادثه بنیاد ما ز جا ببرد

اگر نه عقل به مستی فروکشد لنگر

چگونه کشتی از این ورطه بلا ببرد

فغان که با همه کس غایبانه باخت فلک

که کس نبود که دستی از این دغا ببرد

گذار بر ظلمات است خضر راهی کو

مباد کتش محرومی آب ما ببرد

دل ضعیفم از آن می‌کشد به طرف چمن

که جان ز مرگ به بیماری صبا ببرد

طبیب عشق منم باده ده که این معجون

فراغت آرد و اندیشه خطا ببرد

بسوخت حافظ و کس حال او به یار نگفت

مگر نسیم پیامی خدای را ببرد

**

SANA MEFTUN OLMAYAN GÖZ, GÖZ YAŞI İNCİLERİ GİBİ KANA GARKOLSUN!

169.

Güzelliğin daima artıp dursun., yüzün, her yıl lâle gibi kıpkırmızı olsun!

Başımızdaki aşkının hayali, gün geçtikçe artsın!

Âlemdeki bütün güzellerin boylan, senin boyuna karşı eğilsin, bükülsün!

Yeşillikte bitip alabildiğine boy atan selvi, senin elif gibi düzgün boyuna karşı nun gibi eğilsin!

Sana meftun olmayan göz, göz yaşı incileri gibi kana garkolsun!

Gözüm, gönül alıcılıkta türlü türlü sihirlere üstat kesilsin!

Nerde bir kabiliyetli gönül varsa gamına düşsün, sabrı, kararı kalmasın!

Aşkından hali olan gönül, vuslatının halkasından çıksın!

Hâfız'ın cam olan o lâl dudakların, aşağılık adamların dudaklarından uzak olsun!

Husn-i tu hemişe der fuzun bâd
Rüyet heme sâle lâlegun bâd

107

حسن تو همیشه در فزون باد

رویت همه ساله لاله گون باد

اندر سر ما خیال عشقت

هر روز که باد در فزون باد

هر سرو که در چمن درآید

در خدمت قامتت نگون باد

چشمی که نه فتنه تو باشد

چون گوهر اشک غرق خون باد

چشم تو ز بهر دلربایی

Hâfız Divânı Şirâzi 440

در کردن سحر ذوفنون باد

هر جا که دلیست در غم تو

بی صبر و قرار و بی سکون باد

قد همه دلبران عالم

پیش الف قدت چو نون باد

هر دل که ز عشق توست خالی

از حلقه وصل تو برون باد

لعل تو که هست جان حافظ

دور از لب مردمان دون باد **

**

HER AN, SANA YENİDEN YENİYE ÂŞIK OLUYORUM, AŞKIM, HER AN TAZELENİP DURUYOR. SENİN DE HER AN GÜZELLİĞİN ARTSIN!

170.

Cemali, her göze güneş kesilsin., güzel yüzü, güzellikten de daha güzel bir hale gelsin!

Zülfüne bağlanmayan, dilerim Tanrı'dan, zülfü gibi karmakarışık, altüst olsun!

Âlem padişahlarının gönülleri, şahin kanatlı bir hüma olan zülfünün kanadı altına girsin!

Cemaline âşık olmayan gönül, daima ciğer kanına garkolsun!

Güzelim, gamzen ok atmaya başladı mı hedefi, mecruh gönlüm olsun, o oklar, benim gönlüme gelsin, sancılsın!

Şeker gibi lâl dudakların öpücük verirse can damağım, o öpücüklerle şekerlensin!

Her an, sana yeniden yeniye âşık oluyorum, aşkım, her an tazelenip duruyor. Senini de her an güzelliğin artsın!

Hâfız, yüzüne candan müştak. Sen de lütfet de müştakların haline bir bak!

Cemâlet âftâb-ı her nazar bâd
Zi hübi rüy-ı hiş-i hübter bâd

104

جمالت آفتاب هر نظر باد

ز خوبی روی خوبت خوبتر باد

Hâfız Divânı Şirâzi 442

همای زلف شاهین شهپرت را

دل شاهان عالم زیر پر باد

کسی کو بسته زلفت نباشد

چو زلفت درهم و زیر و زبر باد

دلی کو عاشق رویت نباشد

همیشه غرقه در خون جگر باد

بتا چون غمزه‌ات ناوک فشاند

دل مجروح من پیشش سپر باد

چو لعل شکرینت بوسه بخشد

مذاق جان من ز او پرشکر باد

مرا از توست هر دم تازه عشقی

تو را هر ساعتی حسنی دگر باد

به جان مشتاق روی توست حافظ

تو را در حال مشتاقان نظر باد

**

DOSTLAR, BENİ ANMIYORLAR, HATIRLARINA BİLE GETİRMİYORLAR. FAKAT BENDEN BUNLARA BİNLERCE SELÂM!

171.

Hatırlansın dostların vuslat günü, anılsın o zamanlar!

Damağım, gam acılığından zehre döndü. Hatıra gelsin şarap içenlere "Afiyetler, şekerler olsun" sesi!

Dostlar, beni anmıyorlar, hatırlarına bile getirmiyorlar. Fakat benden bunlara binlerce selâm!

Bu bağda, bu belâya tutuldum bir kere. Bana hakkı geçenlere Tanrı selâmetler versin!

Gözümde her an yüzlerce ırmak var ama bağcıların Zinderud'u yine hatırımda!

Hâfız'ın sırrı, artık söylenmeyip kaldı demektir. Yazıklar olsun., sırdaşları anıp duruyorum şimdi!

Ruz-ı vasl-ı dostdâran yâd bâd
Yâd bâd an rüzgâran yâd bâd

Hâfız Divânı Şirâzi 444

روز وصل دوستداران یاد باد

یاد باد آن روزگاران یاد باد

کامم از تلخی غم چون زهر گشت

بانگ نوش شادخواران یاد باد

گر چه یاران فارغند از یاد من

از من ایشان را هزاران یاد باد

مبتلا گشتم در این بند و بلا

کوشش آن حق گزاران یاد باد

گر چه صد رود است در چشمم مدام

زنده رود باغ کاران یاد باد

راز حافظ بعد از این ناگفته ماند

ای دریغا رازداران یاد باد

**

RÜZGÂR, DÜN GECE SEFERE GİDEN SEVGİLİYİ HATIRLATTI. BEN DE NE OLURSA OLSUN ARIK GÖNLÜMÜ YELE VERECEĞİM!

172.

Rüzgâr, dün gece sefere giden sevgiliyi hatırlattı. Ben de ne olursa olsun arık gönlümü yele vereceğim!

İşim bir yere vardı ki gayri her akşam, parlayan ah ateşini hemdem edinecek, her sabah rüzgârla dertleşeceğim!

Gayretsiz gönlüm, saçlarının büklümünü yurt edineli vatanını anmıyor bile!

Azizlerin, öğütlerinin kadri bugün anlaşıldı. Yarabbi, bize öğüt verenlerin ruhlarını şâdet !

Rüzgâr, bahçede gül goncasının elbiselerindeki düğmeleri gözerken seni andım da yüreğim kan kesildi.

Zayıf vücudüm elden gitmişti artık... sabah çağında rüzgâr, vuslatından bir koku getirdi de yine can buldum.

Hâfız, senin iyi tabiatin, nihayet seni maksadına ulaştırır. Tabiati iyi olan adama canlar feda!

Duş âgehı zi yar-ı sefer-kerde dâd bâd
Men niz dil bebâd dehem her çi bâd bâd

102 غزل

Hâfız Divânı Şirâzi 446

دوش آگهی ز یار سفرکرده داد باد

من نیز دل به باد دهم هر چه باد باد

کارم بدان رسید که همراز خود کنم

هر شام برق لامع و هر بامداد باد

در چین طره تو دل بی حفاظ من

هرگز نگفت مسکن مالوف یاد باد

امروز قدر پند عزیزان شناختم

یا رب روان ناصح ما از تو شاد باد

خون شد دلم به یاد تو هر گه که در چمن

بند قبای غنچه گل می‌گشاد باد

از دست رفته بود وجود ضعیف من

صبحم به بوی وصل تو جان بازداد باد

حافظ نهاد نیک تو کامت برآورد

جان‌ها فدای مردم نیکونهاد باد

**

AŞK SAHRASININ YOKUŞU DA TUZAK, İNİŞİ DE.. NERDE BİR ARSLAN YÜREKLİ YİĞİT Kİ BELÂDAN KAÇINMASIN ?

173.

Ardına düşsem fitneler koparır, aramayıp otursam kinlenir, küser, öç almaya kalkışır.

Bir yol uğrağında vefakârlık ederek bir zamancağız peşine düşsem benden yel gibi kaçar.

Tamaha düşüp bir yarım öpücük istesem hokka gibi ağzından şeker gibi yüzlerce alay, yüzlerce lâtife dökülmeye başlar, benimle eğlenmeye koyulur.

Nergis gözlerinden gördüğüm o hile yok mu? Nice yüz suyunu toprağa döker, nice adamlar aldatır!

Aşk sahrasının yokuşu da tuzak, inişi de.. Nerde bir arslan yürekli yiğit ki belâdan kaçınmasın ?

Sen hemen ömürle sabır dile., oyuncu felek, bundan daha şaşılacak binlerce oyun oynar, görürsün!

Hâfız, teslim eşiğine baş koy. Çünkü sen inada kalkıştın mı, felek de inada kalkışır, onunla başa çıkamaz ki!

Eğer revem zi peyeş fitnehâ berengizd
Ver ez taleb binişlnem be kine berhized

155

اگر روم ز پی اش فتنه‌ها برانگیزد

ور از طلب بنشینم به کینه برخیزد

و گر به رهگذری یک دم از وفاداری

چو گرد در پی اش افتم چو باد بگریزد

و گر کنم طلب نیم بوسه صد افسوس

ز حقه دهنش چون شکر فروریزد

من آن فریب که در نرگس تو می‌بینم

بس آب روی که با خاک ره برآمیزد

فراز و شیب بیابان عشق دام بلاست

کجاست شیردلی کز بلا نپرهیزد

تو عمر خواه و صبوری که چرخ شعبده باز

هزار بازی از این طرفه‌تر برانگیزد

بر آستانه تسلیم سر بنه حافظ

که گر ستیزه کنی روزگار بستیزد

**

CİHAN, GÖRÜNÜŞTE GÜZEL BİR GELİN... FAKAT O GELİNİ ALAN, ÖMRÜNÜ NİKÂH PARASI OLARAK VERİR!

174.

Yanağına gül ve nesrin rengi veren Tanrı, bu yoksula da sabır ve karar vermeye kadirdir.

Saçlarına zulüm öğreten Yaratıcı'nın keremi adalet de öğretir. O saçlar bana lütuf ta da bulunur elbet.

Ben daha gönlünün iradesini Şirin'in dudağına verdiği gün Ferhat'tan ümit kesmiştim.

Altın hâzinesi yoksa kanaat hâzinesi var ya. Padişahlara onu ihsan eden, yoksullara da bunu vermiş!

Cihan, görünüşte güzel bir gelin... fakat o gelini alan, ömrünü nikâh parası olarak verir!

Bundan böyle elim selvinin eteğinde, ırmağın dudağındadır. Hele şimdi, sabah yeli, ilkbahar müjdesini de vermekte.

Hâfız'ın gönlü, zamane gamının elinde kan oldu. Ey Hacı Kıvameddin, feryat ayrılığından!

An ki ruhsar-ı tura reng-i gul-u nesrin dâd
Sabr-u ârâm tevâned be men-i miskin dâd

112

آن که رخسار تو را رنگ گل و نسرین داد

صبر و آرام تواند به من مسکین داد

وان که گیسوی تو را رسم تطاول آموخت

هم تواند کرمش داد من غمگین داد

من همان روز ز فرهاد طمع ببریدم

که عنان دل شیدا به لب شیرین داد

گنج زر گر نبود کنج قناعت باقیست

آن که آن داد به شاهان به گدایان این داد

خوش عروسیست جهان از ره صورت لیکن

هر که پیوست بدو عمر خودش کاوین داد

بعد از این دست من و دامن سرو و لب جوی

خاصه اکنون که صبا مژده فروردین داد

در کف غصه دوران دل حافظ خون شد

از فراق رخت ای خواجه قوام الدین داد

**

YÜZÜNE RENK VE LETAFET VERMEK İÇİN NE CANLAR FEDA ETTİK, NE KANLAR YUTTUK DA O, MURADINA ERİŞİR ERİŞMEZ CAN VERENLERE KASTETTİ, ONLARI KENDİSİNDEN UZAKLAŞTIRDI

175.

Seher çağında doğu padişahı, bayrağını dağlara dikince sevgilim, kendisini özleyen, gelişini umup duran âşıkların kapısını, merhamet eliyle çaldı.

Sabah feleğin muhabbetinin ne olduğunu apaydın anladı da murada erişenlerin gururuna bir hoşça güldü.

Sevgilim, dün gece mecliste raksa kalktı. Zülfünün örgüsünü çözdü, fakat dostların gönüllerini zülfüne bağladı!

Şarap içen gözleri, ayıklan da şarap meclisine çağırmıştı ya... işte ben, daha o zaman elimi gönlümün kanıyla yıkamış, oldu olanlar demiş, her şeyden ümidimi kesmiştim.

Ona bu ayyarlığı bilmem ki hangi taş yürekli öğretti? Dışarı çıkar çıkmaz ilk işi, geceleri ibadetle meşgul olanların yollarını vurmak oldu!

Yüzüne renk ve letafet vermek için ne canlar feda ettik, ne kanlar yuttuk da o, muradına erişir erişmez can verenlere kastetti, onları kendisinden uzaklaştırdı. :

Ben, bu yün hırkayla onu nasıl avlayabilirim, imkân mı var? Öyle bir zırhlı er ki kirpikleri, hançerli erlerin bile yolunu vurmakta!

Padişahın, muvaffakiyet kur'asını çekmesine, devletinin kutluluğuna himmet etmekteyiz. Hâfız'ın gönlündeki muradı ver, sana bahtiyarlar falını açtı!

* O mansur padişah, öyle bir kudreti galip padişahlar padişahı, öyle bir din ülkesinin eridir ki kimseden esirgemediği cömertliği, bahar bulutlarına güler; o, onlardan da vergilidir!

Seher çun husrev-i hâver 'alem ber kûhsâran zed
Be dest-i merhamet yâreni der-i ümmidvâran zed

سحر چون خسرو خاور علم بر کوهساران زد

به دست مرحمت یارم در امیدواران زد

چو پیش صبح روشن شد که حال مهر گردون چیست

برآمد خنده خوش بر غرور کامگاران زد

نگارم دوش در مجلس به عزم رقص چون برخاست

گره بگشود از ابرو و بر دل‌های یاران زد

من از رنگ صلاح آن دم به خون دل بشستم دست

که چشم باده پیمایش صلا بر هوشیاران زد

کدام آهن دلش آموخت این آیین عیاری

کز اول چون برون آمد ره شب زنده داران زد

خیال شهسواری پخت و شد ناگه دل مسکین

خداوندا نگه دارش که بر قلب سواران زد

Hâfız Divânı Şirâzi 454

در آب و رنگ رخسارش چه جان دادیم و خون خوردیم

چو نقشش دست داد اول رقم بر جان سپاران زد

منش با خرقه پشمین کجا اندر کمند آرم

زره مویی که مژگانش ره خنجرگزاران زد

شهنشاه مظفر فر شجاع ملک و دین منصور

که جود بی‌دریغش خنده بر ابر بهاران زد

از آن ساعت که جام می به دست او مشرف شد

زمانه ساغر شادی به یاد میگساران زد

ز شمشیر سرافشانش ظفر آن روز بدرخشید

که چون خورشید انجم سوز تنها بر هزاران زد

دوام عمر و ملک او بخواه از لطف حق ای دل

که چرخ این سکه دولت به دور روزگاران زد

نظر بر قرعه توفیق و یمن دولت شاه است

بده کام دل حافظ که فال بختیاران زد

**

GÜZELLİĞİN, EZELDE TECELLİ EDİNCE AŞK MEYDANA GELDİ, BÜTÜN ÂLEMİ ATEŞLERE YAKTI.

176.

Güzelliğin, ezelde tecelli edince aşk meydana geldi, bütün âlemi ateşlere yaktı.

Yüzün bir cilve etti, fakat meleklerde aşka kabiliyet görmeyince gayrete geldi, ateşin ta kendisi oldu, insanları tutuşturdu!

Akıl da o şuleden çırağ uyandırmak istedi ama şimşeği parladı, cihanı birbirine kattı, akü mahrum kaldı gitti!

Başkaları huzur ve istirahat kur’asını çektiler, kısmetleri buymuş, bizim gamlı gönlümüz de gam ve cefa kur’asını çekti!

Kadri yüce can, çene çukurundaki kuyuya heveslendi de o büklüm büklüm saçlara yapıştı!

Hâfız, neşeli gönlünün neşe ve huzur sebeplerini kalemiyle çizdiği gün, senin aşkınla şadolmak ümidinden de vazgeçti!

Der ezel pertev-i husnet zi tecelli dem zed
Işk peyda şud-u ateş be heme âlem zed

152

در ازل پرتو حسنت ز تجلی دم زد

عشق پیدا شد و آتش به همه عالم زد

جلوه‌ای کرد رخت دید ملک عشق نداشت

عین آتش شد از این غیرت و بر آدم زد

عقل می‌خواست کز آن شعله چراغ افروزد

برق غیرت بدرخشید و جهان برهم زد

مدعی خواست که آید به تماشاگه راز

دست غیب آمد و بر سینه نامحرم زد

دیگران قرعه قسمت همه بر عیش زدند

دل غمدیده ما بود که هم بر غم زد

جان علوی هوس چاه زنخدان تو داشت

دست در حلقه آن زلف خم اندر خم زد

حافظ آن روز طربنامه عشق تو نوشت

که قلم بر سر اسباب دل خرم زد

**

EY BÜLBÜL, GÜL, YÜZÜNE GÜLERSE SAKIN ALDANMA. CİHANIN BÜTÜN GÜZELLİĞİNE SAHİP OLSA YİNE GÜLE İNANMAK DOĞRU DEĞİL!

177.

Bir güzelim var ki gül gibi yüzünün çevresinde sümbül gibi gölgeliği var., bahara benzeyen yanağında erguvanın kanıyla yazılmış bir ferman mevcut.

Yeni biten sakalı, güneş yüzünü kapladı, örttü. Yarabbi, ebedî bir güzelliği var, ona ebedî ömürler ver!

Âşık olunca maksat incisini buldum dedim. Bu denizin ne kanlar saçan dalgaları varmış, bilmedim!

Gözünden canımı kurtarmaya imkân mı var? Görüp duruyorum, Yayına okunu kurmuş, her bucakta pusuda!

Gözümü, gönül alıcı selvi boyundan mahrum etme. O boyu posu bu kaynağa dik; bak, ne güzel akar suyu var!

Beni terkiye bağlayacaksan Allah aşkına bağla, hemencecik de avla., vakit geçirme; çünkü bir işi geciktirmede âfetler vardır, sonra maksadına ulaşmak isteyen ziyana düşer!

Zülfünün tuzağını âşıkların gönüllerine yayarken gammaz sabah rüzgârına "Sırrımızı git tut" der.

Ey bülbül, gül, yüzüne gülerse sakın aldanma. Cihanın bütün güzelliğine sahip olsa yine güle inanmak doğru değil!

Tanrı'nın, seni kem gözden saklamasını dilersen bana ayrılık korkusuyla emniyet verme, beni kendinden ayırma.

Başkalarıyla şarap içiyor da bana cefa etmekte. Ey meclis şahnesi, Tanrı hakkıyçin ondan öcümü al benim!

Bahtıma ne özürler getireyim? Hâfız'ı öldüren, yayından oku eksik olmayan ve şehri birbirine katan o güzel!

Buti dârem ki gerd-i gul zi sunbul sâyeban dâred
Behâr-i ârızeş hatti behün-ı ergavan dâred

120

بتی دارم که گرد گل ز سنبل سایه بان دارد

بهار عارضش خطی به خون ارغوان دارد

غبار خط بپوشانید خورشید رخش یا رب

بقای جاودانش ده که حسن جاودان دارد

چو عاشق می‌شدم گفتم که بردم گوهر مقصود

ندانستم که این دریا چه موج خون فشان دارد

ز چشمت جان نشاید برد کز هر سو که می‌بینم

کمین از گوشه‌ای کرده‌ست و تیر اندر کمان دارد

چو دام طره افشاند ز گرد خاطر عشاق

به غماز صبا گوید که راز ما نهان دارد

بیفشان جرعه‌ای بر خاک و حال اهل دل بشنو

که از جمشید و کیخسرو فراوان داستان دارد

چو در رویت بخندد گل مشو در دامش ای بلبل

که بر گل اعتمادی نیست گر حسن جهان دارد

Hâfız Divânı Şirâzi 460

خدا را داد من بستان از او ای شحنه مجلس

که می با دیگری خوردهست و با من سر گران دارد

به فتراک ار همی‌بندی خدا را زود صیدم کن

که آفت‌هاست در تاخیر و طالب را زیان دارد

ز سروقد دلجویت مکن محروم چشمم را

بدین سرچشمه‌اش بنشان که خوش آبی روان دارد

ز خوف هجرم ایمن کن اگر امید آن داری

که از چشم بداندیشان خدایت در امان دارد

چه عذر بخت خود گویم که آن عیار شهرآشوب

به تلخی کشت حافظ را و شکر در دهان دارد

**

BAŞIMIZ, KİMSENİN YAYINA EĞİLMEZ; İNZİVA EHLİNİN GÖNLÜNDE DÜNYA YOKTUR.

178.

Gönlümüz, yüzüne hayrandır; çayıra, çimene hiç bir meyli yok. Zaten selvi gibi ayağı bağlı, lâle gibi yüreği dağlı!

Başımız, kimsenin yayına eğilmez; inziva ehlinin gönlünde dünya yoktur.

Kapkaranlık gece, çöl., nereye gidebilirim ki? Meğer senin çırağa benzeyen yüzün, yoluma ışık salsın!

Menekşeden ıstıraba düştüm doğrusu., zülfünden bahsetmekte, ona benzediğini söylemekte. Hele şu aşağılık kara köleye bak, başında ne sevdalar var!

Ben ve sabah çağındaki mum., beraberce şöyle desek yeri var: Yandık yakıldık da sevgilimiz bize ehemmiyet bile vermiyor.

* Bu yeşillikte kış bulutu gibi ağlasam yaraşır; bülbülün neşe yuvasına bak, kuzgunlara yurt olmuş.

Hâfız'ın dertli gönlü, aşk dersi sevdasında.. hatırında ne seyir var, ne bağ, bahçe havası.

Bahçeye gel de taht üstünde oturan güle bak. Lâle de eline bir kadeh almış, âdeta padişah nedimine benziyor.

Dil-i mâ be devr-i ruyet zi çemen ferağ dâred
Ki çu sevr pây-bendest-u çu lâle dağ dâred

Hâfız Divânı Şirâzi 462

دل ما به دور رویت ز چمن فراغ دارد

که چو سرو پایبند است و چو لاله داغ دارد

سر ما فرونیاید به کمان ابروی کس

که درون گوشه گیران ز جهان فراغ دارد

ز بنفشه تاب دارم که ز زلف او زند دم

تو سیاه کم بها بین که چه در دماغ دارد

به چمن خرام و بنگر بر تخت گل که لاله

به ندیم شاه ماند که به کف ایاغ دارد

شب ظلمت و بیابان به کجا توان رسیدن

مگر آن که شمع رویت به رهم چراغ دارد

من و شمع صبحگاهی سزد ار به هم بگرییم

که بسوختیم و از ما بت ما فراغ دارد

سزدم چو ابر بهمن که بر این چمن بگریم

طرب آشیان بلبل بنگر که زاغ دارد

سر درس عشق دارد دل دردمند حافظ

که نه خاطر تماشا نه هوای باغ دارد

**

GEÇTİĞİN YOLUN TOZU NERDE Kİ HÂFIZ, SABAH YELİNDEN YADİGÂR DİYE ALSIN, SAKLASIN!

179.

Vefakâr âşıkların hatırına riayet edenleri Tanrı, her hususta, herhalde belâlardan korur.

Sevgilinin, ahdim bozmamasını dilersen dikkat et, senden sevgi bağını çözmesin,

Sevgilinin sözünü ancak sevgiliye söylerim. Çünkü âşinâ sözüne âşinâ olan riayet eder.

- Günün öyle geçsin, öyle yaşa ki ayağın sürçerse melek bile iki elini açsın da sana dua etsin.

Ey seher yeli, eğer sevgilinin zülfüne uğrar da orada gönlü görürsen lütfet, de ki:

Yerini bırakmasın, oradan hiç bir yere kıpırdamasın.

• Gönlümü hoş tut dedim. Ne dedi, bilir misin? Kulun elinden ne gelir? Tanrı hoş tutsun!

• Sevgi sohbetiyle vefayı terketmeyen sevgiliye başım da feda olsun, malım da., canım da kurban olsun, gönlüm de!

Geçtiğin yolun tozu nerde ki Hâfız, sabah yelinden yadigâr diye alsın, saklasın!

Her an ki canib-i ehl-i vefa nigeh dâred
Hudâş der heme hâl ez belâ nigeh dâred

122

هر آن که جانب اهل خدا نگه دارد

خداش در همه حال از بلا نگه دارد

حدیث دوست نگویم مگر به حضرت دوست

که آشنا سخن آشنا نگه دارد

دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای

فرشته‌ات به دو دست دعا نگه دارد

گرت هواست که معشوق نگسلد پیمان

نگاه دار سر رشته تا نگه دارد

صبا بر آن سر زلف ار دل مرا بینی

ز روی لطف بگویش که جا نگه دارد

چو گفتمش که دلم را نگاه دار چه گفت

ز دست بنده چه خیزد خدا نگه دارد

سر و زر و دل و جانم فدای آن یاری

که حق صحبت مهر و وفا نگه دارد

غبار راه راهگذارت کجاست تا حافظ

به یادگار نسیم صبا نگه دارد

**

SEVGİLİSİ OLMAYANIN CANI DA YOKTUR!

180.

Can, yüzünü görmezse cihana meyletmez, dünyayı istemez. Sevgilisi olmayanın canı da yoktur!

Hiç kimsede o sevgilinin nişanesini görmedim. Ya benim haberim yok, ya sevgilinin nişanesi!

Bu yolda her çiğ tanesi yüzlerce ateş denizi. Fakat ne yazık ki bu muammayı anlatmak, söylemek de mümkün değil!

Feragat konağım bırakmaya imkân yok. Kervan başı, dur. Zaten bu yolun ucu, sonu yok ki!

**Pek öyle bir zevki yok sevgilisiz yaşamanın.. sevgilisiz yaşamanın pek öyle bir zevki yok!

Beli bükülmüş çenk seni işrete çağırmakta. Kabul et, ihtiyarların nasihati, sana hiç bir ziyan vermez.

Karun hâzinesini zaman, yele verdi. Bu ahvali, gönüle gizlice söyle de o da altım saklamasın.

* Gönül, rintlik usulünü muhtesipten öğren. Sarhoş ama bak, kimse onu sarhoş sanmıyor.

* Engel mum bile olsa yine ondan sırlarını gizle. Çünkü o başı kesilmiş mumun dili pek değil :

Dünyada kimsenin Hâfız gibi kulu yok., çünkü dünyada kimsenin senin gibi padişahı yok!

Can bi cemâl-i rüyet meyl-i cihan nedâred
Her kes ki in nedâred hakka ki an nedâred

جان بی جمال جانان میل جهان ندارد

هر کس که این ندارد حقا که آن ندارد

با هیچ کس نشانی زان دلستان ندیدم

یا من خبر ندارم یا او نشان ندارد

هر شبنمی در این ره صد بحر آتشین است

دردا که این معما شرح و بیان ندارد

سرمنزل فراغت نتوان ز دست دادن

ای ساروان فروکش کاین ره کران ندارد

چنگ خمیده قامت می‌خواندت به عشرت

بشنو که پند پیران هیچت زیان ندارد

ای دل طریق رندی از محتسب بیاموز

مست است و در حق او کس این گمان ندارد

احوال گنج قارون کایام داد بر باد

در گوش دل فروخوان تا زر نهان ندارد

گر خود رقیب شمع است اسرار از او بپوشان

کان شوخ سربریده بند زبان ندارد

کس در جهان ندارد یک بنده همچو حافظ

زیرا که چون تو شاهی کس در جهان ندارد

**

AŞK YOLUNDA KİMSE, YAKIYNEN SIRRA MAHREM OLAMADI. HERKES, FİKRİNCE BİR VEHME KAPILDI, BİR ŞÜPHEYE DÜŞTÜ.

181.

Her kaşı, gözü, yanı, beli olan güzel değildir. Sen, alımı olanın yüzüne kul ol!

Huriyle perinin şivesi de lâtiftir ama asıl güzellik, adını söylemek istemediğim sevgilimdeki güzellik.

Ey güler gül, benim gözümün kaynağını bul. Gelirsin diye bak, ne hoş sular akmakta!

Eğri kaşların, ok atıcılıkta kimin elinde yay varsa aldı.

Senden güzellik topunu kim kapabilir? O sahada güneş bile dizgini elinde, ihtiyarına malik bir süvari değil!

Sence makbul olalı sözüm gönüllere tesir eder oldu. Evet, evet., aşk sözünde başka bir tesir, başka bir alâmet vardır.

Aşk yolunda kimse, yakıynen sırra mahrem olamadı. Herkes, fikrince bir vehme kapıldı, bir şüpheye düştü.

Harabatta oturanlara kerametten dem vurma. Her sözün bir vakti var, her nüktenin bir yeri!

* Akıllı, bir kuş, sonunda gözü olan bir baharın çimenliğinde otağ kurmaz!

Davacıya de ki: Hâfız'a nükte satma, bizim kalemimizin de dili var, sözü var!

Şâhed an nist ki mûyi vu miyâni dâred
Bende-i tal'at-ı o baş ki ani dâred

125

شاهد آن نیست که مویی و میانی دارد

بنده طلعت آن باش که آنی دارد

شیوه حور و پری گر چه لطیف است ولی

Hâfız Divânı Şirâzi 470

خوبی آن است و لطافت که فلانی دارد

چشمه چشم مرا ای گل خندان دریاب

که به امید تو خوش آب روانی دارد

گوی خوبی که برد از تو که خورشید آن جا

نه سواریست که در دست عنانی دارد

دل نشان شد سخنم تا تو قبولش کردی

آری آری سخن عشق نشانی دارد

خم ابروی تو در صنعت تیراندازی

برده از دست هر آن کس که کمانی دارد

در ره عشق نشد کس به یقین محرم راز

هر کسی بر حسب فکر گمانی دارد

با خرابات نشینان ز کرامات ملاف

هر سخن وقتی و هر نکته مکانی دارد

مرغ زیرک نزند در چمنش پرده سرای

هر بهاری که به دنبالہ خزانی دارد

مدعی گو لغز و نکته به حافظ مفروش

کلک ما نیز زبانی و بیانی دارد

**

HÂFIZ, SANA SECDE ETTİYSE AYIPLAMA. EY PUT GİBİ GÜZEL SEVGİLİ, AŞK KÂFİRİNİN GÜNAHI YOKTUR Kİ:

182.

Yüzünün aydınlığı ayda bile yok. Sana nispetle gül, bir ot letafetini bile haiz değildi.

Can konağım, kaşının ucu... padişahın bile bundan güzel bir bucağı yok.

* Hele bir bak da gör, gönlümün dumanı yüzüne neler edecek? Bilirsin ya, aynanın aha tahammülü yok.

* Nergisin küstahlığına bak, sana karşı açıldı. O yırık gözlü, edebe riayet etmiyor ki!

Gördüm, o kara yürekli gözün, âşinaya hiç bakmamakta.

Ey harabat müridi, hanikahı olmayan şeyhin neşesi şerefine bana o koca kadehi sun!

Kan iç de sükût et. Çünkü o nazik gönül, medet isteyenlerin ahına, feryadına tahammül etmiyor.

Zülfünün zulmünü çeken sade ben değilim ki. O zenci hâkimin dağı, kimin yüreğinde yok?

Bu kapıya yol bulamayan kişiye de ki: Yürü, elini, bileğini ciğer kanıyla yıka da gel!

Hâfız, sana secde ettiyse ayıplama. Ey put gibi güzel sevgili, aşk kâfirinin günahı yoktur ki:

Ruşeni-i tal'at-ı tu mâh nedâred
Piş i tu gul revnak-ı kiyâh nedâred

127

روشنی طلعت تو ماه ندارد

پیش تو گل رونق گیاه ندارد

گوشه ابروی توست منزل جانم

خوشتر از این گوشه پادشاه ندارد

تا چه کند با رخ تو دود دل من

آینه دانی که تاب آه ندارد

شوخی نرگس نگر که پیش تو بشکفت

چشم دریده ادب نگاه ندارد

دیدم و آن چشم دل سیه که تو داری

جانب هیچ آشنا نگاه ندارد

رطل گرانم ده ای مرید خرابات

شادی شیخی که خانقاه ندارد

خون خور و خامش نشین که آن دل نازک

طاقت فریاد دادخواه ندارد

گو برو و آستین به خون جگر شوی

هر که در این آستانه راه ندارد

نی من تنها کشم تطاول زلفت

کیست که او داغ آن سیاه ندارد

حافظ اگر سجده تو کرد مکن عیب

کافر عشق ای صنم گناه ندارد

**

YARABBİ, LEYLÂ'NIN DEVESİNİ ÇEKEN VE AY BEŞİĞİNİ BİLE HÜKMÜNDE TUTAN DEVECİNİN GÖNLÜNE BİR İLHAM VER DE MECNUN'A DA BİR UĞRASIN!

183.

Dostluk ağacını dik de gönlündeki maksat, meyvalansın, düşmanlık fidanım sök. O fidan, sayısız zahmetler meydana getirir.

Mademki meyhaneye konuksun, rintleri ağırla, onlara hürmet et. Çünkü bu sarhoşluktan ayıldın mı baş ağrısına uğrar, musibetlere düşersin.

Sohbet gecesini ganimet bil. Çünkü zamanımızdan sonra felek çok döner... nice geceler, nice gündüzler gelip geçer!

Yarabbi, Leylâ'nın devesini çeken ve ay beşiğini bile hükmünde tutan devecinin gönlüne bir ilham ver de Mecnun'a da bir uğrasın!

Gönül, sen ömrün baharını iste. Yoksa bu yeşillik, her yıl nesrin gibi yüzlerce gül yetiştirir, bülbül gibi binlerce âşık meydana çıkarır!

Yaralı gönlüm, zülfünde karar kıldı, oraya bağlandı. Tanrı için olsun, tatlı dudağına emret de onu tez bir karara koşun, zülfün gibi kararsız ve perişan bırakmasın.

Hâfız, ihtiyarlık çağında Tanrı'dan bir kere daha bu bağda bir ırmak kıyısında oturmak, bu selviyi kucaklamak istiyor,

** Gönül, yüzlerce batmanlık gam yükü yüklenmişsin, fakat taşıyamıyorsun. Yürü, birer batman, birer batman yüklen da taşı bari!

Dıraht-ı dosti binşan ki kâm ı dil bebâr âred
Nihâl-i düşmeni berken ki renc-i bişumar âred

115

درخت دوستی بنشان که کام دل به بار آرد

نهال دشمنی برکن که رنج بی‌شمار آرد

چو مهمان خراباتی به عزت باش با رندان

که درد سر کشی جانا گرت مستی خمار آرد

Hâfız Divânı Şirâzi 476

شب صحبت غنیمت دان که بعد از روزگار ما

بسی گردش کند گردون بسی لیل و نهار آرد

عماری دار لیلی را که مهد ماه در حکم است

خدا را در دل اندازش که بر مجنون گذار آرد

بهار عمر خواه ای دل وگرنه این چمن هر سال

چو نسرین صد گل آرد بار و چون بلبل هزار آرد

خدا را چون دل ریشم قراری بست با زلفت

بفرما لعل نوشین را که زودش باقرار آرد

در این باغ از خدا خواهد دگر پیرانه سر حافظ

نشیند بر لب جویی و سروی در کنار آرد

**

BÜKÜLMÜŞ BOYUMUZ, SANA EHEMMİYETSİZ GÖRÜNÜYOR AMA DÜŞMANLARIN GÖZÜNE, BU YAYLA OK ATILABİLİR.

184.

Sazı bir perdeden çal ki o nağmeyle ah etmek imkânı bulunsun, öyle bir şür oku ki o şiirle koca şarap kadehi çekilebilsin!

Sevgilinin kapısına baş koymak imkânı ele geçerse yücelik gülbangini göklere salmak mümkün.

Bükülmüş boyumuz, sana ehemmiyetsiz görünüyor ama düşmanların gözüne, bu yayla ok atılabilir.

Âşıklık sırları hanikaha sığmaz. Mugların kadehi yine muglarla içilebilir.

Yoksulda padişah sarayının eşyası ne gezer? Bizim ancak ateşlere atılabilecek bir eski hırkamız var!

Nazar ehli, iki âlemi de bir bakışta oynar, kaybeder; iki cihandan da bir anda geçer. Buna aşk derler. Burada ilk ortaya konulan şey, can nakdidir.

Sevgilinin vuslatı devleti, bir kapı açmak diliyorsa bu hayalle şimdiden eşiğine başlar koyalım.

Aşk; gençlik, rintlik... bu üçü murat ve maksat mecmuasıdır. Bunlar, kimde varsa o adam, muradına erişmiştir. Manalar bir araya geldi mi beyan topunu çelmek mümkündür.

Zülfün, selâmet yolunu kesti... fakat şaşılacak şey değil ki. Yol kesici, sen olduktan sonra yüzlerce kervan soyulabilir.

Hâfız, Kur’an hakkıyçin riyayı bırak. Belki ihlâs sahipleriyle devlet topunu vurur, kutluluğa erişirsin.

Râhi bizen ki âhi bersâz-ı an tevanzed
Şi'ri bihan ki bâ o rıt -ı giran tevanzed

154

راهی بزن که آهی بر ساز آن توان زد

شعری بخوان که با او رطل گران توان زد

بر آستان جانان گر سر توان نهادن

گلبانگ سربلندی بر آسمان توان زد

قد خمیده ما سهلت نماید اما

بر چشم دشمنان تیر از این کمان توان زد

در خانقه نگنجد اسرار عشقبازی

جام می مغانه هم با مغان توان زد

درویش را نباشد برگ سرای سلطان

مابیم و کهنه دلقی کتش در آن توان زد

اهل نظر دو عالم در یک نظر ببازند

عشق است و داو اول بر نقد جان توان زد

گر دولت وصالت خواهد دری گشودن

سرها بدین تخیل بر آستان توان زد

عشق و شباب و رندی مجموعه مراد است

چون جمع شد معانی گوی بیان توان زد

شد رهزن سلامت زلف تو وین عجب نیست

گر راه زن تو باشی صد کاروان توان زد

حافظ به حق قرآن کز شید و زرق بازآی

باشد که گوی عیشی در این جهان توان زد

**

TAKVA SECCADESİ NE ACAYİP BİR SECCADE. ŞARAP SATANLARIN MAHALLESİNDE ONU BİR KADEH ŞARABA

BİLE ALMIYORLAR; BİR KADEH ŞARABA BİLE DEĞMİYOR!

185.

Bir anı bile gamla geçirmek, bütün cihan saltanatına değmez. Hırkamızı şaraba sat (gamdan kurtulalım) ; zaten bundan daha iyi bir pahanı da bulunamaz ki

Takva seccadesi ne acayip bir seccade. Şarap satanların mahallesinde onu bir kadeh şaraba bile almıyorlar; bir kadeh şaraba bile değmiyor!

Rakip, bu kapıdan yüz çevir diye Dana serzenişlerde bulundu... başımıza neler geldi, ki onun sevgilinin kapısındaki toprak kadar bile değeri kalmamış!

Padişahlık tacının heybetinde can korkusu gizli. Alımlı bir külâh ama baş vermeye değmez ki!

Kâr kazanma sevdasıyle denizin derdini çekmek, önce kolay göründü. Fakat yanılmışım; bu tufan, yüzlerce inciye bile değmez.

Hâfız gibi kanaat sahibi olmaya çalış. Alçak dünyadan vazgeç. Çünkü alçaklara bir arpa kadar bile minnet etmek, iki yüz batman altına değmez.

Sevgili, yüzünü, sana iştiyak çekenlerden gizlersen daha hoş olur. Çünkü bütün âlemi zaptetmek sevinci, bir ordunun derdini çekmeye değmez ki.

Demi bâ gam be ser burden cihan yekser nemierzed

Be mey bifrüş delk-i mâ bezin bihter nemierzed

151

دمی با غم به سر بردن جهان یک سر نمی‌ارزد

به می بفروش دلق ما کز این بهتر نمی‌ارزد

به کوی می فروشانش به جامی بر نمی‌گیرند

زهی سجاده تقوا که یک ساغر نمی‌ارزد

رقیبم سرزنش‌ها کرد کز این به آب رخ برتاب

چه افتاد این سر ما را که خاک در نمی‌ارزد

شکوه تاج سلطانی که بیم جان در او درج است

کلاهی دلکش است اما به ترک سر نمی‌ارزد

چه آسان می‌نمود اول غم دریا به بوی سود

غلط کردم که این طوفان به صد گوهر نمی‌ارزد

تو را آن به که روی خود ز مشتاقان بپوشانی

که شادی جهان گیری غم لشکر نمی‌ارزد

چو حافظ در قناعت کوش و از دنیی دون بگذر

که یک جو منت دونان دو صد من زر نمی‌ارزد

**

CANIMI, MİSK KOKULU ŞARAPLA TEDAVİ EDİYOR, HOŞ BİR HALE GETİRİYORUM. ÇÜNKÜ İBADET YURDUNDA HIRKA GİYMİŞ SOFİDEN RİYA KOKUSU DUYMUŞ BUNALMIŞTI.

186.

Kim, senin güzel kokunu sabah rüzgârından işittiyse âşinâ bir dosttan âşinâ bir söz işitmiş demektir.

Gönlümün sende hakkı vardı. Cam ortağından hiç de lâyık olmayan söz duyması yaraşmazdı doğrusu!

Yarabbi, sırra mahrem nerde ki bir zamanede gönül ne dedi, neler işitti, anlatayım.

Ey güzellik padişahı. Yoksula da bir bak, yoksulu da bir gör ki bu kulak, nice şah ve yoksul hikâyesi işitmiştir!

Canımı, misk kokulu şarapla tedavi ediyor, hoş bir hale getiriyorum. Çünkü ibadet yurdunda hırka giymiş sofiden riya kokusu duymuş bunalmıştı.

Şarabı hırka altında gizlice sade bugün içmiyorduk ki. Meyhane Pîri, bu macerayı yüzlerce defa işitti.

Çenk sesiyle şarap içişimiz bugüne mahsus değil. Felek kubbesi, bunu duyalı nice zaman oldu.

Arif yolcu, Tanrı sırrını kimseciklere söylemedi. Böyle olduğu halde şaşıyorum, şarap satan bunu nerden duydu?

Sâki gel... aşk yüksek sesle seslenmekte, hikâyemizi söyleyen de yine o hikâyeyi bizden duymuştur.

Civarından mahrum oldum da ne oldu? Zemane gülşeninden kim vefa kokusu almıştır ki?

Hakimin nasihati, doğrunun, hayrın ta kendisi... onu kabul edene ne mutlu!

Hâfız, vazifen ancak dua etmek... duydu mu, duymadı mı diye kayıtlanma!

Buy-i hoş-i tu her ki zi bad-ı saba şinid
Ez yâr-ı âşinâ suhan-i âşinâ şinid

243

بوی خوش تو هر که ز باد صبا شنید

از یار آشنا سخن آشنا شنید

ای شاه حسن چشم به حال گدا فکن

Hâfız Divânı Şirâzi 484

کاین گوش بس حکایت شاه و گدا شنید

خوش می‌کنم به باده مشکین مشام جان

کز دلق پوش صومعه بوی ریا شنید

سر خدا که عارف سالک به کس نگفت

در حیرتم که باده فروش از کجا شنید

یا رب کجاست محرم رازی که یک زمان

دل شرح آن دهد که چه گفت و چه‌ها شنید

اینش سزا نبود دل حق گزار من

کز غمگسار خود سخن ناسزا شنید

محروم اگر شدم ز سر کوی او چه شد

از گلشن زمانه که بوی وفا شنید

ساقی بیا که عشق ندا می‌کند بلند

کان کس که گفت قصه ما هم ز ما شنید

ما باده زیر خرقه نه امروز می‌خوریم

صد بار پیر میکده این ماجرا شنید

ما می به بانگ چنگ نه امروز می‌کشیم

بس دور شد که گنبد چرخ این صدا شنید

پند حکیم محض صواب است و عین خیر

فرخنده آن کسی که به سمع رضا شنید

حافظ وظیفه تو دعا گفتن است و بس

دربند آن مباش که نشنید یا شنید

**

TANRI'DAN DİLERİM, AYAĞININ BASTIĞI TOPRAK, BAŞIMIN TACI OLAN SEVGİLİ YİNE GELSE, YİNE BAŞIMA O DEVLET TACI KONAR!

187.

O kutsi kuş, yine kapımdan girerse geçmiş ömrüm, bu ihtiyarlıkta bile geri gelir, gençleşirim.

Ümidim var; bu yağmur gibi göz yaşlarım tesir eder de gözümden kaybolan devlet şimşeği tekrar çakar.

O yüce sevgilinin ayaklarına saçmayayım da ne yapayım? Can incisi, bundan başka ne işe yarar ki?

Tanrı'dan dilerim, ayağının bastığı toprak, başımın tacı olan sevgili yine gelse, yine başıma o devlet tacı konar!

Sefere giden yeni ayımı tekrar görürsem kutluluk damına çıkar da yeni devlete ulaşanların davulunu çalarım!

* Ardından gitmek istiyorum, aziz dostlara bir gün gelip ulaşamazsam bile haberim olsun gelir ya!

Çenk sesiyle tatlı sabah uykusu mani oluyor herhalde. Yoksa seher çağlarındaki ahimi duysa elbette gelirdi!

Ay yüzlü padişahınım cemalini arzuladım..

Hâfız, bir himmet et, selâmetle yine kapımdan girsin!

Eğer an tâir-i kudsi zi derem bâz âyed
Ömr-i bigzeşte be pîrâne serem bâz âyed

236

اگر آن طایر قدسی ز درم بازآید

عمر بگذشته به پیرانه سرم بازآید

دارم امید بر این اشک چو باران که دگر

برق دولت که برفت از نظرم بازآید

آن که تاج سر من خاک کف پایش بود

از خدا می‌طلبم تا به سرم بازآید

خواهم اندر عقبش رفت به یاران عزیز

شخصم ار بازنیاید خبرم بازآید

گر نثار قدم یار گرامی نکنم

گوهر جان به چه کار دگرم بازآید

کوس نودولتی از بام سعادت بزنم

گر ببینم که مه نوسفرم بازآید

مانعش غلغل چنگ است و شکرخواب صبوح

ور نه گر بشنود آه سحرم بازآید

آرزومند رخ شاه چو ماهم حافظ

همتی تا به سلامت ز درم بازآید

**

EYMEN VADİSİNİN ATEŞİNE SEVİNEN YALNIZ BEN DEĞİLİM. MUSÂ BİLE ORAYA BİR PARÇACIK ATEŞ ALMAK ÜMİDİYLE GELİYORDU.

188.

Gönül, müjde... öyle bir Mesih nefesli gelmekte ki güzel nefeslerinden birinin kokusu duyulmakta.

Ayrılık derdinden ağlama... dün gece fala baktım, bir feryada erişen geliyor.

Eymen vadisinin ateşine sevinen yalnız ben değilim. Musâ bile oraya bir parçacık ateş almak ümidiyle geliyordu.

Hiç bir kimse yok ki civarında bir işi olmasın. Oraya herkes bir hevesle gelmekte.

Sevgilinin konağı nerde ? Kimse bilmedi gitti Şu kadar var ki bir çan sesidir, duyulmakta.

* Bir yudum şarap sun. Herkes; kerem erbabının meyhanesine bir şey istemek için gelir.

Sevgili, gam hastasının halini sormaya meylederse de ki: Henüz bir nefestir gelmekte.. işte o kadar!

Bu bağın bülbülünün halini sorun. Bir kafesten gelen bir feryat duyuyorum, galiba tutulmuş, kafese girmiş!

Dostlar, sevgili, Hâfız'ın gönlünü avlamak istiyor ha. Hiç bir büyük doğan bir sineği avlamaya gelir mi?

Müjde ey dil ki mesihâ nefesi miyâyed
Ki ez enfâs-ı hoşeş büy-ı keşi miyâyed

**

BEN, BU GÜL GİBİ ŞARAPLARA BULANMIŞ HIRKAYI YAKACAĞIM ARTIK. ŞARAP SATAN İHTİYAR, BİR YUDUMCUK ŞARABA BİLE ALMIYOR

189.

Müjde geldi: Bahar oldu, çimenler bitti. Elimize bir para düğerse güle, şaraba harcamak gerek.

Kuşlar ötüşmeye başladılar, şarap badyası nerde? Bülbül şakımaya koyuldu, gülün nikahını kim açtı ki?

Sâkinin işvesi, gönlümü öyle bir alış aldı ki artık, ondan başka hiç bir kimseyle konuşmaya mecalim yok.

Ben, bu gül gibi şaraplara bulanmış hırkayı yakacağım artık. Şarap satan ihtiyar, bir yudumcuk şaraba bile almıyor.

** Yoldaş, aşk yolunun şaşılacak şeyleri çoktur. Bu çöldeki ceylândan erkek arslan bile korkup önüne katılarak kaçmıştır!

Aşk yurduna varmak için delilsiz adım atma. Bu yolda rehbersiz yürüyen kayboldu gitti.

Dertten şikâyet etme... edep yolunda zahmet çekmeyen rahata kavuşmaz.

Güzellerin elmaya benzeyen yanaklarını ısırmayan kişi, cennet meyvalarından ne zevk alır ki?

Ey harem yolunun delili, Allah hakkiyçin bir medet. Aşk çölünün ne ucu var, ne bucağı!

Hâfız, dilek bağından bir gül bile deremedi. Yoksa buralara mürüvvet rüzgârı esmedimi ki?

Resid müjde ki amed behâr-u sebze demid
Vazife ger biresed masrifeş gulest-u nebid

239

رسید مژده که آمد بهار و سبزه دمید

وظیفه گر برسد مصرفش گل است و نبید

صفیر مرغ برآمد بط شراب کجاست

فغان فتاد به بلبل نقاب گل که کشید

ز میوه‌های بهشتی چه ذوق دریابد

هر آن که سیب زنخدان شاهدی نگزید

مکن ز غصه شکایت که در طریق طلب

به راحتی نرسید آن که زحمتی نکشید

ز روی ساقی مه وش گلی بچین امروز

که گرد عارض بستان خط بنفشه دمید

چنان کرشمه ساقی دلم ز دست ببرد

که با کسی دگرم نیست برگ گفت و شنید

من این مرقع رنگین چو گل بخواهم سوخت

که پیر باده فروشش به جرعه‌ای نخرید

بهار می‌گذرد دادگسترا دریاب

که رفت موسم و حافظ هنوز می‌نچشید

**

HER YANA DUA OKLARI ATTIM... BELKİ BİR TANESİ OLSUN HEDEFE VARIR!

190.

Korkuyorum, bu gama sabr edemeyip ağlıyoruz; göz yaşlarımız, perdemizi yırtacak, gizlediğimiz sır, âlemlere yayılacak, dillere destan olacak!

Sabırla taş, lâl olur derler. Doğru, doğru ama ciğer kanıyla olur!

Her yana dua okları attım... belki bir tanesi olsun hedefe varır!

Meyhaneye ağlayarak, medet isteyerek gideceğim. Belki orada gamdan kurtulurum!

Ey can, halimizi sevgiliye söyle. Ama sabah rüzgârına duyurma, gizli söyle.

Rakibin gururuna şaşıyorum, hatta canım bile sıkılıyor. Yarabbi, dilenci itibar sahibi olmasın, yüce mesnetlere ulaşmasın!

De ki: Senin sevginin kimyasıyle toprak, altına döndü. Evet lûtfunuzun bereketiyle toprak, altın kesilir;

Birisinin nazar sahiplerince makbul olması için onda güzellikten başka daha çok şeyler bulunması lâzım;

Senin yüce selviye benzeyen başında öyle bir serkeşlik var ki... başlar o eşiğin kapışma toprak olsun;

Hâfız, sevgilinin misk gibi saçlan dindeyken sus... Yoksa seher yeli haber alına görürsün.

Tersem ki eşk der ğam-ı mâ perde derşeved
Vin râz ser bemihr be'âlem semer şeved

**

226

ترسم که اشک در غم ما پرده در شود

وین راز سر به مهر به عالم سمر شود

گویند سنگ لعل شود در مقام صبر

آری شود ولیک به خون جگر شود

خواهم شدن به میکده گریان و دادخواه

کز دست غم خلاص من آن جا مگر شود

Hâfız Divânı Şirâzi 494

از هر کرانه تیر دعا کرده‌ام روان

باشد کز آن میانه یکی کارگر شود

ای جان حدیث ما بر دلدار بازگو

لیکن چنان مگو که صبا را خبر شود

از کیمیای مهر تو زر گشت روی من

آری به یمن لطف شما خاک زر شود

در تنگنای حیرتم از نخوت رقیب

یا رب مباد آن که گدا معتبر شود

بس نکته غیر حسن بباید که تا کسی

مقبول طبع مردم صاحب نظر شود

این سرکشی که کنگره کاخ وصل راست

سرها بر آستانه او خاک در شود

حافظ چو نافه سر زلفش به دست توست

دم درکش ار نه باد صبا را خبر شود

**

ŞEHİRDEKİ VAİZ, PADİŞAHLA ŞAHNENİN SEVGİSİNİ İHTİYAR ETTİ. BEN DE BİR GÜZELİN SEVGİSİNİ SEÇERSEM AYIP MI?

191.

Bahçeden bir meyva koparsam... çırağınla ayağımın basacağı yeri görsem ne olur ki?

Yarabbi, o yüce selvinin gölgesinde bu yanık âşık, bir an otursa ne çıkar ki?

Ey eserleri kutlu Süleyman mührü, aksin, yüzük kaşıma vursa ne var?

Şehirdeki vaiz, padişahla şahnenin sevgisini ihtiyar etti. Ben de bir güzelin sevgisini seçersem ayıp mı?

Aklım başımdan gitti. Eğer şarap dediğin buysa ben önceden gördüm. Daha dinin başına da neler gelecek, neler?

Değerli ömrüm sevgiliyle şaraba harç oldu gitti. Bakalım... sevgiliden başıma neler gelecek, şarap beni ne hallere sokacak?

Vezir, âşıklığımı duydu da hiç bir şey demedi, tınmadı bile. Hâfız da ne halde olduğumu bilirse ne çıkar ki?

Hâfız Divânı Şirâzi 496

Ger men ez bâğ-ı tu yek meyve biçinem çi şeved
Piş-i pâyi beçerâğ-ı tu bibinem çi şeved

228

گر من از باغ تو یک میوه بچینم چه شود

پیش پایی به چراغ تو ببینم چه شود

یا رب اندر کنف سایه آن سرو بلند

گر من سوخته یک دم بنشینم چه شود

آخر ای خاتم جمشید همایون آثار

گر فتد عکس تو بر نقش نگینم چه شود

واعظ شهر چو مهر ملک و شحنه گزید

من اگر مهر نگاری بگزینم چه شود

عقلم از خانه به دررفت و گر می این است

دیدم از پیش که در خانه دینم چه شود

صرف شد عمر گران مایه به معشوقه و می

تا از آنم چه به پیش آید از اینم چه شود

خواجه دانست که من عاشقم و هیچ نگفت

حافظ ار نیز بداند که چنینم چه شود

**

KÖR OLSUN O GÖZ Kİ AŞKA DÜŞMEMİŞTİR, AĞLAMAKTAN SUYU BİTMEMEKTEDİR. KARARSIN O GÖNÜL Kİ SEVGİ ÇIRAĞINDAN MAHRUMDUR:

192.

Hastalar seni istiyor, fakat kudretleri yok ki... sen de onlara zulüm edersen bu iş, mürüvvete lâyık değildir.

Biz senden cefa görmedik... zaten sen de yol erlerinin mezhebinde olmayan şeyi beğenmez, yapmazsın ki.

Kör olsun o göz ki aşka düşmemiştir, ağlamaktan suyu bitmemektedir. Kararsın o gönül ki sevgi çırağından mahrumdur:

Devleti, devlet kuşundan, onun gölgesinden dile. Ne gezer kuzgunla çaylakta devlet kanadı?

Meyhaneden himmet istediğimi ayıplama. Şeyhimiz dedi ki: **İbadet yurdunda himmet yoktur.**

Temizlik olmadıktan sonra Kâbe de bir, puthane de; bir yurtta temizlik yok mu, hayrı yok orasının;

Hâfız, bilgiye, edebe çalış. Edebi olmayan, padişah meclisindeki sohbete lâyık değildir.

Hastegânrâ çu taleb bâşed-u kuvvet nebuved
Er tu bidâd kuni şart-ı mürüvvet nebuved

208

خستگان را چو طلب باشد و قوت نبود

گر تو بیداد کنی شرط مروت نبود

ما جفا از تو ندیدیم و تو خود نپسندی

آن چه در مذهب ارباب طریقت نبود

خیره آن دیده که آبش نبرد گریه عشق

تیره آن دل که در او شمع محبت نبود

دولت از مرغ همایون طلب و سایه او

زان که با زاغ و زغن شهپر دولت نبود

گر مدد خواستم از پیر مغان عیب مکن

شیخ ما گفت که در صومعه همت نبود

چون طهارت نبود کعبه و بتخانه یکیست

نبود خیر در آن خانه که عصمت نبود

حافظا علم و ادب ورز که در مجلس شاه

هر که را نیست ادب لایق صحبت نبود

**

DEDİM Kİ: LÂL DUDAĞINI ÖPME ARZUSU BENİ ÖLDÜRDÜ.
DEDİ Kİ: SEN KULLUK ET, SEVGİLİ ELBETTE KULUNU GÖRÜR, GÖZETİR.

193.

Dedim ki:

Sevgili, senin derdine düştüm, dertliyim.

Dedi ki:

Derdin bir gün nihayete erer.

Dedim ki:

Bana ay ol, beni ışıklandır.

Dedi ki:

Talihin varsa pekâlâ:

Dedim ki:

Merhametlilerden vefa âdetini öğren.

Dedi ki:

Güzeller pek az vefakâr olurlar.

Dedim ki:

Hayaline göz yumacağım, gönlüme, hayalini getirmeyeceğim.

Dedi ki:

Hayalim geceleri yürür, başka yoldan girer:

Dedim ki:

Zülfünün kokusu âlem içinde yolumu kaybettirdi.

Dedi ki:

Bilirsen sana yol gösteren yine odur:

Dedim ki:

Seher yelinden gelen hava ne güzel hava.

Dedi ki:

Sevgilinin civarından gelen rüzgâr ne kutlu rüzgâr:

Dedim ki:

Lâl dudağını öpme arzusu beni öldürdü.

Dedi ki:

Sen kulluk et, sevgili elbette kulunu görür, gözetir.

Dedim ki:

Merhametli gönlün, benimle ne vakit uzlaşacak?

Dedi ki:

Vakti gelinceye kadar bunu kimseye söyleme sakın.

Dedim ki:

Gördün ya, işret zamanı sona erdi.

Dedi ki:

Sus Hâfız, bu derdin de sonu gelecek elbet.

Güftem ğam-ı tu dârem guftâ ğamet serâyed
Güftem ki mah-ı men şov guftâ eğer berâyed

231

گفتم غم تو دارم گفتا غمت سر آيد

گفتم که ماه من شو گفتا اگر برآيد

Hâfız Divânı Şirâzi 502

گفتم ز مهرورزان رسم وفا بیاموز

گفتا ز خوبرویان این کار کمتر آید

گفتم که بر خیالت راه نظر ببندم

گفتا که شب رو است او از راه دیگر آید

گفتم که بوی زلفت گمراه عالمم کرد

گفتا اگر بدانی هم اوت رهبر آید

گفتم خوشا هوایی کز باد صبح خیزد

گفتا خنک نسیمی کز کوی دلبر آید

گفتم که نوش لعلت ما را به آرزو کشت

گفتا تو بندگی کن کو بنده پرور آید

گفتم دل رحیمت کی عزم صلح دارد

گفتا مگوی با کس تا وقت آن درآید

گفتم زمان عشرت دیدی که چون سر آمد

گفتا خموش حافظ کاین غصه هم سر آید

**

UZUN GECELERDE O PERİŞANLIK, O GÖNÜL DERDİ... HEPSİ, SEVGİLİNİN SAÇLARI SAYESİNDE BİTTİ GİTTİ.

194.

Hicran gündüzüyle sevgilinin ayrılık gecesi sona erdi. Fala baktım, yıldız muvafık düştü; iş sona vardı.

Güz mevsiminin o nazlanışı, o zulmü, bahar rüzgârının kudumiyle nihayete erdi.

Şükürler olsun Tanrı'ya gül, ikbal külâhını gösterdi. Kış rüzgârının kibri, dikenin ululuğu bitti.

Ümit sabahı, gayp perdesinin ardına gizlenmiş, itikâfa çekilmişti. Ona de ki: Gel artık karanlık gece sona erdi.

Uzun gecelerde o perişanlık, o gönül derdi... Hepsi, sevgilinin saçları sayesinde bitti gitti.

Sevgilinin devleti sayesinde dert hikâyesi bitti ya... Fakat ben hâlâ zamanenin 'vefasızlığı yüzünden inanamıyorum buna.

Sâki, lûtuflar ettin... Kadehin şarapla dolsun, senin tedbirinle sersemlikten kurtuldum.

Kimse Hâfız’ı hesaba almaz amma şükürler olsun, o sonsuz, hesapsız mihnetler gelip geçti artık.

Ruz-ı hicran-u şeb-i fikat-ı yar ahır şud
Zedem in fâl-u guzeşt ahter-u kâr âhır şud

166

روز هجران و شب فرقت یار آخر شد

زدم این فال و گذشت اختر و کار آخر شد

آن همه ناز و تنعم که خزان می‌فرمود

عاقبت در قدم باد بهار آخر شد

شکر ایزد که به اقبال کله گوشه گل

نخوت باد دی و شوکت خار آخر شد

صبح امید که بد معتکف پرده غیب

گو برون آی که کار شب تار آخر شد

آن پریشانی شب‌های دراز و غم دل

همه در سایه گیسوی نگار آخر شد

باورم نیست ز بدعهدی ایام هنوز

قصه غصه که در دولت یار آخر شد

ساقیا لطف نمودی قدحت پرمی باد

که به تدبیر تو تشویش خمار آخر شد

در شمار ار چه نیاورد کسی حافظ را

شکر کان محنت بی‌حد و شمار آخر شد

**

KİMSEDE DOSTLUK ESERİ GÖRMÜYORUM. DOSTLAR NE OLDULAR ? DOSTLUK NE ZAMAN BİTTİ, SEVENLER NERDE KALDILAR?

195.

Kimsede dostluk eseri görmüyorum. Dostlar ne oldular ? Dostluk ne zaman bitti, sevenler nerde kaldılar?

Abıhayat bulandı; kademi kutlu Hızır nerde? Gül dalından kan damlamakta, ne oldu bahar rüzgârları?

Hiç kimse, bir dostda dostluk hukukunu güdüyor dememekte; hukuk gözetenler ne hale düştüler, sevgililer ne oldular ki?

Bu diyarda şehriyarlar vardı; bu diyar, merhametli, muhabbetli kişilerin yurduydu. Merhamet ne vakit sona erdi, şehriyarlar ne oldular?

Yıllardır mürüvvet madeninden bir lâl bile meydana gelmemekte. Ne oldu güneşin ziyasına; ne oldu yelin, yağmurun geyretine?

Kerem ve muvaffakiyet topunu ortaya attılar da kimse meydana çıkmıyor. Nereye gitti o süvariler?

Yüz binlerce gül açıldı, bir bülbül sesi bile yükselmiyor. Bülbüller neye uğradılar, ne haldeler?

Zühre hoş bir nağme çalmamakta, çengi mi yandı ki? Kimsede sarhoşluk zevki yok, ne oldu şarap içenlere?

Hâfız, Tanrı sırrını kimse bilmez. Sus devir ne halde, zemane ne oldu diye kime soruyorsun ki?

Dosti der kes nemibinim yâranrâ çi şud
Dosti key âhır âmed döstdâranrâ çi şud

**

169

یاری اندر کس نمی‌بینیم یاران را چه شد

دوستی کی آخر آمد دوستداران را چه شد

آب حیوان تیره گون شد خضر فرخ پی کجاست
خون چکید از شاخ گل باد بهاران را چه شد

کس نمی‌گوید که یاری داشت حق دوستی
حق شناسان را چه حال افتاد یاران را چه شد

لعلی از کان مروت برنیامد سال‌هاست
تابش خورشید و سعی باد و باران را چه شد

شهر یاران بود و خاک مهربانان این دیار
مهربانی کی سر آمد شهریاران را چه شد

گوی توفیق و کرامت در میان افکنده‌اند
کس به میدان در نمی‌آید سواران را چه شد

صد هزاران گل شکفت و بانگ مرغی برنخاست
عندلیبان را چه پیش آمد هزاران را چه شد

زهره سازی خوش نمی‌سازد مگر عودش بسوخت

کس ندارد ذوق مستی میگساران را چه شد

حافظ اسرار الهی کس نمی‌داند خموش

از که می‌پرسی که دور روزگاران را چه شد

**

MESCİTTEN ÇIKIP MEYHANEYE GİTTİYSEM HOŞ GÖR. VAİZ UZUN SÜRDÜ, BAKTIM, ZAMAN GEÇECEK!

196.

Seher yelinin nefesi miskler saçacak ... ihtiyar âlem, yeni baştan gençleşecek.

Erguvan, akik renkli kadehi yasemine sunacak. Nergis şakayıkı seyredecek.

Bülbül, ayrılık derdinden bu zulmü çekti ya... artık ta gülün otağına kadar naralar atarak gidecek.

Mescitten çıkıp meyhaneye gittiysem hoş gör. Vaiz uzun sürdü, baktım, zaman geçecek!

Gönül, bugünün işretini yarına bırakırsan yarın sağ kalacağına kim kefil oluyor ki?

Şaban ayında kadehi elden bırakma. Çünkü bu güneş ta ramazan bayramı gecesine kadar gözlerden gizlenecek.

Gül, pek azizdir... sohbetini fırsat bilin. Bağa bu yoldan geldi, o yoldan gidiverecek.

* Çalgıcı, mahrem bir meclis... gazel oku, çalgı çal. Ne vakte kadar böyle oldu, şöyle olacak deyip durursun?

Hâfız, varlık ülkesine senin için geldi. Bir ayak at da vedaına gel, çünkü nerdeyse gidecek!

Nefes-i bad-ı saba muşk-feşan hahedşud
'Âlem-ı Pîr diğer bâre cuvan hâhedşud

164

نفس باد صبا مشک فشان خواهد شد

عالم پیر دگرباره جوان خواهد شد

ارغوان جام عقیقی به سمن خواهد داد

چشم نرگس به شقایق نگران خواهد شد

این تطاول که کشید از غم هجران بلبل

تا سراپرده گل نعره زنان خواهد شد

گر ز مسجد به خرابات شدم خرده مگیر

مجلس وعظ دراز است و زمان خواهد شد

ای دل ار عشرت امروز به فردا فکنی

مایه نقد بقا را که ضمان خواهد شد

ماه شعبان منه از دست قدح کاین خورشید

از نظر تا شب عید رمضان خواهد شد

گل عزیز است غنیمت شمریدش صحبت

که به باغ آمد از این راه و از آن خواهد شد

مطربا مجلس انس است غزل خوان و سرود

چند گویی که چنین رفت و چنان خواهد شد

حافظ از بهر تو آمد سوی اقلیم وجود

قدمی نه به وداعش که روان خواهد شد

**

ALLAH İÇİN OLSUN DUDAĞINDAKİ ŞARAP SIZINTISINI SİL. KİMİNLE İÇTİ ACABA DİYE HATIRIMA BİNLERCE VESVESE GELMEKTE.

197.

Bir yıldız parladı, meclise ay kesildi. Bizim ürkmüş, kaçmış gönlümüze yoldaş oldu.

Güzelim, mektebe gitmediği, yazı yazmadığı halde göz ucuyle yüzlerce müderrise ders öğretmekte!

Onun kokusuyla hasta âşıkların gönülleri, sabah rüzgârı gibi nesrinin yanağıyle nergisin gözüne feda oldu gitti:

Sevgili, beni bugün garipler meclisinin baş köşesine oturttu. Şehir yoksuluna bak, meclise bey kesildi:

Sevgi neşe yurdu, artık mamur olur. Çünkü sevgilimin kemere benzeyen kaşları, oraya mühendis oldu:

Allah için olsun dudağındaki şarap sızıntısını sil. Kiminle içti acaba diye hatırıma binlerce vesvese gelmekte.

işven, âşıklara öyle bir şarap içirdi ki bilgi hayırsız bir hale geldi, akıl duygusuz:

* Dostlar meyhane yolundan dizgin çevirdiler, neden mi? Çünkü Hâfız, bu yola gitti de müflis oldu.

Hâfız, Sultan Ebülfevâris’in meclisinde bir yudum şarap içti de Hızır'ın Abıhayatına da nail oldu, İskender’in kadehine de!

Şiirim, altın gibi pek değerli., evet, devletlilere makbul oluşu, bu bakıra kimya tesirini gösterdi.

Sitârei bidirahşid-u mâh-ı meclis şud
Dil-i remide-i mârâ refik-u munis şud

167

ستاره‌ای بدرخشید و ماه مجلس شد

دل رمیده ما را رفیق و مونس شد

نگار من که به مکتب نرفت و خط ننوشت

به غمزه مسله آموز صد مدرس شد

به بوی او دل بیمار عاشقان چو صبا

فدای عارض نسرین و چشم نرگس شد

به صدر مصطبه‌ام می‌نشاند اکنون دوست

گدای شهر نگه کن که میر مجلس شد

خیال آب خضر بست و جام اسکندر

به جرعه نوشی سلطان ابوالفوارس شد

طربسرای محبت کنون شود معمور

که طاق ابروی یار منش مهندس شد

لب از ترشح می پاک کن برای خدا

که خاطرم به هزاران گنه موسوس شد

کرشمه تو شرابی به عاشقان پیمود

که علم بی‌خبر افتاد و عقل بی‌حس شد

چو زر عزیز وجود است نظم من آری

قبول دولتیان کیمیای این مس شد

ز راه میکده یاران عنان بگردانید

چرا که حافظ از این راه رفت و مفلس شد

**

HALVETTE OTURMAKTA OLAN HÂFIZ, DUN GECE MEYHANEYE GELDİ. AHD Ü PEYMANINDAN VAZGEÇTİ, KADEH SEVDASINA DÜŞTÜ.

198.

Halvette oturmakta olan Hâfız, dun gece meyhaneye geldi. Ahd ü peymanından vazgeçti, kadeh sevdasına düştü.

* Dün sürahiyi, kadehi kıran deli sofi, yine bir yudumcuk şarapla uslandı, akıllandı.

Güzelim gençlik çağı, dün gece rüyada göründü de yine bu kocalık halinde bizi aşka düşürdü, divane etti

Din yolunu vuran mugbeçe geçerken gönül, o aşinanın ardına düştü, herkese bigâne oldu.

Gülün yanağındaki ateş bülbülün harmanını yaktı. Mumun gülümseyen çehresi pervaneye âfet kesildi.

Gece gündüz ağlamam, Tanrı’ya şükrolsun, zayi olmadı. Yağmurlarımızın katranı tek bir inci haline geldi.

Sâkinin gözleri afsun âyeti okudu. Evrat halkamız efsane meclisi oldu.

Şimdi Hâfız’ın konağı, artık padişah otağıdır. Gönül sevgiliye gitti, can da cananına ulaştı.

Hâfız-i halvet-nişîn duş bemeyhane şud
Ezser-i peyman bireft bâser-i peymane şud

170

زاهد خلوت نشین دوش به میخانه شد

از سر پیمان برفت با سر پیمانه شد

صوفی مجلس که دی جام و قدح می‌شکست

باز به یک جرعه می عاقل و فرزانه شد

شاهد عهد شباب آمده بودش به خواب

باز به پیرانه سر عاشق و دیوانه شد

مغبچه‌ای می‌گذشت راه زن دین و دل

در پی آن آشنا از همه بیگانه شد

آتش رخسار گل خرمن بلبل بسوخت

چهره خندان شمع آفت پروانه شد

گریه شام و سحر شکر که ضایع نگشت

قطره باران ما گوهر یک دانه شد

نرگس ساقی بخواند آیت افسونگری

حلقه اوراد ما مجلس افسانه شد

منزل حافظ کنون بارگه پادشاست

دل بر دلدار رفت جان بر جانانه شد

**

KARA GÖZLÜ GÜZELLERİN SEVDASINDAN GEÇMEME İMKÂN YOK. BU, TANRI'NIN TAKDİRİ... BAŞKA TÜRLÜ OLMASI MÜMKÜN DEĞİL.

199.

Kara gözlü güzellerin sevdasından geçmeme imkân yok. Bu, Tanrı'nın takdiri... başka türlü olması mümkün değil.

Rakip öyle işler yaptı, bizi öyle incitti ki, uzlaşmaya yer bırakmadı. Onca seher çağlarında uyanık âşıkların ahları göğe çıkmaz mı ki?

Ezel günü, bize rindlikten başka bir şey takdir etmediler. O zaman takdir edilenden fazla bir şey olacak değü ya!

Muhtesib, Allah için olsun, bizi def ve ney feryadına bağışla. Şeriat sazı, bu efsaneden kanunsuz bir hale girmez.

Lâl renkli şarap, emin bir yer, merhametli sevgili de sâkilik etmekte, gönül, işin şimdi düzelmezse ne vakit düzelecek?

Kudretim, ancak şuna yetişiyor: Gizlice aşkıyle uğraşıp durayım. Kucaklamak, öpmek ve sevmekten bahse hacet bile yok., zaten bunlara imkân yok ki.

Ey göz, Hâfız'ın göğsü levhinden gam nakşının rengi yıkamakla çıkmaz zaten.

Mera mihr-i siyeh-çeşman zi ser bîruu nehâhedşud
Kazâ-yı asmânest in-u digergun nehâhedşud

165

مرا مهر سیه چشمان ز سر بیرون نخواهد شد

قضای آسمان است این و دیگرگون نخواهد شد

رقیب آزارها فرمود و جای آشتی نگذاشت

مگر آه سحرخیزان سوی گردون نخواهد شد

Hâfız Divânı Şirâzi 518

مرا روز ازل کاری بجز رندی نفرمودند

هر آن قسمت که آن جا رفت از آن افزون نخواهد شد

خدا را محتسب ما را به فریاد دف و نی بخش

که ساز شرع از این افسانه بی‌قانون نخواهد شد

مجال من همین باشد که پنهان عشق او ورزم

کنار و بوس و آغوشش چه گویم چون نخواهد شد

شراب لعل و جای امن و یار مهربان ساقی

دلا کی به شود کارت اگر اکنون نخواهد شد

مشوی ای دیده نقش غم ز لوح سینه حافظ

که زخم تیغ دلدار است و رنگ خون نخواهد شد

**

BİR GECE LÂTİFE YOLLU "MECLİSİNE BAŞ OLAYIM" DEDİ. KENDİ İSTEĞİMLE ONA ADÎ BİR KÖLE OLDUM DA O, YİNE MECLİSE GELMEDİ, YİNE EFENDİLİK ETMEDİ!

200.

Gönül işi başa varsın diye canım eridi, fakat imkânsız., bu ham istek için yandık, yakıldık, fakat bir türlü olmadı.

Eyvah, maksat definesini elde etmek için gamlara düştüm, cihanda haraboldum da yine bulamadım:

Yazıklar olsun., huzur bucağını aradım, bulmak için dilenci oldum, nice ululara baş urdum., bulamadım gitti!

Bir gece lâtife yollu "Meclisine baş olayım" dedi. Kendi isteğimle ona adî bir köle oldum da o, yine meclise gelmedi, yine efendilik etmedi!

Rintlerle düşüp kalkacağım diye adım rintlikle, sarhoşlukla âleme yayıldı ama rind olamadım gitti.

* Gönül güvercini çırpınıp dursa lâyıktır.. Yolunda sevgilinin büklüm büklüm saçlarının, tuzağını gördü de gidip tutulmadı!

Sarhoşlukla o lâl dudakları öpmek hevesine düştüm. Bu hevesle kadeh gibi, gönlüme ne kadar döküldü de yine müyesser olmadı.

Aşk mahallesine delilsiz ayak atma. Ben delilsiz gitmek için neler yaptım da yine gidemedim.

Hâfız, düşünceye dalıp o güzeli râm etmek için binlerce fikir kurdu., fakat imkânı yok.

Gudaht can ki şeved kar-ı dil temam neşud

Bisühtim derin ârzüy-ı hâm neşud

168

گداخت جان که شود کار دل تمام و نشد

بسوختیم در این آرزوی خام و نشد

به لابه گفت شبی میر مجلس تو شوم

شدم به رغبت خویشش کمین غلام و نشد

پیام داد که خواهم نشست با رندان

بشد به رندی و دردی کشیم نام و نشد

رواست در بر اگر می‌طپد کبوتر دل

که دید در ره خود تاب و پیچ دام و نشد

بدان هوس که به مستی ببوسم آن لب لعل

چه خون که در دلم افتاد همچو جام و نشد

به کوی عشق منه بی‌دلیل راه قدم

که من به خویش نمودم صد اهتمام و نشد

فغان که در طلب گنج نامه مقصود

شدم خراب جهانی ز غم تمام و نشد

دریغ و درد که در جست و جوی گنج حضور

بسی شدم به گدایی بر کرام و نشد

هزار حیله برانگیخت حافظ از سر فکر

در آن هوس که شود آن نگار رام و نشد

**

BU KOCALIKTA İHTİYAR BAŞIMA BİR GENÇ SEVDASIDIR DÜŞTÜ. GÖNLÜMDE GİZLEDİĞİM SIR AÇIĞA ÇIKTI.

201 .

Bu kocalıkta ihtiyar başıma bir genç sevdasıdır düştü. Gönlümde gizlediğim sır açığa çıktı.

Gönül kuşum, nazar yolundan uçtu, havalandı. Ey göz, bir bak, acaba kimin tuzağına düştü ki?

Eyvah, o kara gözlü, misk kokulu ahu yüzünden ciğerime nafe gibi nice gönül kanlan damladı!

Seher yelinin eline düşen miskler, hep civarındaki topraklara uğradığından.

Sevgili, kirpiklerin cihanı zapteden kılıcını çekti mi nice gönlü uyanık şehitler, birbirinin üstüne düşmekte, birbirinin üstüne yığılmakta!

Çok tecrübe ettik: Her işin karşılığını veren bu ibadet yurdunda kim dertlilerle uğraşır, onları incitirse nihayet yıkılır, helak olur gider.

Kara taş, can verse bile yine lâl olamaz. Ne yapsın? Yaratılışı kötü bir kere.

Hâfız'ın elini, güzellerin zülfü tutmuş, götürüp dururken ne şaşılacak şey ki şimdi tepesi üstü yıkıla kaldı!

Pirâne serem ışk-ı cuvâni beser uftâd
Van râz-ki der dil binuhuftem beder uftâd

110

پیرانه سرم عشق جوانی به سر افتاد

وان راز که در دل بنهفتم به درافتاد

از راه نظر مرغ دلم گشت هواگیر

ای دیده نگه کن که به دام که درافتاد

دردا که از آن آهوی مشکین سیه چشم

چون نافه بسی خون دلم در جگر افتاد

از رهگذر خاک سر کوی شما بود

هر نافه که در دست نسیم سحر افتاد

مژگان تو تا تیغ جهان گیر برآورد

بس کشته دل زنده که بر یک دگر افتاد

بس تجربه کردیم در این دیر مکافات

با دردکشان هر که درافتاد برافتاد

گر جان بدهد سنگ سیه لعل نگردد

با طینت اصلی چه کند بدگهر افتاد

حافظ که سر زلف بتان دست کشش بود

بس طرفه حریفیست کش اکنون به سر افتاد

**

BEN, MESCİTTEN MEYHANEYE KENDİLİĞİMDEN DÜŞMEDİM YA., BU İŞ, EZELDEN TAKDİR EDİLMİŞ, EZELDEN NASİBİM BUYMUŞ!

202.

Yüzün, kadeh aynasına aksedeli arif, şarabın gülmesine kapıldı da ham tamaha düştük

Yüzünün güzelliği, aynada bir kere cilvelenir cilvelenmez bütün bu nakışlar, bu suretler, evham aynasında zuhur ediverdi!

Şu şarabın aksi, görünen şu güzellikler,, şu suretler yok mu., sâkinin yüzünün kadehe bir aksinden meydana gelme!

Aşk gayreti, bütün ileri gelenlerin dilini kesti, hepsi sükûta vardılar., öyle olduğu halde sevgilinin gamına ait sır, bilmem ki nerden halkın ağzına düştü?

Ben, mescitten meyhaneye kendiliğimden düşmedim ya., bu iş, ezelden takdir edilmiş, ezelden nasibim buymuş!

Bu dönen âlemin dairesine düşen kişi, pergel gibi devrana uymasın da ne yapsın?

Sevgilinin gam kılıcına oynaya oynaya gitmek gerek. Çünkü onun şehidi olanın çok güzel, çok hayırlı bir akibeti vardır.

Gönül, çene çukurundan çıktı, zülfünün büklümüne asıldı. Ah, kuyudan kurtuldu da tuzağa düştü!

Hocam, beni artık ibadet yurdunda göremezsin. işimiz sâkinin yüzüyle kadehin dudağına kaldı!

Sofilerin hepsi şarap içer, hepsi güzel sever. Fakat ne yapalım ki aralarında yalnız yüreği yanık Hâfız'ın adı kötüye çıktı!

Aks-i ruy-i tu çu der ayine-i cam uftad
Arif ez hande-i mey der tama-ı hâm uftâd

111

عکس روی تو چو در آینه جام افتاد

عارف از خنده می در طمع خام افتاد

حسن روی تو به یک جلوه که در آینه کرد

این همه نقش در آیینه اوهام افتاد

این همه عکس می و نقش نگارین که نمود

یک فروغ رخ ساقیست که در جام افتاد

غیرت عشق زبان همه خاصان ببرید

کز کجا سر غمش در دهن عام افتاد

من ز مسجد به خرابات نه خود افتادم

اینم از عهد ازل حاصل فرجام افتاد

چه کند کز پی دوران نرود چون پرگار

هر که در دایره گردش ایام افتاد

در خم زلف تو آویخت دل از چاه زنخ

آه کز چاه برون آمد و در دام افتاد

آن شد ای خواجه که در صومعه بازم بینی

کار ما با رخ ساقی و لب جام افتاد

زیر شمشیر غمش رقص کنان باید رفت

کان که شد کشته او نیک سرانجام افتاد

هر دمش با من دلسوخته لطفی دگر است

این گدا بین که چه شایسته انعام افتاد

صوفیان جمله حریفند و نظرباز ولی

زین میان حافظ دلسوخته بدنام افتاد

**

AŞK BİLGİSİ DEFTERE SIĞMAZ!

203.

Gül, hoş geldi, safalar getirdi. Bu mevsimde elimde kadehten başka bir şey olmasın. Bundan daha hoş bir iş olamaz.

Gönül hoşluğunu elde et, gönül hoşluğunu.. sedefte daima inci olmaz ki.

Bu mevsimi ganimet bil de gül bahçesinde şarap içmeye bak. Gül, öbür haftaya kalmaz, bu mevsim çabucak geçer!

Ey altınlarla bezenmiş kadehi lâl şarapla dolduran, onu altını olmayana sun!

Ey şeyh, gel, bizim meyhanemizden cennette bile bulunmayan şarabı iç!

Bizimle ders arkadaşıysan şu sayfalan yıka, sil. Aşk bilgisi deftere sığmaz!

Bu sözü benden duy: Öyle bir güzele gönül ver ki güzelliği süsle, bezenmekle olmasın.

Yarabbi, bana sersemlik vermeyen bir şarap sun., onu içeyim ve hiç başım ağrımasın.

Ancak yaratılışında hiç bir letafet olmayan kişi, Hâfız'ın şiirinde hata bulur, beğenmez.

Ben, candan Sultan Üveys'in kuluyum. O, isterse beni hatırlamasın.

Âlemi bezeyen tâcına andolsun, güneş bile o taç kadar güzel değil!

Hoş amed gul vezan hoşter nebâşed
Ki der destet be cuz sâğer nebâşed

162

خوش آمد گل وز آن خوشتر نباشد

که در دستت بجز ساغر نباشد

زمان خوشدلی دریاب و در یاب

که دایم در صدف گوهر نباشد

غنیمت دان و می خور در گلستان

که گل تا هفته دیگر نباشد

ایا پرلعل کرده جام زرین

ببخشا بر کسی کش زر نباشد

بیا ای شیخ و از خمخانه ما

شرابی خور که در کوثر نباشد

بشوی اوراق اگر همدرس مایی

که علم عشق در دفتر نباشد

ز من بنیوش و دل در شاهدی بند

که حسنش بسته زیور نباشد

شرابی بی خمارم بخش یا رب

که با وی هیچ درد سر نباشد

من از جان بنده سلطان اویسم

اگر چه یادش از چاکر نباشد

به تاج عالم آرایش که خورشید

چنین زیبنده افسر نباشد

کسی گیرد خطا بر نظم حافظ

که هیچش لطف در گوهر نباشد

**

PÎR-İ MUGANIN KULUYUM, O BENİ BİLGİSİZLİKTEN KURTARDI. PİRİMİZ NE YAPARSA HOŞTUR, İNAYETİN TA KENDİSİDİR.

204.

Ben şarap içmeyeyim ha... bu ne masal, bu ne olmayacak şey? Galiba benim birazcık aklım, bu kadarcık tedbirim var!

Ben, geceleri takva yolunu defle, kopuzla vururken şimdi mi yola geleceğim, bu ne uydurma hikâye?

Zahit, tuttuğu yolu bırakıp rindolamazsa mazur gör. Aşk, öyle bir iş ki hidayete bağlı.

Pîr-i Muganın kuluyum, o beni bilgisizlikten kurtardı. Pirimiz ne yaparsa hoştur, inayetin ta kendisidir.

Şimdiye kadar meyhane yolunu bilmiyordum. Yoksa gizlenişim bu zamana kadar sürer miydi?

Zahide gururlanma ve namaz kılma verildi, bana sarhoşluk ve niyaz etme. Bakalım sen ikimizden hangisine inayet edecek, hangimizin amelini kabul eyleyeceksin?

Dün gece bu dertle uyuyamamıştım. Bir yoldaş diyordu ki:

Hâfız da sarhoş olursa şikâyete hakkımız var doğrusu!

Men-u inkâr-ı şerâbin çi hikâyet bâşed
Galiba in kaderem 'akl-u kifayet bâşed

158

من و انکار شراب این چه حکایت باشد

غالبا این قدرم عقل و کفایت باشد

تا به غایت ره میخانه نمی‌دانستم

ور نه مستوری ما تا به چه غایت باشد

زاهد و عجب و نماز و من و مستی و نیاز

تا تو را خود ز میان با که عنایت باشد

زاهد ار راه به رندی نبرد معذور است

عشق کاریست که موقوف هدایت باشد

من که شب‌ها ره تقوا زده‌ام با دف و چنگ

این زمان سر به ره آرم چه حکایت باشد

بنده پیر مغانم که ز جهلم برهاند

پیر ما هر چه کند عین عنایت باشد

دوش از این غصه نخفتم که رفیقی می‌گفت

حافظ ار مست بود جای شکایت باشد

**

SOFİNİN HALİ, TAMAMIYLA SAF, TAMAMIYLA RİYASIZ DEĞİLDİR. NİCE HIRKALAR VAR Kİ ATEŞE LÂYIKTIR.

205.

Sofinin hali, tamamıyla saf, tamamıyla riyasız değildir. Nice hırkalar var ki ateşe lâyıktır.

Bir tecrübe mehengi olsa da içi dışına uymayan mürailerin hep yüzleri kararsa., nehoş olurdu!

Sofimiz seher virdinden mest oluyor ya.. bir de geceleyin bak, nasıl sarhoş olmakta!

Nazla, nimetle yetişen sevgiliye yol bulamaz. Âşıklık, belâ çeken rintlerin harcıdır.

Aşağılık dünyanın gamını niceye bir çekeceksin? Şarap çek. Bilgili gönül de teşvişe düşerse yazık doğrusu!

Sâkinin yüzündeki tüyler, su gibi saf yüzünü böyle nakşeder durursa nice yüzler, kanlı göz yaşlarıyle nakışlanır!

Şarap satan, şarabı, ay gibi sâkinin eliyle sunarsa Hâfız'ın hırkasını da alır, seccadesini de!

Nakd-i sofî ne heme sâfi-i biğaş bâşed
Ey besâ hırka ki mustovcib-i âteş bâşed

159

نقد صوفی نه همه صافی بی‌غش باشد

ای بسا خرقه که مستوجب آتش باشد

صوفی ما که ز ورد سحری مست شدی

شامگاهش نگران باش که سرخوش باشد

خوش بود گر محک تجربه آید به میان

تا سیه روی شود هر که در او غش باشد

خط ساقی گر از این گونه زند نقش بر آب

ای بسا رخ که به خونابه منقش باشد

ناز پرورد تنعم نبرد راه به دوست

عاشقی شیوه رندان بلاکش باشد

غم دنیی دنی چند خوری باده بخور

حیف باشد دل دانا که مشوش باشد

دلق و سجاده حافظ ببرد باده فروش

گر شرابش ز کف ساقی مه وش باشد

**

ZAMAN ZAMAN İFRİTİN ELİNE GEÇTİKTEN SONRA BEN, ÖYLE SÜLEYMAN MÜHRÜNÜ BİR PULA BİLE ALMAM.

206.

Sevgili, bana yar olursa halvet hoş. Fakat ben yanar dururum da o, ağyar meclisine çırağ olursa hoş değil doğrusu!

Zaman zaman ifritin eline geçtikten sonra ben, öyle Süleyman mührünü bir pula bile almam.

Yarabbi, rakip, vuslat bezmine mahrem olsun da benim nasibim mahrumiyet olsun., lâyık görme bunu!

Devlet kuşuna söyle: Dudunun çaylaktan değersiz sayıldığı bir ülkeye asla yücelik gölgesi salmasın!

iştiyakımı arza ne hacet var? Sözümdeki yanıştan gönlümün ateşi anlaşılıp durmakta.

Senin civarının havası, bir türlü başımdan gitmiyor., evet, garibin gönlü daima vatandadır.

Hâfız'ın, süsen gibi on dili olsa yine huzurunda gonca gibi ağzı mühürlü!

Hoşest halvet eğer yâr yar-ı men bâşed
Ne men bisüzem-u ö şem'-i encümen bâşed

160

خوش است خلوت اگر یار یار من باشد

نه من بسوزم و او شمع انجمن باشد

من آن نگین سلیمان به هیچ نستانم

که گاه گاه بر او دست اهرمن باشد

روا مدار خدایا که در حریم وصال

رقیب محرم و حرمان نصیب من باشد

همای گو مفکن سایه شرف هرگز

در آن دیار که طوطی کم از زغن باشد

بیان شوق چه حاجت که سوز آتش دل

توان شناخت ز سوزی که در سخن باشد

هوای کوی تو از سر نمی‌رود آری

غریب را دل سرگشته با وطن باشد

به سان سوسن اگر ده زبان شود حافظ

چو غنچه پیش تواش مهر بر دهن باشد

**

ŞARAP SÜRAHİSİNİ GİZLİCE TAŞIYORUM, HALK KİTAP SANIYOR. BU RİYA ATEŞİ DEFTERİ, KİTABI YAKMAZSA ŞAŞARIM DOĞRUSU!

207.

Gönlüm, güneş yüzlü güzellerin sevgisinden başka bir şey kabul etmiyor. Her yoldan nasihat veriyorum ama nafile, tesiri yok!

Ey öğütçü, Tanrı hakkiyçin kadehten, şaraptan bahset. Hayalimize bundan daha güzel bir nakış gelmiyor ki!

* Gül yüzlü sâki, gel., şu kızıl şarabı sun. Gönlümüzde bundan daha iyi bir fikir yok!

Şarap sürahisini gizlice taşıyorum, halk kitap sanıyor. Bu riya ateşi defteri, kitabı yakmazsa şaşarım doğrusu!

Bu şaraba bulanmış yamalı hırkayı bir gün yakacağım ya., şarap satanların Pîri, bu hırkaya bir kadeh şarap bile vermiyor!

Dostlar, lâl renkli şaraba benzeyen dudağından safa bulmakta. Çünkü o cevher, doğruluktan başka bir nakış kabul etmemekte.

* Bu kadar güzel bir yüz, bu kadar güzel bir göz., sonra da ona bakma, gözünü yum diyorsun ha. Hadi be vaiz, manasız, vaiz, bizim, kafamıza girmez.

Rintlere nasihat eden ve Tanrı'nın takdiriyle savaşın öğütçünün gönlünü pek dar, pek sıkıntılı görmekteyim; zavallının galiba şarap kadehi yok.

Bu mecliste mum gibi ağlarken gülmekteyim.. ateş gibi bir dilim var ama sözüm geçmiyor ki!

Bir gün İskender gibi şarap kadehi aynasını elime alayım da isterse bu ateş bir zaman beni yaksın, sarhoş etsin, isterse yakmasın, ayık kalayım., ne olursa olsun!

Sarhoş gözlerine kurban olayım, gönlümü ne güzel de avladı. Hiç kimse vahşî kuşları bundan daha iyi bir tarzda avlayamaz.

Söz, bizim ihtiyacımızla sevgilinin istiğnasında, gönül sihirbazlık neye yarar sevgiliye tesir etmedikten sonra!

Devletli, Tanrı hakkiyçin kapından başka bir kapı, yolundan başka bir yol bilmeyen yoksuluna merhamet et!

Padişahlar padişahına şaşıyorum; bu kadar güzel ve tatlı şiir söylediği halde Hâfız'ı neden baştan ayağa kadar altınlara gark etmiyor?

Dilem cuz mihr i meh-rüyan tariki bernemigired
Zi her der midehem pendeş ve liykin bernemigired

149

دلم جز مهر مه رویان طریقی بر نمی‌گیرد

ز هر در می‌دهم پندش ولیکن در نمی‌گیرد

خدا را ای نصیحتگو حدیث ساغر و می گو

که نقشی در خیال ما از این خوشتر نمی‌گیرد

بیا ای ساقی گلرخ بیاور باده رنگین

که فکری در درون ما از این بهتر نمی‌گیرد

صراحی می‌کشم پنهان و مردم دفتر انگارند

عجب گر آتش این زرق در دفتر نمی‌گیرد

Hâfız Divânı Şirâzi 540

من این دلق مرقع را بخواهم سوختن روزی

که پیر می فروشانش به جامی بر نمی‌گیرد

از آن رو هست یاران را صفاها با می لعلش

که غیر از راستی نقشی در آن جوهر نمی‌گیرد

سر و چشمی چنین دلکش تو گویی چشم از او بردوز

برو کاین وعظ بی‌معنی مرا در سر نمی‌گیرد

نصیحتگوی رندان را که با حکم قضا جنگ است

دلش بس تنگ می‌بینم مگر ساغر نمی‌گیرد

میان گریه می‌خندم که چون شمع اندر این مجلس

زبان آتشینم هست لیکن در نمی‌گیرد

چه خوش صید دلم کردی بنازم چشم مستت را

که کس مرغان وحشی را از این خوشتر نمی‌گیرد

سخن در احتیاج ما و استغنای معشوق است

چه سود افسونگری ای دل که در دلبر نمی‌گیرد

من آن آیینه را روزی به دست آرم سکندروار

اگر می‌گیرد این آتش زمانی ور نمی‌گیرد

خدا را رحمی ای منعم که درویش سر کویت

دری دیگر نمی‌داند رهی دیگر نمی‌گیرد

بدین شعر تر شیرین ز شاهنشه عجب دارم

که سر تا پای حافظ را چرا در زر نمی‌گیرد

**

BİR BÜLBÜL, GÖNÜL KANLARI YUTTU DA BİR GÜL ELDE ETTİ AMA KISKANÇLIK RÜZGÂRI, GÖNLÜNÜ YÜZLERCE DİKENLE PERİŞAN BİR HALE GETİRDİ.

208.

Bir bülbül, gönül kanları yuttu da bir gül elde etti ama kıskançlık rüzgârı, gönlünü yüzlerce dikenle perişan bir hale getirdi.

Dudunun, şeker hayaliyle gönlü hoştu, onu elde ederim diye avunuyordu. Ansızın yokluk seli gelip emel nakşını bozuverdi!

Acısını unutmayayım, o gönül meyvası gözümün nuru sevgili, ne kolay, ne çabuk geçip gitti. Fakat bizim işimizi ne müşkül bir hale soktu!

Kervan başı, yüküm düştü; Tanrı için yardım et. Senin kerem ümidin, beni bu kervana yoldaş etti.

Toprak yüzümle göz yaşımı hor görme. Çünkü yeşil renkli felek, neşe evini bu samanlı balçıktan kurdu!

Hâfız, şahruhu sürmedin, fırsatı kaçırdın. Ne yapayım? Zamanın oyunu beni gafil avladı!

Bulbuli hün-ı dili hord-u guli hasıl kerd
Bâd-ı gayret be şedeş hâr perişan-dil kerd

134

بلبلی خون دلی خورد و گلی حاصل کرد

باد غیرت به صدش خار پریشان دل کرد

طوطی ای را به خیال شکری دل خوش بود

ناگهش سیل فنا نقش امل باطل کرد

قره العین من آن میوه دل یادش باد

که چه آسان بشد و کار مرا مشکل کرد

ساروان بار من افتاد خدا را مددی

که امید کرمم همره این محمل کرد

روی خاکی و نم چشم مرا خوار مدار

چرخ فیروزه طربخانه از این کهگل کرد

آه و فریاد که از چشم حسود مه چرخ

در لحد ماه کمان ابروی من منزل کرد

نزدی شاه رخ و فوت شد امکان حافظ

چه کنم بازی ایام مرا غافل کرد

**

ARİFİN BİRİ, SEHER ÇAĞI MEYHANEYİ ZİYARET EDEREK SÂF ŞARAPLA APTES ALDI, ARINIP TEMİZLENDİ.

209.

Arifin biri, seher çağı meyhaneyi ziyaret ederek sâf şarapla aptes aldı, arınıp temizlendi.

Güneşin altın kadehi gizlenince bayram hilâli, kadehin dönmesini emretti.

Dertlere düşüp göz yaşıyla, ciğer kanıyla yıkanan, temizlenen kişinin ne hoştur namazı, niyazı!

İmam, o anda namaza durmak niyetindeydi ama hırkasını üzüm kızının kanıyla yıkadı, bu yüzden namaza duramadı!

Gönlüm, zülfünün halkasına can verdi de fitneler satın aldı. Fakat bilmem ki ne kâr gördü de bu alışverişe girişti!

Eğer cemaat bugün İmamı beklerse Hâfız, haber ver: Şarapla yıkandı; nafile beklemesinler!

Be âb-ı ruşen-i mey arifi lehâret kerd
Alessabâh ki meyhânerâ ziyâret kerd

به آب روشن می عارفی طهارت کرد

على الصباح که میخانه را زیارت کرد

همین که ساغر زرین خور نهان گردید

هلال عید به دور قدح اشارت کرد

خوشا نماز و نیاز کسی که از سر درد

به آب دیده و خون جگر طهارت کرد

امام خواجه که بودش سر نماز دراز

به خون دختر رز خرقه را قصارت کرد

دلم ز حلقه زلفش به جان خرید آشوب

چه سود دید ندانم که این تجارت کرد

اگر امام جماعت طلب کند امروز

خبر دهید که حافظ به می طهارت کرد

**

GÖNÜL, SANA BELKİ ULAŞIR, İŞİTİRSİN DİYE BU DAĞDA ÖYLE FERYATLAR ETTİ Kİ FERHAT BİLE BU DERECE FERYAT ETMEMİŞTİR.

210.

Giderken bizi anmadığını, gamlı gönlümüzü bir vedâlar olsun şâd etmediğini unutmayacağız.

O talihi yaver sevgili hayır işten, makbul amelden bahseder dururdu. Fakat bu yaşlı kulunu neden azat etmedi bilmem ki?

Halimi arzetmek, çektiklerimi anlatmak için giydiğim kâğıt elbiseyi gönlümün kanıyla yıkayayım. Çünkü felek, adalet sancağının altına varmamıza yol vermedi.

Gönül, sana belki ulaşır, işitirsin diye bu dağda öyle feryatlar etti ki Ferhat bile bu derece feryat etmemiştir.

Seher çağlarında feryat eden bülbül bile, gülistan gölgen eksileli şimşadın perçemlerine yuva kurmaz oldu.

Sabah rüzgârı çavuşu senden sanat öğrense yeri var. Çünkü o bile senin kadar acele •etmemiştir.

Tanrı'nın sanat meşşâtası, sevgilimizdeki 'bu Tanrı vergisi güzelliği ikrar etmeyenin muradına kalem yürütmemiştir.

Ey çalgıcı, perdeyi değiştir de Irak yoluna gir., çünkü sevgili, bu yola gitti de bizi anmadı bile!

Hâfız'ın nağmeleri, Irâkî'nin gazelleridir. Kim, bu gönüller yakan nağmeleri duydu da feryat etmedi?

Yad bad an ki zi mâ vakt-i sefer yad nekerd
Be vedâ'i dil-i gamdide-i mâ şâd nekerd

138

یاد باد آن که ز ما وقت سفر یاد نکرد

به وداعی دل غمدیده ما شاد نکرد

آن جوان بخت که می‌زد رقم خیر و قبول

بنده پیر ندانم ز چه آزاد نکرد

کاغذین جامه به خوناب بشویم که فلک

رهنمونیم به پای علم داد نکرد

دل به امید صدایی که مگر در تو رسد

ناله‌ها کرد در این کوه که فرهاد نکرد

سایه تا بازگرفتی ز چمن مرغ سحر

Hâfız Divânı Şirâzi 548

آشیان در شکن طره شمشاد نکرد

شاید ار پیک صبا از تو بیاموزد کار

زان که چالاکتر از این حرکت باد نکرد

کلک مشاطه صنعش نکشد نقش مراد

هر که اقرار بدین حسن خداداد نکرد

مطربا پرده بگردان و بزن راه عراق

که بدین راه بشد یار و ز ما یاد نکرد

غزلیات عراقیست سرود حافظ

که شنید این ره دلسوز که فریاد نکرد

**

AYAĞININ UCUNDA MUM GİBİ ÖLMEK İSTİYORUM. HALBUKİ O SEHER YELİ GİBİ SEMTİMİZE BİLE UĞRAMADI.

211.

Yüzümü yoluna koydum da bana uğramadı bile. Yüz türlü lûtfunu gözetip durdum da bana bakmadı bile!

Gözyaşı sellerimiz gönlüne yol bulamadı. Yağmur taneleri mermer taşa tesir etmedi gitti.

Yarabbi, o yiğit genci sen koru., halvettekilerin, münzevi âşıkların ah oklarından hiç çekinmiyor.

Dün gece feryadımdan balık da uyuyamadı, kuş da., öyle olduğu halde o şuh göze bak ki uykudan başını bile kaldırmadı.

Ayağının ucunda mum gibi ölmek istiyorum. Halbuki o seher yeli gibi semtimize bile uğramadı.

Sevgili, senin kılıcına karşı canını siper etmeyen hangi taş yürekli, hangi kabiliyetsizdir?

Hâfız'ın, dili kesik kalemi, başını terk etmedikçe meclistekilerden kimseye senin sırrını söylemedi!

Rü berreheş nihâdem-u bermen guzer nekerd.
Sad lütf-i çeşm dâştem-u yek nazar nekerd

139

رو بر رهش نهادم و بر من گذر نکرد

صد لطف چشم داشتم و یک نظر نکرد

Hâfız Divânı Şirâzi 550

سیل سرشک ما ز دلش کین به درنبرد

در سنگ خاره قطره باران اثر نکرد

یا رب تو آن جوان دلاور نگاه دار

کز تیر آه گوشه نشینان حذر نکرد

ماهی و مرغ دوش ز افغان من نخفت

وان شوخ دیده بین که سر از خواب برنکرد

می‌خواستم که میرمش اندر قدم چو شمع

او خود گذر به ما چو نسیم سحر نکرد

جانا کدام سنگدل بی‌کفایتیست

کو پیش زخم تیغ تو جان را سپر نکرد

کلک زبان بریده حافظ در انجمن

با کس نگفت راز تو تا ترک سر نکرد

**

AĞLAMAKLA GÖNLÜNÜ YUMUŞATIR, ONU MERHAMETE GETİRİRİM., NE GEZER?

212.

Sevgili gitti de âşıklara haber bile vermedi. Ne şehirdeki dostunu andı, ne seferdeki yoldaşını.

Ya benim bahtım dostluk yolunu bıraktı, yahut sevgili, bu yola, bu yordama uğramadı gitti.

Dedim ki:

Ağlamakla gönlünü yumuşatır, onu merhamete getiririm., ne gezer? Yağmur damlalarının kara taşa tesir etmediği gibi ağlayışım o taş yüreğe eser bile etmedi

Lâtifeyi bırak. Kararsız gönül kuşu, âşıklık tuzağım bir türlü terketmedi vesselam.

Yüzünü kim gördüyse geldi, gözlerimi öptü. Gözüm, yaptığı işi basiretsiz yapmaz ki.

Ben, mum gibi canımı da feda etmeye kalktım da o, seher yeli gibi bile olsun., bize uğramadı!

Dilber bireft-u dilşudeganrâ haber nekerd
Yâd-ı harif-i şehr-u refik-i sefer nekerd

140

دلبر برفت و دلشدگان را خبر نکرد

یاد حریف شهر و رفیق سفر نکرد

یا بخت من طریق مروت فروگذاشت

یا او به شاهراه طریقت گذر نکرد

گفتم مگر به گریه دلش مهربان کنم

چون سخت بود در دل سنگش اثر نکرد

شوخی مکن که مرغ دل بی‌قرار من

سودای دام عاشقی از سر به درنکرد

هر کس که دید روی تو بوسید چشم من

کاری که کرد دیده من بی نظر نکرد

من ایستاده تا کنمش جان فدا چو شمع

او خود گذر به ما چو نسیم سحر نکرد

**

SÂKİNİN GAMZESİ, İSLÂM YOLUNU ÖYLE BİR VURDU Kİ ŞARAPTAN ÇEKİNMEK İÇİN ANCAK ŞUAYB OLMAK LÂZIM.

213.

O boşboğaz, benim rintliğimi, âşıklığımı ayıplıyor. Fakat gayp bilgisi sırlarına itiraz etmekte.

Muhabbet sırrının kemaline bak, günahımdan meydana gelen noksana değil. Hünersiz kişi ayba bakar.

Meyhanemizin toprağı, güzel koku yerine koyma, koltuğa sürülse o zaman cennet hurilerinin kokuları duyulur.

Sâkinin gamzesi, İslâm yolunu öyle bir vurdu ki şaraptan çekinmek için ancak Şuayb olmak lâzım.

Kimse bunda şüpheye, tereddüte düşmesin. Kutluluk hâzinesinin anahtarı, gönül ehline makbul olmaktan ibarettir.

Eymen vadisinin çobanı, yıllarca Şuayb’e canla başla hizmet eder de sonra muradına kavuşur.

Hâfız, gençlik çağıyla ihtiyarlık demini andı mı efsanesi, gözlerden kanlar damlatır.

Mera be rindiy-i 'ışk an fuzül ayb kuned
Ki i'tirâz beresrâr-ı ilm-i ğayb kuned

188

مرا به رندی و عشق آن فضول عیب کند

که اعتراض بر اسرار علم غیب کند

کمال سر محبت ببین نه نقص گناه

که هر که بی‌هنر افتد نظر به عیب کند

ز عطر حور بهشت آن نفس برآید بوی

که خاک میکده ما عبیر جیب کند

چنان زند ره اسلام غمزه ساقی

که اجتناب ز صهبا مگر صهیب کند

کلید گنج سعادت قبول اهل دل است

مباد آن که در این نکته شک و ریب کند

شبان وادی ایمن گهی رسد به مراد

که چند سال به جان خدمت شعیب کند

ز دیده خون بچکاند فسانه حافظ

چو یاد وقت زمان شباب و شیب کند

**

CANIMI ISTIRAPLARA DÜŞÜRECEK SEVGİLİDEN BİR MURAT ALMADIM.. FAKAT ÜMİTSİZLİĞE DÜŞMEYE GELMEZ. BELKİ GÖNLÜMÜ ELE ALIR, OLUR YA!

214.

Bana kerem ederek vefakârlıkta bulunacak, benim gibi kötülük eden birisine bir dem iyilik edecek kim var?

Önce kopuz ve ney sesiyle gönüle ondan haber verecek, sonra da bir kadeh şarapla bana vefakârlık edecek kim?

Canımı ıstıraplara düşürecek sevgiliden bir murat almadım.. Fakat ümitsizliğe düşmeye gelmez. Belki gönlümü ele alır, olur ya!

Dedim ki;

Ben, ben olalı o saçların bir düğümünü bile çözmedim.

Dedi ki:

Sana öyle cevretmesini ben söyledim.

Kaba huylu, hırka giymiş sofî, aşktan bir koku bile almamış. Bir gün, ona aşk sarhoşluğunu anlat da ayıklığı terketsin.

Benim gibi namı nişanı olmayan yoksulun öyle bir sevgiliye âşık olması pek müşkül bir iş. Padişah, pazarlarda parmakla gösterilen bir rintle nasıl olur da gizlice işret eder?

O kıvrım kıvrım, o büklüm büklüm saçlardan sitem görürsem çok değil. Ayyarlık edene bağdan, zincirden ne gam!

Hâfız, onun hilelerle dolu gözlerine bak da visaline yeltenme. Çünkü onun o gece rengindeki saçları, pek çok hilekârlıklarda bulunur, pek çok!

An kist kez rûy-ı kerem bâ mâ vefâdâri kuned
Ber cây-ı bed-kâri çu men yek dem nikükârı kuned

191

آن کیست کز روی کرم با ما وفاداری کند

بر جای بدکاری چو من یک دم نکوکاری کند

اول به بانگ نای و نی آرد به دل پیغام وی
وان گه به یک پیمانه می با من وفاداری کند

دلبر که جان فرسود از او کام دلم نگشود از او
نومید نتوان بود از او باشد که دلداری کند

گفتم گره نگشوده‌ام زان طره تا من بوده‌ام
گفتا منش فرموده‌ام تا با تو طراری کند

پشمینه پوش تندخو از عشق نشنیده‌است بو
از مستیش رمزی بگو تا ترک هشیاری کند

چون من گدای بی‌نشان مشکل بود یاری چنان
سلطان کجا عیش نهان با رند بازاری کند

زان طره پرپیچ و خم سهل است اگر بینم ستم
از بند و زنجیرش چه غم هر کس که عیاری کند

شد لشکر غم بی عدد از بخت می‌خواهم مدد

تا فخر دین عبدالصمد باشد که غمخواری کند

با چشم پرنیرنگ او حافظ مکن آهنگ او

کان طره شبرنگ او بسیار طراری کند

**

GÖNÜL, YAN, YAKIL, SENİN YANIP YAKILMAN NE İŞLER EDER. GECE YARISINDAKİ BİR NİYAZ, YÜZLERCE BELÂYI DEFEDER.

215.

Gönül, yan, yakıl, senin yanıp yakılman ne işler eder. Gece yarısındaki bir niyaz, yüzlerce belâyı defeder.

Peri çehreli sevgilinin azarını âşıkcasına çek. Çünkü kaşla, gözle bir işaret, yüzlerce cefaya değer.

Cihanı gösteren kadehe hizmet eden kişiye mülk âleminden melekût âlemine kadar bütün hicapları kaldırırlar.

Aşk doktoru, İsa nefeslidir, esirgeyicidir. Fakat sende dert görmezse kimi tedavi etsin?

İşini Tanrı'ya bırak da gönlünü hoş tut. Davacı acımazsa Tanrı acır.

Uyumuş bahtımdan usanmışım. Olur da belki bir uyanık can, tanyeri ağarırken bana bir dua eder.

Hâfız, yandı gitti de sevgilinin zülfünden bir koku bile almadı. Meğer ki onu bu devlete sabah rüzgârı eriştirsin!

Dilâ bisüz ki süz-ı tu karha bikuned
Niyâz-ı nim şebi def -i şed belâ bikuned

187

دلا بسوز که سوز تو کارها بکند

نیاز نیم شبی دفع صد بلا بکند

عتاب یار پری چهره عاشقانه بکش

که یک کرشمه تلافی صد جفا بکند

ز ملک تا ملکوتش حجاب بردارند

هر آن که خدمت جام جهان نما بکند

طبیب عشق مسیحادم است و مشفق لیک

Hâfız Divânı Şirâzi 560

چو درد در تو نبیند که را دوا بکند

تو با خدای خود انداز کار و دل خوش دار

که رحم اگر نکند مدعی خدا بکند

ز بخت خفته ملولم بود که بیداری

به وقت فاتحه صبح یک دعا بکند

بسوخت حافظ و بویی به زلف یار نبرد

مگر دلالت این دولتش صبا بکند

**

DÜN GECE DEDİM Kİ: LAL DUDAĞI ACABA BANA BİR ÇARE BULUR MU Kİ? GAYB HATİFİ SESLENDİ. EVET BULUR!

216.

Devlet kuşu yine gelir. Yine başımıza konarsa sevgili, geri gelir, bizimle hemdem olur, vuslatına erişiriz.

Gözde, onun kudumuna saçacak inci ve mücevher kalmadı ama kanlar yutar da yine mücevherler saçmaya çalışır!

Dün gece dedim ki: Lal dudağı acaba bana bir çare bulur mu ki? Gayb hatifi seslendi.

Evet bulur!

Kimse ona derdimizden bahsedemez. Meğer ki sabah rüzgârı geçerken kulağına fısıldasın.

Alıcı bir doğan olan bakışımı bir sülün sevgiliye uçurdum. Belki bahtım yardım eder de onu geriye çağırır., belki o da sülünü avlar da bana getirir!

Şehir, âşıklardan hali, belki bir yandan birisi çıkar da bir iş görür.

Nerde bu kerem sahibi ki bir dertli, onun neşe meclisinden bir yudumcuk şarap içerek sersemliğini gidersin?

Ya sevgili vefakârlıkta bulunsun, ya vuslat haberi gelsin, yahut da rakibin ölümünü duyayım. Acaba felek bu iki üç işten birisini yapar mı?

Hâfız, onun kapısından ayrılmazsan elbette bir gün bir köşeden zuhur eder.

Tâyir-i devlet eğer bâz guzâri bikuned
Yâr bâz âmed-u bâ vaşl karâri bikuned

189

طایر دولت اگر باز گذاری بکند

یار بازآید و با وصل قراری بکند

Hâfız Divânı Şirâzi 562

دیده را دستگه در و گهر گر چه نماند

بخورد خونی و تدبیر نثاری بکند

دوش گفتم بکند لعل لبش چاره من

هاتف غیب ندا داد که آری بکند

کس نیارد بر او دم زند از قصه ما

مگرش باد صبا گوش گذاری بکند

داده‌ام باز نظر را به تذروی پرواز

بازخواند مگرش نقش و شکاری بکند

شهر خالیست ز عشاق بود کز طرفی

مردی از خویش برون آید و کاری بکند

کو کریمی که ز بزم طربش غمزده‌ای

جرعه‌ای درکشد و دفع خماری بکند

یا وفا یا خبر وصل تو یا مرگ رقیب

بود آیا که فلک زین دو سه کاری بکند

حافظا گر نروی از در او هم روزی

گذری بر سرت از گوشه کناری بکند

**

MİSKLER KOKAN KALEMİNİN BİZİ ANDIĞI GÜN İKİ YÜZ KUL AZAT ETMİŞ KADAR ECRE NAİL OLURSUN.

217.

Miskler kokan kaleminin bizi andığı gün iki yüz kul azat etmiş kadar ecre nail olursun.

Allah selametler versin, Selma'nın habercisi o sevgiliden bize bir selamet haberi getirirse ne olur?

Bir sına da bak, benim gibi bir harap kişiyi Lutfunla mamur edersen sana ne kadar murat hazinesi verirler !

Yarabbi, o şirin padişahın gönlüne bir ilham ver de merhamet etsin, Ferhad’a bir uğrasın.

Padişaha, ömrünün bir anında adalette bulunmak, yüzyıl ibadet etmekten yeğdir.

Nazındaki işve, beni benden aldı; bundan sonra bakalım daha ne hakimane tedbirlerde bulunacak, daha neler yapacak ?

Senin temiz yaratılışını övmemize hacet yok. Gelini bezeyen, Tanrı vergisi güzelliğe ne ilâve edebilir ki?

Şîraz'da maksadımıza erişemedik. Hâfız'ın Bağdad'a hareket edeceği gün, ne kutlu bir gün olacak!

Kilk-i muşkin-i tu rüzi ki zimâ yâd kuned
Bibered ecr-u duşed bende ki âzâd kuned

190

کلک مشکین تو روزی که ز ما یاد کند

ببرد اجر دو صد بنده که آزاد کند

قاصد منزل سلمی که سلامت بادش

چه شود گر به سلامی دل ما شاد کند

امتحان کن که بسی گنج مرادت بدهند

گر خرابی چو مرا لطف تو آباد کند

یا رب اندر دل آن خسرو شیرین انداز

که به رحمت گذری بر سر فرهاد کند

شاه را به بود از طاعت صدساله و زهد

قدر یک ساعته عمری که در او داد کند

حالیا عشوه ناز تو ز بنیادم برد

تا دگرباره حکیمانه چه بنیاد کند

گوهر پاک تو از مدحت ما مستغنیست

فکر مشاطه چه با حسن خداداد کند

ره نبردیم به مقصود خود اندر شیراز

خرم آن روز که حافظ ره بغداد کند

**

SEVGİLİYE "AĞZIN, DUDAĞIN BENİ NE VAKİT MURADIMA NAİL EDECEK?" DEDİM.

*218. **

Sevgiliye “ağzın, dudağın beni ne vakit muradıma nail edecek?” dedim.

“Baş üstüne., sen ne dersen öyle olsun” dedi.

Dedim ki:

Dudağın Mısır haracını istemekte.

Dedi ki:

Bu alışverişte bulunanlar, ziyan etmezler.

Dedim ki:

Ağzın bir noktadan ibaret, bu noktanın sırrını kim bildi?

Dedi ki:

Bu öyle bir hikâye ki ancak nükte bilenlerle konuşulabilir.

Dedim ki:

Puta tapma, Tanrı’yle düş kalk.

Dedi ki:

Aşk yurdunda bunu da yaparlar, onu da.

Dedim ki:

Meyhane sevdası, gönülden gamı da giderir, gussayı da.

Dedi ki: Bu gönül yapanlara ne mutlu.

Dedim ki:

Şarap içmek ve hırka giymek birbirine zıt. Sofilik yolunda şarap içilmez. '

Dedi ki:

Bunu Pîr-i Mugânın mezhebinde hoş görürler.

Dedim ki:

Tatlı dudaklı dilberlerin lâl dudaklarından ihtiyar kişiye ne fayda!

Dedi ki: Şeker gibi bir öpücük verirlerse adamı gençleştirirler.

Dedim ki:

Hace ne vakit gerdeğe girecek?

Dedi ki:

Müşteri ile ay kıran edince.

Dedim ki:

Senin devletine dua etmek Hâfız'ın virdi.

Dedi ki:

Bu duayı yedi kat gökteki melekler de edip dururlar!

Güftem kiyem dehân-u lebet kâmran kuned
Guftâ beçeşm her çi tu güyi çunan kuned

غزل 198

گفتم کی ام دهان و لبت کامران کنند

گفتا به چشم هر چه تو گویی چنان کنند

Hâfız Divânı Şirâzi 568

گفتم خراج مصر طلب می‌کند لبت

گفتا در این معامله کمتر زیان کنند

گفتم به نقطه دهنت خود که برد راه

گفت این حکایتیست که با نکته دان کنند

گفتم صنم پرست مشو با صمد نشین

گفتا به کوی عشق هم این و هم آن کنند

گفتم هوای میکده غم می‌برد ز دل

گفتا خوش آن کسان که دلی شادمان کنند

گفتم شراب و خرقه نه آیین مذهب است

گفت این عمل به مذهب پیر مغان کنند

گفتم ز لعل نوش لبان پیر را چه سود

گفتا به بوسه شکرینش جوان کنند

گفتم که خواجه کی به سر حجله می‌رود

گفت آن زمان که مشتری و مه قران کنند

گفتم دعای دولت او ورد حافظ است

گفت این دعا ملایک هفت آسمان کنند

**

SEN İSTER HOŞ GÖR, İSTER KINA, BİZ KENDİNİ BEĞENEN ŞEYHE İNANMAYIZ VESSELÂM!

219.

Ey fıstığa benzeyen ağzı, şekere ait sözlere gülen, o sözlerle istihza eden sevgili. Tanrı hakkıyçin bir kerecik tatlı tatlı gül., müştakim o gülmeye.

Tuba'nın ne haddi var ki boyundan bahsetsin! Bu sözü geçiyorum, çünkü lâf uzar gider.

Gözlerinden kanlı ırmaklar akmamasını istiyorsan el oğlanlarının sohbetinden vefa umma, bu vefaya gönül verme!

Sen ister hoş gör, ister kına, biz kendini beğenen şeyhe inanmayız vesselâm!

Gönlü, bu bağla bağlanmayan, nasıl olur da benim halimdeki perişanlığı anlar?

İştiyak ateşi kızıştı, nerde o selvi boylu güzel? Gelsin de canımı yüzündeki ateşe üzerlik tohumu gibi atıvereyim!

Sevgilimiz şeker gibi gülerek söze başlayınca sen kim oluyorsun a fıstık? Tanrı için olsun âlemi kendine güldürme, kendini rüsvay etme!

Hâfız, güzellerin göz ucıyle bakışlarından bir türlü geçemiyorsun. Yurdun neresi, biliyor musun? Harezm mi Hucend mi?

Ey piste-i tu hande zede berhadis-i kand
Muştâkem ezberây-ı Huda yek şeker bihand

180

ای پسته تو خنده زده بر حدیث قند

مشتاقم از برای خدا یک شکر بخند

طوبی ز قامت تو نیارد که دم زند

زین قصه بگذرم که سخن می‌شود بلند

خواهی که برنخیزدت از دیده رود خون

دل در وفای صحبت رود کسان مبند

گر جلوه می‌نمایی و گر طعنه می‌زنی

ما نیستیم معتقد شیخ خودپسند

ز آشفتگی حال من آگاه کی شود

آن را که دل نگشت گرفتار این کمند

بازار شوق گرم شد آن سروقد کجاست

تا جان خود بر آتش رویش کنم سپند

جایی که یار ما به شکرخنده دم زند

ای پسته کیستی تو خدا را به خود مخند

حافظ چو ترک غمزه ترکان نمی‌کنی

دانی کجاست جای تو خوارزم یا خجند

**

AŞK HARİMİNİN EŞİĞİ AKILDAN ÇOK ÜSTÜNDÜR. O EŞİĞİ, CANINI ELİNE ALAN KİŞİ ÖPEBİLİR

Hatırı perişan olmayan ve nazlı bir sevgiliye malik bulunan kişiye kutluluk hemdemdir, devlet yar.

Aşk hariminin eşiği akıldan çok üstündür. O eşiği, canını eline alan kişi öpebilir.

Tatlı ve küçücük ağzı, olsa olsa Süleyman mührü olacak, lâl mührünün nakşıyle bütün cihanı hükmü altına almış.

Lal dudak ve misk gibi bıyık. Güzellerde o varsa bu yoktur, bu varsa o yok. Kurban olayım sevgilime, güzelliği noksansız, o da var bu da.

Ey devletli, arık ve yoksul kişileri hor görme. Yollarda düşüp kalkan yoksul, işret meclisinin baş köşesinde oturur.

Yeryüzünde oldukça, kudret ve kuvveti fırsat bil. Devranın, yer altında nice kudretsizlikleri, nice acizleri var:

Dertlilerin duaları candan da belâyı giderir, tenden de. Başak toplayandan ar eden harmanın kim hayırını gördü ki?

Seher yeli, yüzlerce Cemşit ve Keyhusrev'i aşağılık bir kul olarak kullanan o güzeller padişahına aşkımdan bir bahset.

Eğer ben Hâfız gibi müflis âşık istemem derse de ki:

Sultanların yoksullarla düşüp kalkması âdettir!

Her an kö hâtır-ı mecmü'-u yâr-ı nazenin dâred
Sa'âdet hemdem-i o keşt-u devlet hemnişin dâred

121

هر آن کو خاطر مجموع و یار نازنین دارد

سعادت همدم او گشت و دولت همنشین دارد

حریم عشق را درگه بسی بالاتر از عقل است

کسی آن آستان بوسد که جان در آستین دارد

دهان تنگ شیرینش مگر ملک سلیمان است

که نقش خاتم لعلش جهان زیر نگین دارد

لب لعل و خط مشکین چو آنش هست و اینش هست

بنازم دلبر خود را که حسنش آن و این دارد

به خواری منگر ای منعم ضعیفان و نحیفان را

که صدر مجلس عشرت گدای رهنشین دارد

چو بر روی زمین باشی توانایی غنیمت دان

که دوران ناتوانی‌ها بسی زیر زمین دارد

بلاگردان جان و تن دعای مستمندان است

که بیند خیر از آن خرمن که ننگ از خوشه چین دارد

صبا از عشق من رمزی بگو با آن شه خوبان

که صد جمشید و کیخسرو غلام کمترین دارد

و گر گوید نمی‌خواهم چو حافظ عاشق مفلس

بگوییدش که سلطانی گدایی همنشین دارد

**

EŞİK GİBİ BAŞI, DAİMA BU KAPIDA OLAN AYAĞINI ÖPMEK DEVLETİNE ERİŞİR.

221.

Sevgilinin güzelliğini, başını, gözünü daima seyreden kişi, muhakkak görgüsünden faydalanır, nasibini alır.

Kalem gibi itaat başımızı fermanına koyduk, hükmünden baş kaldırmayız. Meğer ki kılıçla başımızı uçura.

Mum gibi kılıcınızı altında daima bir başka başı olan, bir başı kesildikçe öbür başım kılıcının altına koyan kişi, vuslatının fermanını elde eder elbet.

Eşik gibi başı, daima bu kapıda olan ayağını öpmek devletine erişir.

Kuru zabitlikten usandım artık, Nerde saf şarap? Dimağım, daima şarap kokusuyla ter ü taze bir hale gelir.

Şaraptan hiç bir fayda elde edemediysen hiç olmazsa bir an olsun seni akıl vesvesesinden de habersiz bir hale getirmiyor mu ve bu kâfi değil mi ki?

Takva yolundan bir adım bile çıkmayan kişi, bundan böyle meyhaneye varmak üzere sefere düştü:

Hâfız'ın ciğerinde, lâle gibi bir sevgi dağı var. Bu dağ, nihayet onun kırık gönlünü toprağa götürecektir:

Kesi ki husn-u hattı dost der nazar dâred
Muhakkakest ki o hâsıl-ı basar dâred

116

کسی که حسن و خط دوست در نظر دارد

محقق است که او حاصل بصر دارد

چو خامه در ره فرمان او سر طاعت

نهاده‌ایم مگر او به تیغ بردارد

کسی به وصل تو چون شمع یافت پروانه

که زیر تیغ تو هر دم سری دگر دارد

به پای بوس تو دست کسی رسید که او

چو آستانه بدین در همیشه سر دارد

ز زهد خشک ملولم کجاست باده ناب

که بوی باده مدامم دماغ تر دارد

ز باده هیچت اگر نیست این نه بس که تو را

دمی ز وسوسه عقل بی‌خبر دارد

کسی که از ره تقوا قدم برون ننهاد

به عزم میکده اکنون ره سفر دارد

دل شکسته حافظ به خاک خواهد برد

چو لاله داغ هوایی که بر جگر دارد

**

MİSK ITIR BİLE SÜMBÜL SAÇLARINA HASET EDEN SEVGİLİ, YİNE ÂŞIKLARA NAZLANMAKTA, ONLARI AZARLAMAKTA.

222 •

Misk ıtır bile sümbül saçlarına haset eden sevgili, yine âşıklara nazlanmakta, onları azarlamakta.

Şehidinin başucundan yel gibi geçip gitmekte. Ne çare? O, bir ömür., elbette çabucak gelip gidecek.

Zülfünün ardından ay ve güneş gibi görünen yüzü, bulut altındaki güneş.

O usul boylu selviye benzeyen boyuna tazeden tazeye su versin diye gözüm, göz yaşlarını her yana akıttı.

Şuh bakışın, hata ederek kanımı dökmekte.. fırsatı elden kaçırmasın; tam doğru bir fikre sahip:

Abıhayat, sevgilinin dudağındaki bu neşeyse bu feyizse Hızır'ın elde ettiği, apaşikâr ki bir seraptan ibaretmiş.

Mahmur gözün, gönlümden ciğerimi istemekte, sarhoş bir Türk.. Galiba canı kebap istiyor.

Hasta canımda öyle bir liyakat yok ki gelip halini, hatırını sorasın. Ne hoş hastadır o hasta ki sevgili, o dilemeden gelir, hatırını sorar, onunla konuşup görüşür:

Sarhoş gözünün her bucakta bir harap sarhoşu varken hiç Hâfız'ın hasta gönlüne bakar mı? Ne gezer?

An ki ez sunbul-i o ğâliye tâbi dâred
Bâz bâdilşudegan nâz-u itâbi dâred

124

آن که از سنبل او غالیه تابی دارد

باز با دلشدگان ناز و عتابی دارد

از سر کشته خود می‌گذری همچون باد

چه توان کرد که عمر است و شتابی دارد

ماه خورشید نمایش ز پس پرده زلف

آفتابیست که در پیش سحابی دارد

چشم من کرد به هر گوشه روان سیل سرشک

تا سهی سرو تو را تازه‌تر آبی دارد

غمزه شوخ تو خونم به خطا می‌ریزد

فرصتش باد که خوش فکر صوابی دارد

آب حیوان اگر این است که دارد لب دوست

روشن است این که خضر بهره سرابی دارد

چشم مخمور تو دارد ز دلم قصد جگر

ترک مست است مگر میل کبابی دارد

جان بیمار مرا نیست ز تو روی سال

ای خوش آن خسته که از دوست جوابی دارد

کی کند سوی دل خسته حافظ نظری

چشم مستش که به هر گوشه خرابی دارد

**

TORTULU ŞARAP İÇEN PÎRİMİZİN NE ALTINI VAR, NE GÜCÜ, KUVVETİ. FAKAT İHSAN SAHİBİ, SUÇLARI ÖRTÜCÜ BİR TANRI'SI VAR YA.

223.

Âlemden âşıkların feryadı eksik olmasın. Onların feryadında güzel bir ahenk, ferah verici tur hava var.

Tortulu şarap içen Pîrimizin ne altını var, ne gücü, kuvveti. Fakat ihsan sahibi, suçları örtücü bir Tanrı'sı var ya.

Gönlümü hoş tut. Bu şekere tapan sinek, senin sevgine düşeli hüma kudretini kazandı!

Padişahın yoksul bir komşusu olsa da onun halini, hatırını sorsa bu adalete sığmaz bir şey değil ki.

Doktorlara kanlı gözyaşlarımı gösterdim.

Dediler ki:

Aşk derdi, ciğerler yakan bir devası var.

Gamzeden cefa etmeyi öğrenme. Çünkü aşk mezhebinde her amelin bir ecri, her işin bir karşılığı vardır.

O şaraba tapan gâvur oğlanı ne güzel de dedi:

Safalı, neşeli kişinin cemali şevkine iç!

Padişahım, kapında oturan Hâfız Fatiha okudu, senin de bir "Amin" demeni istiyor.

Mutrıb-ı ışk 'aceb sâz-u nevâyi dâred
Nakş-ı her nagme-ki zed rah becâyi dâred

مطرب عشق عجب ساز و نوایی دارد

نقش هر نغمه که زد راه به جایی دارد

عالم از ناله عشاق مبادا خالی

که خوش آهنگ و فرح بخش هوایی دارد

پیر دردی کش ما گر چه ندارد زر و زور

خوش عطابخش و خطاپوش خدایی دارد

محترم دار دلم کاین مگس قندپرست

تا هواخواه تو شد فر همایی دارد

از عدالت نبود دور گرش پرسد حال

پادشاهی که به همسایه گدایی دارد

اشک خونین بنمودم به طبیبان گفتند

درد عشق است و جگرسوز دوایی دارد

ستم از غمزه میاموز که در مذهب عشق

هر عمل اجری و هر کرده جزایی دارد

نغز گفت آن بت ترسابچه باده پرست

شادی روی کسی خور که صفایی دارد

خسروا حافظ درگاه نشین فاتحه خواند

و از زبان تو تمنای دعایی دارد

**

HIZIR'IN HAYAT BULDUĞU SUYU MEYHANEDE ARA, O SU, KADEHTEDİR.

224•

Kimin elinde kadeh varsa Cem saltanatına daima sahiptir.

Hızır'ın hayat bulduğu suyu meyhanede ara, o su, kadehtedir.

Şaraba canını bile değiş, ömrün düzeni, ancak şarapladır.

Biz şaraba düşkünüz, zahitler takvaya., bakalım sevgili, hangisine meyledecek, onca hangisi makbul olacak?

Sâki, zemanede dudağından başka muradına erişmiş kimse yok.

Nergis, bütün bu sarhoşluk şivelerini senin güzel gözünden ödünç almada.

Gönlümün sabah, akşam virdi, yanağını, zülfünü anmak.

Lâl dudağın, dertlilerin yarasına tuz ekip durmakta.

Ey can, güzelliğinin, çene çukurunda Hâfız gibi yüzlerce kulu, kölesi var!

An kes ki be dest cam dâred
Sultâni-i Cem mudâm dâred

118

آن کس که به دست جام دارد

سلطانی جم مدام دارد

آبی که خضر حیات از او یافت

در میکده جو که جام دارد

سررشته جان به جام بگذار

کاین رشته از او نظام دارد

ما و می و زاهدان و تقوا

تا یار سر کدام دارد

بیرون ز لب تو ساقیا نیست

در دور کسی که کام دارد

نرگس همه شیوه‌های مستی

از چشم خوشت به وام دارد

ذکر رخ و زلف تو دلم را

وردیست که صبح و شام دارد

بر سینه ریش دردمندان

لعلت نمکی تمام دارد

در چاه ذقن چو حافظ ای جان

حسن تو دو صد غلام دارد

**

AŞKININ ATEŞİNDEN KORKTUM, YANMASIN DİYE KANLI GÖNLÜMÜ SALIVERDİM. FAKAT YARALI GÖNÜL, KANLAR SAÇA SAÇA YİNE O YOLA YÖNELDİ, YİNE O İZİ İZLEDİ.

225. •

Seher çağında sabah rüzgârı, sevgilinin zülfünden bir koku getirmekte: Getirdiği o koku ile divane gönlümüzü yeniden aşka salmaktaydı,

Ben o selviyi göz bahçesinden kopardım, görmek istemem artık! Çünkü gamiyle açılan her çiçek, gönüle ancak mihnet vermekteydi.

Köşkünün damından baktım, apaçık gördüm. Ay ışığı bile o güneşin güzelliğinden utanıyor, yüzünü duvara çeviriyordu.

Aşkının ateşinden korktum, yanmasın diye kanlı gönlümü salıverdim. Fakat yaralı gönül, kanlar saça saça yine o yola yöneldi, yine o izi izledi.

Çalgıcının ve sâkinin sözüne uyup vakitli vakitsiz dışarı çıkıyor, sevgiliden gelecek bir müjdeci gözlüyordum. Çünkü bu aşılmaz yoldan pek güç haber gelmekteydi.

Sevgilinin vergisi, baştan başa lütuf, baştan başa ihsan, ister tespih çekmemi buyursun ister bana zünnar versin!

Tanrı yarlıgasın, kaş çatışı, beni halsiz bıraktı ama işvelerle de bu hastanın baş ucuna gelip müjdelerde bulundu.

Dün gece Hâfız'ı şarapla, kadehle gördüm de şaşırdım. Fakat menedemedim., çünkü sofi gibi o da gizlice içiyordu.

Sabâ vakt-i seher büyi zi zulf-i yâr miâverd
Dil-i şüride-i mârâ bebü der kâr miyârd

146

صبا وقت سحر بویی ز زلف یار می‌آورد

دل شوریده ما را به بو در کار می‌آورد

من آن شکل صنوبر را ز باغ دیده برکندم

که هر گل کز غمش بشکفت محنت بار می‌آورد

فروغ ماه می‌دیدم ز بام قصر او روشن

که رو از شرم آن خورشید در دیوار می‌آورد

ز بیم غارت عشقش دل پرخون رها کردم

ولی می‌ریخت خون و ره بدان هنجار می‌آورد

به قول مطرب و ساقی برون رفتم گه و بی‌گه

کز آن راه گران قاصد خبر دشوار می‌آورد

سراسر بخشش جانان طریق لطف و احسان بود

اگر تسبیح می‌فرمود اگر زنار می‌آورد

عفاالله چین ابرویش اگر چه ناتوانم کرد

به عشوه هم پیامی بر سر بیمار می‌آورد

عجب می‌داشتم دیشب ز حافظ جام و پیمانه

ولی منعش نمی‌کردم که صوفی وار می‌آورد

**

GEL GEL, SEN CENNET HURİSİSİN VE RIDVAN, SENİ BU KULUN GÖNLÜ İÇİN BU DÜNYAYA GETİRDİ.

*226. **

Seher yeli, dün gece mihnet ve gam günlerinin artık geçmek üzere bulunduğunu bildirdi, beni âgâh etti.

Seher yelinin bu müjdesine karşılık sabah şarabı içenlere yeni, yakası yırtılmış elbisemizi verelim!

Gel gel, sen cennet hurisisin ve Rıdvan, seni bu kulun gönlü için bu dünyaya getirdi.

Şiraz'a bahtımızın inayetiyle yoldaş olup gidelim. Bahtımızın bize verdiği bu yoldaş ne güzel yoldaş!

Hatırımızı yapmaya bak. Çünkü bu yumuşak keçe külah, nice Padişah taçlarını kırdı geçirdi!

O göçebe ve aya benzer güzelin yanağım hatırlayınca gönül, ay otağına ne feryatlar saldı bilsen!

Hâfız, o Padişahlar padişahının eşiğine sığınalı sancağını, gök kubbeye yüceltti.

Nesim-i bâd-ı sabâ döşem âgehi âverd
Ki rüz-ı mihnet-u ğam rü bekûtehi âverd

147

نسیم باد صبا دوشم آگهی آورد

که روز محنت و غم رو به کوتهی آورد

به مطربان صبوحی دهیم جامه چاک

بدین نوید که باد سحرگهی آورد

بیا بیا که تو حور بهشت را رضوان

در این جهان ز برای دل رهی آورد

همی‌رویم به شیراز با عنایت بخت

زهی رفیق که بختم به همرهی آورد

به جبر خاطر ما کوش کاین کلاه نمد

بسا شکست که با افسر شهی آورد

چه ناله‌ها که رسید از دلم به خرمن ماه

چو یاد عارض آن ماه خرگهی آورد

رساند رایت منصور بر فلک حافظ

که التجا به جناب شهنشهی آورد

**

SEVGİLİNİN ZÜLFÜNE AİT ŞU SONU GELMEYEN SÖZLER YOK MU? BİNLERCE SIR İÇİNDE SÖZE DÜŞEBİLEN, SÖYLENEBİLEN ANCAK BİR HARFTEN İBARET!

227. •

Dün gece vezirden muştucu geldi: Süleyman'dan işret etmeye ferman çıktı.

Vücudumuzun toprağını göz yaşıyle balçık haline getir., yıkık gönül sarayını tamir etmek zamanı gelip çattı.

Sevgilinin zülfüne ait şu sonu gelmeyen sözler yok mu? Binlerce sır içinde söze düşebilen, söylenebilen ancak bir harften ibaret!

Aman ey şaraba bulanmış hırkam, ayıbımı ört, o eteği temiz sevgili ziyarete geldi.

Meclisi aydınlatan sevgili, başköşeye geçip kuruldu. Bugün artık güzellerin hepsinin değeri, hepsinin yeri belli olur, meydana çıkar.

Himmete bak! Bir karıncacık, horluğuna, hakirliğine bakmadan tacı, gökyüzünün yüceliği olan Cem'in tahtına geldi, Süleyman'la konuşup görüştü.

Gönül, sevgilinin şuh gözlerinden imanını koru. Çünkü o okçu sihirbaz yağma için geldi.

Hâfız, sen yoksulluğa bulanmışsın, Padişahtan bir feyz iste. Çünkü o cömertlik unsuru herkesi yokluktan yoksulluktan ayırtmak için geldi.

Padişahın meclisi denizdir. Fırsatı ganimet bil. Ey ziyanlara gark olan, aklını başına al, ticaret zamanı erişti.

Döş ez cenâb-ı Asaf peyk-i beşaret âmed
Kez hazret-i Süleyman 'işret işâret âmed

171

دوش از جناب آصف پیک بشارت آمد

کز حضرت سلیمان عشرت اشارت آمد

خاک وجود ما را از آب دیده گل کن

ویرانسرای دل را گاه عمارت آمد

این شرح بی‌نهایت کز زلف یار گفتند

حرفیست از هزاران کاندر عبارت آمد

عیبم بپوش زنهار ای خرقه می آلود

کان پاک پاکدامن بهر زیارت آمد

امروز جای هر کس پیدا شود ز خوبان

کان ماه مجلس افروز اندر صدارت آمد

بر تخت جم که تاجش معراج آسمان است

همت نگر که موری با آن حقارت آمد

از چشم شوخش ای دل ایمان خود نگه دار

کان جادوی کمانکش بر عزم غارت آمد

آلوده‌ای تو حافظ فیضی ز شاه درخواه

کان عنصر سماحت بهر طهارت آمد

دریاست مجلس او دریاب وقت و در یاب

هان ای زیان رسیده وقت تجارت آمد

**

NERDE BİR ÂRİF Kİ SÜSENİN DİLİNİ ANLASIN DA SORSUN: NİÇİN GİTTİ, MADEM Kİ GİTTİ, SONRA NEYE GELDİ?

228. •

Müjde ey gönül, yine sabah rüzgârı geldi. Hoş haberler getiren Hüdhüd, Sebâ'dan erişti.

Ey bülbül, yine Davut nağmelerine başla... Süleyman'a benzeyen gül yine havadan gelip yetişti.

Nerde bir ârif ki süsenin dilini anlasın da sorsun:

Niçin gitti, madem ki gitti, sonra neye geldi?

Tanrı ihsanı olan şu bahtımın lûtfuna bak. Adamlık etti, keremler eyledi de o ay yüzlü güzelim, vefakârlık ederek yine geldi.

Lâle, bülbülden tatlı şarap kokusu aldı, gönlü dağıldı, deva ümidiyle gelip şaraba sarıldı.

Kulağıma çan sesleri gelinceye kadar gözüm, bu kafilenin yoluna dikilmiş, kalmıştı.

Hâfız eziyet kapısını çaldı, ahdinden döndü; fakat sevgilinin lûtfuna bak; o, yine kerem etti, kapımızdan girdi!

Müjde ey dil ki diğer bâd ı sabâ bâz âmed
Hudhud-i hoşhaber ez tarf-ı Sebâ bâz âmed

174

مژده ای دل که دگر باد صبا بازآمد

هدهد خوش خبر از طرف سبا بازآمد

برکش ای مرغ سحر نغمه داوودی باز

که سلیمان گل از باد هوا بازآمد

عارفی کو که کند فهم زبان سوسن

تا بپرسد که چرا رفت و چرا بازآمد

مردمی کرد و کرم لطف خداداد به من

کان بت ماه رخ از راه وفا بازآمد

لاله بوی می نوشین بشنید از دم صبح

داغ دل بود به امید دوا بازآمد

چشم من در ره این قافله راه بماند

تا به گوش دلم آواز درا بازآمد

گر چه حافظ در رنجش زد و پیمان بشکست

** لطف او بین که به لطف از در ما بازآمد

**

TENİN, DOKTORLARIN NAZINA NİYAZ ETMESİN, DOKTORLARA MUHTAÇ OLMASIN... NAZİK VÜCUDUN HASTALIKLARDAN İNCİNMESİN.

*229. **

Tenin, doktorların nazına niyaz etmesin, doktorlara muhtaç olmasın... nazik vücudun hastalıklardan incinmesin.

Bütün âlemin selâmeti, senin selâmetinledir. Hiç bir rahatsızlığa düşme, hiç bir suretle dertlenme.

Suret güzelliği de sıhhatine bağlı, mana güzelliği de. Zâhirin solmasın, bâtının kaygı nedir, bilmesin.

Güz mevsimi, bu bahçeye yağmaya gelince dilerim, senin uzun boylu selviye benzer uzun boyuna yol bulmasın.

Bir yerde güzelliğin cilvelenmeye başladı mı kem gözlülerde, kötülük isteyen kişilerde kınama kudreti kalmasın.

Ay gibi yüzüne kim kem nazarla bakarsa canı, gam ateşine üzerlik olsun, cayır cayır yansın!

Şifa, Hâfız'ın şeker saçan sözlerindedir. O sözlerde şifa ara da gül suyu ile şekere muhtaç olma.

Tenet be nâz-ı tabibân niyâzmend mebâd
Vucüd-i nâzuket azurde-i gezend mebâd

Hâfız Divânı Şirâzi 596

تنت به ناز طبیبان نیازمند مباد

وجود نازکت آزرده گزند مباد

سلامت همه آفاق در سلامت توست

به هیچ عارضه شخص تو دردمند مباد

جمال صورت و معنی ز امن صحت توست

که ظاهرت دژم و باطنت نژند مباد

در این چمن چو درآید خزان به یغمایی

رهش به سرو سهی قامت بلند مباد

در آن بساط که حسن تو جلوه آغازد

مجال طعنه بدبین و بدپسند مباد

هر آن که روی چو ماهت به چشم بد بیند

بر آتش تو بجز جان او سپند مباد

شفا ز گفته شکرفشان حافظ جوی

که حاجتت به علاج گلاب و قند مباد

**

SEVGİLİNİN YÜZÜ OLMADIKÇA GÜL NEYE YARAR? ŞARAPSIZ BAHAR HOŞ DEĞİLDİR.

230. •

Sevgilinin yüzü olmadıkça gül neye yarar? Şarapsız bahar hoş değildir.

Lâle yanaklı bir dilber yoksa çayır, çimen, bağ, bahçe hiç bir şeye yaramaz.

Bülbülün sesi olmadıkça selvinin raksı, gülün alımı nedir ki?

Şeker dudaklı, gül endamlı sevgili de öpülüp koçulmadıkça hoşça gitmez.

Aklın eli, sevgilinin nakşından başka ne nakış yaparsa yapsın, hiçtir.

Hâfız, can hor, hakir bir akçeden ibarettir. Sevgiliye saçmaya yaramaz bile!

Gul bı ruh-ı yâr hoş nebâşed

Bı bade behâr hoş nebâşed

163

گل بی رخ یار خوش نباشد

بی باده بهار خوش نباشد

طرف چمن و طواف بستان

بی لاله عذار خوش نباشد

رقصیدن سرو و حالت گل

بی صوت هزار خوش نباشد

با یار شکرلب گل اندام

بی بوس و کنار خوش نباشد

هر نقش که دست عقل بندد

جز نقش نگار خوش نباشد

جان نقد محقر است حافظ

از بهر نثار خوش نباشد

**

ŞARAP İÇ, GÖNÜL DERDİNİ HATIRDAN ÇIKAR.

231. •

Dün, Allah hayrını versin,' şarap satan Pîr dedi ki:

Şarap iç, gönül derdini hatırdan çıkar.

Şarap, adımı sanımı yele veriyor dedim.

Dedi ki:

Sen, benim sözümü tut; ne olursa olsun!

Kâr da elden çıkacak, zarar da, sermaye de, bu alışveriş için kederlenme, boş ver!

Süleyman tahtının bile yele gittiği bir yerde sen bir hiçe gönül korsan eline yel geçer, yel!

Hâfız, eğer hâkimlerin öğütünden usandıysan hikâyeyi kısa keselim, ömrün uzun olsun, eyvallah!

Di Pîr-i mey-furüş ki zikreş be hayr bâd
Guftâ şerâb nuş-u ğam-ı dil biber ziyâd

100

دی پیر می فروش که ذکرش به خیر باد

<u>Hâfız Divânı Şirâzi 600</u>

گفتا شراب نوش و غم دل ببر ز یاد

گفتم به باد می‌دهدم باده نام و ننگ

گفتا قبول کن سخن و هر چه باد باد

سود و زیان و مایه چو خواهد شدن ز دست

از بهر این معامله غمگین مباش و شاد

بادت به دست باشد اگر دل نهی به هیچ

در معرضی که تخت سلیمان رود به باد

حافظ گرت ز پند حکیمان ملالت است

کوته کنیم قصه که عمرت دراز باد

**

NİCE ZAMAN OLDU, SEVGİLİ, BİR HABER BİLE GÖNDERMEDİ, BİR ŞEY YAZMADI, NE SELÂMI GELDİR NE KELÂMI VAR!

232. •

Nice zaman oldu, sevgili, bir haber bile göndermedi, bir şey yazmadı, ne selâmı geldir ne kelâmı var!

Yüz mektup yolladım. O gençler padişahı ne bir haberci koşturdu, ne bir selâm yolladı!

Vahşilere dönmüşüm, aklım kaçıp gitmiş, öyle olduğu halde bu âşıkına keklik gibi salınan bir muştucu bile yollamadı gitti.

Gönül kuşumun elden çıkacağını bildi de o müselsel yazısıyle bir tuzak olsun göndermedi.

Ah o sarhoş ve şeker dudaklı sâki, mahmurluğumu bildi de bir kadeh bile lütfetmedi.

O kadar kerametlerden, makamlardan bahsedip durdum da hiç bir makamdan bana bir haber göndermedi, hiç bir suretle sözüme aldırış etmedi!

Hâfız, edebini takın. Padişah, kölesine haber göndermezse neden göndermedi, niçin böyle yaptı denemez ki!

Diyrest ki dildâr peyâmi nefurustâd
Nenvişt selâmiyy-u kelâmi nefurustâd

**

109

دیر است که دلدار پیامی نفرستاد

ننوشت سلامی و کلامی نفرستاد

Hâfız Divânı Şirâzi 602

صد نامه فرستادم و آن شاه سواران

پیکی ندوانید و سلامی نفرستاد

سوی من وحشی صفت عقل رمیده

آهوروشی کبک خرامی نفرستاد

دانست که خواهد شدنم مرغ دل از دست

و از آن خط چون سلسله دامی نفرستاد

فریاد که آن ساقی شکرلب سرمست

دانست که مخمورم و جامی نفرستاد

چندان که زدم لاف کرامات و مقامات

هیچم خبر از هیچ مقامی نفرستاد

حافظ به ادب باش که واخواست نباشد

گر شاه پیامی به غلامی نفرستاد

EY PADİŞAHLAR PADİŞAHI! YALNIZ HAYVANAT, NEBATAT, CEMADAT DEĞİL.., EMR ÂLEMİNDE NE VARSA HEPSİ FERMANINA MUTİ OLSUN!

*233. **

Ey padişahlar padişahı, felek topu, çevgânına râm olsun. Salındığın meydan, kevnü mekân fezası olsun, bütün âlem, hükmüne girsin,

Zafer hatununun zülfü, tuğunun perçemine aşık olsun, ebedi fütuhat gözü, senin salınıp yürümene gönül versin!

Utaridin inşası, şevketinin sıfatıdır, ey ulu padişah, Aldı kül, divanının turakeşine kul olsun!

Selvi boyunu gören Tuba hasetlenmekte., ebedi cennet de bağına, bahçene gıptalar etsin!

Yalnız hayvanat, nebatat, cemadat değil.., Emr âleminde ne varsa hepsi fermanına muti olsun!

Husrevâ küy-ı felek der ham-i çevgân-ı tu bad
Sahat-i kevn-u mekân arsa-i meydân-ı tu bâd.

108 غزل

خسروا گوی فلک در خم چوگان تو باد

ساحت کون و مکان عرصه میدان تو باد

زلف خاتون ظفر شیفته پرچم توست

دیده فتح ابد عاشق جولان تو باد

ای که انشا عطارد صفت شوکت توست

عقل کل چاکر طغراکش دیوان تو باد

طیره جلوه طوبی قد چون سرو تو شد

غیرت خلد برین ساحت بستان تو باد

نه به تنها حیوانات و نباتات و جماد

هر چه در عالم امر است به فرمان تو باد

**

SEVGİLİ, YANIMDAN GEÇTİ DE RAKİPLERE DEDİ Kİ: YAZIK, YOKSUL HÂFIZ, NE YAMAN DA CAN VERDİ!

*234. **

Dün gece menekşe güle güzel bir nişane verdi de dedi ki: Saçımın büklümleri, cihanda filan güzelin saçlarını andırıyor.

Gönlüm, sır hazinesiydi; kaza eli kapısını kapadı, anahtarını da bir güzele teslim etti.

Sinik bir halde kapına geldim. Doktor,, ilâç olarak lûtfunun mumyasını tavsiye etti.

Kudreti olup bedeni sağ esen, gönlü neşeli olan ve bir kudretsize yardım eden kişinin gönlü neşeli, hatırı hoş olsun!

Yürü ey öğütçü, sen kendini tedavi et. Şarap ve dilber kime ziyan verdi ki ?

Sevgili, yanımdan geçti de rakiplere dedi ki: Yazık, yoksul Hâfız, ne yaman da can verdi!

Benefşe düş be gül guft-u hoş nişani dad
Ki tab-ı men be cihan turra-i fulani dad

113

بنفشه دوش به گل گفت و خوش نشانی داد

که تاب من به جهان طره فلانی داد

دلم خزانه اسرار بود و دست قضا

درش ببست و کلیدش به دلستانی داد

شکسته وار به درگاهت آمدم که طبیب

به مومیایی لطف توام نشانی داد

تنش درست و دلش شاد باد و خاطر خوش

که دست دادش و یاری ناتوانی داد

برو معالجه خود کن ای نصیحتگو

شراب و شاهد شیرین که را زیانی داد

گذشت بر من مسکین و با رقیبان گفت

دریغ حافظ مسکین من چه جانی داد

**

BU KAPIDAN AYRILMAMA İMKÂN YOK. O YÜCE KÖŞKÜN KENARINI NERDEN ÖPECEĞİM?

*235. **

Bundan böyle, o salına salına yürüyüşüyle beni kökümden çekip çıkaran yüce boylu selvinin eteğine yapışacağım, el benim, etek onun gayri!

Çalgıya, şaraba hacet yok; yüzünü aç ta cemalinin ateşi, beni üzerlik gibi çıtırdaya çıtırdaya raksa getirsin!

Sevgilinin atının tırnağıyle yerlere yıkılıp toza, toprağa bulanmayan yüz, baht ve gelin odasının aynası olamaz.

Gamının sırlarını söyleyecek, ortalığa yayacağım; ne olursa olsun, daha fazla sabrım yok, ne yapayım? Ne vakte dek ve ne kadar sabredeyim ?

Avcı, o miskler kokan ahumu öldürme sakın., o kara gözlerden utan, kementle bağlama onu!

Bu kapıdan ayrılmama imkân yok. O yüce köşkün kenarını nerden öpeceğim?

Hâfız, o misk kokulu ahudan vazgeçme. Divanenin bağlı kalması daha doğru!

Ba'd ezin dest-i men-u dâmen-i an serv-i bulend
Ki be bâlâ-yı çeman ez bun-u bihem berkend

181

بعد از این دست من و دامن آن سرو بلند

که به بالای چمان از بن و بیخم برکند

حاجت مطرب و می نیست تو برقع بگشا

که به رقص آوردم آتش رویت چو سپند

هیچ رویی نشود آینه حجله بخت

Hâfız Divânı Şirâzi 608

مگر آن روی که مالند در آن سم سمند

گفتم اسرار غمت هر چه بود گو می‌باش

صبر از این بیش ندارم چه کنم تا کی و چند

مکش آن آهوی مشکین مرا ای صیاد

شرم از آن چشم سیه دار و مبندش به کمند

من خاکی که از این در نتوانم برخاست

از کجا بوسه زنم بر لب آن قصر بلند

باز مستان دل از آن گیسوی مشکین حافظ

زان که دیوانه همان به که بود اندر بند

**

GÜZELLİĞİNİN YÂDI, GÖNLÜMDEN, CANIMDAN ASLA ÇIKMAMAKTA. O SALINA SALINA YÜRÜYEN SELVİ BOYLU KATİYEN HATIRIMDAN GİTMEMEKTE.

*236. **

Güzelliğinin yâdı, gönlümden, canımdan asla çıkmamakta. O salına salına yürüyen selvi boylu katiyen hatırımdan gitmemekte.

Ağzının hayali, feleğin cefasıyle, zamanın derdiyle bu başı dönen âşıkın aklından gitmiyor ki.

Gönlüm ezelde zülfünle bağdaştı, ebede kadar bu ahitten dönmez.

Senin gam yükünden başka ne varsa bu yoksul âşıkın gönlünden çıkıyor da, o bir türlü çıkmıyor!

Sevgin, gönülde, canda öyle bir yer tuttu ki başım gitse bu sevgi gitmeyecek.

Gönlüm, güzellerin ardından giderse mazurdur. Ne yapsın? Dertli, elbette derman ardından koşar.

Hâfız gibi serseri olmak istemeyen, güzellere gönül vermesin, onların peşinden koşmasın.

Hergizem nakş-ı tu ez levh-i dil-u can nereved
Hergiz ezyâd-ı men an serv-i hırâman nereved

223

هرگزم نقش تو از لوح دل و جان نرود

هرگز از یاد من آن سرو خرامان نرود

Hâfız Divânı Şirâzi 610

از دماغ من سرگشته خیال دهنت

به جفای فلک و غصه دوران نرود

در ازل بست دلم با سر زلفت پیوند

تا ابد سر نکشد و از سر پیمان نرود

هر چه جز بار غمت بر دل مسکین من است

برود از دل من و از دل من آن نرود

آن چنان مهر توام در دل و جان جای گرفت

که اگر سر برود از دل و از جان نرود

گر رود از پی خوبان دل من معذور است

درد دارد چه کند کز پی درمان نرود

هر که خواهد که چو حافظ نشود سرگردان

دل به خوبان ندهد و از پی ایشان نرود

**

DECCAL İŞLERİNİ İŞLEYEN MÜLHİT SOFİ NEREDE? SÖYLE ONA!
YAN, YAKIL, DİNE PENAH OLAN MEHDİ ZUHUR ETTİ!

*237. **

Gel, Mansur Padişahın sancağı erişti; fetih ve muştuluk haberi, güneşle aya kadar vardı.

Baht cemali zafer yüzünden nikabı kaldırdı; adaletin kemali, imdat isteyenin feryadına yetişti.

Felek, şimdi güzelce dönecek., ay doğdu. Cihan, şimdi gönlün istediği gibi. Padişah geldi.

Gönül ve bilgi kervanları yol kesicilerden artık emin olabilirler, yol eri erişti.

Mısır azizi, kıskanç kardeşlerinin rağmine kuyudan çıktı, yüce aya kadar yüceldi.

Deccal işlerini işleyen mülhit sofi nerede? Söyle ona!

Yan, yakıl, dine penah olan Mehdi zuhur etti!

Seher yeli, bu aşk gamıyle yanıp yakılan gönülle ah dumanından başıma neler geldi? Sen söyle!

Padişahım, ateş otlara ne yaparsa iştiyakın da bana onu yaptı, başıma o geldi!

Hâfız, uykuya varma. Tanrı'nın kabul tapısına erişenler, gece yansındaki virtle sabah çağındaki evratla eriştiler.

Biyâ ki ruyet-i Mansûr-ı Pâdşâh resid

Nuvid-i feth-u beşaret bemihr-u mâh resid

242

بیا که رایت منصور پادشاه رسید

نوید فتح و بشارت به مهر و ماه رسید

جمال بخت ز روی ظفر نقاب انداخت

کمال عدل به فریاد دادخواه رسید

سپهر دور خوش اکنون کند که ماه آمد

جهان به کام دل اکنون رسد که شاه رسید

ز قاطعان طریق این زمان شوند ایمن

قوافل دل و دانش که مرد راه رسید

عزیز مصر به رغم برادران غیور

ز قعر چاه برآمد به اوج ماه رسید

کجاست صوفی دجال فعل ملحدشکل

بگو بسوز که مهدی دین پناه رسید

صبا بگو که چه‌ها بر سرم در این غم عشق

ز آتش دل سوزان و دود آه رسید

ز شوق روی تو شاها بدین اسیر فراق

همان رسید کز آتش به برگ کاه رسید

مرو به خواب که حافظ به بارگاه قبول

ز ورد نیم شب و درس صبحگاه رسید

**

SEVGİLİ, OLTASIYLE AVLASIN DİYE BALIK GİBİ DENİZLERE DÜŞTÜM.

238. •

Sevgilim, kadehi eline alınca güzellerin revnakını giderir, alışverişlerine kesat verir.

Onun gözünü kim gördüyse dedi ki: Nerde muhtesip? Tutsun şu sarhoşu!

Sevgili, oltasıyle avlasın diye balık gibi denizlere düştüm.

Ağlaya, ağlaya ayaklarına kapandım, elimden tutar mı ki?

Hâfız gibi Elest şarahından bir kadehe malik ninnin ne mutlu gönlüne!

Yarem çu kadeh be dest gired
Bâzâr-ı bütan şikest gired

148

يارم چو قدح به دست گيرد

بازار بتان شکست گيرد

هر کس که بديد چشم او گفت

کو محتسبی که مست گيرد

در بحر فتاده‌ام چو ماهی

تا يار مرا به شست گيرد

در پاش فتادهام به زاری

آیا بود آن که دست گیرد

خرم دل آن که همچو حافظ

جامی ز می الست گیرد

**

ÂLEMDE DAHA NE ÇENK VARDI, NE REBAP. NE GÜL VARDI, NE ŞARAP! BENİM VÜCUDUMUN BALÇIĞIYSA GÜL SUYU İLE VE ŞARAPLA YOĞURULMUŞTU.

*239. **

Cihan, bayram kaşına hilâlden rastık çekti; bayram hilâli göründü.. sevgilinin kaşlarına bakmak gerek!

Sevgilim, yay kaşlarına rastık çekince boyumu hilâl gibi büktü.

Sabah çağında yüzünde terleyen bıyık ve sakallarının rüzgârı bahçeden geçmiş olmalı ki gül, kokumu duydu da sabah gibi üstündeki elbiseyi yırttı, açıldı.

Âlemde daha ne çenk vardı, ne rebap. Ne gül vardı, ne şarap! Benim vücudumun balçığıysa gül suyu ile ve şarapla yoğurulmuştu.

Gel de gönül derdini söyleyeyim. Çünkü sensiz ne söylemeye kudretim var, ne dinlemeye!

Vuslatının karşılığı can bile olsa satın almaya razıyım. Gözü açık tacir, ne bulursa' alır.

Akşama benzeyen zülfünün çevresinde ay yüzünü görünce gecem aydınlandı, gündüze döndü.

Canım ağzıma geldi de hâlâ muradıma erişemedim. Ümidim bitti de hâlâ istek bitmedi

Hâfız, yüzünün iştiyakiyle birkaç kelimecik yazdı. Şiirini oku da inci gibi kulağına küpe yap!

Cihan ber ebru-yi îyd ez hilâl vesme keşid
Hilâl-ı 'îyd der ebrü-yi yâr bâyeddir

238

جهان بر ابروی عید از هلال وسمه کشید

هلال عید در ابروی یار باید دید

شکسته گشت چو پشت هلال قامت من

کمان ابروی یارم چو وسمه بازکشید

مگر نسیم خطت صبح در چمن بگذشت

که گل به بوی تو بر تن چو صبح جامه درید

نبود چنگ و رباب و نبید و عود که بود
گل وجود من آغشته گلاب و نبید

بیا که با تو بگویم غم ملالت دل
چرا که بی تو ندارم مجال گفت و شنید

بهای وصل تو گر جان بود خریدارم
که جنس خوب مبصر به هر چه دید خرید

چو ماه روی تو در شام زلف می‌دیدم
شبم به روی تو روشن چو روز می‌گردید

به لب رسید مرا جان و برنیامد کام
به سر رسید امید و طلب به سر نرسید

ز شوق روی تو حافظ نوشت حرفی چند

بخوان ز نظمش و در گوش کن چو مروارید

**

ONUN EĞRİ ÇEVGÂNINA TOP OLMAZSA BAŞIMA, BAŞ DEMEM. ZATEN DE BAŞKA NE İŞE YARAR BU BAŞ?

*240. **

Sevgilinin seferden geleceği zaman, dertlilerin muradına uyup o dertdaşın geleceği dem, ne mutlu bir zamandır, ne hoş bir demdir!

O tek binici yine gelir diye hayalinin önüne göz atını çektim..

Onun eğri çevgânına top olmazsa başıma, baş demem. Zaten de başka ne işe yarar bu baş?

Bu tarafa yine gelir hevesiyle toz gibi yolunun üstüne oturup kaldım.

Onun iki zülfüyle bir karara bağlanan, o zülüfle bağdaşan gönül, bir daha karar bulmaz, ondan sabır ve karar umma!

Yine ilkbahar gelir ümidiyle bülbüller,, kıştan ne sitemler çektiler!

Takdir nakkaşından ümidim var Hâfız, selvi boylu güzel yine elime girer elbette!

Zihi huceste zemâni ki yâr bâz âyed
Be kâm-ı ğamzedegan ğamgusâr bâz âyed

235

زهی خجسته زمانی که یار بازآید

به کام غمزدگان غمگسار بازآید

به پیش خیل خیالش کشیدم ابلق چشم

بدان امید که آن شهسوار بازآید

اگر نه در خم چوگان او رود سر من

ز سر نگویم و سر خود چه کار بازآید

مقیم بر سر راهش نشسته‌ام چون گرد

بدان هوس که بدین رهگذار بازآید

دلی که با سر زلفین او قراری داد

گمان مبر که بدان دل قرار بازآید

چه جورها که کشیدند بلبلان از دی

به بوی آن که دگر نوبهار بازآید

ز نقش بند قضا هست امید آن حافظ

که همچو سرو به دستم نگار بازآید

**

CANIM DUDAĞIMA GELDİ DE HÂLÂ GÖNLÜM TAHASSÜRLERLE DOLU. DUDAKLARINDAN BİR MURAT ALMADIM. CAN BEDENDEN ÇIKMAK ÜZERE!

241. •

Muradıma eriyinceye kadar aramaktan el çekmem., ya ten sevgiliye ulaşır, ya can tenden çıkar!

Ölümümden sonra mezarımı aç da gör; gönlümün ateşinden dumanlar tüter!

Yüzünü göster de halk kendinden geçsin, hayran olup kalsın. Dudağını aç da erkek, kadın.. herkes, feryada gelsin!

Canım dudağıma geldi de hâlâ gönlüm tahassürlerle dolu. Dudaklarından bir murat almadım. Can bedenden çıkmak üzere!

Ağzının hasretiyle canım daraldı. Esasen o küçücük ağızdan eli dar âşıklar, nerden murat alacaklar?

Hangi mecliste Hâfız'ın adı anılırsa âşıklar, Allah ona hayırlar versin diye dua ile anıyorlar.

Dest ez taleb nedârem tâ kâm-ı men berâyed
Yâ ten resed be cânan yâ can zi ten berâyed

233

دست از طلب ندارم تا کام من برآید

یا تن رسد به جانان یا جان ز تن برآید

بگشای تربتم را بعد از وفات و بنگر

کز آتش درونم دود از کفن برآید

بنمای رخ که خلقی واله شوند و حیران

بگشای لب که فریاد از مرد و زن برآید

جان بر لب است و حسرت در دل که از لبانش

نگرفته هیچ کامی جان از بدن برآید

از حسرت دهانش آمد به تنگ جانم

خود کام تنگدستان کی زان دهن برآید

گویند ذکر خیرش در خیل عشقبازان

هر جا که نام حافظ در انجمن برآید

**

NE MUTLU O SARHOŞA Kİ SEVGİLİNİN AYAĞINA BAŞINI MI, SARIĞINI MI ATACAĞINI BİLMEZ!

242.

Sâki, bu ellerle kadehe şarap koyarsa bütün âriflere gece gündüz şarap içirir, hepsini içkiye düşkün bir hale kor.

Zülfünün büklümü altında bu taneye benzeyen ben varken nice akıl kuşu tuzağa düşer.

Ne mutlu o sarhoşa ki sevgilinin ayağına başını mı, sarığını mı atacağını bilmez!

Ham zahit şarabı inkâr eder ama ham şaraba bir düşse öyle bir pişer ki!

Gündüzün hüner kazanmaya çalış., gündüz şarap içmek, ayna gibi olan gönüle karanlıklar pası verir.

Gece, ufuk otağının etrafına akşam perdesini saldı mı., işte o zaman sabah gibi aydın olan şarabı içme vakti gelmiş demektir.

Şarabı, şehir muhtesibiyle içme sakın., şarabım içer de kadehe taş atar!

Hâfız, bahtın o tolunaya kur'a isabet ettirirse, o sevgilinin vuslatına erişirsen külahını çıkar, başını güneşe yücelt, külahın güneş olsun!

Sâki ez bade ezin dest becan endazed
'Arıfanrâ heme der şurb-i mudâm endazed

150

ساقی ار باده از این دست به جام اندازد

عارفان را همه در شرب مدام اندازد

ور چنین زیر خم زلف نهد دانه خال

ای بسا مرغ خرد را که به دام اندازد

ای خوشا دولت آن مست که در پای حریف

سر و دستار نداند که کدام اندازد

زاهد خام که انکار می و جام کند

پخته گردد چو نظر بر می خام اندازد

روز در کسب هنر کوش که می خوردن روز

دل چون آینه در زنگ ظلام اندازد

آن زمان وقت می صبح فروغ است که شب

گرد خرگاه افق پرده شام اندازد

باده با محتسب شهر ننوشی زنهار

بخورد باده‌ات و سنگ به جام اندازد

حافظا سر ز کله گوشه خورشید برآر

بختت ار قرعه بدان ماه تمام اندازد

**

HÂFIZ, GETİR ŞARABI., BİZ, DAİMA SUÇLAN ÖRTEN TANRI'NIN YARLIGAMASINA, BAĞIŞLAMASINA GÜVENMİŞİZDİR, GÜVENECEĞİZ DE.

*243. **

Bu bahar çağında gül, yokluktan varlık diyarına geldi. Menekşe, gülün ayağına baş koyup secdeye vardı.

Sen de def ve çenk feryadıyle sabah şarabını içmeye başla; ney ve ut nağmeleriyle sâkinin çenesinin altını öp!

Gül devrinde şarapsız, güzelsiz ve kopuzsuz durma. Çünkü gülün çağı da zaman gibi sayılı bir haftacıktan ibarettir.

Yeryüzü kutlu bir yıldızın, mesut bir talihin tesiriyle burçlar gibi sıralanan fesleğenlerin açılması yüzünden gök gibi aydınlandı.

Sen de lâtif yanaklı, İsa nefesli güzelin elinden şarap iç, Âd ve Semud masalını bırak!

Cihan, süsen ve gül zamanı cennete döndü, fakat ne fayda ki ebedîliğine imkân yok!

Lâle Nemrut ateşini alevlendirdi., sen de bahçede Zertüşt dininin ayinini tazele!

Gül, Süleyman gibi havava binince bülbül, seher çağı Davut nağmesiyle feryada koyulunca,

Devrinin Âsafını, Süleyman mülkünün Veziri, Dinin İmadı Mahmud'u hatırlayıp şarap iste!

Hâfız, getir şarabı., biz, daima suçlan örten Tanrı'nın yarlıgamasına, bağışlamasına güvenmişizdir, güveneceğiz de.

Kanun ki der çemen âmed gul ez adem bevucüd
Benefşe der kadem-i o nihâd ser be sucüd

219

کنون که در چمن آمد گل از عدم به وجود

بنفشه در قدم او نهاد سر به سجود

بنوش جام صبوحی به ناله دف و چنگ

ببوس غبغب ساقی به نغمه نی و عود

به دور گل منشین بی شراب و شاهد و چنگ

که همچو روز بقا هفته‌ای بود معدود

شد از خروج ریاحین چو آسمان روشن

زمین به اختر میمون و طالع مسعود

ز دست شاهد نازک عذار عیسی دم

شراب نوش و رها کن حدیث عاد و ثمود

جهان چو خلد برین شد به دور سوسن و گل

ولی چه سود که در وی نه ممکن است خلود

چو گل سوار شود بر هوا سلیمان وار

سحر که مرغ درآید به نغمه داوود

به باغ تازه کن آیین دین زردشتی

کنون که لاله برافروخت آتش نمرود

بخواه جام صبوحی به یاد آصف عهد

وزیر ملک سلیمان عماد دین محمود

بود که مجلس حافظ به یمن تربیتش

هر آن چه می‌طلبد جمله باشدش موجود

**

HÂFIZ, TEKKE SAHİBİ SOFİLER GİBİ DAİMA DOĞRU VE SAĞLAM BİR YÜREKLE VE ZEVKU SAFALARLA MEYHANEYE GİTMEKTE!

244. •

Gönül kanımız, gözlerimizden yüzümüze akıp durmada. Gözümüzden yüzümüze neler gidiyor, neler çekmekteyiz; ne diyeyim?

Göğsümüzde öyle bir hava gizlemişiz ki gönlümüz yele giderse ancak, o vakit o havadan kurtulur.

Benim ay yüzlü merhametli sevgilim, güzelim elbiselerini giydi mi doğu güneşi bile hasedinden elbisesini yırtar.

Yüzümüzü, sevgilinin yolundaki topraklara koyduk. Âşinâ sevgili, yüzümüze bassa, yeridir.

Gözyaşımız öyle bir sel ki kim rastlayıp halimizi görse yüreği taş bile olsa erir, halimize acır, merhamete gelir.

Gece gündüz gözyaşlarımla savaşımız var; neden onun civarına gidiyor?

Hâfız, tekke sahibi sofiler gibi daima doğru ve sağlam bir yürekle ve zevku safalarla meyhaneye gitmekte!

Ez dide hün-ı dil heme berrüy-ı mâ reved
Berrüy-ı mâ zi dide çi güyem çihâ reved

220

از دیده خون دل همه بر روی ما رود

بر روی ما ز دیده چه گویم چه‌ها رود

ما در درون سینه هوایی نهفته‌ایم

بر باد اگر رود دل ما زان هوا رود

خورشید خاوری کند از رشک جامه چاک

گر ماه مهرپرور من در قبا رود

بر خاک راه یار نهادیم روی خویش

بر روی ما رواست اگر آشنا رود

سیل است آب دیده و هر کس که بگذرد

گر خود دلش ز سنگ بود هم ز جا رود

ما را به آب دیده شب و روز ماجراست

زان رهگذر که بر سر کویش چرا رود

حافظ به کوی میکده دایم به صدق دل

چون صوفیان صومعه دار از صفا رود

**

SEHER RÜZGÂRINA SÖYLENECEK ÇOK HİKÂYELERİM VAR AMA BAHTIMA BU GECE BİR TÜRLÜ SEHER DE OLMUYOR.

245. •

Nefes tükendi, ömür bitti de senden emelime nail olamadım. Ne yazık, bahtım bir türlü, uykudan uyanmıyor.

Sabah rüzgârı gözüme mahallenden öylebir toprak serpti ki hayat bile gözü me görünmemekte.

Senin sülün boyunu sarmadıkça dilek ağacım meyva vermeyecek vesselam!

İşimiz ancak sevgilinin gönül alan yüzüyle. Toksa başka bir veçhile işimiz bitmez.

Gönül zülfünde konak tuttu, orasının hoş ve mamur bir ülke olduğunu gördü de o belâlar çeken garipten gayri bir haber bile gelmiyor.

Doğruluk jestinden binlerce dua oku attım, ne fayda ki birisi bile hedefe varmadı.

Seher rüzgârına söylenecek çok hikâyelerim var ama bahtıma bu gece bir türlü seher de olmuyor.

Bu hayalle ömrümün çağı sona erdi, hâlâ kara zülfünün belâsı sona ermedi.

Hayli zamandır Hâfız'ın gönlü herkesten ürkmüştür. Onun için şimdi sevgilinin zülfündeki halkadan dışarı çıkmamakta.

Nefes berâmed-u kâr ez tu bernemiyâyed
Fiğan ki baht-ı men ezfyab dernemıyâyed

237

نفس برآمد و کام از تو بر نمی‌آید

فغان که بخت من از خواب در نمی‌آید

صبا به چشم من انداخت خاکی از کویش

که آب زندگیم در نظر نمی‌آید

قد بلند تو را تا به بر نمی‌گیرم

درخت کام و مرادم به بر نمی‌آید

مگر به روی دلارای یار ما ور نی

به هیچ وجه دگر کار بر نمی‌آید

Hâfız Divânı Şirâzi 632

مقیم زلف تو شد دل که خوش سوادی دید

وز آن غریب بلاکش خبر نمی‌آید

ز شست صدق گشادم هزار تیر دعا

ولی چه سود یکی کارگر نمی‌آید

بسم حکایت دل هست با نسیم سحر

ولی به بخت من امشب سحر نمی‌آید

در این خیال به سر شد زمان عمر و هنوز

بلای زلف سیاهت به سر نمی‌آید

ز بس که شد دل حافظ رمیده از همه کس

کنون ز حلقه زلفت به در نمی‌آید

**

MEZARIMDAN LÂLE GİBİ KALKINCA YİNE SÜVEYDAMDA SENİN SEVDA DAĞIN OLACAKTIR.

246. •

Kim yeni terleyen bıyığına, sakalına sevdalanmışsa ölünceye kadar bu daireden dışarıya ayak atamaz.

Mezarımdan lâle gibi kalkınca yine süveydamda senin sevda dağın olacaktır.

Ey misli bulunmaz inci, sen nerdesin, ne âlemdesin? Derdinden halkın göz yaşları deniz haline geldi!

Her kirpiğimden bir ırmak akmakla ırmak kıyısını görmek, seyir seyran etmek istiyorsan gel!

Gül ve şarap gibi bir an olsun perdeden çık da gel., çünkü bir kere daha görüşemeyeceğiz galiba.

Büklüm büklüm zülfünün uzayıp giden gölgesi başımdan eksik olmasın. Şeyda gönül, ancak bu sayede karar ediyor.

Gözün naz edip Hâfız'a meyletmiyor. Evet., ağır başlılık; bu da güzel nergisin bir vasfıdır, hakkı var!

Her kirâ bâ hatt-ı sebzet ser-i sevda bâşed
Pây ezin dâire birun nekunem tâ bâşed

157

هر که را با خط سبزت سر سودا باشد

پای از این دایره بیرون ننهد تا باشد

<u>**Hâfız Divânı Şirâzi 634**</u>

من چو از خاک لحد لاله صفت برخیزم

داغ سودای توام سر سویدا باشد

تو خود ای گوهر یک دانه کجایی آخر

کز غمت دیده مردم همه دریا باشد

از بن هر مژه‌ام آب روان است بیا

اگرت میل لب جوی و تماشا باشد

چون گل و می دمی از پرده برون آی و درآ

که دگرباره ملاقات نه پیدا باشد

ظل ممدود خم زلف توام بر سر باد

کاندر این سایه قرار دل شیدا باشد

چشمت از ناز به حافظ نکند میل آری

سرگرانی صفت نرگس رعنا باشد

**

— R —
GÖNÜL, YOKLUK SELİ VARLIK YAPISINI KÖKÜNDEN YIKIP GÖTÜRSE BİLE MADEMKİ KAPTANIN NUH'TUR, TUFANDAN GAM YEME!

247.

Kaybolmuş gitmiş Yusuf, Kenan eline yine gelir, Külbe-i ahzan bir gün olur yine gülistan kesilir., gam yeme!

Ey gamlar çeken gönül, dertlenme., halin düzene girer., gönlünü bozma, bu perişan baş yine bir hale yola girer.

Felek, iki gün muradımızça dönmediyse devran hep bir türlü dönmezse., gam çekme!

Hemen sağlık olsun., ömrünün bahan bitmezse, ecelin gelmezse, ey güzel nağmeli bülbül, yine çimen tahtında gül Şemsiyesini bağına tutarsın!

• •Gönül, yokluk seli varlık yapısını kökünden yıkıp götürse bile mademki kaptanın Nuh'tur, tufandan gam yeme!

Kendine gel., gayp sırlarını bilmezsin sen, ümidini kesme., elemlenme, perde ardında gizli oyunlar var!

Kâbe'ye varmak iştiyakiyle yürürken çölde ayağına mugaylan dikenleri batarsa aldırış etme!

2070. Konak pek korkulu, maksat da çok uzak ama gam yeme. Hiç bir yol yoktur ki sonu olmasın!

Gam yeme, insanı halden hale sokan Tanrı, sevgilinin ayrılığındaki halimizi de tamamıyle bilir, rakibin verdiği zahmetleri de!

Hâfız, yoksulluk bucağında karanlık gecelerde virdin, dua ve Kur'an oldukça gam yeme!

Yusuf-ı gum-keşte bâz âyed be Ken'an ğam mehor
Kulbe-i ahzan şeved tüzî gülistan ğam mehor

255

یوسف گمگشته بازآید به کنعان غم مخور

کلبه احزان شود روزی گلستان غم مخور

ای دل غمدیده حالت به شود دل بد مکن

وین سر شوریده بازآید به سامان غم مخور

گر بهار عمر باشد باز بر تخت چمن

چتر گل در سر کشی ای مرغ خوشخوان غم مخور

دور گردون گر دو روزی بر مراد ما نرفت

دایما یک سان نباشد حال دوران غم مخور

هان مشو نومید چون واقف نه‌ای از سر غیب

باشد اندر پرده بازی‌های پنهان غم مخور

ای دل ار سیل فنا بنیاد هستی برکند

چون تو را نوح است کشتیبان ز طوفان غم مخور

در بیابان گر به شوق کعبه خواهی زد قدم

سرزنش‌ها گر کند خار مغیلان غم مخور

گر چه منزل بس خطرناک است و مقصد بس بعید

هیچ راهی نیست کان را نیست پایان غم مخور

حال ما در فرقت جانان و ابرام رقیب

جمله می‌داند خدای حال گردان غم مخور

حافظا در کنج فقر و خلوت شب‌های تار

تا بود وردت دعا و درس قرآن غم مخور

**

HÂFIZ, ORUÇ ZAMANI GEÇTİ, GÜL MEVSİMİ DE GEÇİYOR. ÇARE YOK, HEMEN ŞARAP İÇMEYE KOYUL, İŞ İŞTEN GEÇTİ GAYRİ!

248.

Bayram, gül mevsiminin sonu... dostlar tekliyorlar; sâki, yeni ay görünce Padişahın yüzüne bak da bana şarap sun!

Ramazan geldi, gül mevsimindeki işretten ümidimi kesmiştim... Fakat oruç tutan temiz erlerin himmeti yardım etti de gül, ramazandan sonra da bir müddetçik kaldı!

Cihana gönül verme; bir sarhoşa kadehin feyzini ve muradına erişmiş Cemşid'in hikâyesini sor!

Elimde can nakdinden başka bir şeyim yok, şarap nerde? Getir de onu da sâkinin bir göz, kaş işaretine vereyim.

Kutlu bir devlet, kerem sahibi bir padişah... Yarabbi, zamanın kem gözünden sen koru!

Bu kulun şiirleriyle şarap iç. Senin murassa kadehin bu padişahlara lâyık iri inciyle bir başka türlü bezenir.

* Sahur zamanı geçtiyse ne çıkar? Sabah şarabı var ya. Sevgilinin âşıkları şarapla iftihar etsinler artık!

Sen kerem sahibisin, affın ayıpları örter... bizim kalp akçemize de acı, ayarı düşük bir akçe zaten!

Korkarım ki mahşer günü, şeyhin tespihiyle şarap içen rindin hırkası at başı beraber gider, ikisinin de bir değeri olmaz.

Hâfız, oruç zamanı geçti, gül mevsimi de geçiyor. Çare yok, hemen şarap içmeye koyul, iş işten geçti gayri!

'Iydest-u âhır-ı gul-u yaran der intizar
Sâkı berüy-ı şah bibin mâh-u mey biyâr

246

عید است و آخر گل و یاران در انتظار

ساقی به روی شاه ببین ماه و می بیار

دل برگرفته بودم از ایام گل ولی

کاری بکرد همت پاکان روزه دار

دل در جهان مبند و به مستی سال کن

از فیض جام و قصه جمشید کامگار

جز نقد جان به دست ندارم شراب کو

کان نیز بر کرشمه ساقی کنم نثار

خوش دولتیست خرم و خوش خسروی کریم

یا رب ز چشم زخم زمانش نگاه دار

می خور به شعر بنده که زیبی دگر دهد

جام مرصع تو بدین در شاهوار

گر فوت شد سحور چه نقصان صبوح هست

از می کنند روزه گشا طالبان یار

زان جا که پرده پوشی عفو کریم توست

بر قلب ما ببخش که نقدیست کم عیار

ترسم که روز حشر عنان بر عنان رود

تسبیح شیخ و خرقه رند شرابخوار

حافظ چو رفت روزه و گل نیز می‌رود

ناچار باده نوش که از دست رفت کار

**

HÂFIZ'IN HIRKASI NEYE YARAR Kİ? ŞARAPLA BOYA DA SONRA HÂFIZ'I ÇARŞININ BAŞINDAN SARHOŞ VE HARAP BİR HALDE SÜRÜKLE, GETİR!

249.

Ey sabah yeli, sevgilinin yolundaki topraktan bana bir koku getir., gönlümün derdini al git. Sevgiliden müjde ver!

Sevgilinin ağzından, cana can katan bir nükte söyle., esrar âleminden, içinde hoş haberler bulunan bir koku getir!

Sevgilinin nefesleri nefhalarından bir şemmecik getir de dimağımı lûtfunla güzel kokularla kokulu bir hale getireyim.

Ey rüzgâr, vefakârlığın için olsun o aziz sevgilinin yolundan, ağyardan tozmayan bir toprak getir.

* Hamlık, bönlük, canlarıyle oynayanların âdeti değildir. Bizim onlarla işimiz yok, sen bize o ayyar sevgiliden bir haber ver!

*   Bülbül, sen zevku safa içindesin. Buna şükrane olarak kafeste mahpus bulunan kuşlara gül bahçesinden haber getir!

Nice demir gönül, maksat yüzünü görmedi. Sâki, o aynaya benzer kadehi sun!

Sevgiliden ayrı geçirdiğim demlerdeki sabrım, gönlümün damağını acıttı. O şekerler yağdıran tatlı dudaktan bir işve getir!

Hâfız'ın hırkası neye yarar ki? Şarapla boya da sonra Hâfız'ı çarşının başından sarhoş ve harap bir halde sürükle, getir!

Ey saba nükheti ez hak-i reh-î yar biyar
Biber endüh-ı dil-u mujde-i dildar biyâr

249

ای صبا نکهتی از خاک ره یار بیار

ببر اندوه دل و مژده دلدار بیار

نکته‌ای روح فزا از دهن دوست بگو

نامه‌ای خوش خبر از عالم اسرار بیار

تا معطر کنم از لطف نسیم تو مشام

شمه‌ای از نفحات نفس یار بیار

به وفای تو که خاک ره آن یار عزیز

بی غباری که پدید آید از اغیار بیار

گردی از رهگذر دوست به کوری رقیب

بهر آسایش این دیده خونبار بیار

خامی و ساده دلی شیوه جانبازان نیست

خبری از بر آن دلبر عیار بیار

شکر آن را که تو در عشرتی ای مرغ چمن

به اسیران قفس مژده گلزار بیار

کام جان تلخ شد از صبر که کردم بی دوست

عشوه‌ای زان لب شیرین شکربار بیار

روزگاریست که دل چهره مقصود ندید

ساقیا آن قدح آینه کردار بیار

دلق حافظ به چه ارزد به می‌اش رنگین کن

وان گهش مست و خراب از سر بازار بیار

**

NAZAR PUSUSUNDA GÖNLÜMLE SAVAŞIM VAR. SEVGİLİNİN KAŞIYLE BAŞINDAN BİR YAY, BİR OK VER BANA!

250.

Ey seher yeli, bana sevgilinin civarından bir koku getir. Gam hastasıyım, canıma bir huzur, bir istirahat ver!

Geçmez, hiç bir işe yaramaz akçemize murat iksirini kat; yani sevgilinin kapısındaki topraktan bana bir nişane ver!

Nazar pususunda gönlümle savaşım var. Sevgilinin kaşıyle başından bir yay, bir ok ver bana!

Gurbetle, ayrılıkla, günün derdiyle ihtiyarladım artık., taze bir civanın eliyle bana şarap sun!

Bu şaraptan aşkı inkâr edenlere de iki fıçı kadeh tattır., fakat almadılar mı, durma, hemen bana ver!

Sâki, ya bu günün işretini yarına bırakma, yahut kaza ve kader divanından bana bir aman fermanı göster!

Hâfız, dün gece ey seher yeli, bana sevgilinin civarından bir koku getir deyince gönlüm elden gitti, kendimden geçiverdim!

Ey saba nükheti ez küy-ı fulanî bemen âr
Zar-u bimar-ı ğamem rahat-ı cani bemen âr

248

ای صبا نکهتی از کوی فلانی به من آر

زار و بیمار غمم راحت جانی به من آر

قلب بی‌حاصل ما را بزن اکسیر مراد

یعنی از خاک در دوست نشانی به من آر

در کمینگاه نظر با دل خویشم جنگ است

ز ابرو و غمزه او تیر و کمانی به من آر

در غریبی و فراق و غم دل پیر شدم

ساغر می ز کف تازه جوانی به من آر

منکران را هم از این می دو سه ساغر بچشان

وگر ایشان نستانند روانی به من آر

ساقیا عشرت امروز به فردا مفکن

یا ز دیوان قضا خط امانی به من آر

دلم از دست بشد دوش چو حافظ می‌گفت

کای صبا نکهتی از کوی فلانی به من آر

**

AŞK ERLERİNE ANLAŞILMAZ SÖZLER SÖYLEDİN. YARABBİ, SEN BU MUAMMAYI HALLET.

251.

Ey sırlar söyleyen dudu, dilerim gagandan şeker eksik olmasın.

Başın daima yeşil, gönlün ebediyen hoş olsun. Sevgilinin yüzündeki tüylerden ne güzel bir nümune gösterdin bana!

Aşk erlerine anlaşılmaz sözler söyledin. Yarabbi, sen bu muammayı hallet.

Uyanık baht, bir uykuya dalmışız, yüzümüze kadehten gül suyu serp de uyanalım.

Çalgıcının çaldığı bu makam, ne makamdı ki sarhoşla ayık beraber oynamada!

Sâkinin şaraba kattığı bu afyondan içenlerde ne baş kaldı, ne sarık!

Abıhayatı İskender'e vermezler., bu, zorla, parayla olacak iş değil ki!

Gel de manası çok olan bu kısa sözden gönül ehlinin ahvalini duy, anla!

Çin güzeli, düşman, şeyhimiz sarhoş, gönül tuzağa tutulmuş, avcı da gaddar mı gaddar!

Ayıklara sarhoşluk sırlarından bahsetme., can sözünü duvardaki resme söyleme!

Hâfız, Şah Mansur'un devleti sayesinde şiir söylemede şöhret buldu.

O Padişah, kullarına efendilik etti. Yarabbi, sen de onu âfetlerden koru!

Ela ey tüti-i güyâ-yı esrar
Mebâdâ hâliyet şekker ziminkar

245

الا ای طوطی گویای اسرار

مبادا خالیت شکر ز منقار

سرت سبز و دلت خوش باد جاوید

که خوش نقشی نمودی از خط یار

سخن سربسته گفتی با حریفان

خدا را زین معما پرده بردار

به روی ما زن از ساغر گلابی

که خواب آلوده‌ایم ای بخت بیدار

چه ره بود این که زد در پرده مطرب

که می‌رقصند با هم مست و هشیار

از آن افیون که ساقی در می‌افکند

حریفان را نه سر ماند نه دستار

سکندر را نمی‌بخشند آبی

به زور و زر میسر نیست این کار

بیا و حال اهل درد بشنو

به لفظ اندک و معنی بسیار

بت چینی عدوی دین و دل‌هاست

خداوندا دل و دینم نگه دار

به مستوران مگو اسرار مستی

حدیث جان مگو با نقش دیوار

به یمن دولت منصور شاهی

علم شد حافظ اندر نظم اشعار

خداوندی به جای بندگان کرد

خداوندا ز آفاتش نگه دار

**

KİMİN ÖMRÜNÜN MEDARI SENİN AĞZININ NOKTASIYSA, KİMİN HAYATI, BİR NOKTA GİBİ MİNİCİK AĞZININ SEVGİSİYLE DEVREDERSE ONA YOKLUK DENİZİNDEN KORKU YOKTUR.

252.

Ömür laleliği, yüzünün parıltısıyla neşelenen sevgili, gel., senin ömrünün gülü yokken ömrün bahar çiçekleri dökülüp gitti!

Gözden yağmur taneleri gibi göz yaşlan dökülse yerinde., çünkü gamınla ömrün çağı, şimşek gibi gelip geçti.

Kimin ömrünün medarı senin ağzının noktasıysa, kimin hayatı, bir nokta gibi minicik ağzının sevgisiyle devrederse ona yokluk denizinden korku yoktur.

Ömrüm olmadığı halde yaşamaktayım., buna o kadar şaşma, ayrılık günlerini kim ömürden sayar ki?

Her yanda hâdiseler askerinin bir pususu var. Onun için ömür atlısı dizgini koy vermiş, atını koşturup gider!

Şu bir iki an görüşme imkânı eldeyken işimizi düzene koy, bize lütfet., yarın ömrün ne olacağı belli değil ki!

Ne zamana kadar sabah şarabı içecek, tatlı seher uykusuna dalacaksın? Uyan da kendine gel. Ömrün ihtiyarı elden gitti!

Dün yol uğrağında bize bakmadı bile. Biçare gönül, ömrün geçişini görmedi bile!

Hâfız, şiir söyle., cihan sayfasında ömründen yadigâr olarak ancak, kaleminden çıkan bu yazılar kalır.

Ey Hurrem ez furüğ-ı ruhet lâlezar-ı ömr
Bâz â ki rıht bi gul-i ru'yet behâr-ı ömr

253

ای خرم از فروغ رخت لاله زار عمر

بازآ که ریخت بی گل رویت بهار عمر

از دیده گر سرشک چو باران چکد رواست

کاندر غمت چو برق بشد روزگار عمر

این یک دو دم که مهلت دیدار ممکن است

دریاب کار ما که نه پیداست کار عمر

تا کی می صبوح و شکرخواب بامداد

هشیار گرد هان که گذشت اختیار عمر

Hâfız Divânı Şirâzi 652

دی در گذار بود و نظر سوی ما نکرد

بیچاره دل که هیچ ندید از گذار عمر

اندیشه از محیط فنا نیست هر که را

بر نقطه دهان تو باشد مدار عمر

در هر طرف که ز خیل حوادث کمین‌گهیست

زان رو عنان گسسته دواند سوار عمر

بی عمر زنده‌ام من و این بس عجب مدار

روز فراق را که نهد در شمار عمر

حافظ سخن بگوی که بر صفحه جهان

این نقش ماند از قلمت یادگار عمر

**

FAKAT YİNE DİYORUM Kİ BU İŞE YALNIZ HÂFIZ MÜPTELÂ DEĞİL YA., DAHA NİCE KİŞİLER BU ÇÖLE DALIP GİTTİLER!

253.

Omrüm müsait olursa ve bir kere daha meyhaneye varırsam artık rintlerin hizmetinden başka hiç bir şeyle meşgul olmayayım.

Ağlaya ağlaya gidip bir kere daha meyhane kapısını göz yaşlarımla sulayacağım gün, ne kutlu bir gündür.

Bu kavim adam tanımıyor. Yarabbi, bir sebep halk et de gevherimi başka bir satıcıya arzedeyim!

Sevgili bunca zamandır sohbeti tanımadı, hukuka riayet etmedi, geçip gitti ama haşa., ben başka bir sevgilinin ardına düşmem!

Bu gök kubbenin dairesi fırsat verir, felek yar olursa onu başka bir pergelle, başka bir düzenle yine ele geçiririm ben.

• Şuh gamzesiyle yol kesici zülfü aman verirse gönlüm huzur istiyor artık.

Gizli sırrımıza bak! Her an başka bir pazarbaşında defle, neyle hikâye edilip durmada!

Her an dertten ağlamaktayım. Çünkü felek, her saat başka bir mihnetle yaralı gönlüme kastedip duruyor!

Fakat yine diyorum ki bu işe yalnız Hâfız müptelâ değil ya., daha nice kişiler bu çöle dalıp gittiler!

Ger buved ömr be meyhâne revera bâr-ı diğer

Be cuz ez hidmet-i rindan nekunem kar ı diğer

252

گر بود عمر به میخانه رسم بار دگر

بجز از خدمت رندان نکنم کار دگر

خرم آن روز که با دیده گریان بروم

تا زنم آب در میکده یک بار دگر

معرفت نیست در این قوم خدا را سببی

تا برم گوهر خود را به خریدار دگر

یار اگر رفت و حق صحبت دیرین نشناخت

حاش لله که روم من ز پی یار دگر

گر مساعد شودم دایره چرخ کبود

هم به دست آورمش باز به پرگار دگر

عافیت می‌طلبد خاطرم ار بگذارند

غمزه شوخش و آن طره طرار دگر

راز سربسته ما بین که به دستان گفتند

هر زمان با دف و نی بر سر بازار دگر

هر دم از درد بنالم که فلک هر ساعت

کندم قصد دل ریش به آزار دگر

بازگویم نه در این واقعه حافظ تنهاست

غرقه گشتند در این بادیه بسیار دگر

**

DÜN GECE UZUN KİRPİKLERİMLE SENİ ÖLDÜRECEĞİM DEMİŞTİ. AMAN, BU NİYETTEN CAYMASIN., YA RABBÎ, HATIRINDA BÖYLE BİR CAYMA NİYETİ, BÖYLE BİR ZULÜM DÜŞÜNCESİ VARSA SEN DEFET!

254.

Yüzünü göster de varlığımı hatırından çıkar, beni benden al., yel, yanmış âşıkların varlık harmanını savurup götürsün!

* Gönlümüzü belâ tufanına kaptırdık, gözümüzü de. Gam seline söyle, evi temelinden silip süpürsün!

Ham ambere benzeyen zülfünü kim okşayabilir? Heyhat! Ey ham gönül, bu tamahı hatırından çıkar!

Göğüse söyle, Fars ateşkedesini söndürsün, göze buyur, Bağdat'taki Dicle'nin şöhretini, şerefini gidersin!

* Pîr-i Mugânın devleti bakî olsun yoksa, ondan ötesi kolay. Ondan başka âlemde ne varsa hepsine birden de ki:

Varın, gidin., benim adımı hatırınızdan çıkarın!

Çalışmazsan bu yolda hiç bir durağa erişemezsin. Bir şey elde etmek istiyorsan üstada itaat et!

Dün gece uzun kirpiklerimle seni öldüreceğim demişti. Aman, bu niyetten caymasın., Ya Rabbî, hatırında böyle bir cayma niyeti, böyle bir zulüm düşüncesi varsa sen defet!

Ölüm günümde bir an görüneceğini vadet, sonra beni hiç bir şeye aldırmaz, hiç bir şeyi kayırmaz bir halde mezarıma kadar götür!

Hâfız, sevgilinin batın pek naziktir, sakın.. hem de kapısından git, bu feryad ü figanı terket!

Ray binmây-u vucüd-ı hodem ez yâd biber
Hırmen-i suhteganrâ heme gü bâd biber

روی بنمای و وجود خودم از یاد ببر

خرمن سوختگان را همه گو باد ببر

ما چو دادیم دل و دیده به طوفان بلا

گو بیا سیل غم و خانه ز بنیاد ببر

زلف چون عنبر خامش که ببوید هیهات

ای دل خام طمع این سخن از یاد ببر

سینه گو شعله آتشکده فارس بکش

دیده گو آب رخ دجله بغداد ببر

دولت پیر مغان باد که باقی سهل است

دیگری گو برو و نام من از یاد ببر

سعی نابرده در این راه به جایی نرسی

مزد اگر می‌طلبی طاعت استاد ببر

روز مرگم نفسی وعده دیدار بده

وان گهم تا به لحد فارغ و آزاد ببر

دوش می‌گفت به مژگان درازت بکشم

یا رب از خاطرش اندیشه بیداد ببر

حافظ اندیشه کن از نازکی خاطر یار

برو از درگهش این ناله و فریاد ببر

**

GÖNÜL, ÂŞIKLIKTA AYAK DİRE., ÇÜNKÜ BU YOLDA ÜCRETSİZ İŞ YOK.

255.

Bu gece Kadir gecesi; ayrılık mektubu dürüldü. Bu gece, tanyeri ağarıncayadek esenlik ve kutluluk!

Gönül, âşıklıkta ayak dire., çünkü bu yolda ücretsiz iş yok.

Bana ayrılıkla da eziyet etsen, beni zorla da incitsen faydasız. Rintlikten tövbe etmeyeceğim!

* Ey gönlü aydın sabah, Tanrı hakkıyçin bir doğ., görüyorum ki ayrılık gecesi derin karanlıklara dalmış!

Gönlüm elden gitti de sevgilinin yüzünü görmedim., feryat bu zulümden, ah bu takatsizlikten!

Hâfız, vefa istiyorsan cefa çek. Çünkü kâr da ticarettedir, ziyan da!

Şeb-i vaşlest-u tay şud name-i hecr
Selamun hiye hattâ matla'-il fecr

251

شب وصل است و طی شد نامه هجر

سلام فیه حتی مطلع الفجر

دلا در عاشقی ثابت قدم باش

که در این ره نباشد کار بی اجر

من از رندی نخواهم کرد توبه

و لو آذیتنی بالهجر و الحجر

برآی ای صبح روشن دل خدا را

که بس تاریک می‌بینم شب هجر

دلم رفت و ندیدم روی دلدار

فغان از این تطاول آه از این زجر

وفا خواهی جفاکش باش حافظ

فان الربح و الخسران فی التجر

**

SEMAA GİR; HIRKANI ÇIKAR, OYNA. YOK... EĞER BUNLARI YAPAMAYACAKSAN BİR BUCAĞA GİT, HIRKANI BAŞINA ÇEK, OTUR!

256.

Yüzünü göster de bana, "canından geç" de. Muma benzeyen yalınlı yüzüne karşı âşıkın gönlü bir pervaneye benziyor, ateşe buyur, pervaneyi yakanı, yandırsın!

Susuz dudağımızı gör de bizden suyu esirgeme. Öldürdüğü âşıkın baş ucuna gel de onu tozdan topraktan kaldır!

Yoksulu terketme.. gümüşü, altını yak ama derdinle ağlıyor ya., göz yaşlarım gümüş say, yüzünü altın farzet;

Çenk çal... Ut yoksa ne zararı var? Tut ki ateşim aşk, gönlüm öd ağacı, bedenim de buhurdan!

Semaa gir; Hırkanı çıkar, oyna. Yok... eğer bunları yapamayacaksan bir bucağa git, hırkanı başına çek, otur!

Sofi hırkanı başından çek, bürünme o hırkaya... Sâf şarap çekmeye bak., param, pulunu ver, altınlar sarfederek bir gümüş bedenli dilberi ağuşuna al!

Sevgiliye sen benimle yâr ol da, iki cihana da benimle düşman olun, ne çıkar de. Bahta de ki; Bana arkanı dönme... Sonra bütün yeryüzünü asker farz et, ne zarar olabilir?

Sevgili, gitmeye niyetlenme, bir an bizimle kal. Irmak kıyısında neşe ara, kadehi eline al!

Kendini yanından gitmiş, benden ayrılmış say. O vakit gönüldeki ateşten benzimi sapsan, dudağımı kupkuru, gönlümün ve gözümün ateşinden kucağımı sulara gark olmuş farz et? Sensiz işte bu hale gelirim ben de!

Hâfız, meclisi beze de vaize söyle; gel, meclisimizi gör de mimberi bırak artık!

Ruy binmâ vu mera gü ki zi can dil bergir
Piş-i şem' âteş-i pervane be can gü dergir

257

روی بنما و مرا گو که ز جان دل برگیر

Hâfız Divânı Şirâzi 662

پیش شمع آتش پروا نه به جان گو درگیر

در لب تشنه ما بین و مدار آب دریغ

بر سر کشته خویش آی و ز خاکش برگیر

ترک درویش مگیر ار نبود سیم و زرش

در غمت سیم شمار اشک و رخش را زر گیر

چنگ بنواز و بساز ار نبود عود چه باک

آتشم عشق و دلم عود و تنم مجمر گیر

در سماع آی و ز سر خرقه برانداز و برقص

ور نه با گوشه رو و خرقه ما در سر گیر

صوف برکش ز سر و باده صافی درکش

سیم درباز و به زر سیمبری در بر گیر

دوست گو یار شو و هر دو جهان دشمن باش

بخت گو پشت مکن روی زمین لشکر گیر

میل رفتن مکن ای دوست دمی با ما باش

بر لب جوی طرب جوی و به کف ساغر گیر

رفته گیر از برم وز آتش و آب دل و چشم

گونه‌ام زرد و لبم خشک و کنارم تر گیر

حافظ آراسته کن بزم و بگو واعظ را

که ببین مجلسم و ترک سر منبر گیر

**

SEN DAHA YENİ AYKEN BEN SANA ÂŞIKTIM, ŞİMDİ TOPLAN AY OLDUN, BANA GÖRÜNMEDEN ÇEKİNME !

257.

Seher yeli, ne olur... Sevgilinin durağına uğramaktan çekinme, bir uğra da âşıka oradan bir habercik ver, bu lûtfu esirgeme!

Ey gül, bahtınca açıldın; şükrane olarak vuslat yelini bülbülden esirgeme bari!

* Sen daha yeni ayken ben sana âşıktım, şimdi toplan ay oldun, bana görünmeden çekinme !

Cihan da ehemmiyetsiz bir şey, cihandakiler de .. artık sen de marifet ehlinden bu ehemmiyetsiz şeyi kıskanma!

Tatlı dudağın şeker kaynağıyken söz söyle, dududan şekeri diriğ etme!

* Güzel huylarını dünyaya yayan, ancak şairdir. Şairden caizeyi, azığı esirgeme!

Adının iyilikle anılmasını istiyorsan söz budur. Söze karşılık gümüşü, altını kıskanma!

Gam tozu yatışır, hal düzelir Hâfız... yalnız sen, bu yoldan göz yaşını eksik etmeye gör!

Sabâ zi menzil-i canan guzer diriğ medar
Vezo be 'âşık-ı bidil haber diriğ medar

247

صبا ز منزل جانان گذر دریغ مدار

وز او به عاشق بی‌دل خبر دریغ مدار

به شکر آن که شکفتی به کام بخت ای گل

نسیم وصل ز مرغ سحر دریغ مدار

حریف عشق تو بودم چو ماه نو بودی

کنون که ماه تمامی نظر دریغ مدار

جهان و هر چه در او هست سهل و مختصر است

ز اهل معرفت این مختصر دریغ مدار

کنون که چشمه قند است لعل نوشینت

سخن بگوی و ز طوطی شکر دریغ مدار

مکارم تو به آفاق می‌برد شاعر

از او وظیفه و زاد سفر دریغ مدار

چو ذکر خیر طلب می‌کنی سخن این است

که در بهای سخن سیم و زر دریغ مدار

غبار غم برود حال خوش شود حافظ

تو آب دیده از این رهگذر دریغ مدار

**

EZELDEKİ TAKSİMİ BİZ YOKKEN YAPTILAR. AZ BİR MİKTAR DİLEĞİNE UYGUN DÜŞMEDİYSE NE YAPALIM, HOŞ GÖR, DAHİ ETME!

258. •

Sana bir öğüt vereyim: Dinle, bahane bulup kulak asmazlık etme! Seni esirgeyen öğütçü ne derse kabul et!

Gençlerin yüzlerini seyret, zevk al. Çünkü ihtiyar âlemin hilesi, ömür pususuna yatmıştır, fırsat gözlemektedir.

iki cihanın zevk ve lezzeti âşıklara göre ancak bir arpa değerindedir. Hattâ iki cihanın lezzeti değersiz bir matahlarda bu bir arpa ona nispetle pek çok bir fiyattır.

İyi bir dostla düzenli bir saz istiyorum... bu suretle zir ve bem naleleriyle derdimi söyleyeceğim.

Şarap içmemek, günah etmemek niyetindeyim amma eğer takdir, tedbirime uygun düşerse!

Ezeldeki taksimi biz yokken yaptılar. Az bir miktar dileğine uygun düşmediyse ne yapalım, hoş gör, dahi etme!

Sâki, misket şarabını lâle gibi benim de kadehime dök de sevgin hatırımdan çıkmasın!

Sâki, o parlak şarap kadehini sun., hasetciye de de ki: Vezirin keremini gör de öl, geber!

Tövbe etmek azmiyle kadehi yüz kere elimden bıraktım! Fakat sâkinin göz ucuyla

bakışı tesir etmiyor, beni tevbemde sebat etmeye bırakmıyor ki!

İki yıllık şarapla on dört yaşındaki sevgili.. bana bunlar kâfi! Ne yapacağım bunlardan başka büyükle, küçükle düşüp kalkmayı!

Bizim ürküp kaçan gönlümüzü kim zaptedebilir? Zincirden boşanmış Mecnundan haber verin!

Hâfız, bu mecliste tövbeden dem urma... sonra seni yay kaşlı sâkiler oklarlar.

Nasihati kunemet bişnev-u behâne megir
Her ançi nâsıh-ı müşfik bigüyedet bipezir

256

نصیحتی کنمت بشنو و بهانه مگیر

هر آن چه ناصح مشفق بگویدت بپذیر

ز وصل روی جوانان تمتعی بردار

که در کمینگه عمر است مکر عالم پیر

Hâfız Divânı Şirâzi 668

نعیم هر دو جهان پیش عاشقان بجوی

که این متاع قلیل است و آن عطای کثیر

معاشری خوش و رودی بساز می‌خواهم

که درد خویش بگویم به ناله بم و زیر

بر آن سرم که ننوشم می و گنه نکنم

اگر موافق تدبیر من شود تقدیر

چو قسمت ازلی بی حضور ما کردند

گر اندکی نه به وفق رضاست خرده مگیر

چو لاله در قدحم ریز ساقیا می و مشک

که نقش خال نگارم نمی‌رود ز ضمیر

بیار ساغر در خوشاب ای ساقی

حسود گو کرم آصفی ببین و بمیر

به عزم توبه نهادم قدح ز کف صد بار

ولی کرشمه ساقی نمی‌کند تقصیر

می دوساله و محبوب چارده ساله

همین بس است مرا صحبت صغیر و کبیر

دل رمیده ما را که پیش می‌گیرد

خبر دهید به مجنون خسته از زنجیر

حدیث توبه در این بزمگه مگو حافظ

که ساقیان کمان ابرویت زنند به تیر

**

EY GÜL, SEN GÜZELLİK PADİŞAHISIN., BUNA ŞÜKRET DE ŞEYDA VE ÂŞIK BÜLBÜLLERE GURUR GÖSTERME!

*259. **

Yine usul boylu selvinin dalında sabırlı bülbül şakıdı: Kem göz, gülün yüzünden ırak olsun!

Ey gül, sen güzellik padişahısın., buna şükret de şeyda ve âşık bülbüllere gurur gösterme!

Ayrılığından şikâyet etmiyorum., çünkü ayrılık olmasa vuslatın bir lezzeti kalmaz.

Başkaları işretle, zevkle neşelenirler. Bizim neşemizse sevgilinin gamı.

Zahit hurilerle köşklere ümitlenmekte. Bizim köşklerimiz meyhane, hurimiz de sevgili!

Çenk nağmeleriyle şarap iç, gam yeme. Biri sana şarap içme derse de ki: **Tanrı, yargılayıcıdır.**

Hâfız, ayrılık derdinden neye şikâyet ediyorsun? Ayrılıkta vuslat vardır, karanlıkta nur!

Diğer zişâh-ı serv-i sehi bulbul-i sabur
Gulbâng zed ki çeşm-i bed ez rüy-ı gul bedur

254

دیگر ز شاخ سرو سهی بلبل صبور

گلبانگ زد که چشم بد از روی گل به دور

ای گلبشکر آن که تویی پادشاه حسن

با بلبلان بی‌دل شیدا مکن غرور

از دست غیبت تو شکایت نمی‌کنم

تا نیست غیبتی نبود لذت حضور

گر دیگران به عیش و طرب خرمند و شاد

ما را غم نگار بود مایه سرور

زاهد اگر به حور و قصور است امیدوار

ما را شرابخانه قصور است و یار حور

می خور به بانگ چنگ و مخور غصه ور کسی

گوید تو را که باده مخور گو هوالغفور

حافظ شکایت از غم هجران چه می‌کنی

در هجر وصل باشد و در ظلمت است نور

**

— Z —

DAHA İLK GÜNÜ SAÇLARININ AŞKIYLE DİNİM ELDEN GİTTİ. BU SEVDA İLE SONUM NEYE VARACAK? BİLMEM!

260.

Dudağını isteyip durmaktayım, fakat henüz muradıma erişmedim. Lâl dudaklarının kadehinden içerim ümidiyle hâlâ şarap içip duruyorum.

Daha ilk günü saçlarının aşkıyle dinim elden gitti. Bu sevda ile sonum neye varacak? Bilmem!

* Sâki o ateş renkli sudan bir yudum sun. Çünkü aşkıyle pişmiş erler arasında ben henüz hamım.

Bir gece yanıldım da zülfüne Hutem miski dedim. O vakittenberi her an vücudumdaki kıllar, bana ayrı ayrı kılıç urmada

Bir gün sevgili, nasılsa yanılmış da adımı anmış. O gündenberi adımdan gönül ehlince can kokusu geliyor.

Güneş, havletimde senin yüzünün ziyasını göreli gölge gibi kapıma, damıma uhup durmada.

Lâl dudaklarının sâkisi, ezel günü bana öyle bir yudum şarap sundu ki hâlâ o kadehin sarhoşuyum, ayılamadım gitti.

Ey bana canım ver de rahatlaş diyen, canımı sevgilinin dertlerine verdim ama hâlâ huzurum, rahatım yok!

Hâfız, lâl dudaklarının hikâyesini kaleme alalı her an kaleminden Abıhayat akmada!

Berneyâmed eztemennâ-yı lebet karnem henüz
Ber umid-i câm-ı la'let durdi âşâmem henüz

265

برنیامد از تمنای لبت کامم هنوز

بر امید جام لعلت دردی آشامم هنوز

روز اول رفت دینم در سر زلفین تو

تا چه خواهد شد در این سودا سرانجامم هنوز

ساقیا یک جرعه‌ای زان آب آتشگون که من

در میان پختگان عشق او خامم هنوز

از خطا گفتم شبی زلف تو را مشک ختن

می‌زند هر لحظه تیغی مو بر اندامم هنوز

پرتو روی تو تا در خلوتم دید آفتاب

می‌رود چون سایه هر دم بر در و بامم هنوز

نام من رفته‌ست روزی بر لب جانان به سهو

اهل دل را بوی جان می‌آید از نامم هنوز

در ازل داده‌ست ما را ساقی لعل لبت

جرعه جامی که من مدهوش آن جامم هنوز

ای که گفتی جان بده تا باشدت آرام جان

جان به غم‌هایش سپردم نیست آرامم هنوز

در قلم آورد حافظ قصه لعل لبش

آب حیوان می‌رود هر دم ز اقلامم هنوز

**

PERVANENİN GÖNLÜ ÇIRAĞLA YANAR. FAKAT BENİM GÖNLÜM, SENİN YÜZÜNÜN ÇIRAĞI OLMAYINCA YANIYOR.

261.

Ey nazlı güzellik selvisi, ne güzel naz ederek gidiyorsun. Âşıklar, her an senin bir nazına karşı binlerce niyaz etmekte.

Güzel yüzün kutlu olsun., naz elbisesini ezelden tam boyuna göre seçmişler!

Amber zülfünün kokusunu dileyene söyle: ödağacı gibi sevda ateşinde yansın, yakılsın!

Pervanenin gönlü çırağla yanar. Fakat benim gönlüm, senin yüzünün çırağı olmayınca yanıyor.

Mehengim rakibin kmamasıyle bozulmaz, hattâ beni altın gibi makasla parça parça etseler bile!

Civarının kâbesinde vakfeye duran gönül, o harimin neşesiyle Hicaz'ı bile anmıyor.

Madem ki kaşlarının mihrabı yok ve olmadıkça da namaz kılmam caiz değil; her an gönül kanıyla abdest almaya ne hacet?

Sofi, dün sen yokken, şarap içmeye tövbe etmişti. Fakat bugün meyhane kapışım açık görünce tövbesini bozuverdi!

Hâfız; dün gece sâkinin dudağından bir sır duydu da yine şarap gibi ellerini çırpa çırpa küp dibine gitti!

Ey serv-i naz-ı husn ki hoş mırevi benâz
Uşşâkrâ benâz-ı tu her lahza sad niyaz

260

ای سرو ناز حسن که خوش می‌روی به ناز

عشاق را به ناز تو هر لحظه صد نیاز

Hâfız Divânı Şirâzi 676

فرخنده باد طلعت خوبت که در ازل

ببریده‌اند بر قد سروت قبای ناز

آن را که بوی عنبر زلف تو آرزوست

چون عود گو بر آتش سودا بسوز و ساز

پروانه را ز شمع بود سوز دل ولی

بی شمع عارض تو دلم را بود گداز

صوفی که بی تو توبه ز می کرده بود دوش

بشکست عهد چون در میخانه دید باز

از طعنه رقیب نگردد عیار من

چون زر اگر برند مرا در دهان گاز

دل کز طواف کعبه کویت وقوف یافت

از شوق آن حریم ندارد سر حجاز

هر دم به خون دیده چه حاجت وضو چو نیست

بی طاق ابروی تو نماز مرا جواز

چون باده باز بر سر خم رفت کف زنان

** حافظ که دوش از لب ساقی شنید راز

**

ÂŞIK CİĞER KANIYLA TEMİZLENMEZSE, AŞK MÜFTÜSÜNÜN FETVASINA GÖRE, NAMAZI SAHİH OLMAZ.

262.

Gözümü sevgilinin yüzüne açtım... Ey kulların işini düzene koyan. Ey kullara lütuf eden Tanrı, sana nasıl şükredeyim?

Belâya düşmüş muhtaç bir kula de: Yüzünü tozdan; topraktan temizleme. Niyaz civarının toprağı murat kimyasıdır.

** Ey göz, bir iki katra gözyaşı saçtın ama karşılık olarak ne devlet elde ettin. Gel de bu devlete karşı nazlan; işvelen artık!

Âşık ciğer kanıyla temizlenmezse, aşk müftüsünün fetvasına göre, namazı sahih olmaz.

** Maksat aşk cilvesinden ibaret; yoksa Mahmud'un devlet yüzü, Eyaz'ın zülfüne muhtaç değil ki!

Gönül, yol müşküllerinden yüz çevirme. Yol eri, yokuşu, inişi düşünmez.

Bu geçici durakta eline kadehten başka bir şey alma., bu oyun saraycağızında aşktan başka bir şeyle oynama.

Seher rüzgârına ne inanayım, ona sırrımı nasıl söyleyeyim? Bu bahçede usul boylu selvi gibi sırra mahrem değil ki!

Güzelliğin, başkalarının sana âşık olmasına muhtaç değil., hepsinden müstağni, müstağni ama ben bu aşktan dönecek, vazgeçecek adam değilim!

Gönlümün yanışından neler çekiyorum, sana ne söyleyeyim? Ben gammaz değilim, bunu gözyaşlarımdan sor!

* Yarım öpüşle gönül ehlinden bir dua al da düşmanının hilesini canından da defetsin, teninden de!

Hâfız, bir yerde gazel okumaya başladı mı orada zühreninn gazel okuması kaale bile alınmaz; o kadar ehemmiyetsiz kalır!

Menem ki dide bedidâr-ı dost kerdem bâz
Çi şukr güyemet ey kâr-sâz-ı bende-nevâz

منم که دیده به دیدار دوست کردم باز
چه شکر گویمت ای کارساز بنده نواز

نیازمند بلا گو رخ از غبار مشوی
که کیمیای مراد است خاک کوی نیاز

ز مشکلات طریقت عنان متاب ای دل
که مرد راه نیندیشد از نشیب و فراز

طهارت ار نه به خون جگر کند عاشق
به قول مفتی عشقش درست نیست نماز

در این مقام مجازی بجز پیاله مگیر
در این سراچه بازیچه غیر عشق مباز

به نیم بوسه دعایی بخر ز اهل دلی
که کید دشمنت از جان و جسم دارد باز

فکند زمزمه عشق در حجاز و عراق

نوای بانگ غزل‌های حافظ از شیراز

**

YOL ERLERİ, BELÂ YOLUNA ÇEKİNMEDEN GİDERLER. YOL ERİNE İNİŞTEN, YOKUŞTAN NE GAM!

263.

Binlerce şükür olsun, seni dilediğim gibi ihlâsla gönlüme hemdem olmuş gördüm.

Yol erleri, belâ yoluna çekinmeden giderler. Yol erine inişten, yokuştan ne gam!

Sevgilinin derdini rakibin ağzına düşürmeyip gizlemek daha iyi. Çünkü kin güdenlerin gönlü, sırra mahrem olamaz.

Kaza ve kader bezeyicisinin kopardığı bu fitne ne fitneydi? Sevgilinin mest nerkisleri nâz sürmesiyle sürmelendi!

Meclis, sevgilinin yüzüyle aydın ya, buna şükret de eğer bir cefa çırağı gelirse çekinme; yan, yakıl!

Hâfız'ın gazellerinin şöhreti Şiraz’ı aştı, Hicaz’la Irak’a aşk zemzemesi saldı!

Hezâr şukr ki didem bekâm-ı hişet bâz
Zi rüy-ı şıdk-u şafâ keşte bâdilem demsâz

غزل 258

هزار شکر که دیدم به کام خویشت باز

ز روی صدق و صفا گشته با دلم دمساز

روندگان طریقت ره بلا سپرند

رفیق عشق چه غم دارد از نشیب و فراز

غم حبیب نهان به ز گفت و گوی رقیب

که نیست سینه ارباب کینه محرم راز

اگر چه حسن تو از عشق غیر مستغنیست

من آن نیم که از این عشقبازی آیم باز

Hâfız Divânı Şirâzi 682

چه گویمت که ز سوز درون چه می‌بینم

ز اشک پرس حکایت که من نیم غماز

چه فتنه بود که مشاطه قضا انگیخت

که کرد نرگس مستش سیه به سرمه ناز

بدین سپاس که مجلس منور است به دوست

گرت چو شمع جفایی رسد بسوز و بساز

غرض کرشمه حسن است ور نه حاجت نیست

جمال دولت محمود را به زلف ایاز

غزل سرایی ناهید صرفه‌ای نبرد

در آن مقام که حافظ برآورد آواز

**

SEVGİLİYE KÖTÜ NAZARLA BAKMAK DOĞRU DEĞİLDİR. YÜZÜNE TEMİZ BİR AYNADAN BAK!

264.

Kalk, kafatası toprakla dolup toprağı dökülmeden şarap kadehine neşeli şarabı doldur.

Madem ki son konağımız, sükût edenlerin vadisidir... Şimdi feleklerin kubbesine nağralar at!

Ey selvi boylu, terütaze başın için, ben toprak olunca nâzı bırak da bu toprağa bir gölge sal!

Sevgiliye kötü nazarla bakmak doğru değildir. Yüzüne temiz bir aynadan bak!

Yılana benzer zülfünden zehirlenen gönlümüzü dudağınla tedavi et, bir panzehir ver!

Bu tarlanın tapusu, bilirsin ki kimseye kalmaz, sebatı da yoktur... sen de bütün bu varlığa kadehin ciğerinden bir ateş sal!

* Gözyaşımla yıkandım, çünkü yol ehli olanlar, önce temizlen de o tertemiz güzele sonra bak derler.

Yarabbi, o kendini gören zahit, ayıptan başka bir şey görmemekte., onun idrâk aynasına bir ah buğusu ver!

Hâfız, sevgilinin kokusuyla elbiseni gül gibi yırt, o can ve ten libasını da o çevik ve usul boylu güzelin yoluna at!

Hiz-ı u der kâse-i rez âb-ı tarabnâk endâz
Pişter zan ki şeved kâse-i ser hâk endâz

Hâfız Divânı Şirâzi 684

خیز و در کاسه زر آب طربناک انداز

پیشتر زان که شود کاسه سر خاک انداز

عاقبت منزل ما وادی خاموشان است

حالیا غلغله در گنبد افلاک انداز

چشم آلوده نظر از رخ جانان دور است

بر رخ او نظر از آینه پاک انداز

به سر سبز تو ای سرو که گر خاک شوم

ناز از سر بنه و سایه بر این خاک انداز

دل ما را که ز مار سر زلف تو بخست

از لب خود به شفاخانه تریاک انداز

ملک این مزرعه دانی که ثباتی ندهد

آتشی از جگر جام در املاک انداز

غسل در اشک زدم کاهل طریقت گویند

پاک شو اول و پس دیده بر آن پاک انداز

یا رب آن زاهد خودبین که بجز عیب ندید

دود آهیش در آیینه ادراک انداز

چون گل از نکهت او جامه قبا کن حافظ

وین قبا در ره آن قامت چالاک انداز

**

ŞARAP KÜPÜNDE OTURAN EFLÂTUN'DAN BAŞKA BİZE HİKMET SIRLARINI KİM AÇABİLİR Kİ?

265.

Gönülleri kana bulananların halini kim söyler, felekten şarap küpünün kanını kim arar, sorar?

Eğer yine sarhoş nergis biter, açılırsa şaraba tapanların gözlerinden utansın!

Lâle gibi kadeh dolandıran, daima şarap içen artık bu cefadan dolayı yüzünü kanla yıkasın!

Çengin perde ardında söz söylemesi kâfi. Saçını kesin de artık ağlayıp inlemesin.

Şarap küpünde oturan Eflâtun'dan başka bize hikmet sırlarını kim açabilir ki?

Dudağından bir kadeh koklamazsa gönlüm, konceler gibi açılmaz vesselâm!

Hâfız ölmez, sağ kalırsa küp kâbesinin etrafında canla başla döner, tavafta bulunur.

Hal-i hunin-dilan ki guyed baz
Vez felek hün-ı hum ki cûyed baz

262

حال خونین دلان که گوید باز

و از فلک خون خم که جوید باز

شرمش از چشم می پرستان باد

نرگس مست اگر بروید باز

جز فلاطون خم نشین شراب

سر حکمت به ما که گوید باز

هر که چون لاله کاسه گردان شد

زین جفا رخ به خون بشوید باز

نگشاید دلم چو غنچه اگر

ساغری از لبش نبوید باز

بس که در پرده چنگ گفت سخن

ببرش موی تا نموید باز

گرد بیت الحرام خم حافظ

گر نمیرد به سر بپوید باز

**

GÖNLÜM, KAVGACI, VADİNDE DURMAZ, KAN DÖKÜCÜ, HİLEBAZ BİR ESMER GÜZELİNE KAPILDI.

266.

Gönlüm, kavgacı, vadinde durmaz, kan dökücü, hilebaz bir esmer güzeline kapıldı.

Güzeller, gömleklerinin önlerini açtılar da göğüslerini gösterdiler mi bu hale binlerce takva elbisesi, binlerce zahitlik hırkası feda olsun!

Sâki, melek, aşk nedir bilmez ki., sen bir kadeh iste de âdemin toprağına şaraptan gül suyu dök!

** Aşk ateşini artıran sözlere kul olayım... o sözler, yalımlı ateşe soğuk su serpen sözler değildir.

Yoksul, yorgun bir halde kapma geldim; merhamet et. Sevginden başka bir armağanım da yok!

** Savaşta kolunun kuvvetine mağrur olma. Çünkü binlerce düzen, padişahın hükmüyle ehemmiyetsiz kalır.

Gel gel. dün akşam meyhane hatifi bana dedi ki: Rıza makamında ol, kazadan kaçma!

Kefenime bir kadeh bağla da mahşer sabahı şarapla kıyamet korkusunu gönlümden atayım!

• Beninin hayalini kendimle mezara götüreceğim; toprağım beninden amberlere bulansın!

Âşıkla maşuk arasında hiç bir hail yoktur. Sen, perdesin... Hâfız, aradan kalk!

Dilem remide-i lüliveşest şürengiz
Durüg-va'de vu kattâl-vaz'-u reng-âmiz

266

دلم رمیده لولیوشیست شورانگیز

دروغ وعده و قتال وضع و رنگ آمیز

فدای پیرهن چاک ماه رویان باد

هزار جامه تقوا و خرقه پرهیز

خیال خال تو با خود به خاک خواهم برد

که تا ز خال تو خاکم شود عبیرآمیز

فرشته عشق نداند که چیست ای ساقی

بخواه جام و گلابی به خاک آدم ریز

پیاله بر کفنم بند تا سحرگه حشر

به می ز دل ببرم هول روز رستاخیز

فقیر و خسته به درگاهت آمدم رحمی

که جز ولای توام نیست هیچ دست آویز

بیا که هاتف میخانه دوش با من گفت

که در مقام رضا باش و از قضا مگریز

میان عاشق و معشوق هیچ حال نیست

تو خود حجاب خودی حافظ از میان برخیز

**

YANILDIM, MEYHANE YOLUNDAN DÖNDÜM. YİNE KEREM ET, BENİ DOĞRU YOLA GETİR.

267. •

Gel, gemimizi şarap ırmağına at., gencin de canına velvele sal, ihtiyarın da!

Sâki, beni şarap gemisine at. Atalar sözüdür, iyilik et de denize at demişler.

Yanıldım, meyhane yolundan döndüm. Yine kerem et, beni doğru yola getir.

Sâki, o gül renkli, misk kokulu şarabı getir. Gül suyunun gönlüne haset kıvılcımı sal.

Gerçi sarhoşum, harabım amma lütfet de bu harap sarhoşun yüzüne bir bak!

Gece yansı güneş istersen gül yüzlü üzüm kızının yüzünden nikabı kaldır.

Ölüm günü, beni toprağa gömmelerine müsaade etme., beni meyhaneye götür, bir şarap küpüne at!

Hâfız, feleğin cevrinden gönlün daraldı, cana geldi. Mihnet şeytanlarına şehap oklarını fırlat!

Biya vu keşti-i mi der şat ı şerab endaz
Hurüş-u velvele der cın-ı şeyb-u şib endaz

263

بیا و کشتی ما در شط شراب انداز

خروش و ولوله در جان شیخ و شاب انداز

مرا به کشتی باده درافکن ای ساقی

که گفته‌اند نکویی کن و در آب انداز

ز کوی میکده برگشته‌ام ز راه خطا

مرا دگر ز کرم با ره صواب انداز

بیار زان می گلرنگ مشک بو جامی

شرار رشک و حسد در دل گلاب انداز

اگر چه مست و خرابم تو نیز لطفی کن

نظر بر این دل سرگشته خراب انداز

به نیم شب اگرت آفتاب می‌باید

ز روی دختر گلچهر رز نقاب انداز

مهل که روز وفاتم به خاک بسپارند

مرا به میکده بر در خم شراب انداز

ز جور چرخ چو حافظ به جان رسید دلت

به سوی دیو محن ناوک شهاب انداز

**

GEL., AYRILIĞIN GÖZÜMÜ ÖYLE BAĞLADI Kİ BELKİ VUSLATININ KAPISI AÇILIRSA GÖZÜM DE AÇILIR.

268. •

Gel de basta gönül yine derman bulsun., gel de ölü tene tekrar hayat gelsin.

Gel., ayrılığın gözümü öyle bağladı ki belki vuslatının kapısı açılırsa gözüm de açılır.

Gam, zenci askeri gibi gönül ülkesini zaptetti. Artık bu gönül, ancak senin aydın yüzünle cilâlanır.

Senden ırağ olsun., geceler gebedir sözüne uyuyor da bakalım ne doğacak diye sabaha kadar yıldızlan sayıp duruyorum.

Hâfız'ın kabiliyetli tabiat bülbülü, vuslatının gül fidanı kokusuyla yine şakımaya başladı!

Deri ki der dil-i haste tevan derâyed baz
Biyâ ki der ten-i murde revan derâyed bâz

261

درآ که در دل خسته توان درآيد باز

بيا که در تن مرده روان درآيد باز

بيا که فرقت تو چشم من چنان در بست

که فتح باب وصالت مگر گشايد باز

غمی که چون سپه زنگ ملک دل بگرفت

ز خيل شادی روم رخت زدايد باز

به پیش آینه دل هر آن چه می‌دارم

بجز خیال جمالت نمی‌نماید باز

بدان مثل که شب آبستن است روز از تو

ستاره می‌شمرم تا که شب چه زاید باز

بیا که بلبل مطبوع خاطر حافظ

به بوی گلبن وصل تو می‌سراید باز

**

— S —

**

MEYHANENİN BAŞ KÖŞESİNE KURUL, ŞARAP İÇMEYE BAK. CİHANDAN BU KADAR MAL, MEVKİ KAZANMAN YETER!

269.

Gönül, sana yoldaş olarak iyi talibin yeter.. yol çavuşu olarak da Şiraz bahçesinin rüzgârı kâfi!

Derviş, artık sevgilinin konağından sefer etme. Manevî seferle hanikah bucağı yeter sana!

Alıştığın yurtla, eski dosta verdiği ahit sefere düşenlere katılmaman için kâfi bir özürdür.

Gönlün bir bucağından bir dert bir keder pusudan çıkarsa Pîr-i Mugân kapısının harimine sığın., bu kâfidir.

Meyhanenin baş köşesine kurul, şarap içmeye bak. Cihandan bu kadar mal, mevki kazanman yeter!

Fazla dileme, işini sarpa sardırma., lâl renkli şarap sürahisiyle ay gibi bir sevgili sana kâfi!

Felek, murat dizginini nadanların eline verir. Sense fazilet ve bilgi ehlisin, muradına erişmemen için bu günah yetişir!

Hâfız, başka bir virde hacet yok., gece yarısındaki dua ile sabah evradı sana yeter!

Başkalarının minnetini çekmeyi huy edinme. iki âlemde de Tanrı'nın rızasıyle padişahın İhsanı sana kâfidir.

Dilâ refik-ı sefer baht-ı nikhâhet bes
Nesim-i ravza-i Şirâz peyk-i râhet bes

269

دلا رفيق سفر بخت نيكخواهت بس

Hâfız Divânı Şirâzi 696

نسیم روضه شیراز پیک راهت بس

دگر ز منزل جانان سفر مکن درویش

که سیر معنوی و کنج خانقاهت بس

وگر کمین بگشاید غمی ز گوشه دل

حریم درگه پیر مغان پناهت بس

به صدر مصطبه بنشین و ساغر می‌نوش

که این قدر ز جهان کسب مال و جاهت بس

زیادتی مطلب کار بر خود آسان کن

صراحی می لعل و بتی چو ماهت بس

فلک به مردم نادان دهد زمام مراد

تو اهل فضلی و دانش همین گناهت بس

هوای مسکن ملوف و عهد یار قدیم

ز ره روان سفرکرده عذرخواهت بس

به منت دگران خو مکن که در دو جهان

رضای ایزد و انعام پادشاهت بس

به هیچ ورد دگر نیست حاجت ای حافظ

دعای نیم شب و درس صبحگاهت بس

**

SEVGİLİ BİZİMLE OLUNCA DAHA FAZLA BİR ŞEY İSTEMEYİZ. O CAN MUNİSİNİN SOHBETİNE NAİL OLMA DEVLETİ KÂFİ!

270.

Bize cihan gülüstanında bir gül yanaklı dilber yeter. Bu çayırlıkta, bu çimenlikte o salına salına yürüyen selvi boylunun gölgesi kâfi.

Riya ehlinin sohbetinden uzak olayım, cihandaki ağırlıklardan bize ancak ağır bir kadeh yeter.

Cennet köşkünü amel karşılığı olarak bağışlıyorlar. Biz rindiz, elimizde bir şey yok., bize muğların ibadet bucağı yetişir.

Irmak kenarına otur da ömrün akışına bak! Çünkü bize bu fâni dünyanın geçiciliğine şu işaret kifayet eder.

* Cihan pazarının parasına, puluna bak., bir de cihanın mihnet ve eziyetini gör. Eğer bu kâr ve ziyan sana yetmezse bize yeter!

Sevgili bizimle olunca daha fazla bir şey istemeyiz. O can munisinin sohbetine nail olma devleti kâfi!

Dâhi, beni kapından cennete yollama. Civarın, varlıktan da hoş, mekândan da. Ve o civar yetişir bana.

Hâfız, nasipten şikâyet insafsızlıktır. Bize su gibi revan bir tabiatla akıp giden gazeller kâfi.

Gulcizari zi gulistân-ı cihan mârâ bes
Zin çemen sâye-i an serv-i revan mârâ bes

268

گلعذاری ز گلستان جهان ما را بس

زین چمن سایه آن سرو روان ما را بس

من و همصحبتی اهل ریا دورم باد

از گرانان جهان رطل گران ما را بس

قصر فردوس به پاداش عمل می‌بخشند

ما که رندیم و گدا دیر مغان ما را بس

بنشین بر لب جوی و گذر عمر ببین

کاین اشارت ز جهان گذران ما را بس

نقد بازار جهان بنگر و آزار جهان

گر شما را نه بس این سود و زیان ما را بس

یار با ماست چه حاجت که زیادت طلبیم

دولت صحبت آن مونس جان ما را بس

از در خویش خدا را به بهشتم مفرست

که سر کوی تو از کون و مکان ما را بس

حافظ از مشرب قسمت گله ناانصافیست

طبع چون آب و غزل‌های روان ما را بس

**

SİYAH ZÜLFÜNDEN ÖYLE BİR ŞİKÂYETÇİYİM., ONUN YÜZÜNDEN ÖYLE PERİŞANIM Kİ SORMA!

271.

Siyah zülfünden öyle bir şikâyetçiyim., onun yüzünden öyle perişanım ki sorma!

Hiç kimse vefa ümidiyle gönlünü, dinini terketmesin.. ben bunu yaptım, fakat o kadar pişmanım ki sorma.

Sonunda kimsenin incinmesine sebep olmayacak bir yudum şarap elde etmek için nadanlardan öyle zahmet çekmekteyim' ki., sorma!

**** Zahit, bizden uzak geç de selâmette ol. Çünkü bu lâl renkli şarap gönlümde canımı elimden öyle bir alıyor ki sorma artık!**

Böyle köşeye çekilip selâmete erişmek hevesindeyim.. fakat o fettan göz öyle bir işvelendi ki hiç sorma!

Bu yolda öyle dedikodular var ki canı mahveder. Bu kavgaya düşenlerden kimseyle mukayyed olma, ne bunu gör, ne onu sor!

Felek topundan nedir bu hal diye sorayım dedim,

Dedi ki:

Sorma çevgândan çektiklerimi !

Dedim ki:

Zülfünü kimin kiniyle böyle büklüm büklüm bir hale getirdin?

Dedi ki:

Hâfız, bu hikâye uzun bir hikâyedir. Kur’an hakkiyçin sorma bunu!

Dârem ez zulf-i siyâheş gile çendan ki mepurs
Ki çunan zo şudeem bi ser-u saman ki mepurs

271

دارم از زلف سیاهش گله چندان که مپرس

که چنان ز او شده‌ام بی سر و سامان که مپرس

کس به امید وفا ترک دل و دین مکناد

که چنانم من از این کرده پشیمان که مپرس

به یکی جرعه که آزار کسش در پی نیست

زحمتی می‌کشم از مردم نادان که مپرس

زاهد از ما به سلامت بگذر کاین می لعل

Hâfız Divânı Şirâzi 702

دل و دین می‌برد از دست بدان سان که مپرس

گفت‌وگوهاست در این راه که جان بگدازد

هر کسی عربده‌ای این که مبین آن که مپرس

پارسایی و سلامت هوسم بود ولی

شیوه‌ای می‌کند آن نرگس فتان که مپرس

گفتم از گوی فلک صورت حالی پرسم

گفت آن می‌کشم اندر خم چوگان که مپرس

گفتمش زلف به خون که شکستی گفتا

حافظ این قصه دراز است به قرآن که مپرس

**

AŞK DERDİ NASILDIR? İSTER MİSİN BUNU APAÇIK ÖĞRENMEYİ? SABAH RÜZGÂRINDAN SORMA; KILIÇTAN SOR!

272. t

Sevgili, sana kim dedi, bizim halimizi sorma; yabancı gibi davran, hiç bir bildiğin halini hatırını soruşturma!

Lütfün umumidir, huyun keremdir. Lütfet, kerem eyle de hiç bir suç yapmadığımız halde bizi bağışla, maceramızı sorma!

Aşk derdi nasıldır? İster misin bunu apaçık öğrenmeyi? Sabah rüzgârından sorma; kılıçtan sor!

Sana yoksulun halini sorma diyen kişinin yoksulluk âleminden hiç haberi yokmuş!

İbadet yurdunda hırka giymiş zahitte istek akçası arama... Sorma müftüden kimyayı!

*** Âlem doktorunun defterinde aşk derdine ait bir bap (bölüm) yok. Gönül, derde alış, devanın adını bile sorma!**

Biz ne İskender'in hikâyesini okuduk, ne Dara'nın.. bizden sevgi ve vefa hikâyesinden başka bir şey sorma!

Hâfız, gül mevsimi erişti, marifet satmaya kalkışma... fırsatı ganimet bil, nasıl oldu, niçin oldu suallerine girişme!

Cânâ tura ki goft ki ahvâl-i mâ mepurs
Bigâne gerd u kıssa-i hiç âşinâ mepurs

**

ÖYLE BİR AŞK DERDİ ÇEKMİŞİM, ÖYLE BİR AYRILIK ZEHRİ TATMIŞIM Kİ SORMA!

273. t

Öyle bir aşk derdi çekmişim, öyle bir ayrılık zehri tatmışım ki sorma!

Âlemi gezip dolanmış, sonunda öyle bir dilber seçmiştim ki., sorma!

Sorma, kapısının toprağı havasıyle gözyaşlarım nasıl akmakta!

Sorma dün gece ağzından çıkan ve kulaklarımla duyduğum sözleri!

Yine bana bakıp söyleme diye dudağını ısırıyorsun? Ben, öyle bir lâl dudak ısırmışım ki sorma!

Sensiz yoksulluk kulübemde öyle eziyetler çektim ki sorma!

Sorma Hâfız gibi aşk yolunda gurbete düşüp ne makama eriştiğimizi!

Derd-i ışki keşideem ki mepurs
Zehr-i hecri çeşideem ki mepurs

270

درد عشقی کشیده‌ام که مپرس

زهر هجری چشیده‌ام که مپرس

گشته‌ام در جهان و آخر کار

دلبری برگزیده‌ام که مپرس

آن چنان در هوای خاک درش

می‌رود آب دیده‌ام که مپرس

من به گوش خود از دهانش دوش

سخنانی شنیده‌ام که مپرس

سوی من لب چه می‌گزی که مگوی

لب لعلی گزیده‌ام که مپرس

بی تو در کلبه گدایی خویش

رنج‌هایی کشیده‌ام که مپرس

همچو حافظ غریب در ره عشق

به مقامی رسیده‌ام که مپرس

**

AŞKLA OYNAMA. OYUNCAK DEĞİL Kİ. GÖNÜL, BAŞINLA OYNA. ÇÜNKÜ AŞK TOPU, HEVES ÇEVGÂNIYLE ÇELİNEMEZ.

274. t

Ey sabah rüzgârı, Aras ırmağı kıyısına uğrarsan o vadinin toprağım öp, nefesini misk haline getir.

Selma konağına bizden her an yüzlerce selâm olsun. Orasını samanların sesleriyle, çan sadalarıyle dopdolu görürsün.

Sevgilinin mahmelini öp de sonra benden arz et.

Yandım ayrılığından, ey merhametli dost, feryadıma yetiş!

Ben, nasihatçıların sözlerine kulak asmaz, öğütlerini rebap dinler gibi dinlerim. Ayrılık, kulağımı öyle bir burdu ki bu nasihat kâfi bana artık!

Gece sabaha kadar şarap iç, aşk yolundaki gece yolcularının asesbaşıyle âşinalıkları vardır.

Aşkla oynama. Oyuncak değil ki. gönül, başınla oyna. Çünkü aşk topu, heves çevgânıyle çelinemez.

Aklı başında olanlar, ihtiyarlarını kimseye vermezler ama gönül, isteğiyle sevgilinin sarhoş gözüne can vermekte!

Dudular, şekeristanda muratlarına eriştiler, zevk edip durmaktalar. **Zavallı sinekse tahassüründen başına vurmakta!**

Sevgilinin kalemine Hâfız'ın adı gelirse., yok mu? Şahımın tapısının eşiğinden bu istek de bana kâfi!

Ey sabâ ger bigzeri ber sâhil-i Rod-ı Eres
Buse zen ber hâk-i an vadi vu muşkin kun nefes

267

ای صبا گر بگذری بر ساحل رود ارس

بوسه زن بر خاک آن وادی و مشکین کن نفس

منزل سلمی که بادش هر دم از ما صد سلام

پرصدای ساربانان بینی و بانگ جرس

محمل جانان ببوس آن گه به زاری عرضه دار

کز فراقت سوختم ای مهربان فریاد رس

من که قول ناصحان را خواندمی قول رباب

گوشمالی دیدم از هجران که اینم پند بس

Hâfız Divânı Şirâzi 708

عشرت شبگیر کن می نوش کاندر راه عشق

شب روان را آشناییهاست با میر عسس

عشقبازی کار بازی نیست ای دل سر بباز

زان که گوی عشق نتوان زد به چوگان هوس

دل به رغبت میسپارد جان به چشم مست یار

گر چه هشیاران ندادند اختیار خود به کس

طوطیان در شکرستان کامرانی میکنند

و از تحسر دست بر سر میزند مسکین مگس

نام حافظ گر برآید بر زبان کلک دوست

از جناب حضرت شاهم بس است این ملتمس

**

— S —

SEVGİLİM GÜZEL VE ÇOCUK. BİR OYNARKEN BENİ ÖLDÜRÜRSE ŞERİATTA GÜNAHI DA OLMAZ.

275.

Ay gibi yüzünde bütün güzellikler, letafetler. Yalnız merhameti, vefası yok. Sen bunları da ver Yarabbi!

Sevgilim güzel ve çocuk. Bir oynarken beni öldürürse şeriatta günahı da olmaz.

İyisi mi gönlümü ona tamamıyle vermeyeyim. Çünkü iyiyi, kötüyü görmemiş; onu da hor tutar, görüp gözetmez.

Siyah gözlerinden kanlar damlıyor ama şeker gibi dudaklarından süt kokusu gelmekte; ağzı süt kokmakta.

On dört yaşında şuh ve şirin bir güzelim var. Ayın on dördü bile ona kulağı küpeli' bir köle!

O yeni yetişmiş gülün ardına düşüp nerelere gitti yarabbi? Nice demdir gönlümüzü göremiyoruz.

* Gönlümü alan sevgilim, böyle kalb kırıp durursa padişah, pek yakında onu cellâtlığına tayin eder!

O inci, Hâfız'ın sedef göğsüne düşer, orada karar kılarsa canımı şükrane olarak sarf ederim!

Mecma'-i hübi vu lutfest cizar-ı çu meheş
Leykineş mihr-u vefa nist Hudâyâ bidiheş

Hâfız Divânı Şirâzi 710

مجمع خوبی و لطف است عذار چو مهش

لیکنش مهر و وفا نیست خدایا بدهش

دلبرم شاهد و طفل است و به بازی روزی

بکشد زارم و در شرع نباشد گنهش

من همان به که از او نیک نگه دارم دل

که بد و نیک ندیده‌ست و ندارد نگهش

بوی شیر از لب همچون شکرش می‌آید

گر چه خون می‌چکد از شیوه چشم سیهش

چارده ساله بتی چابک شیرین دارم

که به جان حلقه به گوش است مه چاردهش

از پی آن گل نورسته دل ما یا رب

خود کجا شد که ندیدیم در این چند گهش

یار دلدار من ار قلب بدین سان شکند

ببرد زود به جانداری خود پادشهش

جان به شکرانه کنم صرف گر آن دانه در

صدف سینه حافظ بود آرامگهش

**

YARABBİ, BANA İHSAN ETTİĞİN BU GÜLÜMSEYEN TAZE GÜLÜ SANA ISMARLIYORUM. ÇAYIRIN, ÇİMENİN HASETÇI GÖZÜNDEN SEN SAKLA, BEKLE!

276.

Yarabbi, bana ihsan ettiğin bu gülümseyen taze gülü sana ısmarlıyorum. Çayırın, çimenin hasetçı gözünden sen sakla, bekle!

Vefa diyarından yüzlerce konak uzak ama yine feleğin âfetleri canından da ırak olsun, teninden de.

Ey seher yeli, Selma'nın menziline varırsan bana bir selâm getir. Senden bunu umuyor, bunu gözlüyorum.

O siyah zülüfleri edeble aç da bir misk kokusu getir., fakat o zülüf, aziz gönüllerin bulunduğu yerdir, sakın hoyratça oynama!

Ona tarafımdan de ki: Gönlümün kaşınla, gözünle, hattınla, yüzünle hukuku var. Gönlüm, o amberi bile kesada veren saçlarda; aziz tut onu!

Sevgilinin dudağı anılarak şarap içilen yerde kendisinden geçmeyen sarhoş, alçak bir kişidir.

Meyhane kapısında ne şeref kazandır, ne mal. Orası kazanç yeri değil! Kim bu suyu içerse varını, yoğunu denize fırlatır, atar.

Elemden korkana aşk kederi helâl değildir. İster başımız ayağında olsun, ister dudağımız ağzında, bizce ikisi de bir!

Hâfız'ın şiirinin her beyiti, bir beytülgazeldir. Aferin gönüller çeken nefesine, aferin lâtif sözlerine!

Yârab in nov-gul-i handan ki supurdi bemeneş Misipârem betu ez çeşm-i hasüd-i çemene;

281

یا رب این نوگل خندان که سپردی به منش

می‌سپارم به تو از چشم حسود چمنش

گر چه از کوی وفا گشت به صد مرحله دور

دور باد آفت دور فلک از جان و تنش

گر به سرمنزل سلمی رسی ای باد صبا

چشم دارم که سلامی برسانی ز منش

به ادب نافه گشایی کن از آن زلف سیاه

جای دل‌های عزیز است به هم برمزنش

گو دلم حق وفا با خط و خالت دارد

محترم دار در آن طره عنبرشکنش

در مقامی که به یاد لب او می نوشند

سفله آن مست که باشد خبر از خویشتنش

عرض و مال از در میخانه نشاید اندوخت

هر که این آب خورد رخت به دریا فکنش

هر که ترسد ز ملال انده عشقش نه حلال

سر ما و قدمش یا لب ما و دهنش

شعر حافظ همه بيت الغزل معرفت است

آفرين بر نفس دلكش و لطف سخنش

**

HÂFIZ, ÖMÜR GAFLETLE GEÇTİ GİTTİ. GEL BİZİMLE MEYHANEYE DE GÜZEL DİLBERLER SANA İYİ BİR İŞ ÖĞRETSİNLER BARİ!

277.

Irmak kıyısı, söğüt gölgesi, şiire kabiliyetli bir tabiat, güzel bir sevgili., şirin ve şuh bir dilber, gül yanaklı nazenin bir sâki...

Ey başımıza doğmuş talih, ey uyanmış baht! Bu zamanın kıymetini bilirsen bu işret, bu zevku safa helâl olsun sana., kendine gel, ne hoş bir zamandasın!

Bir dilberin aşkına düşüp de gamlanan, kederlenen kişiye söyle: Çok hoş bir işte, güçtesin... Nazar değmesin, ateşe çöreotu at da tütsülen!

Şairlik tabiatımın gelinini bakir fikirlerimle bezemekteyim. Belki bu suretle bir müddet sonra elime güzel bir dost düşer!

Sohbet gecesini fırsat bil, muradınca neşelen.. gönülleri aydınlatan ne güzel bir mehtap.. ne hoş bir lalelik!

Sâkinin gözünde öyle bir şarap var ki aklı bile sarhoş etmekte, akla bile sarhoşluktan sonra sersemlik vermekte. Aferin, aferin.

Hâfız, ömür gafletle geçti gitti. Gel bizimle meyhaneye de güzel dilberler sana iyi bir iş öğretsinler bari!

Kenar-ı ab-u pay-ı bid u tab' ı şi'r-u yari hoş
Mu'aşir dilberi şirin-u sâki ğul-'izâri hoş

288

کنار آب و پای بید و طبع شعر و یاری خوش

معاشر دلبری شیرین و ساقی گلعذاری خوش

الا ای دولتی طالع که قدر وقت می‌دانی

گوارا بادت این عشرت که داری روزگاری خوش

هر آن کس را که در خاطر ز عشق دلبری باریست

سپندی گو بر آتش نه که دارد کار و باری خوش

عروس طبع را زیور ز فکر بکر می‌بندم

بود کز دست ایامم به دست افتد نگاری خوش

شب صحبت غنیمت دان و داد خوشدلی بستان

که مهتابی دل افروز است و طرف لاله زاری خوش

می‌ای در کاسه چشم است ساقی را بنامیزد

که مستی می‌کند با عقل و می‌بخشد خماری خوش

به غفلت عمر شد حافظ بیا با ما به میخانه

که شنگولان خوش باشت بیاموزند کاری خوش

**

AŞK YOLUNDA YOKLUK SELİNDEN BİR GEÇİT BULUNAMAZ Kİ. FAKAT BEN SENİ SEYREDER, ONUNLA EĞLENİRİM.

278.

Sevgili, senin her halin lâtif, her şeyin hoş. Gönlüm, şekerler çiğneyen o yakut dudakların işvelerinden ne güzel bir zevk içinde.

Şiven nazlı edaların şirin; yüzündeki, tüyler ve ben alımlı. Kaşın, gözün güzel, boyun, posun hoş.

Hayalimin gülistanı bezensin... gönlümün dimağını yaseminin revacına kesat veren zülfünün kokusu bürümüş!

Aşk yolunda yokluk selinden bir geçit bulunamaz ki. Fakat ben seni seyreder, onunla eğlenirim.

Gözüne nasıl şükredeyim, bilmem ki! Hasta olduğu halde yine lütfeder de güzel yüzünle derdime derman olur!

Yokluk çölünün her yanında bir tehlike var ama âşık Hâfız senin sevginle yola düşmüş, ne hoş bir surette gitmekte!

Ey heme şekl-i tu matbu'-u heme cây-ı tu hoş
Dilem ez cişve-i yâküt-ı şeker-hây-ı tu hoş

غزل 287

ای همه شکل تو مطبوع و همه جای تو خوش

دلم از عشوه شیرین شکرخای تو خوش

همچو گلبرگ طری هست وجود تو لطیف

همچو سرو چمن خلد سراپای تو خوش

شیوه و ناز تو شیرین خط و خال تو ملیح

چشم و ابروی تو زیبا قد و بالای تو خوش

هم گلستان خیالم ز تو پرنقش و نگار

هم مشام دلم از زلف سمن سای تو خوش

در ره عشق که از سیل بلا نیست گذار

کرده‌ام خاطر خود را به تمنای تو خوش

شکر چشم تو چه گویم که بدان بیماری

می کند درد مرا از رخ زیبای تو خوش

در بیابان طلب گر چه ز هر سو خطریست

می‌رود حافظ بی‌دل به تولای تو خوش

**

SOFİ, GÜL DEVŞİR, YAMALI HIRKAYI DİKENE BAĞIŞLA. BU ACI ZAHİTLİĞİ TATLI ŞARABA BAHŞET.

279.

Sofi, gül devşir, yamalı hırkayı dikene bağışla. Bu acı zahitliği tatlı şaraba bahşet.

Sofiyane herzeleri, akla sığmaz saçmalıkları, çenk ahenginin yoluna koy. Tespihi, taylasanı şaraba ve sarhoşluğa ver!

Güzelle sâkinin satın almaya tenezzül etmedikleri şu ağır zahitliği yeşillik halkasında bahar rüzgârına terket.

Ey âşıklar beyi, yolumu lâl renkli şarap vurdu. Fakat kanımı ondan isteme, öc almaya kalkışma. Sevgilinin derin çene çukuruna bağışla!

Yarabbi, gül mevsiminde kulun suçunu affet, bu macerayı selviye ve ırmak kıyısına bağışla!

Ey maksat kaynağına yol bulan, muradına erişen, bu toprak kula da şu denizden bir katrecik ver.

Gözün, güzelleri görmedi, âşık olmadın. Bunun şükranesi olarak bizi Tanrı'nın affına, lûtfuna terk et!

Sâki, sevgili sabah şarabı içerse de ki: Geceleri uyumayan Hâfız'a da bir altın kadeh sun!

Sofi guli biçin-u murakka' behâr bahş
Vin zuhd-i telhrâ bemey-i hoşguvâr bahş

275

صوفی گلی بچین و مرقع به خار بخش

وین زهد خشک را به می خوشگوار بخش

Hâfız Divânı Şirâzi 720

طامات و شطح در ره آهنگ چنگ نه

تسبیح و طیلسان به می و میگسار بخش

زهد گران که شاهد و ساقی نمی‌خرند

در حلقه چمن به نسیم بهار بخش

راهم شراب لعل زد ای میر عاشقان

خون مرا به چاه زنخدان یار بخش

یا رب به وقت گل گنه بنده عفو کن

وین ماجرا به سرو لب جویبار بخش

ای آن که ره به مشرب مقصود برده‌ای

زین بحر قطره‌ای به من خاکسار بخش

شکرانه را که چشم تو روی بتان ندید

ما را به عفو و لطف خداوندگار بخش

ساقی چو شاه نوش کند باده صبوح

گو جام زر به حافظ شب زنده دار بخش

**

TARİKATTE TAKVAYA DAYANMAK, BİLGİYE GÜVENMEK KÂFİRLİKTİR.

280.

Bağcıya beş günlük gül sohbeti lâzımsa ayrılık dikenine sabretmesi gerek.

Gönül, zülfünün bağında perişanlıktan ağlayıp inleme. Akıllı kuş tuzağa düştü mü tahammül etmeli

Böyle bir zülüf, böyle bir yüz varken yaseminin yüzüne, sümbülün kıvırcık saçlarına bakıp dalana bu zülfü, bu yüzü görmek haram olsun!

Âlemi yakıp yandıran rindin mülk işleriyle ne işi var? idare işlerinde tedbir ve düşünce lâzım.

Tarikatte takvaya dayanmak, bilgiye güvenmek kâfirliktir. Yol erinin yüz türlü hüneri bile olsa yine ona tevekkül gerek!

Bu perişan gönüle kıvırcık ve sümbül gibi saçlar lâzımsa onları elde etmek için o zalim nergislerin nazım çekmesi icap eder.

Sâki, neye kadehi döndürmüyorsun. Bu gecikme ne vakte dek sürecek? Devir âşıklara | dönünce teselsül gerek.

Hâfız, saz olmadıkça şarap içmeyen kim? ; Yoksul   âşık için bu kadar çekiye düzene ne lüzum var?

Bağban ger penç rüzi şohbet-i gul bâyedeş
Bercefâ-yı hâr-ı hicran şabr-ı bülbül bâyedeş

276

باغبان گر پنج روزی صحبت گل بایدش

بر جفای خار هجران صبر بلبل بایدش

ای دل اندربند زلفش از پریشانی منال

مرغ زیرک چون به دام افتد تحمل بایدش

رند عالم سوز را با مصلحت بینی چه کار

کار ملک است آن که تدبیر و تامل بایدش

تکیه بر تقوا و دانش در طریقت کافریست

راهرو گر صد هنر دارد توکل بایدش

با چنین زلف و رخش بادا نظربازی حرام

هر که روی یاسمین و جعد سنبل بایدش

نازها زان نرگس مستانه‌اش باید کشید

این دل شوریده تا آن جعد و کاکل بایدش

ساقیا در گردش ساغر تعلل تا به چند

دور چون با عاشقان افتد تسلسل بایدش

کیست حافظ تا ننوشد باده بی آواز رود

عاشق مسکین چرا چندین تجمل بایدش

**

İSTER MİSİN, ÂLEMİN İYİSİ, KÖTÜSÜ SANA DOKUNMASIN... KÖTÜ AHİTLERİ BIRAK, SERT SÖZLERİ TERKET.

281.

Şehirde bahtımızı denedik. Helâk vadisinden pılımızı pırtımızı çekip gitmeliyiz.

Nice demdir elimi ısırıp ah etmekten parça parça olmuş tenimi, gül gibi ateşlere yaktım, yandırdım.

Dün gece duydum, bir bülbül ne güzel şakımaktaydı; gül de dalında kulağını açmış, dinliyordu.

Bülbül diyordu ki:

Ey gönül, şadol. Huyu sert olan sevgili, talihi, mazhariyeti yüzünden çok elemlere düşer, ıstıraplar çeker.

İster misin, âlemin iyisi, kötüsü sana dokunmasın... kötü ahitleri bırak, sert sözleri terket.

*** Sevgili, ayrılığından ve gönlümdeki yanıştan bütün malımı, canımı ateşlere atmanın tam zamanı!**

Hâfız, eğer insan daima muradına erişse ve elindekini kaybetmeseydi Cemşid de tahtından dur olmazdı.

Mâ âzmüdeim derin şehr baht-ı hış
Birun keşidbâyed ezin varta raht-ı hış

291

ما آزموده‌ايم در اين شهر بخت خويش

بيرون كشيد بايد از اين ورطه رخت خويش

از بس که دست می‌گزم و آه می‌کشم

آتش زدم چو گل به تن لخت لخت خویش

دوشم ز بلبلی چه خوش آمد که می‌سرود

گل گوش پهن کرده ز شاخ درخت خویش

کای دل تو شاد باش که آن یار تندخو

بسیار تندروی نشیند ز بخت خویش

خواهی که سخت و سست جهان بر تو بگذرد

بگذر ز عهد سست و سخن‌های سخت خویش

وقت است کز فراق تو وز سوز اندرون

آتش درافکنم به همه رخت و پخت خویش

ای حافظ ار مراد میسر شدی مدام

جمشید نیز دور نماندی ز تخت خویش

**

SENİ AŞK YOLUNA GÖTÜREN PÎR, ŞARAP İÇ DER, SENİ ŞARABA HAVALE EDERSE İÇ, TANRI'NIN RAHMETİNİ BEKLE!

282.

Lâle mevsimi kadehi eline al, riyayı bırak. Gül ümidiyle bir an sabah rüzgârına hemdem ol!

Sana bütün yıl şarap iç, şaraba tap demedim ya., üç ay iç, dokuz ay zahitlik et!

Seni aşk yoluna götüren Pîr, şarap iç der, seni şaraba havale ederse iç, Tanrı'nın rahmetini bekle!

Cem gibi gayb sırrına erişmek istersen gel de dünyayı gösteren kadehle hemdemlik et.

Dünyanın işi, gönce gibi yumulup açılmamaktır. Fakat sen bahar yeli gibi düğümleri açıcı ol.

Kimseden vefa umma. Yok, eğer söz dinlemiyorsan var abes yere sîmurgla kimyayı ara dur!

Hâfız, yabancıların itaatine talip olma. Aşina rintlerle düş, kalk.

Bedevr-i lâle kadeh gir-u biriyâ mibâş
Bebüy-ı gul nefesi hemdem-i sabâ mibâş

به دور لاله قدح گیر و بی‌ریا می‌باش

به بوی گل نفسی همدم صبا می‌باش

نگویمت که همه ساله می پرستی کن

سه ماه می خور و نه ماه پارسا می‌باش

چو پیر سالک عشقت به می حواله کند

بنوش و منتظر رحمت خدا می‌باش

گرت هواست که چون جم به سر غیب رسی

بیا و همدم جام جهان نما می‌باش

چو غنچه گر چه فروبستگیست کار جهان

تو همچو باد بهاری گره گشا می‌باش

وفا مجوی ز کس ور سخن نمی‌شنوی

به هرزه طالب سیمرغ و کیمیا می‌باش

مرید طاعت بیگانگان مشو حافظ

ولی معاشر رندان پارسا می‌باش

**

GÖĞSÜYLE OMUZU YOK MU, GÖĞSÜYLE OMUZU... GÖNLÜMÜ DE ALDI, DİNİMİ DE, GÖNLÜMÜ DE KAPTI, DİNİMİ DE!

283.

Dudağı tatlı bir güzel, kulak memeleri yasemin gibi lâtif bir dilber kararımı da aldı, aklımı da, takatimi de!

Peri gibi güzel, çevik, şuh bir nazenin... güzel elbiseler giyinmiş ay gibi parlak ve nazlı bir dilber...

Ama nasıl güzel, bir bilsen... sevdasının ateşindeki hararetle tencere gibi kaynayıp durmaktayım.

Elbise gibi ben de onu bir kucaklayabilsem gömlek gibi huzura erer, rahata kavuşurum.

Kemiklerim bile çürüse sevgili yine gönlümde kalacaktır.

Göğsüyle omuzu yok mu, göğsüyle omuzu... gönlümü de aldı, dinimi de, gönlümü de kaptı, dinimi de!

Hâfız, senin derdinin dermanı, senin derdinin dermanı, sevdiğinin bal gibi dudağı, bal gibi dudağı, bal gibi dudağı vesselâm!

Biburd ez men karâr-u tâkat-u huş
But-i şirin lebi simin binâguş

282

ببرد از من قرار و طاقت و هوش

بت سنگین دل سیمین بناگوش

نگاری چابکی شنگی کلهدار

ظریفی مه وشی ترکی قباپوش

ز تاب آتش سودای عشقش

به سان دیگ دایم می‌زنم جوش

چو پیراهن شوم آسوده خاطر

گرش همچون قبا گیرم در آغوش

اگر پوسیده گردد استخوانم

نگردد مهرت از جانم فراموش

دل و دینم دل و دینم ببردهست

بر و دوشش بر و دوشش بر و دوش

دوای تو دوای توست حافظ

لب نوشش لب نوشش لب نوش

**

MEYHANEYE AĞLAYA AĞLAYA BAŞIM ÖNÜMDE GİDİYORUM... ÇÜNKÜ ELİMDE ORAYA LÂYIK BİR ŞEY YOK, UTANIYORUM HALİMDEN.

284.

Gönlüm ürküp kaçtı da bu yoksul hâlâ gaflette... o başı dönmüş avcı kuşa ne oldu acaba?

Gönül, o kâfir mezhepli, o yay kaşlı güzelin eline düştü. İmanımın başına neler gelecek diye söğüt gibi titreyip durmaktayım.

Deniz gibi hiç bir şeyden bulanmamayı ummaktayım, bu hayale kapıldım... heyhat! Hele bak olmayacak düşüncelere kapılan şu katranın başındaki sevdalara!

Meyhaneye ağlaya ağlaya başım önümde gidiyorum... çünkü elimde oraya lâyık bir şey yok, utanıyorum halimden.

O zahitliği, o takvayı öldüren kirpiklere kurban olayım... neşterinden Abıhayat dalgalanmakta!

Muayene için yaralı gönlümün nabzına el ursalar, doktorların yenlerinden binlerce kan katrası damlar.

- **Ne Hızır'ın mülkü kalır, ne İskender'in. Ey yoksul, bu alçak dünya için dalaşma!**

Hâfız, o kemere öyle her yoksulun eli erişemez. Eline Karun hâzinesinden daha fazla bir hazine geçirmeye bak!

Dilem ramide şud u gâfilem men-i derviş
Ki an şikâri-i ser-geşterâ çi âmed piş

290

دلم رمیده شد و غافلم من درویش

که آن شکاری سرگشته را چه آمد پیش

چو بید بر سر ایمان خویش می‌لرزم

که دل به دست کمان ابروییست کافرکیش

Hâfız Divânı Şirâzi 732

خیال حوصله بحر می‌پزد هیهات

چه‌هاست در سر این قطره محال اندیش

بنازم آن مژه شوخ عافیت کش را

که موج می‌زندش آب نوش بر سر نیش

ز آستین طبیبان هزار خون بچکد

گرم به تجربه دستی نهند بر دل ریش

به کوی میکده گریان و سرفکنده روم

چرا که شرم همی‌آیدم ز حاصل خویش

نه عمر خضر بماند نه ملک اسکندر

نزاع بر سر دنیی دون مکن درویش

بدان کمر نرسد دست هر گدا حافظ

خزانه‌ای به کف آور ز گنج قارون بیش

**

DÜN GECE MEYHANE BUCAĞINDAN BİR HATİF SESLENDİ, DEDİ Kİ: GÜNAHI BAĞIŞLARLAR, ŞARAP İÇMEYE BAK;

285.

Dün gece meyhane bucağından bir hatif seslendi, dedi ki:

Günahı bağışlarlar, şarap içmeye bak;

Tanrı'nın lûtfu, işini işler durur. Melek de rahmet müjdesini getirdi zaten.

Tanrı'nın affı, suçumuzdan fazla. Sen gizli sim ne bilirsin? Sus!

Bu ham aklı meyhaneye götür de lâl renkli şarap biraz kanını kaynatsın, coştursun!

Sevgilinin vuslatını çalışmayla vermezler; doğru... doğru ama gönül, sen yine elinden geldiği kadar çalış, çabala!

Kulağımda sevgilinin saçlarının halkası, yüzüm de meyhanecinin kapısındaki toprakta... işte hep bu böyle!

Hâfız'ın rintliği, ayıplan örten padişahın keremine nispetle o kadar güç, o kadar büyük ve o kadar affedilmez bir suç değil.

Din padişahı Şah Şüca' öyle bir padişah ki Ruh'ul-kudüs bile emrini kulağına halka etmiştir.

Ey arş padişahı Tanrı! Sen onun muradını ver, kem gözden sakla, bekle!

Hatifi ez gûşe i meyhane duş
Guft bibahşend guneh mey binuş

284

هاتفی از گوشه میخانه دوش

گفت ببخشند گنه می بنوش

لطف الهی بکند کار خویش

مژده رحمت برساند سروش

این خرد خام به میخانه بر

تا می لعل آوردش خون به جوش

گر چه وصالش نه به کوشش دهند

هر قدر ای دل که توانی بکوش

لطف خدا بیشتر از جرم ماست

نکته سربسته چه دانی خموش

گوش من و حلقه گیسوی یار

روی من و خاک در می فروش

رندی حافظ نه گناهیست صعب

با کرم پادشه عیب پوش

داور دین شاه شجاع آن که کرد

روح قدس حلقه امرش به گوش

ای ملک العرش مرادش بده

و از خطر چشم بدش دار گوش

**

YARABBİ, BENİ HU UYKUDAN UYANDIRMA. HAYALİYLE NE HOŞ HALVETTEYİM.

286.

Ne hoştur Şiraz; ne hoştur o misli bulunmayan şehir. Yarabbi, sen zevalden koru!

Rüknâbâd'ımız daima şen olsun... an doru suyu, Hızır ömrünü bağışlamakta.

Caferâbât'la Musalla arasından esip gelen şimal rüzgârı, seher yelinin kokusuyla karışır da gelir.

* Şîraz'a gel de kemal sahibi adamlarından Ruh'ül-kudus feyzini iste.

Seher yeli, o sarhoş ve şuh esmer güzelden haberin var mı, ne halde acaba?

Yarabbi, beni hu uykudan uyandırma. Hayaliyle ne hoş halvetteyim.

O tatlı dilber kanımı bile dökse, gönül, hoş gör... ana sütü gibi helâl et.

Kim orada Mısır şekerinin adını andı da Şîraz'daki tatlı dilli dilberler, onu utandırmadılar?

Hâfız, mademki ayrılıktan korkuyordun, neden vuslat günlerine şükretmedin ?

Hoşa Şiraz-u vez'-ı bi misâleş
Hudâvendâ nigahdâr ez zevâleş

279

خوشا شیراز و وضع بی‌مثالش

خداوندا نگه دار از زوالش

ز رکن آباد ما صد لوحش الله

که عمر خضر می‌بخشد زلالش

میان جعفرآباد و مصلا

عبیرآمیز می‌آید شمالش

به شیراز آی و فیض روح قدسی

بجوی از مردم صاحب کمالش

که نام قند مصری برد آن جا

که شیرینان ندادند انفعالش

صبا زان لولی شنگول سرمست

چه داری آگهی چون است حالش

گر آن شیرین پسر خونم بریزد

دلا چون شیر مادر کن حلالش

مکن از خواب بیدارم خدا را

که دارم خلوتی خوش با خیالش

چرا حافظ چو می‌ترسیدی از هجر

نکردی شکر ایام وصالش

**

GÜZELLİK, DAİMA ÂŞIK ÖLDÜRMEKLE OLMAZ. EFENDİ ONA DERLER Kİ KULUNUN DERDİNE DERMAN OLUR.

287.

Bülbülün daima düşüncesi, gülün kendisine yâr olmasında., fakat gül de ona nasıl işvelenir, nasıl cefa ederim acaba diye düşüncede.

Güzellik, daima âşık öldürmekle olmaz. Efendi ona derler ki kulunun derdine derman olur.

Kötü bir saksı, lâlin kârına kesat vermekte, onu değerden düşürmekte. Bu ziyan yüzünden lâlin gönlü kan denizi olsa da dalgalansa yeri.

Bülbül, gülün feyziyle söz öğrendi. Yoksa bütün bu sözler, bu gazeller, gagasında hazır değildi ya!

Ey sevgilimizin sokağından geçen, sakın... bu mahallenin duvarı başlar yarar!

Yarabbi, o sefere çıkmış sevgiliyi, her neredeyse sen koru... yüzlerce gönül kafilesi, onun yoldaşı.

Gönül, zahitlik sohbeti sana hoş geldi ama aşk, daha azizdir, aşkı bırakma.

Sofi, bir iki kadehle külâhını eğdi... iki kadeh daha içerse sarığı da çözülür, karmakarışık olur.

Hâfız'ın gönlü sana alışmıştır, vuslat nazıyle yetişmiştir... onu incitmeye kalkışma!

Fikr-i bülbül heme ânest ki gul şud yâreş
Gul der endişe ki çun 'işve kuned der kâreş

277

فکر بلبل همه آن است که گل شد یارش

گل در اندیشه که چون عشوه کند در کارش

دلربایی همه آن نیست که عاشق بکشند

خواجه آن است که باشد غم خدمتگارش

Hâfız Divânı Şirâzi 740

جای آن است که خون موج زند در دل لعل

زین تغابن که خزف می‌شکند بازارش

بلبل از فیض گل آموخت سخن ور نه نبود

این همه قول و غزل تعبیه در منقارش

ای که در کوچه معشوقه ما می‌گذری

بر حذر باش که سر می‌شکند دیوارش

آن سفرکرده که صد قافله دل همره اوست

هر کجا هست خدایا به سلامت دارش

صحبت عافیتت گر چه خوش افتاد ای دل

جانب عشق عزیز است فرومگذارش

صوفی سرخوش از این دست که کج کرد کلاه

به دو جام دگر آشفته شود دستارش

دل حافظ که به دیدار تو خوگر شده بود

نازپرورد وصال است مجو آزارش

**

AŞK ZEBURUNU TERENNÜM ETMEK, HER KUŞUN HARCI DEĞİL... SEN GEL DE BU GAZEL OKUYAN BÜLBÜLÜN YENİ AÇILMIŞ GÜLÜ OL.

288. t

Şefkat sahibi bir yoldaşsan ahdinde dur... evde de bizimle dost ol. hamamda da, gülistanda da.

Perişan zülüflerinin büklümlerini rüzgârın eline verme; âşıkların gönülleri perişan olursa olsun deme!

Hızır'la düşüp kalkma hevesindeysen Abıhayat gibi İskender'in gözünden gizlen!

Aşk Zeburunu terennüm etmek, her kuşun harcı değil... sen gel de bu gazel okuyan bülbülün yeni açılmış gülü ol.

Hizmet ve kulluk bize düşer... sen sultanlık ededur!

Sakın bir daha Kabe haremindeki hayvanlara kılıç çekme. Gönlümüze neler ettin, pişman ol gayri!

Sen meclisin mumusun, bir dilli, bir gönüllü ol... pervanenin hayaline ve savaşmasına bak da gül.

Dilberliğin, güzelliğin kemali âşıklarladır. Nazar şivesiyle âşıklar kazan da zamanın nadir güzellerinden ol.

Hâfız, sus... sevgilinin cevrinden nale etme. Sana kim dedi güzel yüze hayran ol diye?

Eğer refik-i şefiki dürüst peyman baş
Harif-i hâne vu germâbe vu gülistan bâş

273

اگر رفیق شفیقی درست پیمان باش

حریف خانه و گرمابه و گلستان باش

شکنج زلف پریشان به دست باد مده

مگو که خاطر عشاق گو پریشان باش

گرت هواست که با خضر همنشین باشی

نهان ز چشم سکندر چو آب حیوان باش

زبور عشق نوازی نه کار هر مرغیست

بیا و نوگل این بلبل غزل خوان باش

طریق خدمت و آیین بندگی کردن

خدای را که رها کن به ما و سلطان باش

دگر به صید حرم تیغ برمکش زنهار

و از آن که با دل ما کردهای پشیمان باش

تو شمع انجمنی یک زبان و یک دل شو

خیال و کوشش پروانه بین و خندان باش

کمال دلبری و حسن در نظربازیست

به شیوه نظر از نادران دوران باش

خموش حافظ و از جور یار ناله مکن

تو را که گفت که در روی خوب حیران باش

**

AŞK MEYHANESİNDE SATILAN ŞARAPTAN BİZE İKİ ÜÇ KADEHÇİK SUN... İSTERSE RAMAZAN OLSUN, NE ÇIKAR?

289. t

Sevgili, yine gel de daralmış gönlüme bir can yoldaşı ol... bu yanan âşıkın gizli sırlarına sırdaş kesil!

Aşk meyhanesinde satılan şaraptan bize iki üç kadehçik sun... isterse ramazan olsun, ne çıkar?

Ey sülûk eri arif, madem ki hırkanı ateşlere attın, çalış da âlem dilberlerinin başı ol!

Bir gün o sevgili sana, gönül seni gözlemekte derse, sevgiliye “şimdicek geliyorum, azıcık bekle" de!

O ruh bağışlayan lâlin hasretiyle gönlüm kan kesildi. Ey sevgi hokkası, ey gönül, yine o nişanı koru, cefa yüzünden vefayı terk etme!

Ey gözyaşı seli, gönlüne elemden bir toz konmasın diye mektuoun ardınca sen de koş yürü!

Hâfız, cihanı gösteren kadehe heves ediyorsa söyle ona: Cemşid’e Benzeyen Vezirin huzurundan ayrılmasın!

Bâz ây-u dil-i teng-i mera münis-i can baş
Vin sühterâ mahrem-i esrar ı nihan baş

غزل 272

بازآی و دل تنگ مرا مونس جان باش

وین سوخته را محرم اسرار نهان باش

زان باده که در میکده عشق فروشند

ما را دو سه ساغر بده و گو رمضان باش

در خرقه چو آتش زدی ای عارف سالک

جهدی کن و سرحلقه رندان جهان باش

دلدار که گفتا به توام دل نگران است

گو می‌رسم اینک به سلامت نگران باش

خون شد دلم از حسرت آن لعل روان بخش

ای درج محبت به همان مهر و نشان باش

تا بر دلش از غصه غباری ننشیند

ای سیل سرشک از عقب نامه روان باش

حافظ که هوس می‌کندش جام جهان بین

گو در نظر آصف جمشید مکان باش

**

ŞEHRİN İMAMI SIRTINDA SECCADE TAŞIYORDU YA., DÜN GECE MEYHANE SOKAĞINDAN OMUZLAMIŞLAR.. ÖYLE GÖTÜRÜYORLARDI.

290. t

Seher vakti gayb hatifinden kulağıma şu müjde çalındı: Zaman, Şah Şucâ'ın zamanı... şarabı pervasızca iç!

Nazar ehlinin ağızlarında bin türlü söz, fakat dudakları yumulmuş bir halde bir bucağa çekildikleri devir, geçti artık!

Gizlemekten gönlümüzün çömlek gibi kaynadığı maceraları artık çenk sesleriyle söyleyip ilân edelim.

Muhtesipten korkup evlere sığınmış olan şarabı, sevgilinin yüzüne bakarak aşikâre ve "Afiyetler olsun" naralarıyle içelim!

Şehrin imamı sırtında seccade taşıyordu ya., dün gece meyhane sokağından omuzlamışlar.. öyle götürüyorlardı.

Gönül, sana kurtuluş yoluna bir delâlet edeyim. Bir hayırda bulunayım, dinle: Günahla övünme. Fakat zahitlik de satma!

Padişahın aydın rey ve tedbiri tecelli nuruna mazhardır. Onun yakınlığını istiyorsan niyetini sağlamlaştır da öyle çalış!

Gönlün, onun ululuğunu övmeden başka bir şeyi vird edinmesin. Çünkü onun gönül kulağı, memleketin harabelerine mahremdir, gönüllerdekini duyar.

Memleketi idare işini padişahlar bilir. **Hâfız, sen bir bucakta oturan yoksulun birisin... coşma; kendine gel!**

Seher ki hatif-i ğaybem resıd müjde begüş
Ki devr-i Şah Şucâ'est mey dilîr binüş *

283

سحر ز هاتف غیبم رسید مژده به گوش

که دور شاه شجاع است می دلیر بنوش

شد آن که اهل نظر بر کناره می‌رفتند

هزار گونه سخن در دهان و لب خاموش

به صوت چنگ بگوییم آن حکایت‌ها

که از نهفتن آن دیگ سینه می‌زد جوش

شراب خانگی ترس محتسب خورده

به روی یار بنوشیم و بانگ نوشانوش

Hâfız Divânı Şirâzi 748

ز کوی میکده دوشش به دوش می‌بردند

امام شهر که سجاده می‌کشید به دوش

دلا دلالت خیرت کنم به راه نجات

مکن به فسق مباهات و زهد هم مفروش

محل نور تجلیست رای انور شاه

چو قرب او طلبی در صفای نیت کوش

بجز ثنای جلالش مساز ورد ضمیر

که هست گوش دلش محرم پیام سروش

رموز مصلحت ملک خسروان دانند

گدای گوشه نشینی تو حافظا مخروش

**

TABİATINA UYUP İŞE PEK SARILMA, OLURUNA BIRAK., ÇÜNKÜ DÜNYA, BİR İŞE SARILANA ZAHMET VE MEŞAKKAT VERİR.

291. t

Dün gece bana iş bilir akıllı bir dost gizlice, “Pîr-i Mugânın sırrını sizden gizlemek doğru değil” diyerek şunları söyledi:

Tabiatına uyup işe pek sarılma, oluruna bırak., çünkü dünya, bir işe sarılana zahmet ve meşakkat verir.

Ondan sonra da bana bir kadeh sundu ki pırıltısından gökteki zühre raksa geldi de çenk, çalarak "Afiyetler olsun” demeye başladı!

Yavrum, öğüt dinle, dünya için gam yeme. Sana inci gibi bir söz söyledim, mümkünse kulağına küpe yap!

Gönlün kanlara bulansa bile kadeh gibi dudağın gülsün .. halka öyle görün. Sana bir zahm erişince hemen çenk gibi feryada başlama.

Bu perdeye âşinâ olmadıkça, hiç bir remz, hiç bir nükte duyamazsın. **Namahrem kişinin kulağı, meleklerin haberlerini işitmez.**

Aşk hareminde dedikodudan bahsetmek olmaz, orada bütün azanın göz, kulak kesilmesi lâzım.

Nüktedanlar meclisinde kendini göstermeye kalkışmak münasip değildir. Ey akıllı, ya bildiğini söyle; ya sus!

Sâki, şarap sun... Hâfız'ın rintliklerini suç bağışlayan, ayıp örten Sahibkıran Vezir anladı.

> ***Düş bâ men guft pinhan kâr-dâni tiz-hüş***
> ***Vez şumâ pinhan neşâyekerd sırr-î meyfurüş***

286

دوش با من گفت پنهان کاردانی تیزهوش

و از شما پنهان نشاید کرد سر می فروش

گفت آسان گیر بر خود کارها کز روی طبع

سخت می‌گردد جهان بر مردمان سختکوش

وان گهم درداد جامی کز فروغش بر فلک

زهره در رقص آمد و بربط زنان می‌گفت نوش

با دل خونین لب خندان بیاور همچو جام

نی گرت زخمی رسد آیی چو چنگ اندر خروش

تا نگردی آشنا زین پرده رمزی نشنوی

گوش نامحرم نباشد جای پیغام سروش

گوش کن پند ای پسر و از بهر دنیا غم مخور

گفتمت چون در حدیثی گر توانی داشت هوش

در حریم عشق نتوان زد دم از گفت و شنید

زان که آن جا جمله اعضا چشم باید بود و گوش

بر بساط نکته دانان خودفروشی شرط نیست

یا سخن دانسته گو ای مرد عاقل یا خموش

ساقیا می ده که رندی‌های حافظ فهم کرد

آصف صاحب قران جرم بخش عیب پوش

**

BEHRAM-I GÛR'UN AVLANDIĞI YAYI AT DA AL ELİNE CEM KADEHİNİ ÇÜNKÜ BEN, BU SAHRAYI ÇOK DÖNDÜM, DOLAŞTIM; ORTADA NE BEHRAM VAR, NE MEZARI!

292. t

Öyle sert bir şarap isterim ki kuvveti, insanı yıksın, kendinden geçirsin... ben de bu

suretle bir an olsun, dünyayı da unutayım, kötülüklerini de... biraz olsun huzura kavuşayım!

Şarap sun... çenk çalan Zührenin oyunuyla Mirrihin silâhşorluğuna güvenip feleğin lülesinden emin olmaya gelmez. Kimse kaderden kurtulamaz.

Aşağılık kişileri doyurup besleyen zaman sofrasında huzur ve istirahat balı yoktur. Gönül, tamahını, hırsını bu sofranın acısından da kes, tatlısından da.

Behram-ı Gûr'un avlandığı yayı at da al eline Cem kadehini Çünkü ben, bu sahrayı çok döndüm, dolaştım; ortada ne Behram var, ne mezarı!

Yoksulları görüp gözetmek, ululuğa, zarar vermez. Süleyman bile o kadar ululuğıyle beraber karıncaya lûtuflarda bulunur, iltifatlar ederdi.

Gel de saf şarapla sana zamanın sırrını göstereyim, ama bir şartla: O sırrı gönül gözleri kör olan tabiatsızlara göstermeyeceksin.

Sevgilinin yay kaşları Hâfız'dan yüz çevirmez ama bu kuvvetsiz kollarını görünce gülümser durur!

Şerâb-ı sus mihadem ki merd-efken şeved züreş
Ki tâ yek dem biyisâyem zi dünyâ vu şer-u şüreş

شراب تلخ می‌خواهم که مردافکن بود زورش

که تا یک دم بیاسایم ز دنیا و شر و شورش

سماط دهر دون پرور ندارد شهد آسایش

مذاق حرص و آز ای دل بشو از تلخ و از شورش

بیاور می که نتوان شد ز مکر آسمان ایمن

به لعب زهره چنگی و مریخ سلحشورش

کمند صید بهرامی بیفکن جام جم بردار

که من پیمودم این صحرا نه بهرام است و نه گورش

بیا تا در می صافیت راز دهر بنمایم

به شرط آن که ننمایی به کج طبعان دل کورش

نظر کردن به درویشان منافی بزرگی نیست

سلیمان با چنان حشمت نظرها بود با مورش

کمان ابروی جانان نمی‌پیچد سر از حافظ

ولیکن خنده می‌آید بدین بازوی بی زورش

**

SEVGİLİ, HAÇA BENZEYEN ZÜLÜFLERİNİ DAĞITIRSA NİCE MÜSLÜMANLAR ŞARABA DÜŞER, KÂFİR OLUR!

293. t

Sarhoş sevgilimin derdinden pek harabım... gamzeleri yaralı gönlüme oklar saplamakta.

Sevgili, haça benzeyen zülüflerini dağıtırsa nice müslümanlar şaraba düşer, kâfir olur!

Sana bağladım, gönlümü başkalarından aldım. Seninle aşina olanın ne yabancıyla işi var, ne bildikle!

Bu âşıka inayetle bir bak. Lütfün yardım etmedikçe hiç bir işi ileri gitmiyor.

Ey güzellik ve alım ülkesinin padişahı, lâl dudağın yaralı gönlüme tuz ekerse ne olur?

Sarhoş gözlerin, önümden, ardımdan pusu kurdu da sabrımın harmanım yele verdi, savurdu!

Âşık, kapı ardında oturup beyhude yere gam yeme. Senin gam yemenle rızık, ne eksilir, ne artar!

• Mademki bu faydasız savaşma bir fayda vermeyecek... Şu halde ey olmayacak düşüncelere dalan, derde düşüp gönlünü incitme!

* Tanrı hakkıyçin ne olur, bu âşık Hâfız'ın halini bir sor. Yoksul, hal hatır sorarsa şaşılmaz... fakat padişah sorarsa hiç şaşılmaz!

> ***Men herâbem zi gamı yâr-ı herâbâti-i hış***
> ***Mizened gamze i o nâvek-i gam ber dil-i riş***

**

SEN UYKUDASIN... YOKSA HAKİKATTA AŞKIN NE UCU VARDIR, NE BUCAĞI.. MAŞAALLAH BU SONU OLMAYAN YOLA!

*294. **

Seher yeli, sevgilinin amber saçan zülfüne ulaşıp o güzelim saçları eğdi büktü mü gayri esip hangi hasta âşıka dokunsa o âşık taze can bulur.

Nerde bir hemdem ki gönül, sevgiliden ayrı bulunduğu demlerde neler çekiyor, bir iyice anlatayım.

Zemane, gül yapraklarından senin yüzüne bir nazire düzdü ama, o nerde, yüzün nerde? Bunu o da gördü de utancından gonca içine sağladı, gizledi.

Sen uykudasın... yoksa hakikatta aşkın ne ucu vardır, ne bucağı.. Maşaallah bu sonu olmayan yola!

Kabe, âşıklarından özür diler mi, diler... çünkü o yanık gönüllülerin canı, oraya varmak için çöllerde yandı, yakıldı!

Bu Beytülhazen hastasına sevgilinin çene çukuruna düşmüş olan gönül Yusuf’unun namım, nişanını İrim getirir acaba?

O zülfü tutup Veririn eline teslim edeyim Hâfız'ın gönlü, onun hilesinden hud’asından yandı artık!

Çu berşikest saba zulf-i 'anber - efsaneş
Beher şikeste ki peyvest tize şud caneş

280

چو برشکست صبا زلف عنبرافشانش

به هر شکسته که پیوست تازه شد جانش

کجاست همنفسی تا به شرح عرضه دهم

که دل چه می‌کشد از روزگار هجرانش

زمانه از ورق گل مثال روی تو بست

ولی ز شرم تو در غنچه کرد پنهانش

تو خفته‌ای و نشد عشق را کرانه پدید

تبارک الله از این ره که نیست پایانش

جمال کعبه مگر عذر ره روان خواهد

که جان زنده دلان سوخت در بیابانش

بدین شکسته بیت الحزن که می‌آرد

نشان یوسف دل از چه زنخدانش

بگیرم آن سر زلف و به دست خواجه دهم

که سوخت حافظ بی‌دل ز مکر و دستانش

**

HATALAR BAĞIŞLAYAN, SUÇLAR ÖRTEN PADİŞAH'IN ZAMANINDA HÂFIZ, SÜRAHİYLE, ŞARAP İÇMEKTE, MÜFTÜ KADEHLE!

*295 **

Hatalar bağışlayan, suçlar örten Padişah'ın zamanında Hâfız, sürahiyle, şarap içmekte, müftü kadehle!

Sofi, muhtesibi omuzunda şarap testisini götürür görünce tekke bucağından kalkıp geldi, küp dibine oturakodu.

Seher çağı, Pîr-i Mugândan şeyh ve kadının ahvalini, onların Yahudice gizli gizli şarap içişlerini sordum.

Dedi ki: Mahremsin ama bu söz söylenemez. Dilini kıs, sırrı gözet, şarap içmeye bak'

Sâki, bahar geliyor, şarap parası kalmadı. Düşün, taşın, bir çaresini bul... dertten gönlümün kanı coşmakta!

Aşk, müflislik, gençlik ve ilkbahar... artık özrümü kabul et, suçumu kerem eteğiyle ört!

Niceyedek mum gibi dil uzatıp duracak şikâyette bulunacaksın? işte murat pervanesi geldi, çattı; Âşık, sus artık!

Ey suret ve mana Padişahı, senin gibisini ne bir göz görmüştür, ne bir kulak işitmiştir.

Genç bahtın bu ihtiyar feleğin köhne gök hırkasını miras alıncaya kadar sağ ol. Felek yok olsa bile sen yok olma!

Der ahd-ı Padşah-ı hatâbahş-u curm-püş
Hâfız kırâbe-keş şud-u mufti piyâle-nüş

در عهد پادشاه خطابخش جرم پوش

حافظ قرابه کش شد و مفتی پیاله نوش

صوفی ز کنج صومعه با پای خم نشست

تا دید محتسب که سبو می‌کشد به دوش

احوال شیخ و قاضی و شرب الیهودشان

کردم سال صبحدم از پیر می فروش

گفتا نه گفتنیست سخن گر چه محرمی

درکش زبان و پرده نگه دار و می بنوش

ساقی بهار می‌رسد و وجه می‌نماند

فکری بکن که خون دل آمد ز غم به جوش

عشق است و مفلسی و جوانی و نوبهار

عذرم پذیر و جرم به ذیل کرم بپوش

تا چند همچو شمع زبان آوری کنی

پروانه مراد رسید ای محب خموش

ای پادشاه صورت و معنی که مثل تو

نادیده هیچ دیده و نشنیده هیچ گوش

چندان بمان که خرقه ازرق کند قبول

بخت جوانت از فلک پیر ژنده پوش

**

'A

SABIR İPLİĞİM GAM MAKASINLA KESİLDİ, ÖYLEYKEN YİNE AŞK ATEŞİNİN İÇİNDE MUM GİBİ GÜLÜP DURMAKTAYIM.

296.

Aşkında vefakârlık göstermede mum gibi güzeller içinde meşhurum. Mum gibi aşk yolunda caniyle, başıyle oynayanların ve rintlerin mahallesinde gecelemekteyim.

* Aydınlığın ateşinde mum gibi ağlayıp duruyorum. Bu yüzden gama tapan gözüme ne gece uyku giriyor, ne gündüz!

Aşkının suyu ve ateşi arasında mum gibi erimeye başlayalı dağa benzeyen sabrım, derdinin eline düştü de mum gibi yumuşadı.

Sabır ipliğim gam makasınla kesildi, öyleyken yine aşk ateşinin içinde mum gibi gülüp durmaktayım.

Kızıl göz yaşlan atım bu kadar hızlı koşmasaydı gizli sırrım, âleme mum gibi apaydın yayılır mıydı?

Mum gibi göz yaşı yağmurları yağdıran bu zayıf ve perişan gönlüm, su ile ateş arasında yine senin hararetli bir âşıkındır,

Âlemi bezeyen yüzün olmadıkça gündüzüm gece gibidir. Aşkım kemalde olduğu halde yine mum gibi noksanın tam içindeyim, günden güne eriyip gidiyorum!

Ey nazenin sevgili, bir gece vaslında beni devlete ulaştır da yurdum, cemalinle mum gibi aydınlansın.

Sabah çağına erişmiş mum gibi senin vuslatına ermek ümidiyle yandım, yakıldım bir nefeslik ömrüm kaldı. Sevgili, yüzünü göster de canımı mum gibi feda edeyim.

Ayrılık gecesi bana bir vuslat habercisi yolla. Yoksa derdinden mum gibi bütün âlemi yakar yandırırım!

Hâfız, senin sevgi ateşini öyle bir başına aldı ki... gönül ateşini göz yaşlarımla mum gibi söndürmeme imkân mı var?

Der vefâ-yı ışk-ı hı meşhûr-ı hübânem çu şem'
Şebnişin-i küy-ı ser-bâzân-u rindanem çu şem'

294

در وفای عشق تو مشهور خوبانم چو شمع

شب نشین کوی سربازان و رندانم چو شمع

روز و شب خوابم نمی‌آید به چشم غم پرست

بس که در بیماری هجر تو گریانم چو شمع

رشته صبرم به مقراض غمت ببریده شد

همچنان در آتش مهر تو سوزانم چو شمع

گر کمیت اشک گلگونم نبودی گرم رو

کی شدی روشن به گیتی راز پنهانم چو شمع

در میان آب و آتش همچنان سرگرم توست

این دل زار نزار اشک بارانم چو شمع

در شب هجران مرا پروانه وصلی فرست

ور نه از دردت جهانی را بسوزانم چو شمع

بی جمال عالم آرای تو روزم چون شب است

با کمال عشق تو در عین نقصانم چو شمع

کوه صبرم نرم شد چون موم در دست غمت

تا در آب و آتش عشقت گدازانم چو شمع

همچو صبحم یک نفس باقیست با دیدار تو

چهره بنما دلبرا تا جان برافشانم چو شمع

سرفرازم کن شبی از وصل خود ای نازنین

تا منور گردد از دیدارت ایوانم چو شمع

آتش مهر تو را حافظ عجب در سر گرفت

آتش دل کی به آب دیده بنشانم چو شمع

**

DÜNYA GÜZELİNİN ZÜLFÜ, BAŞTAN BAŞA TUZAKTIR, BAŞTAN BAŞA HİLE, ÂŞIKLAR, BU İP İÇİN SAVAŞA DÜŞMEZLER.

297.

Seher çağı, doğunun mumu, misilsiz yaratılış köşkünün nalvet bucağından görünüp her tarafa şuleler salınca

Felek, ufkun koynundaki aynayı çıkarır.. o aynada kâinatın yüzünü binlerce çeşit olarak gösterir.

Zühre, felek Cemşidinin çalgı odasının köşelerinde ergununa düzen verir, çalmaya başlar.

Çenk, "Şeker nerde, hani?" diye feryada başlar. Kadeh, ' Meneden neye gitti, ne oldu?" diye kahkahalarla gülmeye koyulur.

Devranın ahvaline bak da işret kadehini eline al. Çünkü her halde bu durum, durumların en iyisidir.

Dünya güzelinin zülfü, baştan başa tuzaktır, baştan başa hile, Âşıklar, bu ip için savaşa düşmezler.

Cihan faydasını elde etmek ister, âlemde faydalanmak dilersen Padişahın ömrüne dua et. Çünkü o, ihsanlarda bulunan kerem sahibi ve faydalı bir varlıktır.

Ezel lûtfuna mazhar, istek gözünün nura, ilimle ameli bir araya getirmiş olan cihanın cam Şah Şüca'dır.

Bamdâdan ki zi halvet-geh-i kah i ibda'
Şemc-i hâver fukened ber heme etraf şuca'

غزل 293

بامدادان که ز خلوتگه کاخ ابداع

شمع خاور فکند بر همه اطراف شعاع

برکشد آینه از جیب افق چرخ و در آن

بنماید رخ گیتی به هزاران انواع

در زوایای طربخانه جمشید فلک

ارغنون ساز کند زهره به آهنگ سماع

چنگ در غلغله آید که کجا شد منکر

جام در قهقهه آید که کجا شد مناع

وضع دوران بنگر ساغر عشرت برگیر

که به هر حالتی این است بهین اوضاع

طره شاهد دنیی همه بند است و فریب

عارفان بر سر این رشته نجویند نزاع

عمر خسرو طلب ار نفع جهان می‌خواهی

که وجودیست عطابخش کریم نفاع

مظهر لطف ازل روشنی چشم امل

جامع علم و عمل جان جهان شاه شجاع

**

EVDEKİ ŞARAP BANA YETER, MEYHANE ŞARABIM SUNMA. EY TÖVBE YOLDAŞI, ŞARAP ARKADAŞIM GELDİ. ARTIK SANA ELVEDA!

298.t

Şah Şüca'ın ululuğuna, devletine, mevkiine andolsun ki mal ve mevki için kimseyle kavgam, gürültüm yok.

Evdeki şarap bana yeter, meyhane şarabım sunma. Ey tövbe yoldaşı, şarap arkadaşım geldi. Artık sana elveda!

Allah için hırkamı şarapla yıkayın. Çünkü ben bu şahitlikten bir hayır kokusu bile duymuyorum.

Ben muti bir kulum, sen de emrine itaat edilen bir padişah., bu nimete şükrane olarak âşıklara bir bak. Onları bir gör, gözet!

Senin kadehindeki bir yudum şarabın feyzine susamışız, fakat ne küstahlık ediyoruz, ne baş ağrıtıyoruz.

•• Zemane hüneri satın almıyor, ben de de bundan başka bir matah yok. Bu kesat matahla nereye ticarete gideyim?

Taun, Hâfız'ın, alnını, yüzünü Şah Şüca'ın ululuk kapısının toprağından ayırmasın!

Kasem be haşmet-u cah-u celal-i Şah Şucâ'
Ki nist bâ kesem ez behr-i mâl-u câh niza'

غزل 292

قسم به حشمت و جاه و جلال شاه شجاع

كه نيست با كسم از بهر مال و جاه نزاع

شراب خانگیم بس مى مغانه بيار

حريف باده رسيد اى رفيق توبه وداع

Hâfız Divânı Şirâzi 768

خدای را به می‌ام شست و شوی خرقه کنید

که من نمی‌شنوم بوی خیر از این اوضاع

ببین که رقص کنان می‌رود به ناله چنگ

کسی که رخصه نفرمودی استماع سماع

به عاشقان نظری کن به شکر این نعمت

که من غلام مطیعم تو پادشاه مطاع

به فیض جرعه جام تو تشنه‌ایم ولی

نمی‌کنیم دلیری نمی‌دهیم صداع

جبین و چهره حافظ خدا جدا مکناد

ز خاک بارگه کبریای شاه شجاع

**

Ğ -

GENÇLİĞİNE, GÜZELLİĞİNE ÖYLE MAĞRURDU Kİ BÜLBÜLÜN GÖNLÜNDEN HABERİ BİLE YOKTU.

299.

Seher çağı âşık bülbül gibi dimağıma ilâç bulmak, aklımı tedavi etmek ümidiyle gül bahçesine gittim.

Güzelim gülün cilvesine baktım. Âdeta karanlık gecede apaydın bir çırağa benziyordu.

Gençliğine, güzelliğine öyle mağrurdu ki bülbülün gönlünden haberi bile yoktu.

Güzel nergis hasretle göz yaşlan dökmekte, lâle sevda ile canına, gönlüne yüzlerce dağ vurmaklaydı.

Süsen serzenişle kılıç gibi dilini uzatmış, şekayık gammazlar g:bi ağzını açmıştı.

Gâh şaraba tapanlar gibi eline sürahiyi, gâh sarhoşların sâkisi gibi kadehi alıyordu.

Hâfız, neşeli işret âlemini, gençlik çağım gül gibi ganimet bil; elçiye ancak haber vermek düşer!

Seher be buy-ı gülistan demi şudem der bağ
Ki tâ çu bulbul-i bidil kunem ilâc-ı dimağ

295

سحر به بوی گلستان دمی شدم در باغ

که تا چو بلبل بی‌دل کنم علاج دماغ

Hâfız Divânı Şirâzi 770

به جلوه گل سوری نگاه می‌کردم

که بود در شب تیره به روشنی چو چراغ

چنان به حسن و جوانی خویشتن مغرور

که داشت از دل بلبل هزار گونه فراغ

گشاده نرگس رعنا ز حسرت آب از چشم

نهاده لاله ز سودا به جان و دل صد داغ

زبان کشیده چو تیغی به سرزنش سوسن

دهان گشاده شقایق چو مردم ایغاغ

یکی چو باده پرستان صراحی اندر دست

یکی چو ساقی مستان به کف گرفته ایاغ

نشاط و عیش و جوانی چو گل غنیمت دان

که حافظا نبود بر رسول غیر بلاغ

**

— F —

ŞİİRLERİM, MACERAMI HER TARAFA GÖTÜRÜR, HER YERDE YAYAR DURUR AMA YİNE BU ÜMİTLERLE DOLU GÖNLÜM, ÂLEMDE KİMSEDEN KEREM ÜMİDİNE DÜŞMEDİ.

300.

Talihim yardım eder, sevgiliye ulaşma devletine erer de eteğini elime geçirirsem ne mutlu bana... yok. eğer eteğini vermez de beni öldürürse bu da ne şeref!

Şiirlerim, maceramı her tarafa götürür, her yerde yayar durur ama yine bu ümitlerle dolu gönlüm, âlemde kimseden kerem ümidine düşmedi.

* Sevgilinin kaşı, benim hayalime nasıl olur da meyleder? Kimse bu yayla murat okunu atıp da hedefe eriştirmedi ki.

Taş yürekli güzellerin sevgilisini ne vakte kadar naz u naim ile besleyip durayım? Bu hayırsız oğullar, babalarını anmıyorlar bile.

Ben zahitlik hayaliyle bir bucakta oturmak istiyorum ama şaşılacak şey şu ki her yandan bir muğbece çenk ve defle çıkıp beni benden alıyor.

Kaşlarının büklümünden gönlüme bir açıklık, bir ferah gelmedi gitti. Vah yazıklar olsun, aziz ömür bu eğri hayalle telef oldu!

Zahitlerin hiç bir şeyden haberleri yok; nakış oku, maval okuma. Muhtesib, riya sarhoşudur; şarap sun, korkma!

Şehir sofisine bak, şüpheli lokma yeyip durmada. Bu yemi hoş hayvanın kuskunu sırtından eksik olmasın!-

Hâfız, eğer Ehlibeyt yoluna doğrulukla ayak basarsan Necef Şahnesi'nin himmeti, yoluna kılavuz olur.

Tâli' eğer meded dehed dâmeneş âverem bekef
Ver bikeşem zihi tarab ver bikuşed zihi şaref

296

طالع اگر مدد دهد دامنش آورم به کف

گر بکشم زهی طرب ور بکشد زهی شرف

طرف کرم ز کس نبست این دل پرامید من

گر چه سخن همی‌برد قصه من به هر طرف

از خم ابروی توام هیچ گشایشی نشد

وه که در این خیال کج عمر عزیز شد تلف

ابروی دوست کی شود دست کش خیال من
کس نزده‌ست از این کمان تیر مراد بر هدف

چند به ناز پرورم مهر بتان سنگ دل
یاد پدر نمی‌کنند این پسران ناخلف

من به خیال زاهدی گوشه نشین و طرفه آنک
مغبچه‌ای ز هر طرف می‌زندم به چنگ و دف

بی خبرند زاهدان نقش بخوان و لا تقل
مست ریاست محتسب باده بده و لا تخف

صوفی شهر بین که چون لقمه شبهه می‌خورد
پاردمش دراز باد آن حیوان خوش علف

حافظ اگر قدم زنی در ره خاندان به صدق
بدرقه رهت شود همت شحنه نجف

**

— K —
GÖZYAŞIM AKİK RENGİNE BOYANSA ŞAŞILACAK ŞEY Mİ? GÖZÜMDEKİ MÜHÜR DE AKİKE BENZİYOR.

301.

Emin bir yer, tortusuz şarap, esirgeyici bir dost. Eğer bunlar daima ve kolayca eline geçerse ne mutlu sana, talihlisin!

Ben bu ince şeyi binlerce defa tahkik ettim: Cihan da hiç ender hiç, cihanın işleri de!

Eyvah yazıklar olsun ki bu zamana kadar bilmiyordum. Meğerse saadet kimyası yoldaşmış.

Emin bir yere var da fırsatı ganimet say. Çünkü yol kesiciler, ömür pususunda bekliyorlar.

Gel... sevgilinin dudağıyle kadehin gülümsemesine tövbe etmek, öyle bir hikâye ki akıl bir türlü tasdik etmiyor

Kıl gibi ince belin benim gibi birisinin eline düşmez. Düşmez ama yine ben, bu ince hayali kurmaktan hoşlaşıyorum!

Çene çukurunda öyle bir alım var ki yüz binlerce derin düşünce, onun künhüne erişemez.

Gözyaşım akik rengine boyansa şaşılacak şey mi? Gözümdeki mühür de akike benziyor.

Güldü de dedi ki:

Hâfız, senin şairane tabiatına kulum ben. Bir bak, beni ne dereceyedek aptal saymada!

Makâm-ı emn-u mey-i bi ğaş-u refik-ı şefik
Geret mudâm müyesser şeved zihi tevfik

298

مقام امن و می بی‌غش و رفیق شفیق

گرت مدام میسر شود زهی توفیق

جهان و کار جهان جمله هیچ بر هیچ است

هزار بار من این نکته کرده‌ام تحقیق

دریغ و درد که تا این زمان ندانستم

که کیمیای سعادت رفیق بود رفیق

به ممنی رو و فرصت شمر غنیمت وقت

که در کمینگه عمرند قاطعان طریق

بیا که توبه ز لعل نگار و خنده جام

حکایتیست که عقلش نمی‌کند تصدیق

Hâfız Divânı Şirâzi 776

اگر چه موی میانت به چون منی نرسد

خوش است خاطرم از فکر این خیال دقیق

حلاوتی که تو را در چه زنخدان است

به کنه آن نرسد صد هزار فکر عمیق

اگر به رنگ عقیقی شد اشک من چه عجب

که مهر خاتم لعل تو هست همچو عقیق

به خنده گفت که حافظ غلام طبع توام

ببین که تا به چه حدم همی‌کند تحمیق

**

AH BİR ELİME GEÇSE AYRILIĞI ÖLDÜRÜRDÜM. AYRILIK GÜNÜ DE KARARSIN, AYRILIĞIN EVİ BARKI DA YIKILSIN, MAHVOLSUN!

302.

Sana ayrılık destanını iyiden iyiyi anlatırım ama kalemin dili ayrılığı anlatamaz ki.

Yazıklar olsun, ömrüm vuslat ümidiyle sona erdi de ayrılık zamanı hâlâ sona ermedi.

Başım eşiğindedir diye övünür, başımı feleklere yüceltirdim, bu günse ayrılık eşiğine koydum!

Vuslat havasında nasıl kol kanat açayım? Gönül kuşum ayrılık yuvasında tüylerini döktü!

Şimdi ne çarem var? Sabır sandalım ayrılık yelkenini açtı da gam denizinde bir girdaba düştü, gitti.

Ucu, kıyısı olmayan ayrılık denizinde iştiyakının dalgalarıyla ömür gemisinin batmasına çok bir zaman kalmadı.

• Ah bir elime geçse ayrılığı öldürürdüm. Ayrılık günü de kararsın, ayrılığın evi barkı da yıkılsın, mahvolsun!

* Hayal alayına yoldaşım, sabırla hemdem.. ayrılık ateşine düşmüşüm, firkatle eşim!

Nasıl olur da canla başla vuslat davasına girişebilirim ki bedenim kazaya sataşmış, gönlüm ayrılığa düşmüş!

İştiyak ateşiyle sevgiliden ırak, gönlüm kebab oldu. Ayrılık sofrasında daima ciğer kanı yeyip durmaktayım.

Felek, başımı aşk çemberine esir olmuş görünce sabrımın boynunu da ayrılık ipiyle bağladı.

Hâfız, eğer bu yol. iştiyak ayağıyle gide gide bitseydi kimse ihtiyarını ayrılık eline vermezdi!

Zebân-ı hâme nedâred ser-i beyân-ı firak
Ve gerne şerh dehem bâ tu dâstân-ı firak

غزل 297

زبان خامه ندارد سر بیان فراق

وگرنه شرح دهم با تو داستان فراق

دریغ مدت عمرم که بر امید وصال

به سر رسید و نیامد به سر زمان فراق

سری که بر سر گردون به فخر می‌سودم

به راستان که نهادم بر آستان فراق

چگونه باز کنم بال در هوای وصال

که ریخت مرغ دلم پر در آشیان فراق

کنون چه چاره که در بحر غم به گردابی

فتاد زورق صبرم ز بادبان فراق

بسی نماند که کشتی عمر غرقه شود

ز موج شوق تو در بحر بی‌کران فراق

اگر به دست من افتد فراق را بکشم

که روز هجر سیه باد و خان و مان فراق

رفیق خیل خیالیم و همنشین شکیب

قرین آتش هجران و هم قران فراق

چگونه دعوی وصلت کنم به جان که شده‌ست

تنم وکیل قضا و دلم ضمان فراق

ز سوز شوق دلم شد کباب دور از یار

مدام خون جگر می‌خورم ز خوان فراق

فلک چو دید سرم را اسیر چنبر عشق

ببست گردن صبرم به ریسمان فراق

به پای شوق گر این ره به سر شدی حافظ

به دست هجر ندادی کسی عنان فراق

**

— K —

BU GÖKKUBBEYİ KURAN MÜHENDİS, ŞU ALTI TARAFLI KİLİSEYİ ÖYLE BİR KURMUŞTUR Kİ KİMSE, BU KİLİSENİN ÇUKURUNDAN KURTULAMAZ!

303.

Şarap içersen bir yudumunu da yere saç. Başkasına faydası dokunan günahtan hiç bir korku yoktur.

Yürü, neyin varsa, harca, ye, esirgeme. Çünkü zaman, hiç esirgemeden helak kılıcını vuracak!

Ey nazü naim ile beslenip yetişen selvi boylum, ayağının toprağı hakkiyçin öldüğüm gün kabrime gel, ayağını toprağımdan çekme!

İster cehennemlik olsun, ister cennetlik., ister insan olsun, ister peri., yol ehlinin hasislik etmesi, hepsinin mezhebince küfürdür.

Bu gökkubbeyi kuran mühendis, şu altı taraflı kiliseyi öyle bir kurmuştur ki kimse, bu kilisenin çukurundan kurtulamaz!

Üzüm kızının hilesi aklı öyle bir şaşırttı ki., dilerim asma çardağı kıyamete kadar harab olmasın!

Hâfız, meyhane yolunu tuttun da bu cihandan ne de hoş gelip geçtin. Gönül ehlinin duası, tertemiz gönlünün enisi olsun!

Eğer şerâb horı cur'aı feşan ber hâk
Ezan günâh ki nefcı resed be gayr çi bak

299

اگر شراب خوری جرعه‌ای فشان بر خاک

از آن گناه که نفعی رسد به غیر چه باک

برو به هر چه تو داری بخور دریغ مخور

که بی‌دریغ زند روزگار تیغ هلاک

به خاک پای تو ای سرو نازپرور من

که روز واقعه پا وامگیرم از سر خاک

چه دوزخی چه بهشتی چه آدمی چه پری

به مذهب همه کفر طریقت است امساک

مهندس فلکی راه دیر شش جهتی

چنان ببست که ره نیست زیر دیر مغاک

فریب دختر رز طرفه می‌زند ره عقل

مباد تا به قیامت خراب طارم تاک

به راه میکده حافظ خوش از جهان رفتی

دعای اهل دلت باد مونس دل پاک **

**

SARHOŞ OLAYIM DA SANA İKİ ÖPÜCÜK VEREYİM DEMİŞTİN. VAADİN HADDİ AŞTI, FAKAT BİZ NE İKİ GÖRDÜK, NE BİR!

304. t

Sevgili, yaralı gönlümle dudağının arasında tuz-ekmek hakkı var_ dudağın, gönlümün yarasına nice defalar tuz ekti., bu hakkı koru, gözet, ben gidiyorum, artık Allaha ısmarladık !

Sen, Melekût âleminde, meleklerin daima anıp durduğu temiz bir gevhersin. Melekler, seni daima hayır dua ile anmaktalar.

Ihlâsımda şüphe varsa bir sına, mihenge vur beni. Hiç kimse, mihenk taşı kadar halis altının ayarını anlayamaz.

Sarhoş olayım da sana iki öpücük vereyim demiştin. Vaadin haddi aştı, fakat biz ne iki gördük, ne bir!

Gülen fıstığa benzeyen ağzını aç da şekerler dök. Ağzın var mı, yok mu? Bu hususta halkı şüpheye düşürme!

Muradımdan gayr; bir surette dönerse feleği altüst ederim. Ben çarhı feleğe zebun olacak adam değilim!

Ey engel, mademki sevgilinin, Hâfız'ın yanına varmasına mani oluyorsun., bar; sen de ondan bir iki adımcık uzak dur!

Ey dil-i riş-i mera bâ Ieb-i tu hakk-ı nemek
Hak nigeh dâr ki men mirevem Allah ma'ak

301

ای دل ریش مرا با لب تو حق نمک

حق نگه دار که من می‌روم الله معک

تویی آن گوهر پاکیزه که در عالم قدس

ذکر خیر تو بود حاصل تسبیح ملک

در خلوص منت ار هست شکی تجربه کن

کس عیار زر خالص نشناسد چو محک

Hâfız Divânı Şirâzi 784

گفته بودی که شوم مست و دو بوست بدهم

وعده از حد بشد و ما نه دو دیدیم و نه یک

بگشا پسته خندان و شکرریزی کن

خلق را از دهن خویش مینداز به شک

چرخ برهم زنم ار غیر مرادم گردد

من نه آنم که زبونی کشم از چرخ فلک

چون بر حافظ خویشش نگذاری باری

ای رقیب از بر او یک دو قدم دورترک

**

SEN NASILSAN, OLDUĞUN GİBİ SENİ KİM GÖREBİLİR Kİ? HERKES, SENİ ANCAK KENDİ İDRAKİNCE ANLAR.

*305**

Binlerce düşmanım olsa da helakime kasdetse sen dostum olduktan sonra düşmanlardan korkum yok!

Beni ancak vuslat ümidi diri tutmakta., yoksa benim için her an ayrılığından helak olma korkusu var

Rüzgârdan neres nefes kokunu duymasam gül gibi zaman zaman gamdan yakamı yırtarım.

Hayalin varken gözlerime uyku mu girer? Heyhat! Gönül, ayrılığına sabır mı edebilir? Hâşâ!

Senin açtığın yara, başkalarının koyduğu merhemden, senin vereceğin zehir, başkalarının panzehirinden yeğdir!

Beni kılıcınla vurup öldürmen, bence ebedî bir hayattır. Çünkü sana feda olmak canıma pek hoş gelir .

Benden dizgin çevirme. Terki bağına öyle bir sarılmışım ki kılıçla vursan başımı siper eder, yine elimi çekmem.

Sen nasılsan, olduğun gibi seni kim görebilir ki? Herkes, seni ancak kendi idrakince anlar.

Hâfız, yoksulluk yüzünü kapıda toprağa korsa halkın gözünde cihanın azizi olur.

Hezâr duşmenem er mikunend kasd-ı helak
Gerem tu dösti ez duşmenan nedârem bak

300 غزل

هزار دشمنم ار می‌کنند قصد هلاک

گرم تو دوستی از دشمنان ندارم باک

Hâfız Divânı Şirâzi 786

مرا امید وصال تو زنده می‌دارد

و گر نه هر دمم از هجر توست بیم هلاک

نفس نفس اگر از باد نشنوم بویش

زمان زمان چو گل از غم کنم گریبان چاک

رود به خواب دو چشم از خیال تو هیهات

بود صبور دل اندر فراق تو حاشاک

اگر تو زخم زنی به که دیگری مرهم

و گر تو زهر دهی به که دیگری تریاک

بضرب سیفک قتلی حیاتنا ابدا

لان روحی قد طاب ان یکون فداک

عنان مپیچ که گر می‌زنی به شمشیرم

سپر کنم سر و دستت ندارم از فتراک

تو را چنان که تویی هر نظر کجا بیند

به قدر دانش خود هر کسی کند ادراک

به چشم خلق عزیز جهان شود حافظ

که بر در تو نهد روی مسکنت بر خاک

**

— L —

AŞK HİKÂYESİNİN SONU GELMEZ. SÖZ ŞÖYLE DURSUN, HAL DİLİYLE BİLE ANLATILMASINA İMKÂN YOK?

306.

Tanrı sana iyilikler, hoşluklar versin ey şimal rüzgârı, bize vuslat çağı gibi esip gelmektesin.

Selma ne oldu, Zîselem'deki sevgili ne âlemde? Komşularımız nerde, halleri nice?

Meclis yeri şarap içen erlerle dudağına kadar dolu kadehlerden hali kaldı.

Yurt, mamurken yıkıldı, gitti. Ne halde olduğunu yerde kalan eserlerinden sorun!

Şimdi artık ayrılık gecesi gölge saldı Bakalım, geceleyin giden hayal yolcularından ne doğacak ?

Aşk hikâyesinin sonu gelmez. Söz şöyle dursun, hal diliyle bile anlatılmasına imkân yok?

Güzelimiz kimseye bakmıyor. Ah bu azametten, ah bu rütbeden, bu ululuktan!

Sevgili, güzelliğin son derecesine vardın da muradına eriştin. Tanrı senden kem gözleri ırak etsin. Tanrı seni nazardan komşun!

Hâfız, ne vakte kadar aşk derdine sabredip duracaksın? Âşıkların feryadı hoştur feryat et, ağla, inle!

Ey koruluğun habercisi rüzgâr, Allah seni korusun, merhaba merhaba, gel gel!

Hoş haber baş ey nesim-i şimal
Ki be mâ miresid zemân-ı visâl

302

خوش خبر باشی ای نسیم شمال

که به ما می‌رسد زمان وصال

قصه العشق لا انفصام لها

فصمت‌ها هنا لسان القال

مالسلمی و من بذی سلم

این جیراننا و کیف الحال

عفت الدار بعد عافیه

فاسالوا حالها عن الاطلال

فی جمال الکمال نلت منی

صرف الله عنک عین کمال

یا برید الحمی حماک الله

مرحبا مرحبا تعال تعال

عرصه بزمگاه خالی ماند

از حریفان و جام مالامال

سایه افکند حالیا شب هجر

تا چه بازند شب روان خیال

ترک ما سوی کس نمی‌نگرد

آه از این کبریا و جاه و جلال

حافظا عشق و صابری تا چند

ناله عاشقان خوش است بنال

**

DEDİM Kİ:
SEVGİLİ, ZAYIF CANIMA NE VAKİT ACIYACAKSIN?

307.

O boyun, posun, o halin, tavrın tavsifi için ne nükte söyledimse her işiten, Allah için de ne güzel bundan ötesi olamaz dedi.

Aşk ve rintliği elde etmek önce kolay göründü ama nihayet bu faziletleri kazanma uğrunda canım yanıp yatıldı.

Dedim ki:

sevgili, zayıf canıma ne vakit acıyacaksın?

Dedi ki:

Canın, aramızda hail [engel] olarak kalmadığı zaman!

Hallaç, bu nükteyi dârınüstünde ne hoş da terennüm etti: Bu çeşit meseleleri Şafiî'den sormayın!

Öyle bir sevgiliye gönül vermişim ki pek şuh, pek nazik, pek güzel., yaratılışı hoş, huylan mükemmel!

Sarhoş gözün için bir köşeye çekilmiştim, şimdi de kaşlann gibi sarhoşlara mail oldum!

Göz yaşlarımdan yüzlerce defa Nuh tufanını gördüm, fakat gönlüme nakşedilmiş olan suretin, asla zail olmadı gitti.

Sevgili, Hâfız'ın kollan nazar için bir muskadır. Yarabbi, o kolların, onun boynuna dolandığını ne vakit göreceğim?

Her nükte-i ki güftem der vasf-ı an şemail
Her ko şinıd guftâ lillâhi derru kail

307

هر نکته‌ای که گفتم در وصف آن شمایل

هر کو شنید گفتا لله در قال

تحصیل عشق و رندی آسان نمود اول

آخر بسوخت جانم در کسب این فضایل

حلاج بر سر دار این نکته خوش سراید

Hâfız Divânı Şirâzi 792

از شافعی نپرسند امثال این مسال

گفتم که کی ببخشی بر جان ناتوانم

گفت آن زمان که نبود جان در میانه حال

دل داده‌ام به یاری شوخی کشی نگاری

مرضیه السجایا محموده الخصال

در عین گوشه گیری بودم چو چشم مستت

و اکنون شدم به مستان چون ابروی تو مایل

از آب دیده صد ره طوفان نوح دیدم

و از لوح سینه نقشت هرگز نگشت زایل

ای دوست دست حافظ تعویذ چشم زخم است

یا رب ببینم آن را در گردنت حمایل

**

GÜL VAKTİ ŞARABA TÖVBE ETTİĞİMDEN UTANMAKTAYIM. DİLERİM KİMSE YAPTIĞI EĞRİ İŞTEN UTANMASIN!

308.

Gül vakti şaraba tövbe ettiğimden utanmaktayım. Dilerim kimse yaptığı eğri işten utanmasın!

Benim takvam ve zahitliğini, yol tuzağıdır ve ben, bu bahiste hiç bir suretle ne güzelden mahcubum, ne sâkiden!

Sevgilinin huyu keremdir, belki bizim suçumuzu sormaz. Çünkü sualinden halimiz perişan, cevabından da mahcubuz!

Dün gece gözümün saraycığından öyle kanlar aktı ki uykunun gece yolcularından utandık.

Sen güneşten de güzelsin ve Tanrı'ya şükür olsun sana âşık olduğumdan dolayı güneşten hiç de utanmıyorum.

Sarhoş nergis başını önüne eğerse lâyıktır. Çünkü o azarlarla dolu gözün şivesinden utandı.

Hızır'ın içtiği Abıhayat, Hâfız'ın şiirinden ve su gibi akıcı ve temiz tabiatından utandı da onun için karanlıklar diyarına girdi!

Be vakt-ı gul şudem ez tovbe-i şerâb hacil
Ki kes mebad zi girdsr-ı nasevab hacil

Hâfız Divânı Şirâzi 794

به وقت گل شدم از توبه شراب خجل

که کس مباد ز کردار ناصواب خجل

صلاح ما همه دام ره است و من زین بحث

نیم ز شاهد و ساقی به هیچ باب خجل

بود که یار نرنجد ز ما به خلق کریم

که از سال ملولیم و از جواب خجل

ز خون که رفت شب دوش از سراچه چشم

شدیم در نظر ره روان خواب خجل

رواست نرگس مست ار فکند سر در پیش

که شد ز شیوه آن چشم پرعتاب خجل

تویی که خوبتری ز آفتاب و شکر خدا

که نیستم ز تو در روی آفتاب خجل

حجاب ظلمت از آن بست آب خضر که گشت

ز شعر حافظ و آن طبع همچو آب خجل

**

GARİP HÂFIZ, SENİN AŞKININ ŞAHİDİ OLDU, FAKAT LÜTFET, MEZARIMIZA BİR UĞRA., KANIMIZ SANA HELÂLDİR.

309.

Sevgi kokusunu da kokladım, vuslat şimşeğini de gördüm. Sen gel ey şimal rüzgârı, senin kokuna kurban olayım ben!

Ey sevgilinin devesini mavallarla süren, dur, konakla. Yükünün iştiyakiyle sabretmeme imkân yok, fakat takatim de kalmadı. Birazcık dinlenelim.

Vuslat günü, perdesini saldı., buna şükredelim de ayrılık gecesini anmayalım. O gecenin macerası söylenmese daha hoş!

Sevgili, mademki bizimle uzlaştı, özürler dilemekte., ne yaparsa yapsın, artık rakibin cevrini çekebiliriz.

Gel, gözün güller seçen yedi perdesini de bu hayalî iş yurdunu bezemek için yaydık, döşedik.

Daralmış gönlümde ağzının hayalinden başka bir şey yok. Dilerim, kimse benim gibi olmayacak hayal peşine düşmesin!

Garip Hâfız, senin aşkının şahidi oldu, fakat lütfet, mezarımıza bir uğra., kanımız sana helâldir.

Şememtu ravh-ı vedadi veşemtu berk-ı visal
Biyâ ki büy-ı tura mirem ey nesim-i şimal

303

شممت روح وداد و شمت برق وصال

بیا که بوی تو را میرم ای نسیم شمال

احادیا بجمال الحبیب قف و انزل

که نیست صبر جمیلم ز اشتیاق جمال

حکایت شب هجران فروگذاشته به

به شکر آن که برافکند پرده روز وصال

بیا که پرده گلریز هفت خانه چشم

کشیده‌ایم به تحریر کارگاه خیال

چو یار بر سر صلح است و عذر می‌طلبد

توان گذشت ز جور رقیب در همه حال

بجز خیال دهان تو نیست در دل تنگ

که کس مباد چو من در پی خیال محال

قتیل عشق تو شد حافظ غریب ولی

به خاک ما گذری کن که خون مات حلال

**

EY HUZURUNA CANIMI, GÖNLÜMÜ VAKFETTİĞİM SEVGİLİ, NE SUÇ İŞLEDİM Kİ KULLUĞUM, TAPUNDA KABULE GEÇMİYOR?

310. t

Civarına ulaşmak imkânını bulursam vuslatının devleti sayesinde işim düzene girer.

O iki güzel nergis kararımı elden aldı., iki sürmeli sihirbaz göz huzurumu giderdi.

Gönül, sevginin gevheriyle cilâlanırsa elbette hadiseler pasından arınır, temizlenir.

Halim kötü, kendim düşkünüm; gam kılıcınla öldürüldüğüm zamandır ki hayat bulacağım!

Ey huzuruna canımı, gönlümü vakfettiğim sevgili, ne suç işledim ki kulluğum, tapunda kabule geçmiyor?

Bu parasız, pulsuz... bu güçsüz, kuvvetsiz âşık, senin kapındadır. Fakat hiç bir suretle ne girmeme imkân var, ne gitmeme!

Nereye gideyim, ne yapayım, çaremi nerden arayayım? Zamanenin gamından, devranın derdinden usandım artık.

Gamın, gönlümden daha yıkık bir yer bulamadı da bu daralmış gönlümü, kendisine konak yeri yaptı, bu dertli gönüle kondu!

Hâfız, aşk derdine alış, sus. Akıllılara aşk remizlerini fâşetme!

Eğer be küy-ı tu bâşed mera mecal-i vusül
Resed be dovlet-i vaşl-ı tu kâr-ı men beusul

306

اگر به کوی تو باشد مرا مجال وصول

رسد به دولت وصل تو کار من به اصول

قرار برده ز من آن دو نرگس رعنا

فراغ برده ز من آن دو جادوی مکحول

چو بر در تو من بی‌نوای بی زر و زور

به هیچ باب ندارم ره خروج و دخول

کجا روم چه کنم چاره از کجا جویم

که گشته‌ام ز غم و جور روزگار ملول

من شکسته بدحال زندگی یابم

در آن زمان که به تیغ غمت شوم مقتول

خرابتر ز دل من غم تو جای نیافت

که ساخت در دل تنگم قرارگاه نزول

دل از جواهر مهرت چو صیقلی دارد

بود ز زنگ حوادث هر آینه مصقول

چه جرم کرده‌ام ای جان و دل به حضرت تو

که طاعت من بی‌دل نمی‌شود مقبول

به درد عشق بساز و خموش کن حافظ

رموز عشق مکن فاش پیش اهل عقول

**

EY YÜZÜ CENNET, LÂLİ SELSEBİL OLAN SEVGİLİ, SELSEBİL SENİN YOLUNA CANINI DA SEBİL ETMİŞTİR, GÖNLÜNÜ DE!

311. •

Ey yüzü cennet, lâli Selsebil olan sevgili, Selsebil senin yoluna canını da sebil etmiştir, gönlünü de!

Dudağının çevresinde yeşeren tüyler, Selsebil ırmağının kıyısına toplanmış karıncalara benzer.

Gözünün okundan her bucakta benim gibi yüzlerce şehit var!

Yarabbi, ateşi İbrahim Peygamber'e nasıl gülistan haline getirdiysen bu gönüldeki ateşi de öylece soğut, güllük gülistanlık yap.

Dostlar, sevgilinin yüzü pek güzel, fakat gayri benim mecalim kalmadı!

Ayağımız topal, durağımızsa cennet kadar uzak., elimiz kısa, hurma ağacın ta tepesinde.

Hâfız, sevgilinin aşkının pençesiyle filin ayağı altına düşmüş karıncaya döndü!

Âlem Padişahı var olsun, yücelsin nazü naimle baki olsun. Ne dileği varsa Tanrı versin!

Ey ruhat çün huld-u la'let Selsebil
Selsebilet kerde cân-u dil sebil

308

ای رخت چون خلد و لعلت سلسبیل

سلسبیلت کرده جان و دل سبیل

سبزپوشان خطت بر گرد لب

همچو مورانند گرد سلسبیل

ناوک چشم تو در هر گوشه‌ای

همچو من افتاده دارد صد قتیل

یا رب این آتش که در جان من است

سرد کن زان سان که کردی بر خلیل

من نمی‌یابم مجال ای دوستان

گر چه دارد او جمالی بس جميل

پای ما لنگ است و منزل بس دراز

دست ما كوتاه و خرما بر نخيل

حافظ از سرپنجه عشق نگار

همچو مور افتاده شد در پای پيل

شاه عالم را بقا و عز و ناز

باد و هر چيزی كه باشد زين قبيل

**

HÂFIZ, CİHAN PADİŞAHININ KALEMİ, NZIKLARI TAKSİM EDİCİDİR. GEÇİM İÇİN BÂTIL DÜŞÜNCELERE DALMA!

312. •

Cihan padişahı, din yardımcısı, kemal sahibi padişahlar padişahı, âlim ve âdil Muzaffer oğlu Yahya.

Yeryüzüne can penceresiyle gönül kapışım açan, herkesin canına can katan, gönlüne neşeler veren, İslâmın sığındığı dergâhındır.

Seni ululamak cana da vaciptir, akla da, nimet ve ihsanların, bütün kevn ü mekâna yayılmıştır.

Ezel gününde ayın yüzüne kaleminden bir katra mürekkep sıçradı da o yüzden bütün meseleler halledildi.

Güneş, o siyah beni görünce gönüle dedi ki: Keşki o makbul kara kul ben olsaydım!

Padişahım, felek senin meclisinde rakıs ve semadadır. Sen de neşe elini bu zemzemenin eteğinden kesme, daima neşelen.

Şarap iç, cihanı bağışla. Kötülüğünü isteyenler kement gini zülfünle zincirlere giriftar oldular.

Feleğin devranı, hep adalet yolundadır. Gönlün hoş olsun, zalim, artık konağına yol alamaz.

Hâfız, cihan padişahının kalemi, nzıkları taksim edicidir. Geçim için bâtıl düşüncelere dalma!

Daray-ı cihan Nusret-i din Husrev-i kâmil
Yahye-bn-i Muzaffer Melik-i 'âlim-i 'âdil

304

دارای جهان نصرت دین خسرو کامل

یحیی بن مظفر ملک عالم عادل

ای درگه اسلام پناه تو گشاده

بر روی زمین روزنه جان و در دل

تعظیم تو بر جان و خرد واجب و لازم

انعام تو بر کون و مکان فایض و شامل

روز ازل از کلک تو یک قطره سیاهی

بر روی مه افتاد که شد حل مسال

خورشید چو آن خال سیه دید به دل گفت

ای کاج که من بودمی آن هندوی مقبل

شاها فلک از بزم تو در رقص و سماع است

دست طرب از دامن این زمزمه مگسل

می نوش و جهان بخش که از زلف کمندت

شد گردن بدخواه گرفتار سلاسل

دور فلکی یک سره بر منهج عدل است

خوش باش كه ظالم نبرد راه به منزل

حافظ قلم شاه جهان مقسم رزق است

از بهر معيشت مكن انديشه باطل

**

— M —

ZAHİTLİĞİN ASIK SURATI ŞARAP İÇENLERİN YÜZÜNDE YOKTUR. İYİ HUYLU SARHOŞLARIN MÜRİDİYİM.

313.

Başım hoş ve yüksek sesle söylüyorum: Ben hayat nefhasını kadehten aramaktayım.

Zahitliğin asık suratı şarap içenlerin yüzünde yoktur. İyi huylu sarhoşların müridiyim.

Pîr-i Mugân da yüzüme bir kapı açmazsa hangi kapıya başvurayım, nerden bir çare arayayım?

Bu çayırlıkta kendi kendisine bitti diye beni kınama. Nasıl yetiştiriyorlarsa öyle bitmekteyim.

Sen arada hanikahı, meyhaneyi görüp durma. Tanrı şahit ki nerde olursam olayım yine onunlayım.

İstek yolunun tozu, murat kimyasıdır. O amber kokulu toprağın kuluyum.

O yüce boylu sarhoş nergisin iştiyakiyle lâle gibi elimde şarap kadehi, ırmak kıyılarına düştüm!

Sevgilinin kaşları beni top gibi çevgânına çekti ama ben yine avarelikle bir efsane oldum.

Şarap getir.. Hâfız'ın fetvasıyle temiz gönülden riya tozunu kadeh feyziyle yıkayıp anlatacağım.

Serem hoşest-u bebang-i bulend migüyem
Ki men nesiın-i heyât ezpiyâle micüyem

379

سرم خوش است و به بانگ بلند می‌گویم

که من نسیم حیات از پیاله می‌جویم

عبوس زهد به وجه خمار ننشیند

مرید خرقه دردی کشان خوش خویم

شدم فسانه به سرگشتگی و ابروی دوست

کشید در خم چوگان خویش چون گویم

گرم نه پیر مغان در به روی بگشاید

کدام در بزنم چاره از کجا جویم

مکن در این چمنم سرزنش به خودرویی

چنان که پرورشم می‌دهند می‌رویم

تو خانقاه و خرابات در میانه مبین

خدا گواه که هر جا که هست با اویم

غبار راه طلب کیمیای بهروزیست

غلام دولت آن خاک عنبرین بویم

ز شوق نرگس مست بلندبالایی

چو لاله با قدح افتاده بر لب جویم

بیار می که به فتوی حافظ از دل پاک

غبار زرق به فیض قدح فروشویم

**

ZAHİT, BENİ O VAKTE KADAR ÇOCUKLAR GİBİ CENNETTEKİ ELMAYLA, BAL VE SÜT NEHİRLERİYLE KANDIRIP DURACAKSIN?

314.

Gönlümü kirpiklerinle oklama da hasta gözlerine feda olayım.

Güzelliğin nisabı kemalini bulmuş; ben bir fakir, bir yoksulum; bana zekât ver:

Kadehimi doldur., aşk devletinin sayesinde ihtiyar bile olsam yine bahtım genç!

Göğsümün sahası sevgiliyle öyle bir doldu ki hatıramdan aşk düşüncesi bile kaybolup gitti!

Amel defterimi yazan kâtip, sakın deftere çalgı ve şarap hesabından başka bir şey yazmasın!

Kimsenin kimseyi sormadığı bu kavga kıyamet gününde ben Pîr-i Mugânın ihsanına minnettarım, onun iyiliklerine şükretmekteyim.

Zahit, beni o vakte kadar çocuklar gibi cennetteki elmayla, bal ve süt nehirleriyle kandırıp duracaksın?

Şarap satanlarla kararlaştırdım: gam günü elime kadehten başka bir şey almayacak.

Ne hoştur o an ki sarhoşluğun verdiği istiğna ile sultana da aldırış etmez olurum, vezire de!

Davacı beni hor hakir görür ama Hâfız gibi benim göğsümde hazineler var!

Ben o kuşum ki sabah akşam ıslığım, arş damından gelmektedir.

Mezen ber dil zi nevk-i ğamze tirem
Ki piş-i çeşm-i bimaret bimirem

332

مزن بر دل ز نوک غمزه تیرم

که پیش چشم بیمارت بمیرم

نصاب حسن در حد کمال است

زکاتم ده که مسکین و فقیرم

چو طفلان تا کی ای زاهد فریبی

به سیب بوستان و شهد و شیرم

چنان پر شد فضای سینه از دوست

که فکر خویش گم شد از ضمیرم

قدح پر کن که من در دولت عشق

جوان بخت جهانم گر چه پیرم

قراری بسته‌ام با می فروشان

که روز غم بجز ساغر نگیرم

مبادا جز حساب مطرب و می

اگر نقشی کشد کلک دبیرم

در این غوغا که کس کس را نپرسد

من از پیر مغان منت پذیرم

خوشا آن دم کز استغنای مستی

فراغت باشد از شاه و وزیرم

من آن مرغم که هر شام و سحرگاه

ز بام عرش می‌آید صفیرم

چو حافظ گنج او در سینه دارم

اگر چه مدعی بیند حقیرم

**

DELİ Mİ OLUYORUM YOKSA? AŞKINLA GECELERİ AYLA KONUŞMAKTA, RÜYADA PERİLERİ GÖRMEKTEYİM!

315.

Elimden gelirse sevgiliyle oturacak, vuslat şarabını içecek, hayat bahçesinden gül dereceğim.

Sofiyi yakıp yandıran acı şarap, vücudumun temelini silip süpürecek., sâki, dudağını dudağıma koy da tatlı canımı alıver gitsin!

Deli mi oluyorum yoksa? Aşkınla geceleri ayla konuşmakta, rüyada perileri görmekteyim!

Kimi anarsan o andığın kişi, ihsanından bir feyze nail oldu. Bu kulun halini de hatırla, beni de an., eski bir hizmetkârınım senin.

Dudağın, sarhoşlara şekerler verdi. gözün, sarhoşlara şarap sundu. Mahrumiyetin son derecesine düşen sade benim, ben ne buna nail oldum, ne ona!

Aşk remzini Hâfız'dan sor, sarhoşluğun şerhini benden iste. Çünkü ben, her gece sürahiyle, kadehle ayın da hemdemiyim, ülkerin de!

Her şiir düzenin sözü makbul düşmez. Fakat şaşılacak derecede güzel olan sülünü ben tutarım, çünkü şahinim çeviktir.

İnanmıyorsan var, git, Çin ressamından bir sor. Mani bile miskler saçan kalemimle yazdığım şiirin bir nüshasını istemekte!

Vefakârlık, doğru sözlülük, her yiğidin harcı değil. Ben hem vefakâr, hem de sözünün eri olan Hak ve Din Celâline kulum.

Eğer berhized ez destem ki bâdildar binşinem
Zicâm-ı vasl mey nüşem zibâğ-ı ayş gul çinem

356

گرم از دست برخیزد که با دلدار بنشینم

ز جام وصل می‌نوشم ز باغ عیش گل چینم

شراب تلخ صوفی سوز بنیادم بخواهد برد

لبم بر لب نه ای ساقی و بستان جان شیرینم

مگر دیوانه خواهم شد در این سودا که شب تا روز

سخن با ماه می‌گویم پری در خواب می‌بینم

لبت شکر به مستان داد و چشمت می به میخواران

منم کز غایت حرمان نه با آنم نه با اینم

چو هر خاکی که باد آورد فیضی برد از انعامت

ز حال بنده یاد آور که خدمتگار دیرینم

نه هر کو نقش نظمی زد کلامش دلپذیر افتد

تذرو طرفه من گیرم که چالاک است شاهینم

اگر باور نمی‌داری رو از صورتگر چین پرس

که مانی نسخه می‌خواهد ز نوک کلک مشکینم

وفاداری و حق گویی نه کار هر کسی باشد

غلام آصف ثانی جلال الحق و الدینم

رموز مستی و رندی ز من بشنو نه از واعظ

که با جام و قدح هر دم ندیم ماه و پروینم

**

TANRI EHLİNİN NİŞANI ÂŞIKLIKTIR, ONU TERKETME, KENDİNE GEL... ŞEHİR ŞEYHLERİNDE BU NİŞANEYİ GÖREMİYORUM

316.

Hiç ucu, sonu olmayan zemane derdine erguvan renkli şaraptan başka bir deva göremiyorum ben.

Pîr-i Mugânın hizmetini terketmeye ne niyetim var, ne de böyle bir söz söylüyorum. Neden mi? Çünkü bunu, işime uygun görmüyorum.

Bu sersemliğimi gördükleri halde kimse bana bir yudumcuk şarap bile vermiyor. Bir bak hele, âlemde bir tek gönül ehli bile göremiyorum ki!

İşret irtifaım güneş gibi kadehle al, fırsatı fevtetme. Çünkü zemanedeki talihin birteviye böyle gideceğini, işarete, zevku safaya müsaade edip duracağını ummuyorum.

Tanrı ehlinin nişanı âşıklıktır, onu terketme, kendine gel... Şehir şeyhlerinde bu nişaneyi göremiyorum

Gönlümü, sevgilinin kıl gibi beline bağladım ama o belin nişanım benden sorma., ben zaten kendimi göremiyorum, zaten kendimi kaybetmişim!

Boyun gözümün ırmağından ayrılıb selvinin yerinde ancak akıp giden bir ırmak görmekteyim.

Binlerce defa yazıklar olsun bu iki hayran gözlerime. İki ayna ile bile yüzünü apaçık göremiyorum.

Bana Hâfız'ın cönkü kâfi... Çünkü bu denizden başka yerde gönüller alan söz matahı yok!

Ğam-ı zemâne ki hîçeş geran nemibînem
Devâş cuz mey-i çün erğavan nemibinem

358

غم زمانه که هیچش کران نمی‌بینم

دواش جز می چون ارغوان نمی‌بینم

به ترک خدمت پیر مغان نخواهم گفت

چرا که مصلحت خود در آن نمی‌بینم

ز آفتاب قدح ارتفاع عیش بگیر

چرا که طالع وقت آن چنان نمی‌بینم

نشان اهل خدا عاشقیست با خود دار

که در مشایخ شهر این نشان نمی‌بینم

Hâfız Divânı Şirâzi 816

بدین دو دیده حیران من هزار افسوس

که با دو آینه رویش عیان نمی‌بینم

قد تو تا بشد از جویبار دیده من

به جای سرو جز آب روان نمی‌بینم

در این خمار کسم جرعه‌ای نمی‌بخشد

ببین که اهل دلی در میان نمی‌بینم

نشان موی میانش که دل در او بستم

ز من مپرس که خود در میان نمی‌بینم

من و سفینه حافظ که جز در این دریا

بضاعت سخن درفشان نمی‌بینم

**

ŞARAPLARA BULANMIŞ HIRKAMLA NİCE MÜRAİLİK ETTİM, NE KADAR TAKVADAN DEM VURDUM... GAYRİ

SÂKİNİN YÜZÜYLE KIZIL ŞARAPTAN UTANIYORUM DOĞRUSU.

317.

Pılımı, pırtımı meyhaneye çekip orada rahatça oturayım; şimdiki zamanda bunu uygun görüyorum.

Sürahiyle bir kitaptan başka ne dostum olsun, ne hemdemim. Bu suretle de cihanın hilebaz ve gaddar adamlarım az göreyim hiç olmazsa.

Şaraplara bulanmış hırkamla nice mürailik ettim, ne kadar takvadan dem vurdum... gayri sâkinin yüzüyle kızıl şaraptan utanıyorum doğrusu.

Şarap kadehini alıp mürailerden uzaklaşayım.. yani cihan halkının arasından bir temiz yürekli dost seçeyim.

Âlemden elimi eteğimi çekip toplamak nasip olur, elime bir fırsat düşerse selvi gibi ben de halktan başımı kurtarıp hür olayım.

* Benim bu daralmış göğsüm, onun gam yükünü nerden taşıyabilmek? Heyhat! Yoksul gönlüm bu ağır yükün eri değil!

* Zamanın vezirine kulum, gönlümü incitme benim, yoksa felekten bile şikâyet edip halimi ona arzetsem öcümü alır!

Gönlümde sitem tozlan var. Yarabbi, güneş gibi âlemi aydınlatan güneşimin tozlanmasını hoş görme, onu tozlandırma!

Haliya maslahat-ı vakt deran mibınem
Ki keşem raht be meyline vu hoş binşînem

355

حالیا مصلحت وقت در آن می‌بینم

که کشم رخت به میخانه و خوش بنشینم

جام می گیرم و از اهل ریا دور شوم

یعنی از اهل جهان پاکدلی بگزینم

جز صراحی و کتابم نبود یار و ندیم

تا حریفان دغا را به جهان کم بینم

سر به آزادگی از خلق برآرم چون سرو

گر دهد دست که دامن ز جهان درچینم

بس که در خرقه آلوده زدم لاف صلاح

شرمسار از رخ ساقی و می رنگینم

سینه تنگ من و بار غم او هیهات

مرد این بار گران نیست دل مسکینم

من اگر رند خراباتم و گر زاهد شهر

این متاعم که همی‌بینی و کمتر زینم

بنده آصف عهدم دلم از راه مبر

که اگر دم زنم از چرخ بخواهد کینم

بر دلم گرد ستم‌هاست خدایا مپسند

که مکدر شود آیینه مهرآیینم

**

ÂLEM İHTİYARDIR, TEMELSİZDİR. FERHAD'I BİLE ÖLDÜREN BU ZALİMDEN FERYAT! BENİ DE HİLELERİYLE ŞİRİN CANIMDAN USANDIRDI!

318.

Kara kirpiklerinle dilime binlerce rahne vurdun; gel de hasta gözlerinden de binlerce dert devşireyim.

Ey gönlümle düşüp halkan sevgili, dostlarını hatırlamıyor musun? Ben de dilerim seni hatırlamadan yaşadığım günü görmeyeyim!

Âlem ihtiyardır, temelsizdir. Ferhad'ı bile öldüren bu zalimden feryat! Beni de hileleriyle şirin canımdan usandırdı!

Ayrılık ateşinin hararetiyle gül gibi terlere battım, ey geceleri uyumayıp esen rüzgâr, bana sevgilimin bir kokusunu getir!

Fâni olan bu dünya da sevgiliyle sâkiye feda olsun, bâki olan öteki dünya da! Âlem sultanlığını bile aşka feda olmuş görmekteyim.

Benim yerime başka birisini seçer mi, seçer.. hüküm onun.. Fakat eğer ben, sevgili yerine canımı ihtiyar eder, hayatımı ondan üstün görürsem can ve hayat haram olsun bana!

Bülbül sabahı kutlamakta, sâki, nenlesin? Kalk., dün geceki rüyanın hayali başımda dönüp duruyor!

Can verdiğim gece baş ucumdaki mum sen olursan göçtüğüm gece yatağımdan doğruca hurilerin köşküne giderim.

Bu mektubumda yandığım iştiyak sözleri, yalan yanlış sözler değildir, hepsi de tamamıyla doğrudur. Çünkü bunları bana Hâfız telkin etti, yoksa ben nerden bileceğim ki?

Bemujgân-ı siyeh kerdi hezaren rahne der dineni
Biyâ kez çeşm-i bımâret hezâran derd berçînen.

354

به مژگان سیه کردی هزاران رخنه در دینم

بیا کز چشم بیمارت هزاران درد برچینم

الا ای همنشین دل که یارانت برفت از یاد

مرا روزی مباد آن دم که بی یاد تو بنشینم

جهان پیر است و بی‌بنیاد از این فرهادکش فریاد

که کرد افسون و نیرنگش ملول از جان شیرینم

ز تاب آتش دوری شدم غرق عرق چون گل

بیار ای باد شبگیری نسیمی زان عرق چینم

جهان فانی و باقی فدای شاهد و ساقی

که سلطانی عالم را طفیل عشق می‌بینم

Hâfız Divânı Şirâzi 822

اگر بر جای من غیری گزیند دوست حاکم اوست

حرامم باد اگر من جان به جای دوست بگزینم

صباح الخیر زد بلبل کجایی ساقیا برخیز

که غوغا می‌کند در سر خیال خواب دوشینم

شب رحلت هم از بستر روم در قصر حورالعین

اگر در وقت جان دادن تو باشی شمع بالینم

حدیث آرزومندی که در این نامه ثبت افتاد

همانا بی‌غلط باشد که حافظ داد تلقینم

**

KANIMA PARMAK BAN DA ALNINA BAS EY KÂFİR DİNLİ SEVGİLİ, ÂLEM DE SENİN KURBANIN OLDUĞUMU ANLASIN!

319.

Davacıların darılış ve kınayışlarını düşünüp çekinirsem sarhoşlukta, rintlikte, bulunamam, sarhoşluğun ve rintliğin hakkından gelemem ki.

Rintliği yeni öğrenenlerin zabitliği hiç de kötü bir yol değil ama bir kere âlemde adım kötüye çıkmış, artık ne iyilik düşünebilirim?

Bana başı dönmüş, kendinden geçmiş âşıkların padişahı de. Çünkü akıl eksikliği bakımından bütün âlemdekilerden ileriyim ben!

Kanıma parmak ban da alnına bas ey kâfir dinli sevgili, âlem de senin kurbanın olduğumu anlasın!

Sen bana bir itikat et, beni hoş gör de bırak artık Tanrı için olsun... bu hırka içinde dervişlikten ne kadar uzak olduğumu ne bil, ne öğren!

Rüzgâr, şu kanlar yağdıran şiirimi sevgiliye ulaştır.» o, kara kirpikleriyle can damarımdan yaraladı beni!

Ben ister rint olayım, ister şeyh. Kimseyle alışverişim yok. **Sırrımın Hâfız'ıyım, vaktimin ârifi!**

Ger men ezserzeniş-i mudde'iyan endîşem
Şîve-i mesti va rindi nereved ezpişem

341

گر من از سرزنش مدعیان اندیشم

شیوه مستی و رندی نرود از پیشم

زهد رندان نوآموخته راهی بدهیست

Hâfız Divânı Şirâzi 824

من که بدنام جهانم چه صلاح اندیشم

شاه شوریده سران خوان من بی‌سامان را

زان که در کم خردی از همه عالم بیشم

بر جبین نقش کن از خون دل من خالی

تا بدانند که قربان تو کافرکیشم

اعتقادی بنما و بگذر بهر خدا

تا در این خرقه ندانی که چه نادرویشم

شعر خونبار من ای باد بدان یار رسان

که ز مژگان سیه بر رگ جان زد نیشم

من اگر باده خورم ور نه چه کارم با کس

حافظ راز خود و عارف وقت خویشم

**

SOFİ, GEL DE RİYA HIRKASINI ÇIKARALIM, ŞU MÜRAİLİK NAKŞINA BİR BUTLAN ÇİZGİSİ ÇEKELİM.

320.

Sofi, gel de riya hırkasını çıkaralım, şu mürailik nakşına bir butlan çizgisi çekelim.

Tekkemize gelen nezir ve niyaz paralarını şaraba harcedelim, riya hırkasını sürüyüp meyhane suyuna atalım.

Gayp perdesi altına gizlenmiş olan kaza mmmn yüzündeki örtüyü de sarhoşça çekip açalım.

Sarhoş bir halde sıçrayıp ârifler meclisinden şarabı yağma edelim, meclisteki güzeli de çekelim, kucaklayalım.

Şimdi cihandan kâm almaya bak. Can pılı pırtısını öbür dünyaya çektiğimiz gün Tanrı elbette günahları bağışlar.

Nende sevgilinin kaşırım bir işvesi ki yeni ay gibi felek topunu o altın çevgânla çelelim.

Yarın bize cennet bahçesini vermezlerse cennet köşkünden gılmanı, cennet bahçesinden huriyi çekip »lalım.

Hâfız, bu çeşit lâflar etmek bizim hakkımız değil. Bilmem neden ayağımızı kilimimizden dışarıya uzatıyoruz?

Süfi biya ki hırka-i sâlûs berkeşım
Vin nafeş-ı zerleri hât-ı butlân beser keşim

Hâfız Divânı Şirâzi 826

صوفی بیا که خرقه سالوس برکشیم

وین نقش زرق را خط بطلان به سر کشیم

نذر و فتوح صومعه در وجه می‌نهیم

دلق ریا به آب خرابات برکشیم

فردا اگر نه روضه رضوان به ما دهند

غلمان ز روضه حور ز جنت به درکشیم

بیرون جهیم سرخوش و از بزم صوفیان

غارت کنیم باده و شاهد به بر کشیم

عشرت کنیم ور نه به حسرت کشندمان

روزی که رخت جان به جهانی دگر کشیم

سر خدا که در تتق غیب منزویست

مستانه‌اش نقاب ز رخسار برکشیم

کو جلوه‌ای ز ابروی او تا چو ماه نو

گوی سپهر در خم چوگان زر کشیم

حافظ نه حد ماست چنین لاف‌ها زدن

پای از گلیم خویش چرا بیشتر کشیم

**

GÜL, COŞTU, AÇILDI, BİZSE ONU ŞARAPLA TESKİN ETMEDİK. HÂSILI MAHRUMİYET VE HEVES ATEŞİYLE COŞMAKTAYIZ.

321.

Dostlar gül vakti işrete koyulmamız daha iyi. Gönül ehlinin sözüdür bu, canla başla dinleyeyim.

Kimsede bir kerem, bir ihsan yok, hal-, buki zevk ve neşe zamanı geçmekte., çaresi şu: Seccadeyi şaraba satalım.

Ferahlar bağışlayan ne hoş hava; Yarabbi bir güzel gönder de yüzünü seyrederek gül renkli şarap içelim.

Felek erganuncusu, hüner, ehlinin yolunu vurmakta., bu gussadan nasıl ağlamayalım, niçin coşmayalım ki?

Gül, coştu, açıldı, bizse onu şarapla teskin etmedik. Hâsılı mahrumiyet ve heves ateşiyle coşmaktayız.

Lâle kadehinden mevhum bir şarap içmedeyiz; kötü göz ırak olsun, çalgısız, şarapsız sarhoşuz!

Hâfız, bu şaşılacak hal kime söylenebilir? öyle bülbülleriz ki gül mevsimi susmaktayız!

Dostan vakt-i gul an bih ki be'işret küşim
Suhan-i ehl-i dilesi in ki becan binyüşım

376

دوستان وقت گل آن به که به عشرت کوشیم

سخن اهل دل است این و به جان بنیوشیم

نیست در کس کرم و وقت طرب می‌گذرد

چاره آن است که سجاده به می بفروشیم

خوش هواییست فرح بخش خدایا بفرست

نازنینی که به رویش می گلگون نوشیم

ارغنون ساز فلک رهزن اهل هنر است

چون از این غصه ننالیم و چرا نخروشیم

گل به جوش آمد و از می نزدیمش آبی

لاجرم ز آتش حرمان و هوس می‌جوشیم

می‌کشیم از قدح لاله شرابی موهوم

چشم بد دور که بی مطرب و می مدهوشیم

حافظ این حال عجب با که توان گفت که ما

بلبلانیم که در موسم گل خاموشیم

**

NİÇİN GELDİM, NENLEYİM? BELLİ OLMADI GİTTİ. YAZIK, YAZIK., KENDİ İYİMDEN BİLE GAFİLİM.

322.

Toz gibi olan tenim, can çehresine hicap olmakta. O yüzden perdeyi attığım an, ne güzel bir andır.

Bu çeşit kafes, benim gibi güzel bir kuşa lâyık değil. Rıdvan gülşenine gideyim, ben o yeşilliğe lâyıkım.

Niçin geldim, nenleyim? Belli olmadı gitti. Yazık, yazık., kendi iyimden bile gafilim.

Mukaddeslik âlemi fezasını nasıl dönüp dolayayım? Terkip yurtcağızmda ten kaydıyle mukayyedim!

Yüreğimin kanından iytiyak kokusu gelirse taacübetme. Huten ahusiyle derdimiz birdir bir, aynı derde tutulduk!

Altın sırmalarla bezenmiş gömleğime bakma. isinde gizli hararetler var.

Gel, Hâfız'ın varlığım ortadan kaldır da sen varken kimse benden "benim" sözünü işitmesin!

Hicab-ı çihre-i can mıyeved ğubâr-ı tenem
Hoşa demi ki ezan çihre perde berfukenem

342

حجاب چهره جان می‌شود غبار تنم

خوشا دمی که از آن چهره پرده برفکنم

چنین قفس نه سزای چو من خوش الحانیست

روم به گلشن رضوان که مرغ آن چمنم

عیان نشد که چرا آمدم کجا رفتم

دریغ و درد که غافل ز کار خویشتنم

چگونه طوف کنم در فضای عالم قدس

که در سراچه ترکیب تخته بند تنم

اگر ز خون دلم بوی شوق می‌آید

عجب مدار که همدرد نافه ختنم

طراز پیرهن زرکشم مبین چون شمع

که سوزهاست نهانی درون پیرهنم

بیا و هستی حافظ ز پیش او بردار

که با وجود تو کس نشنود ز من که منم

**

AŞKIN VE TEMİZ RİNTLERİN DEVLETLERİ SAYESİNDE DAİMA MEYHANELERİN BAŞ KÖŞELERİNDE OTURURUM.

323.

Kırk yıl, hattâ daha ziyade bir zamandır bu sözü söyler dururum. Ben, Pîr-i Mugânın kullarının en aşağısıyım.

Şarap satan ihtiyarın, lûtfiyle kadehim, sâf ve aydın şaraptan asla boş kalmadı.

Aşkın ve temiz rintlerin devletleri sayesinde daima meyhanelerin baş köşelerinde otururum.

Tortulu şarap içiyor diye hakkımda kötü zanda bulunma; elbisem şaraba bulanmış ama eteğim tertemiz!

Benim gibi bir bülbülün, şu tatlı dille bu kafeste süsen gibi susup durması yazıktır!

Fars diyarının suyu, havası, ne tuhaf., aşağılık kişileri yetiştiriyor, yüceltiyor. Nerde tur temiz yoldaş, otağımızı buradan söküp götürelim artık!

Hâfız, kadehi ne vaktedek hırka altında çekeceksin ki? Hâce'nin meclisinde yaptığın işin perdesini kaldırayım da gör!

Çil sâl reft-u bış ki in lâf mızenem
Kez çâkerân-ı pır-i muğam kemterin menem

343

چل سال بیش رفت که من لاف می‌زنم

کز چاکران پیر مغان کمترین منم

هرگز به یمن عاطفت پیر می فروش

ساغر تهی نشد ز می صاف روشنم

از جاه عشق و دولت رندان پاکباز

پیوسته صدر مصطبه‌ها بود مسکنم

در شان من به دردکشی ظن بد مبر

کلوده گشت جامه ولی پاکدامنم

شهباز دست پادشهم این چه حالت است

کز یاد برده‌اند هوای نشیمنم

حیف است بلبلی چو من اکنون در این قفس

با این لسان عذب که خامش چو سوسنم

آب و هوای فارس عجب سفله پرور است

کو همرهی که خیمه از این خاک برکنم

حافظ به زیر خرقه قدح تا به کی کشی

در بزم خواجه پرده ز کارت برافکنم

تورانشه خجسته که در من یزید فضل

شد منت مواهب او طوق گردنم

**

HÂFIZ YANDI YAKILDI DA O GÖNÜLLER OKŞAYAN SEVGİLİ "HATIRINI KIRDIM, BARİ BİR MERHEM OLSUN YOLLAYAYIM" DEMEDİ!

324.

Dinim, bugün tamamıyle elimden gitme-den gel de söyle: Aşkından ne fayda gördüm ki?

Derdin, ömrümün harmanım yele verdi ama aziz ayağının toprağına andolsun ki ahdimi bozmadım.

Zerre gibi hor hakirim ama bir bak, aşk devletiyle senin yüzünün havasına düşerek nasıl da ta güneşe kadar yüceldim, ta güneşe ulaştım!

Şarap sun., bir ömürdür, huzur ve istirahatle afiyet bucağında bir işret etmedim gitti

Ey öğütçü, akıllı adamlarındansan sözünü toprağa salma, beyhude yere öğüt verme; çünkü ben sarhoşum, kulağıma öğüt girmez!

Sevgilinin huzurunda utangaçlığımdan nasıl başımı kaldırayım? Elimden ona lâyık bir hizmet gelmedi ki!

Hâfız yandı yakıldı da o gönüller okşayan sevgili "Hatırını kırdım, bari bir merhem olsun yollayayım" demedi!

Beğayr ezan ki bişud din-u diniş ezdestem
Biyâ bigü ki zi'ışket çi tarf berbestem

315

به غیر از آن که بشد دین و دانش از دستم

بیا بگو که ز عشقت چه طرف بربستم

اگر چه خرمن عمرم غم تو داد به باد

به خاک پای عزیزت که عهد نشکستم

چو ذره گر چه حقیرم ببین به دولت عشق

که در هوای رخت چون به مهر پیوستم

بیار باده که عمریست تا من از سر امن

به کنج عافیت از بهر عیش ننشستم

اگر ز مردم هشیاری ای نصیحتگو

سخن به خاک میفکن چرا که من مستم

Hâfız Divânı Şirâzi 836

چگونه سر ز خجالت برآورم بر دوست

که خدمتی به سزا برنیامد از دستم

بسوخت حافظ و آن یار دلنواز نگفت

که مرهمی بفرستم که خاطرش خستم

**

BU MEYHANE SÂKİSİNDEN TAKVA UMMA, İBADET GÖZLEME. ÇÜNKÜ YARATILDIĞIM ANDAN BERİ RİNTLERİN HİZMETİNDEN DEM VURMAKTAYIM.

325..

Dün gece bir hasta gibi halsiz ve mahmur bakan gözlerin beni benden alır, takatsiz bir hale koyardı; fakat yine dudağının lûtfiyle canlanır, kendime gelirdim.

Miskler kokan ve misk gibi siyah olan hattına bugünden âşık değilim! Nice zamandır bu hilâli kadehle sarhoşum ben.

Sebatımdan dolayı şu hal bana ne hoş geldi: Cevretsen de yine senden vazgeçmedim, yine senden usanmadım!

Bu meyhane sâkisinden takva umma, ibadet gözleme. Çünkü yaratıldığım andan beri rintlerin hizmetinden dem vurmaktayım.

Aşıkın yolunda ölümden sonra da yüzlerce tehlike var. Bunu düşün de sakın ömrüm bitti, artık kurtuldum deme!

Bundan böyle hasetlinin oku ucundan ne gam., yay kaslı sevgilime kavuştum artık!

Akik hokkasına benzeyen dudağını öpmek gayri bana helâldir. Çünkü zulümlerde, cefalarda bulunduğun halde sevginden geçmedim, vefayı bırakmadım,

Hâfız'ın ilim rütbesi feleğe kadar yücelmişti.. fakat senin yüce şimşada benzer boyunun gamı, beni böyle alçattı işte.

Bir asker güzeli, gönlümü alıp gitti Padişahın inayeti, elimi tutmazsa vay halime!

Düş Bimari-i çeşm-i tu biburd ezdestem
Leykin ez lutf-i lebet şüret-i can mibestem

غزل 314

دوش بیماری چشم تو ببرد از دستم

لیکن از لطف لبت صورت جان می‌بستم

عشق من با خط مشکین تو امروزی نیست

دیرگاه است کز این جام هلالی مستم

از ثبات خودم این نکته خوش آمد که به جور

Hâfız Divânı Şirâzi 838

در سر کوی تو از پای طلب ننشستم

عافیت چشم مدار از من میخانه نشین

که دم از خدمت رندان زده‌ام تا هستم

در ره عشق از آن سوی فنا صد خطر است

تا نگویی که چو عمرم به سر آمد رستم

بعد از اینم چه غم از تیر کج انداز حسود

چون به محبوب کمان ابروی خود پیوستم

بوسه بر درج عقیق تو حلال است مرا

که به افسوس و جفا مهر وفا نشکستم

صنمی لشکریم غارت دل کرد و برفت

آه اگر عاطفت شاه نگیرد دستم

رتبت دانش حافظ به فلک برشده بود

كرد غمخوارى شمشاد بلندت پستم

**

GÜZELİN LUTFÜ BELÂ TUZAĞI, BAKIŞI BELÂ OKUDUR. GÜZEL, SANA ETTİĞİM NASİHATLERİ BİR HATIRLA!

326.

Nice zamandır meyhanede hizmet etmekteyim Yokluk elbisesine büründüğüm halde devlet ehlinin işini işlemekteyim.

Güzel yürüyüştü sülünü, ne vakit vuslat tuzağına düşüreceğim diye pusuya girmiş, fırsat kolluyorum.

Vaizimiz hak kokuşunu bile duymamış, bu sözü iyice işit Gıybet etmiyorum ha, yüzüne karşı da söylemekteyim zaten.

Civarının toprağı, bundan fazla zahmetimize tahammül etmez doğrusu. Lûtuflarda bulundun güzelim, Allaha ısmarladık, ben de zahmeti azaltıyorum artık.

* Güzelin lutfü belâ tuzağı, bakışı belâ okudur. Güzel, sana ettiğim nasihatleri bir hatırla!

Ey ayıplan örten kerem sahibi, kötü görenlerin gözlerini ört, halvet bucağındaki cüretlerini yüzlerine vurma, sırlarımı açma!

Bir toplulukta Hâfız'ım, bir mecliste ayyaş, halkla oynadığım şu oyuna bir bak hele!

Rûzgari şud ki dermeyhâne hidmet mikunem
Der libas-ı fakr kâr-ı ehl-i dovlet mikunem

352

روزگاری شد که در میخانه خدمت می‌کنم

در لباس فقر کار اهل دولت می‌کنم

تا کی اندر دام وصل آرم تذروی خوش خرام

در کمینم و انتظار وقت فرصت می‌کنم

واعظ ما بوی حق نشنید بشنو کاین سخن

در حضورش نیز می‌گویم نه غیبت می‌کنم

با صبا افتان و خیزان می‌روم تا کوی دوست

و از رفیقان ره استمداد همت می‌کنم

خاک کویت زحمت ما برنتابد بیش از این

لطف‌ها کردی بتا تخفیف زحمت می‌کنم

زلف دلبر دام راه و غمزه‌اش تیر بلاست

یاد دار ای دل که چندینت نصیحت می‌کنم

دیده بدبین بپوشان ای کریم عیب پوش

زین دلیری‌ها که من در کنج خلوت می‌کنم

حافظم در مجلسی دردی کشم در محفلی

بنگر این شوخی که چون با خلق صنعت می‌کنم

**

ŞEYHİM HİDDETLE "HAYDİ, ARTIK BIRAK AŞKI" DEDİ. KARDEŞ, SAVAŞA HACET YOK, BU İŞİ YAPAMIYORUM!

327.

Ben, güzelleri sevmeyi ve şarap içmeyi terk edemiyorum, yüzlerce defadır tövbe ettim, artık tövbe de edemeyeceğim.

Cennet bağını, Tûba gölgesini, köşkleri, hurileri sevgilinin yurdunun toprağıyla bir göremiyorum.

Nazar ehlinin telkini, dersi, bir işaretten ibarettir. Bir kinayedir söyledim, gayri bunu tekrarlayanı am.

Meyhanede başkaldırmadıkça, meyhaneye varmadıkça başımdan bile haberim yok mu yok!

Şeyhim hiddetle “Haydi, artık bırak aşkı" dedi. Kardeş, savaşa hacet yok, bu işi yapamıyorum!

Öğütçü beni kınadı da “Haramdır, şarap içme” dedi. Dedim ki:

Ben, bir eşeğin sözüne baş üstüne diyemem ki!

Bu takvam yeter... şehir güzelleriyle minber üstünde naza, işveye girişemiyorum.

Hâfız, Pîr-i Mugânın eşiği devlet kapısıdır. Bu kapının toprağını öpmekten vazgeçemiyorum!

Men terk-i ışkbizi vu sağar nemîkunem
Sad bâr tövbe kerdem-u dlgar nemikunem

353

من ترک عشق شاهد و ساغر نمی‌کنم

صد بار توبه کردم و دیگر نمی‌کنم

باغ بهشت و سایه طوبی و قصر و حور

با خاک کوی دوست برابر نمی‌کنم

تلقین و درس اهل نظر یک اشارت است

گفتم کنایتی و مکرر نمی‌کنم

هرگز نمی‌شود ز سر خود خبر مرا

تا در میان میکده سر بر نمی‌کنم

ناصح به طعن گفت که رو ترک عشق کن

محتاج جنگ نیست برادر نمی‌کنم

این تقواام تمام که با شاهدان شهر

ناز و کرشمه بر سر منبر نمی‌کنم

حافظ جناب پیر مغان جای دولت است

من ترک خاک بوسی این در نمی‌کنم

**

"NEFİS YOLUNDA GÖNLÜMÜZ PUTHANE OLDU. BİR AH OKU ATALIM, BİR SAVAŞTA BULUNALIM.

328.

Bir gece elimizi kaldıralım, bir duada bulunalım da ayrılığın derdine bir yerden çare bulalım.

Gönül, yoldaşlarınn elinden hastalandı. Bir yardımcı çıksa da bir doktora götürsek, bir devada bulunsak.

Neşenin kökü kurudu, meyhane yolu nerde? O suyla, o hava ile neşeyi bir geliştirelim, kendine gelsin, boy versin!

Suçsuz olduğum halde beni incitip, kılıçlayıp gideni Allah için olsun yine getirin de bir safa bulalım.

"Nefis yolunda gönlümüz puthane oldu. Bir ah oku atalım, bir savaşta bulunalım.

Gönül, rintlerin gönlünden yardım iste. Yoksa bu pek güç bir iş, bir hatada bulunmayalım sakın!

Anlayışı dar kuşun gölgesinden hiç bir şey elde edilmez. Bir devlet kuşunun kutlu gölgesini isteyelim.

Gönlüm sabır perdesini kaldırdı; güzel sözlü Hâfız nerde? Gelsin de gazeliyle zevk u safa edelim:

Mâ şebi dest-u berârim du'âyi bikunim
Ğam-ı hicrân-ı tura çâre zicâyi bikunim

377

ما شبی دست برآریم و دعایی بکنیم

غم هجران تو را چاره ز جایی بکنیم

دل بیمار شد از دست رفیقان مددی

تا طبیبش به سر آریم و دوایی بکنیم

آن که بی جرم برنجید و به تیغم زد و رفت

بازش آرید خدا را که صفایی بکنیم

خشک شد بیخ طرب راه خرابات کجاست

تا در آن آب و هوا نشو و نمایی بکنیم

مدد از خاطر رندان طلب ای دل ور نه

کار صعب است مبادا که خطایی بکنیم

سایه طایر کم حوصله کاری نکند

طلب از سایه میمون همایی بکنیم

دلم از پرده بشد حافظ خوشگوی کجاست

تا به قول و غزلش ساز نوایی بکنیم

**

MEYHANE KAPISINI AÇ; ÇÜNKÜ HİÇ BU TEKKEDE FEYZ KAPISI AÇILMADI. İSTER İNAN, İSTER İNANMA; SÖZ BUNDAN İBARET, İŞTE ONU DA SÖYLEDİK!

329.

Bizden ne iyilik bekliyor, ne ibadet arıyorsun ki? Sarhoşlara salâ dedik, onları işret meclisine çağırdık... sarhoş gözünün hükmettiği şu devirde selâmeti "Hadi, hayra karşı güle güle,, diye dualar ederek yolladık gitti!

Meyhane kapısını aç; çünkü hiç bu tekkede feyz kapısı açılmadı. İster inan, ister inanma; söz bundan ibaret, işte onu da söyledik!

Sâki, gözünden haraboldum, yıkıldım ama dosttan gelen belâya binlerce defa merhaba, hoş geldin dedim.

Boyuna şimşir dedim ama sözümden de o kadar utandım ki., neden bu benzetişte bulundum, niçin böyle bir bühtan ettim acaba?

Eğer bana acımazsan sonucu pişman olursun, bu söze nişan koy, bunu sana nerde söylediğimi hatırında tut!

Ciğerim nafe gibi kan kesildi, saçını Çin'e benzeterek söylediğim yanlış sözün cezası bundan da aşağı olmazdı elbette.

Hâfız, sen ateş kesildin, fakat sevgiliye hiç bir tesiri olmadı ki! Sanki sabah rüzgârına gülün vefasızlığını söylemişiz!

Salâh ez mâ çi mıcüyi ki mestanrâ salâ guftim

Be devri nerkisi mestet selâmetrâ du'â guftim

370

صلاح از ما چه می‌جویی که مستان را صلا گفتیم

به دور نرگس مستت سلامت را دعا گفتیم

در میخانه‌ام بگشا که هیچ از خانقه نگشود

گرت باور بود ور نه سخن این بود و ما گفتیم

من از چشم تو ای ساقی خراب افتاده‌ام لیکن

بلایی کز حبیب آید هزارش مرحبا گفتیم

اگر بر من نبخشایی پشیمانی خوری آخر

به خاطر دار این معنی که در خدمت کجا گفتیم

قدت گفتم که شمشاد است بس خجلت به بار آورد

که این نسبت چرا کردیم و این بهتان چرا گفتیم

جگر چون نافه‌ام خون گشت کم زینم نمی‌باید

جزای آن که با زلفت سخن از چین خطا گفتیم

تو آتش گشتی ای حافظ ولی با یار درنگرفت

ز بدعهدی گل گویی حکایت با صبا گفتیم

**

BİR KERECİK BAK DİYE GÖZÜMÜ, SENİN MURAT EŞİĞİNE DİKTİM, GÖZLERİM SENDE. SENSE BENİ GÖZDEN ÇIKARDIN GİTTİ.

330.

Sen sabaha benziyorsun, ben de seher vaktinde yapayalnız yanıp yakılan muma. Bir gül, bir açıl da gör, nasıl sana can veriyorum.

Gönlümde serkeş saçlarının dağı varken ölsem bile toprağım menekşelik kesilir.

Bir kerecik bak diye gözümü, senin murat eşiğine diktim, gözlerim sende. Sense beni gözden çıkardın gitti.

Ey gam askeri, sana nasıl şükredeyim? Tanrı korusun, bari sen kimsesizlik günümde başımdan ayrılmıyorsun.

Göz bebeklerime kul olayım, gönlü kara, merhametsiz olmakla beraber gönülden çektiklerimi sayıp dökmeye

başladım mı bana acıyıp da binlerce katra yağdırıyor, halime ağlayıp duruyorlar!

Güzelimiz herkese görünmekte, cüvelenmekte.. fakat benim gördüğüm bu cilveyi gören yok, bana göründüğü gibi kimseye görünmüyor!

Sevgili, Hâfız'ın toprağına rüzgâr gibi uğrarsa o daracık yerin içinde şevkimden kefenimi paramparça ederim!

Tu hemçu subhi vu men şem'i halveti seherem
Tebessümi kunu can bin ki çun hemisupurem

330

تو همچو صبحی و من شمع خلوت سحرم

تبسمی کن و جان بین که چون همی‌سپرم

چنین که در دل من داغ زلف سرکش توست

بنفشه زار شود تربتم چو درگذرم

بر آستان مرادت گشاده‌ام در چشم

که یک نظر فکنی خود فکندی از نظرم

چه شکر گویمت ای خیل غم عفاک الله

که روز بی‌کسی آخر نمی‌روی ز سرم

غلام مردم چشمم که با سیاه دلی

هزار قطره ببارد چو درد دل شمرم

به هر نظر بت ما جلوه می‌کند لیکن

کس این کرشمه نبیند که من همی‌نگرم

به خاک حافظ اگر یار بگذرد چون باد

ز شوق در دل آن تنگنا کفن بدرم

**

YOLUNDA KALEM GİBİ BAŞIMIN KESİLMESİ BİLE İCABETSE YARALI GÖNÜLLE, AĞLAR GÖZLE YOLA DÜŞECEĞİM.

331.

Bu yıkık konaktan yürüyeceğim, canımın rahatını arayacağım, sevgilinin ardına düşüp gideceğim gün ne kutlu gündür!

Bilirim, gerçi garip hiç bir yere yol bulamaz. Fakat ben, o dağınık saçların kokusuna uyup gideceğim.

Gitmeye kudretim yok ama seher yeli gibi hasta gönülle, takatsiz bedenle o salınan selvinin havasına uyup yola düşeceğim.

Gönlüm, İskender zindanının vahşetinden bıktı artık. Dengimi bağladım, Süleyman ülkesine kadar yollanacağım.

Yolunda kalem gibi başımın kesilmesi bile icabetse yaralı gönülle, ağlar gözle yola düşeceğim.

•* Bu gamdan günün birinde kurtulursam nezrettim, meyhane kapışma kadar neşeli ve gazel okuya okuya gideceğim.

Onun aşkıyle zerre gibi raksederek ta parlak güneş çeşmesinin kıyısına kadar varacağım.

* Atlılar, ağır yüklülerin halini anlamazlar,, onlara ne gam var ki? Ey zahitler, bir himmet edin de, hoş kolay, sağ esen gideyim.

Hâfız gibi ayrılık çölünden dışarı çıkmaya bir yol bulamazsam devranın vezirine uyar, onun maiyetine karışır, onlarla yoldaş olur da giderim.

Hurrem an rüz kezin menzili viran birevem
Râhati can talabem derpeyi cânan birevem

359

خرم آن روز کز این منزل ویران بروم

راحت جان طلبم و از پی جانان بروم

Hâfız Divânı Şirâzi 852

گر چه دانم که به جایی نبرد راه غریب

من به بوی سر آن زلف پریشان بروم

دلم از وحشت زندان سکندر بگرفت

رخت بربندم و تا ملک سلیمان بروم

چون صبا با تن بیمار و دل بی‌طاقت

به هواداری آن سرو خرامان بروم

در ره او چو قلم گر به سرم باید رفت

با دل زخم کش و دیده گریان بروم

نذر کردم گر از این غم به درآیم روزی

تا در میکده شادان و غزل خوان بروم

به هواداری او ذره صفت رقص کنان

تا لب چشمه خورشید درخشان بروم

تازیان را غم احوال گران باران نیست

پارسایان مددی تا خوش و آسان بروم

ور چو حافظ ز بیابان نبرم ره بیرون

همره کوکبه آصف دوران بروم

**

AŞK MEYHANESİNİN KAPISINA KULAĞI KÜPELİ BİR KUL OLALI HER AN YEM BİR GAM BENİ KUTLAMAYA GELMEKTE!

332.

Açık söylüyorum, bu sözümden de neşelenmekteyim, gönlüm sevinçle dolu, aşk kuluyum, iki cihandan da hürüm!

Mukaddeslik gülşeninin kuşuyum. Bu hâdise tuzağına nasıl düştüm, bu ayrılığı nice anlatayım ?

Ben melektim, cennet de makamımdı, beni bu çok harap yere Âdem getirdi!

Senin civansın havasıyle Tûba ağacının gölgesi de hatırımdan çıktı, hurinin gönül alıcılığı da, havuz kıyısı da!

Gönlümün levhinde sevgilinin elif boyundan başka bir harf yok. Hocam, başka bir harf belletmediyse ben ne yapayım?

Bahtımın yıldızını hiç bir müneccim tanımadı Yarabbi, ben bu cihan anasından ne talihle doğdum ki?

Aşk meyhanesinin kapısına kulağı küpeli bir kul olalı her an yem bir gam beni kutlamaya gelmekte!

Gözbebeğim, gönlümün kanını içmekte, lâyık da. Neden insanların gözbebeğine gönül verdim?

Hâfız'ın yüzünü saçlarınla gözyaşlarından ant. Yoksa bu daimî sel, temelimi yıkacak!

Faş migüyemu ezguftei hod dilşadem
Bendei ışkam u ezher du cihan azadem

317

فاش می‌گویم و از گفته خود دلشادم

بنده عشقم و از هر دو جهان آزادم

طایر گلشن قدسم چه دهم شرح فراق

که در این دامگه حادثه چون افتادم

من ملک بودم و فردوس برین جایم بود

آدم آورد در این دیر خراب آبادم

سایه طوبی و دلجویی حور و لب حوض

به هوای سر کوی تو برفت از یادم

نیست بر لوح دلم جز الف قامت دوست

چه کنم حرف دگر یاد نداد استادم

کوکب بخت مرا هیچ منجم نشناخت

یا رب از مادر گیتی به چه طالع زادم

تا شدم حلقه به گوش در میخانه عشق

هر دم آید غمی از نو به مبارک بادم

می خورد خون دلم مردمک دیده سزاست

که چرا دل به جگرگوشه مردم دادم

پاک کن چهره حافظ به سر زلف ز اشک

ور نه این سیل دمادم ببرد بنیادم

**

EY SEHER YELİ, SELÂMINI ONA ARZ ET; SEHER ÇAĞLARINDA BENİ DUADAN UNUTMASIN!

333.

Ben kim oluyorum ki o güzel hatırından geçeyim, senin gönlüne gelmiş olayım? Ey kapısının toprağı başımın tacı güzel, sen lûtuflarda bulunuyorsun.

Sevgili, kula bakmayı, kulu görüp gözetmeyi sana kim öğretti, söyle. Çünkü ben, yoldaşlardan böyle bir şey ummuyorum doğrusu.

Ey kutsî kuş, himmetini yoluma kılavuz et, çünkü gideceğim yol uzun, ben de yeni sefere çıkmış birisiyim.

Ey seher yeli, selâmını ona arz et; seher çağlarında beni duadan unutmasın!

O kutlu günü istiyorum ki bu konaktan göçümü bağlayıp kaldırayım, dostlar, benî, artık senin civarından sorsunlar!

Hâfız, vuslat devletini dilerken gözümden akan yaşları deniz haline getirsem ve o denizde dalgalanıp yüzsem bile değer.

Nazım mertebesi yüksektir, cihanı istilâ eder., zamanın padişahına söyle de meydana getirdiğim bu incileri övsün!

Men ki bâşem ki beran hatrı a'tır guzerem
Lûtfhâ mıkuni ey haki deret tâcı serem

328

من که باشم که بر آن خاطر عاطر گذرم

لطف‌ها می‌کنی ای خاک درت تاج سرم

دلبرا بنده نوازیت که آموخت بگو

که من این ظن به رقیبان تو هرگز نبرم

همتم بدرقه راه کن ای طایر قدس

که دراز است ره مقصد و من نوسفرم

ای نسیم سحری بندگی من برسان

که فراموش مکن وقت دعای سحرم

خرم آن روز کز این مرحله بربندم بار

و از سر کوی تو پرسند رفیقان خبرم

حافظا شاید اگر در طلب گوهر وصل

دیده دریا کنم از اشک و در او غوطه خورم

پایه نظم بلند است و جهان گیر بگو

تا کند پادشه بحر دهان پرگهرم

**

ŞARAP SATANLARA DUA EDERSEM NE VAR Kİ? NİMET HAKKINI ÖDÜYORUM.

334.

Elimin kısalığı yüzünden yük altındayım. Bu yüzden yüce boylulardan utanıyorum.

Kıl gibi ince belin elime girerse ne âlâ... yoksa başımı şeydalığa verdim gitti!

Kâinatın ahvalini gözümden sor. Çünkü geceleri sabaha kadar yıldız saymadayım.

Beni zemane sırrından agâh etti... bundan dolayı şükrane olarak kadehin dudağından öpüyorum.

Koluma çok şükretmedeyim, ondan çok memnunum... halkı incitmeye kudretim yok!

Şarap satanlara dua edersem ne var ki? Nimet hakkını ödüyorum.

Hâfız gibi sarhoş bir kafam var. Fakat yine ondan lütuf göreceğimi umuyorum.

*• Gözyaşı yerine İnciler yağdırsam sen yine onları toprağımdan almak bile istemiyorsun!

Zidesti kütehî hod zıri barem
Ki ezbâlâbulendan şermsârem

323

ز دست کوته خود زیر بارم

که از بالابلندان شرمسارم

مگر زنجیر مویی گیردم دست

وگر نه سر به شیدایی برآرم

ز چشم من بپرس اوضاع گردون

که شب تا روز اختر می‌شمارم

بدین شکرانه می‌بوسم لب جام

که کرد آگه ز راز روزگارم

اگر گفتم دعای می فروشان

چه باشد حق نعمت می‌گزارم

من از بازوی خود دارم بسی شکر

که زور مردم آزاری ندارم

سری دارم چو حافظ مست لیکن

به لطف آن سری امیدوارم

**

TAKVA VE SARHOŞLUK, NE BENİM ELİMDEDİR, NE ENİN ELİNDE! EZEL SULTAM, NEYİ YAP DEDİYSE YAPTIM!

335.

Yıllardır aklın fetvasıyle ihtirası zindana kapatmak için rintlerin gittikleri yola gittim, onların izlerini izledim.

Ben Ankanın konağına varmak için kendi kendime yola girmedim ki. Bu konakları Süleyman'ın kuşıyle geçtim.

Neye alıştınsa onları terk et, onlara aykm olan şeylere yapış da muradına er. Çünkü ben bu cemiyete o dağınık saçlara uydum da eriştim.

Sâkinin dudağını öpmeye tövbe ettim. Fakat şimdi neden bilmezlere kulak astım diye dudağımı dişleyip durmaktayım.

Takva ve sarhoşluk, ne benim elimdedir, ne enin elinde! Ezel sultam, neyi yap dediyse yaptım!

Bir hayli müddet meyhane kapıcılığında bulundum, ama yine Tanrı lûtfundan ümidimi kesmemekte, yine Firdevs cennetine tamah etmekteyim.

Kocalmış olduğum halde Yusuf, sohbetiyle bu ak saçlı başımı okşamakta, beni ağırlamakta. Bu devlet, Külbei ahzandaki sabrımın ecri.

Kur'an'ın devleti sayesinde nail olduğum nimete felek mihrabında hiç bir Hâfız nail olmamıştır.

Gazel divanının baş köşesinde otursam şaşılacak ne var ki? Yıllardır Sahib-divan'ın kulluğunda bulundum.

Sâlhâ peyrevii mezhebi rindan kerdem
Tâ be fetvii hired hırs be zindan kerdem

319

سال‌ها پیروی مذهب رندان کردم

تا به فتوی خرد حرص به زندان کردم

Hâfız Divânı Şirâzi 862

من به سرمنزل عنقا نه به خود بردم راه

قطع این مرحله با مرغ سلیمان کردم

سایه‌ای بر دل ریشم فکن ای گنج روان

که من این خانه به سودای تو ویران کردم

توبه کردم که نبوسم لب ساقی و کنون

می‌گزم لب که چرا گوش به نادان کردم

در خلاف آمد عادت بطلب کام که من

کسب جمعیت از آن زلف پریشان کردم

نقش مستوری و مستی نه به دست من و توست

آن چه سلطان ازل گفت بکن آن کردم

دارم از لطف ازل جنت فردوس طمع

گر چه دربانی میخانه فراوان کردم

این که پیرانه سرم صحبت یوسف بنواخت

اجر صبریست که در کلبه احزان کردم

صبح خیزی و سلامت طلبی چون حافظ

هر چه کردم همه از دولت قرآن کردم

گر به دیوان غزل صدرنشینم چه عجب

سال‌ها بندگی صاحب دیوان کردم

**

YOLDAŞ, TANRI İÇİN OLSUN BANA YARDIM ET DE BİR KERE DAHA MEYHANE CİVARINDA BAYRAĞIMI YÜCELTEYİM.

336.

Akşam garipliği bastı, namaz vakti oldu da ağlamaya başladım mı gariplere lâyık mersiyeler tutturur, efsaneler söylerim.

Sevgilimi ve ülkemi hatırlayıp öyle ağlayayım ki yeryüzünden sefer âdetini kaldırayım!

Sevgilinin diyarındanım, garip elden değil... Tanrı, bir kere daha beni arkadaşlarıma ulaştır!

Yoldaş, Tanrı için olsun bana yardım et de bir kere daha meyhane civarında bayrağımı yücelteyim.

Akıl, ihtiyarlığı nasıl hesaba katabilir ki yine çocukluk çağında bulunan bir güzelle aşk oyununa giriştim.

Azizim, sabah rüzgâriyle şimal rüzgârından başka beni tanıyan yok. Rüzgârdan başka demsaam yok ki!

Sevgilinin konağının havası abıhayatım ızdır. Ey sabah rüzgârı, Şiraz toprağından bir esinti getir!

Göz yaşlarım aktı ve ayıbımı yüzüme karşı söyledi, sırrımı faş etti gitti. Kimden şikâyet edeyim? Beni koğulayan evimde, ev halkından!

Sabah çağı zührenin çenginden duydum, diyordu ki: Lehçesi ve sesi hoş Hâfız'ın kuluyum ben!

Nemâzı şâmı gariban çû girye âğâzem
Be müyehâyı ğaribâne kıssa perdâzem

333

نماز شام غریبان چو گریه آغازم

به مویه‌های غریبانه قصه پردازم

به یاد یار و دیار آن چنان بگریم زار

که از جهان ره و رسم سفر براندازم

من از دیار حبیبم نه از بلاد غریب

مهیمنا به رفیقان خود رسان بازم

خدای را مددی ای رفیق ره تا من

به کوی میکده دیگر علم برافرازم

خرد ز پیری من کی حساب برگیرد

که باز با صنمی طفل عشق می‌بازم

بجز صبا و شمالم نمی‌شناسد کس

عزیز من که بجز باد نیست دمسازم

هوای منزل یار آب زندگانی ماست

صبا بیار نسیمی ز خاک شیرازم

سرشکم آمد و عیبم بگفت روی به روی

شکایت از که کنم خانگیست غمازم

ز چنگ زهره شنیدم که صبحدم می‌گفت

غلام حافظ خوش لهجه خوش آوازم

**

MEYHANE YOKSULUYUM, FAKAT BİR BAK, SARHOŞ OLDUM MU FELEĞE NAZLANIR, YILDIZLARA HÂKİM KESİLİRİM.

337.

Seher çağında şaraptan tövbe etmeyi kurdum. Fakat tövbeleri bozan bahar mevsimi geliyor, ne yapayım?

Dosdoğru söylüyorum; erler şarap içsinler de ben karşıdan bakayım; bunu görmeye tahammülüm yok.

Lâle zamanı musiki meclisinden kaçar, bir kenara çekilirsem aklımdan zorum var, beni tedavi edin!

Mademki sevgilinin yüzünden murat gülü açıldı, artık düşman başım hangi taş pekse ona vursun!

Gül tahtana bir güzeli sultan gibi çıkarıp ona sümbülden gerdanlık, yaseminden bilezik takacağım.

Meyhane yoksuluyum, fakat bir bak, sarhoş oldum mu feleğe nazlanır, yıldızlara hâkim kesilirim.

Padişah meclisini hatırlayıp gonca gibi gülümseyerek kadehi alır, neşemden libasımı yırtarım.

Haram lokmadan çekinmemin imkânı ve yolu yokken neden şarap içen rindi kınayayım?

Hâfız, gizlice şarap içmekten usandı., sırrını çenk ve ney sesiyle açığa vuracağım.

Be azmi tovbe seher güftem istihare kunem
Behârı tovbeşiken miresed çi çâre kunem

350

به عزم توبه سحر گفتم استخاره کنم

بهار توبه شکن می‌رسد چه چاره کنم

سخن درست بگویم نمی‌توانم دید

که می خورند حریفان و من نظاره کنم

چو غنچه با لب خندان به یاد مجلس شاه

پیاله گیرم و از شوق جامه پاره کنم

به دور لاله دماغ مرا علاج کنید

گر از میانه بزم طرب کناره کنم

Hâfız Divânı Şirâzi 868

ز روی دوست مرا چون گل مراد شکفت

حواله سر دشمن به سنگ خاره کنم

گدای میکده‌ام لیک وقت مستی بین

که ناز بر فلک و حکم بر ستاره کنم

مرا که نیست ره و رسم لقمه پرهیزی

چرا ملامت رند شرابخواره کنم

به تخت گل بنشانم بتی چو سلطانی

ز سنبل و سمنش ساز طوق و یاره کنم

ز باده خوردن پنهان ملول شد حافظ

به بانگ بربط و نی رازش آشکاره کنم

**

SABAH RÜZGÂRI GÜL MECMUASINI LÜTUF SUYU İLE YIKADIKTAN SONRA ARTIK BEN DEFTER SAYFASINA BAKARSAM BANA SAPIK VE TABİATSIZ ADINI TAK!

338.

Ben güzeli ve şarabı terk edecek rint değilim. Muhtesip de bilir ki ben bu işleri pek az yaparım.

Tövbekârları defalarca ayıpladığım halde, deliyim gül mevsimi şaraba tövbe edersem.

Sabah rüzgârı gül mecmuasını lütuf suyu ile yıkadıktan sonra artık ben defter sayfasına bakarsam bana sapık ve tabiatsız adını tak!

Lâle, eline şarap kadehini almış, nergis sarhoş... Fakat günahkârlıkla sade bizim adımız çıkmış. Davam çok ama Yarabbi, kimi hâkim yapayım ?

Aşk bir incidir, meyhane deniz, ben de dalgıç? O denize bir kere daldım, bakalım nereden başımı çıkaracağım?

Yokluk tozlarına bulandım ama eteğimi güneş çeşmesiyle bile ıslatmak himmete sığmaz!

Yoksullukta bile elimde sultan hâzinesi var. Aşağılık kişileri yetiştiren feleğin dönüşüne neye tamah edeyim?

Ey şehri birbirine katan güzelim, bir an olsun dizginini zaptet de yoluna göz yaşlarımı serpeyim, yüzümü döşeyeyim... Yolunu incilerle altınlarla bezeyeyim.

• Göz yaşlarından yakut ve lâle dolu hâzinelerim var. Neden yıldızı yüce güneşin feyzine göz dikeyim?

Feleğin ahdü peymanına o kadar itibar edilmez. Bundan böyle ahdedersem de kadehle ederim, şart edersem de!

Sevgili, âşıkların ateş içinde kalmalarını istiyorsa kevser çeşmesine bile bakarsam gözüm kör olsun!

Dün gece lâl dudakları Hâfız'a işvelendi ama ben bu masallara inanacak adam mıyım ?

Men ne an rinedem ki terki şâhedu sağar kunem Muhtesib dâned ki men in karha kemter kunem

346

من نه آن رندم که ترک شاهد و ساغر کنم

محتسب داند که من این کارها کمتر کنم

من که عیب توبه کاران کرده باشم بارها

توبه از می وقت گل دیوانه باشم گر کنم

عشق دردانه‌ست و من غواص و دریا میکده

سر فروبردم در آن جا تا کجا سر برکنم

لاله ساغرگیر و نرگس مست و بر ما نام فسق

داوری دارم بسی یا رب که را داور کنم

بازکش یک دم عنان ای ترک شهرآشوب من
تا ز اشک و چهره راهت پرزر و گوهر کنم

من که از یاقوت و لعل اشک دارم گنج‌ها
کی نظر در فیض خورشید بلنداختر کنم

چون صبا مجموعه گل را به آب لطف شست
کجدلم خوان گر نظر بر صفحه دفتر کنم

عهد و پیمان فلک را نیست چندان اعتبار
عهد با پیمانه بندم شرط با ساغر کنم

من که دارم در گدایی گنج سلطانی به دست
کی طمع در گردش گردون دون پرور کنم

گر چه گردآلود فقرم شرم باد از همتم
گر به آب چشمه خورشید دامن تر کنم

عاشقان را گر در آتش می‌پسندد لطف دوست

تنگ چشمم گر نظر در چشمه کوثر کنم

دوش لعلش عشوه‌ای می‌داد حافظ را ولی

من نه آنم کز وی این افسانه‌ها باور کنم

**

AMEL DEFTERİMİN KARALIĞINDAN KORKMAM. MAHŞER GÜNÜ, ONUN FEYZİYLE BUNUN GİBİ YÜZLERCE DEFTERİ DÜRER, DEVŞİRİRİM!

339.

Gül mevsiminde şarabı terk edeyim... hâşâ, ben akıllılıktan dem vurmaktayım. Bu işi nasıl yaparım?

Nerde mutrıp? Gelsin de bütün zahitlik ve bilgi mahsulünü çenk ve ney sesine feda edeyim?

Gönlüm, medrese kıylükaalinden iğrendi, yeter., bir müddet de sevgiliye ve şaraba hizmet edeyim.

Sabah rüzgârı habercisi nerde? Gelsin de o talihi kutlu, o kademi yomlu vefadara ayrılık gecesinin şikâyetlerini söyleyeyim.

Zamane ne vakit vefakâr oldu ki? Şarap kadehini getir de Cem ve Kâvus’un maceralarını anlatayım.

Amel defterimin karalığından korkmam. Mahşer günü, onun feyziyle bunun gibi yüzlerce defteri dürer, devşiririm!

Sevgilinin Hâfız'a ariyet olarak verdiği bu cam da bir gün yüzünü görüp ona teslim edeceğim.

Hâşâ ki men be mevsimi gul terki mey kunem
Men lâfı akl mizenem in kâr key kunem

351

حاشا که من به موسم گل ترک می کنم

من لاف عقل می‌زنم این کار کی کنم

مطرب کجاست تا همه محصول زهد و علم

در کار چنگ و بربط و آواز نی کنم

از قیل و قال مدرسه حالی دلم گرفت

یک چند نیز خدمت معشوق و می کنم

کی بود در زمانه وفا جام می بیار

تا من حکایت جم و کاووس کی کنم

از نامه سیاه نترسم که روز حشر

با فیض لطف او صد از این نامه طی کنم

کو پیک صبح تا گله‌های شب فراق

با آن خجسته طالع فرخنده پی کنم

این جان عاریت که به حافظ سپرد دوست

روزی رخش ببینم و تسلیم وی کنم

**

BEN SENİN CEFANDAN AĞLAYACAK ADAM DEĞİLİM. İTİMAT EDİLİR BİR KUL, DEVLETİNİ DİLER BİR KÖLEYİM.

340.

Beni yolunun toprağı gibi cefa ayağının altına alan sevgilinin ayağım bastığı toprağı öpüyor, kademini incittiğinden dolayı özürler diliyorum.

Ben senin cefandan ağlayacak adam değilim. İtimat edilir bir kul, devletini diler bir köleyim.

* Uzayıp giden ümidimi saçlarının büklümlerine bağladım. Allah saklasın da o uzun saçların istek elimi kısaltmasın!

Bir zerre toprağım, senin civarındayım,, halim de iyi. Ancak sevgili, ansızın rüzgâr, beni buradan atıverecek.. bundan korkuyorum.

Ben mukaddesler âlemindeki tekkenin sofisiyim; fakat şimdi muğların manastırına yolladılar.

Seher çağı meyhane Pîri bana cihanı gösteren bir kadeh verdi de o ayna ile senin güzelliğinden agâh etti.

Bu yolda oturduğuma bakma; kalk, benimle meyhaneye doğru gel de oradakilerin arasında ne makamım var, bir gör!

Sarhoşça geçip gittin, Hâfız'ını düşünmedin bile. Ahım güzellik eteğini tutarsa yazık!

•• Seher vakti doğu padişahı, “Bütün padişahlığımla beraber Turarşah’ın kuluyum" diyordu, ne de hoşuma gitti bu sözü ya!

An ki pamali cefa kerd çü haki rahem
Hâk mibüsemu cözrı kademeş mıhâhem

361

آن که پامال جفا کرد چو خاک راهم

خاک می‌بوسم و عذر قدمش می‌خواهم

من نه آنم که ز جور تو بنالم حاشا

بنده معتقد و چاکر دولتخواهم

بسته‌ام در خم گیسوی تو امید دراز

آن مبادا که کند دست طلب کوتاهم

ذره خاکم و در کوی توام جای خوش است

ترسم ای دوست که بادی ببرد ناگاهم

پیر میخانه سحر جام جهان بینم داد

و اندر آن آینه از حسن تو کرد آگاهم

صوفی صومعه عالم قدسم لیکن

حالیا دیر مغان است حوالتگاهم

با من راه نشین خیز و سوی میکده آی

تا در آن حلقه ببینی که چه صاحب جاهم

مست بگذشتی و از حافظت اندیشه نبود

آه اگر دامن حسن تو بگیرد آهم

خوشم آمد که سحر خسرو خاور می‌گفت

با همه پادشهی بنده تورانشاهم

**

PÎR-İ MUGÂN DERGÂHININ SALİKLERİ ARASINA KATILDIĞIM GÜNDEN İTİBAREN GÖNLÜME MANA KAPISINI AÇTILAR.

341.

Tanrı'ya şükrolsun, Hak'tan ne dilediysem oldu, himmetimin son haddine varıncaya kadar muradıma eriştim.

Ey taze gül fidanı, ben senin sayende cihan bağının bir fidanı oldum, sen de devlet meyvalarını devşir, ye; dilerim Tanrı'dan, muradına eriş!

Evvelce âlemin altından da haberim yoktu, üstünden de. Fakat senin gam mektebinde bu derece âlim, bu kadar ince ve derin şeyleri bilir bir hale geldim.

Ne kadar şöyle böyle olduysam nihayet kısmet, nihayet nasip, beni yine meyhaneye havale etmekte!

Ben yılların, ayların geçmesiyle ihtiyarlamadım ki. Sevgili, vefasız., bana uğramayıp ömür gibi geçip gitmede., o yüzden ihtiyarladım ben.

Pîr-i Mugân dergâhının salikleri arasına katıldığım günden itibaren gönlüme mana kapısını açtılar.

* Ebedi devletin ana yolunda baht tahtına elimde şarap kadehi olduğu halde tam dostların diledikleri gibi oturdum.

• **Gözünün fitnesi eriştiği zamandan beridir ki âhır zaman fitnelerinden emin oldum.**

Dün inayet, müjdeledi: Hâfız, gel., günahlarının affedileceğine ben kefil oldum.

Her çend piru hastedilu nâtevan şudem
Her geh ki yâdı rüyi tu kerdem cuvan şudem

321

هر چند پیر و خسته دل و ناتوان شدم

هر گه که یاد روی تو کردم جوان شدم

شکر خدا که هر چه طلب کردم از خدا

بر منتهای همت خود کامران شدم

ای گلبن جوان بر دولت بخور که من

در سایه تو بلبل باغ جهان شدم

اول ز تحت و فوق وجودم خبر نبود

در مکتب غم تو چنین نکته دان شدم

قسمت حوالتم به خرابات می‌کند

هر چند کاین چنین شدم و آن چنان شدم

آن روز بر دلم در معنی گشوده شد

کز ساکنان درگه پیر مغان شدم

در شاهراه دولت سرمد به تخت بخت

با جام می به کام دل دوستان شدم

از آن زمان که فتنه چشمت به من رسید

ایمن ز شر فتنه آخرزمان شدم

من پیر سال و ماه نیم یار بی‌وفاست

بر من چو عمر می‌گذرد پیر از آن شدم

دوشم نوید داد عنایت که حافظا

بازآ که من به عفو گناهت ضمان شدم

**

GEL, GEL DE GÜLLER SAÇALIM, KADEHE ŞARAP DÖKELİM, FELEĞİN TAVANINI YARIP YIKALIM DA BAŞKA BİR ŞEKİLDE YENİDEN KURALIM!

342.

Gel, gel de güller saçalım, kadehe şarap dökelim, feleğin tavanını yarıp yıkalım da başka bir şekilde yeniden kuralım!

Gam, âşıkların kanını dökmek için asker çeker, akın ederse sâki ile beraber saldıralım, kökünü kazıyalım.

Erguvan renkli şarap kadehine gül suyu karıştıralım, güzel kokulu rüzgârın buhurdanına şeker atalım.

Elinde böyle bir güzel saz varken, ey çalgıcı, güzel bir şey çal da ellerimizi salarak gazel okuyalım, ayaklarımızı vurarak raksedelim!

* Ey sabah rüzgârı, vücudumuzun toprağını o âlicenap sevgiliye savur. Belki bu suretle o güzeller padişahım görmeye muvaffak oluruz.

Birisi akıldan dem vurmakta, öbürü tasavvuf ıstılahları söyleyip durmakta., gel de bu davaları hüküm sahibine bırakalım.

Ebedi cenneti istiyorsan bizimle meyhaneye gel, seni bir gün küp dibinden Kevser havuzuna atıverelim.

Şiraz'da güzel söz söylemeye, hoş söz okumaya çalışmazlar.

Gel Hâfız, kendimizi başka bir diyara atalım.

Biyâ tâ gul berefşânîmu mey der sağar endazım
Felekrâ sâki bişkâfîmu tarhi nov derendâzim

374

بیا تا گل برافشانیم و می در ساغر اندازیم

فلک را سقف بشکافیم و طرحی نو دراندازیم

اگر غم لشکر انگیزد که خون عاشقان ریزد

من و ساقی به هم تازیم و بنیادش براندازیم

شراب ارغوانی را گلاب اندر قدح ریزیم

نسیم عطرگردان را شکر در مجمر اندازیم

Hâfız Divânı Şirâzi 882

چو در دست است رودی خوش بزن مطرب سرودی خوش

که دست افشان غزل خوانیم و پاکوبان سر اندازیم

صبا خاک وجود ما بدان عالی جناب انداز

بود کن شاه خوبان را نظر بر منظر اندازیم

یکی از عقل می‌لافد یکی طامات می‌بافد

بیا کاین داوری‌ها را به پیش داور اندازیم

بهشت عدن اگر خواهی بیا با ما به میخانه

که از پای خمت روزی به حوض کوثر اندازیم

سخندانی و خوشخوانی نمی‌ورزند در شیراز

بیا حافظ که تا خود را به ملکی دیگر اندازیم

**

GÜNAH DENİZİNE BATMIŞIM AMA AŞK YÜZGECİ OLALI, AŞKLA BİLİŞELİ MERHAMETE ERİŞENLERDENİM BEN.

343.

Sâki, gel yine., huzuruna erişmek istiyorum. Kulluğuna müştakım, devletine duacıyım.

Ziyasında kutluluklar olan kadehinin feyziyle bana şu şaşkınlık zulmetinden çıkacak yolu göster.

Günah denizine batmışım ama aşk yüzgeci olalı, aşkla bilişeli merhamete erişenlerdenim ben.

Hakim, bu rinttir, adı kötüye çıkmıştır diye beni ayıplama. Kısmet divanında alnıma bu yazılmıştı, ne yapayım ben?

Şarap iç, âşıklık, çalışmakla, istemekle kazanılmaz. Bu ihsan, bana yaratılıştan miras.

Vatanımdan ömrümde çıkmamış, gurbete gitmemiş olduğum halde seni görmek sevdasıyle gurbete niyetlendim.

Yolda deniz var, dağ var., bense hem hastayım, hem zayıf. Ey kademi kutlu Hızır, sen himmet et, sen yardımıma eriş!

Zahiren senin devlet kapından uzağım ama canla, gönülle daima orada oturanlardanım.

Hâfız, senin huzurunda can verecek. Ecel mühlet verirse işte bu hayali kuruyorum.

Bâz ây sâkiyâ ki hevâ hâhı hıdmetem
Muştâkı bendegi vu du'â guyi dovletem

313

بازآی ساقیا که هواخواه خدمتم

مشتاق بندگی و دعاگوی دولتم

زان جا که فیض جام سعادت فروغ توست

بیرون شدی نمای ز ظلمات حیرتم

هر چند غرق بحر گناهم ز صد جهت

تا آشنای عشق شدم ز اهل رحمتم

عیبم مکن به رندی و بدنامی ای حکیم

کاین بود سرنوشت ز دیوان قسمتم

می خور که عاشقی نه به کسب است و اختیار

این موهبت رسید ز میراث فطرتم

من کز وطن سفر نگزیدم به عمر خویش

در عشق دیدن تو هواخواه غربتم

دریا و کوه در ره و من خسته و ضعیف

ای خضر پی خجسته مدد کن به همتم

دورم به صورت از در دولتسرای تو

لیکن به جان و دل ز مقیمان حضرتم

حافظ به پیش چشم تو خواهد سپرد جان

در این خیالم ار بدهد عمر مهلتم

**

GÖZYAŞLARIM AKMASA BELKİ AŞKININ SIRRI GÖNÜLDE GİZLİ KALIR, ÂLEME DUYULMAZDI.

344. t

Yolum yine muğların meyhanesine düşerse hırkayla seccadenin parasını hemen şaraba harcedeyim.

Bugün zahitler gibi tövbe kapısının halkasını çalarsam meyhane hazinedarı yarın bana kapıyı açmaz.

Pervane gibi bir fırsat bulursam çırağa benzeyen o yanaktan başka bir şeyin etrafında uçup dolaşmam.

Hurilerin sohbetini istemem, çünkü senin hayalini kurmak varken başka bir şeyle mukayyed olursam bu, kusurun ta kendisidir.

Kan kesilmiş gönlümün maceralarım kimseye söylemem. Senin derdinin kılıcından başka hiç bir hemdemim yok.

Gözyaşlarım akmasa belki aşkının sırrı gönülde gizli kalır, âleme duyulmazdı.

Belki bir doğan beni avlar ümidiyle kuş gibi toprağının kafesinden uçup havalandım.

• Çenk gibi beni kucağına alıp gönlümün muradını vermesen bile bari bir an olsun ney gibi beni dudağınla okşa!

Hâfız'ın teninde her kıl bir baş olsa zülfün gibi hepsini de ayaklarının altına atardım.

Der herâbâtı muğan ger guzer ufted bâzem
Hâsılı hırka vu seccade revan derbâzem

335

در خرابات مغان گر گذر افتد بازم

حاصل خرقه و سجاده روان دربازم

حلقه توبه گر امروز چو زهاد زنم

خازن میکده فردا نکند در بازم

ور چو پروانه دهد دست فراغ بالی

جز بدان عارض شمعی نبود پروازم

صحبت حور نخواهم که بود عین قصور

با خیال تو اگر با دگری پردازم

سر سودای تو در سینه بماندی پنهان

چشم تردامن اگر فاش نگردی رازم

مرغ سان از قفس خاک هوایی گشتم

به هوایی که مگر صید کند شهبازم

همچو چنگ ار به کناری ندهی کام دلم

از لب خویش چو نی یک نفسی بنوازم

ماجرای دل خون گشته نگویم با کس

زان که جز تیغ غمت نیست کسی دمسازم

گر به هر موی سری بر تن حافظ باشد

همچو زلفت همه را در قدمت اندازم

**

SENİN BİR GÜLMENE SÜRAHİ GİBİ CAN VERDİĞİM ZAMAN DİLERİM, NAMAZIMI SENİN SARHOŞLARIN KILSIN.

345. t

Yine senin ikiye ayrılmış zülfün elime düşerse çevgânınla top gibi ne başlarla oynardım ben

Saçların, bana bir uzun ömür ama ne fayda ki o uzun ömürden elimde bir kıl bile yok.

Ey çırağ, bu gece bana bir huzur ve istirahat fermanı ver de huzurunda gönül ateşiyle mum gibi yanıp eriyeyim.

Senin bir gülmene sürahi gibi can verdiğim zaman dilerim, namazımı senin sarhoşların kılsın.

Ben kötülüklere bulaşmış bir adamım. Namazım da doğru ve makbul bir namaz değil. Onun için meyhanede yanıp yakılmam eksik olmuyor.

Hayalin, mescitte hatırıma geldi mi iki kaşını mihrab edinirim, meyhanede geldi mi kemençeye yüz tutarım.

Bir gece halvetimizi yüzünle aydınlatırsan sabah gibi başımı tan yerinde yüceltirim.

Eyaz'ın sevdasıyle baştan olursam bir yolda işin sonu Mahmud olur.

Hâfız, gönül derdini kime söyleyeyim? Bu yolda sunma kadehten başka birisinin hemdem olması yaraşmaz ki!

Ger dest rehed der seri zulfeyni tu bazem
Çün güy çi serhâ ki beçevganı tu bazem

غزل 334

گر دست رسد در سر زلفین تو بازم

چون گوی چه سرها که به چوگان تو بازم

زلف تو مرا عمر دراز است ولی نیست

در دست سر مویی از آن عمر درازم

پروانه راحت بده ای شمع که امشب

از آتش دل پیش تو چون شمع گدازم

آن دم که به یک خنده دهم جان چو صراحی

مستان تو خواهم که گزارند نمازم

چون نیست نماز من آلوده نمازی

در میکده زان کم نشود سوز و گدازم

در مسجد و میخانه خیالت اگر آید

محراب و کمانچه ز دو ابروی تو سازم

گر خلوت ما را شبی از رخ بفروزی

چون صبح بر آفاق جهان سر بفرازم

محمود بود عاقبت کار در این راه

گر سر برود در سر سودای ایازم

حافظ غم دل با که بگویم که در این دور

جز جام نشاید که بود محرم رازم

**

GAYRİ BU İŞRETİ İSTEMEYENE GÖNÜL HOŞLUĞU NASİP OLMASIN. BU MECLİSİ ARAMAYANA HAYAT HARAM OLSUN!

346. t

Aşıklık, gençlik, lâl renkli şarap... ağyarsız bir meclis, hemdem dost ve daimi işret...

Şeker ağızlı sâki, tatlı sözlü çalgıcı, her hali, her hareketi iyi bir arkadaş ve iyi şöhretli bir yoldaş...

Letafette, temizlikte, saflıkta abıhayatı imrendiren güzel bir sevgüi.. güzellikte, alımda dolunayın bile hasedettiği bir dilber...

Cennet köşkü gibi gönüller çeken bir meclis yeri, çevresi cennet bağına benzeyen bir gül bahçesi...

Oturanlar herkesin iyiliğini isterler, hizmet edenler edeplidir... sevgililer sır saklarlar; âşıklar, dostların dileğine uyarlar.

Gül renkli şarap keskin, acı, içimi güzel ve baş ağrıtmaz., mezesi, sevgilinin lâl dudağı.. âdeta halis yakutu andırmada!

Sâkinin gamzesi, akıllar yağmalamaya kılıç çekmiştir., sevgilinin zülfü, gönül avlamaya ağ kurmuştur.

Hâfız gibi lâtifeci, tatlı sözlü bir nükteci; Hacı Kıvam gibi âleme ihsan nedir öğreten, cihanı aydınlatan bir zat da o mecliste.

Gayri bu işreti istemeyene gönül hoşluğu nasip olmasın. Bu meclisi aramayana hayat haram olsun!

'Işkbâziy yu cuvâniyyu şerâbı Ia'l fam
Meclisi unsu harifi hemdemu şurbi mudam

309

عشقبازی و جوانی و شراب لعل فام

مجلس انس و حریف همدم و شرب مدام

ساقی شکردهان و مطرب شیرین سخن

همنشینی نیک کردار و ندیمی نیک نام

شاهدی از لطف و پاکی رشک آب زندگی

دلبری در حسن و خوبی غیرت ماه تمام

بزمگاهی دل نشان چون قصر فردوس برین

گلشنی پیرامنش چون روضه دارالسلام

صف نشینان نیکخواه و پیشکاران باادب

دوستداران صاحب اسرار و حریفان دوستکام

باده گلرنگ تلخ تیز خوش خوار سبک

نقلش از لعل نگار و نقلش از یاقوت خام

غمزه ساقی به یغمای خرد آهخته تیغ

زلف جانان از برای صید دل گسترده دام

نکته دانی بذله گو چون حافظ شیرین سخن

بخشش آموزی جهان افروز چون حاجی قوام

هر که این عشرت نخواهد خوشدلی بر وی تباه

وان که این مجلس نجوید زندگی بر وی حرام

**

SEVGİLİNİN SAÇLARI, BİZİM ZÜNNAR KUŞANMAMIZI EMREDİYOR. GİT EY ŞEYH, ARTIK TENİMİZE HIRKA HARAM OLDU!

347. t

Merhaba ey izi kutlu, verdiği haberler mübarek kuş! Hoş geldin, ne haber, sevgili nerde, yol ne tarafta?

Yarabbi, ezelî lütfün, bu kafilenin kılavuzu olsun, düşman, bu kafile yüzünden tuzağa düştü, sevgili murada erişti.

Benimle sevgilinin macerasına son yoktur. Başlangıcı olmayan şey, sona varabilir mi hiç?

Sevgilinin saçları, bizim zünnar kuşanmamızı emrediyor. Git ey şeyh, artık tenimize hırka haram oldu!

Azim kuşum, Sidre'nin üstünde ötüp dururken nihayet yanağındaki ben, onu tuzağa düşürdü!

Hasta gözlerim nasıl uykuya dalabilir ? Uzayıp giden bir hastalığa düşen ve ölüm haline gelmiş olan kişi nasıl uyuyabilir ki?

Sevgiliye dedim ki: Ben âşıkım, fakat sen acımıyorsun bana., davam bu, işte sen, işte zaman „ bir gün olur, sözümü tasdik edersin elbette!

Gül, ululanmayı hadden aşırdı, bir yüzünü, göster de haddini bilsin! Selvi nazlanıp durmakta, fakat nazı hiç de hoş değil, bir salında aklı başına gelsin!

Hâfız, kaşlarına mail olsa yaraşır. Çünkü, söz ehli mihrap köşesine oturur.

Merhaba tayiri ferhı peyi ferhundepeyam
Hayr makdem çi haber yar kucâ râh kudâm

مرحبا طایر فرخ پی فرخنده پیام

خیر مقدم چه خبر دوست کجا راه کدام

یا رب این قافله را لطف ازل بدرقه باد

که از او خصم به دام آمد و معشوقه به کام

ماجرای من و معشوق مرا پایان نیست

هر چه آغاز ندارد نپذیرد انجام

گل ز حد برد تنعم نفسی رخ بنما

سرو می‌نازد و خوش نیست خدا را بخرام

زلف دلدار چو زنار همی‌فرماید

برو ای شیخ که شد بر تن ما خرقه حرام

مرغ روحم که همی‌زد ز سر سدره صفیر

عاقبت دانه خال تو فکندش در دام

چشم بیمار مرا خواب نه درخور باشد

دنف کیف ینام٧من له یقتل دا

تو ترحم نکنی بر من مخلص گفتم

ذاک دعوای و ها انت و تلک الایام

حافظ ار میل به ابروی تو دارد شاید

جای در گوشه محراب کنند اهل کلام

**

**** SÂKİ, AY YÜZLÜ BİR GÜZEL, SIRRA MAHREM BİR HEMDEMDİ.. HÂFIZ DA ŞARAP İÇTİ, ŞEYH DE, FAKİH DE!***

348. t

Bize müjdeler olsun; selâmet, Ziselem'e gelip kondu. Büyük nimetleri itiraf eden, Tanrı'ya hamdeder; hamdolsun.

Nerde bu fethi muştulayan muştucu? Ayaklarına altın, gümüş gibi canımı saçayım!

Padişahın geriye dönmesiyle şu acayip zaman gelip çattı. Artık düşman yokluk diyarı harimine hareket etti!

Ahdini bozan, mutlaka günün birinde perişan olur. Çünkü ahitler, akıl ve kemal sahiplerine borçtur.

Düşman, ümit bulutundan bir rahmet umardı ama yalnız ağladı, göz yaşlarından başka aşikâr bir yağmur zuhur etmedi.

Düşman, Firavun gibi gam Nil'ine düştü. Felek de onu kınadı da dedi ki: Şimdi nadim oldun ama nedametin faydası yok gayrı!

* Sâki, ay yüzlü bir güzel, sırra mahrem bir hemdemdi.. Hâfız da şarap içti, şeyh de, fakih de!

Buşrâ izisselâmeti hallet bihin nidem
Lillâhi lıamde muterifin ğâyeten ni'am

312

بشری اذ السلامه حلت بذی سلم

لله حمد معترف غایه النعم

آن خوش خبر کجاست که این فتح مژده داد

تا جان فشانمش چو زر و سیم در قدم

از بازگشت شاه در این طرفه منزل است

آهنگ خصم او به سراپرده عدم

پیمان شکن هرآینه گردد شکسته حال

ان العهود عند ملیک النهی ذمم

می‌جست از سحاب امل رحمتی ولی

جز دیده‌اش معاینه بیرون نداد نم

در نیل غم فتاد سپهرش به طنز گفت

ان قد ندمت و ما ینفع الندم

ساقی چو یار مه رخ و از اهل راز بود

حافظ بخورد باده و شیخ و فقیه هم

**

SEHER ÇAĞINDA EĞER CİĞERİMİN KANI GÖZÜMÜN ETEĞİNİ TUTMASAYDI AKAN GÖZYAŞLARIM, BENİ ÂLEME RÜSVAY EDECEKTİ!

349. t

Yüzünün hayali göz gülşenine uğrayınca gönül, bakmak için göz penceresine gelir.

Gel de ayaklarına saçmak üzere gönül hâzinesinden göz penceresine lâleler inciler getireyim!

Kurulup oturmana lâyık bir yer görmüyorum. Bütün dünyada karar edeceğin yer, ancak benim, göz bucağım da işte sana lâyık ve hazır bir makam!

Seher çağında eğer ciğerimin kanı gözümün eteğini tutmasaydı akan gözyaşlarım, beni âleme rüsvay edecekti!

Seni daha ilk gördüğüm gün gönül, **"Eğer bana bir zarar erişirse kanım, vebalim gözün boynuna"** demişti.

Vuslatına erişmek ümidiyle dün gece seher vaktine kadar aydm göz çırağımı rüzgârın yoluna tuttum!

Erlik hakkıyçin Hâfız'ın dertli gönlünü erler yıkan göz okunla vurup yaralama!

Hayâli rüyi tu çun bugzered begulşeni çeşm
Dil ezrehi naşar âyed be süyi revzeni çeşm

Hâfız Divânı Şirâzi 900

خیال روی تو چون بگذرد به گلشن چشم

دل از پی نظر آید به سوی روزن چشم

سزای تکیه گهت منظری نمی‌بینم

منم ز عالم و این گوشه معین چشم

بیا که لعل و گهر در نثار مقدم تو

ز گنج خانه دل می‌کشم به روزن چشم

سحر سرشک روانم سر خرابی داشت

گرم نه خون جگر می‌گرفت دامن چشم

نخست روز که دیدم رخ تو دل می‌گفت

اگر رسد خللی خون من به گردن چشم

به بوی مژده وصل تو تا سحر شب دوش

به راه باد نهادم چراغ روشن چشم

به مردمی که دل دردمند حافظ را

مزن به ناوک دلدوز مردم افکن چشم

**

YÜRÜ BE ÖĞÜTÇÜ, ŞARAP İÇENLERİ KINAYIP DURMA. BUNU KADERE HÜKMEDEN YAPIYOR, BEN NE YAPABİLİRİM Kİ?

350

Yürü be öğütçü, şarap içenleri kınayıp durma. Bunu kadere hükmeden yapıyor, ben ne yapabilirim ki?

Gayıp pususundan gayret şimşeği böyle çakıp durdukça sen söyle, bu harmanı yanmış âşık ne yapsın?

Türklerin padişahı münasip gördü, beni kuyuya attı. Rüstem'in lütfu imdadıma yetişip elimi tutmazsa ne çarem var?

Tur Dağının ateşi bir çirağ yakıp yardım etmezse Eymen vadisinin karanlık gecesinde ne yapabilirim ki?

Hâfız, güzelim cennet, babamdan miras kalan yurdum. Bu viran yuvamda oturup ne yapacağım?

Bltu ey servi revan bâgulu gulşen çi kunem
Zulfi sunbul çi keşem 'ârızı süsen çi kunem

345

Hâfız Divânı Şirâzi 902

بی تو ای سرو روان با گل و گلشن چه کنم

زلف سنبل چه کشم عارض سوسن چه کنم

آه کز طعنه بدخواه ندیدم رویت

نیست چون آینه‌ام روی ز آهن چه کنم

برو ای ناصح و بر دردکشان خرده مگیر

کارفرمای قدر می‌کند این من چه کنم

برق غیرت چو چنین می‌جهد از مکمن غیب

تو بفرما که من سوخته خرمن چه کنم

شاه ترکان چو پسندید و به چاهم انداخت

دستگیر ار نشود لطف تهمتن چه کنم

مددی گر به چراغی نکند آتش طور

چاره تیره شب وادی ایمن چه کنم

حافظا خلد برین خانه موروث من است

اندر این منزل ویرانه نشیمن چه کنم

**

AŞK YOLUNDAKİ BİLİŞLER KANIMI DÖKÜP İÇSELER BİLE YABANCIYA ŞİKÂYET EDERSEM NAMERDİM!

351. t

Bu gurbet konağından evime, yurduma varırsam niyetim şu: Oraya bir daha gidersem akıllı, uslu gideceğim.

Bu seferden sağ esen vatanıma kavuşursam yoldan gelir gelmez doğruca meyhaneye gitmeyi nezrettim.

Bu seyirden, bu sülükten ne keşfe nail oldum? Bunu anlatmak için tekke kapısına utla, kadehle gideceğim

Aşk yolundaki bilişler kanımı döküp içseler bile yabancıya şikâyet edersem namerdim!

Bundan böyle elim, sevgilinin zincir gibi sağlarındadır., niceye bir divane gönlün dileğine uyacağım?

Mihraba benzeyen kaşlarını bir daha görürsem şükür secdesi edecek, sadakalar vereceğim.

Ne mutlu demdir o dem ki Hâfız, Vezir'in sevdasıyle meyhaneden sarhoş olarak çıkar, sevgiliyle köşke giderim!

Ger ezin menzili ğurbet besuy i hâne revem
Diğer ancâ revemu 'âkılı ferzâne revem

Hâfız Divânı Şirâzi 904

گر از این منزل ویران به سوی خانه روم

دگر آن جا که روم عاقل و فرزانه روم

زین سفر گر به سلامت به وطن بازرسم

نذر کردم که هم از راه به میخانه روم

تا بگویم که چه کشفم شد از این سیر و سلوک

به در صومعه با بربط و پیمانه روم

آشنایان ره عشق گرم خون بخورند

ناکسم گر به شکایت سوی بیگانه روم

بعد از این دست من و زلف چو زنجیر نگار

چند و چند از پی کام دل دیوانه روم

گر ببینم خم ابروی چو محرابش باز

سجده شکر کنم و از پی شکرانه روم

خرم آن دم که چو حافظ به تولای وزیر

سرخوش از میکده با دوست به کاشانه روم

**

ÖMRÜMÜN SONU NE ZAMAN GELECEK, BELLİ DEĞİL., BARİ GİDEYİM DE ECEL GÜNÜNDE SEVGİLİMİN YANINDA BULUNAYIM, BU DAHA DOĞRU!

352. t

Niçin ülkemin, yurdumun sevdasına düşüp gitmeyeyim ? Neden sevgilimin mahallesine toprak olmayayım?

Mademki gariplik ve mihnet derdine tahammül edemiyorum, bari şehrime gideyim de kendimin sultanı olayım!

Vuslat haliminin mahremlerinden olup padişahımın kulları arasına katılayım.

Ömrümün sonu ne zaman gelecek, belli değil., bari gideyim de ecel gününde sevgilimin yanında bulunayım, bu daha doğru!

İşim gücüm daima âşıklık ve rintlikti., artık çalışayım, kendi işime koyulayım.

Ağır bir uykuya dalmış olan bahtımın, hiç de düzgün gitmeyen işimin elinden şikâyet edeceksem kendi sırrımı kendime söyleyeyim!

Belki ezelî lütuf, yol gösterir, yoksa ey Hâfız, ebede kadar kendimden utanır kalırım

Çirâ ne derpeyi cazmi diyârı hod bâşem
Çirâ zi hâki seri küyı yârı hod bâşem

337

چرا نه در پی عزم دیار خود باشم

چرا نه خاک سر کوی یار خود باشم

غم غریبی و غربت چو بر نمی‌تابم

به شهر خود روم و شهریار خود باشم

ز محرمان سراپرده وصال شوم

ز بندگان خداوندگار خود باشم

چو کار عمر نه پیداست باری آن اولی

که روز واقعه پیش نگار خود باشم

ز دست بخت گران خواب و کار بی‌سامان

گرم بود گله‌ای رازدار خود باشم

همیشه پیشه من عاشقی و رندی بود

دگر بکوشم و مشغول کار خود باشم

بود که لطف ازل رهنمون شود حافظ

وگرنه تا به ابد شرمسار خود باشم

**

SEVGİLİ NERDEYSE GÖNÜL HOŞLUĞU ORDA. CEHDEDEYİM DE KENDİMİ ORAYA ULAŞTIRAYIM.

353. t

Öyle ağlayayım ki gözlerim deniz kesilsin. Sabrı da sahralara atayım, bu suretle gönlümü denizlere salayım!

Günahkâr ve daralmış gönlümden bir ah edeyim de Âdem'le Havva'nın bile günahını ateşe yakayım!

Feleğin okunu yedim; sâki, şarap ver. Sarhoş olup cevza tirkeşinin kuşak bağını düğümleyeyim, bir daha kimseye ok atamasın!

Bu tahtırevana içtiğim şarabın bir yudumunu saçayım, şu gök kubbeye çenk nağmelerini yücelteyim.

Sevgili nerdeyse gönül hoşluğu orda. Cehdedeyim de kendimi oraya ulaştırayım.

Ey külâhı güneş olan ay! Elbisenin düğmelerini çöz de bu sevda çeken başımı zülfün gibi ayaklarına koyayım.

Hâfız, ömre dayanmak mademki yanlış., neden bu günün zevkini yarına bırakayım?

Dide derya kunemu sabr beşehra fukenem
Vanderin kâr dili hiş bederyâ fukenem

348

دیده دریا کنم و صبر به صحرا فکنم

و اندر این کار دل خویش به دریا فکنم

از دل تنگ گنهکار برآرم آهی

کتش اندر گنه آدم و حوا فکنم

مایه خوشدلی آن جاست که دلدار آن جاست

می‌کنم جهد که خود را مگر آن جا فکنم

بگشا بند قبا ای مه خورشیدکلاه

تا چو زلفت سر سودازده در پا فکنم

خورده‌ام تیر فلک باده بده تا سرمست

عقده دربند کمر ترکش جوزا فکنم

جرعه جام بر این تخت روان افشانم

غلغل چنگ در این گنبد مینا فکنم

حافظا تکیه بر ایام چو سهو است و خطا

من چرا عشرت امروز به فردا فکنم

**

SENİ KUCAKLAMAK ÜMİDİYLE GÖZ YAŞLARIMA GARK OLDUM., FAKAT GÖZ YAŞIMDAKİ DALGANIN BİR GÜN BENİ SENİN KIYINA ATACAĞINI UMUYORUM.

354. t

Fırsat düşer de sevgilimin tabanının bastığı toprak elime geçerse gözümün levhine güzel bir yazı yazar, bir resim yaparım!

Sevgilinin fermanı gelir de canımı isterse mum gibi hemen bir nefeste canımı teslim ediveririm.

Sevgili, kalp gönlümü beğenmezse yoluna gözlerimden geçer akçe saçarım.

Bu toprak kuldan eteğini silkme, beni çiğneme. Ölümümden sonra yel bile tozumu bu kapıdan savuramaz benim.

Seni kucaklamak ümidiyle göz yaşlarıma gark oldum., fakat göz yaşımdaki dalganın bir gün beni senin kıyına atacağını umuyorum.

Bugün benim vefakârlığımı hor görme, benden kaçma. Derdimden ellerimi kaldırıp dua edeceğim geceyi düşün de çekin!

İkiye ayrılmış siyah saçların, âşıkların gönüllerini alacaklarına dair seninle ahdettiler, karar verdiler... fakat benim kararımı aldılar!

Ey rüzgâr, o şaraptan bana bir koku getir. Çünkü sersemliğimi, ancak o şif ab koku giderebilir!

Hâfız, sevgilinin lâl dudağı benim aziz camındır. O can dudakları dudaklarıma almak bir ömürdür, ömür!

Ger dest dehed hak i kefi payi nigarem
Ber levhi basar hattğubâri binigârem

325

گر دست دهد خاک کف پای نگارم

بر لوح بصر خط غباری بنگارم

بر بوی کنار تو شدم غرق و امید است

از موج سرشکم که رساند به کنارم

پروانه او گر رسدم در طلب جان

چون شمع همان دم به دمی جان بسپارم

امروز مکش سر ز وفای من و اندیش

زان شب که من از غم به دعا دست برآرم

زلفین سیاه تو به دلداری عشاق

دادند قراری و ببردند قرارم

ای باد از آن باده نسیمی به من آور

کان بوی شفابخش بود دفع خمارم

گر قلب دلم را ننهد دوست عیاری

من نقد روان در دمش از دیده شمارم

دامن مفشان از من خاکی که پس از من

زین در نتواند که برد باد غبارم

حافظ لب لعلش چو مرا جان عزیز است

عمری بود آن لحظه که جان را به لب آرم

**

GÖNÜLLERE HUZUR VEREN SEVGİLİ, GÖNÜL MURADINI VERMEZ. BUNU BİLİRİM, BİLİRİM AMA YİNE BİR HAYALE KAPILIR, YİNE DURMADAN FALA BAKAR, HAYRA YORARIM!

355. t

Bir ömürdür, sevgilinin vuslatını aramakta, her gün o yolda adım atmakta, her an şefaat elimi bir şöhretli kişiye uzatmaktayım.

Sevgi ateşini günden güne arttıran ay yüzlü sevgilim olmadıkça günümü geçirmek istemem. Bunun için de her gün bir yola tuzak kurar, her an tuzağa bir kuş korum.

Evreng nerde, Gülçehre nerde? Vefa'nın aşkı nerde, sevgilisi Mihr ne yanda? Şimdi âşıklıkta nöbet benim, aşk davasında bulunan yalnız benim, ben!

Bilirim, bu her sabah, her akşam çektiğim kanlar saçıcı ahlar, nihayet derdi sona erdirir, hikâyeyi rengin bir hale sokar elbet.

O usul boylu selvinin gölgesinde âgâh olmak ümidiyle her yanda salma salına yürüyen bir güzele aşk gülbangiyle hitabeder dururum.

Gönüllere huzur veren sevgili, gönül muradını vermez. Bunu bilirim, bilirim ama yine bir hayale kapılır, yine durmadan fala bakar, hayra yorarım!

Kendimden geçmiş, kendimi kaybetmişim, Hâfız gibi şaraba da tövbeliyim. Böyle olmakla beraber yine ruhaniler meclisinde arada bir, tek bir kadehçik şarap içmekteyim.

'Ömrist ta ender taleb her rüz kami mizenem
Desti şefâ'at her demi berniknâmi nizenem

344

عمریست تا من در طلب هر روز گامی می‌زنم

دست شفاعت هر زمان در نیک نامی می‌زنم

بی ماه مهرافروز خود تا بگذرانم روز خود

دامی به راهی می‌نهم مرغی به دامی می‌زنم

اورنگ کو گلچهر کو نقش وفا و مهر کو

حالی من اندر عاشقی داو تمامی می‌زنم

Hâfız Divânı Şirâzi 914

تا بو که یابم آگهی از سایه سرو سهی

گلبانگ عشق از هر طرف بر خوش خرامی می‌زنم

هر چند کان آرام دل دانم نبخشد کام دل

نقش خیالی می‌کشم فال دوامی می‌زنم

دانم سر آرد غصه را رنگین برآرد قصه را

این آه خون افشان که من هر صبح و شامی می‌زنم

با آن که از وی غایبم و از می چو حافظ تاییم

در مجلس روحانیان گه گاه جامی می‌زنم

**

DÜN GECE UYKU YOLUNU GÖZYAŞI SELLERİYLE KESERDİM; YÜZÜNÜ, GÖZÜNÜ, KAŞIM, SAÇIM ANARAK SU ÜSTÜNE BİR RESİMDİR YAPARDIM.

356. t

Dün gece uyku yolunu gözyaşı selleriyle keserdim; yüzünü, gözünü, kaşım, saçım anarak su üstüne bir resimdir yapardım.

Sevgilinin kaşları, gözümün önündeydi. Ben de hırkamı yakarak mihrap köşesini anıp şarap içiyordum.

Gözümün önünde sevgilinin yüzü cilve etmekteydi., ben de âdeta uzaktan mehtabı öpüyordum.

Gözüm sâkinin yüzündeydi, kulağım çengin sözünde. Bu bakış, bu dinleyiş için gözümle, kulağımla tefe'ül etmekteydim.

Sabah çağına kadar uykusuz gözlerimde yüzünün hayali vardı.

Şiir dalından uçup bir yere gitmiş, konmuş olan düşünce kuşlarım senin saçlarından yapılma mızrapla harekete getirir, tekrar havalandırırdım.

Sâki, bu gazelimi okur, bana kadeh sunardı. Ben de bu teraneyle şarap içerdim.

Hâfız'ın hali hoştu, iyi bir bahtla dostların ömrü, dostların devleti için hayırlar yorar, hayırlar dilerdi.

Di şeb beseyli eşk rehi hâb mizedem
Nakşi beyadı hatt i tu berab mizedem

320

دیشب به سیل اشک ره خواب می‌زدم

نقشی به یاد خط تو بر آب می‌زدم

ابروی یار در نظر و خرقه سوخته

جامی به یاد گوشه محراب می‌زدم

هر مرغ فکر کز سر شاخ سخن بجست

بازش ز طره تو به مضراب می‌زدم

روی نگار در نظرم جلوه می‌نمود

وز دور بوسه بر رخ مهتاب می‌زدم

چشمم به روی ساقی و گوشم به قول چنگ

فالی به چشم و گوش در این باب می‌زدم

نقش خیال روی تو تا وقت صبحدم

بر کارگاه دیده بی‌خواب می‌زدم

ساقی به صوت این غزلم کاسه می‌گرفت

می‌گفتم این سرود و می ناب می‌زدم

خوش بود وقت حافظ و فال مراد و کام

بر نام عمر و دولت احباب می‌زدم

**

ÖLÜP TOPRAĞA GİRMEDİKÇE ELİMİ ETEĞİNDEN ÇEKMEM. HATTÂ O VAKİT BİLE MEZARIMA UĞRARSAN TOZUM, ETEĞİNİ TUTAR.

357. t

Sen beni her gördükçe derdimi arttırmadasın, benimse seni her gördükçe meylim, sevgim artmada.

Halin nedir diye hiç sormuyorsun. Bilmem başında ne hava var? Derdimi bilmiyor musun ki dermanım için çalışmamaktasın!

Beni topraklar üstünde bırakıp gitmen hiç de doğru bir şey değil. Bir uğra da yine halimi sor, yoluna toprak olayım sevgili!

Ölüp toprağa girmedikçe elimi eteğinden çekmem. Hattâ o vakit bile mezarıma uğrarsan tozum, eteğini tutar.

Aşkmın derdinden artık soluk bile alamaz oldum, nefesim bile çıkmıyor. Benden öcünü aldın, hâlâ biraz

nefes al, rahatlaş demiyorsun. Bu, ne vakte kadar sürecek?

Bir gece, karanlıklar içinde gönlümü saçlarında arıyordum, fakat aynı zamanda yüzünü de görmekteydim, lâl dudaklarından şarap da içmekteydim!

Nihayet seni ansızın aguşuma çektim, saçların dağıldı, halkalandı. Dudağımı dudağına koydum, canımı da feda ettim, gönlümü de!

Sen Hâfız'a vefakâr ol da düşmana "git, öl artık" de. Senden bu sevgiye nail olduktan sonra soğuk sözlü düşmandan ne korkum var!

Mera mibini vu der dem ziyâdet mikuni derdem
Tura mibinemu meylem ziyâdet mişeved her dem

318

مرا می‌بینی و هر دم زیادت می‌کنی دردم

تو را می‌بینم و میلم زیادت می‌شود هر دم

به سامانم نمی‌پرسی نمی‌دانم چه سر داری

به درمانم نمی‌کوشی نمی‌دانی مگر دردم

نه راه است این که بگذاری مرا بر خاک و بگریزی

گذاری آر و بازم پرس تا خاک رهت گردم

ندارم دستت از دامن بجز در خاک و آن دم هم

که بر خاکم روان گردی به گرد دامنت گردم

فرورفت از غم عشقت دمم دم می‌دهی تا کی

دمار از من برآوردی نمی‌گویی برآوردم

شبی دل را به تاریکی ز زلفت باز می‌جستم

رخت می‌دیدم و جامی هلالی باز می‌خوردم

کشیدم در برت ناگاه و شد در تاب گیسویت

نهادم بر لبت لب را و جان و دل فدا کردم

تو خوش می‌باش با حافظ برو گو خصم جان می‌ده

چو گرمی از تو می‌بینم چه باک از خصم دم سردم

**

ŞARABA BULANMIŞ HIRKAMDAN UTANIYORUM. O HIRKAYI YÜZ TÜRLÜ OYUNLA DERVİŞLER GİBİ TARİKAT ÇEYİZLERİYLE, YAMALARLA SÜSLEMİŞİM!

358. t

Yeni yetişmiş bir gencin yüzüne âşıkım, bu derdin devletini Tanrı'dan dualar ederek diledim.

Âşıkım, rindim, güzellere bakmaktayım., bak, ne kadar hünerlerle bezenmişim, bilesin diye apaçık söylüyorum.

Şaraba bulanmış hırkamdan utanıyorum. O hırkayı yüz türlü oyunla dervişler gibi tarikat çeyizleriyle, yamalarla süslemişim!

Ey mum, sevgilinin derdiyle güzelce yan yakıl; şimdicek ben de geliyorum, kemerimi bu iş için kuşandım!

Öyle bir hayranım ki elimde ne iş kaldı, ne güç! Fakat gönlümde, canımda ne varsa eksilttikçe derdimi, mihnetimi çoğalttım ya!

Hâfız gibi elbisemin yakasını, göğsünü yırtar, meyhaneye öyle giderim; belki o yeni yetişmiş sevgili beni sarar, koçar.

Aşıkı rüyı cuvânı hoşi novhâsteem
Vâz Huda dovleti in gam be du'â hâsteem

311

عاشق روی جوانی خوش نوخاسته‌ام

و از خدا دولت این غم به دعا خواسته‌ام

عاشق و رند و نظربازم و می‌گویم فاش

تا بدانی که به چندین هنر آراسته‌ام

شرمم از خرقه آلوده خود می‌آید

که بر او وصله به صد شعبده پیراسته‌ام

خوش بسوز از غمش ای شمع که اینک من نیز

هم بدین کار کمربسته و برخاسته‌ام

با چنین حیرتم از دست بشد صرفه کار

در غم افزوده‌ام آنچ از دل و جان کاسته‌ام

همچو حافظ به خرابات روم جامه قبا

بو که در بر کشد آن دلبر نوخاسته‌ام

**

BAŞKALARIYLA ŞARAP İÇME DE CİĞER KANINI İÇMEYEYİM. BENDEN BAŞ ÇEKİP ÇEKİNME DE FERYADIMI GÖKLERE YÜCELTME.

359. t

Saçlarını rüzgârın eline verip dağıtma da beni havalandırma, perişan etme. Naza başlama da varlığımı kökünden sökme!

Yanağını yalınlandır da beni gülden vazgeçir; boyunu yücelt de selviyi seyretme kaydından geçeyim!

Şehirde meşhur olma da beni deli divane edip dağlara düşürme; Şirin işvelerini gösterme de beni Ferhat etme.

Başkalarıyla şarap içme de ciğer kanını içmeyeyim. Benden baş çekip çekinme de feryadımı göklere yüceltme.

Saçlarını halka halka dökme de beni bağlara, kayıtlara sokma. Yüzünü o kadar güzelleştirme de beni berbat etme!

* Yabancı bir dost gibi durma da beni kendimden geçirme. Ağyarın gamını yeme de neşemi bozma.

Melek gibi dolaşma da Hâfız'ı öldürme. Râm ol da kutlu talih bana yardım etsin.

Zulf ber bâd medih tâ nedehi ber badem
Nâz bunyâd mekun tâ nekeni bunyâdem

**

KANLI GÖZYAŞLARIMIZ AKMAKTA AMA ONA ELÇİ OLARAK YOLLAMAK İÇİN YÜREĞİ TEMİZ BİRİSİNİ ARAYALIM.

360. t

Kalk, meyhane kapısından bir feyiz dileyelim, sevgilinin yoluna oturalım, bir murat isteyelim.

Galiba vuslat yoluna gidecek azığımız yok, yoksullukla meyhane kapışma varalım da azık dileyelim.

Kanlı gözyaşlarımız akmakta ama ona elçi olarak yollamak için yüreği temiz birisini arayalım.

Aşkının derdinden bir yardım istersek derdinin dâğındaki lezzet gönlümüze haram olsun!

Beninin noktasını göz levhine nakşetmeye ne imkân var, ne de lâyık. Fakat göz bebeğinden bir mürekkep istesek belki nakşedebiliriz.

Gamını, ancak neşeli gönülde bulmak imkânı var. Biz de gamına nail olmak ümidiyle neşeli bir gönül arayabm.

Hâfız, medrese kapısında ne vakte kadar oturup duracaksın? Kalk da meyhane kapısından bir feyiz, bir fütuh isteyelim.

Hiz tâ ezderi meyhane guşâdi talebim
Ber rehi dost nişinimu murâdi talebim

Hâfız Divânı Şirâzi 924

خیز تا از در میخانه گشادی طلبیم

به ره دوست نشینیم و مرادی طلبیم

زاد راه حرم وصل نداریم مگر

به گدایی ز در میکده زادی طلبیم

اشک آلوده ما گر چه روان است ولی

به رسالت سوی او پاک نهادی طلبیم

لذت داغ غمت بر دل ما باد حرام

اگر از جور غم عشق تو دادی طلبیم

نقطه خال تو بر لوح بصر نتوان زد

مگر از مردمک دیده مدادی طلبیم

عشوه‌ای از لب شیرین تو دل خواست به جان

به شکرخنده لبت گفت مزادی طلبیم

تا بود نسخه عطری دل سودازده را

از خط غالیه سای تو سوادی طلبیم

چون غمت را نتوان یافت مگر در دل شاد

ما به امید غمت خاطر شادی طلبیم

بر در مدرسه تا چند نشینی حافظ

خیز تا از در میخانه گشادی طلبیم

**

BABAM CENNET BAHÇESİNİ İKİ BUĞDAY TANESİNE SATTI; BEN NEDEN BİR ARPAYA CİHAN MÜLKÜNÜ SATMAYAYIM?

361. t

Gerçi gönül ateşiyle şarap küpü gibi coşup kaynamaktayım, fakat dudağımı mühürledim, kan yutuyorum da yine sükût etmekteyim.

Sevgilinin dudağına tamah etmekten maksat hayat kazanmaktır. Bir bak bana, bu işte nasıl candan çalışmaktayım.

Gönül gamından nasıl azad olabilirim ki her an kulağımda bir sevgilinin siyah saçları halka, her an bir güzele kul oluyorum.

İbadetime güvendiğim yok, hâşâ., şu kadar var ki arada bir, bir kadehçik şarap içmekteyim.

Düşmanın rağmine ümidim var, kıyamet gününde Tanrı'nın affının feyzi, günah yükünü sırtımda bırakmaz.

Babam cennet bahçesini iki buğday tanesine sattı; ben neden bir arpaya cihan mülkünü satmayayım?

Hırka giymem pek dindar olduğumdan değil. Yüzlerce gizli ayıbı bir perdeyle örtüyorum.

Şarap küpündeki halis şaraptan başka bir şey içmemek istiyorum; Pîri Mugânın sözünü dinlemiyeyim de ne yapayım?

Meclisteki çalgıcı aşk yolundaki çalgıyı böyle çalıp durursa Hâfız'ın şiirini bile aklımdan çıkarır.

Gerçi ez âteşi dil çün humı mey dercuşem
Muhr ber leb zede hun mihoremu hâmüşem

340

من که از آتش دل چون خم می در جوشم

مهر بر لب زده خون می‌خورم و خاموشم

قصد جان است طمع در لب جانان کردن

تو مرا بین که در این کار به جان می‌کوشم

من کی آزاد شوم از غم دل چون هر دم

هندوی زلف بتی حلقه کند در گوشم

حاش لله که نیم معتقد طاعت خویش

این قدر هست که گه گه قدحی می نوشم

هست امیدم که علیرغم عدو روز جزا

فیض عفوش ننهد بار گنه بر دوشم

پدرم روضه رضوان به دو گندم بفروخت

من چرا ملک جهان را به جوی نفروشم

خرقه پوشی من از غایت دین داری نیست

پرده‌ای بر سر صد عیب نهان می‌پوشم

من که خواهم که ننوشم بجز از راوق خم

چه کنم گر سخن پیر مغان ننیوشم

گر از این دست زند مطرب مجلس ره عشق

شعر حافظ ببرد وقت سماع از هوشم

**

BENİ ATEŞLE KORKUTMA!

362. t

Ben güzel yüze, gönüller çeken alımlı saça âşıkım... Sarhoş göze, sâf ve tortusuz şaraba hayranım.

Âşıklıkta sazdan, yanıştan başka bir çare yok. Mum gibi ayak üstünde durmakta, yanmaya hazırlanmış bulunmaktayım. Beni ateşle korkutma!

Ben cennetteki Âdem'im ama şimdi hâlâ ay gibi güzellerin aşkına esirim.

Bahtım yardımda bulunur da pilimi pırtımı sevgilinin civarına çekersem oturup kalkacağım yerden tozu, toprağı, huriler saçlanyle süpürürler.

Şiraz, lâl dudağın madenidir, güzelliğin çıktığı yerdir. Bense... müflis bir kuyumcuyum, işte bu yüzden hatırım perişan!

Bu şehirde o kadar sarhoş göz gördüm ki hakikaten artık şarap içmiyorum, sarhoşum zaten!

* Altı tarafı da hurilerin işveleriyle dolu bir şehir. Altı taraftaki bu güzellerin hepsini de alırdım, fakat, elde avuçta bir şeyim yok ki!

Bana ezelî ahde ait bir söz söyle dedin... dur hele, iki kadeh çekeyim de söyleyeyim!

Hâfız, tabiatının gelini cilvelenmek İstiyor. Fakat bir aynam yok ki., onun için ah etmekteyim.

Men dostdari ruyi hoşu muyi dilkeşem
Medhuşi çeşmi mestu meyi sâfı biğaşem

338

من دوستدار روی خوش و موی دلکشم

مدهوش چشم مست و می صاف بی‌غشم

گفتی ز سر عهد ازل یک سخن بگو

آن گه بگویمت که دو پیمانه درکشم

من آدم بهشتیم اما در این سفر

حالی اسیر عشق جوانان مه وشم

در عاشقی گزیر نباشد ز ساز و سوز

استاده‌ام چو شمع مترسان ز آتشم

Hâfız Divânı Şirâzi 930

شیراز معدن لب لعل است و کان حسن

من جوهری مفلسم ایرا مشوشم

از بس که چشم مست در این شهر دیده‌ام

حقا که می نمی‌خورم اکنون و سرخوشم

شهریست پر کرشمه حوران ز شش جهت

چیزیم نیست ور نه خریدار هر ششم

بخت ار مدد دهد که کشم رخت سوی دوست

گیسوی حور گرد فشاند ز مفرشم

حافظ عروس طبع مرا جلوه آرزوست

آیینه‌ای ندارم از آن آه می‌کشم

**

EY SELMA KONAĞININ YELİ, ALLAH İÇİN OLSUN, NE VAKTE KADAR KONAK YERLERİNİ BİRBİRİNE KATACAK, YURT YERLERİNİ GÖZ YAŞLARIMLA CEYHUN'A ÇEVİRECEĞİM?

363. t

Dün gece yüzünün sevdasını başımdan atayım, bu sevgiden gayri vazgeçeyim dedim; sevgili dedi ki:

Nerde zincir? Şu deliyi bağlayalım, bir çaresine bakalım bunun!

Boyuna selvi dedim de kızıp çekildi gitti. Dostlar, sevgilim doğru sözden inciniyor, ne yapayım, ne işleyeyim?

Sevgili, vezinsiz bir nüktedir söyledim, beni mazur gör. Lütfet, bir işvelen de tabiatı mevzun bir hale getireyim.

Hiç bir suçum olmadığı halde sevgilinin o nazik tabiatından utangaçlık çekerim, benzim sararıp durur; sâki, bir kadeh sun da yüzümü gül gibi kızartayım.

Ey Selma konağının yeli, Allah için olsun, ne vakte kadar konak yerlerini birbirine katacak, yurt yerlerini göz yaşlarımla Ceyhun'a çevireceğim?

Sevgilinin sonsuz güzelliğinin hâzinesine nail olduktan sonra artık kendim gibi yüzlerce yoksulu Karun ederim.

Ey Sahipkıran Padişah, kulun Hâfız'ı unutma da o günden güne artan güzelliğinin devletine dua edeyim.

Düş sevdâyi ruheş güftem zi ser birun kunem
Guft kü zencir tâ tedbiri in mecnun kunem

349

دوش سودای رخش گفتم ز سر بیرون کنم

Hâfız Divânı Şirâzi 932

گفت کو زنجیر تا تدبیر این مجنون کنم

قامتش را سرو گفتم سر کشید از من به خشم

دوستان از راست می‌رنجد نگارم چون کنم

نکته ناسنجیده گفتم دلبرا معذور دار

عشوه‌ای فرمای تا من طبع را موزون کنم

زردرویی می‌کشم زان طبع نازک بی‌گناه

ساقیا جامی بده تا چهره را گلگون کنم

ای نسیم منزل لیلی خدا را تا به کی

ربع را برهم زنم اطلال را جیحون کنم

من که ره بردم به گنج حسن بی‌پایان دوست

صد گدای همچو خود را بعد از این قارون کنم

ای مه صاحب قران از بنده حافظ یاد کن

تا دعای دولت آن حسن روزافزون کنم

**

YOKSULLA ZENGİNİ AZLA ÇOKLA, AYIPLAMAK KÖTÜ BİR ŞEYDİR. EN UYGUN İŞ ŞU: HİÇ BİR SURETLE KÖTÜ İŞTE BULUNMAYALIM.

364. t

Biz kötü söylemez, bâtıla meyletmez, kimseyi yasa giriftar eylemez, kimseye mor yas elbisesi giydirmeyiz.

Bilgimizin defterine yanıltacak şey yazmayız, Hakk'ın sırrını da oyun ve hokkabazlık kâğıtlarına katmayız.

Yoksulla zengini azla çokla, ayıplamak kötü bir şeydir. En uygun iş şu: Hiç bir suretle kötü işte bulunmayalım.

Felek, hünerlilerin gemisini parçalar. Bu muallak denize dayanmamamız daha doğru ve iyi!

Yoldaşların huzuruna atımızı sıçrata sıçrata bir hoş koşar, yağız atla sırmalı eyeri düşünmeyiz bile!

Padişah rintlerin bir yudumcuk şarabını hürmetle içmezse biz de ona süzme ve halis şarap vererek iltifatta bulunmayız.

Bir hasetçi, hicvederek bir yoldaşı incitirse de ki: Gönlünü hoş tut, biz, ahmağın sözüne kulak asmayız zaten!

Hâfız, düşman yanlış bir söz söylerse aldırış etmeyiz, doğru söylerse zaten doğru söze darılmaz, savaşmayız!

Ma negüyim bedu meyi be nahak nekunim
Camei kes siyehu delkı kes ezrak nekunim

378

ما نگوییم بد و میل به ناحق نکنیم

جامه کس سیه و دلق خود ازرق نکنیم

عیب درویش و توانگر به کم و بیش بد است

کار بد مصلحت آن است که مطلق نکنیم

رقم مغلطه بر دفتر دانش نزنیم

سر حق بر ورق شعبده ملحق نکنیم

شاه اگر جرعه رندان نه به حرمت نوشد

التفاتش به می صاف مروق نکنیم

خوش برانیم جهان در نظر راهروان

فکر اسب سیه و زین مغرق نکنیم

آسمان کشتی ارباب هنر می‌شکند

تکیه آن به که بر این بحر معلق نکنیم

گر بدی گفت حسودی و رفیقی رنجید

گو تو خوش باش که ما گوش به احمق نکنیم

حافظ ار خصم خطا گفت نگیریم بر او

ور به حق گفت جدل با سخن حق نکنیم

**

EY SEHER YELİ, SEVGİLİNİN CİVARINDAN BİR TOZ GETİR BANA... YARALI GÖNLÜMDEN GELEN KAN KOKUSUNU O TOPRAKTA DUYDUM.

365. t

Yüzünün hayalini gözümün iş yurduna nakşettim Senin gibi bir güzeli ben, ne gördüm, ne de işittim!

Seni aramakta şimal rüzgârına eş oldum, onunla at başı bir koşmaktayım ama o salına salına yürüyen selvi boyunun tozuna bile erişmedim!

Benim böyle vahşi ceylân gibi dağlara düşüp adamlardan ürkmeme sebep, kara gözlerinle gönüller çeken gerdanındır; suç hep onlarda!

Bal çeşmesine benzeyen ağzının iştiyalayle ne göz yaşı taneleri saçtım; şarap satan lâl dudaklarından ne işveler satın aldım!

Bakışlarınla yaralı gönlüme ne oklar attın, civarında ne mihnet yükleri taşıdım!

Ey seher yeli, sevgilinin civarından bir toz getir bana... yaralı gönlümden gelen kan kokusunu o toprakta duydum.

Civarından bir rüzgâr geldi geçti. O rüzgârın getirdiği kokuyla gonca gibi kanlı gömleğimi yırttım!

Vuslat gecesine ererim ümidiyle dert ve mihnet gününde oturdum ama ağzının hükmettiği bir devirde gönlümün muradından tamahı kestim ben!

Ayağının toprağıyla Hâfız'ın gözünün nuruna andolsun... yüzün olmadıkça göz çırağından bir aydınlık bile görmedim.

Hayâli ruyı tu der kârgâhı dide keşidem
Be sureti tu nigâri nedidemu neşinidem

322

خیال نقش تو در کارگاه دیده کشیدم

به صورت تو نگاری ندیدم و نشنیدم

اگر چه در طلبت همعنان باد شمالم

به گرد سرو خرامان قامتت نرسیدم

امید در شب زلفت به روز عمر نبستم

طمع به دور دهانت ز کام دل ببریدم

به شوق چشمه نوشت چه قطره‌ها که فشاندم

ز لعل باده فروشت چه عشوه‌ها که خریدم

ز غمزه بر دل ریشم چه تیر ها که گشادی

ز غصه بر سر کویت چه بارها که کشیدم

ز کوی یار بیار ای نسیم صبح غباری

که بوی خون دل ریش از آن تراب شنیدم

گناه چشم سیاه تو بود و گردن دلخواه

که من چو آهوی وحشی ز آدمی برمیدم

چو غنچه بر سرم از کوی او گذشت نسیمی

که پرده بر دل خونین به بوی او بدریدم

به خاک پای تو سوگند و نور دیده حافظ

که بی رخ تو فروغ از چراغ دیده ندیدم

**

LÂL DUDAKLARININ HATEMİYLE SÜLEYMANLIKTAN DEM VURSAM YERİ VAR. İSMİ ÂZAM BENİMLE OLUNCA ŞEYTAN'DAN KORKAR MIYIM?

366. t

Sevgiliyle ahdim var: Can, bedenimde oldukça civarını arzulayan âşıklarını kendi canım gibi aziz tutacağım.

Gönlümün dileğince bir halvetim var, artık kötü söyleyenleri ne düşüneyim, ne derlerse ko desinler!

Evimde bir selvim var ki boyunun sayesinde bahçedeki selviden de fariğim, çayırlıktaki şimşirden de.

** Güzellerden yüz bölük asker gönlüme kastederek pusuya girse yine korkum yok. Tanrı'ya şükürler, minnetler olsun, benim ordular bozan bir gönlüm var.

•* Lâl dudaklarının hatemiyle Süleymanlıktan dem vursam yeri var. İsmi âzam benimle olunca Şeytan'dan korkar mıyım?

* Ey ârif Pîr, beni meyhaneye gidiyor diye ayıplama. Kadehi terketmeme imkân yok. Tövbe etsem bile tövbe tutmayan bir gönlüm var!

Ey rakip, Allah için olsun bu gece gözünü yum. Onun sükût eden lâl dudaklarıyle gizlice konuşacağım yüzlerce bahis var!

Hamdolsun Allah'a, sevdiğim ikbal gülşeninde salınıp gezdikçe ne lâleye meylim var, ne Van gülüne, ne de yaban gülünün yaprağına!

Hâfız, yüzlerce mihnetten, yüzlerce meşakkatten sonra şehirde rintlikle meşhur oldu, fakat mademki âlemde Emineddin Hasan'ım var, ne gam!

Mera 'ahdist bâ canan ki tâ can derbeden dârem
Hevâdârânı küyeşrâ çû cânı İlişten dârem

327

مرا عهدیست با جانان که تا جان در بدن دارم

هواداران کویش را چو جان خویشتن دارم

صفای خلوت خاطر از آن شمع چگل جویم

فروغ چشم و نور دل از آن ماه ختن دارم

به کام و آرزوی دل چو دارم خلوتی حاصل

چه فکر از خبث بدگویان میان انجمن دارم

مرا در خانه سروی هست کاندر سایه قدش

فراغ از سرو بستانی و شمشاد چمن دارم

گرم صد لشکر از خوبان به قصد دل کمین سازند

بحمد الله و المنه بتی لشکرشکن دارم

سزد کز خاتم لعلش زنم لاف سلیمانی

چو اسم اعظمم باشد چه باک از اهرمن دارم

الا ای پیر فرزانه مکن عیبم ز میخانه

که من در ترک پیمانه دلی پیمان شکن دارم

خدا را ای رقیب امشب زمانی دیده بر هم نه

که من با لعل خاموشش نهانی صد سخن دارم

چو در گلزار اقبالش خرامانم بحمدالله

نه میل لاله و نسرین نه برگ نسترن دارم

به رندی شهره شد حافظ میان همدمان لیکن

چه غم دارم که در عالم قوام الدین حسن دارم

**

ÂŞIKIM, RİNDİM, PERVASIZ ŞARAP İÇMEKTEYİM. BÜTÜN BU RÜTBE VE MEVKİLERİ O PERİYE BENZER HURİ YÜZÜNDEN KAZANDIM.

367. t

Gizli işret yolunda hoş bir güzelim var ki zülfüyle yanağı yüzünden âdeta ateşte nalım var!

Âşıkım, rindim, pervasız şarap içmekteyim. Bütün bu rütbe ve mevkileri o periye benzer huri yüzünden kazandım.

Rintlerin köşküne bir adım atsan yok mu? Şeker gibi şiirden mezem var, tortusuz sâf şarabım!

Sen, beni böyle hor, hakir tutar, bana cefa edersen ben de seher çağında ah eder, zülfünü perişan bir hale korum!

Sevgilinin bu pas renkli hattı, bu çeşit yüz gösterip durursa sarı yüzümü kanlı göz yaşlarıyle bezeyeceğim.

Bakış oklarınla saçlarının ipini getir ki benim mecruh ve belâlar çeken gönülle savaşlarım var!

Hâfız, mademki âlemin gamı da geçer, neşesi de., hatırını hoş tutman daha iyi!

Der nihanhanei 'işret sanemi hoş darem
Kezseri zulf u ruhaş nacl derâteş dârem

غزل 326

در نهانخانه عشرت صنمی خوش دارم

کز سر زلف و رخش نعل در آتش دارم

عاشق و رندم و میخواره به آواز بلند

وین همه منصب از آن حور پریوش دارم

گر تو زین دست مرا بی سر و سامان داری

من به آه سحرت زلف مشوش دارم

گر چنین چهره گشاید خط زنگاری دوست

من رخ زرد به خونابه منقش دارم

گر به کاشانه رندان قدمی خواهی زد

نقل شعر شکرین و می بی‌غش دارم

ناوک غمزه بیار و رسن زلف که من

جنگ‌ها با دل مجروح بلاکش دارم

حافظا چون غم و شادی جهان در گذر است

بهتر آن است که من خاطر خود خوش دارم

**

YÜZÜMÜN KIZILLIĞINI NEŞEDEN SANMA. ŞARAP KADEHİ GİBİ GÖNLÜMÜN KANI YANAĞIMA AKSETMİŞ!

368. t

Gerçi saçlarından işim düğümlendi ama düğümlendiği gibi keremiyle açılacağım da umuyorum.

Yüzümün kızıllığını neşeden sanma. Şarap kadehi gibi gönlümün kanı yanağıma aksetmiş!

Çalgıcının çaldığı perde ihtiyarımı elden alacak. Ah eğer bu perdeye girmeme müsaade etmezlerse!

Ben öyle bir sihirbaz şairim ki söz afsunıyle kamış kaleminden daima ballar, şekerler yağdırmadayım.

** Yüzlerce ümitle bu çöle ayak bastık, ey kaybolan gönlümün kılavuzu, bizi terketme!

Öyle hızlı gitmektesin ki seni yel uğrağında bile görmeme imkân yok. Bilmem ki sevgiliye kiminle bir haber göndereyim, kime şunu söyle diyeyim?

Bahtımın gözü, sevgilinin efsanesiyle uykuya daldı. Nerde bir inayet rüzgârı ki beni uyandırsın!

Geceleyin bu perdeden içeriye onun düşüncesinden başka kimse girmesin diye bütün gece gönül hareminin bekçisi oldum.

Dün gece, “Hâfız, baştan başa riyadan ibaret” diyordu. Fakat kapısının toprağından

başka neyle, ondan gayri kiminle uğraşıyorum,, başka ne işim gücüm var ki?

Gerçi uftâd zizulfeş girehi derkârem
Hemçunan çeşmguşâd ezkeremeş midârem

324

گر چه افتاد ز زلفش گرهی در کارم

همچنان چشم گشاد از کرمش می‌دارم

به طرب حمل مکن سرخی رویم که چو جام

خون دل عکس برون می‌دهد از رخسارم

پرده مطربم از دست برون خواهد برد

آه اگر زان که در این پرده نباشد بارم

پاسبان حرم دل شده‌ام شب همه شب

تا در این پرده جز اندیشه او نگذارم

منم آن شاعر ساحر که به افسون سخن

از نی کلک همه قند و شکر می‌بارم

دیده بخت به افسانه او شد در خواب

کو نسیمی ز عنایت که کند بیدارم

چون تو را در گذر ای یار نمی‌یارم دید

با که گویم که بگوید سخنی با یارم

دوش می‌گفت که حافظ همه روی است و ریا

بجز از خاک درش با که بود بازارم

**

MADDİ MANEVİ, ELİMİZDEKİNİ, AVUCUMUZDAKİNİ HEP MEYHANE YOLUNA SARFETTİK. ETTİĞİMİZ, DUALARIN HEPSİNİ SEVGİLİYE BAĞIŞLADIK!

369. t

Maddi manevi, elimizdekini, avucumuzdakini hep meyhane yoluna sarfettik. Ettiğimiz, duaların hepsini sevgiliye bağışladık!

Deli gönle vurduğumuz şu dağ, yüzlerce akıllı zahidin harmanına ateş salar.

Yüzümüzü bu virane dünyaya koyduğumuz gündenberi ezel padişahı, aşk gamının hâzinesini bize verdi.

Hırka giyip ona göre amelde bulunmayanlardan daha ziyade münafık kimse yok., münafıklıktan kaçınmak için hırka giymekle beraber bu rindane şiveye büründük.

** Bu başı dönmüş gemi nasıl gidebilir, imkân mı var? Canımızı o tek incinin sevdasına verdik!

Tanrı'ya şükrolsun ki akıllı, anlayışlı diye lâkap taktığımız da bizim gibi âşıkmış, bizim gibi dinsizmiş!

Hâfız gibi senin bir hayaline razıydık. Fakat Yarabbi, ne yoksulca himmete, ne bigâne meşrebe malikiz ki!

* Bundan böyle güzel sevmeme, onların sevgisini gönlüme almama imkân yok; bu evin kapısını sevgilinin dudağıyle mühürledik.

Mâ hâsılı hod ber deri humhâne nihâdim
Mahsüli du'a derrehi cânâne nihâdim

371

ما درس سحر در ره میخانه نهادیم

محصول دعا در ره جانانه نهادیم

در خرمن صد زاهد عاقل زند آتش

این داغ که ما بر دل دیوانه نهادیم

سلطان ازل گنج غم عشق به ما داد

تا روی در این منزل ویرانه نهادیم

در دل ندهم ره پس از این مهر بتان را

مهر لب او بر در این خانه نهادیم

در خرقه از این بیش منافق نتوان بود

بنیاد از این شیوه رندانه نهادیم

چون می‌رود این کشتی سرگشته که آخر

جان در سر آن گوهر یک دانه نهادیم

المنه لله که چو ما بی‌دل و دین بود

آن را که لقب عاقل و فرزانه نهادیم

قانع به خیالی ز تو بودیم چو حافظ

یا رب چه گداهمت و بیگانه نهادیم

**

MEDRESENİN DAMINI, KEMERİNİ, KIYLÜKAALİNİ, MÜBAHASESİNİ KADEH VE AY YÜZLÜ SÂKİ YOLUNDA TERK ETTİK.

370. t

Yolunun toprağına yüzlerce defa yüz koyduk. Halkın teveccühünü de bir tarafa attık, nefretini de.

* Zayıf gönlümüze cihanın yükünü yüklemedik. Bu bağlanmış yükü, dengi bir kenara koyuverdik.

Medresenin damını, kemerini, kıylükaalini, mübahasesini kadeh ve ay yüzlü sâki yolunda terk ettik.

Takva mülkünü askerle almadık, saltanat tahtını güçle kuvvetle elde etmedik.

Sevgilinin gözünün denizindeki dalga ne oyun oynayacak acaba diye sihirbaz gözlerinin işvelerine vurulmuşuz.

Serkeş zülfü olmayınca kara sevdalı başımızı, aşk sersemliğiyle menekşe gibi dizimize koymuşuz.

Ümit bucağında hilâl gözleyenler gibi istek gözünü o mukavves kaşa tuttuk.

**Bir işarette bulun, bir emret., iki ümitli gözümüzü o mukavves kaşlara diktik, beklemekteyiz.

Hâfız, kaybolmuş gönlün nerde? dedin., nerde olacak ? O büklüm büklüm saçların halkalarında!

Mâ pişi hâki râhı tu şed rü nihâdeim
Rüyu riyâyı halk beyek sû nihâdeim

365

عمریست تا به راه غمت رو نهاده‌ایم

روی و ریای خلق به یک سو نهاده‌ایم

Hâfız Divânı Şirâzi 950

طاق و رواق مدرسه و قال و قیل علم

در راه جام و ساقی مه رو نهاده‌ایم

هم جان بدان دو نرگس جادو سپرده‌ایم

هم دل بدان دو سنبل هندو نهاده‌ایم

عمری گذشت تا به امید اشارتی

چشمی بدان دو گوشه ابرو نهاده‌ایم

ما ملک عافیت نه به لشکر گرفته‌ایم

ما تخت سلطنت نه به بازو نهاده‌ایم

تا سحر چشم یار چه بازی کند که باز

بنیاد بر کرشمه جادو نهاده‌ایم

بی زلف سرکشش سر سودایی از ملال

همچون بنفشه بر سر زانو نهاده‌ایم

در گوشه امید چو نظارگان ماه

چشم طلب بر آن خم ابرو نهاده‌ایم

گفتی که حافظا دل سرگشته‌ات کجاست

در حلقه‌های آن خم گیسو نهاده‌ایم

**

PÎRİ MUGÂN, TÖVBEMİZDEN İNCİNDİYSE DE Kİ: ŞARABINI BULANDIRMA, SÂF TUT., ÖZÜR DİLEMEK İÇİN HUZURUNUZDAYIZ.

371. t

Biz gamsız sarhoşlar, gönlümüzü aldırmışız, aşkla haldaşız, şarap kadehiyle solukdaş!

İşimiz, sevgilinin kaşlarıyle açılalıdan beri bize nice melâmet yayları çektiler!

Ey gül, sen daha dün gece sabah şarabı dağını göğsüne dağladın, fakat biz, o şekayıklarız ki bağrımız dağlı doğduk!

Pîri Mugân, tövbemizden incindiyse de ki: Şarabını bulandırma, sâf tut., özür dilemek için huzurunuzdayız.

Ey yol kılavuzu, iş senden biter, medet et, insafa gel; çok düşkünüz biz!

Lâle gibi ortada yalnız şarapla kadehi görme... yıkık gönlümüze vurduğumuz şu dağı da gör!

Hâfız, şiirindeki bu renk, bu hayal ne dedin. Yanlış bir şey görme, biz yine aynı kuluz ve sade bir levhten ibaretiz!

Mâ bigamânı mest dil ezdest dâdeim
Hemrâzı cışku hemnefesi câmı bâdeim

364

ما بی غمان مست دل از دست داده‌ایم

همراز عشق و همنفس جام باده‌ایم

بر ما بسی کمان ملامت کشیده‌اند

تا کار خود ز ابروی جانان گشاده‌ایم

ای گل تو دوش داغ صبوحی کشیده‌ای

ما آن شقایقیم که با داغ زاده‌ایم

پیر مغان ز توبه ما گر ملول شد

گو باده صاف کن که به عذر ایستاده‌ایم

کار از تو می‌رود مددی ای دلیل راه

کانصاف می‌دهیم و ز راه اوفتاده‌ایم

چون لاله می مبین و قدح در میان کار

این داغ بین که بر دل خونین نهاده‌ایم

گفتی که حافظ این همه رنگ و خیال چیست

نقش غلط مبین که همان لوح ساده‌ایم

**

AŞK KONAĞININ YOLCULARIYIZ, YOKLUK SINIRINDAN VARLIK ÜLKESİNE KADAR BUNCA YOLU, HEP AŞKA ULAŞMAK İÇİN AŞMIŞIZ.

372. t

Biz bu kapıya rütbe, mevki sahibi olmak için değil, kötü hadiselerden sığınmak, emin olmak için gelmişiz.

Aşk konağının yolcularıyız, yokluk sınırından varlık ülkesine kadar bunca yolu, hep aşka ulaşmak için aşmışız.

Hattının yeşilliğini gördük de cennet bahçesinden kalktık, bu muhabbet otunu elde etmek için geldik!

Hazinedarı Ruhulemin olan bu kadar hâzineye sahip olduğumuz halde padişah sarayının kapısına yoksullukla gelmişiz.

Ey tevfik gemisi, hilim lengerin nerde? Biz bu kerem denizine günahlara gark olarak geldik.

Yüz suyumuz gitmede., ey hataları örten bulut, gel, bir rahmet yağmuru getir., çünkü sorgu hesap divanına defterimiz kapkara geldik.

Hâfız, bu yün hırkayı çıkar, at... çünkü kervan izini izleyerek ah ateşiyle geldik., sonra hırkan da yanar, sen de yanarsın!

Mâ bedin der ne peyi haşmetu câh âmedim
Ezbedi hâdise incâ bepenâh âmedeim

366

ما بدین در نه پی حشمت و جاه آمده‌ایم

از بد حادثه این جا به پناه آمده‌ایم

ره رو منزل عشقیم و ز سرحد عدم

تا به اقلیم وجود این همه راه آمده‌ایم

سبزه خط تو دیدیم و ز بستان بهشت

به طلبکاری این مهرگیاه آمده‌ایم

با چنین گنج که شد خازن او روح امین

به گدایی به در خانه شاه آمده‌ایم

لنگر حلم تو ای کشتی توفیق کجاست

که در این بحر کرم غرق گناه آمده‌ایم

آبرو می‌رود ای ابر خطاپوش ببار

که به دیوان عمل نامه سیاه آمده‌ایم

حافظ این خرقه پشمینه مینداز که ما

از پی قافله با آتش آه آمده‌ایم

**

BIRAK DA MEYHANE SOKAĞINDAN GEÇELİM, ÇÜNKÜ BİR YUDUMCUK ŞARAP İÇİN HEPİMİZ BU KAPIYA MUHTACIZ.

373. t

Bırak da meyhane sokağından geçelim, çünkü bir yudumcuk şarap için hepimiz bu kapıya muhtacız.

Mademki ezel gününde aşktan, rintlikten dem vurduk. O yoldan başka bir yola gitmememiz lâzım!

Cem'in tahtının yele gittiği bir yerde gam yemektense şarap içmek yeğdir.

Belki bir gün beline sarılırız, kemerine ulaşırız diye kızıl yakut gibi gönül kanma bulanmışız.

Vaiz, perişan âşıklara nasihat verme; biz, dostun civarındaki toprağı bulmuşken artık cennete bakamayız.

Sofiler bile vecit ve hale düşüp raksa girmişler.. biz de kalkıp raksa koyulalım.

İçtiğin şaraptan yere saçtığın yudumla yeryüzü, kıymetlendi, inciye, lâle sahiboldu. Vah bize ki senin yanında topraktan da horuz.

* Hâfız, mademki vuslat köşkünün yücesine yol yok, bu kapının eşiğinin toprağına baş koyalım, bunu yeter görelim.

Bugzâr tâ zişârici meyhane bugzerim
Kez behri curcai heme muhtâcı in derim

372

بگذار تا ز شارع میخانه بگذریم

کز بهر جرعه‌ای همه محتاج این دریم

روز نخست چون دم رندی زدیم و عشق

شرط آن بود که جز ره آن شیوه نسپریم

جایی که تخت و مسند جم می‌رود به باد

گر غم خوریم خوش نبود به که می‌خوریم

تا بو که دست در کمر او توان زدن

در خون دل نشسته چو یاقوت احمریم

واعظ مکن نصیحت شوریدگان که ما

با خاک کوی دوست به فردوس ننگریم

چون صوفیان به حالت و رقصند مقتدا

ما نیز هم به شعبده دستی برآوریم

از جرعه تو خاک زمین در و لعل یافت

بیچاره ما که پیش تو از خاک کمتریم

حافظ چو ره به کنگره کاخ وصل نیست

با خاک آستانه این در به سر بریم

**

BİSTAMİ HIRKAYLA SOFİ ÂDETLERİNİ, TASAVVUF LÂFLARINI RİNT KALENDERLERE SEFER ARMAĞANI SUNALIM.

374. t

Kalk da sofi hırkasını meyhaneye, bu yamalı hırkayla tasavvuf hezeyanlarım bitpazarına götürelim.

• Bistami hırkayla sofi âdetlerini, tasavvuf lâflarını rint kalenderlere sefer armağanı sunalım.

Hadi, sabah çengini münacaatta bulunan Pîrin kapısına götürelim de bütün halvettekiler sabah şarabını içmeye koyulsunlar.

* Seninle Eymen vadisindeki ahdimize vefa ederek Musa gibi **"Rabbim, bana görün, seni göreyim'"** diye diye buluşma yerine gidelim.

Senin şöhret davulunu ta arş üstünde çalalım. Aşk âlemini ta göklerin üstüne çıkaralım.

Senin civarının toprağını başımızın üstüne alalım da övünmek için yarın kıyamet sabahında mahşer sahrasına götürelim.

Gönül, eldeki vakti fırsat bilip bir işe koyulmazsa bütün bu vakitlerden elimize ancak utangaçlık geçer, ancak onu elde edebiliriz sonra!

Bu pisliklere bulaşmış hırkayla, bu fazilet ve keremle yine kerametlerin adını anar, evliyalıktan bahsedersek ayıptır doğrusu!

* **Bu gök kubbeden, bu felekten fitneler yağmakta., kalk da meyhaneye gidelim, bütün âfetlerden oraya sığınalım.**

İstek çölünde kaybolmak niceyedek sürecek? Bir yol soralım da gidilecek yerlere gidelim artık.

Zahit, yolumuza melâmet dikenleri korsa biz de onu gül bahçesinden çıkarıp melâmet zindanına hapsederiz.

Hâfız, her alçak kişinin kapısına yüzsuyu dökme. Haceti hacetler reva eden, muratlar veren Tanrı'ya arzetmemiz daha doğru, daha yerinde bir iş!

Hiz tâ hırkai süfi be herâbât berim
Şathu tâmât bebâzârı hurâfât berim

373

خیز تا خرقه صوفی به خرابات بریم

شطح و طامات به بازار خرافات بریم

Hâfız Divânı Şirâzi 960

سوی رندان قلندر به ره آورد سفر

دلق بسطامی و سجاده طامات بریم

تا همه خلوتیان جام صبوحی گیرند

چنگ صبحی به در پیر مناجات بریم

با تو آن عهد که در وادی ایمن بستیم

همچو موسی ارنی گوی به میقات بریم

کوس ناموس تو بر کنگره عرش زنیم

علم عشق تو بر بام سماوات بریم

خاک کوی تو به صحرای قیامت فردا

همه بر فرق سر از بهر مباهات بریم

ور نهد در ره ما خار ملامت زاهد

از گلستانش به زندان مکافات بریم

شرممان باد ز پشمینه آلوده خویش

گر بدین فضل و هنر نام کرامات بریم

قدر وقت ار نشناسد دل و کاری نکند

بس خجالت که از این حاصل اوقات بریم

فتنه می‌بارد از این سقف مقرنس برخیز

تا به میخانه پناه از همه آفات بریم

در بیابان فنا گم شدن آخر تا کی

ره بپرسیم مگر پی به مهمات بریم

حافظ آب رخ خود بر در هر سفله مریز

حاجت آن به که بر قاضی حاجات بریم

**

DİLBER, ÖNCE BİZE YÜZLERCE ÜMİT VEREREK GÖNLÜMÜZÜ ALDI. ELBETTE AHLÂKI GÜZEL KİŞİ AHDİNİ UNUTAMAZ.

375. t

Elimde Pîri Mugândan fetva var, hem bir fetvanın mazmunu çok eski bir söz: Sevgilinin bulunmadığı yerde şarap haramdır.

Bu mürailik hırkasını yırtacağım. Ne yapayım? Ruha ağyarın sohbeti elim bir azap.

Sevgilinin dudağı belki bana da bir cür'a saçar diye yıllar oldu, meyhane kapısında oturup durmaktayım.

* Galiba eski hizmetim hatırından çıktı.. ey seher rüzgârı, eski ahdi bir hatırlat, ne olur?

• Ölümümden yüzyıl sonra bile olsa mezarıma uğrarsan çürümüş kemiklerim, toprağımdan raksederek baş gösterir!

Dilber, önce bize yüzlerce ümit vererek gönlümüzü aldı. Elbette ahlâkı güzel kişi ahdini unutamaz.

Gonca de ki: Kapanmış, bir türlü açılmaz olmuş iş yüzünden gönlünü daraltma. Sabah çağından ve rüzgârın nefeslerinden yardım görür, açılırsın.

Gönül, iyileşme ümidini başka kapıdan ara. Âşıkın hiç bir derdi, doktorun tedavisiyle iyileşmez.

Marifet gevherini elde et ki kendinle beraber götüresin; altın ve gümüş, başkalarının nasibidir.

Şiddetli bir tuzak., meğer ki Tanrı'nın lütfü mededetsin. Yoksa hiç kimse mel'un Şeytan'ın hilesinden kurtulamaz.

Hâfız, altının, gümüşün yoksa ne çıkar? Şükret. Şairlik kapısından ve tab'ı selimden daha iyi ne devlet var?

Fetvii Pîri muğan dârem u kavlist kadim
Ki herâmest mey anca ki ne yârest nedim

367

فتوی پیر مغان دارم و قولیست قدیم

که حرام است می آن جا که نه یار است ندیم

چاک خواهم زدن این دلق ریایی چه کنم

روح را صحبت ناجنس عذابیست الیم

تا مگر جرعه فشاند لب جانان بر من

سال‌ها شد که منم بر در میخانه مقیم

مگرش خدمت دیرین من از یاد برفت

ای نسیم سحری یاد دهش عهد قدیم

Hâfız Divânı Şirâzi 964

بعد صد سال اگر بر سر خاکم گذری

سر برآرد ز گلم رقص کنان عظم رمیم

دلبر از ما به صد امید ستد اول دل

ظاهرا عهد فرامش نکند خلق کریم

غنچه گو تنگ دل از کار فروبسته مباش

کز دم صبح مدد یابی و انفاس نسیم

فکر بهبود خود ای دل ز دری دیگر کن

درد عاشق نشود به به مداوای حکیم

گوهر معرفت آموز که با خود ببری

که نصیب دگران است نصاب زر و سیم

دام سخت است مگر یار شود لطف خدا

ور نه آدم نبرد صرفه ز شیطان رجیم

حافظ ار سیم و زرت نیست چه شد شاکر باش

چه به از دولت لطف سخن و طبع سلیم

**

AŞK HİKÂYESİNİ GİZLİ SÖYLÜYORUM AMA NİHAYET AŞİKÂRE DE SÖYLEYECEĞİM!

376. t

Derdim de sevgiliden, dermanım da... gönül de ona feda oldu, can da.

Hani alım, güzellikten daha hoştur derler ya; sevgilimizde bu da var, o da!

Aşk hikâyesini gizli söylüyorum ama nihayet aşikâre de söyleyeceğim!

İki âlem de onun yüzünün bir ziyasından ibaret. Bunu sana gizli de söyledim, aşikâr da.

Anılsın o sevgilinin kanımıza kastederek ahdi de bozduğu, peymanı da.

Cihanın işine dayanılmaz, hattâ dönek feleğe de dayanmak caiz değil.

Mademki vuslat geceleri sona erdi, hicran günleri de geçer elbet.

Muhtesip de Hâfız'ın âşık olduğunu bilir, Süleyman ülkesinin Asaf'ı da!

Hâfız Divânı Şirâzi 966

Şarap getir. Âşık değil kadıdan, padişah yasağından bile korkmaz.

Derdem ezyârestu derman niz hem
Dil fedâyı ö şudu can niz hem

363

دردم از یار است و درمان نیز هم

دل فدای او شد و جان نیز هم

این که می‌گویند آن خوشتر ز حسن

یار ما این دارد و آن نیز هم

یاد باد آن کو به قصد خون ما

عهد را بشکست و پیمان نیز هم

دوستان در پرده می‌گویم سخن

گفته خواهد شد به دستان نیز هم

چون سر آمد دولت شب‌های وصل

بگذرد ایام هجران نیز هم

هر دو عالم یک فروغ روی اوست

گفتمت پیدا و پنهان نیز هم

اعتمادی نیست بر کار جهان

بلکه بر گردون گردان نیز هم

عاشق از قاضی نترسد می بیار

بلکه از یرغوی دیوان نیز هم

محتسب داند که حافظ عاشق است

و آصف ملک سلیمان نیز هم

**

AŞK TOPRAĞINDAKİLERE DUDAĞINDAN BİR KATRA ŞARAP SAÇ DA TOPRAK LÂL RENGİNE GİRSİN, MİSK HALİNE GELSİN.

377. t

Görüşmek de müyesser oldu, öpüp koçmak da., bahtımdan da hoşnudum, zamandan da.

Yürü zahit, talih bana yâr oldukça kadehde elimden düşmez, sevgilinin saçları da.

Biz, kimseyi rintlikle, sarhoşlukla ayıplamayız.. güzellerin lâl dudakları da hoş, tatlı ve lezzetli şarap da.

Gönül, sana müjde vereyim: Muhtesip öldü., dünya şarapla, şarap içen güzellerle dopdolu.

Kötü göz, pusuda bizi gözleyip dururdu, nihayet düşman da aradan kalktı, göz yaşlarımız da akmaz oldu.

Gönlü perişan etmek hiç de akıl kân değil; bir cönk iste, sürahiyi de getir.

Aşk toprağındakilere dudağından bir katra şarap saç da toprak lâl rengine girsin, misk haline gelsin.

Mademki bütün âlem sana ulaşmak ümidiyle diri. Ey güneş, üstümüzden gölgeni eksik etme!

Lâlenin de yüzsuyu, güzelliğinin feyziyle, gülün de. Ey lütuf bulutu, bu toprak kula da bir feyiz rahmeti ver!

*	Mülk ve dinin Bürhanı.. vezirliği sayesinde zaman, hem devlet ve kudret hâzinesi haline geldi, hem deniz zenginleşti!

*	Yeryüzü, adalet çevgâmna kapılmış bir top., hattâ bu yüce gök kubbe bile!

Âdet olduğu veçhile aylar, yıllar gelip geçtikçe, güzler, baharlar birbiri ardından geldikçe

* Ululuk köşkü, ululardan da hali kalmasın, selvi boylu, gül yanaklı sâkilerden de!

Hâfız, saçlarına esir oldu, Tanrı’dan da kork, Süleyman iktidarına malik vezirin adaletinden de!

Didâr şud muyesseru büsu kinâr hem
Ezbahtı hod beşukrenıu ezrüzgâr hem

غزل 362

دیدار شد میسر و بوس و کنار هم

از بخت شکر دارم و از روزگار هم

زاهد برو که طالع اگر طالع من است

جامم به دست باشد و زلف نگار هم

ما عیب کس به مستی و رندی نمی‌کنیم

لعل بتان خوش است و می خوشگوار هم

ای دل بشارتی دهمت محتسب نماند

و از می جهان پر است و بت میگسار هم

Hâfız Divânı Şirâzi 970

خاطر به دست تفرقه دادن نه زیرکیست

مجموعه‌ای بخواه و صراحی بیار هم

بر خاکیان عشق فشان جرعه لبش

تا خاک لعل گون شود و مشکبار هم

آن شد که چشم بد نگران بودی از کمین

خصم از میان برفت و سرشک از کنار هم

چون کائنات جمله به بوی تو زنده‌اند

ای آفتاب سایه ز ما برمدار هم

چون آب روی لاله و گل فیض حسن توست

ای ابر لطف بر من خاکی ببار هم

حافظ اسیر زلف تو شد از خدا بترس

و از انتصاف آصف جم اقتدار هم

برهان ملک و دین که ز دست وزارتش

ایام کان یمین شد و دریا یسار هم

بر یاد رای انور او آسمان به صبح

جان می‌کند فدا و کواکب نثار هم

گوی زمین ربوده چوگان عدل اوست

وین برکشیده گنبد نیلی حصار هم

عزم سبک عنان تو در جنبش آورد

این پایدار مرکز عالی مدار هم

تا از نتیجه فلک و طور دور اوست

تبدیل ماه و سال و خزان و بهار هم

خالی مباد کاخ جلالش ز سروران

و از ساقیان سروقد گلعذار هم

**

NE ZULÜMLER GÖRDÜK DE KİMSECİKLERE ŞİKÂYET BİLE ETMEDİK; HİÇ BİR SURETLE HÜRMETİ BIRAKMADIK.

378 t

Sevgililerden dostluk umuyor, vefa gözetiyorduk. Zaten bu zannımız yanlıştı bizim!.

Şimdilik dostluk tohumunu ektik, gittik., bakalım bu ağaç ne vakit meyva verir?

Dedikodu dervişlerin âdeti değil, yoksa seninle ne maceralarımız var!

* Gözünde savaş hileleri varmış., biz yanıldık, sulh edecek sanmıştık!

* Güzellik fidanın kendi kendine gönüller parlatır bir hale gelmedi. Onu himmet nefesiyle biz yetiştirdik.

Ne zulümler gördük de kimseciklere şikâyet bile etmedik; hiç bir suretle hürmeti bırakmadık.

Sevgili dedi ki: Hâfız, bize sen gönül verdin.. hulâsa biz kimseyi zorla kendimize âşık etmedik ki.

Mâ zi yaran çeşmi yâri dâştim
Hod ğalet bud ançi mâ pindâştim

369

ما ز یاران چشم یاری داشتیم

خود غلط بود آن چه ما پنداشتیم

تا درخت دوستی برگی دهد

حالیا رفتیم و تخمی کاشتیم

گفت و گو آیین درویشی نبود

ور نه با تو ماجراها داشتیم

شیوه چشمت فریب جنگ داشت

ما غلط کردیم و صلح انگاشتیم

گلبن حسنت نه خود شد دلفروز

ما دم همت بر او بگماشتیم

نکته‌ها رفت و شکایت کس نکرد

جانب حرمت فرونگذاشتیم

گفت خود دادی به ما دل حافظا

ما محصل بر کسی نگماشتیم

**

HARABAT PÎRİ FERYADIMA YETİŞ, İHTİYARIM. BİR YUDUM ŞARAPLA BENİ GENÇLEŞTİR!

379. t

Beni kılıçlayıp öldürse elini bile tutmam. Oklasa bile bunu canıma minnet bilirim.

Yay kaşlı sevgiliye söyle; beni oklasın da onun eliyle, onun koliyle öleyim bari!

Âlem derdi beni elden, ayaktan düşürürse kadehten başka kim elimi tutar ki?

Ey ümit sabahının güneşi, doğ, doğ ki ayrılık gecesinin elinde esir kaldım ben.

Harabat Pîri feryadıma yetiş, ihtiyarım. Bir yudum şarapla beni gençleştir!

Dün gece ayağından başımı kaldırmayacağıma dair zülfüne andiçtim.

Ben o kuşum ki her sabah, her akşam nağmelerim, arşın yücesinden duyulmaktadır.

Hâfız, şu takva hırkasını yak, yandır da ateş haline gelince onu yakmayayım; yoksa sonra sen de yanarsın!

Betiğem ger kuşed denteş neglrem

Ve ger tirem zened minnet pezırem

331

به تیغم گر کشد دستش نگیرم

وگر تیرم زند منت پذیرم

کمان ابرویت را گو بزن تیر

که پیش دست و بازویت بمیرم

غم گیتی گر از پایم درآرد

بجز ساغر که باشد دستگیرم

برآی ای آفتاب صبح امید

که در دست شب هجران اسیرم

به فریادم رس ای پیر خرابات

به یک جرعه جوانم کن که پیرم

به گیسوی تو خوردم دوش سوگند

که من از پای تو سر بر نگیرم

بسوز این خرقه تقوا تو حافظ

که گر آتش شوم در وی نگیرم

**

SEVGİLİ, BANA "KULUM" DERSEN MAHABBETİNLE KEVNÜ MEKÂN EFENDİLİĞİNDEN VAZGEÇERİM.

380. t

Vuslatının müjdesini ver de candan geçeyim.. kutsi bir kuşum ben, bu cihan tuzağından sıçrayıp çıkayım.

Sevgili, bana "kulum" dersen mahabbetinle kevnü mekân efendiliğinden vazgeçerim.

Yarabbi, beni ortadan kaldırmadan lütfet, hidayet bulutundan bir rahmet yolla.

Mezarımızın başında şarapsız, çalgısız oturma da seni görmek 'ümidiyle, senin kokunla mezarımdan raksederek kalkayım.

Ey salmışı tatlı güzelim, kalk, yüce boyunu göster de Hâfız gibi candan da geçeyim, cihandan da!

İhtiyarım ama bir gece sen beni adam akıllı bir sar da seher çağında koynundan genç olarak çıkayım.

Mujdei vaslı tu dih kez seri can berhizem
Tayiri kudsemu ez damı cihan berhlzem

336

مژده وصل تو کو کز سر جان برخیزم

طایر قدسم و از دام جهان برخیزم

به ولای تو که گر بنده خویشم خوانی

از سر خواجگی کون و مکان برخیزم

یا رب از ابر هدایت برسان بارانی

پیشتر زان که چو گردی ز میان برخیزم

بر سر تربت من با می و مطرب بنشین

تا به بویت ز لحد رقص کنان برخیزم

خیز و بالا بنما ای بت شیرین حرکات

کز سر جان و جهان دست فشان برخیزم

گر چه پیرم تو شبی تنگ در آغوشم کش

تا سحرگه ز کنار تو جوان برخیزم

روز مرگم نفسی مهلت دیدار بده

تا چو حافظ ز سر جان و جهان برخیزم

**

RİYA VE TEZVİR, BİZDE YOK. BİZ KIZIL ARSLANLARIZ, KARA YILANLARIZ.

381. t

Gerçi padişah kullarıyız ama sabah çağı ülkesinin de padişahlarıyız.

Hazine koynumuzda, kesemiz bomboş.. fakat dünyayı gösteren kadehimiz, yolların toprağı!

Huzur ayıklarıyız, gurur sarhoşları., tevhit deniziyiz, günaha gark olmuşuz.

Baht güzeli cilvelenirse biz ona yüzü ay gibi apaydın bir aynayız.

Her gece uyanık baht padişahının tacım, külâhını gözetmekte, korumaktayız.

Sevgiliye, himmetimizi ganimet bil., çünkü sen uykudasın, uyanık olan biziz, gözcülük eden biziz de!

Gah Mansur, bilir ki biz himmet yüzümüzü nereye koysak,

Düşmanları kandan kefenlere sarar, dostlara da fütuhat elbiseleri hazırlarız.

Riya ve tezvir, bizde yok. Biz kızıl arslanlarız, kara yılanlarız.

Söyle de Hâfız'ın borcunu versinler. Vereceğini itiraf etmişsin, biz de şahidiz.

Gerçi mâ bendegânı Pâdşehim
Pâdşâhân ı mülki subhgehim

381

گر چه ما بندگان پادشهیم

پادشاهان ملک صبحگهیم

گنج در آستین و کیسه تهی

جام گیتی نما و خاک رهیم

هوشیار حضور و مست غرور

بحر توحید و غرقه گنهیم

Hâfız Divânı Şirâzi 980

شاهد بخت چون کرشمه کند

ماش آیینه رخ چو مهیم

شاه بیدار بخت را هر شب

ما نگهبان افسر و کلهیم

گو غنیمت شمار صحبت ما

که تو در خواب و ما به دیده گهیم

شاه منصور واقف است که ما

روی همت به هر کجا که نهیم

دشمنان را ز خون کفن سازیم

دوستان را قبای فتح دهیم

رنگ تزویر پیش ما نبود

شیر سرخیم و افعی سیهیم

وام حافظ بگو که بازدهند

کردهای اعتراف و ما گوهیم

**

ŞAHİN GİBİ, PADİŞAHIN ELİNDEN LOKMA YEDİM; GAYRİ GÜVERCİN AVLAMAYA TENEZZÜL MÜ EDERİM ?

382. t

Seher çağında cevza burcu, hamailini önüme koydu da dedi ki: Padişahın kuluyum, buna and içiyorum.

Sâki, gel., yaver talihimden ne murat istediysem Tanrı müyesser etti.

Bir kadeh ver de padişahın aşkına içeyim. Yine ihtiyar başımda gençlik ateşi var!

Hızır'ın abıhayatını anıp yolumu kesme.

Ben, padişahın kadehinden Kevser havuzunun şarabını içmekteyim.

Padişahım, fazilet ve hüner tahtını göklere yüceltsem yine bu tapının kuluyum, yine bu kapının yoksulu!

Yıllarca meclisinde şarap içtim. Ona alışan tabiatımın bu huyunu terketmesine, bundan vazgeçmesine imkân mı var?

Eğer bu sözüme inanmazsan Kemali Isfahânî'nin sözünden bir delil getireyim; o der ki:

“Gönlümü senden alır, sevgini terkedersem kimi seveyim, o gönlü nereye götüreyim, ne yapayım?”

Hamailim, Muhammed oğlu Gazi Mansur’dur! Bu kutlu adla düşmanlara muzafferim ben.

Elest gününde Padişahın aşkına düştüm., ömrümce de bu ahde vefa edecek, bu sevgiyle geçip gideceğim.

* Felek, Süreyya dizisini padişahın adına dizmişse ben inci gibi şiirlerimle onu neden methetmeyeyim, kimden aşağıyım, kimden küçüğüm ki?

Şahin gibi, Padişahın elinden lokma yedim; gayri güvercin avlamaya tenezzül mü ederim ?

Ey arslanlar tutan, arslanlara galip gelen Padişahım, sayende huzur ve istirahat ülkesine yerleşsem nem eksilir ki?

Kolum, kanadım yok, böyle olduğu halde şaşılacak şey şu: Başımda Simurgun konağına ulaşmaktan başka bir hava yok.

Şiirim, senin methinin bereketiyle yüzlerce gönül ülkesi zaptetti, sanki bu hünerli dilim, senin kılıcın.

Sabah rüzgârı gibi bir gül bahçesinden geçtiysem selviye âşık olduğumdan, çama müştak bulunduğumdan geçmedim.

Senin kokunu duymuştum, neşe meclisindeki sâkiler de yüzünü hatırlatıp bana bir iki kadeh şarap sundular.

Fakat ben, bir iki üzümün suyu ile sarhoş olmam ki., meyhanede yetişmiş kart bir adamım ben!

Feleğin dönüşüyle birçok dâvalarım var. Bu hususta Padişahın insaf ve adaleti hüküm versin!

Tanrı'ya şükrolsun yine bu tapının yücesindeyim ; yine arş tavusu, iri kanatlarımın sesini duymada.

Sevginden başka bir şeyle uğraşırsam adım âşıklar divanından silinsin.

Arslan yavrusu, gönlümü kapmak için üstüme saldırdı; fakat ben zayıf olsam da, olmasam da zaten bir kere arslana avlanmışım, onun avıyım.

Padişahım, yüzüne âşık olanlar, zerrelerden çok., ben nerden vuslatına erişeceğim. Zerreden de aşağıyım ben!

Güzelliğini inkâr eden kim? Göster bana., göster de gözünü bıçakla oyayım!

Bana saltanat güneşinin gölgesi vurdu.. artık doğu güneşiyle işim yok.

Bu sözlerden maksat, alışverişi kızıştırmak değil ha., ne cilve satmaktayım, ne işve almakta!

Hâfız, Peygamber'i ve Ehlibeytini candan sever. Hüküm sahibi Padişah da buna şahittir.

Cevza seher nihâd hemayil berâberem
Yani ğulâmı Şâh'emu sovkend hurem

Hâfız Divânı Şirâzi 984

جوزا سحر نهاد حمایل برابرم

یعنی غلام شاهم و سوگند می‌خورم

ساقی بیا که از مدد بخت کارساز

کامی که خواستم ز خدا شد میسرم

جامی بده که باز به شادی روی شاه

پیرانه سر هوای جوانیست در سرم

راهم مزن به وصف زلال خضر که من

از جام شاه جرعه کش حوض کوثرم

شاها اگر به عرش رسانم سریر فضل

مملوک این جنابم و مسکین این درم

من جرعه نوش بزم تو بودم هزار سال

کی ترک آبخورد کند طبع خوگرم

ور باورت نمی‌کند از بنده این حدیث

از گفته کمال دلیلی بیاورم

گر برکنم دل از تو و بردارم از تو مهر

آن مهر بر که افکنم آن دل کجا برم

منصور بن مظفر غازیست حرز من

و از این خجسته نام بر اعدا مظفرم

عهد الست من همه با عشق شاه بود

و از شاهراه عمر بدین عهد بگذرم

گردون چو کرد نظم ثریا به نام شاه

من نظم در چرا نکنم از که کمترم

شاهین صفت چو طعمه چشیدم ز دست شاه

کی باشد التفات به صید کبوترم

Hâfız Divânı Şirâzi 986

ای شاه شیرگیر چه کم گردد ار شود

در سایه تو ملک فراغت میسرم

شعرم به یمن مدح تو صد ملک دل گشاد

گویی که تیغ توست زبان سخنورم

بر گلشنی اگر بگذشتم چو باد صبح

نی عشق سرو بود و نه شوق صنوبرم

بوی تو می‌شنیدم و بر یاد روی تو

دادند ساقیان طرب یک دو ساغرم

مستی به آب یک دو عنب وضع بنده نیست

من سالخورده پیر خرابات پرورم

با سیر اختر فلکم داوری بسیست

انصاف شاه باد در این قصه یاورم

شکر خدا که باز در این اوج بارگاه

طاووس عرش می‌شنود صیت شهپرم

نامم ز کارخانه عشاق محو باد

گر جز محبت تو بود شغل دیگرم

شبل الاسد به صید دلم حمله کرد و من

گر لاغرم وگرنه شکار غضنفرم

ای عاشقان روی تو از ذره بیشتر

من کی رسم به وصل تو کز ذره کمترم

بنما به من که منکر حسن رخ تو کیست

تا دیده‌اش به گزلک غیرت برآورم

بر من فتاد سایه خورشید سلطنت

و اکنون فراغت است ز خورشید خاورم

مقصود از این معامله بازارتیزی است

نی جلوه می‌فروشم و نی عشوه می‌خرم

**

DEFALARCA SÖYLEDİM, YİNE DE SÖYLÜYORUM: BEN ÂŞIKIM, FAKAT BU YOLA KENDİLİĞİMDEN KOŞMUYORUM Kİ, TANRI TAKDİRİ BU!

383. t

Defalarca söyledim, yine de söylüyorum: Ben âşıkım, fakat bu yola kendiliğimden koşmuyorum ki, Tanrı takdiri bu!

Dudu gibi beni aynanın önüne koydular. Aynanın ardındaki ezel üstadı neyi söylediyorsa onu söylüyorum.

İster diken olayım, ister gül., yeşilliği bezeyen birisi var, o beni nasıl yetiştiriyorsa öyle bitmekteyim.

Dostlar, hayran bir âşıkım.. ayıplamayın, bir incim var, değer bilen bir müşteri arıyorum.

Gerçi şaraba bulanmış hırka giymem ve şarap içmem ayıptır ama yine siz tayip etmeyin, şarapla hırkamdaki kiri, riyayı yıkamaktayım.

Âşıkların gülmesi de başka bir yerdendir, ağlaması da. Geceleri terennüm etmekteyim, seher çağlan mersiye okuyup ağlamakta.

Hâfız, bana meyhane kapısının toprağını koklama dedi. Ona de ki: Ayıplama, ben o topraktan Huten miskinin kokusunu almaktayım.

Bârhâ gufteemu bâri diğer migüyem
Ki men i dilşude in reh ne behod mipuyem

380

بارها گفته‌ام و بار دگر می‌گویم

که من دلشده این ره نه به خود می‌پویم

در پس آینه طوطی صفتم داشته‌اند

آن چه استاد ازل گفت بگو می‌گویم

من اگر خارم و گر گل چمن آرایی هست

که از آن دست که او می‌کشدم می‌رویم

دوستان عیب من بی‌دل حیران مکنید

گوهری دارم و صاحب نظری می‌جویم

گر چه با دلق ملمع می گلگون عیب است

مکنم عیب کز او رنگ ریا می‌شویم

خنده و گریه عشاق ز جایی دگر است

می‌سرایم به شب و وقت سحر می‌مویم

حافظم گفت که خاک در میخانه مبوی

گو مکن عیب که من مشک ختن می‌بویم

**

VAİZ, YANIMDAN UZAKLAŞ, BEYHUDE SÖZLER SÖYLEME., BEN ARTIK TEZVİRLERE KULAK ASACAK ADAM DEĞİLİM.

384. t

Güzelim, aşkının derdine ne çare bulayım? Ne vakte kadar derdinle geceleri feryat edip duracağım?

Divane gönül, nasihat duyacak, öğüt alacak dereceyi aştı. Saçlarını zincir yapar da bağlarsam belki uslanır.

Ayrılık zamanında neler çektiğimi bir mektupta yazmak imkânı yok, heyhat!

Saçlarının yüzünden ne perişan oldum., nerde o mecal ki bunların hepsini anlatayım?

Canı görmek arzusuna düştüm mü gözümde senin güzel yüzünü tasvir eder, nakşeylerim.

Vuslatına bu suretle erişeceğimi bilsem yolunda dini de oynar, gönlü de oynar, vuslatına erişirdim.

Vaiz, yanımdan uzaklaş, beyhude sözler söyleme., ben artık tezvirlere kulak asacak adam değilim.

Hâfız'ın bu bozuk düzen halden kurtulmasına, ıslah olmasına imkân yok. Mademki takdir böyle, ne tedbirde bulunabilirim ki?

Sanemâ bâ ğamı 'ışkı tu çi tedbir kunem
Tâ bekey derğamı tu nâleı şebğir kunem

347

صنما با غم عشق تو چه تدبیر کنم

تا به کی در غم تو ناله شبگیر کنم

دل دیوانه از آن شد که نصیحت شنود

مگرش هم ز سر زلف تو زنجیر کنم

آن چه در مدت هجر تو کشیدم هیهات

در یکی نامه محال است که تحریر کنم

با سر زلف تو مجموع پریشانی خود

Hâfız Divânı Şirâzi 992

کو مجالی که سراسر همه تقریر کنم

آن زمان کرزوی دیدن جانم باشد

در نظر نقش رخ خوب تو تصویر کنم

گر بدانم که وصال تو بدین دست دهد

دین و دل را همه دربازم و توفیر کنم

دور شو از برم ای واعظ و بیهوده مگوی

من نه آنم که دگر گوش به تزویر کنم

نیست امید صلاحی ز فساد حافظ

چون که تقدیر چنین است چه تدبیر کنم

**

HER AN YÜZÜNÜN BAŞKA BİR NAKŞI, BAŞKA BİR TECELLİSİ HAYALİMİN YOLUNU VURMAKTA., SENİ GÖRÜNCE AKLIM, HAYALİM DAĞILMAKTA. BU PERDEDE NELER GÖRÜYORUM, KİME SÖYLEYEYİM?

385. •

Muğların meyhanesinde Tanrı nurunu görüyorum. Ne şaşılacak şey, bir bak, nerden nasıl bir nur görmekteyim.

Ey emîri hac, bana cilvelenme, övünme. Çünkü sen evi görüyorsun, ben ev sahibini görüyorum!

Güzellerin saçlarından misk elde etmek ümidindeyim, ne olmayacak şey, ne abes düşünce! Mutlaka yanlış görüyorum.

Gönül yanışı, akıp duran göz yaşı, seher çağındaki ah, geceleyin feryat.. bütün bunları sizin lûtfunuzla görmekteyim.

Her an yüzünün başka bir nakşı, başka bir tecellisi hayalimin yolunu vurmakta., seni görünce aklım, hayalim dağılmakta. Bu perdede neler görüyorum, kime söyleyeyim?

Her seher çağı sabah rüzgârından gördüklerimi kimse, ne Huten miskinden gördük ne Çin nafesinden!

Dostlar, Hâfız'ın size baktığını ayıplamayın; ben görüyorum ki o, sizin dostlarınızdan, âşıklarınızdan!

Derherâbat ı muğan nürı Huda mibinem
İn 'aceb bin ki çi nüri zi kucâ mıbınem

357

در خرابات مغان نور خدا می‌بینم

این عجب بین که چه نوری ز کجا می‌بینم

Hâfız Divânı Şirâzi 994

جلوه بر من مفروش ای ملک الحاج که تو

خانه می‌بینی و من خانه خدا می‌بینم

خواهم از زلف بتان نافه گشایی کردن

فکر دور است همانا که خطا می‌بینم

سوز دل اشک روان آه سحر ناله شب

این همه از نظر لطف شما می‌بینم

هر دم از روی تو نقشی زندم راه خیال

با که گویم که در این پرده چه‌ها می‌بینم

کس ندیده‌ست ز مشک ختن و نافه چین

آن چه من هر سحر از باد صبا می‌بینم

دوستان عیب نظربازی حافظ مکنید

که من او را ز محبان شما می‌بینم

**

RİYA HIRKASIYLE AŞKIMI GİZLEYEYİM DEDİM AMA GÖZ YAŞLARI GAMMAZ., NİHAYET SIRRIMI FAŞ ETTİ GİTTİ!

386.

Benim uzun boylu işveci, hilebaz sevgilim, uzayıp giden zahitlik hikâyemi kısalttı, beni zahitlikten vazgeçiriverdi!

Gönül, gördün mü? Bu kadar yaş yaşadıktan, zahitlik ettikten, ilim öğrendikten sonra sevgiliyi gören gözün, bana neler etti, başıma ne işler açtı?

Riya hırkasıyle aşkımı gizleyeyim dedim ama göz yaşları gammaz., nihayet sırrımı faş etti gitti!

Sevgili sarhoş, âşıkları anmıyor bile., yoksullara iltifat eden sâkimin kulakları çınlasın. Allah ona hayırlar versin!

Yarabbi, nefhasıyle kerem kokusunu getirecek, işlerimi düzene koyacak olan o seher rüzgârı ne vakit esecek ki?

İmanın da harap olacağından korkuyorum., nihayet kaşların, namazımın huzurunu bozmakta.

*' Zahit, senin niyazın da bir işe yaramıyor, benim geceleri sarhoşluğum ve yana yakıla niyaz edişim de!

Hâfız, ağlamadan yandı. Ey seher yeli, halini, dostları görüp gözeten, düşmanları yakıp yandıran padişahıma arz et!

Kendime mum gibi gülerek ağlıyorum. Bakalım taş yürekli sevgili, bu yanıp yakılmam sana neler edecek?

Bâlâ bulend i ışvegeri nakşbâzı men
Kütâh kerd kıssai zuhdi dırâzı men

400

بالابلند عشوه گر نقش باز من

کوتاه کرد قصه زهد دراز من

دیدی دلا که آخر پیری و زهد و علم

با من چه کرد دیده معشوقه باز من

می‌ترسم از خرابی ایمان که می‌برد

محراب ابروی تو حضور نماز من

گفتم به دلق زرق بپوشم نشان عشق

غماز بود اشک و عیان کرد راز من

مست است یار و یاد حریفان نمی‌کند

ذکرش به خیر ساقی مسکین نواز من

یا رب کی آن صبا بوزد کز نسیم آن

گردد شمامه کرمش کارساز من

نقشی بر آب می‌زنم از گریه حالیا

تا کی شود قرین حقیقت مجاز من

بر خود چو شمع خنده زنان گریه می‌کنم

تا با تو سنگ دل چه کند سوز و ساز من

زاهد چو از نماز تو کاری نمی‌رود

هم مستی شبانه و راز و نیاز من

حافظ ز گریه سوخت بگو حالش ای صبا

با شاه دوست پرور دشمن گداز من

**

ÂLEMİN BAŞINI, SARIĞINI YELE VER, DİLBERLİK USULÜNCE KÜLÂHININ KÖŞESİNİ BİR YIK HELE!

387. t

Bir cilveden de sihirbazların alışverişini kesada ver.. bir göz ucıyle bak da Samirî pazarının parlaklığını söndür!

Âlemin başını, sarığını yele ver, dilberlik usulünce külâhının köşesini bir yık hele!

Zülfüne söyle, âdeti olan serkeşliği bıraksın; bakışına söyle, sitemkârlığın kalbini kırsın!

Dışarı çık, salına salına yürü de güzellik topunu kap, kimseye bırakma., hurilere, müstahak oldukları şeyi ver, perilerin güzelliğini hiçe indir.

Ceylân bakışlarınla güneş arslanını teshir et., iki büklüm kaşlarınla müşterinin yayını kır!

Rüzgârın nefesiyle sümbülün zülüfleri koku salarsa sen, amber kokulu saçlarınla ona lâyık olduğu değeri veriver!

Hâfız, bülbül fesahattan dem vurursa Farsça şiirlerinle haddini bildiriver!

Kirîşmei kunu bâzârı sâhiri bişiken
Beğamze revnakı bâzârı Sâmiri bişiken

399 غزل

کرشمه‌ای کن و بازار ساحری بشکن

به غمزه رونق و ناموس سامری بشکن

به باد ده سر و دستار عالمی یعنی

کلاه گوشه به آیین سروری بشکن

به زلف گوی که آیین دلبری بگذار

به غمزه گوی که قلب ستمگری بشکن

برون خرام و ببر گوی خوبی از همه کس

سزای حور بده رونق پری بشکن

به آهوان نظر شیر آفتاب بگیر

به ابروان دوتا قوس مشتری بشکن

چو عطرسای شود زلف سنبل از دم باد

تو قیمتش به سر زلف عنبری بشکن

چو عندلیب فصاحت فروشد ای حافظ

تو قدر او به سخن گفتن دری بشکن

**

ÖĞÜTÇÜ BANA DEDİ Kİ: AŞKIN GAMDAN BAŞKA NE HÜNERİ VAR? YÜRÜ BE AKILLI HOCAM, SENİN BUNDAN DAHA ÂLÂ BİR HÜNERİN VAR MI Kİ?

388. t

Rintlere bundan daha iyi bir bakışla bak., meyhane kapısına bundan daha iyi bir tarzda uğra!

Dudaklarının hakkımda şu lütfu pek, ama pek güzel... fakat bundan biraz daha güzelini, biraz daha iyisini bekliyorum.

Sihriyle cihan işlerinin düğümünü çözen sevgiliye de ki: Bu mühim ve ince işe Diraz daha iyi bak, hele bir parça daha himmet et!

O güzele gönül vermeyeyim de ne yapayım? Zaman anası bundan daha iyi, bundan daha güzel bir oğul doğuramaz ki!

Öğütçü bana dedi ki: Aşkın gamdan başka ne hüneri var? Yürü be akıllı hocam, senin bundan daha âlâ bir hünerin var mı ki?

Sana kadehi eline al, sâkinin dudağını öp diyorum ya., canım, efendim, dinle., başka kimse bundan daha iyi bir söz söyleyemez.

Hâfız'ın kalemi, şeker gibi meyvalar veren bir nebattır, bu meyvaları da devşirmeye bak., çünkü bu bahçede bundan daha iyi meyva yok!

Mifuken bersafı rindan nazeri bihter ezin
Berderi meykede mikun guzeri bihter ezin

404

می‌فکن بر صف رندان نظری بهتر از این

بر در میکده می کن گذری بهتر از این

در حق من لبت این لطف که می‌فرماید

سخت خوب است ولیکن قدری بهتر از این

آن که فکرش گره از کار جهان بگشاید

گو در این کار بفرما نظری بهتر از این

ناصحم گفت که جز غم چه هنر دارد عشق

برو ای خواجه عاقل هنری بهتر از این

دل بدان رود گرامی چه کنم گر ندهم

مادر دهر ندارد پسری بهتر از این

من چو گویم که قدح نوش و لب ساقی بوس

بشنو از من که نگوید دگری بهتر از این

کلک حافظ شکرین میوه نباتیست به چین

که در این باغ نبینی ثمری بهتر از این

**

DOSTLAR, AĞZINDAN BİR ÖPÜCÜK ALMAK İÇİN CAN VERDİM, FAKAT RAZI OLMUYOR. BAKIN, CÜZİ BİR ŞEY İÇİN BU ALIŞVERİŞTE NASIL GERİ KALIYOR!

389. t

Yolunun toprağı olsam benden eteğini silker, gönlünü ver bana desem yüzünü çevirir.

Rengin yüzünü gül gibi herkese gösterir; ört, saklan desem benden örtünür, benden saklanır.

Gözüme “Bir an doya doya bak artık” dedim, dedi ki: Benden kanlı ırmaklar mı akıtmak istiyorsun ?

O kanıma susamış, ben dudağa susuzum. Bakalım sonu neye varacak? Ya o benden maksadına erişir, ya ben ondan!

Ferhat gibi acılıkla, elemle can versem de korkum yok. Benden birçok şirin hikâyeler kalacak ya!

Huzurunda mum gibi eriyip can versem sabah gibi elemime güler; bu halinden alınıp incinsem nazik hatırı incinir.

* Dostlar, ağzından bir öpücük almak için can verdim, fakat razı olmuyor. Bakın, cüzi bir şey için bu alışverişte nasıl geri kalıyor!

Hâfız, sabret, eğer gam dersini bu çeşit alırsam aşk, her köşede, her bucakta benden efsaneler söyleyip duracak, beni âleme destan edecek.

Çün şevem hâki reheş dâmen biyefşâned zimen
Ver bigüyem dil bigerdan rü bigerdâned zimen

401 غزل

چون شوم خاک رهش دامن بیفشاند ز من

ور بگویم دل بگردان رو بگرداند ز من

روی رنگین را به هر کس می‌نماید همچو گل

ور بگویم بازپوشان بازپوشاند ز من

چشم خود را گفتم آخر یک نظر سیرش ببین

گفت می‌خواهی مگر تا جوی خون راند ز من

او به خونم تشنه و من بر لبش تا چون شود

کام بستانم از او یا داد بستاند ز من

گر چو فرهادم به تلخی جان برآید باک نیست

بس حکایت‌های شیرین باز می‌ماند ز من

گر چو شمعش پیش میرم بر غمم خندان شود

ور برنجم خاطر نازک برنجاند ز من

دوستان جان داده‌ام بهر دهانش بنگرید

کو به چیزی مختصر چون باز می‌ماند ز من

صبر کن حافظ که گر زین دست باشد درس غم

عشق در هر گوشه‌ای افسانه‌ای خواند ز من

**

ŞU YENLERİ KISA SOFİLERİN EL UZUNLUĞUNA BİR BAK HELE., BULAŞIK HARFLERİNİN ALTINDA ADAM AVLAMAK İÇİN NÜKTELERİ VAR!

390. t

Lâl renkli şarabı çek, ay alınlı güzellerin yüzüne bak., şu zahitlerin mezhebine aykırı hareket et, bu güzellerin güzelliklerini seyret!

Şu yenleri kısa sofilerin el uzunluğuna bir bak hele., bulaşık harflerinin altında adam avlamak için nükteleri var!

İki cihanın harmanına da baş eğmiyorlar. Yoksulların başak devşirenlerin ululuğuna bak!

Sevgili, misk gibi siyah ve kokulu kaşlarını çatmış, o kaş çatılışı bir türlü düzelmiyor.. gönül ehlinin niyazına bak, nazeninlerin nazını seyret!

Vefaya dair kimseden bir söz duymuyorum. Dostların, hemdemlerin sohbetindeki vefakârlıklarına bak hele!

Benim için kurtuluş çaresi aşka esir olmaktır. işin önünü görenlerin sonunu görüp gözetmemelerine bak!

Aşk cilâsı, Hâfız'ın hatırındaki tozu, pası giderdi. Temiz dinlilerin ve temiz kişilerin niyetlerindeki temizliği seyret!

Şerâbı la'l keşu rüyı mehcebinan bin
Hilâfi mezhebi inan cemâli anan bin

403

شراب لعل کش و روی مه جبينان بين

خلاف مذهب آنان جمال اينان بين

به زير دلق ملمع کمندها دارند

درازدستی اين کوته آستينان بين

به خرمن دو جهان سر فرو نمی‌آرند

دماغ و کبر گدايان و خوشه چينان بين

بهای نيم کرشمه هزار جان طلبند

نياز اهل دل و ناز نازنينان بين

حقوق صحبت ما را به باد داد و برفت

وفای صحبت ياران و همنشينان بين

اسیر عشق شدن چاره خلاص من است

ضمیر عاقبت اندیش پیش بینان بین

کدورت از دل حافظ ببرد صحبت دوست

صفای همت پاکان و پاکدینان بین

**

ALLAH İÇİN OLSUN HIRKA GİYEN ZÂHİTLERLE AZ OTUR; VARINI YOĞUNU ELDEN ALDIRMIŞ RİNTLERDEN YÜZÜNÜ GİZLEME!

391. t

Allah için olsun hırka giyen zâhitlerle az otur; varını yoğunu elden aldırmış rintlerden yüzünü gizleme!

O hırkada ne kirler var, ne kirler! Ne hoştur, ne mübarektir şarap satanların elbiseleri !

Tabiatın nazik; hırka giyenlerin kabalıklarına tahammül edemezsin sen!

Gel de şu mürayilerin hilesine bak. Sürahinin gönlü kan kesildi; çenk coştu, kükredi!

Mademki beni sarhoş ettin, çekingen durma, mademki bana ballar, şerbetler sundun, zehir içirme!

Ben, sofiye benzeyen şu adamlarda bir dert bile görmedim. Tortulu şarap içenlerin işretleri sâf olsun!

Hâfız'ın yüreğinin yanıklığından çekin, kaynayan bir çömlek gibi göğsü var!

Hudârâ kem nişin hâhırkapüşan
Rahı ezrindânı bisâman mepüşan

غزل 386

خدا را کم نشین با خرقه پوشان

رخ از رندان بی‌سامان مپوشان

در این خرقه بسی آلودگی هست

خوشا وقت قبای می فروشان

در این صوفی وشان دردی ندیدم

که صافی باد عیش دردنوشان

تو نازک طبعی و طاقت نیاری

گرانی‌های مشتی دلق پوشان

چو مستم کرده‌ای مستور منشین

چو نوشم داده‌ای زهرم منوشان

بیا و از غبن این سالوسیان بین

صراحی خون دل و بربط خروشان

ز دلگرمی حافظ بر حذر باش

که دارد سینه‌ای چون دیگ جوشان

**

MEYHANE PÎRİNE "KURTULUŞ YOLU NEDİR?" DİYE SORDUM. ŞARAP KADEHİNİ İSTEDİ, "SIR ÖRTMEK" DEDİ.

392. t

Aşk uğrunda uğraşmakla şehirde şöhret buldum, kimsenin kötülüğünü görmekle gözümü bulaştırmadım.

Kendime tapma suretini yıkmak için şaraba taparak varlığımı su üstündeki suret gibi sebatsız ve kararsız bir hale getirdim.

Vefakârlıkta bulunalım, halkın kınamasını hoş görelim, hoş olalım. Çünkü yolumuzda incinmek kâfirliktir.

Meyhane Pîrine "Kurtuluş yolu nedir?" diye sordum. Şarap kadehini istedi, "Sır örtmek" dedi.

Güzel yüze sevgiyi, sevgilinin hattından öğren. Güzellerin yanakları etrafında dönüp dolaşmak ne hoş!

Bu meclisi bırakacak, meyhaneyi tavaf edeceğim. Çünkü amelsizlerin vaizim işitmemek vaciptir.

Hâfız, sâkinin dudağıyle şarap kadehinden başka bir şey öpme. Zâhitlik satanların ellerini öpmek hatadır.

Gönlün âlem bağını dilemekten maksadı ne? Göz bebeği eliyle yüzünden gül dermek.

Menem ki şöhrei 'ışkem be'ışk verziden
Menem ki dide neyâlüdeem bebed diden

393

منم که شهره شهرم به عشق ورزيدن

منم که ديده نيالودم به بد ديدن

وفا کنيم و ملامت کشيم و خوش باشيم

که در طريقت ما کافريست رنجيدن

به پیر میکده گفتم که چیست راه نجات

بخواست جام می و گفت عیب پوشیدن

مراد دل ز تماشای باغ عالم چیست

به دست مردم چشم از رخ تو گل چیدن

به می پرستی از آن نقش خود زدم بر آب

که تا خراب کنم نقش خود پرستیدن

به رحمت سر زلف تو واثقم ور نه

کشش چو نبود از آن سو چه سود کوشیدن

عنان به میکده خواهیم تافت زین مجلس

که وعظ بی عملان واجب است نشنیدن

ز خط یار بیاموز مهر با رخ خوب

که گرد عارض خوبان خوش است گردیدن

مبوس جز لب ساقی و جام می حافظ

که دست زهدفروشان خطاست بوسیدن

**

EY KUTLU KUŞ, GÖRDÜN YA HALİMİ; LÜTFET, O ANKAYA BU KUZGUNUN, BU KARGANIN HALİNİ SÖYLE!

393. t

Yarabbi, o miskler kokan ceylânı yine Hutun'e getir . . o usul boylu ve salına salma gezen selviyi yine çimenliğe ulaştır.

Pörsümüş, perişan olmuş bahtımızı bir rüzgârla okşa, yani o tenden çıkıp gitmiş olan cam yine tenimize ver!

Ayla güneş bile konak yerine senin emrinle erişir .Ay yüzlü sevgilimi de yine bana eriştir.

Taşla kil, gözyaşlarımın tesiriyle akik haline geldi Yâ Rabbî o kutlu yıldızı yine Yemen diyarına getir!

Ey kutlu kuş, gördün ya halimi; lütfet, o ankaya bu kuzgunun, bu karganın halini söyle!

Söz bundan ibaret: Sensiz yaşamayı iste miyoruz. Ey haberler getirip götüren rüzgar,, bunu duy da sevgiliye arzet!

Onun vatanı, Hâfız'ın göğsüydü. Yâ Rabbî, gariplikten kurtar, muradına eriştir de yine vatanına ulaştır!

Yâ Rab an âhüyı muşkin be Huten bâz resan
Van sehi servi Hırâman beçemen bâz resan

385

یا رب آن آهوی مشکین به ختن بازرسان

وان سهی سرو خرامان به چمن بازرسان

دل آزرده ما را به نسیمی بنواز

یعنی آن جان ز تن رفته به تن بازرسان

ماه و خورشید به منزل چو به امر تو رسند

یار مه روی مرا نیز به من بازرسان

دیده‌ها در طلب لعل یمانی خون شد

یا رب آن کوکب رخشان به یمن بازرسان

برو ای طایر میمون همایون آثار

پیش عنقا سخن زاغ و زغن بازرسان

سخن این است که ما بی تو نخواهیم حیات

بشنو ای پیک خبرگیر و سخن بازرسان

آن که بودی وطنش دیده حافظ یا رب

به مرادش ز غریبی به وطن بازرسان

**

ÂLEME DAYANMA, BİR KADEH ŞARABIN VARSA ZÜHRE ALINLI, NAZİK BEDENLİ GÜZELLERİN AŞKINA ÇEK!

394. t

Şimşir boyluların, şirin ağızlıların husrevi, tersine kıvrılmış kirpikleriyle saflar bozanların kalplerini kıran sevgili,

Sarhoş bir halde geçti. Geçerken bu yoksula bir baktı da dedi ki: Ey bütün tatlı sözlü şairlerin gözü, gözlerinin nuru,

Ne vakte dek kesende altın, gümüş bulunmayacak? Benim kulum ol da bütün gümüş bedenli güzeller, sana muti olsunlar!

Zerreden de aşağı değilsin ya, alçalma, sevgiyle uğraş da çarh vurarak güneşin halvet yurduna eriş!

Âleme dayanma, bir kadeh şarabın varsa zühre alınlı, nazik bedenli güzellerin aşkına çek!

Ruhu şâd olsun, benim sarhoş Pîrim dedi ki: Ahdinde durmayanların sohbetlerinden çekin!

Seher çağı, sabah rüzgârına lâlenin gönlündeki derdi söylüyordum. "Bu kanlı kefenliler, kimin şehitleri?" diye sordum.

Dedi ki: Hâfız, sen ve ben, bu sırrın mahremi değiliz. Lâl renkli şarapla ağızları tatlı güzellere kani ol!

Sevgilinin eteğini eline geçir, düşmanlıktan vaz geç. Tanrı eri ol, şeytanları bırak!

Şâh ı şimşâdi adan husrevi şirindehenan
Ki bemujgân şikened kalb i heme safşikenan

387

شاه شمشادقدان خسرو شیرین دهنان

که به مژگان شکند قلب همه صف شکنان

مست بگذشت و نظر بر من درویش انداخت

گفت ای چشم و چراغ همه شیرین سخنان

تا کی از سیم و زرت کیسه تهی خواهد بود

بنده من شو و برخور ز همه سیمتنان

کمتر از ذره نه‌ای پست مشو مهر بورز

تا به خلوتگه خورشید رسی چرخ زنان

بر جهان تکیه مکن ور قدحی می داری

شادی زهره جبینان خور و نازک بدنان

پیر پیمانه کش من که روانش خوش باد

گفت پرهیز کن از صحبت پیمان شکنان

دامن دوست به دست آر و ز دشمن بگسل

مرد یزدان شو و فارغ گذر از اهرمنان

با صبا در چمن لاله سحر می‌گفتم

که شهیدان که‌اند این همه خونین کفنان

گفت حافظ من و تو محرم این راز نه‌ایم

از می لعل حکایت کن و شیرین دهنان

**

SENİN ÂŞIKTAN ÖLDÜRMEK ÂDETİNDİR, ÂDETİNE BAŞLA DA DÜŞMANLARLA ŞARAP İÇ, BİZİ DE AZARLA!

395.

Gül yaprağına misk kokulu sümbülden lâkap ört, yani yüzünü saçlarınla gizle de bütün âlemi harap et.

Uykulu sarhoş nergisleri işvelerle aç, güzel nergisin gözlerini hasedinden kapat.

Yüzündeki terleri saç, bahçenin her yanını göz çanaklarımız gibi gül suyuyle doldur,

Gül mevsimi ömür gibi gelip geçmekte . . sâki, gül renkli şarabı döndürmede acele et.

Menekşenin kokusunu duy, sevgilinin saçlarına sarıl, lâlenin rengine bak, şarap içmeye koyul!

* Senin âşıktan öldürmek âdetindir, âdetine başla da düşmanlarla şarap iç, bizi de azarla!

Hâfız dualarla vuslat istemekte., Yâ Rabbî, hasta gönüllü âşıkların duasını müstecab et.

Habbeler gibi gözünü kadehe aç; bu yıkık dünyayı habbeye benzet, âlemin yokluğu, geçiciliği hususunda onlardan ibret al!

Gul berkrâ zisunbuli muşkinnikâb kun
Ya'ni ki ruhü bipûu cihani herab kun

395

گلبرگ را ز سنبل مشکین نقاب کن

یعنی که رخ بپوش و جهانی خراب کن

بفشان عرق ز چهره و اطراف باغ را

چون شیشه‌های دیده ما پرگلاب کن

ایام گل چو عمر به رفتن شتاب کرد

ساقی به دور باده گلگون شتاب کن

بگشا به شیوه نرگس پرخواب مست را

و از رشک چشم نرگس رعنا به خواب کن

بوی بنفشه بشنو و زلف نگار گیر

بنگر به رنگ لاله و عزم شراب کن

زان جا که رسم و عادت عاشق‌کشی توست

با دشمنان قدح کش و با ما عتاب کن

همچون حباب دیده به روی قدح گشای

وین خانه را قیاس اساس از حباب کن

حافظ وصال می‌طلبد از ره دعا

یا رب دعای خسته دلان مستجاب کن

**

BOŞBOĞAZ NEFİS ÇOK HİKÂYE BİLİR, SÖYLER DURUR, SONU GELMEZ Kİ. SÂKİ, SEN İŞİNİ BOŞLAMA, KADEHE ŞARAP DOLDUR.

396. t

Gönlümü, canımı sevgilinin gözüne, kaşına verdim. Gel gel de kemere bak, pencereyi seyret.

Ayrılık gecesi yıldızı, nur saçmamakta. Köşkün üstüne çık, yolu aydınlat.

Cennet haznedarına de ki: Bu meclisin toprağını al, firdevs buhurdanlığına ödağacı olarak hediye götür.

Boşboğaz nefis çok hikâye bilir, söyler durur, sonu gelmez ki. Sâki, sen işini boşlama, kadehe şarap doldur.

Fakih, nasihat eder, aşkla oynama derse ona bir kadeh sun da aklı başına gelsin.

Yeşillikteki güzellerin hepsi, senin güzelliğine meftundur. Yasemine işveler sat, çama cilveler göster.

Bu taçtan, bu hırkadan canım sıkılıyor. Sofiyane bir işveyle artık beni kalender et.

* Güzellik şuaı, anlayış gözüne perde çekti. Gel de güneş otağını nurlandır!

* Senin vuslat şekerine tamah etmek haddimiz değil. Bari bizi şeker gibi lâline havale et.

* Kadehin dudağını öp de sonra sarhoşlara ver ve bu nazikâne hareketle seninle konuşup görüşenleri neşelendir.

İşrete ve ay yüzlülerin aşkına düştükten sonra yapacağın işlerden biri de şu olmalı: Hâfız'ın şiirini ezberlemek.

Zider derâ vu şebistanı mâ münevver kun
Hevâyı meclis i rühâniyan mu'attar kun

397

ز در درآ و شبستان ما منور کن

هوای مجلس روحانیان معطر کن

اگر فقیه نصیحت کند که عشق مباز

پیاله‌ای بدهش گو دماغ را تر کن

به چشم و ابروی جانان سپرده‌ام دل و جان

بیا بیا و تماشای طاق و منظر کن

ستاره شب هجران نمی‌فشاند نور

به بام قصر برآ و چراغ مه برکن

بگو به خازن جنت که خاک این مجلس

به تحفه بر سوی فردوس و عود مجمر کن

از این مزوجه و خرقه نیک در تنگم

به یک کرشمه صوفی وشم قلندر کن

چو شاهدان چمن زیردست حسن تواند

کرشمه بر سمن و جلوه بر صنوبر کن

فضول نفس حکایت بسی کند ساقی

Hâfız Divânı Şirâzi 1022

تو کار خود مده از دست و می به ساغر کن

حجاب دیده ادراک شد شعاع جمال

بیا و خرگه خورشید را منور کن

طمع به قند وصال تو حد ما نبود

حوالتم به لب لعل همچو شکر کن

لب پیاله ببوس آنگهی به مستان ده

بدین دقیقه دماغ معاشران تر کن

پس از ملازمت عیش و عشق مه رویان

ز کارها که کنی شعر حافظ از بر کن

**

MERAK ETME, AŞK AKILLI KİŞİYE NASİB OLMAZ.. SEVGİLİNİN ZÜLFÜNÜ ELDE ETMEK İSTİYORSAN AKILDAN VAZ GEÇ, BIRAK AKLI!

397. t

Gözümün nuru, bir sözüm var, dinle: Kadehin doluysa durma, içir, iç!

İhtiyarlar, sözü tecrübelerine dayanırlar da söylerler. İşte ben de söylüyorum: Oğul, kendine gel, öğüt dinle, sen de bir gün olur, ihtiyarlarsın.

Merak etme, aşk akıllı kişiye nasib olmaz.. Sevgilinin zülfünü elde etmek istiyorsan akıldan vaz geç, bırak aklı!

Tespihle hırka sarhoşluk lezzetini vermez sana., bu işte şarap satanın himmetini dinle!

Musiki esbabı perişan oldu, saz ve çalgı kalmadı, ey çenk, feryat et, ey def, coş!

Aşk yolunda Şeytan vesvesesi çoktur. Beri gel de gönül kuiağın meleğe ver!

* Dostlara ömrünü, malım bağışlamaktan çekinme, bunlardan ne çıkar ki? öğüt dinliyen sevgiliye yüzlerce can feda et!

•Sâki, kadehin boş kalmasın, hep saf şarapla dolsun., bu tortulu şarabı içene de inayet göziyle bir bak!

Altınlarla dokunmuş elbiseler giyerek sarhoşça geçip giderken şu yün hırkaya bürünmüş olan Hâfız'a da bir öpücük nezret!

Ey nürı çeşmii men suhani hest güş kun
Çün sağarat purest binüşânu nüş kun

398

ای نور چشم من سخنی هست گوش کن

چون ساغرت پر است بنوشان و نوش کن

در راه عشق وسوسه اهرمن بسیست

پیش آی و گوش دل به پیام سروش کن

برگ نوا تبه شد و ساز طرب نماند

ای چنگ ناله برکش و ای دف خروش کن

تسبیح و خرقه لذت مستی نبخشدت

همت در این عمل طلب از می فروش کن

پیران سخن ز تجربه گویند گفتمت

هان ای پسر که پیر شوی پند گوش کن

بر هوشمند سلسله ننهاد دست عشق

خواهی که زلف یار کشی ترک هوش کن

با دوستان مضایقه در عمر و مال نیست

صد جان فدای یار نصیحت نیوش کن

ساقی که جامت از می صافی تهی مباد

چشم عنایتی به من دردنوش کن

سرمست در قبای زرافشان چو بگذری

یک بوسه نذر حافظ پشمینه پوش کن

**

EY KIZIL GÖZYAŞLARI, GÖZDEN KAN GİBİ AK., GÖNÜLDEKİ ATEŞ, ZATEN HALKA MALÛM OLDU ARTIK!

398. t

Sana nail olurum ümidiyle her zaman bedenimdeki elbiseyi gül gibi yakamdan tâ eteğime kadar yırtarım.

Gül, sanki gülşende tenini gördü de sarhoşlar gibi üstündeki elbiseyi yırtıverdi.

Ben derdinden canımı güç kurtarıyorum ama sen, gönlümü ne kolay da aldın!

Düşmanların sözüyle dosttan yüz çevirdin. Halbuki hiç kimse dosta düşman olmaz.

Elbise içinde vücudun, kadehteki şaraba benziyor. Göğsündeki gönül de gümüş içindeki demir gibi!

Ey kızıl gözyaşları, gözden kan gibi ak., gönüldeki ateş, zaten halka malûm oldu artık!

Yapma., sonra ciğerler yakan ah, bacadan duman çıkar gibi göğsümden çıkar!

Gönlümü kırıp ayaklar altına atma.. O, senin saçlarında yurt tutmuş.

Hâfız, gönlünü saçlarına bağışlamıştır. Onu kırıp da ayaklar altına atma sakın!

Çu gul her dem bebüyet câme derten
Kunem çak ez giriban tâ bedâmen

389

چو گل هر دم به بویت جامه در تن

کنم چاک از گریبان تا به دامن

تنت را دید گل گویی که در باغ

چو مستان جامه را بدرید بر تن

من از دست غمت مشکل برم جان

ولی دل را تو آسان بردی از من

به قول دشمنان برگشتی از دوست

نگردد هیچ کس دوست دشمن

تنت در جامه چون در جام باده

دلت در سینه چون در سیم آهن

ببار ای شمع اشک از چشم خونین

که شد سوز دلت بر خلق روشن

مکن کز سینه‌ام آه جگرسوز

برآید همچو دود از راه روزن

دلم را مشکن و در پا مینداز

که دارد در سر زلف تو مسکن

چو دل در زلف تو بستهست حافظ

بدين سان کار او در پا میفکن

**

SÜLEYMAN HATEMİNE ÂKİBETİNİN HAYROLDUĞUNU MÜJDELE. İSMİ ÂZAM, ONU ŞEYTAN'IN ELİNDEN KURTARDI.

399. t

Gül padişahının bayrağı, çimenlikten göründü. Yarabbi, kudumu selviye de mübarek olsun, yasemine de!

Bu tahta oturuş, hakikaten hoş, hakikaten tam yerinde, artık bu suretle herkes de yerine oturur, yerleşir, haddini bilir.

Süleyman hatemine âkibetinin hayrolduğunu müjdele. İsmi âzam, onu Şeytan'ın elinden kurtardı.

Bu ev ebediyen mâmur olsun.. Kapısının. toprağından her an rahmani kokusiyle Yemen rüzgârı esip durmakta.

Peşengoğlu'nun şevketi ve dünyayı teshir eden kılıcı, bütün şehnamelere yazıldı, meclislerin hikâyesi oldu.. Yağız felek atı, üzenginin altında sana râm oldu, ey tek

binici, meydana ne hoş da geldin; çevgânınla vur, çel topu!

Kılıcın ülke ırmağına akan sudur. Adalet ağacını dik, kötü isteklilerin kökünü sök!

Bundan sonra senin güzel kokulu huyun yüzünden Huten miski, Irec ovasında meydana gelse hiç de şaşılmaz.

Halvettekiler, senin güzel cilveni bekliyorlar. Külâhının kenarını yık, yüzündeki nikabı. kaldır, kendini göster! Akılla meşverette bulundum, dedi ki:

Hâfız, şerap iç. Sâki, emin meşveretçinin sözüne uy da sun kadehi!

Râyeti sultanı gul peyda şud eztarfı çemen Makdemeş yâ Rab mübarek bâd berservu semen

390

افسر سلطان گل پیدا شد از طرف چمن

مقدمش یا رب مبارک باد بر سرو و سمن

خوش به جای خویشتن بود این نشست خسروی

تا نشیند هر کسی اکنون به جای خویشتن

Hâfız Divânı Şirâzi 1030

خاتم جم را بشارت ده به حسن خاتمت

کاسم اعظم کرد از او کوتاه دست اهرمن

تا ابد معمور باد این خانه کز خاک درش

هر نفس با بوی رحمان می‌وزد باد یمن

شوکت پور پشنگ و تیغ عالمگیر او

در همه شهنامه‌ها شد داستان انجمن

خنگ چوگانی چرخت رام شد در زیر زین

شهسوارا چون به میدان آمدی گویی بزن

جویبار ملک را آب روان شمشیر توست

تو درخت عدل بنشان بیخ بدخواهان بکن

بعد از این نشکفت اگر با نکهت خلق خوشت

خیزد از صحرای ایذج نافه مشک ختن

گوشه گیران انتظار جلوه خوش می‌کنند

برشکن طرف کلاه و برقع از رخ برفکن

مشورت با عقل کردم گفت حافظ می بنوش

ساقیا می ده به قول مستشار متمن

ای صبا بر ساقی بزم اتابک عرضه دار

تا از آن جام زرافشان جرعه‌ای بخشد به من

**

SEVGİLİNİN DUDAĞINI ÖPME FIRSATI ELİNDEYKEN FEVT ETME. YOKSA SONRA PİŞMAN OLUR, ELİNİ DUDAĞINI ISIRIR, DURURSUN.

400. t

Bilir misin devlet nedir? Sevgiliyi görmek, onun civarında yoksulluğu padişahlıktan üstün tutmak!

Cana tamah etmemek kolaydır ama can dostlarından ayrılmak güç.

Gonca gibi bu daralmış gönülle bağa gitmek, orada iyi bir ad san kazanmak için gömleğimi paralamak istiyorum.

Orada gâh rüzgâr gibi gülle gizlice konuşmak, gâh sevda sırlarını bülbüllerden duymak arzusundayım.

Sevgilinin dudağını öpme fırsatı elindeyken fevt etme. Yoksa sonra pişman olur, elini dudağını ısırır, durursun.

Sohbeti gantimet bil. Çünkü bu iki konaklık duraktan geçip gittin mi bir daha buluşmamıza imkân yok!

Hâfız, Mansur Padişahın hatırından çıkmışa benzer. Yâ Rabbî, ona yoksullan görüp gözetmeyi sen hatırlat!

Dâni ki çist devlet didâr-ı yâr diden
Derküy-ı o gedâyi berhusrevi güziden

غزل 392

دانی که چیست دولت دیدار یار دیدن

در کوی او گدایی بر خسروی گزیدن

از جان طمع بریدن آسان بود ولیکن

از دوستان جانی مشکل توان بریدن

خواهم شدن به بستان چون غنچه با دل تنگ

وان جا به نیک نامی پیراهنی دریدن

گه چون نسیم با گل راز نهفته گفتن

گه سر عشقبازی از بلبلان شنیدن

بوسیدن لب یار اول ز دست مگذار

کخر ملول گردی از دست و لب گزیدن

فرصت شمار صحبت کز این دوراهه منزل

چون بگذریم دیگر نتوان به هم رسیدن

گویی برفت حافظ از یاد شاه یحیی

یا رب به یادش آور درویش پروریدن

**

GİZLİ DERDİMİZİ SEVGİLİYE SÖYLEDİK, ZATEN DERD, DOKTORLARDAN GİZLENEMEZ Kİ!

401. t

Derdimi doktorlara ne kadar söylediysem de yoksul garipler, bir derman bile edemediler.

Mahabbet hokkası, eskisi gibi eski mührüyle, eski nişaniyle durmuyor. Aman Yâ Rabbî, rakiplerin muradı hasıl olmasın!

Her an, rüzgârın elinde bulunan güle “Yapma, bülbüllerden utan” de!

** Gizli derdimizi sevgiliye söyledik, zaten derd, doktorlardan gizlenemez ki!

Yarabbi, ecelden aman ver de âşıkların gözleri yine sevgililerin yüzünü görsün.

Ey ihsan sahibi, niceyedek lütuf sofranda nasipsizlerden olacağız biz?

Hâfız, edepli kişilerin öğütlerini dinleseydin sen de âlemin divanesi olmazdın?

Çendan ki güftem ğam bâ tebiban
Derman nekerdend miskin ğeriban

غزل 383

چندان که گفتم غم با طبيبان

درمان نکردند مسکين غريبان

آن گل که هر دم در دست باديست

گو شرم بادش از عندلیبان

یا رب امان ده تا بازبیند

چشم محبان روی حبیبان

درج محبت بر مهر خود نیست

یا رب مبادا کام رقیبان

ای منعم آخر بر خوان جودت

تا چند باشیم از بی نصیبان

حافظ نگشتی شیدای گیتی

گر می‌شنیدی پند ادیبان

**

AYRILIĞINDAN YANIYORUM, ARTIK YÜZÜNÜ CEFADAN ÇEVİR., AYRILIK BİZE BİR BELÂ OLDU; YÂ RABBÎ, BELÂYI SEN DEFET,

402. t

Ayrılığından yanıyorum, artık yüzünü cefadan çevir., ayrılık bize bir belâ oldu; Yâ Rabbî, belâyı sen defet,

Ay, yağız felek atma binmiş, cilvelenmekte; atına bin de ay, tepetaklak gelsin!

Bir gece külâhını yık, kaftanının bir düğmesini ilikleyip kollarını giymeden şöyle bir sırtına at, salına salına yürü de aklı da yağmala, dini de!

Sümbülün inadına halka halka saçlarını dök. Çayırlığın çevresini sabah rüzgârı gibi bir tütsüle, kokulara boğ!

Ey sarhoşların gözlerinin nuru güzel, bekliyorum işte. Hadi, ya güzel bir cenk nağmesi çal, yahut şarap kadehini doldur!

Felek, yanağına ne güzel bir yazı yazmakta. Yarabbi, sen sevgilimize kötü yazı yazma, yazdınsa da boz!

Hâfız, güzel yüzlülerden nasibin ancak bu kadar. Razı değilsen kaza ve kaderin hükmünü değiştir!

Misüzem ezfirâket rüy ezcefâ bigerdan
Hicran belâ-yı mâ şud yâ Rab belâ bigerdan

می‌سوزم از فراقت روی از جفا بگردان
هجران بلای ما شد یا رب بلا بگردان

مه جلوه می‌نماید بر سبز خنگ گردون
تا او به سر درآید بر رخش پا بگردان

مر غول را برافشان یعنی به رغم سنبل
گرد چمن بخوری همچون صبا بگردان

یغمای عقل و دین را بیرون خرام سرمست
در سر کلاه بشکن در بر قبا بگردان

ای نور چشم مستان در عین انتظارم
چنگ حزین و جامی بنواز یا بگردان

دوران همی‌نویسد بر عارضش خطی خوش
یا رب نوشته بد از یار ما بگردان

حافظ ز خوبرویان بختت جز این قدر نیست

گر نیستت رضایی حکم قضا بگردان

**

GÜNEŞE TAPANLARIN SEVGİLİMİZDEN HABERLERİ BİLE YOK. EY BİZİ KINAYAN, ALLAH AŞKINA GİT DE BİR O YÜZÜ SEYRET!

403. t

Sana gönüller alan bir nükte söyliyeyim; O ay yüzlü güzelin benine bak; o zincir gibi saçlara bağlanmış olan aklı, canı gör!

Gönlü ayıpladım da dedim ki: Vahşiye benzeme, sahralara düşme. Dedi ki: O ceylânın, aslanları bile teshir eden gözlerine, işvesine bak da bu sözü sonra söyle!

Saçlarının halkası sabah rüzgârının seyran yeri. Bir bak, gönül sahiplerinin canlan, orada bir tek tele bağlanmış!

Güneşe tapanların sevgilimizden haberleri bile yok. Ey bizi kınayan, Allah aşkına git de bir o yüzü seyret!

Gönül çalan saçlan, sabah rüzgârının bile boynunu bağladı. O Hintlinin, onu seven yolcuya yaptığı hiyleye bak hele!

Onu araştıra araştıra kendimden geçtim. Benzerini ne kimse görmüştür, ne de görür; hele bir iyice seyret!

Hâfız, mihrap bucağında ağlayıp inlese yeri var. Ey kınayan, Allah aşkına o mukavves kaşlara bak!

Felek, Şah Mansur'un muradından baş kaldırma. Kılıcının keskinliğine bak, kolunun kuvvetini gör!

Nukte-i dil-keş bigüyem hâl-i an meh-rü bibin
'Akl-u canrâ haste-i zencir-i an giysü bibin

غزل 402

نکته‌ای دلکش بگویم خال آن مه رو ببین

عقل و جان را بسته زنجیر آن گیسو ببین

عیب دل کردم که وحشی وضع و هرجایی مباش

گفت چشم شیرگیر و غنج آن آهو ببین

حلقه زلفش تماشاخانه باد صباست

جان صد صاحب دل آن جا بسته یک مو ببین

عابدان آفتاب از دلبر ما غافلند

ای ملامتگو خدا را رو مبین آن رو ببین

زلف دل دزدش صبا را بند بر گردن نهاد

با هواداران ره رو حیله هندو ببین

این که من در جست و جوی او ز خود فارغ شدم

کس ندیده‌ست و نبیند مثلش از هر سو ببین

حافظ ار در گوشه محراب می‌نالد رواست

ای نصیحتگو خدا را آن خم ابرو ببین

از مراد شاه منصور ای فلک سر برمتاب

تیزی شمشیر بنگر قوت بازو ببین

**

ŞARAP İÇ, GAM YEME, MUKALLİDİN ÖĞÜDÜNÜ DİNLEME. AVAM SÖZÜNÜN NE DEĞERİ OLABİLİR?

404. t

Şarap ve kadeh düşüncesinden daha hoş ne düşünce olabilir ki? Bakalım, bu işin sonu neye varacak hele!

Anlayışı dar, düşünüşü kıt kuşa de ki: Yürü, kendi derdine düş., tuzak kuran adamın merhameti ne olabilir ki?

Gönül derdi, ne vaktedek sürecek, bu derdi ne zamana kadar çekeceğiz? Zevkimiz, huzurumuz kalmadı. Ne gönül olsun de, ne ömür., ne olacak ki?

Şarap iç, gam yeme, mukallidin öğüdünü dinleme. Avam sözünün ne değeri olabilir?

Elinin emeğini meramına sarfetmek daha iyi. Sonunda ister istemez, ne olacak; bilirsin ya!

Meyhane Pîri, dün gece kadehin yazasın dan âkibetin ne olacağına dair bir muamma okuyup duruyordu.

Hâfız'ın gönlünü defle, çenkle yoldan çıkardım. Acaba cezam nedir, ne mücazata uğrayacağım ki?

Hoşter ezfikr-i mey-u cam çi hâhedbüden
Tâ bibinem ki serencâm çi hâhedbüden

391 غزل

خوشتر از فکر می و جام چه خواهد بودن

تا ببینم که سرانجام چه خواهد بودن

Hâfız Divânı Şirâzi 1042

غم دل چند توان خورد که ایام نماند

گو نه دل باش و نه ایام چه خواهد بودن

مرغ کم حوصله را گو غم خود خور که بر او

رحم آن کس که نهد دام چه خواهد بودن

باده خور غم مخور و پند مقلد منیوش

اعتبار سخن عام چه خواهد بودن

دست رنج تو همان به که شود صرف به کام

دانی آخر که به ناکام چه خواهد بودن

پیر میخانه همی‌خواند معمایی دوش

از خط جام که فرجام چه خواهد بودن

بردم از ره دل حافظ به دف و چنگ و غزل

تا جزای من بدنام چه خواهد بودن

**

BİZ. ZAHİTLİK, TÖVBE VE UYDURMA ŞEYLERİN EHLİ DEĞİLİZ. BİZE SAF ŞARAP KADEHİNDEN HABER VER!

405. t

Sabah çağı., sâki, kadehi şarapla doldur. Çabuk ol, felek durmuyor.

Fâni âlem harap olmadan bizi gül renkli şarap kadehile harap et.

Şarap güneşi, kadeh meşrıkından doğdu. Eğer biraz zevk ve huzur diliyorsan uykuyu bırak.

Bir gün felek toprağımızdan testler yapacak. O günden önce sen kafamızı şarapla doldur, bizi sarhoş et!

Biz. zahitlik, tövbe ve uydurma şeylerin ehli değiliz. Bize saf şarap kadehinden haber ver!

Hâfız, doğru iş şaraba tapmadır. Kalk, doğru işe sağlam bir yürekle sarıl!

Subhest sâkiyâ kadehi pur şerâb kun
Devr-i felek direng nedâred şitâb kun

396 غزل

Hâfız Divânı Şirâzi 1044

صبح است ساقیا قدحی پرشراب کن

دور فلک درنگ ندارد شتاب کن

زان پیشتر که عالم فانی شود خراب

ما را ز جام باده گلگون خراب کن

خورشید می ز مشرق ساغر طلوع کرد

گر برگ عیش می‌طلبی ترک خواب کن

روزی که چرخ از گل ما کوزه‌ها کند

زنهار کاسه سر ما پرشراب کن

ما مرد زهد و توبه و طامات نیستیم

با ما به جام باده صافی خطاب کن

کار صواب باده پرستیست حافظا

برخیز و عزم جزم به کار صواب کن

**

ÂŞIK BÜLBÜLÜN BEYTİHAZENDEN DUYULAN FERYAT VE FİGANI, HEP GÜLÜN VUSLATINA ERİŞMEK İÇİNDİR.

406.*

Bahar mevsimi geldi. GUI insana neşe vermekte, adeta şarabın parlaklığım gidermekte. Gülün yüzüne bakıp neşelen, gönülde gamı kökünden sök, çıkar!

Sabah rüzgârı esmeye başladı; gonca havalandı, kendisinden geçti, elbisesini yırttı, açıldı.

Gönlü saf sudan doğruluk yolunu öğren., hürriyeti de saf bir gönülle selviden iste!

Sabah rüzgârının yüzünden sevgilinin gül gibi cemalinin etrafındaki halka halka dağınık saçlara bak., yasemin gibi yüzüne dökülen sümbül saçları seyret!

Kutlu bir talihle gonca gelini haremden çıkıp geldi., bu güzellikle şüphe yok, gönlü de alır, dini de!

Âşık bülbülün Beytihazenden duyulan feryat ve figanı, hep gülün vuslatına erişmek içindir.

Hâfız'ın sözüne uyup hüner sahibi ihtiyarın fetvasile güzellerden ve şarap kadehinden bahset!

Behâr-u gul tareb-engîz keşt u bâdeşiken
Beşâdi-ı ruh-i gui bih-i gam zidil berken

<u>Hâfız Divânı Şirâzi 1046</u>

غزل 388

بهار و گل طرب انگیز گشت و توبه شکن

به شادی رخ گل بیخ غم ز دل برکن

رسید باد صبا غنچه در هواداری

ز خود برون شد و بر خود درید پیراهن

طریق صدق بیاموز از آب صافی دل

به راستی طلب آزادگی ز سرو چمن

ز دستبرد صبا گرد گل کلاله نگر

شکنج گیسوی سنبل ببین به روی سمن

عروس غنچه رسید از حرم به طالع سعد

به عینه دل و دین می‌برد به وجه حسن

صفير بلبل شوريده و نفير هزار

براى وصل گل آمد برون ز بيت حزن

حديث صحبت خوبان و جام باده بگو

به قول حافظ و فتوى پير صاحب فن

**

GÖNÜL ALICILIĞIN HÜKÜM SÜRDÜĞÜ DEVİR, ATIMINLA NEŞELENDİ. GÜZELLİK ZAMANI, GÜZELLİĞİNLE KUTLULANDI.

*407.**

Sevgili ay gibi parlak yüzün, güzellik ilkbaharıdır. Benin güzelliğin merkezi, hattın güzelliğin medarıdır.

Mahmur gözlerinde sihir afsunu gizli., kararsız saçlarında güzellik karar etmede.

Güzellik burcundan senin gibi bir ay doğmadı. Güzellik ırmağının kıyısında boyun gibi bir selvi serpilip yüselmedi.

Gönül alıcılığın hüküm sürdüğü devir, atımınla neşelendi. Güzellik zamanı, güzelliğinle kutlulandı.

Cihanda, saçının tuzağıyle beninin tanesi yüzünden güzelliğe avlanmayan bir tek gönül kuşu bile kalmadı.

Tabiat vadisi, seni daima canla, gönülle güzellik kucağında büyütür, nazü naimle besler, yetiştirir.

Dudağının çevresindeki menekşe, güzellik kaynağından Abıhayat içmiştir; bu yüzden de zaten ter ü tazedir.

Hâfız, benzerini görmekten ümidini kesti. Güzellik ülkesinde senden başka hiç bir kimse yok!

Ey rüv-ı mâh-ı manzar-ı tu nevbehar-ı husn
Hâl-u hat-ı tu merkez-i husn-u medar ı husn

غزل 394

ای روی ماه منظر تو نوبهار حسن

خال و خط تو مرکز حسن و مدار حسن

در چشم پرخمار تو پنهان فسون سحر

در زلف بی‌قرار تو پیدا قرار حسن

ماهی نتافت همچو تو از برج نیکویی

سروی نخاست چون قدت از جویبار حسن

خرم شد از ملاحت تو عهد دلبری

فرخ شد از لطافت تو روزگار حسن

از دام زلف و دانه خال تو در جهان

یک مرغ دل نماند نگشته شکار حسن

دایم به لطف دایه طبع از میان جان

می‌پرورد به ناز تو را در کنار حسن

گرد لبت بنفشه از آن تازه و تر است

کب حیات می‌خورد از جویبار حسن

حافظ طمع برید که بیند نظیر تو

دیار نیست جز رخت اندر دیار حسن

**

MADEMKİ GELDİN, HASTANIN BAŞ UCUNDA BİR FATİHA OKU., DUDAKLARINI AÇ, LÂL DUDAKLARIN ÖLÜYE BİLE CAN BAĞIŞLAMAKTA.

*408.**

Mademki geldin, hastanın baş ucunda bir fatiha oku., dudaklarını aç, lâl dudakların ölüye bile can bağışlamakta.

Hal hatır sormıya gelip Fatiha okuyarak giden dosta söyle, bir nefesçik sabretsin de ardından ruhumu da yollayayım!

Ey hastaya doktorluk eden sevgili, dilime bir bak., göğsümden çıkan duman, dilime bir gönül yükü kesilmiş (o kadar halsizim ki o duman bile bana yük olmada)!

Sıtma, kemiklerimi güneşten daha hararetli bir hale getirip gitti ama kemiklerime kadar işlemiş olan sevgi ateşi sıtma gibi beni bırakıp gitmiyor ki!

Gönlümün hali de, benim gibi., o da ateşte vatan tutmuş., onun yüzünden gözlerim, gözlerin gibi hasta ve halsiz bir hale gelmiş!

Hararetimi göz yaşlarıyla söndür, nabzıma da bir bak, hiç hayattan eser var mı ki?

Bana daima işret etmem için bir şişe veren, şimdi neden şişemi her an doktora göstermekte acaba?

Hâfız, şiirin bana Abıhayat içirdi. Gel, doktoru bırak da benim şiirimi oku!

Fâtihaı çü âmedi berser-i hasteı bihan
Leb biguşâ ki midehed lâ'l-i lebet bemurde can

غزل 382

فاتحه‌ای چو آمدی بر سر خسته‌ای بخوان

لب بگشا که می‌دهد لعل لبت به مرده جان

آن که به پرسش آمد و فاتحه خواند و می‌رود

گو نفسی که روح را می‌کنم از پی اش روان

ای که طبیب خسته‌ای روی زبان من ببین

کاین دم و دود سینه‌ام بار دل است بر زبان

گر چه تب استخوان من کرد ز مهر گرم و رفت

همچو تبم نمی‌رود آتش مهر از استخوان

حال دلم ز خال تو هست در آتشش وطن

چشمم از آن دو چشم تو خسته شده‌ست و ناتوان

بازنشان حرارتم ز آب دو دیده و ببین

نبض مرا که می‌دهد هیچ ز زندگی نشان

آن که مدام شیشه‌ام از پی عیش داده است

شیشه‌ام از چه می‌برد پیش طبیب هر زمان

حافظ از آب زندگی شعر تو داد شربتم

ترک طبیب کن بیا نسخه شربتم بخوان

**

— V —

**

SÂKİ, AMEL DEFTERİMİZE BİR SU SERP, BU SURETLE BELKİ ONDAKİ GÜNAH HARFLERİNİ ARITIRIZ.

409.

Sevgilinin yanağını kaplayan ve ayın tutulmasına sebep olan hat, hoş bir halka ama ondan kimseye yol yok!

Kaşı devlet mihrabı., oraya yüz sür, ondan hacetini iste!

Ey Cem meclisinde şarap içen, gönlünü temiz tut., çünkü o kadeh, cihanı gösteren öyle bir ayna ki ah onun elinden!

Gam padişahı, elinden ne geliyorsa yaptı, fakat benim korkum yok., çünkü şarap satanlara sığınmışım ben!

Sofi beni aşk yolundan çıkardı da meyhane yoluna soktu., şu dumana bak, amel defterim bu yüzden kapkara bir hale geldi,

Sâki, şarap çırağını güneş yoluna tut da de ki: Hadi, sabah çağı şulesini bununla nurlandır.

Sâki, amel defterimize bir su serp, bu suretle belki ondaki günah harflerini arıtırız.

Hâfız, uşşak meclisinin sazım rastetti (âşıklar meclisine ne lâzımsa hepsini düzdü, koştu); dilerim bu meclis sahasından eksik olmasın, hep bu hizmette bulunsun dursun!

Şehir yoksulu, bu hayali kurup duruyor, fakat bilmem bir gün olur da padişah onu hatırlar, anar mı?

Hatt-i izâr-i yâr ki bigrift mâh ezo
Hoş halkaıst ieyk beder nist rah ezo

413 غزل

خط عذار یار که بگرفت ماه از او

Hâfız Divânı Şirâzi 1054

خوش حلقه‌ایست لیک به در نیست راه از او

ابروی دوست گوشه محراب دولت است

آن جا بمال چهره و حاجت بخواه از او

ای جرعه نوش مجلس جم سینه پاک دار

کیینه‌ایست جام جهان بین که آه از او

کردار اهل صومعه‌ام کرد می پرست

این دود بین که نامه من شد سیاه از او

سلطان غم هر آن چه تواند بگو بکن

من برده‌ام به باده فروشان پناه از او

ساقی چراغ می به ره آفتاب دار

گو برفروز مشعله صبحگاه از او

آبی به روزنامه اعمال ما فشان

باشد توان سترد حروف گناه از او

حافظ که ساز مطرب عشاق ساز کرد

خالی مباد عرصه این بزمگاه از او

آیا در این خیال که دارد گدای شهر

روزی بود که یاد کند پادشاه از او

**

MEYHANE KAPISINDA BİR BAŞ GÖRDÜN MÜ, SAKIN AYAĞINLA BASMA. NİYETİ NEDİR, BİLİNMEZ Kİ!

410.

Harabat Pîrinin canına ve onun üzerimizdeki nimeti hakkına andolsun ki başımda ona hizmet etmek havasından başka bir şey yok!

Cennet, suçluların yeri değil., doğru, doğru ama sen getir şarabı, yine onun lûtfuna güvenmekteyim ben!

Bu bulutun yıldırım çırağı aydın olsun Harmanıma onun sevgi ateşini saldı, beni ye kıp yandırdı!

Şarap sun., dün gece gayıp âleminin meleği müjde verdi: Onun rahmetindeki feyiz, umumîdir.

Meyhane kapısında bir baş gördün mü, sakın ayağınla basma. Niyeti nedir, bilinmez ki!

Ben sarhoşum, fakat yine hor bakma. Çünkü günah da onun dileği olmadıkça yapılamaz, zâhitlik de!

• Gönlüm, bir 'türlü zabitliğe, tövbeye akmıyor ama yine Hâce'nin kutlu adiyle, onun devletindeki kuvvete sığınarak hele bir çalışalım, gayret edelim bakalım!

Hâfız'ın hırkası, daima şarap için rehinde.. mayası meyhane toprağıyla mi yoğurulmuş yoksa?

Becân-ı Pîr-i herâbât-u hakk-ı ni'met-i o
Ki nist der ser-i men cuz hevâ yı hidmet-i o

غزل 405

به جان پیر خرابات و حق صحبت او

که نیست در سر من جز هوای خدمت او

بهشت اگر چه نه جای گناهکاران است

بیار باده که مستظهرم به همت او

چراغ صاعقه آن سحاب روشن باد

که زد به خرمن ما آتش محبت او

بر آستانه میخانه گر سری بینی

مزن به پای که معلوم نیست نیت او

بیا که دوش به مستی سروش عالم غیب

نوید داد که عام است فیض رحمت او

مکن به چشم حقارت نگاه در من مست

که نیست معصیت و زهد بی مشیت او

نمی‌کند دل من میل زهد و توبه ولی

به نام خواجه بکوشیم و فر دولت او

مدام خرقه حافظ به باده در گرو است

مگر ز خاک خرابات بود فطرت او

**

YOLDAŞLARIMIZIN HABERLERİ BİLE YOK., HALBUKİ BİZE O GÖZLERDEN, O ALINDAN HER AN BİNLERCE HABER GELMEKTE, ARADAKİ VASITA DA KAŞLARI!

411.

O yay kaşlı güzelin elinden gözlerimden kanlar akmakta., bu gözlerin, o kaşların yüzünden cihan, baştan başa fitnelerle dolacak!

O güzelin gözlerine köleyim ki gülşeni, güzelim sarhoşluk uykusu ile bezenen yüzü, miskler saçan sayvanı da kaşları!

Onun tuğra gibi kaşları varken ay, kim oluyor ki gök kubbeden kaşını göstermekte? Bu dertle vücudum hilâl haline geldi!

Yoldaşlarımızın haberleri bile yok., halbuki bize o gözlerden, o alından her an binlerce haber gelmekte, aradaki vasıta da kaşları!

Bir bucağa çekilip halktan kesilenlerin canlarına, sevgilinin alnı, ne de tuhaf bir gül bahçesi! Kaşlan, çayırlığa benziyen hattına doğru salınıp durmada!

Artık bunun güzelliği şöyle, şunun kaşı böyle diye hiç kimse huriyi, periyi öğmez, söylemez.

- Ah kâfir gönüllü sevgili, saçlarının nikabını örtmüyorsun: korkuyorum, o gönüller alan mukavves kaş, benim kıblemi, mihrabımı döndürecek!

Hâfız, sevgide akıllı, uslu bir kuştu ama o yay kaşlı güzelin ok bakışları, onu avladı gitti!

Mera çeşmist hun-efşan zidest-i on keman ebru
Cihan pur fitne hâhedşud ezin çeşm-u ezon ebru

غزل 412

مرا چشمیست خون افشان ز دست آن کمان ابرو

جهان بس فتنه خواهد دید از آن چشم و از آن ابرو

غلام چشم آن ترکم که در خواب خوش مستی

نگارین گلشنش روی است و مشکین سایبان ابرو

هلالی شد تنم زین غم که با طغرای ابرویش

که باشد مه که بنماید ز طاق آسمان ابرو

رقیبان غافل و ما را از آن چشم و جبین هر دم

Hâfız Divânı Şirâzi 1060

هزاران گونه پیغام است و حاجب در میان ابرو

روان گوشه گیران را جبینش طرفه گلزاریست

که بر طرف سمن زارش همی‌گردد چمان ابرو

دگر حور و پری را کس نگوید با چنین حسنی

که این را این چنین چشم است و آن را آن چنان ابرو

تو کافردل نمی‌بندی نقاب زلف و می‌ترسم

که محرابم بگرداند خم آن دلستان ابرو

اگر چه مرغ زیرک بود حافظ در هواداری

به تیر غمزه صیدش کرد چشم آن کمان ابرو

**

ŞERİAT VE HİKMET KAİDELERİNDE BİNLERCE İHTİLÂF OLDUĞU HALDE SENİN BİLGİLİ GÖNLÜNDEN BİR NÜKTESİ BİLE FEVT OLMADI, HEPSİNİ DE BİLİYORSUN.

412.

Padişahım, padişahlık tam senin hakkın., sultanlık elbisesi, boyuna, posuna göre biçilmiş.. padişahlık tacı, senin eşsiz bir inciye benzeyen zatından ziyalanmakta!

Ay gibi yüzün, padişahlık külâhından görünerek fütuhat güneşine her an yeni bir tulü bahşetmede.

Gökyüzündeki güneş, âlemin gözü ve çırağı ama onun gözünü ışıklandıran da senin ayağının toprağı!

Feleğe benziyen Anka çadırın, nereye gölge salarsa orasını devlet kuşunun cilvegâhı yapar!

Şeriat ve hikmet kaidelerinde binlerce ihtilâf olduğu halde senin bilgili gönlünden bir nüktesi bile fevt olmadı, hepsini de biliyorsun.

* Güzel ve tatlı sözlü dudunun, yani senin şekerler çiğneyen kaleminin belâgat gagasından abıhayat damlamakta.

• İskender'in istediği, fakat feleğin vermediği abıhayat yok mu? Senin canlara can katan kadehindeki şaraptan bir yudumdu o!

Padişahım, Hâfız bu kocalıkta senin suçları bağışlayan ve insana canlar veren affını umarak gençliğe, gençlik işlerine koyuldu!

Ey kabâ-yi pâdşâhi rast berbâla-yı tu
Tâc-ı şâhırâ furüg ez lu'lu-i lâlâ-yı tu

410

ای قبای پادشاهی راست بر بالای تو

زینت تاج و نگین از گوهر والای تو

آفتاب فتح را هر دم طلوعی می‌دهد

از کلاه خسروی رخسار مه سیمای تو

جلوه گاه طایر اقبال باشد هر کجا

سایه‌اندازد همای چتر گردون سای تو

از رسوم شرع و حکمت با هزاران اختلاف

نکته‌ای هرگز نشد فوت از دل دانای تو

آب حیوانش ز منقار بلاغت می‌چکد

طوطی خوش لهجه یعنی کلک شکرخای تو

گر چه خورشید فلک چشم و چراغ عالم است

روشنایی بخش چشم اوست خاک پای تو

آن چه اسکندر طلب کرد و ندادش روزگار

جرعه‌ای بود از زلال جام جان افزای تو

عرض حاجت در حریم حضرتت محتاج نیست

راز کس مخفی نماند با فروغ رای تو

خسروا پیرانه سر حافظ جوانی می‌کند

بر امید عفو جان بخش گنه فرسای تو

**

GÖZ EVİMİ YIKADIM, ARITTIM AMA NE FAYDA., BU BUCAK, HAYALİNE LÂYIK BİR YER DEĞİL Kİ!

413. t

Ey güneş, yüzüne bir ayna olan sevgili, siyah misk, senin benine buhurdan tutmakta!

Göz evimi yıkadım, arıttım ama ne fayda., bu bucak, hayaline lâyık bir yer değil ki!

Ey güzellik güneşi, nazü naimin en yüce makamına erişmişsin., dilerim Tanrı'dan, kıyamete kadar zeval bulma!

Ey dertli gönül, sabah rüzgârı, halinin pek perişan olduğunu anlattı! Sevgilinin saçlarının büklümlerinde ne haldesin, ne âlemdesin?

Gül kokusu yayıldı, bahar geldi., sen de artık barış kapısından gir! Bizim baharımız, senin kutlu yüzün!

* Nerde hilâle benziyen kaşlarının bir işvesi ki gökyüzü, kulağı küpeli kullarımızdan olsun!

* Nerde vuslatının bayramına ait bir müjde ki bahtımı tebrike gideyim!

* Nura merkez olan bu siyah gözbebeğim yok mu? Görüş bahçesinde beninin bir aksinden ibaret!

Hâce'ye hangi sevri, hangi cefayı arzedeyim? Benim niyazımı mı, senin küskünlüğünü mü?

Hâfız, bu aşk kemendinde nice serkeşlerin başlan var. Ham sevdaya kapılma; bu aşk, senin harcın değil!

Ey aftab ayi ne dar-i cemal-i tu
Muşk-i siyah mehcur"'-gerdan-ı hal-i tu

408 غزل

ای آفتاب آینه دار جمال تو

مشک سیاه مجمره گردان خال تو

صحن سرای دیده بشستم ولی چه سود

کاین گوشه نیست درخور خیل خیال تو

در اوج ناز و نعمتی ای پادشاه حسن

یا رب مباد تا به قیامت زوال تو

مطبوعتر ز نقش تو صورت نبست باز

طغرانویس ابروی مشکین مثال تو

در چین زلفش ای دل مسکین چگونه‌ای

کشفته گفت باد صبا شرح حال تو

برخاست بوی گل ز در آشتی درآی

ای نوبهار ما رخ فرخنده فال تو

تا آسمان ز حلقه به گوشان ما شود

کو عشوه‌ای ز ابروی همچون هلال تو

تا پیش بخت بازروم تهنیت کنان

کو مژده‌ای ز مقدم عید وصال تو

این نقطه سیاه که آمد مدار نور

عکسیست در حدیقه بینش ز خال تو

در پیش شاه عرض کدامین جفا کنم

شرح نیازمندی خود یا ملال تو

حافظ در این کمند سر سرکشان بسیست

سودای کج مپز که نباشد مجال تو

**

AŞK DEVLETİNE BAK Kİ SENİN YOKSULUN, YOKLUK VE ULULUK DEVLETİYLE SALTANAT TACINA BİLE EHEMMİYET VERMEMEKTE, ONU BİLE YERLERE ÇALIP KIRMAKTA!

414. t

Miske benzeyen saçların menekşeyi hasedinden kıvram kıvram kıvrandırır... gönüller açan gülüşün, goncanın perdesini yırtar, şerefini giderir!

Güzel kokulu gülüm, bülbülünü yakıp yandırma.. sâf bir gönülle her gece sabahlara kadar sana dua edip durmakta.

•• Meleklerin nefeslerinden bile usanmış olduğum halde senin uğrunda bütün âlemin dedikodusunu çekmekteyim.

** Yüzüne olan aşkım, vücudumun mayası.. kapının toprağı cennetim., aşkın başımın yazısı, rahatım da rızanı tahsilden ibaret!

•• Aşk yoksulunun hırkasının yeninde hazine vardır. Kim, senin yoksulun olursa tez saltanata erişir.

Gözümün şahnesi, hayalinin kurulup yaslandığı yer., orası, bir dua yeri, senin yerin., dilerim, sensiz kalmasın!

Başımdaki şarap kavgasıyle aşk ateşi, ancak bu heveslerle dolu kafam, sarayının kapısına toprak olursa gider!

• Aşk devletine bak ki senin yoksulun, yokluk ve ululuk devletiyle saltanat tacına bile ehemmiyet vermemekte, onu bile yerlere çalıp kırmakta!

* Zahitlik hırkasıyle şarap kadehi, birbirine hiç de uygun değil., değil ama bütün bunları seni razı etmek için yapmaktayım.

Yanağın ne de güzel bir çimenlik., hele güzellik baharında olursa. Güzel sözlü Hâfız da bülbülün olmuş!

Tab-ı benefşe midehed turra-i muşk-sây ı tu
Perde i gönce midered hande-ı dil-guşây-ı tu

غزل 411

تاب بنفشه می‌دهد طره مشک سای تو

پرده غنچه می‌درد خنده دلگشای تو

ای گل خوش نسیم من بلبل خویش را مسوز

کز سر صدق می‌کند شب همه شب دعای تو

من که ملول گشتمی از نفس فرشتگان

قال و مقال عالمی می‌کشم از برای تو

دولت عشق بین که چون از سر فقر و افتخار

گوشه تاج سلطنت می‌شکند گدای تو

خرقه زهد و جام می گر چه نه درخور همند

این همه نقش می‌زنم از جهت رضای تو

شور شراب عشق تو آن نفسم رود ز سر

کاین سر پرهوس شود خاک در سرای تو

شاهنشین چشم من تکیه گه خیال توست

جای دعاست شاه من بی تو مباد جای تو

خوش چمنیست عارضت خاصه که در بهار حسن

حافظ خوش کلام شد مرغ سخنسرای تو

**

CİHAN HALKININ HUZURUNA DA SEBEP SENSİN, RAHATÇA UYUMASINA DA., ONUN İÇİN DE GÖZLE GÖNÜL, SENİN DAYANIP YASLANDIĞIN YERDİR.

415. t

Sevgili, Çin nafesinin kan diyeti, senin yolunun toprağı., güneş, külâhının köşesinin gölgesinden gelişip yetişmede.

Nergis, niyaz ve işvede hadden aştı; çık, bir salın ey kara gözlerinin işvesine canlar feda olasıca güzel!

Kanımı iç., çünkü sende bu güzellik varken hiç bir meleğin gönlünden sana günah yazmak gelmez!

Cihan halkının huzuruna da sebep sensin, rahatça uyumasına da., onun için de gözle gönül, senin dayanıp yaslandığın yerdir.

Ay gibi yüzünün aydınlığına hasretim, bu yüzden her gece, yıldızlarla işim, gücüm alışım verişim var.

* Beraber oturup kalkan dostların hepsi nihayet birbirlerinden ayrıldılar. Fakat biz, ikbal ve devletin bile sığındığı eşiğinden bir türlü ayrılmadık gitti!

Hâfız, ümidini kesme., nihayet ahinin dumanı, günün birinde gam harmanım ateşler elbette!

Ey hun-beha-yı nafe-i Çin hak-i rah-ı tu
Horşid sâye-perver-i tarf-ı kulâh-ı tu

409

ای خونبهای نافه چین خاک راه تو

خورشید سایه پرور طرف کلاه تو

نرگس کرشمه می‌برد از حد برون خرام

ای من فدای شیوه چشم سیاه تو

خونم بخور که هیچ ملک با چنان جمال

از دل نیایدش که نویسد گناه تو

آرام و خواب خلق جهان را سبب تویی

زان شد کنار دیده و دل تکیه گاه تو

با هر ستاره‌ای سر و کار است هر شبم

از حسرت فروغ رخ همچو ماه تو

یاران همنشین همه از هم جدا شدند

ماییم و آستانه دولت پناه تو

حافظ طمع مبر ز عنایت که عاقبت

آتش زند به خرمن غم دود آه تو

**

SEVGİLİ "LÂLİMDEN ÖPMEK İSTEMEZ MİSİN?" DEDİ. BU İSTEKLE ÖLDÜM AMA KUDRET NERDE, İHTİYAR HANİ?

416. t

İşretin gül fidanı yeşerip yetişmekte, gül yanaklı sâki hani? Bahar yeli esmekte, lezzetli, zevkli şarap nerde?

Her yeni gül, bir gül yüzlüyü andırıp duruyor.. fakat söz duyan kulak nerde, kimde ibret gözü var?

İşret meclisinin galiyesi yok, ey nefesi hoş sabah rüzgârı, sevgilinin misk kokulu zülfü nerde?

Sabah rüzgârı, gülün güzellik çalımına tahammülüm yok; gönül kanma el bandun. Tanrı hakkıyçin nigâr ne yanda?

Seher mumu, bazan yanağından dem vuruyor; dili uzadı. Cevheri has hançer nerde?

Sevgili "Lâlimden öpmek istemez misin?" dedi. Bu istekle öldüm ama kudret nerde, ihtiyar hani?

Hâfız, şirinlik bakımından hikmet hâzinesinin hazinedarıysa da aşağılık zamanenin gamından şiir söyleme kabiliyeti nerde ki?

Gulbun-i ayş midemed sâki-i gul 'izâr kü
Bâd-ı behâr mizeved bâde-i hoş-guvâr kü

گلبن عیش می‌دمد ساقی گلعذار کو

باد بهار می‌وزد باده خوشگوار کو

هر گل نو ز گلرخی یاد همی‌کند ولی

گوش سخن شنو کجا دیده اعتبار کو

مجلس بزم عیش را غالیه مراد نیست

ای دم صبح خوش نفس نافه زلف یار کو

حسن فروشی گلم نیست تحمل ای صبا

دست زدم به خون دل بهر خدا نگار کو

شمع سحرگهی اگر لاف ز عارض تو زد

خصم زبان دراز شد خنجر آبدار کو

گفت مگر ز لعل من بوسه نداری آرزو

مردم از این هوس ولی قدرت و اختیار کو

حافظ اگر چه در سخن خازن گنج حکمت است

از غم روزگار دون طبع سخن گزار کو

**

DE Kİ: EY GÖKYÜZÜ, ULULUK SATMA Kİ AŞK MEYDANINDA AYIN HARMANI BİR ARPAYA, PERVİNİN SALKIMI İKİ ARPAYA!

417. t

Feleğin yemyeşil tarlasıyle hilâl orağım gördüğüm zaman hatırıma kendi ektiğim geldi.. devşirme zamanını düşündüm!

Oğru gece yıldızına dayanma ki bu ayyar,. Kâvus'un tacını da çaldı, Keyhusrev'in kemerini de!

Eledim ki: Ey baht, uyumaktasın. Halbuki gün doğdu. Dedi ki: Bütün bunlarla beraber Tanrı'nın ezelî rahmetinden ümit kesme!

Gök gecesi Mesih gibi pak ve mücerret olarak dünyadan gidersen çırağından güneşe bile yüzlerce ışık erişir.

De ki: Ey gökyüzü, ululuk satma ki aşk meydanında ayın harmanı bir arpaya, Pervinin salkımı iki arpaya!

Altın ve lâl küpe kulağa ağırlık verirse de sen yine bu nasihati kulağına küpe et: Fırsatı kaçırma, güzellik çağı geçicidir.

Yanağındaki benden kem göz uzak olsun; güzellik sahasında öyle bir beydak sürdü ki aydan da öndülü aldı, günden de!

Zahitlik ve riya ateşi din harmanını yakacak.. Hâfız, şu yün hırkayı at da yürü!

Mezrac-i sebz-i felek didem-u dâs-ı meh-i nov
Yâdem ezkışte-i hış âmed-u bengâm-ı dırov

407

مزرع سبز فلک دیدم و داس مه نو

یادم از کشته خویش آمد و هنگام درو

گفتم ای بخت بخفتیدی و خورشید دمید

گفت با این همه از سابقه نومید مشو

گر روی پاک و مجرد چو مسیحا به فلک

از چراغ تو به خورشید رسد صد پرتو

تکیه بر اختر شب دزد مکن کاین عیار

تاج کاووس ببرد و کمر کیخسرو

گوشوار زر و لعل ار چه گران دارد گوش

دور خوبی گذران است نصیحت بشنو

چشم بد دور ز خال تو که در عرصه حسن

بیدقی راند که برد از مه و خورشید گرو

آسمان گو مفروش این عظمت کاندر عشق

خرمن مه به جوی خوشه پروین به دو جو

آتش زهد و ریا خرمن دین خواهد سوخت

حافظ این خرقه پشمینه بینداز و برو

**

SİYAH SAÇLARIMIZA AKIL KOKUSUNU SATMAYA KALKMA. ORADA BİNLERCE MİSK NAFESİ YARIM ARPAYA!

418. t

Sevgilim dedi ki: Yeni ay görmeye dışarı çıktın ha... ay kaşlarımdan utan, hadi git!

Bir ömürdür gönlün ülkemizde esir., dostlarının halini, hatırını görüp gözetmekte gaflet etme!

Siyah saçlarımıza akıl kokusunu satmaya kalkma. Orada binlerce misk nafesi yarım arpaya!

Bu çok eski tarlada vefa ve sevgi tohumunun değeri, hasat zamanı gelince belli olur.

Sâki, şarap sun da sana yıldızların seyrine, ayın gedilip yenilenmesine dair bir remiz söyleyeyim!

Her ay başında hilâlin şekli, Siyâmek'in tacından, Zev'in külâhının parçalarından nişan vermektedir.

Hâfız, Pîr-i Mugânın tapısı, vefa ve aman yurdudur. Aşk sözünün dersini ondan oku, ondan duy!

Guftâ birun şudi betemâşâ-yı mâh-ı nov
Ezmâh-ı ebruvân-ı menet şerm dar rov

گفتا برون شدی به تماشای ماه نو

Hâfız Divânı Şirâzi 1078

از ماه ابروان منت شرم باد رو

عمریست تا دلت ز اسیران زلف ماست

غافل ز حفظ جانب یاران خود مشو

مفروش عطر عقل به هندوی زلف ما

کان جا هزار نافه مشکین به نیم جو

تخم وفا و مهر در این کهنه کشته زار

آن گه عیان شود که بود موسم درو

ساقی بیار باده که رمزی بگویمت

از سر اختران کهن سیر و ماه نو

شکل هلال هر سر مه می‌دهد نشان

از افسر سیامک و ترک کلاه زو

حافظ جناب پیر مغان مامن وفاست

درس حديث عشق بر او خوان و ز او شنو

**

BİZ, ELEST SESİNİN MAHREMLERİYİZ., ÂŞİNÂ DOSTA ÂŞİNÂ SÖZÜNÜ ARZ ET!

419. t

Ey doğrular habercisi, selvimizden haber ver; gülün ahvalini şakıyan bülbüle söyle!

Bu yoksula o varlık sahibinin hikâyesini oku; bu dilenciye o padişahın hikâyesini söyle!

Biz, elest sesinin mahremleriyiz., âşinâ dosta âşinâ sözünü arz et!

• Sevgili, o ikiye ayrılmış miskler saçan saçlarını dökünce söyle, bize neler etmek istedi?

Kim, onun yolundaki toprak tutya değildir derse ona de ki: Gel de bu sözü yüzümüze, gözümüze karşı söyle bakalım!

* Bizi meyhaneden menedene de ki: Gel de bu macerayı Pîrimin huzurunda söyle!

** Bülbül, dün gece gözümün önünde ağlayıp duruyordu. Ey seher yeli, bilmiyor musun ki., başından neler geçti acaba, bir söyleyiver!

Bir kere daha o devlet kapısına yol bulur, uğrarsan selâmımızı, dualarımızı arzet de de ki:

* Biz kötüysek de kötülüğümüze karşı mücazatta bulunma; yoksulun suçunu söylersen bile padişahçasına söyle!

** Aşk yolunda zenginle fakirin arasında bir fark yoktur; ey güzellik padişahı, yoksullarla da konuş!

* Zülfünün tuzağından canlan silkip de azat edince acaba o garip gönlümüzün başına neler geldi? Söyle ey seher yeli, söyle!

* Marifet erbabının hikâyesi canlara can katar. Var, bir remiz sor., gel bir söz söyle!

** Testideyken işvelenip sofinin gönlünü kapan şarap, ey sâki, söyle... ne zaman kadehte cilvelenecek!

Hâfız, eğer onun meclisine varmak için sana müsaade ederlerse Allah için olsun şarap iç, riyayı bıraktım artık de!

Ey peyk-i rastan haber-î serv-i ma bigü
Ahval-i gul bebulbul-i destan-serâ bigü

غزل 415

ای پیک راستان خبر یار ما بگو

احوال گل به بلبل دستان سرا بگو

ما محرمان خلوت انسیم غم مخور

با یار آشنا سخن آشنا بگو

برهم چو می‌زد آن سر زلفین مشکبار

با ما سر چه داشت ز بهر خدا بگو

هر کس که گفت خاک در دوست توتیاست

گو این سخن معاینه در چشم ما بگو

آن کس که منع ما ز خرابات می‌کند

گو در حضور پیر من این ماجرا بگو

گر دیگرت بر آن در دولت گذر بود

بعد از ادای خدمت و عرض دعا بگو

هر چند ما بدیم تو ما را بدان مگیر

شاهانه ماجرای گناه گدا بگو

Hâfız Divânı Şirâzi 1082

بر این فقیر نامه آن محتشم بخوان

با این گدا حکایت آن پادشا بگو

جان‌ها ز دام زلف چو بر خاک می‌فشاند

بر آن غریب ما چه گذشت ای صبا بگو

جان پرور است قصه ارباب معرفت

رمزی برو بپرس حدیثی بیا بگو

حافظ گرت به مجلس او راه می‌دهند

می نوش و ترک زرق ز بهر خدا بگو

**

— H —

**

EĞER MÜBAREK HATIRIN HÂFIZ'DAN İNCİNDİYSE LÜTFET, SÖYLEDİKLERİMİZE, DUYDUKLARIMIZA TÖVBE ETTİK, YİNE GEL!

420.

İnce keten libaslar giyinip eteğini çekerek gitti. Yüzlerce ay yüzlü güzel, hasedinden keten gömleklerinin yenini, yakasım yırttı!

Şarabın verdiği hararetle yanağındaki ter taneleri, gül yaprağına damlamış çiğ taneleri* ne benziyordu.

Yakut gibi cana can katan dudakları, letafet suyundan doğmuş., güzel ve salına salına yürüyen şimşir boyu, nazü naimle beslenip yetişmiş!

Fasih ve tatlı bir söz, yüce ve usul bir boy, lâtif ve gönüller çekici bir yüz, süzgün gözler...

Bir o gönüller çeken lâl dudaklarına bak; bir o gönüllere ıstıraplar veren gülüşü seyret., güzel yürüyüşünü gör, o mevzun adımlara bak!

O, kara gözlü ceylân, tuzağımızdan gitti., dostlar, bu ürküp kaçan gönüle ne çare edelim?

Elinden geldikçe nazar ehlini incitme sakın ey seçilmiş sevgili., dünyanın vefası yoktur.

O gönül aldatan gözünün azarım niceye bir çekeyim? Ne olur ey iki gözümün nuru, bir gün de bir göz ucuyle, bir işveyle bakıver!

Eğer mübarek hatırın Hâfız'dan incindiyse lütfet, söylediklerimize, duyduklarımıza tövbe ettik, yine gel!

Dâmen keşan hemıreft derşerb-i zer-keşide
Şed mâh-rü zireşkeş ceyb-i kasab deride

425

دامن کشان همی‌شد در شرب زرکشیده

صد ماه رو ز رشکش جیب قصب دریده

از تاب آتش می بر گرد عارضش خوی

چون قطره‌های شبنم بر برگ گل چکیده

لفظی فصیح شیرین قدی بلند چابک

رویی لطیف زیبا چشمی خوش کشیده

یاقوت جان فزایش از آب لطف زاده

شمشاد خوش خرامش در ناز پروریده

آن لعل دلکشش بین وان خنده دل آشوب

وان رفتن خوشش بین وان گام آرمیده

آن آهوی سیه چشم از دام ما برون شد

یاران چه چاره سازم با این دل رمیده

زنهار تا توانی اهل نظر میازار

دنیا وفا ندارد ای نور هر دو دیده

تا کی کشم عتیبت از چشم دلفریبت

روزی کرشمه‌ای کن ای یار برگزیده

گر خاطر شریفت رنجیده شد ز حافظ

بازآ که توبه کردیم از گفته و شنیده

بس شکر بازگویم در بندگی خواجه

گر اوفتد به دستم آن میوه رسیده

**

EY GENÇ SEVGİLİ, İHTİYARLARIN ÖĞÜDÜNDEN BAŞ ÇEVİRME. İHTİYARLARIN TEDBİRİ, GENCİN BAHTINDAN DAHA İYİDİR.

421. t

Vuslatı ebedî ömürden daha iyi.. Yarabbi, hakkımda hayırlısı neyse onu ver!

Beni kılıçladı da yine kimseye bir şey söylemedim. Dostun sırrının düşmandan gizli tutulması iyidir.

Bir gece, “Kulağımdaki inci küpeden daha iyi bir inciyi âlemde kimse görmemiştir" diyordu.

Gönül, devletin ebedîsi iyidir mazmununca daima sen de onun civarının yoksulu ol!

Zahit, beni cennete çağırma, bu elma gibi çene topağı, o bahçeden daha güzel bence!

Bu yurtta kulluk dağıyle ölmek, sevgilinin canına andolsun, cihan mülküne sahip olmadan yeğ!

Selvi boylumuzun ayağıyle ezilen gülün toprağı bile erguvanın kanından iyi.

Allah için doktorumuza sorun: Bu hasta ne vakit iyi olacak ki?

Ey genç sevgili, ihtiyarların öğüdünden baş çevirme. İhtiyarların tedbiri, gencin bahtından daha iyidir.

* Zinderûd. abıhayattır ama bizim Şiraz'ımız, İsfahan’dan da güzel!

Söz sevgilinin ağzında incidir ama Hâfız'ın şiirleri ondan da hoş!

Visal-i o zi ömr-i cavidan bih
Hudavenda mera an dih ki an bih

419

وصال او ز عمر جاودان به

خداوندا مرا آن ده که آن به

به شمشیرم زد و با کس نگفتم

که راز دوست از دشمن نهان به

به داغ بندگی مردن بر این در

به جان او که از ملک جهان به

خدا را از طبیب من بپرسید

که آخر کی شود این ناتوان به

گلی کان پایمال سرو ما گشت

بود خاکش ز خون ارغوان به

به خلدم دعوت ای زاهد مفرما

که این سیب زنخ زان بوستان به

دلا دایم گدای کوی او باش

به حکم آن که دولت جاودان به

جوانا سر متاب از پند پیران

که رای پیر از بخت جوان به

شبی می‌گفت چشم کس ندیده‌ست

ز مروارید گوشم در جهان به

اگر چه زنده رود آب حیات است

ولی شیراز ما از اصفهان به

سخن اندر دهان دوست شکر

ولیکن گفته حافظ از آن به

**

HÂFIZ, MEYHANEYE GEL DE SANA DUALARI KABUL EDİLMİŞLERDEN YÜZLERCE SAF GÖSTEREYİM!

422. t

Muğların sarayının kapısı silinmiş, süpürülmüş, sulanmış., oraya bir pır oturmuş; ihtiyarı, genci çağırmaktaydı.

Testi taşıyanların hepsi, kulluk kemerini bağlanmışlar, hepsi ona kul olmuşlardı., fakat Pîr-i Mugânın külahının dilimi buluta çadır kurmuştu. onun kadri gökler kadar yüceydi

Kadehin, sürahinin ziyası, ayın yüzünü örtmüş; muğbeçelerin yanakları güneşin yolunu kesmişti

* Rahmet meleği işret kadehini eline almış. hurilerle perilerin yüzlerine şarap katralarından gülsüyü serpmişti

** Baht gelini, o gelin odasında binlerce nazü eda ile perçemlerini kesmiş, gül yaprağına gülsuları saçmıştı.

Edalı güzellerin kopardıkları kavgadan, kıyametten şeker kırılmış, yasemin dökülmüş, rebap çalınmıştı.

Selâm verdim, bana güler bir yüzle dedi ki: Ey şaraba düşkün müflis mahmur!

Himmetin de zayıf, tedbirin de., bu yüzden senin şu yaptığın işi kim yapar? Onun bucağından çıktın da harap bir yazıya çadır kurdun!

* * Beni bir yudum şarapla neşelendirdi de sonra dedi ki:

Uykulara dalmış bahtın kucağında ne uyuyorsun ?

Felek, Şah Nusretüddin'in yedekçisidir. Gel, bak da gör; felek, nasıl atının özengisini tutmakta.

Aklı bile gayıp âleminden ilham aldığı halde şeref bulmak için arşın yücesinden onun eşiğini yüzlerce defa öpmekte.

Hâfız, meyhaneye gel de sana duaları kabul edilmişlerden yüzlerce saf göstereyim!

Der-i serây-ı muğan ruftebüd-u ab zede
Nişeste Pîr-u selâyi beşeyh-u şâb zede

غزل 421

در سرای مغان رفته بود و آب زده

نشسته پیر و صلایی به شیخ و شاب زده

سبوکشان همه در بندگیش بسته کمر

ولی ز ترک کله چتر بر سحاب زده

شعاع جام و قدح نور ماه پوشیده

عذار مغبچگان راه آفتاب زده

عروس بخت در آن حجله با هزاران ناز

شکسته کسمه و بر برگ گل گلاب زده

گرفته ساغر عشرت فرشته رحمت

ز جرعه بر رخ حور و پری گلاب زده

ز شور و عربده شاهدان شیرین کار

شکر شکسته سمن ریخته رباب زده

سلام کردم و با من به روی خندان گفت

که ای خمارکش مفلس شراب زده

که این کند که تو کردی به ضعف همت و رای

ز گنج خانه شده خیمه بر خراب زده

وصال دولت بیدار ترسمت ندهند

که خفته‌ای تو در آغوش بخت خواب زده

بیا به میکده حافظ که بر تو عرضه کنم

هزار صف ز دعاهای مستجاب زده

فلک جنیبه کش شاه نصره الدین است

بیا ببین ملکش دست در رکاب زده

خرد که ملهم غیب است بهر کسب شرف

ز بام عرش صدش بوسه بر جناب زده

**

"EY CİHANIN CANI, BAHAR MEVSİMİNDE GÜL DEFTERİ HALİS ŞARAPLA ISLANSA, BERRAK ŞARABA BULANSA AYIPLANMAZ.

423. t

Dün gece yan uykulu. mahmur – hırkayla seccade ıslak ve şaraba bulanmış bir halde meyhane kapısına gittim.

Şarap satan muğbeçe hayıflanarak geldi, dedi ki: Ey uyuklayarak yola giden, uyan!

Bir yıkan, arın da ondan sonra salma salına meyhaneye gel ki bu harap tekke senin yüzünden pislenmesin.

Niceyedek dudakları tatlı dilberlerin havasına uyacaksın; niceyedek ruh cevherini enmiş yakuta bulayacaksın ?

ihtiyarlık konağından tertemiz geç, kocalık elbisesini de gençlik elbisesi gibi bulaştırma.

Aşk yolunun yüzgeçleri, bu derin denize garkoldular da yine suya bulanmadılar, yine ıslanmadılar.

Temizlen, arın, tabiat kuyusundan çık. Çünkü toprakla su berrak görünmez, neşe vermez.

Dedim ki: "Ey cihanın canı, bahar mevsiminde gül defteri halis şarapla ıslansa, berrak şaraba bulansa ayıplanmaz.

Dedi ki: Hâfız, dostlara muamma satmaya, nükte yapmaya kalkışma. Ah bu çeşit itaplarla bulanık lütuf tan!

Düş reltem beder-i meykede hâb-âlüde
Hırka ter damen-u seccade şerâb âlüde

423

دوش رفتم به در میکده خواب آلوده

خرقه تردامن و سجاده شراب آلوده

Hâfız Divânı Şirâzi 1094

آمد افسوس کنان مغبچه باده فروش

گفت بیدار شو ای ره رو خواب آلوده

شست و شویی کن و آن گه به خرابات خرام

تا نگردد ز تو این دیر خراب آلوده

به هوای لب شیرین پسران چند کنی

جوهر روح به یاقوت مذاب آلوده

به طهارت گذران منزل پیری و مکن

خلعت شیب چو تشریف شباب آلوده

پاک و صافی شو و از چاه طبیعت به درآی

که صفایی ندهد آب تراب آلوده

گفتم ای جان جهان دفتر گل عیبی نیست

که شود فصل بهار از می ناب آلوده

آشنایان ره عشق در این بحر عمیق

غرقه گشتند و نگشتند به آب آلوده

گفت حافظ لغز و نکته به یاران مفروش

آه از این لطف به انواع عتاب آلوده

**

EY ZEMANE MÜFTÜSÜ, ONU SEVME DİYE BENİ MENEDİYORSUN, SENİ MAZUR TUTARIM, ÇÜNKÜ GÖRMEDİN ONU!

424. t

Benden ayrılma, çünkü gözümün nurusun, canımın sevgilisi, ürkmüş kalbimin munisisin.

Âşıklar senin eteğinden el çekmezler. Onların sabır gömleklerini yırttın sen!

Kem gözlerden zarar gelmesin, nazar değmesin sana. Çünkü güzelliğin son haddine varmışsın.

Ey zemane müftüsü, onu sevme diye beni menediyorsun, seni mazur tutarım, çünkü görmedin onu!

Hâfız, dostun sana ettiği serzenişler ne? Yoksa ayağını yorganına göre uzatmadın mı ki?

Ezmen cudâ meşov ki tuem nur-ı didei
Mahbüb-ı cân-u münis-i kalb-i remidei

غزل 424

از من جدا مشو که توام نور دیده‌ای

آرام جان و مونس قلب رمیده‌ای

از دامن تو دست ندارند عاشقان

پیراهن صبوری ایشان دریده‌ای

از چشم بخت خویش مبادت گزند از آنک

در دلبری به غایت خوبی رسیده‌ای

منعم مکن ز عشق وی ای مفتی زمان

معذور دارمت که تو او را ندیده‌ای

آن سرزنش که کرد تو را دوست حافظا

بیش از گلیم خویش مگر پا کشیده‌ای

**

SAÇLARINI EVVELCE SEN, BENİM ETİME VERMEDİN Mİ? SONRA NEDEN BENİ AYAKLAR ALTINA DÜŞÜRÜYORSUN, NE İSTİYORSUN Kİ?

425. t

Ansızın perdeden çıktın; ân, hayayı bıraktın... yani ne yapmak istiyorsun? Sarhoş olup evden dışarı fırladın, meramın ne?

Saçlarını sabah rüzgârının eline vermiş, kulağını engelin sözüne asmışşın., böylece herkesle görüşmekte, öpüşmektesin, maksadın ne yani?

Güzeller padişahısın, yoksullarla düşüp kalkıyorsun. Mertebenin kadrini anlamadın mı yoksa ki?

Saçlarını evvelce sen, benim etime vermedin mi? Sonra neden beni ayaklar altına düşürüyorsun, ne istiyorsun ki?

Sözün, ağzının varlığını.. kemerin, belinin mevcudiyetini bildirdi. Sense bana kılıç çekmişsin; ben ne yaptım sana?

Herkes, güneş yüzünün bir çeşit nakşıyle meşgul., nihayet herkese bir yaman oyun oynamışsın, meramın ne yani?

Hâfız, sevgili, senin dar gölüne gelip kondu. Halbuki sen, evden ağyarı silip süpürmemişsin, yani bu ne?

Nâgehan perde berendâhtei y'ni çi
Mest ezhâne birun tâhtei ya'nî çi

420

ناگهان پرده برانداخته‌ای یعنی چه

مست از خانه برون تاخته‌ای یعنی چه

زلف در دست صبا گوش به فرمان رقیب

این چنین با همه درساخته‌ای یعنی چه

شاه خوبانی و منظور گدایان شده‌ای

قدر این مرتبه نشناخته‌ای یعنی چه

نه سر زلف خود اول تو به دستم دادی

بازم از پای درانداخته‌ای یعنی چه

سخنت رمز دهان گفت و کمر سر میان

و از میان تیغ به ما آخته‌ای یعنی چه

هر کس از مهره مهر تو به نقشی مشغول

عاقبت با همه کج باخته‌ای یعنی چه

حافظا در دل تنگت چو فرود آمد یار

خانه از غیر نپرداخته‌ای یعنی چه

**

CAHİL PÎRLERLE SAPIK ŞEYHLER, BİZİ KINAYA KINAYA EFSANE ETTİLER GİTTİ!

426. t

Sevgilinin, gönlümün dilediği lâl dudakla-rından kâm almaktayım., işretim, neşem daimî.. Tanrı'ya hamdolsun, işim muradımca!

Ey serkeş bahtım, sevgiliyi sıkıca sar., gâh şarap kadehini çek, gâh gönlün dilediği lâl dudaktan em!

Cahil Pîrlerle sapık şeyhler, bizi kınaya kınaya efsane ettiler gitti!

* Zahidin sözlerini tutmaya tövbeler olsun, ibadet edenin işlerini işlemeye de estağfirullah!

Sevgili, ayrılığını nasıl anlatayım? Bir göz, yüzlerce göz yaşı., bir can, yüzlerce ahu feryat!

Dudağının iştiyakı, Hâfız'ın aklından gece virdini de çıkardı, seher çağındaki dersi de!

'Ayşem mudâmest elhamdülillah
Karem bekämest elhamdülillah

17

عیشم مدام است از لعل دلخواه

کارم به کام است الحمدلله

ای بخت سرکش تنگش به بر کش

گه جام زر کش گه لعل دلخواه

ما را به رندی افسانه کردند

پیران جاهل شیخان گمراه

از دست زاهد کردیم توبه

و از فعل عابد استغفرالله

جانا چه گویم شرح فراقت

چشمی و صد نم جانی و صد آه

کافر مبیناد این غم که دیده‌ست

از قامتت سرو از عارضت ماه

شوق لبت برد از یاد حافظ

درس شبانه ورد سحرگاه

**

BEN RİNT VE ÂŞIK OLAYIM, SONRA DA TÖVBE EDEYİM HA? ESTAĞFİRULLAH, ESTAĞFİRULLAH'

427. t

O ay yüzlünün civarında gökten kılıçlar yağsa yine boynumuzu koymuş, teslim olmuşuz.. hüküm Tanrı'nındır.

Takva yolunu, yordamını, ben de bilirim ama sapık bahtla başa çıkamıyorum, elde ne çarem var ki?

Ben rint ve âşık olayım, sonra da tövbe edeyim ha? Estağfirullah, estağfirullah'

Biz, şeyhi, vaizi pek az tanırız. Ya şarap kadehi sun, ya hikâyeyi kısa kes!

Sabır acı, ömür de fani. Ah ona kavuşmak nasıl mümkün olacak? Bunu bilseydim!

Sevginden bize bir akis bile düşmüyor, ey ayna yüzlü sevgili, ah elinden, ah!

* **Hâfız, ne ağlayıp inliyorsun? Eğer vuslat istiyorsan her an kan yutman gerek!**

Ger tiyğ bäred derküy-ı an mäh
Gerden nihädim ellıukmu lilläh

418

گر تیغ بارد در کوی آن ماه

گردن نهادیم الحکم لله

آیین تقوا ما نیز دانیم

لیکن چه چاره با بخت گمراه

ما شیخ و واعظ کمتر شناسیم

یا جام باده یا قصه کوتاه

من رند و عاشق در موسم گل

آن گاه توبه استغفرالله

مهر تو عکسی بر ما نیفکند

آیینه رویا آه از دلت آه

الصبر مر و العمر فان

یا لیت شعری حتام القاه

حافظ چه نالی گر وصل خواهی

خون بایدت خورد در گاه و بی‌گاه

**

NE TÜRLÜ SINADIMSA ÇARESİ OLMADI, BİR FAYDA ELDE EDEMEDİM. ZATEN SINANMIŞ ŞEYİ SINAYAN, ANCAK NADİM OLUR.

428. t

Sevgiliye yüreğimin kanıyla mektup yazdım, dedim ki: Sevgili, ayrılığınla dünyayı bir kıyamet gördüm.

Ne türlü sınadımsa çaresi olmadı, bir fayda elde edemedim. Zaten sınanmış şeyi sınayan, ancak nadim olur.

Bir doktordan sevgilinin ahvalini sordum, dedi ki: Yakınlığında azap vardır, uzaklığında pişmanlık!

Ayrılığınla gözümde yüzlerce alâmet var; aşkıma alâmet, sade bu akıp duran göz yaşlarım değil ki!

Dedim ki:

Civarında dönüp dolaşsam beni kınıyorlar.

Dedi ki:

Vallahi zaten biz, kınanmadık bir sevgi görmedik ki.

Hâfız mademki seni istiyor, sevgili, tatlı canın için ona bir kadeh sun da ihsanından tatsın.

Ezhün-ı dil nubiştem nezdiyk-i yâr nâme
Inni ra'eytu dehren min hecrikel kıyâme

از خون دل نوشتم نزدیک دوست نامه

انی رایت دهرا من هجرک القیامه

دارم من از فراقش در دیده صد علامت

لیست دموع عینی هذا لنا العلامه

هر چند کزمودم از وی نبود سودم

من جرب المجرب حلت به الندامه

پرسیدم از طبیبی احوال دوست گفتا

فی بعدها عذاب فی قربها السلامه

گفتم ملامت آید گر گرد دوست گردم

و الله ما راینا حبا بلا ملامه

حافظ چو طالب آمد جامی به جان شیرین

حتی یذوق منه کاسا من الکرامه

**

AKLA ŞARAPTAN YOL AZIĞI VERDİM, ONU VARLIK ŞEHRİNDEN YOLA SALDIM.

429. t

Bir seher çağı, gecenin sarhoşluğundan mahmur bir halde çeng ve çegane nağmeleriyle şarap kadehini ele aldım.

Akla şaraptan yol azığı verdim, onu varlık şehrinden yola saldım.

Şarap satan sevgilim bana öyle bir yudum şarap verdi ki zemanenin hilesinden emin oldum.

Yay kaşlı sâkiden duydum, dedi ki: Ey melâmet okuna hedef olan,

Eğer arada kendini görürsen kuşak gibi sevgilinin beline sarılsan bile bir fayda elde edemezsin!

Yürü, bu tuzağı, başka bir kuşu avlamak için kur. Çünkü ankanın yuvası çok yüksekte!

Nedim, çalgıcı, sâki., hepsi o. Su, toprak hayali, yolda bir bahaneden ibaret!

Şarap gemisini ver de bu kenarı görünmeyen denizden kurtulalım.

Hâfız, varlığımız bir muammadan ibaret. Hakikati de ancak afsun ve efsane!

Sehergâhi ki mahmür-ı şebâne
Girıftem bade bâçeng-u çeğâne

428

سحرگاهان که مخمور شبانه

گرفتم باده با چنگ و چغانه

نهادم عقل را ره توشه از می

ز شهر هستیش کردم روانه

نگار می فروشم عشوه‌ای داد

که ایمن گشتم از مکر زمانه

ز ساقی کمان ابرو شنیدم

که ای تیر ملامت را نشانه

نبندی زان میان طرفی کمروار

Hâfız Divânı Şirâzi 1108

اگر خود را ببینی در میانه

برو این دام بر مرغی دگر نه

که عنقا را بلند است آشیانه

که بندد طرف وصل از حسن شاهی

که با خود عشق بازد جاودانه

ندیم و مطرب و ساقی همه اوست

خیال آب و گل در ره بهانه

بده کشتی می تا خوش برانیم

از این دریای ناپیداکرانه

وجود ما معماییست حافظ

که تحقیقش فسون است و فسانه

**

YÜZÜNÜN AŞKIYLE BİR GÜN ÂLEMDEN GİDERSEM TOPRAĞIMDAN YEŞİL OT YERİNE KIZIL GÜLLER BİTER.

430. t

Ne kutludur gönlün dilediği amber kokulu rüzgâr ki senin havanla seher çağı erkenden esip tozdu.

Ey vuslatı mübarek kuş, yola kılavuz ol. O kapının toprağına iştiyakımdan gözlerim eridi, su oldu.

Gönül kanma garkolan bu zayıfı hatırlayarak ufuktaki hilâle bakın!

Sensiz yaşıyorum, bu ne utanılacak şey. Meğer ki sen affedesin, yoksa bu günahın özrü ne olabilir?

Sabah rüzgârı seher çağında aşka düşerek kara elbisesini yırtıp atmayı âşıklarından öğrendi.

Yüzünün aşkıyle bir gün âlemden gidersem toprağımdan yeşil ot yerine kızıl güller biter.

Senden uzağım. Bundan dolayı şikâyet etmekteyim, nazik hatırın incinmesin. Dur bakalım, Hâfız'ın şikâyete daha yeni başladı.

Hunuk nesim-i mu'anber şemâme-i dilhâh
Ki derhevâ-yı tu berhâst bâmdâd begâh

Hâfız Divânı Şirâzi 1110

خنک نسیم معنبر شمامه‌ای دلخواه

که در هوای تو برخاست بامداد پگاه

دلیل راه شو ای طایر خجسته لقا

که دیده آب شد از شوق خاک آن درگاه

به یاد شخص نزارم که غرق خون دل است

هلال را ز کنار افق کنید نگاه

منم که بی تو نفس می‌کشم زهی خجلت

مگر تو عفو کنی ور نه چیست عذر گناه

ز دوستان تو آموخت در طریقت مهر

سپیده دم که صبا چاک زد شعار سیاه

به عشق روی تو روزی که از جهان بروم

ز تربتم بدمد سرخ گل به جای گیاه

مده به خاطر نازک ملالت از من زود

که حافظ تو خود این لحظه گفت بسم الله

**

AKIL, AŞK DELİLERİNİN BAĞLANMASINI EMREDERKEN SAÇININ HALKASINA DÜŞMEK ÜMİDİYLE DELİ DİVANE OLDU!

431. t

Yüzünün çırağına mum bile pervane kesildi, yanağındaki ben, beni benden aldı!

Akıl, aşk delilerinin bağlanmasını emrederken saçının halkasına düşmek ümidiyle deli divane oldu!

Pervane, yüzünün çırağından haber getirince mum, muştuluk olarak hemencecik camnı, sabah rüzgârına veriverdi.

Saçının ümidiyle can, yele giderse ne çıkar? Sevgiliye binlerce aziz can feda olsun!

Ateşe benzeyen yüzünde, o güzele nazar değmesin diye üzerlik yerine siyah beninden başka daha iyi bir şey yakıldığını kim gördü ki ?

Dün gece sevgilimi yabancının elinde görünce kıskançlığımdan elden ayaktan düştüm, yerlere yıkıldım!

Ne oyunlar yaptım ama fayda vermedi gitti; afsunumuz ona efsane geldi!

Sevgilinin dudağının hüküm sürdüğü zamanda sevgiliyle ahdim var: Ağzıma kadeh sözünden başka bir söz almayacağım!

Medreseden, tekkeden bahsetme... Hâfız'ın başına yine meyhane havası düştü!

Çerağ-ı rüy-ı tura şem' keşt pervane
Mera zihâl-i tu bâhâl-i hiç pervane

غزل 427

چراغ روی تو را شمع گشت پروانه

مرا ز حال تو با حال خویش پروا نه

خرد که قید مجانین عشق می‌فرمود

به بوی سنبل زلف تو گشت دیوانه

به بوی زلف تو گر جان به باد رفت چه شد

هزار جان گرامی فدای جانانه

من رمیده ز غیرت ز پا فتادم دوش

نگار خویش چو دیدم به دست بیگانه

چه نقشه‌ها که برانگیختیم و سود نداشت

فسون ما بر او گشته است افسانه

بر آتش رخ زیبای او به جای سپند

به غیر خال سیاهش که دید به دانه

به مژده جان به صبا داد شمع در نفسی

ز شمع روی تواش چون رسید پروانه

مرا به دور لب دوست هست پیمانی

که بر زبان نبرم جز حدیث پیمانه

حدیث مدرسه و خانقه مگوی که باز

فتاد در سر حافظ هوای میخانه

**

— Y —

AFERİN MERHAMETLİ YÜZÜNE, SEVABA NAİL OLMAK İÇİN BAKIŞLARINLA ÖLDÜRDÜĞÜN ÂŞIKA NAMAZ KILMAYA GELMİŞSİN!

432.

Ey uzun saçlarının zinciriyle gelen sevgili, dilerim, fırsatın fevt olmasın., çünkü belli ki divaneyi okşamaya, halini hatırını sormaya gelmişsin!

Mademki niyaz ehlini görmeye, gözetmeye, hatırını sormaya geldin, bir an olsun âdetini terket, nazı bırak!

İster barış, ister savaş, herhalde senin uzun boyuna kurban olayım. Sana barışta da naz yaraşıyor, savaşta da!

Lâl dudaklarında su ile ateşi birbirine katmışsın., kem göz değmesin, ne güzel hokkabazlıkların, ne hoş oyunların var!

Aferin merhametli yüzüne, sevaba nail olmak için bakışlarınla öldürdüğün âşıka namaz kılmaya gelmişsin!

Sana karşı zahitliğimin ne ehemmiyeti olabilir ki? Gönlümü yağma etmek için o halvet yurduna sarhoş, perişan bir halde geliyorsun.

Sevgili dedi ki: Hâfız, yine hırkan şaraba bulanmış., yoksa sofiler mezhebinden çıktın mı ki?

Ey ki bâ silsile-ı zulf-i diraz âmedei
Fırsatet bâd ki divâne-nevâz âmedei

غزل 422

ای که با سلسله زلف دراز آمده‌ای

فرصتت باد که دیوانه نواز آمده‌ای

ساعتی ناز مفرما و بگردان عادت

چون به پرسیدن ارباب نیاز آمده‌ای

پیش بالای تو میرم چه به صلح و چه به جنگ

چون به هر حال برازنده ناز آمده‌ای

آب و آتش به هم آمیخته‌ای از لب لعل

Hâfız Divânı Şirâzi 1116

چشم بد دور که بس شعبده بازآمده‌ای

آفرین بر دل نرم تو که از بهر ثواب

کشته غمزه خود را به نماز آمده‌ای

زهد من با تو چه سنجد که به یغمای دلم

مست و آشفته به خلوتگه راز آمده‌ای

گفت حافظ دگرت خرقه شراب آلوده‌ست

مگر از مذهب این طایفه بازآمده‌ای

**

ÂLEMİ AYDINLATAN GÜNEŞ GİBİ BELKİ EVİNDEN ÇIKARSIN DİYE HASRETİNLE SABAH GİBİ CAN VERMEKTEYİM.

433.

Gönül, sevgilinin kuyuya benzeyen çene çukurundan çıkarsan nereye gidersen git, pek tez pişman olur çıkarsın!

Aklım başına al. Eğer nefis vesvesesine kulak asarsan Âdem gibi cennet bahçesini terketmek mecburiyetinde kalırsın.

Abıhayat çeşmesinden susuz çıkarsan felek, sana bir katra su bile vermese yeri var!

* Âlemi aydınlatan güneş gibi belki evinden çıkarsın diye hasretinle sabah gibi can vermekteyim.

Goncanın açılıp gül haline gelmesi gibi sen de açılasın diye seher yeli gibi sana ne vaktedek himmet nefesini yollayıp duracağım?

Ayrılığının karanlık gecesinde canım dudağıma geldi. Parlak ay gibi doğmanın tam zamanı artık!

Salma salına yürüyen selvi gibi belki çıkarsın diye kapının toprağına göz yaşlarımdan iki yüz ırmak akıttım.

Hâfız, gam yeme., ay yüzlü Yusuf, elbette yine gelir ve sen de de elbette Külbeiahzanından çıkar, kurtulursun!

Ey dil ger ezan çâh-ı zenehdan bederâyi
Her câ ki revi zöd peşiman bederâyi

494

ای دل گر از آن چاه زنخدان به درآیی

هر جا که روی زود پشیمان به درآیی

Hâfız Divânı Şirâzi 1118

هش دار که گر وسوسه عقل کنی گوش

آدم صفت از روضه رضوان به درآیی

شاید که به آبی فلکت دست نگیرد

گر تشنه لب از چشمه حیوان به درآیی

جان می‌دهم از حسرت دیدار تو چون صبح

باشد که چو خورشید درخشان به درآیی

چندان چو صبا بر تو گمارم دم همت

کز غنچه چو گل خرم و خندان به درآیی

در تیره شب هجر تو جانم به لب آمد

وقت است که همچون مه تابان به درآیی

بر رهگذرت بسته‌ام از دیده دو صد جوی

تا بو که تو چون سرو خرامان به درآیی

حافظ مکن اندیشه که آن یوسف مه رو

بازآید و از کلبه احزان به درآیی

**

KALEMDE, AŞK SIRRINI İZHAR EDEBİLECECEK DİL NE GEZER? İŞTİYAK SÖZÜ, ANLAŞILAMAZ Kİ. O SÖZ, ANLATILMADAN DA ÖTEDİR!

434.

Seher çağında sevgiliye olan iştiyakımı rüzgâra söylüyordum. "Tanrı’nın lûtuflarına emin ol” diye hitab geldi.

Sabah zamanı edilen dua ile geceleri çekilen ah, maksat hâzinesinin anahtarıdır. Bu yolda böyle yürü de sevgiliye kavuş!

Kalemde, aşk sırrını izhar edebilecek dil ne gezer? iştiyak sözü, anlaşılamaz ki. O söz, anlatılmadan da ötedir!

Ey Mısır Yusuf'u, seni saltanat işleri meşgul etti. Oğul sevgisi, seni ne hale getirdi diye ne olur., babanın halini de bir sor!

İki yüzlü kati cihanın yaratılışında merhamet yoktur. Onu sevmekten ne istiyor, ne umuyorsun ki? Neye ona düşüyor, neye ona bağlanıyorsun ki ?

Senin gibi himmeti yüce devlet kuşu, ne vaktedek kemik hırsına düşecek? Ehil olmayanların üstüne saldığın devlet gölgesine yazık!

Bu dünya pazarında bir fayda varsa yine kanaatkâr derviş elde eder. Yarabbi, sen bana nimet olarak dervişliği, kanaati ihsan et!

Hâfız, güzellere gönül verme, Semerkand Türklerinin Harezmlilere yaptıkları vefasızlıkları gör de ibret al!

Seher bâbâd migultem hadiş-ı arzümendî
Hitâb âmed ki vâşık şov beeltâf-ı Hudâvendı

غزل 440

سحر با باد می‌گفتم حدیث آرزومندی

خطاب آمد که واثق شو به الطاف خداوندی

دعای صبح و آه شب کلید گنج مقصود است

بدین راه و روش می‌رو که با دلدار پیوندی

قلم را آن زبان نبود که سر عشق گوید باز

ورای حد تقریر است شرح آرزومندی

الا ای یوسف مصری که کردت سلطنت مغرور

پدر را بازپرس آخر کجا شد مهر فرزندی

جهان پیر رعنا را ترحم در جبلت نیست

ز مهر او چه می‌پرسی در او همت چه می‌بندی

همایی چون تو عالی قدر حرص استخوان تا کی

دریغ آن سایه همت که بر نااهل افکندی

در این بازار اگر سودیست با درویش خرسند است

خدایا منعمم گردان به درویشی و خرسندی

به شعر حافظ شیراز می‌رقصند و می‌نازند

سیه چشمان کشمیری و ترکان سمرقندی

**

GÖNLÜMÜN DİZGİNİNİ ÖYLE BİRİSİNE VERDİM Kİ NE TAÇ İÇİN KİMSEYE RAĞBETİ VAR, NE TAHT İÇİN!

435.

Bir ay yüzlü güzelin kaşıyle yanağında yeni biten tüylerinin hayaline düştüm, yine yeniden bir genç sevdim.

Gönlümün dizginini öyle birisine verdim ki ne taç için kimseye rağbeti var, ne taht için!

Meclisleri bezeyen bir güzelin başıyle gözü arzusuna düştüm de başım elimden gitti, gözlerim de beklemeden yandı yakıldı.

Güzelleri sevme fermanım o yay kaşlının tasdikine mazhar olur diye ummaktayım; bu ne hayâl!

Gönül gamlandı. Hırkamı ateşlere atacağım. Gel de gör., çünkü bu, seyre değer!

ölüm günümde tabutumu selvi ağacından yapın. Çünkü bir yüce boylunun dağıyle gitmekteyim !

Güzellerin bakış kılıçlarını çektikleri yerde bir başın ayaklar altına düşmesine şaşma!

* Geceleyin yüzü, bana ay olurken yıldızın aydınlığına ihtiyacım mı olur?

Ayrılık nedir, buluşma ne? Sen sevgilinin rızasını iste., zira ondan, kendisinden başka i bir şey dilemek yazıktır!

Hâfız'ın cöngü bir denize düşse, balıklar, şevklerinden o şiirlere saçmak için inciler çıkarırlar.

Beçeşm kendeem ebrüyı mâhsimâyi
Heyâli sebzhati nakş besteem câyî

491

به چشم کرده‌ام ابروی ماه سیمایی

خیال سبزخطی نقش بسته‌ام جایی

امید هست که منشور عشقبازی من

از آن کمانچه ابرو رسد به طغرایی

سرم ز دست بشد چشم از انتظار بسوخت

در آرزوی سر و چشم مجلس آرایی

مکدر است دل آتش به خرقه خواهم زد

بیا ببین که که را می‌کند تماشایی

به روز واقعه تابوت ما ز سرو کنید

که می‌رویم به داغ بلندبالایی

Hâfız Divânı Şirâzi 1124

زمام دل به کسی داده‌ام من درویش

که نیستش به کس از تاج و تخت پروایی

در آن مقام که خوبان ز غمزه تیغ زنند

عجب مدار سری اوفتاده در پایی

مرا که از رخ او ماه در شبستان است

کجا بود به فروغ ستاره پروایی

فراق و وصل چه باشد رضای دوست طلب

که حیف باشد از او غیر او تمنایی

درر ز شوق برآرند ماهیان به نثار

اگر سفینه حافظ رسد به دریایی

**

BİR DAHA MECLİSİ BEZEYEN BİR GÜZEL OLMADIKÇA ŞARAP İÇMEMEYE ŞARAP SATAN DİLBERİN HUZURUNDA TÖVBE ETTİM.

436. t

Bütün muğ mabetlerinde benim gibi bir şeydâ yok: Hırka bir tarafta şeraba rehin olmuş, defter bir yanda!

Gönül, padişahın aynası ama tozlanmış. Tanrı'dan tedbiri isabetli ve aydın birisiyle arkadaşlık etmek istiyorum.

Bir daha meclisi bezeyen bir güzel olmadıkça şarap içmemeye şarap satan dilberin huzurunda tövbe ettim.

Eteğime, gözümden dereler, ırmaklar akıttım. Belki kucağıma bir suna boylu selvi dikerler!

Getir şarap gemisini., sevgilinin yüzü olmadıkça gözümün her köşesi, gönül gamından bir deniz kesildi.

Bu hikâyeyi belki mum. dile getirir. Yoksa pervanenin söz söylemeye meyli yok!

Nergis, gözünün şivesinden bahsettiyse incinme. Nazar ehli, bir körün ardına düşmez ya.

Seher çağı meyhane kapısında bir Hristiyan'ın defle, neyle söylediği şu söz ne kadar hoşuma gitti:

Eğer müslümanlık, Hâfız'ın müslümanlığı ise vay bugünün ardında bir yarın varsa vay!

Derheme deyri muğan nist çü men şeydâyi

Hırka câyi girovi bade vu defter câyi

490

در همه دیر مغان نیست چو من شیدایی

خرقه جایی گرو باده و دفتر جایی

دل که آیینه شاهیست غباری دارد

از خدا می‌طلبم صحبت روشن رایی

کرده‌ام توبه به دست صنم باده فروش

که دگر می نخورم بی رخ بزم آرایی

نرگس ار لاف زد از شیوه چشم تو مرنج

نروند اهل نظر از پی نابینایی

شرح این قصه مگر شمع برآرد به زبان

ور نه پروانه ندارد به سخن پروایی

جوی‌ها بسته‌ام از دیده به دامان که مگر

در کنارم بنشانند سهی بالایی

کشتی باده بیاور که مرا بی رخ دوست

گشت هر گوشه چشم از غم دل دریایی

سخن غیر مگو با من معشوقه پرست

کز وی و جام می‌ام نیست به کس پروایی

این حدیثم چه خوش آمد که سحرگه می‌گفت

بر در میکده‌ای با دف و نی ترسایی

گر مسلمانی از این است که حافظ دارد

آه اگر از پی امروز بود فردایی

**

SEN GÖNLÜ PAK, TABİATİ PAK BİR ZAHİTSİN, KÖTÜ KİŞİLERLE OTURMAMAN DAHA İYİ.

437. t

Sen bir su kıyısında heva ve hevesine uyup oturmaya gör, yoksa suda ne görürsen kendini görürsün; her gördüğün, yaptığının aksidir.

Sen Tanrı'nın seçilmiş kulusun, kullar arasından seni seçen Tanrı hakkıyçin sen de bu eski kulun üstüne kimseyi seçme!

Edep ve haya, seni ay yüzlülerin padişahı yaptı. Aferin sana, sen bunun gibi daha yüzlerce mertebelere lâyıksın.

Rakibin cefasına sabretmeyeyim de ne yapayım? Âşıklara sabırdan, tahammülden başka çare yok ki!

Ne şaşılacak şey, sen bir gül olduğun halde dikenle oturmaktasın. Olsa olsa bunu zamana uygun görüyorsun da ondan!

Emaneti, iman selâmeti ile verirsen kayırmam. Ardında dinsizlik olmazsa âşıklık kolay!

Bu ihlas sahibi kuldan garezsiz bir söz işit; çünkü sen hakikati gören büyüklerin makbulü bir güzelsin.

Sen gülden daha hoş, nesrinden daha tazesin. Böyle olduğu halde seyr için bahçeye salına salma gidişine hayıflanıyorum doğrusu.

Bu seyrangâhta bir an oturursan sağdan, soldan göz yaşlarımın nasıl habbelerle oynadığını görürsün.

Sen gönlü pak, tabiati pak bir zahitsin, kötü kişilerle oturmaman daha iyi.

Bu akan göz yaşı seli Hâfız'ın gönlündeki sabrı alıp götürdü. Takatim kalmadı gayri, ey göz bebeğim, ayrıl benden!

Ey, Çigil güzeli, sen bu naziklikle, bu güzellikle Hâce Celâleddin'in meclisine lâyıksın

Tu meğer derlebi abi beheves binşini
Verne her fitne ki bini heme ezhod bini

484

تو مگر بر لب آبی به هوس بنشینی

ور نه هر فتنه که بینی همه از خود بینی

به خدایی که تویی بنده بگزیده او

که بر این چاکر دیرینه کسی نگزینی

گر امانت به سلامت ببرم باکی نیست

بی دلی سهل بود گر نبود بی‌دینی

ادب و شرم تو را خسرو مه رویان کرد

آفرین بر تو که شایسته صد چندینی

عجب از لطف تو ای گل که نشستی با خار
ظاهرا مصلحت وقت در آن می‌بینی

صبر بر جور رقیبت چه کنم گر نکنم
عاشقان را نبود چاره بجز مسکینی

باد صبحی به هوایت ز گلستان برخاست
که تو خوشتر ز گل و تازه‌تر از نسرینی

شیشه بازی سرشکم نگری از چپ و راست
گر بر این منظر بینش نفسی بنشینی

سخنی بی‌غرض از بنده مخلص بشنو
ای که منظور بزرگان حقیقت بینی

نازنینی چو تو پاکیزه دل و پاک نهاد
بهتر آن است که با مردم بد ننشینی

سیل این اشک روان صبر و دل حافظ برد

بلغ الطاقه یا مقله عینی بینی

تو بدین نازکی و سرکشی ای شمع چگل

لایق بندگی خواجه جلال الدینی

**

MELEK, ÂDEM'E SECDE EDEREK SENİN TAPINI ÖPMEYİ, SANA TAZİMDE BULUNMAYI NİYET ETTİ.

438. t

Sevgili, senin âşıkınım, seni istemekteyim.. biliyorum ki bunu bilirsin. Zira öyle zekisin ki hem görülmedik şeyleri görmekte, hem yazılmadık şeyleri okumaktasın!

Aşıkları kınayan, âşıkla mâşuk arasında ne var, ne bilir ki? Görmeyen göz, bir şey göremez ya, hele gizli sırlan hiç göremez!

Saçlarını döküp gel de sofiyi raksa sok., hırkasının her parçasından binlerce put dök!

• İştiyak çekenlerin işleri o gönüller bağlayan kaşların yüzünden açılır, düzene girer. Allah için olsun bir nefes otur, kaşlarını çatma, ne olur ki!

Melek, Âdem’e secde ederek senin tapını öpmeyi, sana tazimde bulunmayı niyet etti.

Çünkü senin güzelliğine insanlıktan da öte ve hiç bir insanda bulunmaz bir şey buldu.

Gözümüzün ışığı, sevgilinin saçlarından esip gelen rüzgârla aydınlanmakta. Yarabbi, dilerim bu topluluk, dağınık rüzgârından gam görmesin!

Yazıklar olsun., gece işreti, seher yeli gibi gelip geçti. Gönül, ayrılışa düşersen, o zaman vuslatın kadrini bilir, anlarsın.

Yoldaşlardan usanmak iş bilirlik değildir. Kolaylık zamanını düşünerek yol zahmetlerini çek!

Hâfız, sevgilinin saçlarının halkası seni aldatmakta., sakın ha olmayacak ikbal halkasını harekete getirme!

Hevâhahı tuem cânâ vu mıdânem ki midâni
Ki hem nâdide mîbîniyyu hem nenvişte mihâni

474

هواخواه توام جانا و می‌دانم که می‌دانی

که هم نادیده می‌بینی و هم ننوشته می‌خوانی

ملامتگو چه دریابد میان عاشق و معشوق

نبیند چشم نابینا خصوص اسرار پنهانی

بیفشان زلف و صوفی را به پابازی و رقص آور

که از هر رقعه دلقش هزاران بت بیفشانی

گشاد کار مشتاقان در آن ابروی دلبند است

خدا را یک نفس بنشین گره بگشا ز پیشانی

ملک در سجده آدم زمین بوس تو نیت کرد

که در حسن تو لطفی دید بیش از حد انسانی

چراغ افروز چشم ما نسیم زلف جانان است

مباد این جمع را یا رب غم از باد پریشانی

دریغا عیش شبگیری که در خواب سحر بگذشت

ندانی قدر وقت ای دل مگر وقتی که درمانی

ملول از همرهان بودن طریق کاردانی نیست

بکش دشواری منزل به یاد عهد آسانی

خیال چنبر زلفش فریبت می‌دهد حافظ

نگر تا حلقه اقبال ناممکن نجنبانی

**

EY GÜLÜ RÂNÂ FİDANI, BAKALIM, GÜLÜMSEYEN GONCAN KİMİ DEVLETE ERDİRECEK; KİMİN İÇİN BOY ATMAKTA, KİMİN İÇİN YETİŞİP GELİŞMEDESİN!

439. t

Gül, seher çağı şu sözleri söyledi: Şarap iste, gülleri saç, felekten ne şikâyet edip durur, ne istersin? Ey bülbül, sen ne diyorsun?

Gül bahçesine git, orada otur da güzelin dudağını em, sâkinin yanağını öp, şarap iç, gül kokla!

Sevgili, şimşad boyunla salın, gül bahçesine doğru yürü de selvi, boyundan gönül alma tarzını öğrensin!

Ey gülü rânâ fidanı, bakalım, gülümseyen goncan kimi devlete erdirecek; kimin için boy atmakta, kimin için yetişip gelişmedesin!

Güzellik mumu, rüzgâr uğrağı olan bir yerdedir, bir nefeste sönüp gider. Kendine gel de iyilik sermayesiyle bir hüner elde et!

Bugün alışveriş pazarın revaçta, alıcılar kaynaşıp duruyor., ticaret etmeye bak, iyilik sermayesiyle bir hazine elde et!

Her büklümü yüzlerce Çin miskine değen o saçların güzel huydan da bir nasibi olsaydı ne hoş olurdu!

Her kuş padişahın gülşenine bir nağmeyle geldi: Bülbül şakıyarak, Hâfız dualar ederek!.

Mey hâhu gul efşan kun ezdehr çi micüyi
İn guft sehergeh gul bülbül tu çi migûyi

495

می خواه و گل افشان کن از دهر چه می‌جویی

این گفت سحرگه گل بلبل تو چه می‌گویی

مسند به گلستان بر تا شاهد و ساقی را

لب گیری و رخ بوسی می نوشی و گل بویی

شمشاد خرامان کن و آهنگ گلستان کن

تا سرو بیاموزد از قد تو دلجویی

تا غنچه خندانت دولت به که خواهد داد

<u>Hâfız Divânı Şirâzi 1136</u>

ای شاخ گل رعنا از بهر که می‌رویی

امروز که بازارت پرجوش خریدار است

دریاب و بنه گنجی از مایه نیکویی

چون شمع نکورویی در رهگذر باد است

طرف هنری بربند از شمع نکورویی

آن طره که هر جعدش صد نافه چین ارزد

خوش بودی اگر بودی بوییش ز خوش خویی

هر مرغ به دستانی در گلشن شاه آمد

بلبل به نواسازی حافظ به غزل گویی **

**

PÎR-İ MUGÂNIN CİVARINDAN YÜZ ÇEVİRME, MÜŞKÜLLERİ AÇMA ANAHTARINI ORADA SATARLAR, ORADA!

440. t

O aydın ve parlak göz bebeğine, o gözümüzün bebeği dilbere güzel âşinalık yeli gibi selâm!

O zahitlik halvetinin mumuna zahitler gönlünün nuru gibi dua!

Bizimle düşüp kalkanların hiç birisini yerinde görmüyorum; hepsi de bizi bırakıp gitmiş., sâki, nerdesin? Gönlüm dertten kan kesildi!

Pîr-i Mugânın civarından yüz çevirme, müşkülleri açma anahtarını orada satarlar, orada!

Gösterin, sofiyi yere yıkan şarabı nerde satıyorlar? Riyakârane zahitliğin elinden ıstıraplara düştüm.

Yoldaşlar, sohbet hukukunu öyle bozdular ki hiç bizimle bildik değillermiş sanki!

Âlem gelini tam güzel, her şey yerinde ama vefasızlığı hadden aşın!

Hasta gönlümün bir himmeti varsa o da şu: Taş yüreklilerden hiç mumya dilemez!

Ey tamahkâr nefis, beni bırakırsan şu yoksulluğumda bile çok padişahlık ederim ben!

Sana kutluluk kimyasını öğreteyim: Kötü arkadaştan ayrılık, ayrılık!

Hâfız, feleğin cefasından şikâyet etme. A kul, Tanrı işini ne bilirsin sen?

Selâmi çü bâd.ı hoşı âşinâyi
Bedan merdumi didei rüşenâyi

492

سلامی چو بوی خوش آشنایی

بدان مردم دیده روشنایی

درودی چو نور دل پارسایان

بدان شمع خلوتگه پارسایی

نمی‌بینم از همدمان هیچ بر جای

دلم خون شد از غصه ساقی کجایی

ز کوی مغان رخ مگردان که آن جا

فروشند مفتاح مشکل گشایی

عروس جهان گر چه در حد حسن است

ز حد می‌برد شیوه بی‌وفایی

دل خسته من گرش همتی هست

نخواهد ز سنگین دلان مومیایی

می صوفی افکن کجا می‌فروشند

که در تابم از دست زهد ریایی

رفیقان چنان عهد صحبت شکستند

که گویی نبوده‌ست خود آشنایی

مرا گر تو بگذاری ای نفس طامع

بسی پادشایی کنم در گدایی

بیاموزمت کیمیای سعادت

ز همصحبت بد جدایی جدایی

مکن حافظ از جور دوران شکایت

چه دانی تو ای بنده کار خدایی

**

EY ŞEYH, RİNTLERİN KÖTÜLÜĞÜNÜ SÖYLEME, AKLINI BAŞINA AL.. ÇÜNKÜ TANRI DOSTUNA KİN GÜDÜYORSUN!

441. t

Gel, bize bu kin güdüşü bırak., aramızda eski bir sohbet hakkı var.

Öğüt dinle, bu inci, hâzinendeki mücevherattan çok iyidir.

Müflisler mahmur. Allah için olsun eğer dün geceden kalma şarabın varsa, feryatlarına yetiş!

Fakat sen rintlere nasıl olur da görünürsün ki? Ayla güneş bile senin aynaların!

Ey şeyh, rintlerin kötülüğünü söyleme, aklını başına al.. Çünkü Tanrı dostuna kin güdüyorsun!

Ateşli ahımdan korkmuyor musun? Bilmiyormusun ki yün hırkan var!

Hâfız, göğsündeki Kur'an'a andolsun, senin şiirinden daha hoş bir şey görmedim ben!

> ***Biyâ bama mekun in kinedâri***
> ***Kı Hakkı sohbeti dirine dâri***

447

بیا با ما مورز این کینه داری

که حق صحبت دیرینه داری

نصیحت گوش کن کاین در بسی به

از آن گوهر که در گنجینه داری

ولیکن کی نمایی رخ به رندان

تو کز خورشید و مه آیینه داری

بد رندان مگو ای شیخ و هش دار

که با حکم خدایی کینه داری

نمی‌ترسی ز آه آتشینم

تو دانی خرقه پشمینه داری

به فریاد خمار مفلسان رس

خدا را گر می‌دوشینه داری

ندیدم خوشتر از شعر تو حافظ

به قرآنی که اندر سینه داری

**

EY GÖZÜM, EY GÖZÜMÜN IŞIĞI, NAZAR BAHÇESİNİN NERGİSİ SENSİN.

442. t

Hayli zamandır bizi bekletiyorsun, sana ihlâsı olanlara, başkalarına yaptığın muameleyi yapmıyorsun!

Bana, hoşnutluk gözünün ucuyla bile bakmadın.. nazar sahibi âşıklara iltifatın böyle mi senin?

Mademki elini hüner sahiplerinin gönül kanlarıyla kınaladın, kimse görmesin, bileğini örtmek daha doğru!

Seher yeli, gülle bülbüle güzelliğinden bir yaprak okudu, ondan itibaren hepsinin elbiselerini yırttırdın; hepsini feryadü figana getirdin !

Gönül, sen tecrübe babasısın, öyle olduğu halde niçin bu oğlanlardan sevgi ve vefa tamahına düşüyorsun?

Gerçi rintlik ve yıkıklık bizim suçumuz Suçumuz ama bir âşıktan duydum: Kulu rint eden de şenmişsin, yıkıp harap eden de!

Ey gözüm, ey gözümün ışığı, nazar bahçesinin nergisi sensin.

Öyle olduğu halde bu gönlü hasta âşıka neden iltifat etmiyorsun?

Riya ile bulaşmış hırka giyenlerden huzur zevki istiyorsun ha., acayip şey, haberi olmayanlardan bir sır ummaktasın!

Cem kadehinin aslı, başka bir âlemin, madenindendir. Halbuki sen, onu testiciler çamurunda sarıyorsun!

* Mademki gümüş bedenlilerden vuslat tamahındasın, altın ve gümüş kesesini tertemiz etmelisin!

Hâfız selâmet gününü melâmetle geçirme, kendini zahmetlere sokma. Bu gelip geçen felekten ne umuyor, ne bekliyorsun ki?

Rüzgârist ki mârâ nigeran midâri
Muhlisanrâ ne bevaz'ı digeran midâri

450

روزگاریست که ما را نگران می‌داری

مخلصان را نه به وضع دگران می‌داری

گوشه چشم رضایی به منت باز نشد

این چنین عزت صاحب نظران می‌داری

ساعد آن به که بپوشی تو چو از بهر نگار

دست در خون دل پرهنران می‌داری

Hâfız Divânı Şirâzi 1144

نه گل از دست غمت رست و نه بلبل در باغ

همه را نعره زنان جامه دران می‌داری

ای که در دلق ملمع طلبی نقد حضور

چشم سری عجب از بی‌خبران می‌داری

چون تویی نرگس باغ نظر ای چشم و چراغ

سر چرا بر من دلخسته گران می‌داری

گوهر جام جم از کان جهانی دگر است

تو تمنا ز گل کوزه گران می‌داری

پدر تجربه ای دل تویی آخر ز چه روی

طمع مهر و وفا زین پسران می‌داری

کیسه سیم و زرت پاک بباید پرداخت

این طمع‌ها که تو از سیمبران می‌داری

گر چه رندی و خرابی گنه ماست ولی

عاشقی گفت که تو بنده بر آن می‌داری

مگذران روز سلامت به ملامت حافظ

چه توقع ز جهان گذران می‌داری

**

EY GÜL, CAN KULAĞINI SAÇMA SAPAN SÖZLER SÖYLEYEN KUŞLARA VERMİŞSİN, BÜLBÜLÜN NAĞMELERİNİ NERDEN BEĞENECEKSİN SEN?

443. t

Ey seher yeli, sende o misk kokulu saçların kokusu var, o sevgilinin kokusunu getiriyorsun. Dilerim bir armağan olarak ebedî ol, zeval bulma!

Güzellik ve aşk sırlarının incisi gönlümde. Hoş tutarsan eline teslim edebilirim.

Boyuna bosuna, kaşına gözüne, huyuna huşuna hiç bir şey demeye imkân yok. Yalnız şu kadar var: Arkadaşların kaba huylu!

Ey gül, can kulağını saçma sapan sözler söyleyen kuşlara vermişsin, bülbülün nağmelerini nerden beğeneceksin sen?

Bir yudumuyla sarhoş oldum, afiyetler olsun, testindeki bu şarap hangi küpten böyle?

Ey ırmak kıyısındaki selvi, serkeşliğine nazlanıp durma., ona rastlarsan utancından başın aşağı iner.

* Güneş gibi, güzellik ülkelerinden dem vurmak sana düşer. Ay yüzlü kölelerin var senin!

* Güzellik satma elbisesi ancak sana yaraşır; gül gibi tamamıyla renkten, kokudan ibaretsin.

Hâfız, aşk incisini tekke bucağında arama... arama fikrindeysen dışarıya ayak at!

Sabâ tu nukheti an zulfi muşkbü dâri
Beyâdgâr bimâni ki büyı o dâri

446

صبا تو نکهت آن زلف مشک بو داری

به یادگار بمانی که بوی او داری

دلم که گوهر اسرار حسن و عشق در اوست

توان به دست تو دادن گرش نکو داری

در آن شمایل مطبوع هیچ نتوان گفت

جز این قدر که رقیبان تندخو داری

نوای بلبلت ای گل کجا پسند افتد

که گوش و هوش به مرغان هرزه گو داری

به جرعه تو سرم مست گشت نوشت باد

خود از کدام خم است این که در سبو داری

به سرکشی خود ای سرو جویبار مناز

که گر بدو رسی از شرم سر فروداری

دم از ممالک خوبی چو آفتاب زدن

تو را رسد که غلامان ماه رو داری

قبای حسن فروشی تو را برازد و بس

که همچو گل همه آیین رنگ و بو داری

ز کنج صومعه حافظ مجوی گوهر عشق

قدم برون نه اگر میل جست و جو داری

**

KADEHİMİZDEN, BAŞKALARI İÇİP DURUYOR. REVA GÖRÜYORSAN NE YAPALIM, HOŞ, TAHAMMÜL EDERİZ BİZ!

444. t

Ey âşıkların hicrana düşmesini reva gören sevgili, sen onları daima kendinden ayrı tutmaktasın.

Bu yolda Tanrı'dan lütuf ummaktasın ya. O lûtuflar için olsun sen de lütfet de aşk çölündeki susuzları vuslat suyunla kandır!

Gönlümü aldın, götürdün., canım, güzelim, helâl ettim ama onu, beni görüp gözettiğinden daha iyi gör gözet, benden daha hoş tut!

Kadehimizden, başkaları içip duruyor. Reva görüyorsan ne yapalım, hoş, tahammül ederiz biz!

Ey sinek, Simurgun tapısı senin uçup dolaşacağın yer değil. Hem kendi namusunu berbat etmektesin, hem bize zahmet vermekte.

Sen, bu kapıdan kendi kusurun yüzünden mahrum kaldın, kimden ağlıyor, neden feryat ediyorsun ?

Hâfız, padişahlardan hizmet karşılığı rütbe isterler. Çalışmadan, bir iş yapmadan ne ihsan ummaktasın ki?

Ey ki mehcürii uşşak reva midâri
Aşıkanrâ ziberi hiş cüda midâri

449

ای که مهجوری عشاق روا می‌داری

عاشقان را ز بر خویش جدا می‌داری

تشنه بادیه را هم به زلالی دریاب

به امیدی که در این ره به خدا می‌داری

دل ببردی و بحل کردمت ای جان لیکن

به از این دار نگاهش که مرا می‌داری

ساغر ما که حریفان دگر می‌نوشند

ما تحمل نکنیم ار تو روا می‌داری

Hâfız Divânı Şirâzi 1150

ای مگس حضرت سیمرغ نه جولانگه توست

عرض خود می‌بری و زحمت ما می‌داری

تو به تقصیر خود افتادی از این در محروم

از که می‌نالی و فریاد چرا می‌داری

حافظ از پادشهان پایه به خدمت طلبند

سعی نابرده چه امید عطا می‌داری

**

HÂFIZ GİBİ GECELERİ UYUMAYAN BİR KULUN VAR, BİRÇOK SEHER DUALARI CANINA MUNİS OLACAK ELBETTE.

445.t

Ey meyhanede konak tutan, elinde bir kadeh var mı, zamanının Cem'isin!

Geceyi, gündüzü, sevgilinin saçıyle, yüzüyle geçiren! Fırsatın fevt olmasın, ne hoş bir sabahın, ne güzel akşamın var!

Ey seher yeli, gönlü yanmış âşıklar yol üstünde beklemekteler., eğer o sefer eden sevgiliden bir haberin varsa lütfet!

•   Yeşil ve terütaze benin ne de hoş bir işret tohumu; fakat yazıklar olsun, çimenliğinin kenarında ne tuhaf bir tuzağın var!

Kadehin gülümseyen dudağından can kokusunu alıyorum, koku alacak burnun varsa sen de duy hocam!

*   Bir garip de senden adını sorarsa ne olur ki? Bugün bu şehirde zaten ad san sahibi yalnız sensin!

Hâfız gibi geceleri uyumayan bir kulun var, birçok seher duaları canına munis olacak elbette.

Ey ki derküvı herâbât makâmi dâri
Cemi vakti hodı er dest becâmi dâri

448 غزل

ای که در کوی خرابات مقامی داری

جم وقت خودی ار دست به جامی داری

ای که با زلف و رخ یار گذاری شب و روز

فرصتت باد که خوش صبحی و شامی داری

ای صبا سوختگان بر سر ره منتظرند

گر از آن یار سفرکرده پیامی داری

خال سرسبز تو خوش دانه عیشیست ولی

بر کنار چمنش وه که چه دامی داری

بوی جان از لب خندان قدح می‌شنوم

بشنو ای خواجه اگر زان که مشامی داری

چون به هنگام وفا هیچ ثباتیت نبود

می‌کنم شکر که بر جور دوامی داری

نام نیک ار طلبد از تو غریبی چه شود

تویی امروز در این شهر که نامی داری

بس دعای سحرت مونس جان خواهد بود

تو که چون حافظ شبخیز غلامی داری

**

AŞK DİYARINDA PADİŞAHLIK ŞEVKETİNİ SATIN ALMAZLAR! KULLUK GÖSTER, KÖLELİK İZHAR ET!

446. t

Savaş günü, felek sana, ne güzel de yardım, etti. Bakalım, nasıl şükredecek, ne şükrane vereceksin?

Aşk diyarında padişahlık şevketini satın almazlar! Kulluk göster, kölelik izhar et!

Tevazu gösteren kişinin elini Tanrı tutar. Bu çeşit adama de ki: Senin de düşkünlerin gamını yemen, senin de onlara acıman lâzım!

Sâki, işret müjdesiyle kapıdan gir de bir an olsun gönlümden dünya gamını gider!

Ululuk ve rütbe caddesinde tehlikeler çoktur. Bu belden, yükü hafif olarak geçmen daha iyi!

Sultanda asker düşüncesi, taç ve hazine sevdası. Dervişteyse gönül istirahati ve kalenderlik bucağı!

Müsaade edersen sana sofice bir söz söyleyeyim: Gözümün nuru, barış, padişahlık kavgasından iyidir.

Murada erişme, fikir ve himmete göredir. Padişahtan hayırlı nezirde bulunmak, Tanrı'dan da muvaffakiyet!

Hâfız, yüzünden yoksulluk ve kanaat tozunu yıkama. Çünkü bu toprak, kimyagerlikten de daha iyi.

Hoş kerd yaveri feleket rüzı dâveri
Tâ şukr çun kuniyyu çi şukrâne âveri

غزل 451

خوش کرد یاوری فلکت روز داوری

تا شکر چون کنی و چه شکرانه آوری

آن کس که اوفتاد خدایش گرفت دست

گو بر تو باد تا غم افتادگان خوری

در کوی عشق شوکت شاهی نمی‌خرند

اقرار بندگی کن و اظهار چاکری

ساقی به مژدگانی عیش از درم درآی

تا یک دم از دلم غم دنیا به دربری

در شاهراه جاه و بزرگی خطر بسیست

آن به کز این گریوه سبکبار بگذری

سلطان و فکر لشکر و سودای تاج و گنج

درویش و امن خاطر و کنج قلندری

یک حرف صوفیانه بگویم اجازت است

ای نور دیده صلح به از جنگ و داوری

نیل مراد بر حسب فکر و همت است

از شاه نذر خیر و ز توفیق یاوری

حافظ غبار فقر و قناعت ز رخ مشوی

کاین خاک بهتر از عمل کیمیاگری

**

HÂFIZ'IN HİMMETİ BEREKETİYLE ÜMİDİM VAR, ELBETTE YİNE BİR MEHTAPLI GECEDE LEYLÂMI GÖRÜR, SEVGİLİME KAVUŞURUM!

447. t

İnsan da aşka tabidir, peri de. Sen de iradeni aşka ver de saadete nail ol!

Nazara istidadın yoksa vuslat arama. Çünkü körlük zamanında Cem kadehi fayda vermez!

Hocam, çalış, aşktan nasipsiz kalına. Çünkü bir kulda hünersizlik ayıbı olursa o kulu kimse satın almaz.

Sabah şarabı içmek ve seher çağının şeker gibi tatlı uykusuna dalmak ne vakte dek sürecek? Gece yansı tövbe edip suçlarının özrünü serdetmeye, seher vakitleri ağlamaya koyul!

Gel de bizden güzellik sermayesiyle saltanat al, bu alışverişten gaflet etme, sonra nedamet eder, vah yazıklar olsun der durursun!

Halvettekilerin duaları belâyı defeder. Neden bize bir göz ucuyle olsun bakmıyorsun ki?

Hicranına da şaşıyorum, vuslatına da, bilmem ne çareye baş vurayım? Ne göz önündesin, ne gözden gaipsin?

Her sabah, her akşam başka birisinin meclisine mum olmakta, başka bir yabancının meclisini aydınlatmadasın, bu kıskançlıkla binlerce mukaddes can yandı, yakıldı!

* Asaf'ın tapısına benden kim haber götürür de der: Benim Fars diliyle söylediğim şu iki mısraı duy ve ezberle!

*. Aşka dair duyduğum her haberin kapısı, hayrete açılmakta... Mademki hiç bir şeyden haberim olmayacak, gayri bundan böyle sarhoşluğa vurayım da hiç haberin olmasın bari!

Gel., cihanın vaziyetini sen de benim gibi görür, sen de benim gibi sınarsan şarap içer, gam yemezsin!

Güzellik başındaki ululuk külahın hiç eğrilmesin... Çünkü talihin ziynetisin, tahta ve altın taca lâyıksın.

* Sabah galiye ezerek, gül salınıp kendisini göstererek gelir gider ama ancak saçını görmek, ancak yüzünü seyretme için.

* Aşk yolu, son derecede tehlikeli bir yoldur. Bir emin yere varamazsan eyvahlar olsun!

Hâfız'ın himmeti bereketiyle ümidim var, elbette yine bir mehtaplı gecede Leylâmı görür, sevgilime kavuşurum!

Tufeyli hestii 'ışkend ademiyyu peri
İrâdeti binema tâ se'adeti biberi

452

طفیل هستی عشقند آدمی و پری

ارادتی بنما تا سعادتی ببری

بکوش خواجه و از عشق بی‌نصیب مباش

که بنده را نخرد کس به عیب بی‌هنری

می صبوح و شکرخواب صبحدم تا چند

به عذر نیم شبی کوش و گریه سحری

تو خود چه لعبتی ای شهسوار شیرین کار

که در برابر چشمی و غایب از نظری

هزار جان مقدس بسوخت زین غیرت

که هر صباح و مسا شمع مجلس دگری

ز من به حضرت آصف که می‌برد پیغام

که یاد گیر دو مصرع ز من به نظم دری

بیا که وضع جهان را چنان که من دیدم

گر امتحان بکنی می خوری و غم نخوری

کلاه سروریت کج مباد بر سر حسن

که زیب بخت و سزاوار ملک و تاج سری

به بوی زلف و رخت می‌روند و می‌آیند
صبا به غالیه سایی و گل به جلوه گری

چو مستعد نظر نیستی وصال مجوی
که جام جم نکند سود وقت بی‌بصری

دعای گوشه نشینان بلا بگرداند
چرا به گوشه چشمی به ما نمی‌نگری

بیا و سلطنت از ما بخر به مایه حسن
و از این معامله غافل مشو که حیف خوری

طریق عشق طریقی عجب خطرناک است
نعوذبالله اگر ره به مقصدی نبری

به یمن همت حافظ امید هست که باز

ارى اسامر ليلاى ليله القمر

**

YÜZÜNÜ RÜYADA BİLE KİMSE GÖRMESİN DİYE UYANIKLARIN UYKUSUNU ALDIN DA SONRA KABAHATİ UYKU ASKERLERİNİN ÜSTÜNE ATTIN!

448. t

Misk gibi siyah ve kokulu hattiyle ay gibi yüzüne nikab salan güzel, lûttettin, güneşe bir gölgedir saldın!

Bakalım, yanağının parlaklığı ve rengi ileride bize neler edecek? Daha yeni güzelleşmeye başladın!

Hallûh güzellerinden güzellik topunu çeldin, şad ol! Keyhusrev kadehini iste gayri. Efrasyab'ı alt ettin!

Yanağının mumuyla herkes bir çeşit aşk oyununa girişti; fakat onlardan yalnız pervaneyi yaktın, yandırdın.

Sarhoşluktan harabım ama yine ibadetimi reddetme., çünkü beni sevap ümidiyle bu aşka giriftar ettin!

* Aşk hâzineni yıkık gönlümüze kodun; bu yıkık bucağa devlet gölgesi saldın.

* Kılıcının suyundan el-aman; onunla aslanları susuz öldürdün, yiğitleri suya attın!

* Yüzünü rüyada bile kimse görmesin diye uyanıkların uykusunu aldın da sonra kabahati uyku askerlerinin üstüne attın!

* Bir cilvelendin, yüzünden nikahını attın...hurilerle perileri utançlarından hicaplara düşürdün !

Süleyman tahtına kurulmuş, maksat güzelinin yüzündeki nikabı açmış, ona erişmişsin; gayri âlemleri gören kadehle şarap içmene bak!

Mahmur nergislerinle ve şaraba tapan lâlinin hileleriyle halvet bucağında olan Hâfız'ı şaraba düşkün bir hale getirdin sen!

* Gönlümü avlamak için tebaasının hâkimi olan padişahlar gibi saçlarının zincirini boynuma saldın!

* Dârâ şevketine sahip olan padişah, ululuğunu bildirmek için güneşin tacını kapının toprağına attın!

Ey Nusretüdin Şah Yahya, mülk ve saltanatının düşmanını ateş gibi kılıcın hararatiyle sulara atıp garkettın:

Ey ki bermâh ezhatı muşkin nikâb endâhti
Lütf kerdi sâyei berâftab endâhti

433

ای که بر ماه از خط مشکین نقاب انداختی

لطف کردی سایه‌ای بر آفتاب انداختی

Hâfız Divânı Şirâzi 1162

تا چه خواهد کرد با ما آب و رنگ عارضت

حالیا نیرنگ نقشی خوش بر آب انداختی

گوی خوبی بردی از خوبان خلخ شاد باش

جام کیخسرو طلب کافراسیاب انداختی

هر کسی با شمع رخسارت به وجهی عشق باخت

زان میان پروانه را در اضطراب انداختی

گنج عشق خود نهادی در دل ویران ما

سایه دولت بر این کنج خراب انداختی

زینهار از آب آن عارض که شیران را از آن

تشنه لب کردی و گردان را در آب انداختی

خواب بیداران ببستی وان گه از نقش خیال

تهمتی بر شب روان خیل خواب انداختی

پرده از رخ برفکندی یک نظر در جلوه گاه

و از حیا حور و پری را در حجاب انداختی

باده نوش از جام عالم بین که بر اورنگ جم

شاهد مقصود را از رخ نقاب انداختی

از فریب نرگس مخمور و لعل می پرست

حافظ خلوت نشین را در شراب انداختی

و از برای صید دل در گردنم زنجیر زلف

چون کمند خسرو مالک رقاب انداختی

داور دارا شکوه‌ای آن که تاج آفتاب

از سر تعظیم بر خاک جناب انداختی

نصره الدین شاه یحیی آن که خصم ملک را

از دم شمشیر چون آتش در آب انداختی

**

SAÇLARI, GÖNLÜMÜN, AYAĞINI BAĞLAMASAYDI BU KAPKARA TOPRAK YURDUNDA KARAR MI EDERDİM?

449. t

Sevgilinin canına ahdolsun, eğer canımı vermeye imkân bulsaydım, eğer canım elimde olsaydı can bile, kullarına en adi bir peşkeş olurdu.

Saçları, gönlümün, ayağını bağlamasaydı bu kapkara toprak yurdunda karar mı ederdim?

Güzellikte yüzü, gökyüzündeki güneş gibi benzersiz, bir tane., fakat ne yazık, keşke gönlündeki bir zerre sevgi olsaydı!

Değeri bulunmaz ömür, ebedî olsaydı ayağının toprağının pahası nedir, söylerdim!

Ne olurdu, nur ışığı gibi kapımdan girseydi de gözlerime hükmü yürüseydi!

Hür süsen gibi selvinin de dili olsaydı boyuna bosuna kul olduğunu itiraf ederdi!

Seher çağında şakıyan bülbüllere hemdem olmasaydı Hâfız’ın feryadı perdeden dışarı mı çıkar, âleme mi yayılırdı?

Vuslat nerde? Ondan vazgeçtik, hayalini rüyada bile göremiyorum., vuslatı nasip olmuyor, bari hayalini görmek nasip olsaydı!

Becânı o ki gerem destres becan büdi
Kemine pişkeşi bendegânes an büdi

غزل 442

به جان او که گرم دسترس به جان بودی

کمینه پیشکش بندگانش آن بودی

بگفتمی که بها چیست خاک پایش را

اگر حیات گران مایه جاودان بودی

به بندگی قدش سرو معترف گشتی

گرش چو سوسن آزاده ده زبان بودی

Hâfız Divânı Şirâzi 1166

به خواب نیز نمی‌بینمش چه جای وصال

چو این نبود و ندیدیم باری آن بودی

اگر دلم نشدی پایبند طره او

کی اش قرار در این تیره خاکدان بودی

به رخ چو مهر فلک بی‌نظیر آفاق است

به دل دریغ که یک ذره مهربان بودی

درآمدی ز درم کاشکی چو لمعه نور

که بر دو دیده ما حکم او روان بودی

ز پرده ناله حافظ برون کی افتادی

اگر نه همدم مرغان صبح خوان بودی

**

BU DÜĞÜMÜ NASIL ÇÖZEYİM; BU SIRRI NASIL AÇAYIM? BU BİR DERT AMA PEK YAMAN BİR DERT., BİR İŞ AMA PEK GÜÇ BİR İŞ!

450. t

Sevgililerle dolu bir şehir, her tarafta bir dilber. Dostlar, âşık olacaksınız aşka salâ!

Feleğin gözü bundan daha güzel bir genç göremez, kimsenin eline bundan daha güzel bir sevgili düşemez.

Kim candan terekküp etmiş bir cisim görmüştür ki? Dilerim, eteğine bu topraktakilerin tozu konmasın!

Benim gibi bir düşkünü neye huzurundan sürüyorsun? Nihayet dileğim bir öpüş, yahut bir kucaklama!

Şarap sâf, hemen içe gör. Hoş bir vakitteyiz, acele et. Başka bir yıl bir bahara daha erişme ümidi kimde var?

Gül bahçesindeki erlerin her bireri, sevgilinin yüzünü hatırlayarak lâle ve gül gibi ellerine birer kadeh almışlar.

Bu düğümü nasıl çözeyim; bu sırrı nasıl açayım? Bu bir dert ama pek yaman bir dert., bir iş ama pek güç bir iş!

Hâfız'ın saçlarının her teli, bir şuh zülfünün elinde., böyle bir diyarda oturabilmek müşkül!

Şehrist pur harifan vezber taraf nigâri
Yaran selâyı 'ışkest ger mikunid kari

444

شهریست پرظریفان و از هر طرف نگاری

Hâfız Divânı Şirâzi 1168

یاران صلای عشق است گر می‌کنید کاری

چشم فلک نبیند زین طرفه‌تر جوانی

در دست کس نیفتد زین خوبتر نگاری

هرگز که دیده باشد جسمی ز جان مرکب

بر دامنش مبادا زین خاکیان غباری

چون من شکسته‌ای را از پیش خود چه رانی

کم غایت توقع بوسیست یا کناری

می بی‌غش است دریاب وقتی خوش است بشتاب

سال دگر که دارد امید نوبهاری

در بوستان حریفان مانند لاله و گل

هر یک گرفته جامی بر یاد روی یاری

چون این گره گشایم وین راز چون نمایم

دردی و سخت دردی کاری و صعب کاری

هر تار موی حافظ در دست زلف شوخی

مشکل توان نشستن در این چنین دیاری

**

GÜL GİBİ SEN DE ALTIN KIRINTILARINA MALİKSEN HİÇ DURMA, ALLAH İÇİN OLSUN İŞRETE HARCET.. ÇÜNKÜ ALTIN KAZANMA SEVDASI KARUN'U YANILTTI, PERİŞAN ETTİ!

451. t

Nevruz rüzgârı, sevgilinin civarından esip gelmekte., eğer bu rüzgâradan yardım dilersen gönül çırağını aydınlatır, parlatırsın!

Gül gibi sen de altın kırıntılarına maliksen hiç durma, Allah için olsun işrete harcet.. çünkü altın kazanma sevdası Karun'u yanılttı, perişan etti!

Sana gizlice bir nasihattir ediyorum; gonca gibi kendinden geç, ululuğu bırak., çünkü Nevruzu sultanînin hükmü beş günden fazla bir müddet sürmez!

Can gibi saf bir şarabım varken sofi bahane bulup durur. Yarabbi, dilerim hiç bir akıllı uslu kişiye kötü baht nasip olmasın!

Murat vermenin yolu nedir? Muradını terketmek. Asıl serverlik külahı, dünya ile ahireti bırakma terkilerinden dikip giydiğin külâhtır.

Bilmem ki kumru, ırmakların kıyısında neden feryat edip durur? Acaba o da benim gibi gece gündüz dertli mi ki?

Tatlı dilli güzel sevgilim benden ayrıldı., ey mum, artık yalnız oturadur! İster yan, ister yakıl, feleğin hükmü bu!

Gül bahçesine git de bülbülden aşk remizlerini belle., meclise gel de Hâfız'dan gazel söylemeyi öğren!

Zi küyi yâr miyâyed nesimı bâdı nevrüzi
Ezin bâd er meded hâhi çerâğı dil berefrüzi

454

ز کوی یار می‌آید نسیم باد نوروزی

از این باد ار مدد خواهی چراغ دل برافروزی

چو گل گر خرده‌ای داری خدا را صرف عشرت کن

که قارون را غلطها داد سودای زراندوزی

ز جام گل دگر بلبل چنان مست می لعل است
که زد بر چرخ فیروزه صفیر تخت فیروزی

به صحرا رو که از دامن غبار غم بیفشانی
به گلزار آی کز بلبل غزل گفتن بیاموزی

چو امکان خلود ای دل در این فیروزه ایوان نیست
مجال عیش فرصت دان به فیروزی و بهروزی

طریق کام بخشی چیست ترک کام خود کردن
کلاه سروری آن است کز این ترک بردوزی

سخن در پرده می‌گویم چو گل از غنچه بیرون آی
که بیش از پنج روزی نیست حکم میر نوروزی

ندانم نوحه قمری به طرف جویباران چیست
مگر او نیز همچون من غمی دارد شبانروزی

Hâfız Divânı Şirâzi 1172

می‌ای دارم چو جان صافی و صوفی می‌کند عیبش

خدایا هیچ عاقل را مبادا بخت بد روزی

جدا شد یار شیرینت کنون تنها نشین ای شمع

که حکم آسمان این است اگر سازی و گر سوزی

به عجب علم نتوان شد ز اسباب طرب محروم

بیا ساقی که جاهل را هنیتر می‌رسد روزی

می اندر مجلس آصف به نوروز جلالی نوش

که بخشد جرعه جامت جهان را ساز نوروزی

نه حافظ می‌کند تنها دعای خواجه تورانشاه

ز مدح آصفی خواهد جهان عیدی و نوروزی

جنابش پارسایان راست محراب دل و دیده

جبینش صبح خیزان راست روز فتح و فیروزی

**

EY DAİMA KENDİSİNİ BEĞENEN, MAĞRUR OLUP DURAN KİŞİ, SENDE AŞK YOKSA MAZURSUN.

452. t

Ey daima kendisini beğenen, mağrur olup duran kişi, sende aşk yoksa mazursun.

Aşk delilerinin etrafında dönüp dolaşma, sen şerefli bir akılla şöhret bulmuş kişisin.

Sende aşk sarhoşluğu yok; şarap sarhoşusun sen!

Âşıkların hastalığına alâmet sapsan bir yüzle dertli dertli ah ediştir.

Hâfız, addan sandan geç, şarap kadehini iste, çünkü sen mahmursun, mahmur!

Ey ki dâyim behiş mağrüri
Ger tura cışk nist ma'züri

453

ای که دایم به خویش مغروری

گر تو را عشق نیست معذوری

گرد دیوانگان عشق مگرد

که به عقل عقیله مشهوری

مستی عشق نیست در سر تو

رو که تو مست آب انگوری

روی زرد است و آه دردآلود

عاشقان را دوای رنجوری

بگذر از نام و ننگ خود حافظ

ساغر می‌طلب که مخموری

**

TARİKAT MEZHEBİNDE HAMLIK, KÂFİRLİK ALÂMETİDİR. EVET, DEVLET YOLU ÇEVİKLİKTİR, ÇABUKLUKTUR.

453. t

Aşk ve sarhoşluk sırlarını davacı kişiye söylemeyin de kendine tapma derdinden kurtulmasın, aşktan, sarhoşluktan haber almadan ölüp gitsin!

Rüzgâra benzer, zayıflığı, kudretsizliği hoş gör. Bu yolda hastalık, sağlıktan yeğdir.

Faziletini, aklını gördükçe marifetten mahrumsun, irfanın yok, öylece otur dur., bak, sana bir nükte söyleyeyim: Kendini görmedin mi kurtuldun gitti!

Sevgilinin eşiğindeyken kökü düşünme, yoksa yüceliğin en yücesinden alçaklık toprağına düştüğün gündür.

Âşık olmaya bak, çünkü cihan, günün birinde varlık iş yurdunda maksat nakşı okunmadan sona eriverir!

Tarikat mezhebinde hamlık, kâfirlik alâmetidir. Evet, devlet yolu çeviklіktir, çabukluktur.

Selâmet bucağında gizlice oturmaya imkân mı var? Nergislerin, bize aşk remizlerini söyleyip duruyor.

Serkeşlikten bizimle bir zamancağız bile oturmamıştın hani , işte biz, daha o gün bu fitnelerin koptuğunu görmüştük!

Diken canı üzer, insana elem verir ama gül, bu eleme karşılık özür diler, insanı neşelendirir.. sarhoşluğun zevkine karşılık şarabın acılığının ehemmiyeti yoktur.

Hâfız, sarhoş saçlarını gözleriyle gördü de o kadar yüceliğiyle beraber alçaklık ayağına düştü, ayaklar altında kaldı!

Sofi kadehle şarap içmede, ibadet eden sürahiyle, ey yenleri kısa zahitler, ne vaktedek sürecek bu uzun ellilik.

Bâ mudde'i megüyid esrârı ışku mesti
Tâ bihaber bimıred derderdi hod peresti

435

با مدعی مگویید اسرار عشق و مستی

تا بی‌خبر بمیرد در درد خودپرستی

عاشق شو ار نه روزی کار جهان سر آید

ناخوانده نقش مقصود از کارگاه هستی

دوش آن صنم چه خوش گفت در مجلس مغانم

با کافران چه کارت گر بت نمی‌پرستی

سلطان من خدا را زلفت شکست ما را

تا کی کند سیاهی چندین درازدستی

در گوشه سلامت مستور چون توان بود

تا نرگس تو با ما گوید رموز مستی

آن روز دیده بودم این فتنه‌ها که برخاست

کز سرکشی زمانی با ما نمی‌نشستی

عشقت به دست طوفان خواهد سپرد حافظ

چون برق از این کشاکش پنداشتی که جستی

**

MADEMKİ NİHAYET TESTİCİLERE TOPRAK OLACAKSIN, BARİ ŞİMDİ TESTİYİ ŞARAPLA DOLDURMAYA BAK!

454. t

Şu nükteyi duy da kendini gamdan kurtar: Sana ait olmayan, senin nasibin bulunmayan rızkı istersen kanlar içmiş olursun!

Mademki nihayet testicilere toprak olacaksın, bari şimdi testiyi şarapla doldurmaya bak!

Cennet isteyen adamlardansan periden doğmuş gibi güzel birkaç kişiyle işret et!

Ulular makamına lâfla dayanılmaz. Meğer ki bütün ululuk sebeplerini hazırlamış, elde etmiş olasın.

Ey şirin ağızların Husrev'i, bu sana gönül veren Ferhad'a bir baksan sevaba girersin.

Gönlün, feyiz yazısını ne vakit kabul edecek? Heyhat! Meğer ki karmakarışık nakışlardan arınsın.

Hâfız, işini Tanrı keremine bırakırsan Tanrı vergisi olan bahtla nice işretlerde bulunursun.

** Ey seher yeli, Hace Celâleddin'in kulluğunda bulun, ona hürmet et de âlemi yaseminler, hür süsenlerle doldur.

Bişnov in nükte ki hodrâ z gam azade kuni
Hun hori ger talebi rüzii nenhâde kuni

481

بشنو این نکته که خود را ز غم آزاده کنی

خون خوری گر طلب روزی ننهاده کنی

آخرالامر گل کوزه گران خواهی شد

حالیا فکر سبو کن که پر از باده کنی

گر از آن آدمیانی که بهشتت هوس است

عیش با آدمی ای چند پری زاده کنی

تکیه بر جای بزرگان نتوان زد به گزاف

مگر اسباب بزرگی همه آماده کنی

اجرها باشدت ای خسرو شیرین دهنان

گر نگاهی سوی فرهاد دل افتاده کنی

خاطرت کی رقم فیض پذیرد هیهات

مگر از نقش پراگنده ورق ساده کنی

کار خود گر به کرم بازگذاری حافظ

ای بسا عیش که با بخت خداداده کنی

ای صبا بندگی خواجه جلال الدین کن

که جهان پرسمن و سوسن آزاده کنی

**

ULULUK SAHİBİ TANRI'NIN YOLUNDA BAŞSIZ, AYAKSIZ BİR HALE GELDİN Mİ BAŞTAN AYAĞA KADAR TANRI NURU OLURSUN!

455. t

Ey hiç bir şeyden haberi olmayan, çalış çabala da aşktan haberdar ol., yolcu olmadıkça nerde kılavuz olacaksın sen?

Oğul, kendine gel de çalış, hakikatler mektebinde bugün aşk edibi olasın!

Yol erleri gibi varlık bakırından elini yıka, arın da aşk kimyasını bulup altın haline gel!

Uykun, yemeğin., huzur ve istirahatin, seni kendi mertebenden uzaklaştırdı gitti!

Huzurunu, istirahatini terk edersen kendine gelir, mertebeni bulursun.

Tanrı aşkının nuru gönlünle canına aksederse Tanrı'ya andolsun, gökyüzündeki güneşten daha parlak, daha güzel bir hale gelirsin!

Bir an Tanrı denizine dal, yedi denizin, suyu, bir tek kılını bile ıslatır sanma!

Ululuk sahibi Tanrı'nın yolunda başsız, ayaksız bir hale geldin mi baştan ayağa kadar Tanrı nuru olursun!

* Her bakışta Tanrı cemalini görürsen gayri hiç şüphe etme, nazar sahibi oldun gitti.

Varlığının yapısı, mevhum varlığın, benliğin alt üst olursa ben de alt üst olur, yıkılır, mahvolurum sanma, gönlüne böyle bir şüphe getirme sakın!

Hâfız, başında vuslat havası varsa hüner ehlinin kapısına toprak olman gerek!

Ey bihaber bigüş ki şâhib haber şevi
Tâ râhrev nebâşiyi key râhber şevi

487

ای بی‌خبر بکوش که صاحب خبر شوی

تا راهرو نباشی کی راهبر شوی

در مکتب حقایق پیش ادیب عشق

هان ای پسر بکوش که روزی پدر شوی

دست از مس وجود چو مردان ره بشوی

تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی

خواب و خورت ز مرتبه خویش دور کرد

آن گه رسی به خویش که بی خواب و خور شوی

Hâfız Divânı Şirâzi 1182

گر نور عشق حق به دل و جانت اوفتد

بالله کز آفتاب فلک خوبتر شوی

یک دم غریق بحر خدا شو گمان مبر

کز آب هفت بحر به یک موی تر شوی

از پای تا سرت همه نور خدا شود

در راه ذوالجلال چو بی پا و سر شوی

وجه خدا اگر شودت منظر نظر

زین پس شکی نماند که صاحب نظر شوی

بنیاد هستی تو چو زیر و زبر شود

در دل مدار هیچ که زیر و زبر شوی

گر در سرت هوای وصال است حافظا

باید که خاک درگه اهل هنر شوی

**

LÂTİF VE ŞARAPLA DOLU KADEHİN VAR, ŞARABI TOPRAĞA DÖKÜYORSUN, MAHMURLUK BELÂSINI DÜŞÜNMÜYORSUN BİLE!

456. t

Gönül, aşk civarında bir kere bile uğramıyorsun; bütün sebepler elinde, fakat hiç bir işe girmiyorsun.

Bu kadar güzel bir meydanın var da bir top bile çelmiyorsun, böyle bir doğan elinde de bir av bile avlamıyorsun!

Lâtif ve şarapla dolu kadehin var, şarabı toprağa döküyorsun, mahmurluk belâsını düşünmüyorsun bile!

Senin maksat yeninde yüzlerce misk gizli.. fakat sen onu bir sevgilinin saçlarına feda etmiyorsun ki!

Ciğerindeki bu kan dalgalanıp durmakta, öyle olduğu halde onu bir sevgilinin yüzünü boyamaya sarfetmiyorsun.

Sabah rüzgârı gibi bir dostun civarından geçmiyorsun ki., onun için huyun misk gibi kokmadı gitti.

Korkarım bu gül bahçesinde bir gül bile dermiyeceksin.. sevgilinin bağındaki bir dikene bile tahammül etmiyorsun, ne yapayım?

Yürü be Hâfız, sevgilinin kapısında bütün âşıklar kulluk ediyorlar da sen etmeyeceksin ha!

Ey dil beküyı ışk guzâri nemikuni
Esbâb cem' dâriyu kâri nemiküni

482

ای دل به کوی عشق گذاری نمی‌کنی

اسباب جمع داری و کاری نمی‌کنی

چوگان حکم در کف و گویی نمی‌زنی

باز ظفر به دست و شکاری نمی‌کنی

این خون که موج می‌زند اندر جگر تو را

در کار رنگ و بوی نگاری نمی‌کنی

مشکین از آن نشد دم خلقت که چون صبا

بر خاک کوی دوست گذاری نمی‌کنی

ترسم کز این چمن نبری آستین گل

کز گلشنش تحمل خاری نمی‌کنی

در آستین جان تو صد نافه مدرج است

وان را فدای طره یاری نمی‌کنی

ساغر لطیف و دلکش و می افکنی به خاک

و اندیشه از بلای خماری نمی‌کنی

حافظ برو که بندگی پادشاه وقت

گر جمله می‌کنند تو باری نمی‌کنی

**

AŞK KADEHİNİN MAHMURUYUM, SÂKİ BİR ŞARAP SUN., KADEHİ DOLDUR; RİNTLER MECLİSİNİN ŞARAPSIZ BİR PARLAKLIĞI BİR NEŞESİ YOK!

457. t

Aşk kadehinin mahmuruyum, Sâki bir şarap sun., kadehi doldur; rintler meclisinin şarapsız bir parlaklığı bir neşesi yok!

Ay gibi yüzüne perde ardından âşık olmak yakışmıyor, onu gizlice sevmek hoş değil. Çalgıcı, bir şey çal, sâki, bir şarap sun!

• Boyum halka şekline girdi; bundan böyle engel, beni başka bir kapıya sürmez elbette !

Bekliyoruz, ümidimiz var, bir gün elbette yüzünü göreceğiz... vuslatına da elbette bir gece düşümüzde olsun erişeceğiz.

O iki gözün mahmuruyum ben, bu mahmurluğum nihayet bir kadehe de değmez mi?

O iki lâl dudağın hastasıyım ben, hastalığım nihayet bir cevaba da değmez mi?

* Hâfız, güzellerin hayaline neden gönül verirsin ki? Susuzun bir serap ışıltısıyle suya kandığı nerde görülmüş?

Mahmürı câmı cışkem sâki bidih şerâbi
Purkun kadeh ki bimey meclis nedâred âbi

مخمور جام عشقم ساقی بده شرابی

پر کن قدح که بی می مجلس ندارد آبی

وصف رخ چو ماهش در پرده راست ناید

مطرب بزن نوایی ساقی بده شرابی

شد حلقه قامت من تا بعد از این رقیبت

زین در دگر نراند ما را به هیچ بابی

در انتظار رویت ما و امیدواری

در عشوه وصالت ما و خیال و خوابی

مخمور آن دو چشمم آیا کجاست جامی

بیمار آن دو لعلم آخر کم از جوابی

حافظ چه می‌نهی دل تو در خیال خوبان

کی تشنه سیر گردد از لمعه سرابی

**

BU TERSİNE DÖNMÜŞ BAHTTAN ŞU ACAYİP HİKÂYEYİ DUY: SEVGİLİ, BİZİ İSA NEFESLERİYLE ÖLDÜRDÜ !

458. t

Bülbül, dün gece selvi dalından Pehlevî gülbangiyle mana makamlarının dersini vermekte,

“Gül, tevhit nüktesini ağaçtan duyman için Musa ateşini gösterdi” demekteydi.

Bahçedeki kuşlar; vezir, Farsça gazeller dinleyerek şarap içsin diye kafiyeli nağmeler okuyorlar, lâtifeler ediyorlardı.

Gözün, bir bakışla halkın evini, barkım yıktı. Mahmurlaşma, ayılma. Sarhoşluğun daha hoş.

Koca köylü, çocuğa ne güzel de dedi: Gözümün nuru, ektiğinden başka bir şey biçemezsin ki.

Bu tersine dönmüş bahttan şu acayip hikâyeyi duy: Sevgili, bizi İsa nefesleriyle öldürdü !

Cemşid bile dünyadan bir kadeh hikâyesinden başka bir şey götürmedi. Sakın, sakın dünyaya gönül verme!

Bir hasır, yoksulluğum ve emin olarak uyumam ne de hoş, ne de güzel. Bu çeşit yaşayış, padişahların harcı değil!

Sâki, galiba Hâfız’a fazla şarap sundu ki başındaki molla sarığının ucu yine perişan oldu!

Bülbül zi şâhı serv begulbang ı Pehlevi
Mihand düş dersi makâmât ma'nevi

486

بلبل ز شاخ سرو به گلبانگ پهلوی

می‌خواند دوش درس مقامات معنوی

یعنی بیا که آتش موسی نمود گل

تا از درخت نکته توحید بشنوی

مرغان باغ قافیه سنجند و بذله گوی

تا خواجه می خورد به غزل‌های پهلوی

جمشید جز حکایت جام از جهان نبرد

زنهار دل مبند بر اسباب دنیوی

این قصه عجب شنو از بخت واژگون

ما را بکشت یار به انفاس عیسوی

Hâfız Divânı Şirâzi 1190

خوش وقت بوریا و گدایی و خواب امن

کاین عیش نیست درخور اورنگ خسروی

چشمت به غمزه خانه مردم خراب کرد

مخموریت مباد که خوش مست می‌روی

دهقان سالخورده چه خوش گفت با پسر

کای نور چشم من بجز از کشته ندروی

ساقی مگر وظیفه حافظ زیاده داد

کشفته گشت طره دستار مولوی

**

ATEŞLER İÇİNDE YÜZÜNÜN HAYALİ GELECEKSE SUN SÂKİ KADEHİ, CEHENNEMDEN BİR ŞİKÂYETİMİZ YOK!

459. t

Güzelim, cennet, senin civarından bir hikâye. Hurilerin güzelliğini övüp, anlatış, yüzünden bir rivayettir.

İsa'nın ölüleri dirilten nefesleri, lâl dudaklarına mahsus bir huy, Hızır'ın içtiği Abıhayat, tatlı dudağından bir hikâyedir.

Gönlümün her parçası bir dert, bir gam hikâyesidir; huylarından her satır, rahmetten bir ayettir.

Gülü senin güzel kokun yetiştirmeseydi, gül senin kokunla kokmasaydı ruhaniler meclisine nerden koku salardı?

Sevgilinin kapısının toprağı isteğiyle yandım yakıldım da ey seher yeli, beni korumadın, bunu unutma sen!

Gönül, ömrün ve bilgin saçma sapan şeylere sarfoldu gitti., yüzlerce hünerin vardı, fakat hiç biriyle muradına naL olamadın vesselâm!

* Yanmış, kebap olmuş gönlümün kokusu bütün dünyayı tuttu. Gönlümün bu ateşi de elbette âleme sirayet edecek.

* Ateşler içinde yüzünün hayali gelecekse sun sâki kadehi, cehennemden bir şikâyetimiz yok!

Hâfız'ın bu dert ve mihnet dersinden maksadı nedir, bilir misin? Senden, bir naz, bir işve, padişahtan da bir lütuf, bir ihsan elde etmek!

Ey kıssai behişt zi küyet hikiyeti
Şerhi cemali hür zi rüyet rivayeti

437

ای قصه بهشت ز کویت حکایتی

شرح جمال حور ز رویت روایتی

انفاس عیسی از لب لعلت لطیفه‌ای

آب خضر ز نوش لبانت کنایتی

هر پاره از دل من و از غصه قصه‌ای

هر سطری از خصال تو و از رحمت آیتی

کی عطرسای مجلس روحانیان شدی

گل را اگر نه بوی تو کردی رعایتی

در آرزوی خاک در یار سوختیم

یاد آور ای صبا که نکردی حمایتی

ای دل به هرزه دانش و عمرت به باد رفت

صد مایه داشتی و نکردی کفایتی

بوی دل کباب من آفاق را گرفت

این آتش درون بکند هم سرایتی

در آتش ار خیال رخش دست می‌دهد

ساقی بیا که نیست ز دوزخ شکایتی

دانی مراد حافظ از این درد و غصه چیست

از تو کرشمه‌ای و ز خسرو عنایتی

**

GÖNÜL KÂBESİNİ PUTHANE HALİNE SOKAN YALNIZ BEN DEĞİLİM YA., HER ADIM BAŞINDA BİR TEKKE, BİR KİLİSE VAR!

460. t

Hâfız Divânı Şirâzi 1194

O yüzündeki ayva tüyleri miske benzeyen, güzel, bize bir mektup yazsaydı felek, varlık bayrağımızı dürüp bükmez, bizi mahvetmezdi!

Ayrılık, vuslat meyvası verir; verir ama ne olurdu âlem ekincisi, bu tohumu biç ekmeseydi!

Birisinin bu dünyada huri gibi bir sevgilisi, cennete benzer bir sarayı var mı, veresiye olmayan peşin yarlıganmayı buldu gitti!

Gönül kâbesini puthane haline sokan yalnız ben değilim ya., her adım başında bir tekke, bir kilise var!

Aşk meyhanesinde zevk etmenin imkânı yok., altınlarla bezenmiş yastık yoksa ne yapalım? Bir kerpiç parçasını yastık ediniriz, olur gider.

Bir şişe şarapla tatlı dudaklı bir sevgiliyi ve çayır, çimeni İrem bağıyla Şeddad'ın gururuna bile satma!

Ey akıllı, bilgili gönül, bu alçak dünyanın derdi ne vaktedek sürecek? Bir güzelin çirkin birisine âşık olması yazık doğrusu!

Hırkanın kötülüklere bulanması, cihanın yıkılmasına sebeptir. Nerde bir yol eri, bir gönül ehli, bir temiz yaratılıştı?

Hâfız, elinden senin saçlarını yine bıraktı, bilir misin? Takdir böyleydi, bırakmasın da ne yapsın?

An ğâliye hat ger beri mâ nâme nuvişti
Gerdun varakı hestii mâ der nenuvişti

436

آن غالیه خط گر سوی ما نامه نوشتی

گردون ورق هستی ما درننوشتی

هر چند که هجران ثمر وصل برآرد

دهقان جهان کاش که این تخم نکشتی

آمرزش نقد است کسی را که در این جا

یاریست چو حوری و سرایی چو بهشتی

در مصطبه عشق تنعم نتوان کرد

چون بالش زر نیست بسازیم به خشتی

مفروش به باغ ارم و نخوت شداد

یک شیشه می و نوش لبی و لب کشتی

تا کی غم دنیای دنی ای دل دانا

حیف است ز خوبی که شود عاشق زشتی

آلودگی خرقه خرابی جهان است

کو راهروی اهل دلی پاک سرشتی

از دست چرا هشت سر زلف تو حافظ

تقدیر چنین بود چه کردی که نهشتی

**

HÂFIZ, ŞARAP İÇİYORSUN, SEVGİLİNİN SAÇLARINI ÇEKİP OKŞUYORSUN, DÜNYADA BUNDAN BAŞKA NE ZEVK, NE NİMET İSTERSİN Kİ?

461. t

Sevgili, güle benzeyen yanağına çektiğin bu güzel yazı yok mu, onunla güle de butlan çizgisi çekmektesin, gül bahçesine de!

Göz evimin hareminde gizlice oturmakta olan göz yaşlarımı o yedi kat perdeden pazarlara çekmekte, onu da, beni'de rüsvay etmektesin !

Sabah rüzgârı gibi aheste aheste yürüyüp gidenleri, saçlarının kokusuyla tatlı bir surette zincirlere bağlayıp yavaş yavaş çekmekte, yürütmektesin !

Her an o şarap renkli dudakların, o sarhoş gözlerin yadıyle beni halvet bucağından meyhaneye çekiyorsun!

Başının, terkimizde olması gerek dedin., bu gayet kolay, eğer bu yükü çekmek zahmetine katlanırsan pekâlâ!

Gözüne, kaşına karşı ne tedbirde bulunayım, bilmem ki? Bu hastaya çektiğin şu yaydan eyvah eyvah!

Ey terü taze gül, bu dikenden eteğini çekiyorsun, fakat gel, gel de yüzünden kötü gözlerin mazarratını defedeyim, sana nazar ıs değmesin!

Hâfız, şarap içiyorsun, sevgilinin saçlarını çekip okşuyorsun, dünyada bundan başka ne zevk, ne nimet istersin ki?

İn hoşrakam ki bergul i ruhsar mikeşi
Hat bersahifei gulu gulzâr mikeşi

459

زین خوش رقم که بر گل رخسار می‌کشی

خط بر صحیفه گل و گلزار می‌کشی

اشک حرم نشین نهانخانه مرا

زان سوی هفت پرده به بازار می‌کشی

کاهل روی چو باد صبا را به بوی زلف

هر دم به قید سلسله در کار می‌کشی

هر دم به یاد آن لب میگون و چشم مست

از خلوتم به خانه خمار می‌کشی

گفتی سر تو بسته فتراک ما شود

سهل است اگر تو زحمت این بار می‌کشی

با چشم و ابروی تو چه تدبیر دل کنم

وه زین کمان که بر من بیمار می‌کشی

بازآ که چشم بد ز رخت دفع می‌کند

ای تازه گل که دامن از این خار می‌کشی

حافظ دگر چه می‌طلبی از نعیم دهر

می می‌خوری و طره دلدار می‌کشی

**

DÜN GECE KAPISININ KÖLELERİ ARASINA KATILMIŞ, GİDİYORDUM. BENİ GÖRDÜ DE DEDİ Kİ: A BİÇARE ÂŞIK, HELE SEN KİMSİN, KİM OLUYORSUN?

.

462. t

Ömür, hiç bir şey elde etmeden hava ve hevesle geçti gitti. Oğul, şarap kadehini sun, dilerim ömrün uzun olsun, ihtiyar olasın.

Bu şehirde ne şekerler var ki tarikat doğanları bile sinek avlamaya razı oldular, bununla kanaat ettiler!

* Dün gece kapısının köleleri arasına katılmış, gidiyordum. Beni gördü de dedi ki: A biçare âşık, hele sen kimsin, kim oluyorsun?

Âlemde misk nefesli olmakla, bilgi, hüner ve faziletle şöhret kazanan kişinin, nafe gibi kan kesilmiş bir gönle sahip olması, kanlar yutup ıstıraplara tahammül etmesi, bunu hoş görmesi lâzım!

Kanadını aç, Tuba ağacında öt., senin gibi bir kuşun kafeste esir olması ne yazık!

Kervan gitti, sen hâlâ pusu yerinde uyuyup duruyorsun! Vah yazıklar olsun, bunca çan sesinden haberin bile yok!

Tur dağından bir şimşektir parladı, ben gördüm., gideyim de sana bir yanar ateş parçası getireyim!

*** Güzel kokmak ve buhurdan gibi bir an olsun sevgilinin eteğini tutmak için canımızı ateşlere attık!**

Hâfız, senin havanla niceye bir her yana koşup duracak? Ey maksadım, ey meramım sevgili, Tanrı bana, sana ulaşacak bir yol müyesser etsin!

Ûmr bugzeşt bebihasılі vu bulhevesı
Ey puser câmı meyem dih kı be Pîri biresi

غزل 455

عمر بگذشت به بی‌حاصلی و بوالهوسی

ای پسر جام می‌ام ده که به پیری برسی

چه شکرهاست در این شهر که قانع شده‌اند

شاهبازان طریقت به مقام مگسی

دوش در خیل غلامان درش می‌رفتم

گفت ای عاشق بیچاره تو باری چه کسی

با دل خون شده چون نافه خوشش باید بود
هر که مشهور جهان گشت به مشکین نفسی

لمع البرق من الطور و آنست به
فلعلی لک آت بشهاب قبس

کاروان رفت و تو در خواب و بیابان در پیش
وه که بس بی‌خبر از غلغل چندین جرسی

بال بگشا و صفیر از شجر طوبی زن
حیف باشد چو تو مرغی که اسیر قفسی

تا چو مجمر نفسی دامن جانان گیرم
جان نهادیم بر آتش ز پی خوش نفسی

چند پوید به هوای تو ز هر سو حافظ
یسر الله طریقا بک یا ملتمسی

**

BEN, ŞU İKİ HARFİ ÖYLE YAZDIM Kİ SENDEN BAŞKA KİMSE BİLMİYOR. SEN DE KEREM ET DE ÖYLE OKU Kİ KİMSE DUYMASIN!

463. t

Ey kutluluk sabahının rüzgârı, bildiğin tarzda, münasip gördüğün bir zamanda sevgilinin civanna uğra!

Sen sır habercisisin, gözümüz yolunda. Erlikle, buyrukla değil de bildiğin gibi var da

Sevgiliye tarafımdan de ki: Zayıf .canım elden gitti. Tanrı hakkıyçin cana can katan lâl dudaklarından bildiğin tarzda bir lütfet!

Ben, şu iki harfi öyle yazdım ki senden başka kimse bilmiyor. Sen de kerem et de öyle oku ki kimse duymasın!

* Sevgili kılıcının hayali, bize susuzla su gibi., kılıca o kadar iştiyakımız var. Sen, kendi esirini tuttun, bildiğin gibi öldür!

Altınlarla bezenmiş kemerine nasıl ümidimi ba tayayım? O arada bir ince hayal var sevgili ki onu ancak sen bilirsin, belin o kadar ince senin!

Hâfız, bu aşk alışverişinde, bu aşk dilinde Türkçe de bir, Arapça da.. bildiğin dille şu sözünü anlatmana bak!

Nesimi subhı se'âdet bedan neşan ki tu dâni
Guzer beküyı futan kun deran zeman ki dâni

476

نسیم صبح سعادت بدان نشان که تو دانی

گذر به کوی فلان کن در آن زمان که تو دانی

تو پیک خلوت رازی و دیده بر سر راهت

به مردمی نه به فرمان چنان بران که تو دانی

بگو که جان عزیزم ز دست رفت خدا را

ز لعل روح فزایش ببخش آن که تو دانی

من این حروف نوشتم چنان که غیر ندانست

تو هم ز روی کرامت چنان بخوان که تو دانی

خیال تیغ تو با ما حدیث تشنه و آب است

اسیر خویش گرفتی بکش چنان که تو دانی

امید در کمر زرکشت چگونه ببندم

دقیقه‌ایست نگارا در آن میان که تو دانی

یکیست ترکی و تازی در این معامله حافظ

حدیث عشق بیان کن بدان زبان که تو دانی

**

LEYLÂ KONAĞININ YOLUNDA NİCE TEHLİKELER VAR., DAHA İLK ADIMDA MECNUN OLMAN ŞART!

464. t

Gönül, gül renkli şaraptan harap oldun mu paran, pulun, malın, hâzinen olmadığı halde Karun'dan yüzlerce mertebe daha ulu bir makama erersin!

Yoksullara sadaret bağışlayan yerde mertebe bakımından herkesten üstün olmanı ummakta, bunu gözetmekteyim.

Leylâ konağının yolunda nice tehlikeler var., daha ilk adımda Mecnun olman şart!

Sana aşk noktasını gösterdim, aklını başına al, şaşırma., yoksa dikkat edersen daireden çıktı mı görürsün.

Kervan gitti, sen uykudasın, önde de bir çöl var. Nasıl gideceğini, ne yapacağım, ne edeceğini kime soracaksın?

Padişahlık tacını istiyorsan içindeki cevheri göster! Yoksa ister Cemşid'in soyundan ol, ister Feridun'un., para etmez.

Bir kadeh iç, bir yudumcuk da feleklere saç! Ne vakte kadar zamanın gamından, gussasından ciğerinin kanını içip duracaksın?

Hâfız, yokluktan feryat etme. Eğer şiir, bu feryattan ibaretse hiç bir iyi kalpli, senin mahzun olmanı istemez.

Ey dil an dem ki herâb ezmeyi gulgun bâsi
Bizeru gene beşed haşmetı Karun bâşi

458

ای دل آن دم که خراب از می گلگون باشی

بی زر و گنج به صد حشمت قارون باشی

در مقامی که صدارت به فقیران بخشند

چشم دارم که به جاه از همه افزون باشی

Hâfız Divânı Şirâzi 1206

در ره منزل لیلی که خطرهاست در آن

شرط اول قدم آن است که مجنون باشی

نقطه عشق نمودم به تو هان سهو مکن

ور نه چون بنگری از دایره بیرون باشی

کاروان رفت و تو در خواب و بیابان در پیش

کی روی ره ز که پرسی چه کنی چون باشی

تاج شاهی طلبی گوهر ذاتی بنمای

ور خود از تخمه جمشید و فریدون باشی

ساغری نوش کن و جرعه بر افلاک فشان

چند و چند از غم ایام جگرخون باشی

حافظ از فقر مکن ناله که گر شعر این است

هیچ خوشدل نپسندد که تو محزون باشی

**

BU ZAMANDA KİMİNLE OTURMALISIN, NE İÇMELİSİN, BUNU BEN SÖYLEMİYORUM. EĞER AKILLIYSAN, ANLAYIŞIN VARSA KENDİN BİLİR, ANLARSIN!

465. t

İlkbahar geldi, gönlünü hoş etmeye çalış. Çünkü daha nice güller açılır, fakat sen toprak altında olursun.

Çenk de nağmeleriyle sana bu nasihati verip duruyor ama vaiz, eğer kabiliyetin vatsa fayda verir!

Bu zamanda kiminle oturmalısın, ne içmelisin, bunu ben söylemiyorum. Eğer akıllıysan, anlayışın varsa kendin bilir, anlarsın!

Yeşillikte her yaprak, Tanrı'nın kudretini anlatan bir defterdir. Hepsinde de gafil olursan yazık doğrusu!

Bizim yerimizden sevgiliye kadar korkularla, tehlikelerle dolu bir yol var. Fakat konaklan bilirsen gitmesi kolay!

Gece gündüz dünya derdine kapılırsan bu dert, ömrünü beyhude şeylerle heder edip gider!

Hâfız, yüce bahtın yardım ederse o ahlâkı güzel güzeli avlarsın elbette!

Nevbehârest deran güş ki hoşdil bâşi
Ki besi gul bidemed bâzu tu dergil bâşi

Hâfız Divânı Şirâzi 1208

نوبهار است در آن کوش که خوشدل باشی

که بسی گل بدمد باز و تو در گل باشی

من نگویم که کنون با که نشین و چه بنوش

که تو خود دانی اگر زیرک و عاقل باشی

چنگ در پرده همین می‌دهدت پند ولی

وعظت آن گاه کند سود که قابل باشی

در چمن هر ورقی دفتر حالی دگر است

حیف باشد که ز کار همه غافل باشی

نقد عمرت ببرد غصه دنیا به گزاف

گر شب و روز در این قصه مشکل باشی

گر چه راهیست پر از بیم ز ما تا بر دوست

رفتن آسان بود ار واقف منزل باشی

حافظا گر مدد از بخت بلندت باشد

صید آن شاهد مطبوع شمایل باشی

**

İŞVESİNDEN GÖNLÜMÜN KAN KESİLDİĞİ O AKİK DUDAKLARDAN ŞİKÂYET EDERSEM SIRDAŞIM OLASIN!

466.

Binlerce ceht ettim ki benim sevgilim olasın, kararsız gönlümün muradını veresin!

Geceleri uyumayan gözlerinin ışığı, seni arzulayan hatırıma enis olmanı umdum durdum.

İstedim ki güzellik ve alım padişahları, kullarına nazlanırsa sen, onların içinde benim efendim, benim padişahım olasın!

Âşıklar, güzellerin ellerini tuttukları çimenlikte elinden gelirse sen de benim elimi tutasın!

* Bir gececik olsun âşıkların külbeiahzanına gelesin, bir an olsun yaslı gönlüme yar olasın.

İşvesinden gönlümün kan kesildiği o akik dudaklardan şikâyet edersem sırdaşım olasın!

Senin gibi bir ahuyu bir an bile olsa avlarsam güneş ceylânı bile benim adi bir avım olur.

iki dudağından üç öpücük vermeyi kararlaştırmışsın, bak, eda etmezsen borçlum olursun.

*** Bir gece yarısı hiç olmazsa rüyada görecek miyim? Akan göz yaşlarım yerine kucağıma sen gelmiş oturmuşsun!**

Hezâr cehd bikerdm ki yârı men bâşi
Murâdbahşı dili bikarârı men bâşi

457

هزار جهد بکردم که یار من باشی

مرادبخش دل بی‌قرار من باشی

چراغ دیده شب زنده دار من گردی

انیس خاطر امیدوار من باشی

چو خسروان ملاحت به بندگان نازند

تو در میانه خداوندگار من باشی

از آن عقیق که خونین دلم ز عشوه او

اگر کنم گله‌ای غمگسار من باشی

در آن چمن که بتان دست عاشقان گیرند
گرت ز دست برآید نگار من باشی

شبی به کلبه احزان عاشقان آیی
دمی انیس دل سوکوار من باشی

شود غزاله خورشید صید لاغر من
گر آهویی چو تو یک دم شکار من باشی

سه بوسه کز دو لبت کرده‌ای وظیفه من
اگر ادا نکنی قرض دار من باشی

من این مراد ببینم به خود که نیم شبی
به جای اشک روان در کنار من باشی

من ار چه حافظ شهرم جوی نمی‌ارزم
مگر تو از کرم خویش یار من باشی

**

PİŞMAN ZAHİDİ ŞARAP ZEVKİ ÖLDÜRECEK. EY AKILLI KİŞİ, SONU PİŞMANLIK OLACAK BİR İŞ İŞLEME!

467. t

Kudretin yettikçe vakti ganimet bil... canım, efendim; eğer anlarsan hayattan maksat bu fırsat, bu sıhhat anından ibarettir.

Felek, birisine muradını verdi mi karşılığında ömrünü alır. Cehdet de devletten zevk al.

Âşıkların öğüdünü duy da neşe kapısından gir. Çünkü bütün bu devlet fani dünyanın, zahmetine değmez!

Zahidin yanında rintlikten dem vurma., namahrem doktora gizli derdin hali söylenilmez.

Ey bahçıvan, ben, bu âlemden geçince toprağıma sevgiliye benzer bir selviden başka bir şey dikersen haram olsun!

- Pişman zahidi şarap zevki öldürecek. Ey akıllı kişi, sonu pişmanlık olacak bir iş işleme!

Ey şeker ağızlı sevgili, inat etme de geceleri uyumayan âşıkların duasını al.. Süleyman Peygamber'in hatemi bile bir ismin penahındadır.

Aziz Yusuf'um gitti. Kardeşler, bir merhamet edin, Kenan Pirinin halini pek perişan gördüm.

Küpleri kıran muhtesib bilmez ki sofinin evde çekilmiş kıpkızıl şarabı var.

Sevgili, sen gidiyorsun ama kirpiklerin halkın kanını döküyor. Pek hızlı gidiyorsun. Korkarım yorulup kalacaksın.

Gönlümü gözünün okundan sakladım, fakat okçu kaşların onu alıp gözlerinin önüne getiriyor!

Perişan Hâfız'ı ihsanınla derle, topla ey saçlarının büklümleri perişanlığın toplantı yeri olan sevgili!

Vaktrâ ğanimet dan an kader ki bitvâni
Hasılı heyât ey can ın demest tâ dan!

473

وقت را غنیمت دان آن قدر که بتوانی

حاصل از حیات ای جان این دم است تا دانی

کام بخشی گردون عمر در عوض دارد

جهد کن که از دولت داد عیش بستانی

<u>Hâfız Divânı Şirâzi 1214</u>

باغبان چو من زین جا بگذرم حرامت باد

گر به جای من سروی غیر دوست بنشانی

زاهد پشیمان را ذوق باده خواهد کشت

عاقلا مکن کاری کورد پشیمانی

محتسب نمی‌داند این قدر که صوفی را

جنس خانگی باشد همچو لعل رمانی

با دعای شبخیزان ای شکردهان مستیز

در پناه یک اسم است خاتم سلیمانی

پند عاشقان بشنو و از در طرب بازآ

کاین همه نمی‌ارزد شغل عالم فانی

یوسف عزیزم رفت ای برادران رحمی

کز غمش عجب بینم حال پیر کنعانی

پیش زاهد از رندی دم مزن که نتوان گفت

با طبیب نامحرم حال درد پنهانی

می‌روی و مژگانت خون خلق می‌ریزد

تیز می‌روی جانا ترسمت فرومانی

دل ز ناوک چشمت گوش داشتم لیکن

ابروی کماندارت می‌برد به پیشانی

جمع کن به احسانی حافظ پریشان را

ای شکنج گیسویت مجمع پریشانی

گر تو فارغی از ما ای نگار سنگین دل

حال خود بخواهم گفت پیش آصف ثانی

**

SOFİ, ŞARAP ŞİŞEDE BİR ERBAİN ÇIKARDI MI SÂF OLUR.

468. t

Seher çağı bir yolcu, bir yerde yoldaşın birine bu muammayı söyleyip duruyordu:

Sofi, şarap şişede bir erbain çıkardı mı sâf olur.

Süleyman Peygamber'in parmağı onun olmadıkça yüzük kaşının ne haysiyeti olur ki?

Tanrı, yeninde yüzlerce put bulunan hırkadan yüzlerce defa bizardır.

Mürüvvet gerçi ismi var, cismi yok bir şeydir. Fakat ister kabul etsin, ister etmesin, sen bir nazenine niyaz edegör!

Ey harman sahibi, bir başak devşirene merhamet edersen sevaba girersin.

Gönüller karardı, belki halvette oturan birisi gayb âleminden bir çerağ uyarır.

Ne kimsede yücelme ümidi var, ne dertli bir gönülde derman, ne de birisinde din derdi!

- **Gerçi güzellerin âdeti kötü huyluluktur, fakat sevgili, bir dertli âşıka iltifat etsen ne çıkar ki?**

- Meyhane yolunu göster de sonum ne olacak, akibeti gören birisinden sorayım!

Ne Hâfız'da ders ve halvet için bir huzur kaldı, ne âlimde yakın bilgisi!

Sehergeh rehrevi derserzemini
Hemiguft in mu'ammâ bâkarini

483

سحرگه ره روی در سرزمینی

همی‌گفت این معما با قرینی

که ای صوفی شراب آن گه شود صاف

که در شیشه برآرد اربعینی

خدا زان خرقه بیزار است صد بار

که صد بت باشدش در آستینی

مروت گر چه نامی بی‌نشان است

نیازی عرضه کن بر نازنینی

ثوابت باشد ای دارای خرمن

اگر رحمی کنی بر خوشه چینی

Hâfız Divânı Şirâzi 1218

نمی‌بینم نشاط عیش در کس

نه درمان دلی نه درد دینی

درون‌ها تیره شد باشد که از غیب

چراغی برکند خلوت نشینی

گر انگشت سلیمانی نباشد

چه خاصیت دهد نقش نگینی

اگر چه رسم خوبان تندخوییست

چه باشد گر بسازد با غمینی

ره میخانه بنما تا بپرسم

مال خویش را از پیش بینی

نه حافظ را حضور درس خلوت

نه دانشمند را علم الیقینی

**

ZAHİDİN HALİNİ HALKA SÖYLEMEM. BU HİKÂYEYİ NAKLETSEM BİLE ÇENK VE REBAPLA NAKLETMEM DAHA YERİNDE.

469. t

Hırkamın şaraba rehin olması daha doğru.. bu manasız defterin halis şaraba garkolmuş bulunması daha hoş!

Zaten hayatımı heder ettim gitti. Gayri anladım: Hiç olmazsa kalan ömrümü meyhane bucağında geçireyim. Orada harap olup yıkılmak daha iyi!

Mademki iş güç düşüncesi dervişlikten uzak. Hem gönül ateşlerle dopdolu, hem göz, yaşlarla., bu daha hoş!

Zahidin halini halka söylemem. Bu hikâyeyi nakletsem bile çenk ve rebapla nakletmem daha yerinde.

Feleğin ahvali, şimdiki gibi böyle başsız ayaksız oldukça başta sâkinin hevesi bulunması, elde de şarap olması yeğ!

Evet, senin gibi bir sevgiliden el çekemem. Mademki naza katlanıyorum, o büklüm büklüm ve parlak zülfün nazını çekmem daha münasip!

Hâfız, mademki ihtiyarladın, meyhaneden çık. Rintlik, nevheveslik çağına daha uygun.

İn hırka ki men dârem derrehni şerâb evli

Vin defteri bima'ni ğarkı meyi nâb evli

466

این خرقه که من دارم در رهن شراب اولی

وین دفتر بی‌معنی غرق می ناب اولی

چون عمر تبه کردم چندان که نگه کردم

در کنج خراباتی افتاده خراب اولی

چون مصلحت اندیشی دور است ز درویشی

هم سینه پر از آتش هم دیده پرآب اولی

من حالت زاهد را با خلق نخواهم گفت

این قصه اگر گویم با چنگ و رباب اولی

تا بی سر و پا باشد اوضاع فلک زین دست

در سر هوس ساقی در دست شراب اولی

از همچو تو دلداری دل برنکنم آری

چون تاب کشم باری زان زلف به تاب اولی

چون پیر شدی حافظ از میکده بیرون آی

رندی و هوسناکی در عهد شباب اولی

**

GÜNEŞLE AYNI YERDE OTURMAK, HER ŞEYDEN MÜCERRET OLAN MESİH'E YARAŞIR.

470. t

Selmacık Irak'a konalı uğrayacağım, dertlere, zahmetlere uğrar dururum!

Ey sevgilinin yükünü taşıyan sarban, develerinize binenlere iştiyakım arttı!

Irak gençlerinin nağmeleriyle aklını Zinderud'a at, şarap iç!

Sâki, yarım batmanlık kadehimi ver, Tanrı seni şarapla dolu kadehle suvarsın!

Çenk sesiyle sâkinin ellerini çırparak usul tutuşu, yine bana gençliğimi hatırlatıyor.

Şu kalan şarabı ver de sarhoş olup kendimden geçeyim; geri kalan ömrümü dostlara feda edeyim!

Sevgiliyi göremediğimden içim kan kesildi; dilerim ayrılık günleri mahvolsun!

Bir zamancağız dostlara uy, bu uygunluğu ganimet bil!

* Ey güzel sesli çalgıcı, farsça şiiri Irak nağmesiyle bir güzelce oku!

• Ey üzüm kızı, sen pek güzel bir gelinsin; fakat arada bir de boşanmaya lâyıksın.

* Güneşle aynı yerde oturmak, her şeyden mücerret olan Mesih'e yaraşır.

Vuslat zamanı gelip geçti de haberimiz bile olmadı; Hâfız, gayri ayrılık gazelleri söyle!

Göz yaşlarım, ardınızdan akıp gidiyor, onları hor görmeyin, azımsamayın, ırmaklardan nice denizler meydana gelir.

Suleyma munzu hallet bil Irâki
Ulak i minhevâhâ mâ ulâki

غزل 460

سليمى منذ حلت بالعراق

الاقى من نواها ما الاقى

الا ای ساروان منزل دوست

الی رکبانکم طال اشتیاقی

خرد در زنده رود انداز و می نوش

به گلبانگ جوانان عراقی

ربیع العمر فی مرعی حماکم

حماک الله یا عهد التلاقی

بیا ساقی بده رطل گرانم

سقاک الله من کاس دهاق

جوانی باز می‌آرد به یادم

سماع چنگ و دست افشان ساقی

می باقی بده تا مست و خوشدل

به یاران برفشانم عمر باقی

Hâfız Divânı Şirâzi 1224

درونم خون شد از نادیدن دوست

الا تعسا لایام الفراق

دموعی بعدکم لا تحقروها

فکم بحر عمیق من سواقی

دمی با نیکخواهان متفق باش

غنیمت دان امور اتفاقی

بساز ای مطرب خوشخوان خوشگو

به شعر فارسی صوت عراقی

عروسی بس خوشی ای دختر رز

ولی گه گه سزاوار طلاقی

مسیحای مجرد را برازد

که با خورشید سازد هم وثاقی

وصال دوستان روزی ما نیست

بخوان حافظ غزل‌های فراقی

**

ÇOK ZAMANLAR GÖZLERİME “EY SELMA’NIN KONAK YERLERİ. SELMANIZ NEREDE?” DEDİM.

471. t

Gözlerimden yaşlar akarak iştiyakımı yazdım. Gel, gel ki sensiz gamdan ölmek üzereyim ben.

Çok zamanlar gözlerime **“Ey Selma’nın konak yerleri. Selmanız nerede?”** dedim.

Ne şaşılacak vak’a, ne garip hadise: Ben öldürüldüğümden çabalayacağım, muztarip olacağım yerde sabır ediyorum da katilim şikâyette bulunuyor!

Seni kim tayip edebilir? Gül yaprağına damlayan çiğ tanesi gibi tertemizsin.

Tanrı'nın sanat kalemi, suya, toprağa mensup olanları meydana getirince lâleyle güle de senin ayağının toprağından şeref verdi.

Sabah rüzgârı amberler saçıyor. Sâki, kalk da temiz ve güzel kokulu üzüm şarabım getir!

Uyuşukluğu bırak, fırsatı ganimet bil. Yolcuların azığı çeviklıktir diye bir atalar sözü vardır.

Senin yüzünü görmezsem benden eser kalmaz. Evet.. Hayatta olduğumu yüzünden anlamaktayım.

Hâfız, senin güzelliğini nasıl tavsif edebilir? Tanrı sanatı gibi idrakten ötesin.

Ketabetu kıssatı şevki ve madma'i baki
Biyâ ki bitu becan âmedem ziğamnâki

461

کتبت قصه شوقی و مدمعی باکی

بیا که بی تو به جان آمدم ز غمناکی

بسا که گفته‌ام از شوق با دو دیده خود

ایا منازل سلمی فاین سلماک

عجیب واقعه‌ای و غریب حادثه‌ای

انا اصطبرت قتیلا و قاتلی شاکی

که را رسد که کند عیب دامن پاکت

که همچو قطره که بر برگ گل چکد پاکی

ز خاک پای تو داد آب روی لاله و گل

چو کلک صنع رقم زد به آبی و خاکی

صبا عبیرفشان گشت ساقیا برخیز

و هات شمسه کرم مطیب زاکی

دع التکاسل تغنم فقد جری مثل

که زاد راهروان چستی است و چالاکی

اثر نماند ز من بی شمایلت آری

اری مثر محیای من محیاک

ز وصف حسن تو حافظ چگونه نطق زند

که همچو صنع خدایی ورای ادراکی

**

ŞARAP SUN, ÂLEMİN EN GÜNAHKÂRI OLDUM AMA TANRI'NIN EZELÎ LÛTFUNDAN ÜMİT KESİLİR Mİ HİÇ?

472. t

Ey incilerle dolu bir hokkayı andıran tebessüm yeri, ey ağız. Etrafını çeviren ve hilâle benzeyen hat ne de yaraşmış, aman yarabbi!

Şimdilik vuslat hayali., pek hoş geliyor bu hayal, sonunda bakalım bize ne işler edecek?

Gönül, elden gitti, göz kanlara bulandı, ten mecruh oldu, can zebun., aşk yolunda birbirinin ardınca gelen ne şaşılacak şeyler var, ne şaşılacak şeyler!

Şarap sun, âlemin en günahkârı oldum ama Tanrı'nın ezelî lûtfundan ümit kesilir mi hiç?

Sâki bir kadeh sun da beni halvet bucağımdan çıkar, âlemi rint ve pervasız gezip dolaşayım hele!

Âlemin hali madem ki bir kararda durmaz... Hâfız, şikâyet etme de şimdilik şarap içmeye koyulalım.

Zamanın Asaf'ının devrinde hatır kadehi sâf, gönlümüzde keder yok., kalk sâki, beni an duru ve sudan sâf cennet şarabiyle suvar!

* Ülke, onun devletiyle, onun iştiyakıyle övünmektedir. Yarabbi, bu ululuktan ebedi kıl!

O Asaf, devlet tahtına ışıklar veren, ululuk ve heybet madeni olan mülk ve milletin Burhanı Ebülmeâli oğlu Ebû Nasr'dır.

Yâ mebsemen yuhâki dercen minelle'âli
Yâ Rab çi derhor âmed gerdi hat hilâli

462

یا مبسما یحاکی درجا من اللالی

یا رب چه درخور آمد گردش خط هلالی

حالی خیال وصلت خوش می‌دهد فریبم

تا خود چه نقش بازد این صورت خیالی

می ده که گر چه گشتم نامه سیاه عالم

نومید کی توان بود از لطف لایزالی

ساقی بیار جامی و از خلوتم برون کش

تا در به در بگردم قلاش و لاابالی

از چار چیز مگذر گر عاقلی و زیرک

امن و شراب بی‌غش معشوق و جای خالی

چون نیست نقش دوران در هیچ حال ثابت

حافظ مکن شکایت تا می خوریم حالی

صافیست جام خاطر در دور آصف عهد

قم فاسقنی رحیقا اصفی من الزلال

الملک قد تباهی من جده و جده

یا رب که جاودان باد این قدر و این معالی

مسندفروز دولت کان شکوه و شوکت

برهان ملک و ملت بونصر بوالمعالی

**

BEN, CİHANDAKİ GARİPLERE DUACIYIM; DURMADAN, DİNLENMEDEN BİTEVİYE ONLARA DUA EDİP DURURUM.

473. t

Geceler gelip geçtikçe, iki telli, üç telli sazlar çalındıkça Tanrı’nın selâmı.

Erâk vadisine, o vadide olana, kum yığınlarının yukarı tarafında bulunan Liva vadisindeki eve olsun!

Ben, cihandaki gariplere duacıyım; durmadan, dinlenmeden biteviye onlara dua edip dururum.

Gönül, onun saçlarının zincirine düştüm diye ağlama, inleme! Çünkü oradaki perişanlık, topluluğun ta kendisidir.

İştiyakımdan ölüyorum, bir müjdeci, vuslat haberini ne vakit getirecek? Bilseydim!

Yarabbi, hangi durağa yüz tutarsa onu daimî fazıl ve ihsanınla koru, gözet!

Her an sevgin rahatımdır... Her halimde zikrin munisimdir.

Hattından aslî güzelliğinden başka daha yüzlerce güzellik meydana geldi. Yüzlerce yıl yaşa!

Kalbimin süveydası, kıyamete kadar sevdandan, iştiyakından hali kalmaz!

O kudret nakkaşına aferin! Ay gibi yüzünün çevresine hilâli bir hat çekti.

Senin gibi bir padişahın vuslatını nerde bulacağım? Ben, adı kötüye çıkmış lâübali bir rindim!

Hâfız, senden ne istiyor, maksadı ne? Tanrı bilir, Tanrı bilirken dilememe ne hacet?

Selâmullâhı mâ kerrel leyâli
Ve câvebetil masâni vel mesâli

463

سلام الله ما کر اللیالی

و جاوبت المثانی و المثالی

علی وادی الاراک و من علیها

و دار باللوی فوق الرمال

دعاگوی غریبان جهانم

و ادعو بالتواتر و التوالی

به هر منزل که رو آرد خدا را

نگه دارش به لطف لایزالی

منال ای دل که در زنجیر زلفش

همه جمعیت است آشفته حالی

ز خطت صد جمال دیگر افزود

که عمرت باد صد سال جلالی

تو می‌باید که باشی ور نه سهل است

زیان مایه جاهی و مالی

بر آن نقاش قدرت آفرین باد

که گرد مه کشد خط هلالی

فحبک راحتی فی کل حین

و ذکرک مونسی فی کل حال

سویدای دل من تا قیامت

مباد از شوق و سودای تو خالی

کجا یابم وصال چون تو شاهی

من بدنام رند لاابالی

خدا داند که حافظ را غرض چیست

و علم الله حسبی من سالی

**

SEVGİLİ, YÜZÜNÜN HAYALİNİ NASIL OLUR DA UYKUDA GÖREBİLİRİM? GÖZÜME UYKU GİRMİYOR Kİ? BEN, ANCAK UYKUNUN HAYALİNİ GÖRMEKTEYİM!

474. t

Güzelliğin, aşkın gibi kemal buldu... Gönlünü hoş tut, hiç kaygılanma; çünkü hu güzelliğe zeval olamaz!

Akıl, bundan daha güzel bir güzellik tasavvur edebilsin? imkânı yok, bu benim vehmime sığmıyor!

Bütün ömrümde bir günceğiz olsun vuslatına erişirsem bütün ömrümden haz aldım demektir.

Seninle olduğum zaman bir yıl, bana bir gün gibi gelir., fakat sensiz olursam bir an, bir yıl oluyor!

Sevgili, yüzünün hayalini nasıl olur da uykuda görebilirim? Gözüme uyku girmiyor ki? Ben, ancak uykunun hayalini görmekteyim!

Gönlüme acı, güzel yüzünün sevgisiyle zayıf bedenim bir hilâl gibi inceldi!

Hâfız, şikâyet etme. Sevgilinin vuslatını istiyorsan ayrılığa bundan fazla tahammül etmen gerek!

Bigrift kârı husnet çün cışkt men kemâli
Hoş baş ezan ki nebved in husnrâ zevali

464

بگرفت کار حسنت چون عشق من کمالی

خوش باش زان که نبود این هر دو را زوالی

در وهم می‌نگنجد کاندر تصور عقل

آید به هیچ معنی زین خوبتر مثالی

شد حظ عمر حاصل گر زان که با تو ما را

هرگز به عمر روزی روزی شود وصالی

آن دم که با تو باشم یک سال هست روزی

وان دم که بی تو باشم یک لحظه هست سالی

چون من خیال رویت جانا به خواب بینم

کز خواب می‌نبیند چشمم بجز خیالی

رحم آر بر دل من کز مهر روی خوبت

شد شخص ناتوانم باریک چون هلالی

حافظ مکن شکایت گر وصل دوست خواهی

زین بیشتر بباید بر هجرت احتمالی

**

KAMIŞ KALEMİNDEN ŞEKERLER SAÇIP DURAN BİR ŞAİRİ, NEDEN BİR ŞEKER KAMIŞINA BİLE ALMAZLAR BİLMEM Kİ?

475. t

Sevgilimden kim bana bir kalem iltifatı, bir mektup getirecek ki ? Nerde sabah rüzgârı? Yine bir kerem ederse o eder.

Şöyle bir mukayesede bulundum, aşk yolunda aklın tedbiri, ancak deniz üstündeki çiğ' tanesi gibi!

Gel, gel., hırkan meyhanelere vakfolmuş ama bende vakıf malından bir akça bile bulamazsın!

Kamış kaleminden şekerler saçıp duran bir şairi, neden bir şeker kamışına bile almazlar bilmem ki?

Gönlüm, riyadan kilim altında davul çalmaktan usandı artık., böyle gizli ve riyakârane işten meyhane kapısına bayrak dikmem daha yeğ!

Gel, zevk zamanının kadrini bilenler, iki âlemi bile bir kadeh şarapla bir güzellik sohbetine satmazlar!

Sürüp giden zevku safa, aşk âdeti değildir, aşk böyle bir şey olamaz. Eğer bize uygun bir yoldaşsan dert ve mihnet çekmen gerek!

Yollarda oturup halkı tedaviye kalkışan doktor, aşk sırrını anlayamaz. Yürü ey gönlü ölmüş kişi, bir Mesih nefesli kâmili ele geçir!

Şikâyet etmiyorum ama sevgilinin merhamet bulutundan ciğeri yanmışların tarlasına bir katra bile damlamadı gitti!

Nasıl, niçin sözleri baş ağrısı verir, gönül, şarap kadehini ele al da ömründen kâm al,, bir an olsun zevk ve huzura eriş!

Padişahım, Hâfız'ın elinde geceleri yalvarış, sabah çağlan dua edişten başka sana lâyık hiç bir şey yok ki!

Zidilberem ki resâned nevâzişi kalemi
Kucâst peyki şabâ ger hemikuned keremi

471

ز دلبرم که رساند نوازش قلمی

کجاست پیک صبا گر همی‌کند کرمی

Hâfız Divânı Şirâzi 1238

قیاس کردم و تدبیر عقل در ره عشق

چو شبنمی است که بر بحر می‌کشد رقمی

بیا که خرقه من گر چه رهن میکده‌هاست

ز مال وقف نبینی به نام من درمی

حدیث چون و چرا درد سر دهد ای دل

پیاله گیر و بیاسا ز عمر خویش دمی

طبیب راه نشین درد عشق نشناسد

برو به دست کن ای مرده دل مسیح دمی

دلم گرفت ز سالوس و طبل زیر گلیم

به آن که بر در میخانه برکشم علمی

بیا که وقت شناسان دو کون بفروشند

به یک پیاله می صاف و صحبت صنمی

دوام عیش و تنعم نه شیوه عشق است

اگر معاشر مایی بنوش نیش غمی

نمی‌کنم گله‌ای لیک ابر رحمت دوست

به کشته زار جگرتشنگان نداد نمی

چرا به یک نی قندش نمی‌خرند آن کس

که کرد صد شکرافشانی از نی قلمی

سزای قدر تو شاها به دست حافظ نیست

جز از دعای شبی و نیاز صبحدمی

**

MURADINI VERİRİM AMA CANINI ALIRIM DERSİN.. KORKARIM MURADIMI VERMEZ, CANIMI ALIRSIN!

476. t

Halk, sana "İkinci Yusuf'sun" dedi. Fakat ben iyice dikkat ettim, gördüm ki Yusuf'tan da güzelsin.

Ey güzeller Husrevi, sana zamanın Şirin'i diyorlar ya., o tatlı gülümsemeyle, ne diyeyim? Ondan da şirinsin sen!

Ağzını goncaya benzetmenin imkânı yok. Gonca asla bu derecede dar, bu kadar küçük değildir.

Yüz kere o ağızdan muradını veririm dedin, fakat niçin süsen gibi baştanbaşa dilden ibaretsin, niçin yalnız söz verir, fakat sözünü tutmazsın?

Muradını veririm ama canını alırım dersin.. korkarım muradımı vermez, canımı alırsın!

Gözün attığı oku can siperinden bile geçirmekte.. kim bu derecede kuvvetli yay çeken bir basta görmüş ki?

Bir an gözden düşürdüğün kişiyi balkın gözünden de göz yaşı gibi akıtır, halkın gözünden de düşürürsün!

Hâfız, yolunda kalem gibi başıyle yürür, sen neden lütfedip de bir kerecik olsun onu mektup gibi okumazsın?

Guftend halayık ki tuyi Yûsufı sâni
Çün nik bididem behakikai bih ezâni

475

گفتند خلایق که تویی یوسف ثانی

چون نیک بدیدم به حقیقت به از آنی

شیرینتر از آنی به شکرخنده که گویم

ای خسرو خوبان که تو شیرین زمانی

تشبیه دهانت نتوان کرد به غنچه

هرگز نبود غنچه بدین تنگ دهانی

صد بار بگفتی که دهم زان دهنت کام

چون سوسن آزاده چرا جمله زبانی

گویی بدهم کامت و جانت بستانم

ترسم ندهی کامم و جانم بستانی

چشم تو خدنگ از سپر جان گذراند

بیمار که دیده‌ست بدین سخت کمانی

چون اشک بیندازیش از دیده مردم

آن را که دمی از نظر خویش برانی

**

DEDİM Kİ NOKTA GİBİ AŞK DAİRESİNİN NOKTASINA GEL; GÜLDÜ DE DEDİ Kİ: HÂFIZ, BU NE BAŞ DÖNMESİ Kİ?

477. t

Selvi gibi gül bahçesine salına salına geldin mi güller, yüzünü kıskanır da her birinin, bağrına bir diken saplanır!

Saçlarının küfrünün her halkasında bir fitne var, gözünün sihri yüzünden de her bucakta bir hasta!

Ey sevgilinin sarhoş gözü, bahtın gibi uykuya dalma., her yanda ardından bir uyanık âşıkın ahi gelmede!

Geçer akçanın sence hiç bir değeri yok, yok ama yine can nakdim, yolunun toprağına feda olsun!

Gönül, daima güzellerin saçlarım düşünüp durma Kara düşüncelere, olmaz tedbirlere daldın mı nerde bir daha işin düzelecek?

Başım gitti de bir zaman gelip bu iş başa çıkmadı. Gönlüm elden çıktı da gönlümün derdiyle mukayyet olmadın!

Dedim ki nokta gibi aşk dairesinin noktasına gel; güldü de dedi ki: Hâfız, bu ne baş dönmesi ki?

Çü serv eğer bihırâmi demi be gulzâri
Hored zi ğayretı rûyi tu her guli hari

چو سرو اگر بخرامی دمی به گلزاری

خورد ز غیرت روی تو هر گلی خاری

ز کفر زلف تو هر حلقه‌ای و آشوبی

ز سحر چشم تو هر گوشه‌ای و بیماری

مرو چو بخت من ای چشم مست یار به خواب

که در پی است ز هر سویت آه بیداری

نثار خاک رهت نقد جان من هر چند

که نیست نقد روان را بر تو مقداری

دلا همیشه مزن لاف زلف دلبندان

چو تیره رای شوی کی گشایدت کاری

سرم برفت و زمانی به سر نرفت این کار

دلم گرفت و نبودت غم گرفتاری

چو نقطه گفتمش اندر میان دایره آی

به خنده گفت که ای حافظ این چه پرگاری

**

SANA İKİ NASİHAT VEREYİM DE DİNLE, YÜZ HAZİNE ELDE ET: ZEVK VE İŞRET KAPISINDAN GİR, KİMSEYİ, AYIPLAMA PEŞİNDEN KOŞUP DURMA!

478. t

Ey sâki, bulut gölgesi, bahar, ırmak kıyısı.. artık ben ne yapmam gerek, söylemeyeyim de gönül ehliysen sen söyle!

Bu suretten birlik ve ihlâs kokusu gelmiyor; sofinin bulaşık hırkasını halis şarapla yıka.

Dünya, aşağılık tabiatlıdır, keremine dayanma.. ey dünyayı görmüş, anlamış tecrübeli kişi, aşağılık adamdan vefa ve sebat umma!

Kulağını aç, bak, bülbül feryat ederek ne diyor: Hocam, tevfik gülünü kokla, ihmal etme!

Eğer sevgilinin yüzünü görmek istiyorsan gönül aynasını cilâla. Yoksa demirden, tunçtan asla ne gül biter, ne nesrin!

* Sana iki nasihat vereyim de dinle, yüz hazine elde et: Zevk ve işret kapısından gir, kimseyi, ayıplama peşinden koşup durma!

* Bak, yine bahara eriştin, buna şükrane olarak iyilik fidanını dik, tevfik gülünü kok!

Hâfız'ımızdan riya kokusu geliyor dedin., aferin nefesine, ne de güzel koku aldın!

Sâkiyi sâyei ebrestu beharu lebi cüy
Men negüyem çi kun er ehli dili hod tu bigüy

485

ساقیا سایه ابر است و بهار و لب جوی

من نگویم چه کن ار اهل دلی خود تو بگوی

بوی یک رنگی از این نقش نمی‌آید خیز

دلق آلوده صوفی به می ناب بشوی

سفله طبع است جهان بر کرمش تکیه مکن

ای جهان دیده ثبات قدم از سفله مجوی

دو نصیحت کنمت بشنو و صد گنج ببر

از در عیش درآ و به ره عیب مپوی

شکر آن را که دگربار رسیدی به بهار

بیخ نیکی بنشان و ره تحقیق بجوی

روی جانان طلبی آینه را قابل ساز

ور نه هرگز گل و نسرین ندمد ز آهن و روی

گوش بگشای که بلبل به فغان می‌گوید

خواجه تقصیر مفرما گل توفیق ببوی

گفتی از حافظ ما بوی ریا می‌آید

آفرین بر نفست باد که خوش بردی بوی

**

AŞAĞILIK KİŞİDEN MÜRÜVVET UMMA, ONUN VERECEĞİ ŞEY DE HİÇBİR ŞEY DEĞİLDİR.

479. t

Bülbül ve kumru sesiyle şarap içmezsen seni nasıl tedavi edebilirim ki? İlâcın sonu dağlamadır, en son ilâç budur!

Bahar mevsiminin renginden, kokusundan bir azık sakla. Çünkü ardında kış haramileri var, hemen gelip çatarlar!

Gül nikabını kaldırıp bülbül hu hu demeye başladı mı elden şarap kadehini bırakma, hey gidi hey, ne yapıyorsun ki?

Çalgıcıyle sâkinin sözüne, defle neyin fetvasına göre mirasçılara hazinedarlık etmek küfürdür!

* Saltanat ve güzellik azametinin sebatı ne zaman görülmüş ki? Süleyman'ın tahtıyle Key'in tacından kalan ancak bir sözden ibarettir !

Elde Abıhayatın var mı, susuz ölme., sana demedim mi? Her şey sudan dirilir, her şeyin hayatı sudandır!

Zamane hiç bir şey bağışlamamıştır ki sonradan onu almasın. Aşağılık kişiden mürüvvet umma, onun vereceği şey de hiçbir şey değildir.

Sığınılacak bir yer olan cennet sayvanına "kim dünya işvesine aldanır kalırsa vay haline" diye yazılmıştır.

Sâki, cömertlik kalmadı., sözü keselim, gel Hâtemi Tayy'ın ruhu şad olsun, onun ruhu için şarap sun!

Hâfız, nekes kişi, Tanrı'nın kokusunu bile duymaz. Sen kadehi al, kerem yoluna koyul, ihsan et, Tanrı suçları affeder, ben kefilim buna!

Besavtı bulbulu kumri eğer nenüşi mey

'İlâç key kunemet âhıruddevâ elkey

430

به صوت بلبل و قمری اگر ننوشی می

علاج کی کنمت آخرالدوا الکی ا

ذخیره‌ای بنه از رنگ و بوی فصل بهار

که می‌رسند ز پی رهزنان بهمن و دی

چو گل نقاب برافکند و مرغ زد هوهو

منه ز دست پیاله چه می‌کنی هی هی

شکوه سلطنت و حسن کی ثباتی داد

ز تخت جم سخنی مانده است و افسر کی

خزینه داری میراث خوارگان کفر است

به قول مطرب و ساقی به فتوی دف و نی

زمانه هیچ نبخشد که بازنستاند

مجو ز سفله مروت که شیه لا شی

نوشته‌اند بر ایوان جنه الماوی

که هر که عشوه دنیی خرید وای به وی

سخا نماند سخن طی کنم شراب کجاست

بده به شادی روح و روان حاتم طی

بخیل بوی خدا نشنود بیا حافظ

پیاله گیر و کرم ورز و الضمان علی

**

GÖNÜL, SABRET.. TANRI BÖYLE DEĞERLİ BİR YÜZÜĞÜ ŞEYTAN ELİNDE BIRAKAMAZ ELBETTE!

480. t

Halden anlar iki dostla iki batman eski şarap., herkesle ve her şeyle alışverişi kesmek... Bir kitap ve bir yeşillik bucağı.

Her an bir bölük halk beni kınasa da sözümden dönmem: Bu durağı dünyaya da değişmem, ahirete de!

Kanaat köşesini dünya hâzinesine değişen, Mısır Yusuf'unu ucuz bir fiyatla satmış demektir.

Gel, bu iş yurdunun parlaklığı ne senin gibi bir zahidin zahitliğiyle eksilir, ne benim gibi bir fasıkın fasıklığiyle.

Gayp nakışlarıyle bezenmiş kadeh aynasından seyret: Hiç kimse böyle şaşılacak zamanı hatırına bile getirmez.

Hadiseler kasırgasından bu çimenlikte bir gül mü kaldı, bir yasemin mi? Görülmüyor ki.

Gül bahçesinden esip geçen sam yelinden sonra bir gül kokusu kalır, bir nesteren rengi görülürse şaşarım doğrusu!

Gönül, sabret.. Tanrı böyle değerli bir yüzüğü Şeytan elinde bırakamaz elbette!

Hâfız, bu belâ yüzünden zamanın mizacı bozuldu. Nerde bir hakimin fikri, nerde bir berehmenin tedbiri!

Du yârı zireku ez bâdei kuhen du meni
Ferâğatiyyu kitâbiyyu güşei çemeni

477

دو یار زیرک و از باده کهن دومنی

فراغتی و کتابی و گوشه چمنی

من این مقام به دنیا و آخرت ندهم

اگر چه در پی ام افتند هر دم انجمنی

هر آن که کنج قناعت به گنج دنیا داد

فروخت یوسف مصری به کمترین ثمنی

بیا که رونق این کارخانه کم نشود

به زهد همچو تویی یا به فسق همچو منی

ز تندباد حوادث نمی‌توان دیدن

در این چمن که گلی بوده است یا سمنی

ببین در آینه جام نقش بندی غیب

که کس به یاد ندارد چنین عجب زمنی

از این سموم که بر طرف بوستان بگذشت

عجب که بوی گلی هست و رنگ نسترنی

به صبر کوش تو ای دل که حق رها نکند

چنین عزیز نگینی به دست اهرمنی

مزاج دهر تبه شد در این بلا حافظ

کجاست فکر حکیمی و رای برهمنی

**

KİRPİK OKLARINI AT, HÂFIZ'IN KANINI DÖK., BÖYLE BİR KATİLDEN KİMSE ÖÇ ALMAZ ZATEN!

481.

Bu yoksuldan padişahlar' meclisine kim şu haberi götürür: Şarap içenler mahallesinde öyle erler var ki iki bin Cem'i bir kadeh şaraba bile almazlar!

O şarap ham da bu şarap içen olgunsa bir ham, binlerce olgundan bin kere yeğdir!

Ey Pîr, beni tespih taneleriyle yolumdan alıkoyma., ben, halis şarap içtim, bende ne ar kaldı, ne ad san kaygısı!

Harap oldum. Adım kötüye çıktı... fakat hâlâ ümidim var, azizler himmetiyle iyi bir ada sana ulaşırım elbet.

Sen kimya satmaktasın, bizim kalp akçamıza da bir bak... Çünkü elimizde bir hüner, bir sermaye yok, ancak bir tuzak kurmuşuz, o kadar!

Nereye gidip de şikâyetleneyim, bu hali kime hikâye edeyim? Dudağın bizim hayatımızdı ama dudağım tez aldın, birteviye bize vermedin ki!

Sevgilinin vefasına hayretteyim; bizi ne bir mektupta selâmla andı, ne bir yazıda haber göndererek yâd etti!

Sana hizmet etmek, sana kulluk eylemek isterim, lütfet, beni satın al, satma sakın., çünkü bu kutlulukta bir kul nadir düşer!

Kirpik oklarını at, Hâfız'ın kanını dök., böyle bir katilden kimse öç almaz zaten!

Ki bered be bezmi şâhan zimeni gedâ peyâmi
Ki beküyı bâdenüşan du hezâr Cem becâmı

468

که برد به نزد شاهان ز من گدا پیامی

که به کوی می فروشان دو هزار جم به جامی

شده‌ام خراب و بدنام و هنوز امیدوارم

که به همت عزیزان برسم به نیک نامی

Hâfız Divânı Şirâzi 1254

تو که کیمیافروشی نظری به قلب ما کن

که بضاعتی نداریم و فکنده‌ایم دامی

عجب از وفای جانان که عنایتی نفرمود

نه به نامه پیامی نه به خامه سلامی

اگر این شراب خام است اگر آن حریف پخته

به هزار بار بهتر ز هزار پخته خامی

ز رهم میفکن ای شیخ به دانه‌های تسبیح

که چو مرغ زیرک افتد نفتد به هیچ دامی

سر خدمت تو دارم بخرم به لطف و مفروش

که چو بنده کمتر افتد به مبارکی غلامی

به کجا برم شکایت به که گویم این حکایت

که لبت حیات ما بود و نداشتی دوامی

بگشای تیر مژگان و بریز خون حافظ

** که چنان کشنده‌ای را نکند کس انتقامی

**

GÖĞÜS, AĞZINA KADAR DERTLE DOLU.. YAZIK, BİR MERHEM OLSA BARİ. GÖNÜL, YALNIZLIKTAN ÖLÜM HALİNE GELDİ, YARABBİ BİR HEMDEM!

482. t

Göğüs, ağzına kadar dertle dolu.. Yazık, bir merhem olsa bari. Gönül, yalnızlıktan ölüm haline geldi, Yarabbi bir hemdem!

Bu çabucak gelip geçen kâinattan emniyet ve istirahate kavuşmayı kim umabilir? Sâki, bir kadehçik sun da bir an olsun rahata kavuşayım!

Kalk da rüzgârından huriler huyunun kokusu gelip duran şu Semerkand güzeline gönül verelim.

Anlayışlı birisine "şu ahvale bak" dedim; güldü de dedi ki: "Pek güç bir gün, çok şaşılacak bir iş ve perişan bir âlem!"

Çigil güzeli için sabır kuyusunda yandım yakıldım da Türklerin padişahı halimi bilmiyor. Nerde bir Rüstem ?

Âşıklık yolunda emniyet ve istirahat, bir belâdır. Senin derdine düşüp derman arayan gönül büsbütün yaralansın!

Kendi emelleri için çalışanlarla, naz ehli olanlara rintlik civarına yol yok. Bu yola öyle bir yolcu gerek ki cihanı yaksın yandırsın.. ham ve gamsız kişi değil!

• Topraktan yaratılan bu âlemde bir tek adam bile ele geçmiyor. Başka bir âlem yaratmak, yeniden bir insan halketmek lâzım!

Aşk istiğnasına karşı Hâfız'ın tövbesinin ne değeri var ki' Bu deniz, öyle bir deniz ki, burada yedi derya bile çiğ tanesi gibi ehemmiyetsiz görünmekte!

Sine mâlâmâli derdest ey driğâ merhemi
Dil zitenhâyi becan âmed Hudarâ hemdemi

470

سینه مالامال درد است ای دریغا مرهمی

دل ز تنهایی به جان آمد خدا را همدمی

چشم آسایش که دارد از سپهر تیزرو

ساقیا جامی به من ده تا بیاسایم دمی

زیرکی را گفتم این احوال بین خندید و گفت

صعب روزی بوالعجب کاری پریشان عالمی

سوختم در چاه صبر از بهر آن شمع چگل

شاه ترکان فارغ است از حال ما کو رستمی

در طریق عشقبازی امن و آسایش بلاست

ریش باد آن دل که با درد تو خواهد مرهمی

اهل کام و ناز را در کوی رندی راه نیست

ره روی باید جهان سوزی نه خامی بی‌غمی

آدمی در عالم خاکی نمی‌آید به دست

عالمی دیگر بباید ساخت و از نو آدمی

خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم

کز نسیمش بوی جوی مولیان آید همی

گریه حافظ چه سنجد پیش استغنای عشق

کاندر این دریا نماید هفت دریا شبنمی

**

SEN, SELMA'YA OLAN AŞKIMI İNKÂR EDİYOR, HOŞ GÖRMÜYORSUN HA! SEN DE EVVEL EMİRDE BİR SEVGİLİYE KAPILSAYDIN,

483. t

Selma, iki zülfiyle gönlümü esir etti. Ruhumsa ona her gün şikâyet edip durmada!

Tanrı için olsun sevgili, bu âşıkın suçunu bağışla, düşmanlara rağmen beni kendine ulaştır!

Sen, Selma'ya olan aşkımı inkâr ediyor, hoş görmüyorsun ha! Sen de evvel emirde bir sevgiliye kapılsaydın,

Benim gibi gönlün sevgi denizinde aşka gark olsaydı o vakit halimi anlardın!

Sevgili, yüzünün sevdasına düştük. Derdinden kulların Rabbine dayandık!

Hâfız'ın gönlü, zülfünün büklümlerinde kayboldu gitti. Karanlık gecede kılavuz ancak Tanrı'dır!

Eğer bizden edebe uygun olmayan bir hareket gördüysen karşılık olarak canımızı ayağına feda edelim sevgili!

Sebet Selmâ bişudğeyhâ fu'âdi
Ve rühi külle yemin li yunâdi

438

سبت سلمی بصدغیها فادی

و روحی کل یوم لی ینادی

نگارا بر من بی‌دل ببخشای

و واصلنی علی رغم الاعادی

حبیبا در غم سودای عشقت

توکلنا علی رب العباد

امن انکرتنی عن عشق سلمی

تزاول آن روی نهکو بوادی

که همچون مت به بوتن دل و ای ره

Hâfız Divânı Şirâzi 1260

غريق العشق فی بحر الوداد

به پی ماچان غرامت بسپريمن

غرت يک وی روشتی از امادی

غم اين دل بواتت خورد ناچار

و غر نه او بنی آنچت نشادی

دل حافظ شد اندر چين زلفت

بليل مظلم و الله هادی

**

İSM-İ ÂZAMIN NURLARI ŞEYTAN'DA ZUHUR ETMEZ. ÜLKE DE SENİNDİR, HÂTEM DE DİLEDİĞİNİ BUYUR!

484. t

Ey yüzünde padişahlık nurlan görünüp duran padişahım, fikrinde yüzlerce Tanrı hikmeti gizli!

Allah mübarek etsin, nazar değmesin; kalemin, bir katra kara mürekkepten din ülkesine yüzlerce Abıhayat kaynağı akıttı.

İsm-i âzamın nurlan Şeytan'da zuhur etmez. Ülke de senindir, hâtem de dilediğini buyur!

Süleyman'ın ululuğuna şüphe edenin aklına, irfanına kuş da güler, balık da!

Doğan, arada bir, başına bir külâhtır koyar ama padişahlık usulünü yine Kafdağındaki kuşlar bilir!

Gökyüzünün, kendi feyziyle suvardığı kılıç, askere minnet çekmeden yalnız başına bütün dünyayı zaptedebilir.

Kalemin, yâr ü ağyar hakkında cana canlar katan muskayı da güzelce yazar, ömür eksilten, insanı helak eden afsunu da!

Ey şeref ve ululuk kimyasından halk edilmiş olan, ey devleti zeval sademesinden emin bulunan padişahım,

Kılıcının ışığından bir parıltı madene düşse kızıl benizli yakuta saman sarılığı verir.

Bir ömürdür kadehimde şarap yok., ben şu davada bulunuyorum ya, işte muhtesip de şahidimdir.

Bilirim, halimi sabah çağından sorarsan gönlün, geceleri uyumayanların aczine mutlaka i6o merhamet eder.

Sâki, meyhane çeşmesinden su getir de hırkalarımızı tekke riyasından yıkayalım.

İsyan şimşeği Âdem Safî'yi bile yakarsa gayri bize nasıl olur da günahsızlık davası yaraşır ki?

* Hâfız, padişahın, senin adını arada bir anıyor ya, gayri bahtından şikâyet etme de özür dilemeye gel!

Ey derruhi tu peyda envârı Pâdşâhi
Derfikreti tu pinhan şed hikmeti İlâhi

489

ای در رخ تو پیدا انوار پادشاهی

در فکرت تو پنهان صد حکمت الهی

کلک تو بارک الله بر ملک و دین گشاده

صد چشمه آب حیوان از قطره سیاهی

بر اهرمن نتابد انوار اسم اعظم

ملک آن توست و خاتم فرمای هر چه خواهی

در حکمت سلیمان هر کس که شک نماید

بر عقل و دانش او خندند مرغ و ماهی

باز ار چه گاه گاهی بر سر نهد کلاهی

مرغان قاف دانند آیین پادشاهی

تیغی که آسمانش از فیض خود دهد آب

تنها جهان بگیرد بی منت سپاهی

کلک تو خوش نویسد در شان یار و اغیار

تعویذ جان فزایی افسون عمر کاهی

ای عنصر تو مخلوق از کیمیای عزت

و ای دولت تو ایمن از وصمت تباهی

ساقی بیار آبی از چشمه خرابات

تا خرقه‌ها بشوییم از عجب خانقاهی

عمریست پادشاها کز می تهیست جامم

اینک ز بنده دعوی و از محتسب گواهی

Hâfız Divânı Şirâzi 1264

گر پرتوی ز تیغت بر کان و معدن افتد

یاقوت سرخ رو را بخشند رنگ کاهی

دانم دلت ببخشد بر عجز شب نشینان

گر حال بنده پرسی از باد صبحگاهی

جایی که برق عصیان بر آدم صفی زد

ما را چگونه زیبد دعوی بی‌گناهی

حافظ چو پادشاهت گه گاه می‌برد نام

رنجش ز بخت منما بازآ به عذرخواهی

**

SENDEN UZAĞIZ AMA YİNE YADINLA KADEHİ ELE ALMAKTAYIZ. RUHANÎ SEFERDE KONAK UZAKLIĞI OLAMAZ.

485.

Dhâniler’den Hasan oğlu Şeyh Üveys’in oğlu Sultan Ahmed’in adaleti yüzünden Tanrı’ya hamd etmekteyim.

Han oğlu han, esasen padişah olarak yaratılmış padişahlar padişahı.. Ona cihanın canı desen yaraşır.

Göz senin ikbalini görmeden iman getirdi.

Tanrı'nın bunca lûtuflarına mazhar padişah kutlu olsun!

Ay, sen olmadıkça doğarsa Ahmed'in devletiyle Tanrı'nın mucizesi, onu ikiye böler.

Bahtının cilvesi, padişahın da gönlünü almaktadır, yoksulun da.. Nazar değmesin, hem cansın, hem canan!

Kâhküllerini Türkler gibi kıvır! Talihinde hem hakanlık ihsanı var, hem Cengiz Han'ın gayreti!

Senden uzağız ama yine yadınla kadehi ele almaktayız. Ruhanî seferde konak uzaklığı olamaz.

Fars toprağında işret bahçem açılmadı gitti. Ne mutlu Bağdat'taki Dicle'yle reyhanı şarap!

Âşıkın başı, maşukun kapısına toprak olamazsa avarelik mihnetinden nasıl halâs bulur?

Ey seher rüzgârı; sevgilinin kapısının toprağını getir de Hâfız, onunla gönül gözünü nurlandırsın!

Ahmedullâhi alâ ma'deletis sultânı
Ahmedi Şeyh 'Uveysî Hasenî lhânı

472

احمد الله على معدله السلطان

احمد شیخ اویس حسن ایلخانی

خان بن خان و شهنشاه شهنشاه نژاد

آن که می‌زیبد اگر جان جهانش خوانی

دیده نادیده به اقبال تو ایمان آورد

مرحبا ای به چنین لطف خدا ارزانی

ماه اگر بی تو برآید به دو نیمش بزنند

دولت احمدی و معجزه سبحانی

جلوه بخت تو دل می‌برد از شاه و گدا

چشم بد دور که هم جانی و هم جانانی

برشکن کاکل ترکانه که در طالع توست

بخشش و کوشش خاقانی و چنگزخانی

گر چه دوریم به یاد تو قدح می‌گیریم

بعد منزل نبود در سفر روحانی

از گل پارسیم غنچه عیشی نشکفت

حبذا دجله بغداد و می ریحانی

سر عاشق که نه خاک در معشوق بود

کی خلاصش بود از محنت سرگردانی

ای نسیم سحری خاک در یار بیار

که کند حافظ از او دیده دل نورانی

**

BU KULUN CANINI DA İSTE, GÖNLÜNÜ DE., HEM DE HİÇ DURMADAN ALIVER. ÇÜNKÜ ÂŞIKLARA BUYRUĞUN YÜRÜR!

486.

Dünyada ne muradın varsa hepsini elde ettin., artık kudretsiz zayıf âşıkların halinden sana ne., elbette

onların derdiyle dertlenmez, elbette onlara aldırış bile etmezsin.

Bu kulun canını da iste, gönlünü de., hem de hiç durmadan alıver. Çünkü âşıklara buyruğun yürür!

Miyanın (belin) olmadığı halde şuna şaştım ki her güzeller topluluğunda miyancılık eder, durursun!

Yüzüne nakış lâyık değil., çünkü erguvan gibi yanağında misklere benzer siyah hattın bir kudret nakşı!

Sen hafif ruhlu, lâtif bir güzelsin, daima şarap iç; hele şimdi büsbütün şarap içmeye koyul., çünkü mahmurluğun var!

Gayri bizi bundan fazla incitme, gönlümüze bundan fazla cevretme.. her dilediğini yapabilirsin., bu, sana lâyıktır da, fakat yapma!

Bu hasta âşıkın canına kastedip yayına bu niyetle yüz binlerce cefa okunu korsan elindedir, dilersen oklarsın, dilersen bağışlarsın!

Sevgilin merhametliyse rakiplerin cefasını da çek, hasetçinin de., çünkü bu, dost merhametli olunca kolay gelir!

Bir an bile olsa sevgilinin vuslatına eriştin mi yürü, var., cihanda bundan muradını elde ettin demektir.

Hâfız, bu bahçeden eteklerle gül devşirmedesin.. artık bahçıvanın feryad ü figanından sana ne gam?

Tura ki her çi murâdest dercihan dâri

Çi gam zihâli meni zârı nâtevan dâri

445

تو را که هر چه مراد است در جهان داری

چه غم ز حال ضعیفان ناتوان داری

بخواه جان و دل از بنده و روان بستان

که حکم بر سر آزادگان روان داری

میان نداری و دارم عجب که هر ساعت

میان مجمع خوبان کنی میانداری

بیاض روی تو را نیست نقش درخور از آنک

سوادی از خط مشکین بر ارغوان داری

بنوش می که سبکروحی و لطیف مدام

علی الخصوص در آن دم که سر گران داری

مکن عتاب از این بیش و جور بر دل ما

مکن هر آن چه توانی که جای آن داری

به اختیارت اگر صد هزار تیر جفاست

به قصد جان من خسته در کمان داری

بکش جفای رقیبان مدام و جور حسود

که سهل باشد اگر یار مهربان داری

به وصل دوست گرت دست می‌دهد یک دم

برو که هر چه مراد است در جهان داری

چو گل به دامن از این باغ می‌بری حافظ

چه غم ز ناله و فریاد باغبان داری

**

SABAH YELİ GENÇLİK ÇAĞINI HATIRLATIYOR. YAVRUM GAMIMIZI UNUTTURAN O CAN İLÂCINI SUN!

487. •

Sâki, gel! Lâlenin kadehi şarapla doldu., sofi âdetleri niceyedek sürecek, gece masalları ne vakte kadar söylenip duracak?

Kibri bırak, nazdan vazgeç., zaman Kayser’in elbisesinin dürüldüğünü de görmüştür, Reylerin külahının terkedilişini de!

Ayıl, aklını başına al; bülbül sarhoş oldu., kendine gel, uyan; yokluk uykusu ardımızdadır!

Ey ilkbahar dâlı, ne de nazikçe, ne de hoş sallanmadasın., dilerim, kış rüzgârları sana zarar vermesin!

Feleğin sevgisine de güvenilmez; nazına da., vay onun hilesinden emin olana!

Yarın kevser şarabiyle huriler bizim, bu :gün de ay yüzlü sâkiyle şarap kadehi!

Sabah yeli gençlik çağını hatırlatıyor. Yavrum gamımızı unutturan o can ilâcını sun!

Gülün ululanmasına, saltanatına bakma., zamanı tez gelip geçer; rüzgâr, onun her yaprağım ayaklar altına döşeyip gider.

Sun sâki, Hâtemi Tayy'ın hatırasıyle bir batmanlık kadehi., sun da nekeslerin kara defterlerini dürelim!

Sun, erguvana güzellik ve letafet veren şarabı., sun, erguvanın mizacındaki letafet yüzünden terlerle yanağından o rengi, o güzelliği izhar eden şarabı sun!

Bahçeye git, orada otur, yaslan., selvi kullar gibi ayak üstünde bekliyor. Kamış, beline kulluk kemerini bağlamış!

Hâfız, senin sihri bile aldatan güzel şiirlerinin şöhreti, Mısır ve Çin sınırlarına, Rumi ve Rey uçlarına kadar vardı, her tarafa yayıldı!

Sakı biyâ ki şud kadeh i lâle pur zimey
Tâmât tâ beçendu burâfât tâ bekey

429

ساقی بیا که شد قدح لاله پر ز می

طامات تا به چند و خرافات تا به کی

بگذر ز کبر و ناز که دیده‌ست روزگار

چین قبای قیصر و طرف کلاه کی

هشیار شو که مرغ چمن مست گشت هان

بیدار شو که خواب عدم در پی است هی

خوش نازکانه می‌چمی ای شاخ نوبهار

کشفتگی مبادت از آشوب باد دی

بر مهر چرخ و شیوه او اعتماد نیست

ای وای بر کسی که شد ایمن ز مکر وی

فردا شراب کوثر و حور از برای ماست

و امروز نیز ساقی مه روی و جام می

باد صبا ز عهد صبی یاد می‌دهد

جان دارویی که غم ببرد درده ای صبی

حشمت مبین و سلطنت گل که بسپرد

فراش باد هر ورقش را به زیر پی

درده به یاد حاتم طی جام یک منی

تا نامه سیاه بخیلان کنیم طی

زان می که داد حسن و لطافت به ارغوان

بیرون فکند لطف مزاج از رخش به خوی

مسند به باغ بر که به خدمت چو بندگان

استاده است سرو و کمر بسته است نی

حافظ حدیث سحرفریب خوشت رسید

تا حد مصر و چین و به اطراف روم و ری

**

GECE GÜNDÜZ KENDİSİ SÂF ŞARAP İÇMEDE.. BU TORTULU ŞARABI İÇENİ DE BİR ANSA, BİR HATIRIASA OLMAZ MI Kİ?

488. •

Sâki, ramazan içinde de olsak aldırma; her ham kişiyi olgunlaştıran şaraptan bir kadeh sun!

Nice günler gelip geçti de bu yoksul âşıkın eli, ne bir şimşir boylu güzelin saçlarını tuttu, ne bir gümüş endamlı dilberin bileğini!

Oruç, aziz bir konuktur ama gelişini Tanrı vergisi bil, gidişini de Tanrı ihsanı!

Akıllı, anlayışlı kuş, bu zamanlarda tekke kapısında uçmaz. Çünkü her vaiz meclisinde bir tuzak kurulmuştur.

Kötü huylu zahitten şikâyet etmeme mahal yok., âdet budur, her sabahın ardından bir akşam gelir!

Sevgilim, çayırlığa, çimenliğe seyre çıkınca, ey seher yeli, benden ona şu haberi ulaştır:

Gece gündüz kendisi sâf şarap içmede.. Bu tortulu şarabı içeni de bir ansa, bir hatırlasa olmaz mı ki?

Hâfız, gönlünün muradını zamanın veziri vermezse sen istediğin kadar uğraş, muradım güç elde edersin!

Zan meyi 'ışk kezo puhte şevet her hami
Gerçi mâhı ramazanest biyâver cami

467

زان می عشق کز او پخته شود هر خامی

گر چه ماه رمضان است بیاور جامی

روزها رفت که دست من مسکین نگرفت

زلف شمشادقدی ساعد سیم اندامی

روزه هر چند که مهمان عزیز است ای دل

صحبتش موهبتی دان و شدن انعامی

مرغ زیرک به در خانقه اکنون نپرد

که نهادەست به هر مجلس وعظی دامی

گله از زاهد بدخو نکنم رسم این است

که چو صبحی بدمد در پی اش افتد شامی

یار من چون بخرامد به تماشای چمن

برسانش ز من ای پیک صبا پیغامی

آن حریفی که شب و روز می صاف کشد

بود آیا که کند یاد ز دردآشامی

حافظا گر ندهد داد دلت آصف عهد

کام دشوار به دست آوری از خودکامی

**

HER KILIMIN UCUNDA BİNLERCE CANIM OLSAYDI SEVGİLİMİN SAÇLARINDAKİ KOKUNUN DEĞERİ NEDİR, O ZAMAN SÖYLERDİM SANA!

489.

Ne olurdu o ay yüzlü güzelin gönlünde merhamet olsaydı.. Öyle olsaydı halimiz böyle olmadı ya!

Her kılımın ucunda binlerce canım olsaydı sevgilimin saçlarındaki kokunun değeri nedir, o zaman söylerdim sana!

Gönlümüzün zevku safası daimî olsaydı, bu neşeye zemanenin kötülüklerinden bir zarar dokunmasaydı ne eksilirdi ki, ne ziyan olurdu ki yarabbi!

Felek beni yüceltmek, ağırlamak isteseydi yücelik tahtını, sevgilinin eşiğindeki toprak olurdu!

Keşke sevgili, gözyaşı katraları gibi perdeden çıkıp görünseydi de iki gözlerimize hükmü yürüseydi!

Aşk dairesi yolumuzu bağlamasaydı, bize bu daireden çıkmaya müsaade etseydi Hâfız, bu dairenin ortasında nokta gibi dönmez, halâs olur giderdi !

Çi büdi er dili an mah mihriban büdi
Ki hali ma ne çunin büdi er çunan büdi

چه بودی ار دل آن ماه مهربان بودی

که حال ما نه چنین بودی ار چنان بودی

بگفتمی که چه ارزد نسیم طره دوست

گرم به هر سر مویی هزار جان بودی

برات خوشدلی ما چه کم شدی یا رب

گرش نشان امان از بد زمان بودی

گرم زمانه سرافراز داشتی و عزیز

سریر عزتم آن خاک آستان بودی

ز پرده کاش برون آمدی چو قطره اشک

که بر دو دیده ما حکم او روان بودی

اگر نه دایره عشق راه بربستی

چو نقطه حافظ سرگشته در میان بودی

**

BİR HIRKA GİYMİŞ KİŞİYİ GÖRÜRSEN ALDANMA, İŞİNE BAK. HANGİ KIBLEYİ GÖRÜRSEN GÖR, HANGİSİNE TAPARSAN TAP. ÇÜNKÜ BİR KIBLEYE TAPMAK, KENDİNE TAPMAKTAN YEĞDİR.

490. •

Gönül, bir an bile aşktan ve sarhoşluktan geri kalma. Ondan sonra yürü., yokluktan da kurtuldun demektir, varlıktan da!

Bir hırka giymiş kişiyi görürsen aldanma, işine bak. Hangi kıbleyi görürsen gör, hangisine taparsan tap. Çünkü bir kıbleye tapmak, kendine tapmaktan yeğdir.

Padişahım, Allah için olsun medet et, saçlarının sevdası, beni perişan etti. Bir kara kul, ne vakte kadar bu uzun ellilikte bulunacak?

Aşkın, Hâfız'ı tufanlara gark edecek. Halbuki sen, bu kargaşalıktan şimşek gibi bir çaktın mı kurtuldun sandın ha !

Ey dil mebâş yek dem hâli zi'ışku mesti
Vangeh birov ki resti ez nişti vu hestı

434

ای دل مباش یک دم خالی ز عشق و مستی

وان گه برو که رستی از نیستی و هستی

گر جان به تن ببینی مشغول کار او شو

هر قبله‌ای که بینی بهتر ز خودپرستی

با ضعف و ناتوانی همچون نسیم خوش باش

بیماری اندر این ره بهتر ز تندرستی

در مذهب طریقت خامی نشان کفر است

آری طریق دولت چالاکی است و چستی

تا فضل و عقل بینی بی‌معرفت نشینی

یک نکته‌ات بگویم خود را مبین که رستی

در آستان جانان از آسمان میندیش

کز اوج سربلندی افتی به خاک پستی

خار ار چه جان بکاهد گل عذر آن بخواهد

سهل است تلخی می در جنب ذوق مستی

صوفی پیاله پیما حافظ قرابه پرهیز

ای کوته آستینان تا کی درازدستی

**

SEVGİLİNİN AYRILIK GÜNLERİNİN BİTMESİNE ÇOK BİR ZAMAN KALMADI. KORULUKTAKİ TEPELERDE ÇADIRLARIN KUBBELERİNİ GÖRDÜM.

491. •

Korudaki ödağacının kokulan geldi, aşkımı arttırdı. Aziz can, sevgilinin kapısındaki toprağa feda olsun!

Sevgilinin haberini duymak saadettir. Kim selâmımı Suad'a ulaştıracak?

Şam ı garibana gel de göz yaşlarımı gör. Şam'da yapılma sırça şişedeki sâf şaraba benziyor.

Misvak ağaçlarının bulunduğu yerden bir yomlu kuş uçup yaklaştı mı, Suad'ın bahçelerindeki güvercinler bile ötmez, dikkat kesilirler.

Sevgilinin ayrılık günlerinin bitmesine çok bir zaman kalmadı. Koruluktaki tepelerde çadırların kubbelerini gördüm.

Ne hoştur o gün ki gelesin de sana “Selâmetle geldin, safalar getirdin; kademin ne hayırlı kadem, ne de hayırlı bir konağa kondun” diyeyim!

Senden ayrıldım da ay gibi yüzünü tamamıyle göremediğimden eridim, hilâle döndüm!

Necid’de benden ayrıldın, ahdini bozdun, vefasızlık ettin de o andanberi ne uykumda bir huzur kaldı, ne yattığım yerde bir zevk!

Ümidim var, bahtım yaver olur da seni yakında görürüm., sen bana buyruk yürütür, neşelenirsin, ben de kullukla iftihar ederim!

Hâfız, şiirin lâtif bir inci dizisine benzemekte. Letafet saçmaya başladı mı öndülü, Nizamî’nin şiirinden bile alıyor.

Enet revâyihu rend el hımâ ve zâde garâmi
Fedâı hâki deri dost bâd cânı gerâmi

469

انت رواح رند الحمی و زاد غرامی

فدای خاک در دوست باد جان گرامی

پیام دوست شنیدن سعادت است و سلامت

من المبلغ عنی الی سعاد سلامی

بیا به شام غریبان و آب دیده من بین

به سان باده صافی در آبگینه شامی

اذا تغرد عن ذی الاراک طار خیر

فلا تفرد عن روضها انین حمامی

بسی نماند که روز فراق یار سر آید

رایت من هضبات الحمی قباب خیام

خوشا دمی که درآیی و گویمت به سلامت

قدمت خیر قدوم نزلت خیر مقام

بعدت منک و قد صرت ذابا کهلال

اگر چه روی چو ماهت ندیده‌ام به تمامی

و ان دعیت بخلد و صرت ناقض عهد

فما تطیب نفسی و ما استطاب منامی

امید هست که زودت به بخت نیک ببینم

تو شاد گشته به فرماندهی و من به غلامی

چو سلک در خوشاب است شعر نغز تو حافظ

که گاه لطف سبق می‌برد ز نظم نظامی

**

HAM TAMAHA DÜŞMÜŞ HÂFIZ, ŞU İŞTEN UTAN! AMELİN NEDİR Kİ ONA KARŞILIK CENNET İSTEMEKTESİN?

*492. **

Seher çağı meyhane hatifi, iyiliğimi isteyerek dedi ki: Beri gel, sen bu kapının eski kulusun!

Cem gibi cür'amızı iç de cihanı gösteren kadeh, seni iki cihanın sırrından agâh etsin.

Meyhane kapısında öyle kalenderler var ki padişahlık tacını alırlar da, verirler de!

Başlarının altında kerpiç var ama ayakları, yedi yıldızın da üstünde., kudret elini gör, rütbe ve makamı seyret!

Başımız meyhane kapısında. Çünkü meyhanenin damı, duvarı bu alçaklığıyla beraber feleğin bile üstünde!

Hızır kılavuz olmadıkça bu konağı aşmaya kalkışma, çünkü kapkaranlık bir yol yol yitirmeden kork!

Gönül, sana yokluk saltanatım bağışlarlarsa o saltanatın en ehemmiyetsiz hududu aydan balığa kadardır.

Yolun karanlıklar diyarına gitmekte; bir Hızır bul. Çünkü bu yolda yolsuzlar çoktur.

Mademki yokluktan bahsetmeyi bilmiyorsun.. bari Vezirlik mesnediyle Turanşah'ın makamım elden bırakma, Vezir'in mülâzemetini terk etme.

Ham tamaha düşmüş Hâfız, şu işten utan! Amelin nedir ki ona karşılık cennet istemektesin?

Seherem hatifi meyhane bedovlethâhi
Guft bâz ây ki dirinei in dergâhı

488

سحرم هاتف میخانه به دولتخواهی

گفت بازآی که دیرینه این درگاهی

همچو جم جرعه ما کش که ز سر دو جهان

پرتو جام جهان بین دهدت آگاهی

Hâfız Divânı Şirâzi 1286

بر در میکده رندان قلندر باشند

که ستانند و دهند افسر شاهنشاهی

خشت زیر سر و بر تارک هفت اختر پای

دست قدرت نگر و منصب صاحب جاهی

سر ما و در میخانه که طرف بامش

به فلک بر شد و دیوار بدین کوتاهی

قطع این مرحله بی همرهی خضر مکن

ظلمات است بترس از خطر گمراهی

اگرت سلطنت فقر ببخشند ای دل

کمترین ملک تو از ماه بود تا ماهی

تو دم فقر ندانی زدن از دست مده

مسند خواجگی و مجلس تورانشاهی

حافظ خام طمع شرمی از این قصه بدار

عملت چیست که فردوس برین می‌خواهی

**

DUDAĞINI ÖPMEKTE VE ŞARAP İÇMEKTEYİM. ÂDETA ABIHAYATA YOL BULMUŞ, ABIHAYATI ELDE ETMİŞİM!

493. •

Dudağını öpmekte ve şarap içmekteyim. Âdeta Abıhayata yol bulmuş, Abıhayatı elde etmişim!

Ne sırrını kimseye söyleyebilirim, ne onunla birisini görmeye tahammülüm var!

Kadeh, dudağını öpüp kanlar içmekte., gül, yüzünü görüp terlemekte!

Sâki, şarap kadehini sun, Cem'i hatırlama. Kim bilir, Cem ne oldu?

Ey ay yüzlü çalgıcı, çengi çal, perdelerine' dokun da feryadından coşayım!

Gül, halvetten çıktı, tahtım bahçeye kurdu.. sen de zahitlik yaygısını gonca gibi dur artık!

Sâki, sarhoşu, sevgilinin gözleri gibi mahmur bırakma., onun dudaklarını an da şarap sun!

Kadehin kanı, iliğinde damarında olan tenden can, ayrılmak istemez.

Hâfız, bir zaman dilini tut da neyden dilsîzlerin dilini işit!

Lebeş mibüsmu dermikeşem mey
Be Abızindegâni burdeem pey

431

لبش می‌بوسم و در می‌کشم می

به آب زندگانی برده‌ام پی

نه رازش می‌توانم گفت با کس

نه کس را می‌توانم دید با وی

لبش می‌بوسد و خون می‌خورد جام

رخش می‌بیند و گل می‌کند خوی

بده جام می و از جم مکن یاد

که می‌داند که جم کی بود و کی کی

بزن در پرده چنگ ای ماه مطرب

رگش بخراش تا بخروشم از وی

گل از خلوت به باغ آورد مسند

بساط زهد همچون غنچه کن طی

چو چشمش مست را مخمور مگذار

به یاد لعلش ای ساقی بده می

نجوید جان از آن قالب جدایی

که باشد خون جامش در رگ و پی

زبانت درکش ای حافظ زمانی

حدیث بی زبانان بشنو از نی

**

EZELÎ FEYİZ, ZORLA VE ALTINLA ELDE EDİLSEYDİ ABIHAYAT, İSKENDER'E DE NASİP OLURDU!

494. •

Dün gece rüyada gördüm, bir ay doğuyordu. Yüzünün aksiyle hicran gecesi sona erişmekteydi.

Tabii' ettim de sefere giden sevgili geliyor dedim. Daha pek tez, pek erken ama ah ne olur kapıdan giriverse!

Allah selâmetler versin, benim kutlu sâkim daima kapıdan kadehle, şarapla gelirdi!

Ne hoş olurdu, rüyada diyarım görseydi de bizimle sohbet ettiği demleri hatırlasaydı ve bu hatırlayış onun bu tarafa gelmesine kılavuz olsaydı!

Ezelî feyiz, zorla ve altınla elde edilseydi Abıhayat, İskender'e de nasip olurdu!

Anılsın o demler ki kapımdan, bacamdan her an sevgilinin haberi, güzelimin mektubu gelirdi!

Mazlumun biri bir gece âdil padişahın kapısına baş vursaydı rakibin, bu kadar zulmetmeye nerden mecal bulurdu?

Yola düşmemiş hamlar, aşk zevkini ne bilsinler? Sen bir deniz gibi geniş ve tahammüllü gönül sahibi, bir er, bir yiğit ara!

Sana taş yüreklilikte kılavuzluk edenin de ne olurdu, ayağı bir taşa dokunaydı!

Başka bir şair de Hâfız gibi şiirler söyleseydi elbette hüner ehlini koruyup yetiştiren padişahın makbulü olurdu!

Didem behâb düş ki mâhi berâmedı
Kez caksi rüyi o şebi hicran serâmedi

439

دیدم به خواب دوش که ماهی برآمدی

کز عکس روی او شب هجران سر آمدی

تعبیر رفت یار سفرکرده می‌رسد

ای کاج هر چه زودتر از در درآمدی

ذکرش به خیر ساقی فرخنده فال من

کز در مدام با قدح و ساغر آمدی

خوش بودی ار به خواب بدیدی دیار خویش

تا یاد صحبتش سوی ما رهبر آمدی

فیض ازل به زور و زر ار آمدی به دست

Hâfız Divânı Şirâzi 1292

آب خضر نصیبه اسکندر آمدی

آن عهد یاد باد که از بام و در مرا

هر دم پیام یار و خط دلبر آمدی

کی یافتی رقیب تو چندین مجال ظلم

مظلومی ار شبی به در داور آمدی

خامان ره نرفته چه دانند ذوق عشق

دریادلی بجوی دلیری سرآمدی

آن کو تو را به سنگ دلی کرد رهنمون

ای کاشکی که پاش به سنگی برآمدی

گر دیگری به شیوه حافظ زدی رقم

مقبول طبع شاه هنرپرور آمدی

**

TAŞ GİBİ AYAKLAR ALTINDA KAL, SU GİBİ RENKTEN RENGE GİRİP ETEĞİNİ ISLATMA!

495. •

Bir batmanlık şarap kadehini iç de gönlündeki gamı kökünden söküp çıkar!

Şarap kadehi gibi gönlü açık, neşeli ol. Ne vakte kadar dibi dar küp gibi üstü kapalı, bağlı., dert ve mihnete düşmüş bir halde kalacaksın?

Kendinden geçme küpünden bir batmanlık kadehi çektin mi artık benlik lâfından az dem vurursun!

Taş gibi ayaklar altında kal, su gibi renkten renge girip eteğini ıslatma!

Gönlünü bize ver ki ercesine riyanın da boynunu kırasın, takvanın da!

Kalk, Hâfız gibi bir cehdet.. belki kendini sevgilinin ayakları altına atarsın!

Nüş kun câmı şerâb ı yek meni
Tâ bedan bih i gam ezdil berkeni

478

نوش کن جام شراب یک منی

تا بدان بیخ غم از دل برکنی

Hâfız Divânı Şirâzi 1294

دل گشاده دار چون جام شراب

سر گرفته چند چون خم دنی

چون ز جام بیخودی رطلی کشی

کم زنی از خویشتن لاف منی

سنگسان شو در قدم نی همچو آب

جمله رنگ آمیزی و تردامنی

دل به می دربند تا مردانه وار

گردن سالوس و تقوا بشکنی

خیز و جهدی کن چو حافظ تا مگر

خویشتن در پای معشوق افکنی **

**

EY BİZİ ÖLDÜRMEDE MÜDARASI OLMAYAN SEVGİLİ, BİZİM KÂRIMIZI, SERMAYEMİZİ YAKIYOR DA PERVA BİLE ETMİYORSUN.

496. •

Ey bizi öldürmede müdarası olmayan sevgili, bizim kârımızı, sermayemizi yakıyor da perva bile etmiyorsun.

Belâya düşmüş dertliler aşkın öldürücü zehrine sahiptirler., bu kavme kastetmek hatadır, kendine gel, bu niyete düşme sakın!

Bir göz ucayla derdimize deva etmene imkân varken tedavi etmezsen bu insafa sığmaz doğrusu!

Gözümüz, seni görmek ümidiyle deniz kesildi., niçin gezmeye çıkmaz, deniz kıyısına gelmezsin ?

Senin kerim huyuna ait birçok cevrü cefalar hikâye ettiler ama bu sözler garezkârlann sözleri olacak, sen yapmazsın bu işleri!

Zahit, güzelimiz sana bir cilvelense sen de Tanrı'dan şarapla sevgiliden başka bir şey istemezsin!

Hâfız, mihraba benzeyen kaşlarına secde et., çünkü oradan başka bir yerde gönül doğruluğuyla dua edemezsin sen!

Ey ki derkuşteni ma hiç mudârâ nekunı
Südu sermâye bisüzî ve musaba nekunı

480

ای که در کشتن ما هیچ مدارا نکنی

سود و سرمایه بسوزی و محابا نکنی

دردمندان بلا زهر هلاهل دارند

قصد این قوم خطا باشد هان تا نکنی

رنج ما را که توان برد به یک گوشه چشم

شرط انصاف نباشد که مداوا نکنی

دیده ما چو به امید تو دریاست چرا

به تفرج گذری بر لب دریا نکنی

نقل هر جور که از خلق کریمت کردند

قول صاحب غرضان است تو آن‌ها نکنی

بر تو گر جلوه کند شاهد ما ای زاهد

از خدا جز می و معشوق تمنا نکنی

حافظا سجده به ابروی چو محرابش بر

که دعایی ز سر صدق جز آن جا نکنی

**

İŞTİYAK VE AYRILIK BENİ SENSİZ ÖYLE BİR HALE GETİRDİ Kİ ELİMDEN SABIR DA GİTTİ, TAKAT DA!

497. •

Ey güzeller padişahı, medet yalnızlıktan, medet. Gönül sensiz cana geldi. Artık geri gelmenin zamanı.

Bu gül bahçesinin gülü daima taze kalmaz. Kudretin varken yoksullara yardım etmeye bak!

Dün gece rüzgâra zülfünden şikâyet ediyordum. Dedi ki: Yanlışın var, sen bu malihulyadan vazgeç!

Yüzlerce sabah rüzgârı bile zincirlere vurulmuş, raksedip durmada. Gönül, sevgili işte bu. Kendine gel de beyhude havalara düşme!

İştiyak ve ayrılık beni sensiz öyle bir hale getirdi ki elimden sabır da gitti, takat da!

Yarabbi, bu nükteyi âlemde kime söylemeli: O hercayı güzel, hem hercayi, hem de yüzünü kimseye göstermedi gitti.

Sâki, yeşillikte açılan gülün sen olmadıkça bir rengi yok. Şimşat boyunla sahna salına gel ki gülüstanı bezeyesin.

Ey hastalık döşeğinde derdi, dermanım., ey yalnızlık bucağında yâdı munisim olan sevgili!

Biz, kısmet dairesinde, teslim noktasıyız, sana tabiiz. Lütuf, ne düşündüysen odur; hüküm, ne buyurursan o!

Kendini düşünmek, reyini söylemek, rintlik âleminde olamaz. Bu yolda kendini görmek, reyini söylemek küfürdür.

Bu mavi daire yüzünden ciğerim kanlı., şarap ver de bu müşkülü yine kadehle halledeyim.

Hâfız, ayrılık gecesi geçti, vuslatın güzel kokusu geliyor. Neşen mübarek olsun ey şeydalığa âşık!

Ey pâdşehi hüban dâd ezğamı tenhâyi
Dil bitu be can âmed vaktest ki bâz âyi

493

ای پادشه خوبان داد از غم تنهایی

دل بی تو به جان آمد وقت است که بازآیی

دایم گل این بستان شاداب نمی‌ماند

دریاب ضعیفان را در وقت توانایی

دیشب گله زلفش با باد همی‌کردم

گفتا غلطی بگذر زین فکرت سودایی

صد باد صبا این جا با سلسله می‌رقصند

این است حریف ای دل تا باد نپیمایی

مشتاقی و مهجوری دور از تو چنانم کرد

کز دست بخواهد شد پایاب شکیبایی

یا رب به که شاید گفت این نکته که در عالم

رخساره به کس ننمود آن شاهد هرجایی

ساقی چمن گل را بی روی تو رنگی نیست

شمشاد خرامان کن تا باغ بیارایی

ای درد توام درمان در بستر ناکامی

و ای یاد توام مونس در گوشه تنهایی

در دایره قسمت ما نقطه تسلیمیم

لطف آن چه تو اندیشی حکم آن چه تو فرمایی

فکر خود و رای خود در عالم رندی نیست

کفر است در این مذهب خودبینی و خودرایی

زین دایره مینا خونین جگرم می ده

تا حل کنم این مشکل در ساغر مینایی

حافظ شب هجران شد بوی خوش وصل آمد

شادیت مبارک باد ای عاشق شیدایی

**

BÜLBÜLÜN SESİ, GÖNLÜME ÖYLE BİR TESİR ETTİ Kİ TAHAMMÜLÜM KALMADI.

498. •

Bir seher çağı, gül dermek için gül bağına gittim; ansızın kulağıma bir bülbül sesi geldi.

Zavallı, benim gibi bir gülün aşkına düşmüş çimenliği feryadü figanla doldurmuş.

O bağda, o yeşillikte hem gezer, hem de zaman zaman o gülle bülbülün halini düşünürdüm.

' Gül. güzelliğin dostu olmuş, bülbül aşkın dostu., ne bunda bir fazlalık var, ne onda bir değişiklik!

Bülbülün sesi, gönlüme öyle bir tesir etti ki tahammülüm kalmadı.

Bu bağda nice güller açılır., fakat hiç kimse diken cefasını çekmeden bir gül bile koparamaz!

Hâfız, feleğin dönüşünden ferah umma., bin aybı vardır da bir ihsanı bile yok!

Reftem bebâğ ta ki biçimen seher guli
Âmed begüş nagehem âvâzı bulbuli

465

رفتم به باغ صبحدمی تا چنم گلی

آمد به گوش ناگهم آواز بلبلی

مسکین چو من به عشق گلی گشته مبتلا

و اندر چمن فکنده ز فریاد غلغلی

می‌گشتم اندر آن چمن و باغ دم به دم

Hâfız Divânı Şirâzi 1302

می‌کردم اندر آن گل و بلبل تاملی

گل یار حسن گشته و بلبل قرین عشق

آن را تفضلی نه و این را تبدلی

چون کرد در دلم اثر آواز عندلیب

گشتم چنان که هیچ نماندم تحملی

بس گل شکفته می‌شود این باغ را ولی

کس بی بلای خار نچیده‌ست از او گلی

حافظ مدار امید فرج از مدار چرخ

دارد هزار عیب و ندارد تفضلی

**

KADEHİN KANINI İÇ, ONUN KANI HELÂLDİR. KENDİ İŞİNE BAK, YAPILACAK İŞ BUNDAN İBARETTİR.

HÂFIZ, RİNTLERİN RİYAZSIZLIĞI HAKKİYÇİN ŞARAP VER DE MUGANNİDEN “TANRI GANÎDİR” SESİNİ DUY!

499. •

Sabah çağı., ikincikânun [ocak ayı] bulutundan kırağı taneleri damlamakta. Tam içki zamanı., sabah şarabını içmeye hazırlan, bir batmanlık kadehi sun!

Bizlik, benlik denizine düşmüşüm. Şarap getir de bu bizlik, benlik denizinden, bu varlıktan kendimi kurtarayım.

Kadehin kanını iç, onun kanı helâldir. Kendi işine bak, yapılacak iş bundan ibarettir.

Sâki, çabuk ol, şarap sun., gam pusuda. Çalgıcı, vurmakta olduğun perdeyi göster, bırakma.

Şarap ver, çünkü çenk, başını kulağıma eğdi de dedi ki: Vaktini hoş geçir. Bu beli bükülmüş ihtiyarın nasihatini dinle.

Hâfız, rintlerin riyazsızlığı hakkiyçin şarap ver de muganniden “Tanrı ganîdir” sesini duy!

Subhestu jale miçeked ez ebri behmeni
Berki sabüh sâzu bidih câmı yek meni

479

صبح است و ژاله می‌چکد از ابر بهمنی

برگ صبوح ساز و بده جام یک منی

در بحر مایی و منی افتاده‌ام بیار

می تا خلاص بخشدم از مایی و منی

خون پیاله خور که حلال است خون او

در کار یار باش که کاریست کردنی

ساقی به دست باش که غم در کمین ماست

مطرب نگاه دار همین ره که می‌زنی

می ده که سر به گوش من آورد چنگ و گفت

خوش بگذران و بشنو از این پیر منحنی

ساقی به بی‌نیازی رندان که می بده

تا بشنوی ز صوت مغنی هوالغنی

TERKİPLER

TERKİBİ BENT

Öyle bir padişahtır ki saltanat da ona dayanır, ona sığınır, din de. Binlerce takdire, tahsine lâyıktır.

Saltanat hanedanının yeni yetişmiş fidanıdır, din bostanının bir deste gülü.

Hem zamanın padişahlar padişahının soyundandır, hem yeryüzü halifesinin cam, ruhudur.

Kutluluk eserleri, mutluluk delilleri, yüzünün nuru gibi alnında parlayıp durur.

Cihan mülkünde adalet ve insafın padişahlık ziyasıyle yakıyn yıldızı gibi parlamaktadır.

Felek firuzesi, onun yüce kadrinin yüzüğünde bir yüzük taşına benzer.

Kılıcı, kâfirlikle müslümanlık arasında bir settir ama demirden bir seti

Kalem, onun elinde inciler saçar, kılıç da ancak koluna lâyıktır.

***

Ey Tanrı rahmetinin gölgesi, ey padişahlık bahçesinin goncası!

Padişahlık bağında senin ahlâkına malik bir selvi asla yetişmemiştir.

Hem güzellik gökünün güneşisin, hem ululuk burcunun ayı.

Sabah çağlarında hikmetinden sual edilmeyen Tanrı'dan senin devlet ve ikbalin niyaz edilmektedir.

Felek, emir ve nehiyler fermanını senin adınla mühürlemektedir.

Saltanatına, temkinin, tekellüfsüz bir surette şahadet etmektedir.

Şüphe yok ki aydan balığa kadar her şey senin adını anmaktadır.

Felek, birçok güzel şeyler meydana getirdiği halde sedefinde senin gibi bir inci yoktur.

***

Ey saltanat elbisesi, zatiyle bezenen, ey devletinin nuranî yüzü parlayıp duran Padişah!

Devlet gelini, senin güzelliğine, senin ahlâkına çılgınca âşıktır.

Padişahlık ululuğundaki nurlar, mübarek yüzünde görünüyor.

Bu yüce ve mavi atlas, senin ululuk boyuna posuna kısa gelir.

Adaletinin şöhreti, gök kubbenin dokuzuncu katını da aşmıştır.

Güneş, meclisindeki neşeyle her an şarap kadehini çekip durmakta.

Nergis, kutlu yüzünü görmek için tamamıyle göz kesilmekte,

İnci, senin tarafından kabul edilmesi için kulak yumuşağında lâtif bir hale gelmektedir.

Felek, kasrında bir kapıcı; zuhal yıldızı, kapında bir bekçidir.

Tanrı, sana daima yardımcı olsun, zevku safadan, ayşu işretten başka bir işin gücün olmasın!

***

Gönlünde ne istek varsa zaman, kucağına getirmiştir.

Muvaffakiyet, sağ yanında yoldaşın, Tanrı'nın kuvvet ve yardımı,sol yanında nediminimdir.

Tanrı yardımı daima seninle olsun. Serinledir de; hattâ savaşlarda aşağılık bir hizmetçindir senin!

Abıdar kılıcının gayretiyle âlem cennet gibi bezenmiştir.

Dünya durdukça devir, senin devrin., zaman durdukça hüküm, senin hükmün olsun!

Makamın, yüceliğin ebedî ve her şey muradınca hâsıl olsun.

Halk, umumiyetle Hâfız gibi, senin meramına erişen bahtının sayesinde emniyet ve istirahattedir.

İşin, daima ülkeyi ve dini korumak olsun., dünya durdukça bu tarzda ebedi ol, yaşa!

***

Gökyüzünde senin gibi bir ay, bağda, bahçede senin gibi bir selvi yoktur.

Yüzünle güneşi mukayese ettim de baktım, gördüm ki güneş de hoş ama yüzün kadar alımı yok!

Güzelliğinden nasıl bahsedeyim? Hiç bir noksanı yok ki!

Şaşırdım kaldım doğrusu, hiç bir övüş, yüzüne lâyık değil senin.

Senin civarına uçan kuş, gayri yuvasına dönmeyi istemez.

Seni candan sevmeyen gönül, şüphesiz bil ki cansızdır.

Kaşlarının yayında durmayan binlerce ok var ki hepsi de gönlüm için!

Gözün bize bir kerecik olsun bakmadı gitti., ne yapalım, sarhoş., bütün cihana bakmaya tenezzül etmiyor!

Padişahın nazlısı, nazenini, naz ü edası yüzünden âcizlere, biçarelere aldırış etmemekte !

Zamanın sultanı Nâsirüddin, yücelikle, temkinle âleme buyruk vermekte!

***

Sâki, eğer bizimle yâr olma sevdasındaysan bize şaraptan başka bir şey sunma!

* Seccadeyle hırkayı meyhanede sat da bir katra şarap getir!

* Gönlün uyanıksa can gülşeninde sarhoşlardan yahey sesini işit!

* Derman ümidiyle derde katlan., iki âlemi de aşka karşı hiç bir şeyden ibaret gör!

* Rebap sesiyle ney feryadı, aşk yolunda gönül esrarından haber verir!

Aşk yolunda her şeyini vermiş, tertemiz olmuş bir müflis, binlerce Hâtemi Tay'dan yeğdir.

O güzel yüzlü sevgili, sultanlar gibi gelmekte, şehir halkı da ardına düşmüş!

Halk, güzel yüzüne hayran hayran bakmakta, onun da hicabından yanakları terlemiş!

Hâfız, senin derdinden niceyedek feryat edecek; gönlüm niceye bir kırık kalacak?

** Oturursam bile derdinle uğraşır, canla, başla canımla, başımla oynar, aşk oyununa girişirim.

Şahi ki penahı milku dınest
Derhordı hezâr âfırinest

TERCİ-İ BENT

Ey dostluğu, sevgiyi yele veren sevgili, burnuydu vefa, burnuydu ahdinde durma?

Nihayet dertli ve mecruh gönlümü ne vakte kadar gam eliyle horlayacaksın?

Zülfünden, perişanlıktan, kararsızlıktan başka hiç bir şey elde etmedim.

Ey aziz can, zayıflara niceyedek cevr ü cefa edeceksin ki?

Belki acırsın, merhamete gelirsin de sitemden, cefadan el çekersin dedim,

Sen, beni cevr ü cefa ile yaktıkça ben sana düştüm, vefakârlıkta bulundum.

Mademki bitkin âşıka acıyacağın bir gün gelmeyecek, mademki böyle bir şey ummaya imkân yok!

Sabırdan yüz çevirmemem daha iyi., olur ya, belki gönlümün muradını elde ederim!

*** *

Sâki, a geceden kalma şaraptan iki üç âşıkane dolu sun!

Başımda bir parçacık akıl varken muğların şarabını elden bırakma!

Çayırlıktaki kuşlar, yuvalarından davudî seslerini yücelttiler, ötüşüp şakımaya başladılar.

Çalgıcımız, sen de bir nefes bile elinden defi, çengi atma!

Sevgilinin vuslatını anarak ödağacı gibi gönül yanıklığıyle terennüm et!

Hâfız, neşeyle şarap iç, ne vakte kadar zemanenin gamını yiyeceksin ki?

Nice zamandır gönül derdinin ateşi göğüste alev alev yanmada!

Mademki ayrılık denizinin ne ucu var, ne kıyısı..

Sabırdan yüz çevirmemem daha iyi., olur ya, belki gönlümün muradını elde ederim!

***

Aşkın cevr ü cefasiyle, aşkın elem ve zahmetiyle ölsem bile yine gamından vazgeçmem, yine gönlüm aşkından vazgeçmez.

Feryadım gökyüzüne erişirse şüphe yok ayın da gönlünü elemlendirir, günün de!

Yay kaşları, bakışlarla beni oklayıp durmadadır.

Kâtibim, ihtiyar felek olsa yine aşk ve iştiyakımı kalemle ifadeye imkân yok.

Çocuğum ama aşk derdiyle ihtiyarım. İhtiyarım ama aşk derdiyle çocuk!

Sadi gibi oturup sabretmeyi kuruyorum.

Mademki sitemkâr zaman beni, senden uzaklarda gam bağına bağladı, esir etti..

Sabırdan yüz çevirmemem daha iyi., olur ya, belki gönlümün muradını elde ederim!

***

Ey işveli, edalı güzellerin hasedini çeken sevgili, ay gibi yüzünden peçeyi kaldır.

Da bütün cihandan geçeyim, yine tövbemi bozayım!

Sevgili, sırrını, göz uğrağı olan yollardan faş oldu, surun göz yaşlarımla halka yayıldı gitti!

Aşkta ayrılık zamanı geldi çattı, bilmem sonum nereye varacak?

Gamınla eş olan herkes, ömrünün sermayesini yele verdi!

Aşk ateşiyle gam buhurdanında ödağacı gibi yan yakıl ey gönül!

Mademki o yüce boylunun ayağını öpmek için elime bir fırsat düşmüyor;

Sabırdan yüz çevirmemem daha iyi., olur ya, belki gönlümün muradını elde ederim!

***

Ey yasemin bedenli, gül endamlı sevgili, akşam güneşi, senin yüzünü görüp utanmada.

Yine gel ki canlar yakan ayrılık, gönlümden karan da aldı, huzuru da.

Tane gibi olan beninle tuzağa benzeyen zülfün yüzünden gönlümün kuşu tuzağa düştü!

Çalışıp çabalamayla muradımı elde edemeyince çaresiz ayrılığa razı oldum.

Şimdilik ayrılık derdiyle başbaşayız.. bilmem sonu nereye varır?

Sensiz olunca sanki âlemde nasibim, ancak mihnet ve dert!

Hâfız, sevgiliyle sohbetten, şaraptan ve kadehten başka şu varlığın ne gayesi, ne maksadı var?

Ey gönlümün huzuru sevgili, mademki şimdilik gönlümün muradına erişmem mümkün değil..

Sabırdan yüz çevirmemem daha iyi., olur ya, belki gönlümün muradını elde ederim.

***

Ey kararsız canımın rahatı, ey ümitlerle dolu gönlümün ümidi,

Gamınla şadım., her halimde gamımın yanıklığı, bana munis olmada.

Yanımdan ayrılıp gideli âdeta kendimden t(geçmişim..

Şimdilik vuslat arzusuyla ömrümü ayrılıkta geçirmedeyim.

Bu gece, dün geceden fazla ağlamakta: göz yaşlarımı tufan gibi akıtmaktayım.

Ecel, yakamı tutmadıkça elimi eteğinden çekmem.

Bu bitkin, bu yaralı gönlümün muradı, mademki çalışmakla hasıl olmadı..

Sabırdan yüz çevirmemem daha iyi., olur ya, belki gönlümün muradım elde ederim!

*****

Ey açtığı yara gönül derdine merhem., ey aşkı, gönle munis ve mahrem olan sevgili,

Zülfün, can boynuna kement., lâlin, gönül yüzüğüne taş.

Kaşın, can şahnesiydi, o da gözün gibi gönül diyarına hâkim kesildi.

O gönlümüzde, biz ateşler içinde., fakat gönlümüzün kaydında değiliz, onun derdiyle dertlenmekteyiz!

Bu ayrılık yüzünden başımı alıp bu cihandan gideceğim gün, yahut gönlümü kaybedeceğim an yaklaştı!

Hâfız, gönül âlemindeki huzurdan bir nur bulsan ne olurdu ki?

Mademki onun vuslat diyarı kolay kolay gönle müsahhar olmuyor..

Sabırdan yüz çevirmemem daha iyi., olur ya, belki gönlümün muradını elde ederim!

Ey dâde bebâd dost dari
İn bud vefa vu ahdı yâri

MESNEVİLER

1

Eyvah vahşî ceylân, nerdesin? Seninle çok aşinalığım var!

* Biz, seninle iki kimsesiz, iki perişan, iki garibiz., önümüzde de, ardımızda da yırtıcı hayvanlar ve tuzak var!

Gel de birbirimizin halini bilelim, gel de dertleşelim, mümkünse muradımızı elde etmeye uğraşalım.

Çünkü görüyorum ki bu uygunsuz çölün emin ve hoş bir çayırlığı, çimenliği yok!

Söyleyin dostlar, kimsesizlerin yoldaşı gariplerin dostu kim olacak?

Meğer kademi kutlu Hızır zuhur ede de himmeti bereketiyle bu yol tükene!

Yoksa ihsan ve mürüvvet zamanı geldimi ki? Çünkü falımda **"Lâ tezemî ferden"** ayeti çıktı.

Bir yolcu, günün birinde bir yerden geçiyorken yol üstünde oturmuş olan bir rint ona iltifat etti de dedi ki:

Ey salik, dağarcığında ne var? Tanen varsa gel, bir tuzak kur bakalım!

Yolcu cevap verdi: Tuzağım var ama avun Simurg olmalı!

Rint, "İyi ama nişanını nasıl elde edeceksin? Bizce yuvasının bir nişanesi yok ki" dedi.

Bunun gibi o usul boylu selvi de mademki kervana katılıp gitti. Bir selvi daima çık da yolunu, izini gözle!

** Gitti, gitti de neşemi hüzne çevirdi. Hiç kardeş kardeşe böyle şey yapar mı?

Şarap kadehini elden bırakmalı, gül dibinden ayrılma.. fakat bu kötü sarhoş zemaneden de gafil olma!

Güneş bile onun yoluna saça saça kesesini boşaltmışken benim bu saçtığım şeyler tartıya mı gelir, değeri mi olur?

O, ayrılıp gittikten sonra teselli bulmak için artık bir kaynak başı, bir ırmak kıyısı, göz yaşları ve kendi kendine konuşup görüşme gerek!

Sevgililer, gidenlerini anarak bahar bulutlarına uymalı., bu lâzım!

Sevgili, bana ayrılık kılıcını öyle bir vurdu ki sanki benimle hiç aşinalığı yokmuş!

* Akar sular, önüne ağlayıp çağlayarak geldi mi sen de göz yaşlarınla onlara yardım et!

* O eski hemdem, bize hiç müdarada bulunmadı. Aman müslümanlar, aman.. Tanrı için merhamet edin!

Belki kademi kutlu Hızır, bu garibi o garibe ulaştırabilir.

Sen de artık inciyi gör, katır boncuğundan vazgeç; şöhreti olmayan, duyulmayan yolu bırak!

Ben balığa benzeyen kalemimle yazmaya başladım mı, bana “Nun vel kalem” ayetinin tefsirini sor!

Dostlar, birbirinizin kadrini bilin. Şerhi biliyorsunuz; metni ezbere okuyun!

Size öğüt verenin sözü bundan ibaret; ayrılık hakimi pusuda.

Ruhumu sözümle yoğurdum, ondan meydana gelen tohumu da ektim.

Ruhla sözün birleşmesinden meydana gelen bu terkip, insana ferah verir. Çünkü şiirinde mayasıdır, canın da!

Bu ümit miskinin kokusunu alın., bu kokuyla canınızı ebedî bir surette güzel kokulu bir hale getirin!

Çünkü bu misk, hurilerin yakalan Çin'inl6c den meydana gelir, insanlardan kaçan ahudan değil!

Niçin bahtımla bu kadar uğraşıp savaşayım, neden talihimden, kaderimden kaçıp durayım ?

** Ayrılık seli başımdan aştı., artık bu halimle müdaraya imkân yok!

** Şimdi sevgilinin bulunduğu şehrin yolunu tutacağım, ölsem bile hiç olmazsa o yolda öleyim.

** Garipler, mezarımı görünce bir an olsun baş ucumda oturur, dinlenirler ya!

** Garipleri, yine garipler anar, garipler hatırlar. Çünkü onlar, birbirlerine armağandır.

** Yarabbi, çaresizlere sen çare edersin., benim çaremi de sen bilirsin, benden başka çaresizlerin çaresini de sen!

** Geceden aydın gündüzü nasıl izhar ediyorsan bu kederden de benim neşemi öyle izhar et!

** Sevgili, senin ayrılığından çok şikâyetim var; fakat bu hikâye, buraya sığmaz ki!

Bu vadide akan selin sesini duy; yüzlerce masumun yüzlerce batman gelen kanı bir arpaya!

Çocuklar, onunla ateşlerini parlatsınlar diye burada Cebrail'in bile kanadını yakarlar!

Gayri bu makamda kimin söz söylemeye mecali vardır? Aman yarabbi, bu ne istiğna?

Yürü Hâfız, bu makamdan bahsetme, sözünü kısa kes; Tanrı daha iyi bilir.

Elâ ey âhuyı vahşi kucâyî
Mera bâ tust bisyâr âşinâyı

II
SAKİNAME

Gel ey sâki, bana, insana hal veren, kerametini arttıran kemal bağışlayan şarabı sun!

Çünkü çok perişan düştüm; ne halim var, 5 ne kemalim; ikisinden de bir sermayem yok.

Sâki, o şarabı sun ki Cem'in Camı, yokluk diyarında bile onunla her şeyi gördüğünü iddik etmektedir.

Gel ey sâki, insana Karun hâzinesiyle Nuh ömrü bağışlayan o fütuhat kimyasını

Sun da murada erişme ve uzun bir ömre nail olma kapısını açsınlar.

* Gel ey sâki, kadehten vuran aksiyle Keyhusrev’e, Cemşid’e selâm gönderen şarabı Sun da ney sesiyle sana söyleyeyim; Cemşid nerde, Kavuş ne âlemde?

* Sun o şarabı da kadehin feyziyle Cem gibi bütün âlem sırlarından agâh olayım.

Bu köhne kilisenin devrinden bahset, geçmiş padişahlara seslen!

Bu yıkık dünya, Efrasyab’ın sayvanım gören konaktır.

* Onun kumandanı Piran ne oldu; Şîde, o kahraman Türk ne âlemde?

* Yalnız sayvanı, köşkü yele gitmedi; lâhdini bile hatırlayan yok!

' Bu ucu bucağı olmayan çöl, Selm ve Tûr’un askerlerinin kaybolduğu çöldür.

* Sun sâki, sun kadehteki aksiyle Keyhusrev’e ve Cem’e selâm gönderen şarabı.

Cemşid, tacına, tahtına rağmen ne hoş da söylerdi: Bu iki kapıl: saray bir arpa tanesine bile değmez!

Sun şarabı ey sâki, sarhoş rintlerin mezhebinde ateşe tapanla dünyaya tapan arasında bir fark yoktur.

Sun sâki o harabatta oturan gizlenmiş sarhoş kızı!

Sun şarabı; rüsvay olmak, şarapla, kadehle yıkılmak isterim.

Gel ey sâki, düşünceyi yakıp mahveden şarabı sun., sim o şarabı ki arslan bile içse ormanı yakıp yandırır.

Sun o şarabı da gökyüzündeki arslanı bile tutayım, bu ihtiyar kurdun tuzağım parslayım, karma karışık bir hale getireyim.

* Sâki, sun o şarabı ki cennet hurileri, meleklerin kokusunu o şarapla terbiye etti.

* Sun da ateşe ödağacı atayım, aklın dimağını ebediyete kadar güzel kokulara bürüyeyim.

* Sâki, insana padişahlık bağışlayan; gönül, temizliğine şahadet eden şarabı sun.

* Bana şarap sun, belki ayıplardan arınır, bu çukur yerden işret ve zevk âlemine yükselirim.

* Yurdum, meleklerin bahçesiyken neden burada mahpus kalayım?

* Şarap sun da devlet yüzünü seyret; beni harap et de hikmet hâzinesine bak!

* Ben o kişiyim ki kadehi elime aldım mı âlemde ne varsa hepsini o aynada görürüm.

* Sarhoşken padişahlıktan dem vurur, yoksulken sultanlıktan bahsederim.

Sarhoş olunca sır incileri delinebilir. Çünkü insan kendisinde olmayınca sır gizleyemez.

* Hâfız, sarhoşça nağmeye başladı mı zühre bile gökyüzünden onun nağmesini dinler, beğenir.

* Hanende, ilerdesin? Rud sesiyle o husrevani nağmeyi hatırlat

* Da vecde geleyim, raksa gireyim, hırkamı çıkarıp atayım.

* Kutlulukla o taca, tahta sahip olanı, o padişahlık ağacının en iyi meyvasını öveyim.

« Padişahlık tacının temkini onunla., kuşun da huzuru onun yüzünden, balığın da!

* İkbal sahiplerinin gönülleriyle gözlerinin ziyası o. gönül erbabının candan velinimeti o.

* Ey kutlu nazarlı hüma, ey mübarek haberler veren felek,

* Felek sedefinde senin gibi bir inci yoktur. Feridun'la Cem'e senin gibi bir halef bulunamaz.

* İskender'in makamında yıllarca dur. Gönül bilgisiyle ahvali keşfet

Feleğin yine bir fitneye girişmeye niyeti var. Fakat ben sarhoşluktan ve sevgilinin gözlerinin fitnesinden aynlmam ki

* Birisi, savaş günü kılıç vurmasını bilir., felek bir başkasını da kalem sahibi eder.

Çalgıcı, o yeni nağmeye giriş, dostlara Rud sesiyle de ki:

* Nihayet düşmana fırsat bulduk, gökyüzünden yardım müjdesi geldi,

* Çalgıcı, saza başla, şiirle, gazelle hikâyeye giriş!

* Gam yükü, ayağımı yere dike koydu;usullü vuruşlarla yerinden kaldır!

* Ulular ın ruhlarını bu suretle şâdet, Perviz'i, Barbed'i hatırlat.

* Hanende, o perdeden bir nakış çal da perde ardındaki ne diyor, bir bak, dinle!

* Hanende, nağmelerine başla da çenk çalan Nahidi bile raksa sok!

* Bir nağme çal ki sofi hallensin, vuslat sarhoşluğuna ulaşsın!

• Çalgıcı, defi döv, çengi çal, güzel nağmelerle şarkı söyle.

* Cihanın hilesi apaçık bir hikâye. Bak bakalım, ne doğacak? Geceler gebedir.

* Çalgıcı, elemliyim.. Tek Tanrı hakkiyçin iki telli, üç telli sazı., hangisi eline geçerse onu çal!

* Feleğe hayretteyim. Bilmem sıra kimde; kimi toprak altına alacak?

* Rint muğ bir ateş yaksa bile bilmem onun yerine kimin çırağı sönecek?

* Bu kanlar saçan kıyamet sahasında sen, sürahiyle kadehin kanını dök bari!

* Sarhoşlara nağmelerle bir haber yolla, bir müjde ver. Geçmiş dostlara bir dua, bir selâm gönder!

Biya sâki an mey ki hâl avured
Keramet fezâyed kemâl âvured

KITALAR

1

Canlarıyle oynayan âşıklar pazarının başında tellâllar şöyle bağırmaktaydılar: Duyun ey rintler mahallesinde oturanlar, duyun!

Üzüm kızı, kendi başının kaydına düşüp gitti, nice gündür gözümüzden kayboldu. Kendinize gelin, amanın, onu bir arayıp tarayalım!

Lâl bir elbisesi, habbelerden de yarım bir tacı var. Aklı da alıp götürür, bilgiyi de. Ondan emin olup uyumayın!

Bana o acı şarabı verene helva parası olarak tatlı canımı veririm. Cehenneme gitmiş, sinmiş, gizlenmiş bile olsa aldırış etmeyin, siz de gidin!

O geceleri gezen acı, sert, gül renkli ve sarhoş bir kızdır; bulursanız tutup Hâfız'ın evine getirin!

Berseri bâzarı canbâzan munâdi mizened

2

Adalet sahibi, deniz avuçlu, arslan yürekli padişahlar padişahı, ey ululuğu bütün hünerlerle bezenmiş sultanım.

Mesut ünün, Şah Sultan diye anılan adın bütün âleme yayıldı, her an söylenip durmakta.

Herhalde gayp ilhamcısı ahvalimi sana söylemiş, aydın günümün kapkaranlık bir geceye döndüğünü anlatmıştır.

Felek, üç yılda padişahla vezirden derip devşirdiğim, kazanıp biriktirdiğim şeylerin hepsini bir anda bir çevgân oyunuyla kaptı, gitti!

Dün gece rüyada seher vakti, gizlice padişahımın ahırına gittiğimi gördüm.

Katırım orada bağlıydı, arpa yemekteydi.

Torbasını başından attı da bana dedi ki: Tamdın mı beni?

Bu rüyanın tabiri nedir? Hiç bilmiyorum. Anlayışta senin İkincin yoktur, teksin., sen tâbir buyur.

Husrevâ dâdgerâ bahrkefu şir dilâ

3.

Sana ahlâk defterinden vefa ve ihsana, ait bir ayet okuyayım:

Kim cefa eder, ciğerini tırmalarsa kerem, sahibi maden gibi ona altın bağışla.

Yere gölge salan ağaçtan aşağı olma.

Kim sana taş atar, incitirse ona ağaç gibi meyva ver!

Mülâyimlik nüktesini sedeften öğren de hatırında tut! Başım kesene inci ihsan et!

Bertu hanem zidefter-i ahlâk

4.

Ey yüce aslında, neslinde hırs ve kin bulunmayan, ey kutlu yıldızında hile ve riya olmayan !

İhsanını melekten alasın da Şeytan'a veresin.. bu, nasıl olur da büyüklüğe yaraşır?

.**Ey mu'arrâ aşkı âli cevheret ezhıkdu hırs**

5.

Yazıklar olsun., ne olurdu gençlik gününün elbisesi, ebedîlik süsleriyle bezenmiş olsaydı !

Fakat eyvah, ne acınacak, ne dertlenecek hal! Bu ırmaktan hayat suyu akıp gidecek!

Nihayet eşten dosttan ayrılmak gerek.. Tanrı'nın takdiri böyle!

Babanın ömrüne andolsun ki Ferkad'den başka bütün kardeşler birbirlerinden ayrılacaklar!

Dirîğâ hilcati rüzi cuvani

6.

Kendi iyiliğini, kötülüğünü kendinden sor, 'soruştur. Sana senden başka bir sorucuya ne lüzum var?

Tanrı, kendisinden korkan, kötülükten çekinen kişinin işine kolaylık verir, ona hesaplamadığı, ummadığı yerden rızık ihsan eder?

Tu niku bedi hod hem ezhod bipurs

7.

Ferhat'la Şirin'e ait söylenip duran hikâyeler, bizim dünyaya kavgalar salan, âlemi birbirine katan aşkımızın cüzi bir miktarından ibarettir.

O siyah saçlarla misk gibi siyah ve güzel kokulu benin yaptıklarını hiç bir uzun kirpik hiç bir sihirbaz göz yapmadı!

Sâki, şarap sun., ezeli takdire tedbir fayda vermez. Ezelde takdir edileni bozmaya imkân yoktur.

Rintlerin kırık dökük kâselerini hor görmeyin.. bu erler, cihanı gören kadehe hizmet etmişlerdir.

Güzeller mahallesinin toprağında cana canlar katan bir koku vardır. Arifler, can burunlarını orada miskle kokan bir hale getirmişlerdir.

Kargayla kuzgunun kanadı bağlanmaz; onlar. avlanmazlar ki. Bu kerameti doğanla şahine yoldaş etmişler.

Sâki, nerede nikâhı akıl akçesi olan üzüm kızını kucağına çeken, sana kaçan benim gibi bir divane?

Topraktakiler, kerem sahiplerinin içtiklerinin bir yudumuna bile nail olamıyorlar; bak şu yoksul âşıklara ettikleri zulme!

Şemme-i ez dâstânı 'ışkı şür-engizi mâ

8.

Bülbül feryat etmekte, gülse tatlı tatlı gülmekte., sevgilinin yüzüstü ateşe attığı bir gönül, nasıl olur da yanmaz ki?

Ben, yüce hırka giyen zabitten hoşuma gitmeyen şeyler gördüm. İbrişim tele güzel güzel vurup nağmeler çıkaran çalgıcının kuluyum ben!

Kirpiklerinin okundan çekinmeden ne fayda var ki? Okçu kaşlarıyle gizli yaramı oklayıp duruyor!

Bülbül ender nâle vu gul bandei boş mizened

9.

Medrese binasına sahip olmanın, ilimden bahsetmenin, kemer ve çardağı bulunmanın ne faydası var? Sahibinde bilgili bir gönül, gören bir göz olmadıktan sonra bunlar neye yarar?

Yezd Kadısının sarayı, ilim kaynağı ama kendisinin basireti yok; bu, hiç söz götürmez!

Serayi medrese vu bahsi ilmu tâku ruvâle

10.

Sâki, kadehi doldur., çünkü meclisin sahibi dilekleri verir, sırları saklar.

Burası, elde bulunan peşin cennet., işreti, zevku safayı tazele. Zira Tanrı, kula cennette günah yazmaz.

Sevgililer, âşıkların muradına râm olmada, âşıklar edepli., baş köşede oturan ünlü kişiler, mecliste saf kuranlar hep iyi ve uygun adamlar.

Çenk, meclise uygun, meclisin sahası rakıs yeri, sevgilinin beni gönül tanesi, sâkinin saçı yol tuzağı!

Bundan iyi bir zaman olmaz; sâki, işrete koyul., bundan daha hoş bir hal olamaz;; Hâfız, şarap iste!

Sâkiyâ peymâne pur kun zan ki sâhib-mecliset

11.

Ey padişahlar padişahı, felek topu, çevgânına râm olsun., varlık ve mekân sahası, senin gezip tozmana mahsus bir meydan olsun!

Zafer hatanunun saçları, perçemine tutuldu, ebedi fetih gözü de salınıp gezmene âşık olsun!

Utaridin inşası, şevketinin sıfatıdır. Aklıkül, divanında turakeş olsun!

Tûba ağacının cilvesi, senin selvi boyuna gıpta etmekte., cennet de sarayına haset etsin!

Yalnız hayvanlar, nebatlar ve cansız şeyler değil., emir âleminde ne varsa hepsi, fermanına muti olsun!

Husreva kuyı felek derhami çevgânı tu bâd

12.

Dünyaya ve dünya sebeplerine gönül verme, güvenme, çünkü kimse ondan vefakârlık görmedi.

Bu dükkândan, arıya sokulmadan kimse bal yemedi, bu bahçeden dikenle incinmeden kimse bir taze hurma devşirmedi!

Birisi günlerce çalışıp bir çırağ yaktı mı tam parlayınca hemen bir rüzgâr çıkar, onu söndürüverir:

Ona, düşüncesiz gönül veren kişi bir baksa görür ki düşmanını besleyip büyütmektedir!

Dünyayı zapteden padişahlar padişahı Şah Gazi yok mu? Hani kılıcından kan damlardı;

Hani bazan bir saldırışta bir orduyu bozguna uğratır, bazan bir narayla bir ordunun kalbini paralar, ödünü koparırdı...

Hanı ululari sebepsiz hapseder, başlan sebepsiz kopartırdı.

Hani çöldeki aralan bile adını duydu mu korkusundan yavrusunu bırakır, kaçardı..

Nihayet Şiraz'ı, Tebriz'i, Irak'ı zaptedince vakit geldi, mukadder zuhur etti;

Gözünün ışığı olan oğlu, onun dünyayı gören gözüne mil çekti gitti!

Dil mebend berdunya vu esbabı o

13.

Ey akıllı adam, amrın, zeydin ihsanına gönül bağlama. Kimse, iyinin neden açılacağını bilmez.

Yürü, Tanrı'ya dayan., kaleminin ucu, ne nakış çizdiyse başka bir renk göründü, bilmez misin?

Şah Hürmüz., beni görmeden, ben, onu methetmeden bana yüzlerce lûtuflarda, ihsanlarda bulundu da Yezd Şahı, kendisini methettiğim halde hiç bir yay vermedi!

Hâfız, incinme, padişahların işi böyledir.

Hemen âleme rızık veren Tanrı onlara da muvaffakiyet versin, yardım etsin!

Dil mebend ey merdi behred bersafayı 'amr u zeyd

14.

Ey vakitleri tanıyan, bilen arkadaş, sabah rüzgarının bile bulunmadığı bir halvette Hace'nin kulağına eriştir!

Önce araya bir lâtife sokuştur, bir nükteyle gönlünün rızasını ele alıp onu tatlı tatlı bir güldür de

Sonra şuncağızı arzet: Kereminden geçinecek bir aylık istersem caiz mi?

Be sem'i Hâce resan ey harifi vakt-şinâs

15. ••

Bu manzumenin güzelliği, hakkında söz söylemeye hacet bırakmayacak bir derecede., ziyası meydanda durup dururken hiç kimse güneşe delil istemez!

Aferin o nakkaşın kalemine ki dokunulmamış mana güzeline bu kadar bir güzellik verdi.

Akıl, güzellikte eşini bulamaz; tabiat, letafette benzerini göremez.

Bu mucize mi, sihri helâl mi ? Hatif mi ilham etti, Cebrail mi vahyetti?

Kimse bu çeşit bir remiz söyleyemez, kimse bunun gibi bir inci delemez!

Husni in nazm ezbeyan mustagniyest

16. ••

O ay yüzlü güzelin yüzü, rebiülevvel ayının altıncı cuma sabahıydı ki gözümden de kayboldu, gönlümden de.

Hicretin yedi yüz altmış dört yılında o müşkül hikâye su gibi halloldu gitti!

Hayıflanmak, dertlenmek ve acılara düşmek nerde fayda verecek? Ömür, bir oyuncakla hiç bir şey elde edemeden geçip gittikten sonra !

17.

Sarıklıların ulusu, toplulukların ışığı sahipkıran vezir Hâce Kıvameddin Hasan,

insanların hayırlısı Muhammed'in hicretinin yedi yüz elli dördüncü yılında, güneş cevza burcunda, ay da sümbüledeyken..

Rebiülâhırın altıncı cuma gününün tam zeval vaktinde Tanrı emriyle vefat etti.

Melekler âlemi yuvasının hüması olan ruhu, bu nimetler diyarından cennet bağına uçup gitti.

Serveri ehli amâyim şemci cem'i encümen

18. ••

Ebedî Tanrı, bu padişahın daima hayır işlediğini, hiç bir hayrı fevtetmediğini gördü ve

Bu alışverişin tarihi de **"Rahmânı Lâyemût"** (H. 785) olsun diye ruhunu, rahmetine eşetti.

Rahmânı Lâyemüt çü in Pâdşâhrâ

19.

Devrin âsafı, cihanın canı Turanşâh, bu dünya tarlasına hayır tohumundan başka hiç bir şey ekmedi.

Saf er [ı] ayının yirmi birinde ve haftanın tam ortasında [2] bu dumanlarla dolu külhanı bırakıp cennet bağına gitti.

Daima hak görmeye, hak söylemeye meyli vardı, vefat yılının tarihini de "Meyli be hişt" (H. 787) terkibinden bul!

Asafı 'ahdu zeman cânı cihan Turanşâh

20.

Durağı cennet olsun, kardeşim Hâce Âdil, ömründen elli dokuz yıl geçince

Cennet bahçesine sefer etti, Tanrı işlerinden, huylarından razı olsun!

“Halîli Âdil" (H. 775) terkibini oku da ölüm yılını asla!

Birader Hâce ‘Âdil lâbe mesvâh

21.

Gönül, gördün mü bu akıllı, bu fikirli oğul, şu renklerle bezenmiş felek kemerinden neler gördü, nelere uğradı!

Felek, kucağına gümüş bedenli bir sevgili verecekken başına bir mermer taş dikiverdi!

Dilâ didi ki in ferzâne ferzend

22.

Canım, o cennet meyvası eline geçti de niçin gönlüne ekmedin, neye elinden saldın?

Bu hikâyenin tarihini sorarlarsa “Meyvei behiştı” (H. 779) terkibini oku!

An meyvei behişti kâmed beşestet ey can

23.

Kadıların ulusu Mecdeddin İsmail’in fasih kalemi, daima şeriattan dem vururdu.

Haftanın ortasında recep ayının on yedisinde bu düzensiz, nizamsız âlemden çıkıp gitti!

Bil ki Tanrı rahmetinin sığınılacak yeri, ona konak oldu, ölüm yılını da “Rahmeti Hak” (H. 756) terkibinden anla.

Mecdi Din serveri sultânı kuzât Ismâ'il

24.

Bu kulun can kulağına Tek Tanrı'dan bir hatif şöyle bağırdı:

Azizim, bir kimsenin nasibi horluk olursa hakikaten ne kadar çalışsa, zorlaşa rütbe ve mevki elde edemez!

Birinin baht kilimini kara dokudular mı onu zemzemle, kevserle yıkansa da ağarmaz!

Begüşi can ı rehi munhii nida derdâd

25. •

Bugün bana bir dost selâm gönderdi; demiş ki: Ey şiirleri, basiret gözünün bebeği şair,

Baht, iki yıl sonra seni yine evine barkına döndürdü, neden vezirin evinden dışarı çıkmazsın ?

Cevap verdim de dedim ki: Beni mazur gör. Bu, ne kibrimden, ne gururumdan.

Kadının vekili elinde dava senedi olduğu halde engerek yılanı gibi yoluma pusu kurmuş.

Vezirin eşiğinden çıkar çıkmaz hemen beni yakalayıp rüsvay edecek, zindana tıkacak.

Birisi, beni borç için sıkıştırdı mı kal'am, vezirin kapısı..

Kullarının kollarındaki kuvvet yardımıyle çille, tokat, o herifin kafasını yararım.

Dilerim, o kapı, âlemde daimî olsun. Vezir, daima muradına erişsin ve bu gök kubbe,

kulluğu için kemer kuşansın!

Bemen selâm furustâd dösti imrüz

26. •

Yut o yeşil esrar hapını., kim bir arpa kadar yutarsa dalgaya düşer de Simurgu bile şişe geçirir!

Yut, o sofiyi marifet deryasına atan hapı!

Sofi, ondan bir zerrecik yer de yüzlerce sarhoşluğa düşer., bir tanecik yutar da yüzlerce Simurg tutar.

Zanhabbei hazrâ hor kez rüyı sebuk-rühı

27 •

Yılın, talihin, malın, hâlin, aslın, neslin, tahtın, bahtın padişahlıkla daimî olsun!

Yılın kutlu, talihin yaver, malın çok, hâlin hoş., asim sabit, neslin bâki, tahtın yüce, bahtın da sana râm olsun!

Sâlu falu malu hâlu aslu neslu tahtu baht

28. •

Padişahım, muvaffakiyet askeri, senin yoldaşındır. Kalk, âlemi bile zaptetmek istiyorsan yürü, zaptet!

Bu kadar yücelikle, bu kadar ulukla yine de yoksulların halini biliyor, düşkünlerin gönüllerine hizmet ediyorsun.

Bu çivit renkli gök kubbe, hileler düze dursun., sen, işini Tanrı boyasına boyamakta, Tanrı iradesine uydurmakta, ona göre hareket etmektesin.

Alışveriş ederek yedi buçuk kuruşunu on kuruş yapan, pek o kadar kâr etti sayılmaz. Tanrı sana fırsat versin, on kuruşla yedi buçuk kazan!

Pâdşâhâ leşkeri tovfik hemrâhı tuend

29. •

Ruhül Kudüs, o kutlu melek, zebercet kubbenin üstünde

Bir seher çağı "Yarabbi, ebedî bir devletle Muhammed oğlu Muzaffer'in oğlu Mansur, padişahlık tahtında dünyalar durdukça dursun" diyordu.

Ruhui kudus an surüşı ferruh

30. •

Sâki, hayat iksiri olan şarabı sun da şu topraktan yapılan tenimi ebedî bir yaşayış kaynağı, bir Abıhayat membaı haline getir!

Gözüm, kadehin devrinde, canım avucumda, Vezirin başına and olsun, onu vermedikçe bunu alamazsın!

Gülün, çayırlıkta rüzgârdan etek silkmesi gibi sen de benden etek silkme., çünkü ayağına canlar saçmak istiyorum.

Çalgıcı, sen de güzellikte İkincisi olmayan o ay yüzlü sevgiliyi iki telli, üç telli sazlarla neşelendir, hadi!

Sakiyâ bade ki iksiri heyalest biyâr

31 •

Seher çağı, şairlik kudretim, pek daralıp sıkıldı da perişan bir halde benden kaçıp gitmeye koyuldu.

Harzem diyarım düşünerek, Ceyhun kıyılarını hayal ederek Süleyman ülkesinden binlerce şikâyetler ede ede gidiyordu!

Sözün ruhunu anlayan bir tek kişi vardı, o da gidiyordu. Ardından bakıyordum, âdeta benim de canım, bedenimden gitmekteydi.

“Ey benim eski dostum” dedim ama beni azarladı; kalbi kınk bir halde ağlaya ağlaya yollara düştü!

“Şimdi benimle tatlı tatlı kim konuşacak, şimdi benimle kim dertleşecek? O şeker sözlü, o güzel sesli gidiyor işte” dedim.

Pek çok yalvardım ama fayda vermedi. Çünkü artık bana padişahın merhamet nazarı kalmamıştı ki!

Padişahım, lütfet, kerem eyle de onu geriye çağır. Ne yapsın, o çaresiz âşık, pek büyük bir mahrumiyete uğradı da o yüzden gidiyor!

Kuvveti şâ'irei men seher ezfartı melâl

*32. **

Bu kapkaranlık yurtta gâh hayretten parmağımı dişleyerek, gâh ıstıraptan başımı dizime koyarak niceyedek sevgiliye ulaşırım ümidiyle oturacağım?

Ey devlet kuşu, gel., gel de bir vuslat müjdesi ver. Ümidim var, yine eski zamanlar gelecek, kavim eski birliğe dönecek elbet!

Derin zulmetserâ tâ key bebüyı dost binşinem

33. •

Ehli sünnet velcemaatın imamı ve şeyhi, hak ve dinin bahası, Bahaeddin, durağı cennet olsun..

Dünyadan göçerken fazilet ehliyle akranı arasında yücelmiş olanlara şu beyti okumaktaydı:

Tanrı'ya ibadetle yaklaşılabilir. Kudretin varsa ibadette ayak dire!

işte bu yüzden ölüm tarihini de “Kurbı tâat" (H. 782) terkibinin harflerinden hesapla !

Behâul Hakkı ved Din Çâbe mesvâh

*34. **

Yoksulun temiz bir yaratılışı olsaydı haya yüzsuyunun etrafında döner, dolaşır, dilenmekten utanırdı.

Güneş, şununla bununla alay etmeseydi altın kadehi boş mu kalırdı, tatlı şarap konmazmıydı o kadehe ?

Cihan sarayı, yıkılmak için yapılmamış olsaydı temeli bundan daha sağlam olurdu

elbette.

Zamanenin işi kalpazanlık olmasaydı ayar sahibi Vezirin eline geçerdi.

Zamanede bu azizden başka izzet sahibi l: kimse yoktu., zamanın ona mühlet vermesi,

onun daha uzun yıllar yaşaması lâzım değilmiydi?

Gedâ eğer guheri pak dâşti der asl

35. •

Şah Şeyh Ebû İshak zamanında Fars mülkü, beş kişi yüzünden öyle bir mamurdu ki..

Binicileri Ebû İshak gibi ülkeler bağışlayan bir padişahtı. Ömrünü zevku safa ile geçirip gitti!

Biri İslâmın mürebbisi Şeyh Mecdeddin'di.. gökyüzü, ondan daha yeğ bir kadı hatırlayamaz.

Biri de Tanrı Ebdalinin Pîri Şeyh Emineddin'di. Himmeti bereketiyle bağlı işler açılır, olmaz sanılan şeyler olurdu.

Birisi de bilgi ülkesinin padişahlar padişahı olan Adud'du ki Mevakıf'ı Ebû İshak adına yazmıştı.

Bir diğeri de Hacı Kıvam gibi deryadil bir vezirdi ki kerem ve ihsanıyle âlemde iyi bir ad san kazandı.

Benzerlerini bırakmayıp gittiler. Ulu ve yüce Tanrı hepsini de yarlıgasın!

Be'ahdı saltanatı Şâh Şeyh Ebü İshâk

36. *

Ey adalet sahibi, felek, kadehindeki bir yudumcuk şarabı içsin., kara yürekli düşmanın, lâle gibi kanlara batsın, boğulsun!

Rütbe ve mevki köşkün o derecede yüce olsun ki vehim yolcularına bile bin yıllık yol faaline gelsin.

Ey yücelik ayı, sen, bütün âlemin gözüsün, ışığısın, benzerin yok., tortusuz zevk ve huzur şarabı, dikerim, kadehinden eksik olmasın.

Medhinin havasıyle zühre nağmelere başlayınca sana hased eden duysun da feryadü fiğana koyulsun!

Dokuz kat gökle ay ve güneş, senin kısmet sofranın alelâde çerezi olsun!

Bakir fikir kızım, medhine mahrem oldu., öyle bir gelinin nikâh akçasını vermek de sana havale edilsin!

Dâdgerâ turâ lelek cur'akeşi piyâle bâd

RUBAİLER

1.

Benim gibi sen de bu tuzağa tutulursan bana döner, şarapla, kadehle çok harap olursa Biz âşıkız, sarhoşuz, rindiz, âlemi yakmadayız.. bizimle oturma, yoksa senin adın da kötüye çıkar!

Ger hem çümen uftâdei in dam şevi

2.

Niyaz ederek sümbül gibi saçlarına yapıştım da, bu sevdalı âşıkın bir çaresini bul, dedim. Dedi ki: Dudağıma yapış, saçlarımı bırak.. Güzel bir geçime sarıl, uzun ömre değil!

Der sunbuleş âvihtem ezrüyı niyaz

3.

Önce vefakârlık ederek bana vuslat şarabım sundu, sarhoş oldum mu cefa kadehini vermeye başladı., gözlerim yaşlarla, gönlüm ateşle dolu bir halde yoluna toprak oldum, yele verip savurdu!

Evvel be vefa mey! visalem derdâd

4.

Gül goncası tabak gibi açılıp nergis, şarap hevesiyle kadeh haline gelince şarap habbeleri gibi şarap havasıyle canından, başından geçen kişinin gönlü, her türlü gamdan, her türlü elemden kurtulur.

Çün ğoncei gul kırâbe perdaz şeved

5.

Sevgilinin yüzüne âşık olduğumdan dolayı beni kınama. Mahmur ve gönlü mecruh rintleri hoş gör. Sofi, mademki yolcuların âdetlerini bilirsin, rintlere fazla nükte satmaya kalkışma.

Işkı ruhı yâr bermeni zar megir

6.

Tatlı ağızlı güzeller, ahidlerini sona götürmezler, sözlerinde durmazlar., güzelleri sevenler de canlarım âşıklıktan kurtaramazlar.

Sevgili, senin muradına ram oldu mu âşıklar arasında artık adını bile anmazlar senin!

Şirin dehenan 'ahd bepâyan neberend

7

Gönlüm, her gün başka bir yükün altında Gözümde de her gün ayrılıktan ayrı bir diken var. Gözümden bu dikeni çıkarmaya çalışıp çabalamaktayım ama kaza ve kader, “Bu, senin başaramayacağın bir iş” demekte.

Her rüz dilem beziri bari digerest

8. •

Erliği, Hayber kapısını koparandan, kerem sırlarını Kanber’in efendisinden sor. Hâfız, Hak feyzini sadakatle istiyorsan kaynağını Kevser Sâkisinden sor!

Merdi zikenendei deri Hayber purs

9. •

Şuh, şen güzelle, berbat ve neyi alıp bir bucak, kimsenin karışıp görüşmediği bir yer, bir şişecik de şarap bulduk da iliğimiz, damarımız şaraptan kızıştı mı Hâtemi Tâyy’ın

ihsan ve kereminden bir arpa tanesine bile minnetimiz kalmaz.

Bâşâhedi şüh u şengu bâberbatu ney

10. •

Gözümüze suretinden başka bir şey görünmemekte; civarından başka bir yere uğrayamıyoruz. Uyku, herkese hoş gelir ama senin hüküm sürdüğün bu zamanda ne çare ki bizim gözümüze bile girmemekte!

Cuz nakşı lu dernazar neyâmed mârâ

*11. **

Ne o Çigil mumunun hikâyesini söylemeye imkân var, ne yanan gönlümün halini anlatmaya kudret! Gönlümün gamını anlatabilecek bir tek dostum bile yok da o yüzden gam gelmiş, bu daralmış gönlümde mekân tutmuş!

Ni kıssai an şem'i Çigil bitvanguft

*12. **

Ey dost, gönülden düşmanlara cefa etmek isteğini çıkar, vazgeç bu sevdadan, onlara aldırış etme. Bir güzel yüzlüyle, aydın şarap çekedur. Hüner ehline bağrını aç, naehillerden eteğini çek!

Ey dost dil ezcefâyı düşmen derkeş

*13. **

Şarap gibi gamdan coşmaya, gam askeriyle savaşmaya ne lüzum var? Bıyığın yeni' terlemiş, dudağından şarabı uzaklaştırma., yeşillikte şarap içmek pek hoştur!

Çün bade ziğam mebâyedet cüşiden

14. •

Ey rüzgâr, ahvalimi ona gizlice söyle, gönlümdeki sırrı yüzlerce dille anlat. Fakat usandıracak tarzda söyleme sakın; söz arasında şöyle bir gelimine getir de söyle!

Ey bâd hadisi men nihâneş migü

15. •

Bu gece derdinle kanlar içinde uyuyacak, huzur ve istirahat yatağına girmeyeceğim. İnanmıyorsan hayilini yolla da görsün, sensiz nasılım, ne halde uyuyorum ?

Imşeb ziğamet miyanı hon hâhemhuft

16. •

Vefadan dem vuran her dost düşman kesildi; temiz geçinenlerin etekleri bulaştı. Gece gebedir derler ama ne acayip şey! Hiç bir er yüzü görmediği halde kimden gebe kaldı acaba?

Her dost ki dem zed zivelâ düşmen şud

17. •

Sihirde üstadı Bâbil sihirbazları olan gözünün natırından sihirler, afsunlar gitmesin.

Güzelliği, kendisine kulağı küpeli bir köle yapan kulağına da dilerim, Hâfız'ın inci gibi şiirleri küpe olsun!

Ceşmi tu ki sihri Bâbulest ustâdeş

*18. **

Boyu, hakikaten bir selviye benzeyen ay yüzlü güzel, eline ayna almış, yüzünü bezemekteydi.

Kendisine bir mendil hediye ettim, dedi ki: Bununla vuslatımı mı istiyorsun, şendeki bu hayal, ne olmayacak hayal?

Mâhi ki kadeş beserv mimâned rast

*19. **

Muradıma erişmek için bütün ömrümü zayi eder dururum. Felekten ne kazandım, ne fayda elde ettim ki? Kime sana dost oldum dediysem bana düşman kesildi, vah ne de yaman talihim varmış!

'Omri zipeyi murâd zayi' dârem

20.

Gençlik çağları., şarap içmek, bıyıklan yeni terlemiş gençlerle zevku safaya dalmak daha doğru, daha münasip. Dünya, baştan başa yıkık bir kervansaraydan ibaret., yıkık yerde harap olmak daha doğru!

Eyyâmı şebâbest şerâb evliter

21. •

Senin olurum, gönlünü hoş tut, sabret, düşünme dedin. Fakat sabır nerde ki? Gönül dediğin de bir katra kan ve binlerce endişeden ibaret bir şey!

Guftı ki tura şevem medar endişe

22. •

Güzellikte benzeri olmayan o ay, o misk benli dilber, elbisesini soyununca şeffaflıktan göğsündeki gönlü bile görmek mümkün: Sâf ve berrak suda mermer parçasına benzer katı bir şey!

Mâhi ki naşiri hod nedâred becemâl

23. •

Ömür viranesinin çevresine sel bastı, hayat kadehi de dolmaya başladı. Hocam, uyan.. zamane hammalı, ömür evinden pılıyı pırtıyı tatlılıkla çekip durmada!

Siylab girift gerdi viranei ömr

24. •

O neşeyi avlayan kadehi elime sun, o sevgiliye benzeyen kadehi ver! Çıldırdım ben; o zincir gibi kendi kendisine kıvranıp bükülen şarabı getir, sun elime!

An câmı tarabşikâr berdestem nih

25. •

Halkı cennetle cehenneme bölüştüren, o halledilmez düğümleri halleden Ali, elbette bizi elden ayaktan

düşmüş bir halde bırakmaz. Bu kurt gibi kapıcılık, bu zulüm, ne vakte kadar sürecek ? Ey Tanrı Arslanı, kendini göster, düşmanı kahreden pençeni izhar et!

Kassam ı behiştu düzah an ukde gusây

26. •

Seni öpmek, kucaklamak isteğiyle öldüm, taze ve lâtif lâl renkli dudaklarının hasretiyle bittim. Hikâyeyi uzatmayalım, kısa keseyim. Gel, tekrar gel., seni bekleye bekleye mahvoldum!

Der arzuyi büsu kinâret murdem

27. •

Ey açılmamış goncayı utandıran, mahmur nergisi hayran eden güzel, gül nasıl olur da seninle beraberlik davasına kalkışır? O aydan nurlanmakta, aysa senden!

Ey şerm zede goncei mestur eztu

28. •

Şarap alıp bir ırmak kıyısına gitmek, gamdan bir tarafa savuşmak gerek., ömrümüz, gül gibi on günceğizden ibaret., bu müddet içinde dudağımızın gülümser, yüzümüzün teni taze olması lâzım!

Bâmey bekenârı cüy mibâyedbüd

29. •

Belindeki kemere el attım; sandım ki orada bir şey var. Fakat kemerin o belden elde ettiği meydandayken ben kemerden ne elde edebilirim ki?

Men bâkemeri tu dermiyan kerdem dest

30. •

Ay yüzlünün yüzü, güneş gibi parlamaya başladı. Dudaklarında terleyen bıyıklar Kevser kaynağım tozlandırdı. Bütün gönülleri çene çukuruna attı da sonra o kuyunun ağzım amberle kapattı!

Mahem ki ruheş rüşeni-i hor bigirift

31 •

Sevgili, sümbül saçlarının gölgesinde yasemin yetişmiş, yakut dudağın, Aden incisini meydana getirmiş. Dudağın gibi sen de küpte beslenmiş olan ve bir ruha benzeyen şarapla can besle, daima şarap içmeye koyul!

Ey sâyeı sunbulet semen perverde

*32 *.*

Neşe veren şarabı al, gel. Aşağılık rakipten kaç, gizlice gel. Düşman, otur, gitme derse dinleme! Sen benim sözüme bak, hadi gel!

Bergir şerâbı tarab-engiz biyâ

*33. **

Seher yeli, bahçede güle dadılık etmeye başlayınca gülü, gelin bezeyen kadın gibi bezedi. Elinde gölgeden güneşe gidecek kadar bir aman varsa durma, hemen bir güneş yüzlü dilberle bir gül gölgesi ara!

Derbâğ çü şud bâdı şabâ dâye-ı gul

34. •

Bu gül, bir sevgilinin, bir solukdaşın göğsünden gelmekte; gönlüm, ondan pek neşeleniyor. Renginden de birisinin kokusunu duymaktayım, o yüzden daima onunla hemdem oluyorum.

In gul ziberi hemnefesi miyâyed

35. •

Felekten her hususta ümitlen, meyus olma. Fakat aynı zamanda da âlemin dönüşünden kork, söğüt gibi titre. Dedin ki: Kara renkten öte bir renk yok, ondan daha iyi bir renk olamaz., âlâ ama neden kara saçlarım ağardı öyleyse?

Ezçerh beher göne hemidâr umid

36. •

Dünya güzellerini altınla avlamak, meyvalarını altınla güzelce elde etmek mümkün, âlemin sultanıyken bak, nergis bile nasıl altına baş eğmiş!

Hübânı cihan şeyd tevankerd bezer

*37. **

Gözlerinden sihir ve hile yağmakta. Ne yazık, o gözlerden savaş okları yağıyor. Dostlardan ne tez usandın, ah senin gönlünden., o gönülden daima taş yağmakta!

Çeşmet ki fusünu reng mibared ezo

38. •

Âlemden murad almak istersen dudağını, kadehin dudağından bir an bile ayırma. Cihan kadehinde acıyla tatlı karışıktır. Acıyı kadehin dudağından dile, tatlıyı sevgilinin dudağından!

Leb bâzmegir yek zeman ezleb-i câm

39. •

Sen öyle bir dolunaysın ki gUneş bile sana kul olmuş; sana kul olalı da parlak bir hale gelmiş., parlak güneş ve ay, senin yüzünün ziyasından ziyalanmış!

Tu bedri vu horşıd tura bende şudest

40. •

Ne dünyanın devleti sitem çekmeye değer, ne sarhoşluğundaki lezzet, elem çekmeye! Hattâ ne de cihanın yetmiş yıllık neşesi, bu yedi günlük gama!

Ni dovletı dunyi besitem mierzed

41. •

Keşke baht uygun olsaydı, yahut zaman yardım etseydi! Mademki kocalık, gençliğimin elinden dizgini kaptı; bari o, özengi gibi yerinde dursaydı!

Ey kâşki baht sâzkâri kerdî

42. •

Sevgiliye dedim ki dudağın nedir? Abıhayat dedi. Ya ağzın dedim; âlâ ve lezzetli bir şerbet dedi. Dedim ki: Hâfız da senin sözünü söyledi. Ne hoş, ne hoş, diye cevap verdi!

Güftem ki lebet guft lebem Abı Heyât *

MÜFRETLER

1.

Allah bilir vücudümden ancak bir hayal kaldı. Hayal sanıyorum ya, hatta hayalin de bir hayali!

'Alimallah heyâli zitenem biş nemand
Bel kezan niz heyâlist ki mipındârem

2.

Hicran hikâyesiyle ayrılık destanı henüz bitmedi, fakat ömrümün tornan dürüldü, sona erdi!

Henüz kıssai hicranu dastânı firak
Beser nereftu bepâyan resi d tömârem

3.

O taraftan bu aşktan vazgeçmeyi ne kadar istersen bu taraftan sevgi o kadar çoğalıp durmada!

Feragat zan taraf çendan ki hâhi
Vezin cânib mahabbet mifezâyed

*****

MUAMMALAR

1.

Oğul, dünya anasından gönlünü çek, kocasının yansının sonuna ulaş. Fakat bu derece inceliği, Hâfız gibi onun yüzüyle neşelensen ömrünü zevku safada geçirsen bile kalb sanatı yapmadıkça bilemezsin [*].

Berdâr dil ez mâderi dehr ey ferzend

2.

Ey meclisteki çalgıcı, bizim o güzel sesli sazımızı düzene koy, çal da Sadi'den halimize uygun bir iki beyit oku!

Hâfız'ın, yüzüne hayran olduğu sevgilinin adını öğrenmek istersen "Saf" a bak, sonra da "Min ba'dî" nin sonunu oku !

Ey mutrıbı hoşhan biyâr an sâzı hoşâvâzâr

ŞÜBHELİLER

Bu kısım ana kaynaktan alınmamıştır.

Kaynak: HÂFIZ DİVÂNI ŞİRÂZÎ Çeviren: ABDÜLBÂKIY GÖLPINARLI, MEB, 1992, İstanbul

İçindekiler